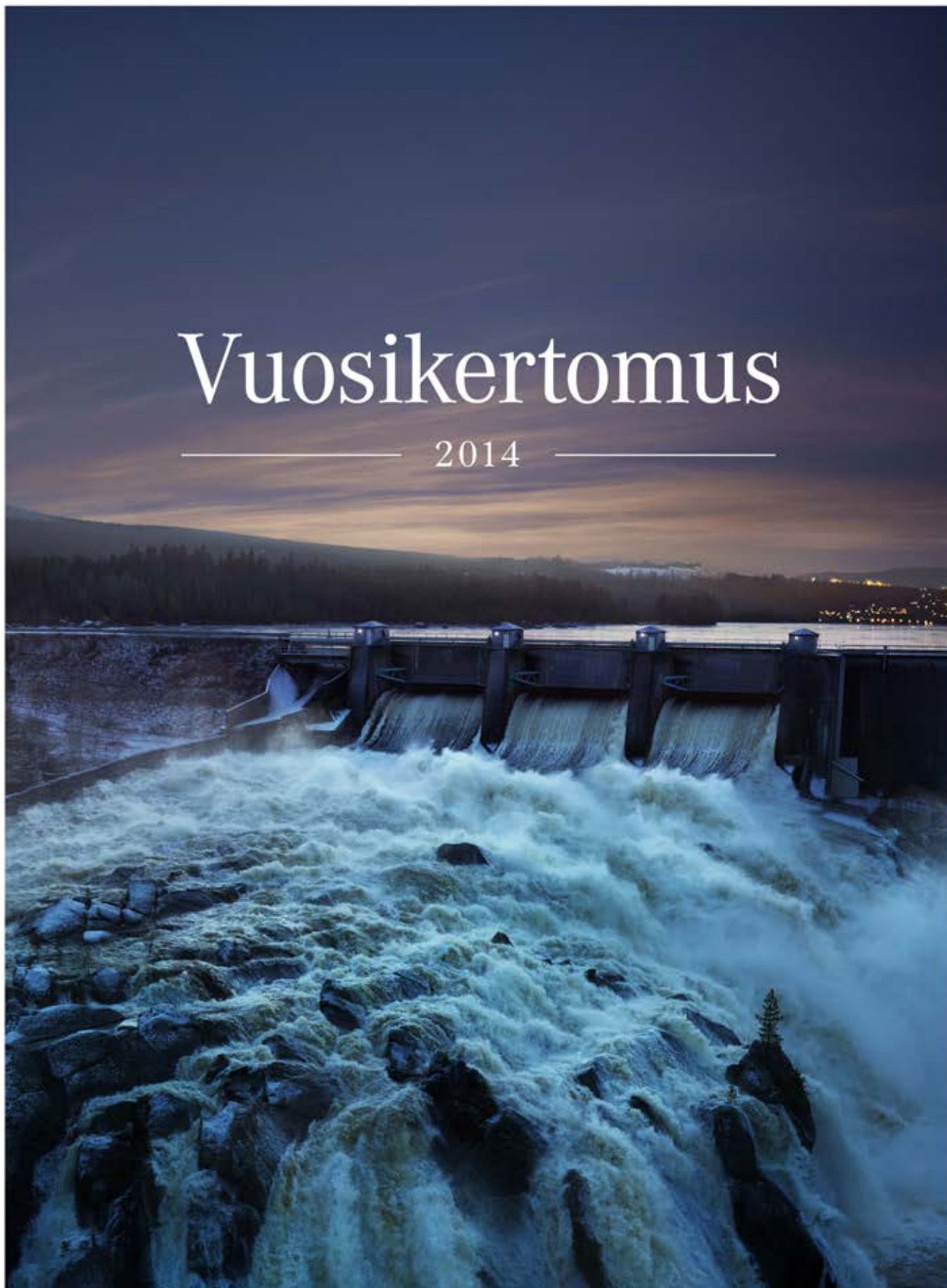


# Vuosikertomus

2014



Next generation  
energy company



# Sisällysluettelo

<b>Tämä on Fortum .....</b>	<b>4</b>	Tuki yhteiskunnalle .....	70
Toimitusjohtajan katsaus .....	4	Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille .....	71
Toiminta- ja markkina-alueet .....	9	<i>Lisäarvo sidosryhmittäin 2014</i> .....	71
Vuosi 2014 lukuina .....	11	Fortum veronmaksajana .....	74
<i>Myynti ja tuotanto</i> .....	11	<b>Tilinpäätös .....</b>	<b>78</b>
<i>Taloudelliset tunnusluvut</i> .....	17	HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS .....	78
<i>Ympäristövastuun tunnusluvut</i> .....	18	Tuloskehitys ja taloudellinen asema .....	78
<i>Sosiaalisen vastuun tunnusluvut</i> .....	19	Riskienhallinta .....	102
<i>Markkina-asema</i> .....	20	Fortumin osake ja osakkeenomistajat .....	110
Strategia .....	23	TUNNUSLUVUT .....	117
<i>Strategian ydinalueet</i> .....	23	KONSERNITILINPÄÄTÖS .....	130
<i>Strategian toteuttaminen 2014</i> .....	26	Konsernin tuloslaskelma .....	130
<i>Tulevaisuuden energiajärjestelmä - aurinkotalous</i> .....	27	Konsernin laaja tuloslaskelma .....	132
<i>Kestävä kehitys osa strategiaa</i> .....	28	Konsernin tase .....	133
<i>Tutkimus ja kehitys liiketoiminnan tukena</i> .....	31	Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista .....	134
Toimintaympäristö ja markkinoiden kehitys .....	32	Konsernin rahavirtalaskelma .....	135
<i>Euroopan markkinoiden kehitys</i> .....	32	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot .....	138
<i>Venäjän markkinoiden kehitys</i> .....	35	1 <i>Laadintaperiaatteet</i> .....	138
<i>Päästömarkkinoiden kehitys</i> .....	36	2 <i>Kriittiset tilinpäätösarvot ja harkinnat</i> .....	152
<b>Liiketoiminta .....</b>	<b>38</b>	3 <i>Rahoitusriskien hallinta</i> .....	154
Konsernin liiketoimintarakenne .....	38	4 <i>Pääomariskien hallinta</i> .....	164
Fortumin liiketoiminta .....	41	5 <i>Segmenttiraportointi</i> .....	165
<i>Vesivoima</i> .....	41	6 <i>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät</i> .....	173
<i>Ydinvoima</i> .....	43	7 <i>Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä</i>	
<i>Sähkön ja lämmön yhteistuotanto</i> .....	46	<i>suojausten kohteet tuloslaskelmassa</i> .....	174
<i>Muu tuotanto</i> .....	47	8 <i>Yrityshankinnat ja -myynnit</i> .....	175
<i>Sähkön ja lämmön jakelu</i> .....	49	9 <i>Myyttävänä olevat omaisuuserät</i> .....	177
<i>Sähkön ja lämmön myynti</i> .....	50	10 <i>Muut tuotot ja muut kulut</i> .....	178
<i>Asiantuntijapalvelut</i> .....	51	11 <i>Materiaalit ja palvelut</i> .....	179
<b>Yhteiskunta .....</b>	<b>52</b>	12 <i>Henkilöstökulut</i> .....	180
Sidosryhmämme .....	52	13 <i>Rahoituskulut (netto)</i> .....	186
Sidosryhmäyhteistyö .....	52	14 <i>Tuloverot</i> .....	188
Tärkeimmät sidosryhmämme .....	55	15 <i>Osakekohtainen tulos ja osinko</i> .....	190
<i>Osakkeenomistajat</i> .....	59	16 <i>Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain</i> .....	191
<i>Asiakkaat</i> .....	59	17 <i>Rahoitusvarat ja rahoitusvelat käypään arvoon</i> .....	195
<i>Henkilöstö</i> .....	60	18 <i>Aineettomat hyödykkeet</i> .....	197
<i>Palvelun- ja tavarantoimittajat</i> .....	63	19 <i>Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet</i> .....	198
<i>Viranomaiset, päättäjät ja alan organisaatiot</i> .....	67	20 <i>Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin</i> .....	202
<i>Tiedotusvälineet</i> .....	68	21 <i>Muut pitkäaikaiset sijoitukset</i> .....	209
<i>Järjestöt</i> .....	68	22 <i>Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset korolliset saamiset</i> .....	209
<i>Paikallisyhteisöt</i> .....	69		

23 Vaihto-omaisuus.....	210
24 Myyntisaamiset ja muut saamiset.....	210
25 Likvidit varat.....	212
26 Osakepääoma.....	212
27 Määräysvallattomien omistajien osuus.....	213
28 Korolliset velat.....	213
29 Laskennalliset verot.....	216
30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.....	218
31 Muut varaukset.....	220
32 Eläkevelvoitteet.....	221
33 Muut pitkäaikaiset velat.....	226
34 Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma.....	226
35 Pantatut varat.....	227
36 Leasingsopimukset.....	228
37 Investointisitoumukset.....	229
38 Vastuut.....	229
39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.....	230
40 Lähipiiritapahtumat.....	231
41 Tilikauden jälkeiset tapahtumat.....	232
42 Tytäryritykset segmentteittäin 31.12.2014.....	232
EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS.....	235
Tuloslaskelma.....	235
Tase.....	236
Rahoituslaskelma.....	237
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot.....	238
EHDOTUS VOITTOVAROJEN KÄYTÖKSI.....	248
TILINTARKASTUSKERTOMUS.....	248
TALOUDELLINEN TIETO NELJÄNNESVUOSITTAIN.....	250
TIETOA SIJOITTAJILLE.....	252
<b>Hallinnointi.....</b>	<b>253</b>
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.....	253
<i>Fortumin hallintoelimet.....</i>	<i>253</i>
<i>Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan</i>	
<i>järjestelmät.....</i>	<i>260</i>
Palkitseminen.....	263
Hallitus.....	269
Konsernin johtoryhmä.....	274
Oikeudellinen tiedote.....	281
Yhteystiedot.....	282

# Fortumin vuosikertomus 2014

*Fortum on vahvasti kestävään kehitykseen sitoutunut energiayhtiö. Pyrimme vastaamaan asiakkaidemme tarpeisiin tuottamalla, myymällä ja jakelemalla vähäpäästöistä sähköä ja lämpöä sekä tarjoamalla energia-alan asiantuntijapalveluja.*

## TÄMÄ ON FORTUM



## Toimitusjohtaja Tapio Kuulan katsaus

Toimitusjohtaja 31.1.2015 asti

Vuonna 2014 maailmantalouden ja ruplan voimakas heikkeneminen lisäsivät toimintaympäristön epävarmuutta. EU:n ilmastopoliitikassa tapahtui myönteistä kehitystä, ja Euroopassa saatiin aikaan päätös energia- ja ilmastotavoitteista vuoteen 2030. Fortum keskittyi lisäämään liiketoimintansa joustavuutta ja valmistautui ottamaan seuraavia merkittäviä askelia yhtiön strategian toteuttamiseksi.

Ilmastonmuutos on energiemarkkinoiden kehityksen ja toimintamallin ohella tärkeä kysymys, johon on löydettävä ratkaisu. Hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin IPCC:n viimeisimpien arviointiraporttien mukaan maapallon keskilämpötilan arvioidaan kohoavan jopa kolmella-neljällä celsiusasteella vuoteen 2100 mennessä verrattuna viime vuosikymmenten tasoon.

IPCC esittää, että kuluva vuosisadan loppuun mennessä luovutaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä, jotta ilmaston lämpeneminen pysyisi alle kahdessa asteessa. Kasvihuonekaasujen päästöjä on vähennettävä huomattavasti, mikä edellyttää suuria energiantuotannon muutoksia. Lisäksi tarvitaan älykkäitä ratkaisuja, joiden avulla voidaan

tehostaa energian jakelua ja kulutusta.

## Päästötön tuotanto Fortumin strategisena valintana

Fortumin strategia asettuu erittäin hyvin ilmastonmuutosta hillitsevien toimien viitekehukseen. Toimintamme tarkoitus on tuottaa energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Tarjoamme kestäviä ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi samalla, kun tuotamme merkittävää lisäarvoa osakkeenomistajillemme. Haluamme toimia vastuullisesti niin lähitulevaisuudessa kuin pitkälläkin aikavälillä.

Strategiamme kulmakiviä ovat vahva osaaminen CO<sub>2</sub>-päästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä tehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa ja toimimisessa energiamarkkinoilla.

## Tiukemmat EU:n päästövähennystavoitteet vuoteen 2030

Vuonna 2014 EU-maiden johtajat päättivät vähentää jäsenmaiden yhteenlaskettuja hiilidioksidipäästöjään vuoden 1990 tasosta 40 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. EU:ssa aloitettiin myös päästö-oikeusmarkkinoiden vakausjärjestelmän (MSR) valmistelu päästökaupan ohjauksivaikutuksen vahvistamiseksi. Kun hiilidioksidipäästöjen hinta ohjaa riittävästi voimalaitosten käyttöä ja tulevia investointeja, uusiutuvan energian osuutta voidaan lisätä markkinaehtoisesti.

Kustannus- ja tehokkuussyistä sähkön tarjontaa ja tuotantoa on tarkasteltava Euroopan laajuisesta näkökulmasta. Kun sähköä tuotetaan eri menetelmin siellä, missä se on tehokkainta, varmistetaan kohtuuhintainen sähkö kuluttajille ja kilpailukykyinen tarjonta teollisuudelle. Yhteiskunnan massiivisten tuotantotukien sijaan olisi tärkeää varmistaa markkinoiden toiminta mm. investoimalla sähkön siirtoyhteyksiin, jotka parantaisivat sähkön toimitusvarmuutta koko Euroopassa.

## EU:n energiapolitiikka ja kansalliset ratkaisut

Vuonna 2014 Euroopan energia- ja ilmastopoliittista päätöksentekoa leimasivat huolet euroalueen kilpailukyvyistä ja energian saatavuudesta. Euroopassa ajaututtiin tilanteeseen, jossa sähkön tukkuarvohinta oli heikossa taloustilanteessa matalalla, markkinoilla liikaa päästöoikeuksia ja voimakkaasti tuetun uusiutuvan tuotannon osuus kasvoi.

Hiili oli maailmanmarkkinatilanteen vuoksi edullista ja fossiiliset polttoaineet teollisuusmaiden merkittävin energianlähde. Sähkön matalat markkinahinnat eivät myöskään kannustaneet markkinaehtoisin investointeihin, vaan valtaosa uudesta energiantuotannon kapasiteetista perustui yhteiskunnan tukiin kasvattaen loppuasiakkaiden sähkölaskua ja veronmaksajien rasitusta.

Huoli energian saatavuudesta johti kansallisten näkökulmien vahvistumiseen. Eurooppalaisten sähkömarkkinoiden luomisen sijaan eräissä EU-maissa edettiin kohti kansallisia ratkaisuja. EU-maissa keskusteltiin perinteistä kapasiteettia ylläpitävistä tuista ja ns. kapasiteettimekanismeista. EU:n yhtenäisten energiamarkkinoiden näkökulmasta tämä on kuitenkin osaoptimointia ja kallis ratkaisu eikä vahvasta sähkön saatavuutta Euroopassa pitkällä aikavälillä.

Jos ja kun eurooppalaiset maat ottavat käyttöön kapasiteettimekanismeja, niitä ei pidä sitoa yhteen teknologiaan, vaan mekanismeja tulee voida käyttää yli rajojen ja niiden tulee kattaa sekä vanha että uusi tuotantokapasiteetti kuten myös kaikki tuotantomuodot.

## Kaupallisista lähtökohdista ennustettavasti toimivat eurooppalaiset energiamarkkinat

Vaikka sähkön tukkuhinnat ovat jatkaneet laskuaan, erilaiset verot, maksut ja tuet ovat

kasvattaneet loppuasiakkaan energiakustannuksia. Siksi on tärkeää luoda ennustettavasti toimivat energiamarkkinat, jotka perustuvat kuluttajien osallistumiseen, energialähteiden eri arvokomponenttien hyödyntämiseen ja erilaisten energian tuottajien mukanaoloon.

Yksittäisten teknologioiden edistämisen tai kapea-alaisten alueellisten ratkaisujen sijaan on tärkeää aikaansaada mahdollisimman laaja yhtenäinen sähkömarkkinamalli, joka sisältää riittävästi siirtokapasiteettia ja jonka kantaverkko-yhtiöt, sähkönsiirrosta vastaavat verkkoyhtiöt ja sähköpörssit toimivat tiiviissä yhteistyössä. Kun lisäksi ympäristövaikutukset hinnoitellaan CO<sub>2</sub>-päästöjen pohjalta oikein, luodaan kilpailukykyiset, ympäristövaatimukset huomioon ottavat ja toimitusvarmat energiamarkkinat.

Sähköjärjestelmässä on jatkossa saatava sekä teollisuus- että kuluttaja-asiakkaat osallistumaan tuotannon ja kulutuksen yhteensovittamiseen ja kulutushuippujen tasaamiseen. Parhaiten tämä onnistuu, kun lähtökohdaksi otetaan aidosti markkinaperusteiset keinot ja kulutuksen tasaaminen on kannattavaa sekä sähkön käyttäjälle että sen tuottajalle. Tämä tulee olemaan eräs keskeisistä energiamarkkinoiden kehittämisen haasteista lähivuosina.

## Tehostimme toimintaamme, lisäsimme joustavuuttamme

Haasteellisessa markkinatilanteessa Fortumin vuoden 2014 tulos oli vahva. Sähkön tukkuarvohinnan ja maailmantalouden kehitys sekä ruplan heikkeneminen olivat selkeästi pettymyksiä. Myöskään hyödykkeiden hintojen romahdus vuoden viimeisellä neljänneksellä ei ollut ennakoitavissa.

Toisaalta hiilidioksidin päästöoikeuksien hinta EU:n päästökaupassa vahvistui hieman, minkä ansiosta sähkön hinnan lasku jäi tukkuarvokilpailuun muiden hintojen laskua pienemmäksi. Pohjoismaissa sähkön tuotanto kasvoi viennin ansiosta hieman, Venäjällä kysyntä säilyi vuoden 2013 tasolla.

Vuonna 2014 Fortumin liikevaihto oli 4 751 miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttaneita eriä, pääasiassa Suomen ja Norjan sähköverkkoyhtiöiden myyntivoittoa, oli 1 351 miljoonaa euroa ja liiketoiminnan rahavirta vahva 1 762 miljoonaa euroa. Osakekohtainen tulos oli 3,55 euroa, josta

vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat 2,36 euroa.

Päätyneenä vuonna jatkoimme Fortumin sisäistä muutosta tehokkuuden ja joustavuuden lisäämiseksi. Saimme onnistuneesti päätökseen kaksivuotisen tehostamisohjelman, jonka puitteissa vähensimme investointeja, luovuimme ydinliiketoiminnan ulkopuolisista omistuksista, pienensimme kiinteitä kustannuksia sekä vapautimme käyttöpääomaa.

## Luovuimme Suomen ja Norjan sähköverkko liiketoiminnoista

Keväällä 2014 Fortum myi Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan uudelle sähkönsiirtoyhtiölle, jonka osakkaiksi tulivat suomalaiset eläkevakuutusyhtiöt Keva ja LähiTapiola Eläkeyhtiö sekä kansainväliset infrastruktuurisijoittajat First State Investments ja Borealis Infrastructure. Norjan sähkönsiirtoliiketoiminta myytiin energiayhtiö Hafslund ASA:lle. Jatkamme Ruotsin sähköverkkoliiketoiminnan myyntimahdollisuuksien valmistelua ja arviointia.

Luopumalla sähkönsiirtoliiketoiminnasta Fortumilla on paremmat mahdollisuudet keskittyä tehokkaaseen ja vähäpäästöiseen sähkön ja lämmön tuotantoon sekä myyntiin. Ratkaisu lisää merkittävästi Fortumin strategista liikkumavaraa ja antaa yhtiölle poikkeuksellisen hyvät lähtökohdat omistaja-arvon kasvattamiseen.

## Sähkön myynti ja sähkön käyttöön liittyvät palvelut ovat osaamisemme ydintä

Sähköstä on tullut modernin yhteiskunnan kivijalka ja tietoyhteiskunnan käyttövoima. Sähkön osuus energian kokonaiskulutuksesta kasvaa esimerkiksi liikenteen sähköistyessä sekä tietotekniikan tullessa yhä oleellisemmaksi osaksi kuluttajien arkea.

Fortum kehittää yritys- ja kuluttaja-asiakkailleen jatkuvasti uusia työkaluja ja palveluja sähkön kulutuksen seurantaan, ohjaamiseen ja tehostamiseen. Asiakkaille tarjotaan myös avoimia ja vastavuoroisia ratkaisuja, joiden avulla he voivat myydä tuottamaansa ylijäämänsähköä Fortumille.

Kuluttajien tarpeiden ja muutosten tunteminen on oleellinen osa Fortumin strategian toteuttamista. Tästä näkökulmasta luonteivia jatkoaskelia ovat sähkönyyntiin

liittyvän liiketoiminnan kasvattaminen sekä osaamisen vahvistaminen sähkökäyttäjille tarjottavien palvelujen osalta.

## Asiakkaiden ja ympäröivän yhteiskunnan hyväksi

Olemme sitoutuneet noudattamaan toiminnassamme YK:n Global Compact -aloitteen periaatteita. Kestävän kehityksen mittarimme painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia ja mittaavat ympäristö- ja turvallisuustulosten lisäksi yhtiön mainetta, asiakastytyväisyyttä sekä sähkön ja lämmön toimitusvarmuutta.

Vuonna 2014 palvelimme asiakkaitamme hyvin. Asiakastytyväisyys parani kaikissa divisioonissa ja asiakasuskollisuus sekä asiakkaiden halu suositella Fortumia näkyivät kasvavina asiakasmäärinä. Fortum nousi päätyneenä vuonna Pohjoismaiden suurimmaksi sähkömyyjäksi. Myös tuotteidemme ja palvelujemme laatua arvostettiin. Sähkön toimitusvarmuuden osalta pääsimme tavoitteeseemme ja keskimääräinen katkos asiakasta kohden oli 97 minuuttia vuoden aikana.

### Asiakastytyväisyys

Vuosittaisen asiakastytyväisyystutkimuksen mukaan olemme etenemässä oikeaan suuntaan. Loppuvuonna julkistetun tutkimuksen tulosten mukaan suurista sähköyhtiöistä Fortum oli parantanut asiakastytyväisyyttä eniten.

Asiakastytyväisyys on kehittynyt hyvin myönteisesti jo useamman vuoden. Fortumilla on nyt noin 1,3 miljoonaa sähköasiasta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, minkä ansiosta Fortum on Pohjoismaiden suurin sähkön myyjä.

Olemme yhdessä asiakkaidemme kanssa muokanneet sähkösopimuksia heidän tarpeidensa mukaan. Tarjoamme päästöttömällä vesivoimalla tuotettua sähköä helposti ymmärrettävillä sopimuksilla, jotka hinnoitellaan loogisesti ja jotka ovat hinnaltaan kilpailukykyisiä. Täten perustyötä tukevat energiatehokkuuspalvelut, joiden avulla asiakkaat voivat vaikuttaa sähkölaskunsa suuruuteen.

Vuosittaisella [One Fortum -tutkimuksella](#) mitattuna yhtiön maine säilyväänä ja parani Suomessa. Ruotsissa maineemme suuren yleisön keskuudessa ei kuitenkaan vielä ole halutulla tasolla, joten sen parantamiseksi on jatkettava ponnisteluja.

## Venäjän investointiohjelma tulossa päätökseen

Venäjällä kahdeksan uutta tuotantoyksikköä käsittävä investointiohjelma on edennyt loppusuoralle. Vuonna 2014 otettiin käyttöön kolmas ja viimeinen Njaganin uusista suurista voimalaitosyksiköistä. Vuonna 2015 valmistuvat viimeiset kaksi yksikköä Tšeljabinskissa.

Fortumin tavoitteena on saavuttaa Venäjän tytäryhtiön OAO Fortumin hankintahetkellä, vuonna 2008 asetettu 18,2 miljardin ruplan liikevoittotaso Russia-segmentissä vuoden 2015 aikana. Ruplan kurssin merkittävien vaihtelujen vuoksi euromääräinen tulostaso vaihtelee, mutta pidämme kiinni alkuperäisestä ruplamääräisestä tavoitetasosta.

## TGC-1:n vesivoiman hankinta - Fortumin seuraava kasvuaskel

Joulukuussa 2014 julkistimme aikeemme lisätä Fortumin vesivoiman tuotantokapasiteettia 60 prosentilla venäläisen Territorial Generating Company TGC-1:n rakennejärjestelyn avulla. TGC-1 omistaa ja operoi Venäjän luoteisosassa vesi- ja lämpövoimaa sekä Pietarin lämmönjakeluverkkoa. Gazprom Energoholding omistaa yhtiön osakekannasta 51,8 % ja Fortum 29,5 %.

Uudelleenjärjestelyssä Fortum omistaisi venäläisen Rosatomin kanssa TGC-1:n vesivoimatuotannon. Gazprom Energoholding jatkaisi TGC-1:n lämpöliiketoimintaan liittyviä toimintoja. Nykyisen TGC-1:n omistusosuutemme kautta Fortumin osuus vesivoimaan keskittyneestä uudesta yrityksestä nousisi yli 75 prosenttiin. Rosatomista tulisi yrityksen vähemmistöomistaja vajaan 25 prosentin osuudella. Uudesta yrityksestä tulisi Fortumin tytäryhtiö. Jatkamme työtä uudelleenjärjestelyn yksityiskohtien, käytännön järjestelyjen ja kaupan lopullisten ehtojen sopimiseksi.

Mikäli Fortum saa yli 75 prosentin omistusosuuden TGC-1:n

vesivoimatuotannosta, olemme valmiita osallistumaan enintään 15 prosentin vähemmistöosuudella Fennovoiman suomalaisen ydinvoimahankkeeseen samoilla ehdoilla kuin muutkin kotimaiset hankkeeseen tällä hetkellä osallistuvat yritykset.

TGC-1:n uudelleenjärjestely ja vähemmistöosuus Fennovoiman ydinvoimahankkeessa toteuttaisivat Fortumin strategiaa, joka perustuu vahvaan päästöttömän vesi- ja ydinvoimatuotannon sekä tehokkaan sähkön ja lämmön yhteistuotannon osaamiseen ja toimimiseen energiamarkkinoilla.

Fortumin vesivoimakapasiteetin kasvattaminen 60 prosentilla tasapainottaisi myös yhtiön tuotantorakennetta ja Venäjän liiketoimintaa. Järjestelyn jälkeen Venäjän liiketoiminta koostuisi 60-prosenttisesti yhdistetystä sähkön- ja lämmöntuotannosta sekä lauhdevoimasta. Loput 40 prosenttia olisi vesivoimaa. Koko Fortumin tasolla vesivoiman osuus nousisi nykyisestä kolmanneksesta yli 40 prosenttiin.

## Vesivoima tasapainottaa tuuli- ja aurinkoenergian vaihtelua

Päästötön vesivoima on ilmastoneutraali tuotantomuoto, jonka avulla voidaan vähentää energiasektorin päästöjä. Koko energiajärjestelmän näkökulmasta vesivoima tarjoaa mahdollisuuden tasapainottaa uusiutuvien energialähteiden – erityisesti auringon ja tuulen – suurta vaihtelua.

### Vesivoima tasapainottaa muun uusiutuvan energian ja sähkönkulutuksen vaihtelua

Sähkön liittyviä arvoja ovat energiasäilytys, kapasiteetti sekä tuotantomuotojen kyky reagoida kulutushuippuihin. Uusiutuvan energian vaihtelusta huolimatta tuotanto ja kulutus on saatava sähköjärjestelmässä aina vastaamaan toisiaan. Tuotannon ja kysynnän tasapaino – erityisesti muun uusiutuvan energian osuuden kasvaessa – edellyttää joustavuutta, mihin tarpeeseen vesivoima vastaa erittäin hyvin. Juuri tästä syystä vesivoiman tuotanto on Fortumille erittäin houkuttelevaa.

Fortumin nykyinen vesivoimatuotanto keskittyy Suomeen ja Ruotsiin. Yhtiöllä on Suomessa 33 ja Ruotsissa 126 kokonaan tai osittain omistamaa vesivoimalaitosta. Näiden tuotantoa voidaan kasvattaa lähinnä laitoksia modernisoimalla ja vesistöjen käyttöä optimoimalla.

Vuonna 2014 jatkoimme vuotuisia vesivoiman tehokorotusinvestointeja. Esimerkiksi Imatran voimalaitoksen, vuonna 1929 käyttöönotetun kolmoskoneiston peruskorjaus nosti laitoksen jälleen teholtaan Suomen suurimmaksi vesivoimalaksi. Kun neloskoneiston korjaus valmistuu vuonna 2015, laitoksen teho nousee edelleen 192 megawattiin.

Siksi on tärkeää, että käytämme tätä mahdollisuutta viisaasti, hyvässä yhteistyössä viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Fortum ottaa huomioon vesivoiman paikalliset ympäristövaikutukset ja on valmis hakemaan niihin ratkaisuja yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

## Venäjän lämpöreformi lisää liiketoimintaa

Venäjällä lämpösektorin uudistamisen etenemissuunnitelma hyväksyttiin maan hallituksessa vuonna 2014. Uudistuksen myötä kaukolämmön hinta muodostuisi ainoastaan lämpöä tuottavan laitoksen kustannusten perusteella. Uudistus kannustaisi investoimaan energiatehokkaaseen tuotantoon polttoaineen kulutuksen vähentämiseksi sekä uudistamaan kaukolämpöverkkoja hävikin pienentämiseksi.

Lämpötariffit on tarkoitus uudistaa asteittain vuodesta 2015 pääosin vuoteen 2020 mennessä. Uudistus alkaisi suurista, yli 100 000 asukkaan kaupungeista sekä kaupungeista, joissa on jo ennestään yhdistettyä sähkön ja lämmön tuotantoa.

Fortumin tuotantorakenteen ansiosta pystymme hyödyntämään energiatehokasta sähkön ja lämmön yhteistuotantoa kilpailukykyisellä tavalla. Lämpöreformi, jonka toteuttamista koskevia lopullisia päätöksiä ei ole vielä tehty, tarjoaisi siten Fortumin nykyisille laitoksille mahdollisuuden lisätä liiketoimintaa Venäjällä.

## Yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto tehostaa resurssien käyttöä

Sähkön ja lämmön yhteistuotanto (CHP) on tehokkain polttoaineiden käyttöön perustuva energiantuotantomuoto. CHP-tuotannossa energiasta saadaan hyödynnettyä jopa 90 prosenttia. Yhteistuotantolaitoksilla on merkittävä rooli Fortumin energiantuotantorakenteessa: niiden osuus sähköntuotannosta on noin kolmannes ja lämmöntuotannosta noin 90 prosenttia.

Fortum on viime vuosina rakentanut runsaasti uutta, biomassaan ja yhdyskuntajätteen hyödyntämiseen perustuvaa sähkön ja lämmön yhteistuotantokapasiteettia Viroon, Liettuaan, Latviaan, Puolaan, Ruotsiin ja Suomeen.

Fortumin osittain omistama, TSE Turun Seudun Energiantuotanto Oy rakentaa parhaillaan uutta monipolttoainevoimalaitosta Naantaliin. Lisäksi työn alla on uusi, valmistuttuaan Euroopan suurimpiin kuuluva biovoimalaitos Tukholmassa. Laitosta rakentaa Fortumin ja Tukholman kaupungin yhteisyritys, Fortum Värme. Investoinnin arvo on noin 500 miljoonaa euroa. Laitos tuottaa vuodessa sähköä ja lämpöä määrän, joka vastaa noin 190 000 keskikokoisen kerrostaloasunnon lämmön kulutusta. Laitos vähentää merkittävästi kaukolämmön aiheuttamia CO<sub>2</sub>-päästöjä Tukholmassa.

## Ydinvoimalla päästötöntä energiaa

Ydinvoimalla, joka muodostaa noin kolmanneksen Fortumin sähköntuotannosta, on merkittävä rooli hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Fortumilla on myös pitkä kokemus ydinvoiman vastuullisesta käytöstä, ja yhtiön ydinvoiman erityisosaaminen on maailmanlaajuisesti tunnustettua. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ydinvoimaa tarvitaan, ja sen tehokkuutta voidaan edelleen merkittävästi parantaa yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa.

Fortumin operoimalla Loviisan ydinvoimalaitoksella oli hyvä tuotantovuosi, ja laitoksen käyttökerroin, 90,9 prosenttia, oli maailmanlaajuisesti mitattuna erinomainen. Ydinvoimalaitoksen toiminnassa turvallisuus on ensisijainen prioriteetti, ja Fortum investoi jatkuvasti turvallisuuden parantamiseen.

Vuoden 2014 aikana turvallisuutta parantavista investoinneista eteni näkyvimmin uusi ilmajäähdytteinen jäähdytysjärjestelmä. Investoinnilla turvataan

laitosyksiköiden jälkilämmön poisto epätodennäköisissä ääritilanteissa, joissa laitoksen normaali merivesijäähdytys ei jostain syystä olisi käytettävissä. Vuosien 2015–2018 aikana Loviisassa toteutetaan useita muitakin mittavia investointi- ja modernisointihankkeita. Niillä, kuten automaatiojärjestelmän uudistamisella, turvataan laitoksen luotettava ja kannattava sähköntuotanto käyttölupien loppuun eli vuosiin 2027 ja 2030 saakka.

Vuonna 2015 Fortumille merkittävä ydinvoimasektorin kysymys on TGC-1:n uudelleenjärjestelyn eteneminen ja siihen liittyen mahdollinen osallistuminen Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen.

## Organisaation uudistaminen strategisen muutoksen tukena

Osana Fortumin strategista muutosta laajensimme maaliskuussa 2014 konsernin johtoryhmää. Sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin myötä Fortum on uudessa tilanteessa, jossa meillä on meneillään merkittäviä liiketoiminnan myyntejä ja investointiohjelmia samalla kun yhtiö valmistautuu kasvuun. Tässä tilanteessa vahvistimme johtoryhmää strategiaan, yritysmyynteihin ja -hankintoihin sekä yhteiskuntasuhteisiin liittyvällä osaamisella.

Vaikka vuosien 2013–2014 tehostamisohjelma saatiin menestyksellisesti päätökseen, Fortumissa on tästä näkökulmasta edelleen sisäistä kehityspotentiaalia. Organisaatiomuutoksella vahvistimme mahdollisuuksia hyödyntää liiketoimintojen välisiä synergioita. Chief Operating Officer (COO) -malli tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet jatkaa tätä kehitystä.

Uudistus antoi myös johtoryhmän jäsenille mahdollisuuden laajentaa omaa osaamistaan ja kokemustaastaansa niin yhtiön, johtoryhmätyöskentelyn kuin omalta kannaltaankin tarkoituksenmukaisella tavalla.

## Työturvallisuus on tärkeää

Fortumin oman henkilöstön työturvallisuus säilyi edellisvuoden tapaan erittäin hyvänä. Kokonaistapaturmataajuudella mitattuna vuosi oli kaikkien aikojen paras. Tähän ei kuitenkaan voi olla tyytyväinen, sillä vuosi oli urakoitsijaturvallisuuden osalta synkkä.

Vuoden aikana sattui viisi kuolemaan johtanutta tapaturmaa urakoitsijoidemme työntekijöille, neljä Ruotsissa ja yksi Venäjällä. Esitän syvän osanottoni uhrien omaisille ja työtovereille.

Tavoitteenamme on välttää kaikki vakavat tapaturmat emmekä saa hyväksyä turvallisuuskäytäntöjen poikkeamia. Välittöminä korjaavina toimenpiteinä Fortumissa tarkastettiin kaikki rakennustyömaat ja merkittävimmät käynnissä olevat kunnossapitotyöt erityisesti nostotöiden ja korkealla työskentelyn osalta. Lisäksi päivitettiin työturvallisuusohjeet ja -käytännöt sekä parannettiin rakennusprojektien turvallisuuskäytäntöjä. Kaikki avainhenkilöt koulutetaan näiden ohjeiden osalta vuoden 2015 aikana tavoitteena puolittaa vakavat tapaturmat.

## Paranamme energiatehokkuutta

Vuoden 2014 lopussa Fortumin hallitus hyväksyi uuden, pitkän aikavälin energiatehokkuustavoitteen. Pyrimme saavuttamaan vuoteen 2020 mennessä yli 1 400 gigawattitunnin vuotuisen energiansäästön vuoteen 2012 verrattuna. Säästö vastaisi yli 75 000 kotitalouden vuosittaista lämmitysenergiatarvetta tai yli kahdensadan 2,5 megawatin tuulivoimalan vuosituotantoa. Uusi tavoite korvaa entisen, fossiilisten polttoaineiden polton tehokkuutta mitanneen tavoitteen.

## Valmiina tarttumaan mahdollisuuksiin muuttuvilla energiamarkkinoilla

Fortumilla on erittäin vahva kilpailuasema riippumatta siitä, mitataanko asemaa CO<sub>2</sub>-

vapaan tuotannon määrällä, osaamisella, tuotannon rakenteella, kapasiteetin joustavuudella, kustannusrakenteella, kestäväen kehityksen mukaisella toiminnalla tai työturvallisuudella.

Fortumin strategia antaa yhtiölle selkeän näkemyksen tulevasta kehityssuunnasta niin lähitulevaisuudessa kuin pidemmälläkin aikajänteellä. Se mahdollistaa lisäarvon luomisen ja osakekohtaisen tuloksen vahvistamisen sekä antaa hyvät lähtökohdat vakaan, kestäväen ja aikaa myöten kasvavan osingon tuottamiseen.

## Kiitos hyvästä yhteistyöstä

Vuosikertomuksen ilmestyessä olen siirtynyt eläkkeelle. On ollut suuri ilo saada olla kehittämässä Fortumia askel askeleelta kansallisesta energiayhtiöstä alan merkittäväksi pohjoismaiseksi ja eurooppalaiseksi toimijaksi. Fortum on juuri nyt strategisesti erittäin mielenkiintoisessa ja toimialalla poikkeuksellisen kilpailukykyisessä asemassa. Sen vuoksi jatkan mielihyvin työtä yhtiön hyväksi hallituksen jäsenenä, mikäli kevään 2015 yhtiökokous niin päättää.

Lämpimät kiitokset Fortumin koko henkilöstölle kaikissa toimintamaissa päättyneestä vuodesta ja hyvästä yhteistyöstä. Kiitos luottamuksesta myös asiakkaillemme sekä osakkeenomistajillemme. Erityiset kiitokset hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauffille sekä koko hallitukselle tuesta Fortumin asioiden eteenpäin viemisessä. Kiitokset myös talousjohtaja Timo Karttiselle, joka otti toimitusjohtajan sijaisuuden vastuulleen.

Toivotan mitä parhaita menestystä Fortumille, sen omistajille ja asiakkaille, yhteistyökumppaneille sekä henkilöstölle.

*Tapio Kuula*



# Toiminta- ja markkina-alueet



## Suomi

<b>4 551 MW</b>	Sähköntuotantokapasiteetti
<b>1 936 MW</b>	Lämmöntuotantokapasiteetti
<b>16 %</b>	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
<b>2 040</b>	Henkilöstö 31.12.2014
<b>100 %</b>	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
<b>82 %</b>	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
<b>2,2 Mt</b>	CO <sub>2</sub> -päästöt
Fortum Oyj:n pääkonttori sijaitsee Espoossa.	

## Ruotsi

<b>4 950 MW</b>	Sähköntuotantokapasiteetti
-	Lämmöntuotantokapasiteetti
<b>907 000</b>	Sähkönjakeluasiakkaita
<b>12 %</b>	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
<b>1 201</b>	Henkilöstö 31.12.2014
<b>100 %</b>	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
<b>54 %</b>	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
<b>0 Mt</b>	CO <sub>2</sub> -päästöt

### Fortum Värme

<b>627 MW</b>	Sähköntuotantokapasiteetti
<b>3 636 MW</b>	Lämmöntuotantokapasiteetti
<b>694</b>	Henkilöstö 31.12.2014
<b>100 %</b>	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
<b>100 %</b>	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
<b>0,8 Mt</b>	CO <sub>2</sub> -päästöt

## Venäjä

<b>4 758 MW</b>	Sähköntuotantokapasiteetti
<b>13 466 MW</b>	Lämmöntuotantokapasiteetti
<b>4 213</b>	Henkilöstö 31.12.2014
<b>100 %</b>	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
<b>100 %</b>	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
<b>16,7 Mt</b>	CO <sub>2</sub> -päästöt

## Puola

257 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
1 189 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
603	Henkilöstö 31.12.2014
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
0,8 Mt	CO <sub>2</sub> -päästöt

## Liettua

18 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
89 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
101	Henkilöstö 31.12.2014
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
0,05 Mt	CO <sub>2</sub> -päästöt

## Latvia

26 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
225 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
79	Henkilöstö 31.12.2014
99 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
99 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
0,02 Mt	CO <sub>2</sub> -päästöt

## Norja

-	Sähköntuotantokapasiteetti
-	Lämmöntuotantokapasiteetti
4 %	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
34	Henkilöstö 31.12.2014
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
0 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
0 Mt	CO <sub>2</sub> -päästöt

## Iso-Britannia

Lokakuussa 2014 Fortum ilmoitti myyvänsä Isossa-Britanniassa sijaitsevan tytäryhtiönsä, Grangemouth CHP Limitedin, pitkäaikaiselle asiakkaalleen INEOS Industries Holdings Limitedille.

## Viro

48 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
497 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
206	Henkilöstö 31.12.2014
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
0,08 Mt	CO <sub>2</sub> -päästöt

## Intia

15 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
-	Lämmöntuotantokapasiteetti
35	Henkilöstö 31.12.2014
0 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja <sup>1)</sup>
0 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja <sup>2)</sup>
0 Mt	CO <sub>2</sub> -päästöt

<sup>1)</sup> ISO 14001 on ympäristöjohtamisen standardi.

<sup>2)</sup> OHSAS 18001 on työterveys- ja turvallisuusjohtamisen standardi.

## Myynti ja tuotanto

Sähkötuotanto lähteittäin<sup>1)</sup>, %



Vesivoima, 30 Ydinvoima, 33 Maakaasu, 31 Hiili, 5 Biopolttoaineet, 1

<sup>1)</sup> Vuonna 2014 sähkötuotanto oli yhteensä 73,4\* TWh

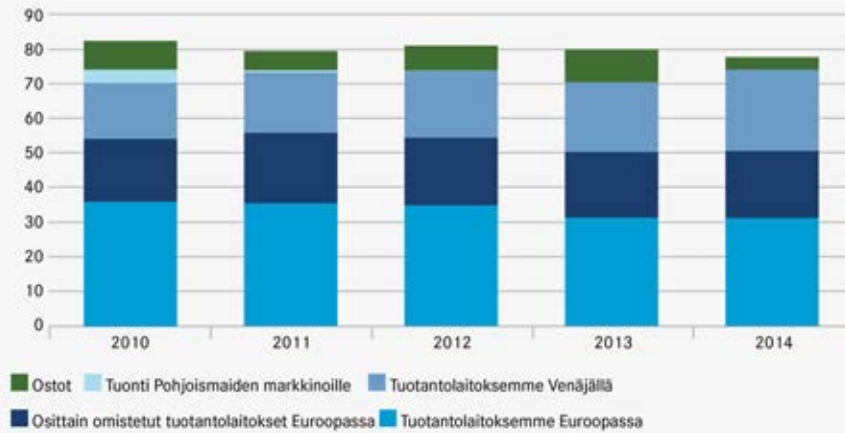
Lämmöntuotanto lähteittäin<sup>1)</sup>, %



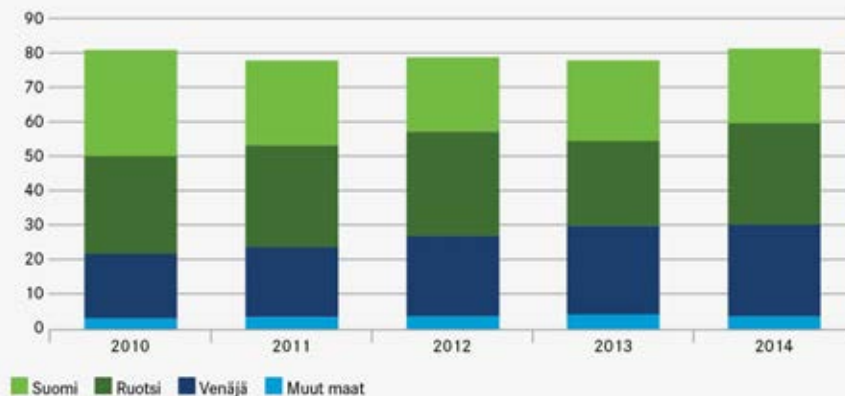
Maakaasu, 77 Hiili, 15 Biopolttoaineet, 6 Turve, 1 Öljy, 1

<sup>1)</sup> Vuonna 2014 lämmöntuotanto oli yhteensä 34,6 TWh

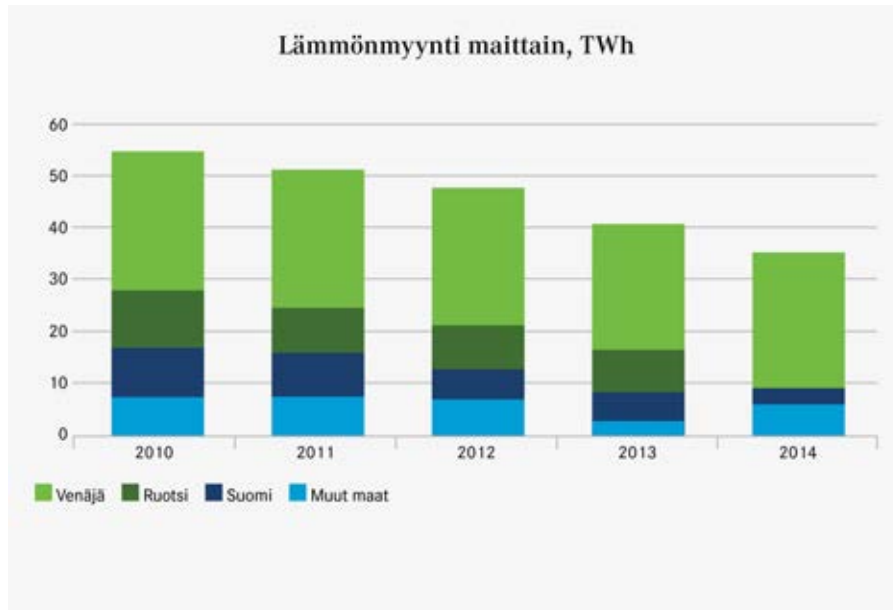
### Sähkönhankinta, TWh



### Sähkönmyynti maittain, TWh <sup>1)</sup>



<sup>1)</sup> Power and Technology sekä Heat, Electricity Sales and Solutions myyvät sähköä pohjoismaiseen sähköpörssiin tai ulkoisille asiakkaille ja ostavat sähköä sähköpörssistä tai muista ulkoisista lähteistä. Fortumin sähköpörssiäikeitoimet lasketaan tuntiperusteisen myynnin nettomääränä konsernitasona. Russia-divisioona myy sähköä Venäjän tukumarkkinoille.



**Sähköntuotanto energialähteittäin vuosina 2012–2014**

TWh	2014	2013	2012*
Vesivoima	22,3	18,0	25,2
Ydinvoima	23,8	23,7	23,4
Maakaasu	22,5	20,0	19,4
Kivihiili	3,6	4,0	3,3
Biomassa	0,9	1,1	1,3
Turve	0,1	0,1	0,1
Muut	0,2	0,5	0,3
<b>Yhteensä</b>	<b>73,4</b>	<b>67,4</b>	<b>73,1</b>

\* Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen

**Sähköntuotantokapasiteetti, 31.12.2014**

MW	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut	Yhteensä
Vesivoima	1 526	3 088				4 615
Ydinvoima	1 460	1 820				3 279
Sähkön ja lämmön yhteistuotanto	438	0	4 758	257	93	5 546
Lauhdevoima	1 126	12				1 139
Muut		30			15	45
<b>Yhteensä</b>	<b>4 551</b>	<b>4 950</b>	<b>4 758</b>	<b>257</b>	<b>108</b>	<b>14 624</b>

**Lämmöntuotantokapasiteetti, 31.12.2014**

MW	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut	Yhteensä
Lämpö	1 936	0	13 466	1 189	811	17 402

# Myynti ja tuotanto, sisältäen Fortum Värmen

Sähköntuotanto lähteittäin<sup>1)</sup>, %



■ Vesivoima, 30 ■ Ydinvoima, 32 ■ Maakaasu, 31 ■ Hiili, 5 ■ Biopolttoaineet, 1

<sup>1)</sup> Vuonna 2014 sähköntuotanto oli yhteensä 74,6\* TWh

\* Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen 1,2 TWh

Lämmöntuotanto lähteittäin<sup>1)</sup>, %



■ Maakaasu, 63 ■ Hiili, 14 ■ Biopolttoaineet, 9 ■ Lämpöpumput ja sähkö, 6 ■ Jäte, 6 ■ Turve, 1  
■ Öljy, 1

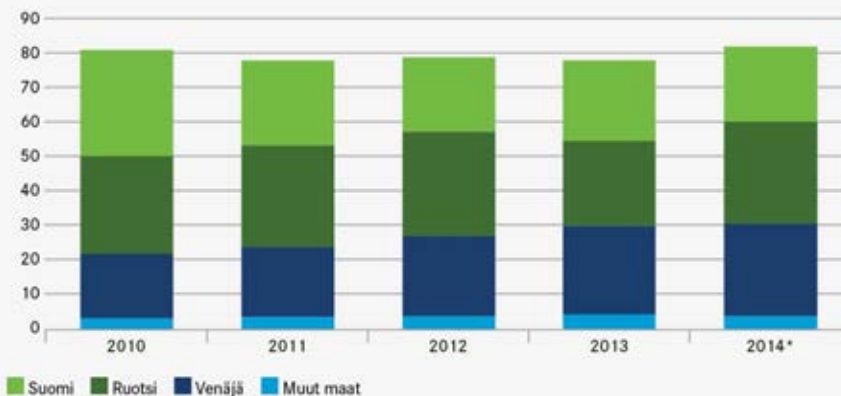
<sup>1)</sup> Vuonna 2014 lämmöntuotanto oli yhteensä 42,1\* TWh

\* Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen 7,5 TWh

### Sähkönhankinta, TWh

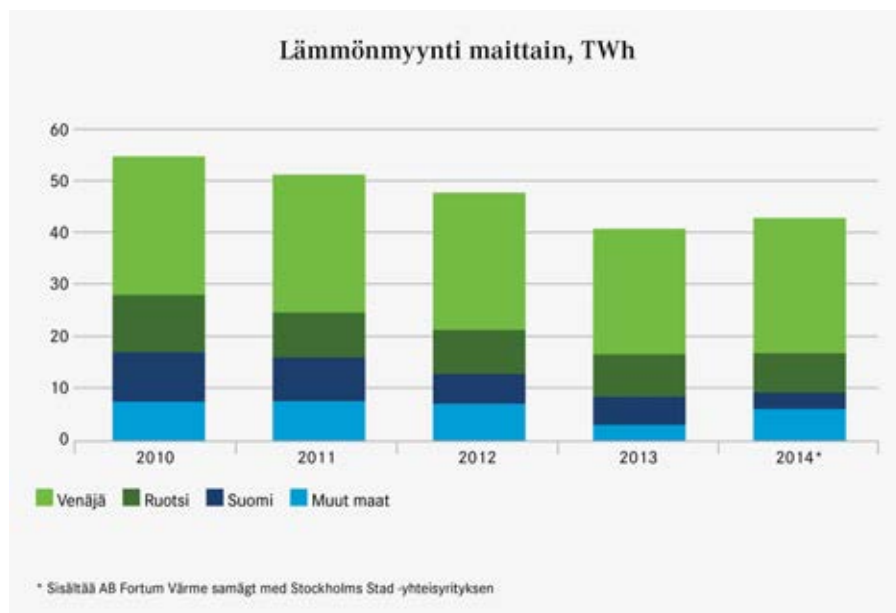


### Sähkönmyynti maittain, TWh <sup>1)</sup>



<sup>1)</sup> Power and Technology sekä Heat, Electricity Sales and Solutions myyvät sähköä pohjoismaiseen sähköpörssiin tai ulkoisille asiakkaille ja ostavat sähköä sähköpörssistä tai muista ulkoisista lähteistä. Fortumin sähköpörssiäikeimet lasketaan tuntiperusteisen myynnin nettomääränä konsernitasona. Russia-divisioona myy sähköä Venäjän tukumarkkinoille.

\* Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen



### Sähköntuotanto energialähteittäin vuosina 2012–2014

TWh	2014	2013	2012
Vesivoima	22,3	18,0	25,2
Ydinvoima	23,8	23,7	23,4
Maakaasu	22,5	20,0	19,4
Kivihiili	4,0	4,5	3,3
Biomassa	1,1	1,6	1,3
Turve	0,1	0,1	0,1
Muut	0,7	0,8	0,3
<b>Yhteensä</b>	<b>74,6</b>	<b>68,7</b>	<b>73,1</b>

Sisältää AB Fortum Värme Samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen

### Sähköntuotantokapasiteetti, 31.12.2014

MW	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut	Yhteensä
Vesivoima	1 526	3 088				4 615
Ydinvoima	1 460	1 820				3 279
Sähkön ja lämmön yhteistuotanto	438	627	4 758	257	93	6 173
Lauhdevoima	1 126	12				1 139
Muut		30			15	45
<b>Yhteensä</b>	<b>4 551</b>	<b>5 577</b>	<b>4 758</b>	<b>257</b>	<b>108</b>	<b>15 251</b>

Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen

### Lämmöntuotantokapasiteetti, 31.12.2014

MW	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut	Yhteensä
Lämpö	1 936	3 636	13 466	1 189	811	21 038

Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen



# Taloudelliset tunnusluvut

Taulukossa on esitelty liiketoimintamme keskeiset tunnusluvut. Lisää taloudellisia tunnuslukuja löytyy vuosikertomuksen tilinpäätösosioista.

## Taulukoissa ja graafeissa esitettävien tietojen vertailukelpoisuus

Taulukoiden ja graafien tiedoissa vuoden 2012 tai vanhempien vuosien osalta ei ole

huomioitu muutoksia koskien IFRS 10 ja IFRS 11 käyttöönottoon. Standardien käyttöönotto Fortum-konsernissa vaikuttaa AB Fortum Värme samägt med Stockholms stadin osakeomistuksen käsittelyyn konsernitilinpäätöksessä. Katso [liitetieto](#)

[1.6.1](#) Vuoden 2014 alussa käyttöönotetut uudet IFRS standardit.

### Taloudelliset tunnusluvut

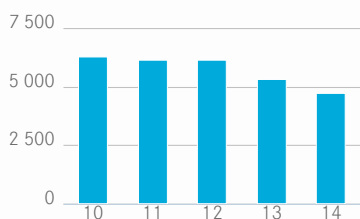
Milj. euroa tai kuten merkitty	2014	2013	2012
Liikevaihto	4 751	5 309	6 159
Käyttökate	3 954	2 129	2 538
Vertailukelpoinen käyttökate	1 873	1 975	2 416
Liikevoitto	3 428	1 508	1 874
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 351	1 403	1 752
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	3 154	1 204	1 416
Sijoitettu pääoma	17 918	19 183	19 420
Korollinen nettovelka	4 217	7 793	7 814
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta	3 664	6 658	-
Nettovelka/käyttökate	1,1	3,7	3,1
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	2,3	3,9	3,2
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ilman Värmen rahoitusta	2,0	3,4	-
Sijoitetun pääoman tuotto, %	19,5	9,0	10,2
Oman pääoman tuotto, %	30,0	12,0	14,6
Käyttömääsuisinvestoinnit	774	1 005	1 558
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	69	15	16
Liiketoiminnan kassavirta	1 762	1 548	1 382
EU:n päästökaupan alaiset päästöt, milj. tonnia CO <sub>2</sub>	3,6	5,1	4,8
Myönnetyt päästöoikeudet EU:n päästökaupassa, milj. tonnia CO <sub>2</sub>	1,4	1,8	5,4

### Osakekohtaiset tunnusluvut

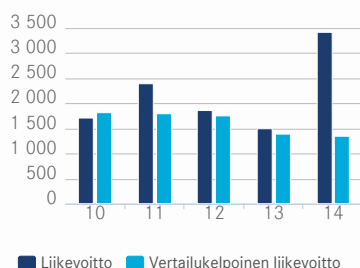
Euroa tai kuten merkitty	2014	2013	2012
Tulos/osake	3,55	1,36	1,59
Kassavirta/osake	1,98	1,74	1,56
Oma pääoma/osake	12,23	11,28	11,30
Osinko/osake	1,10 <sup>1)</sup>	1,10	1,00
Lisäosinko/osake	0,20 <sup>1)</sup>	-	-
Osinko/osakekohtainen tulos, %	36,6 <sup>1)</sup>	80,9	62,9
Efektiivinen osinkotuotto, %	7,2 <sup>1)</sup>	6,6	7,1

1) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle 31.3.2015.

Liikevaihto, milj. euroa



Liikevoitto ja vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa



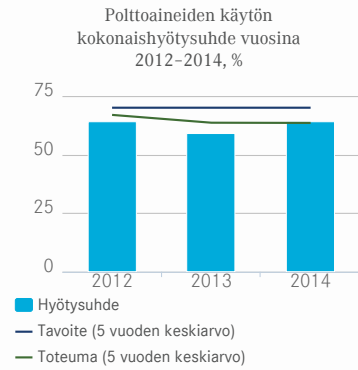
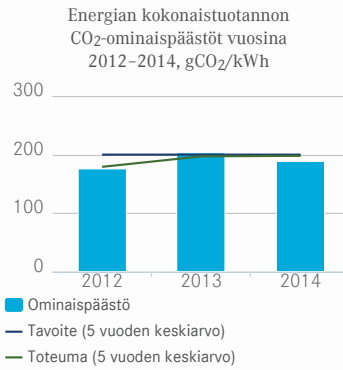
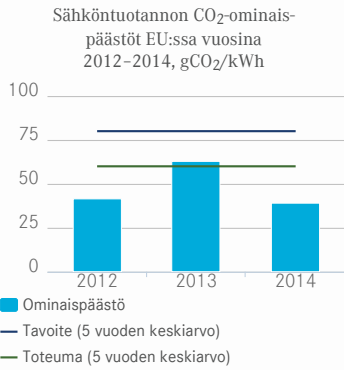
## Ympäristövastuun tunnusluvut

Taulukossa esitellään keskeisimmät ympäristövastuun tunnusluvut.

	2014*	2013	2012**
Hiilidioksidipäästöt, miljoonaa tonnia	20,3	20,5	20,7
Rikkidioksidipäästöt, tonnia	20 400	22 000	19 800
Typenoksidien päästöt, tonnia	28 700	30 800	29 400
Hiukkaspäästöt, tonnia	21 300	20 800	16 000
ISO 14001-ympäristösertifioidut toiminnot, % liikevaihdosta	100	100	95
Sähköntuotannon CO <sub>2</sub> -ominaispäästöt, g/kWh	177	200	171
5 vuoden keskiarvo EU:ssa, g/kWh	60	60	60
Energian kokonaistuotannon CO <sub>2</sub> -ominaispäästöt, g/kWh	189	204	177
5 vuoden keskiarvo, g/kWh	198	197	179
Polttoaineiden käytön kokonaishyötysuhde, %	64	59	64
5 vuoden keskiarvo, %	63	64	67
CO <sub>2</sub> -päästöttömän energian osuus sähköntuotannossa, %	64	63	68
Uusiutuvan energian osuus sähköntuotannossa, %	32	28	36
Uusiutuvan energian osuus lämmöntuotannossa, %	6	9	20
Kipsin hyötykäyttö, %	100	99	89
Tuhkan hyötykäyttö, %	34	38	51
Ympäristöluparikkomukset, kpl	15	14	12
Vedenotto, miljoonaa m <sup>3</sup>	2 178	2 312	2 210
josta jäähdytysvettä, miljoonaa m <sup>3</sup>	2 094	2 231	2 017
Lämpökuorma vesistöihin, TWh	18	19	17

\*Luvut varmentamattomia

\*\*Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen



## Sosiaalisen vastuun tunnusluvut

Taulukossa esitellään keskeisimmät sosiaalisen vastuun tunnusluvut.

	2014	2013	2012*
Henkilöstö keskimäärin	8 821	9 532	10 600
Henkilöstö 31.12.	8 592	9 186	10 371
joista vakituudessa työsuhteessa	8 260	9 515*	9 899
Lähtövaihtuvuus, %	8,1	9,7*	12
Naisia henkilöstöstä, %	28	28*	28
Naisia johtotehtävissä, %	33	31*	35
Työterveyshuollon kustannukset, euro/henkilö <sup>1)</sup>	542	569	580
Sairauspoissaolopäivät	47 677	56 316*	74 188
Sairauspoissaoloprosentti	2,4	2,5*	3,1
Tapaturmataajuus (LWIF) <sup>2)</sup> , Fortumin henkilöstö	1,0	1,0	1,5
Tapaturmataajuus (LWIF) <sup>2)</sup> , urakoitsijat	3,2	3,9	3,8
Kuolemantapaukset	3	1	1
OHSAS 18001 -sertifioidut toiminnot, % liikevaihdosta	75	73*	70

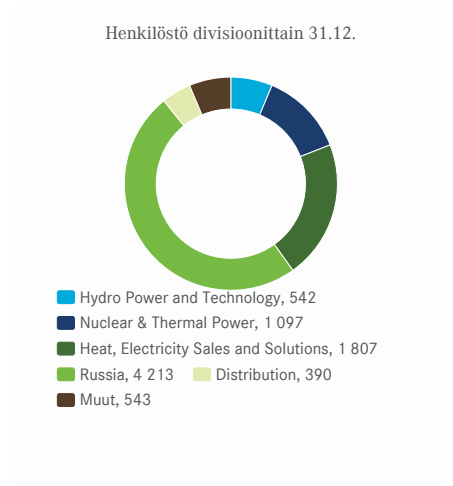
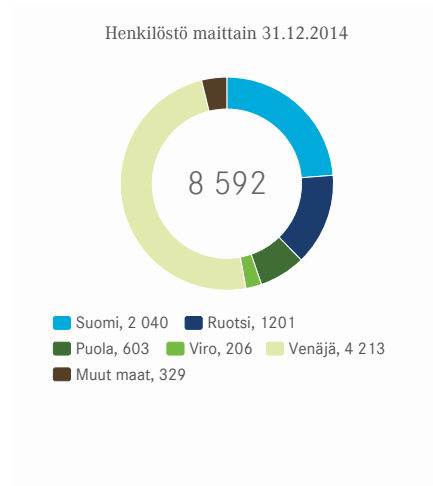
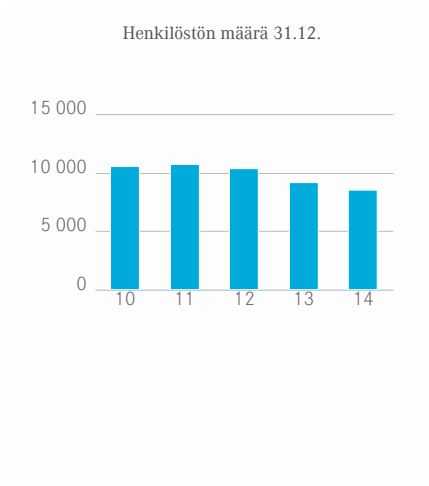
1) Sisältää vain Suomen

2) Vähintään yhden päivän poissaolon johtaneet tapaturmat miljoonaa työtuntia kohti

\*Sisältää AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad -yhteisyrityksen

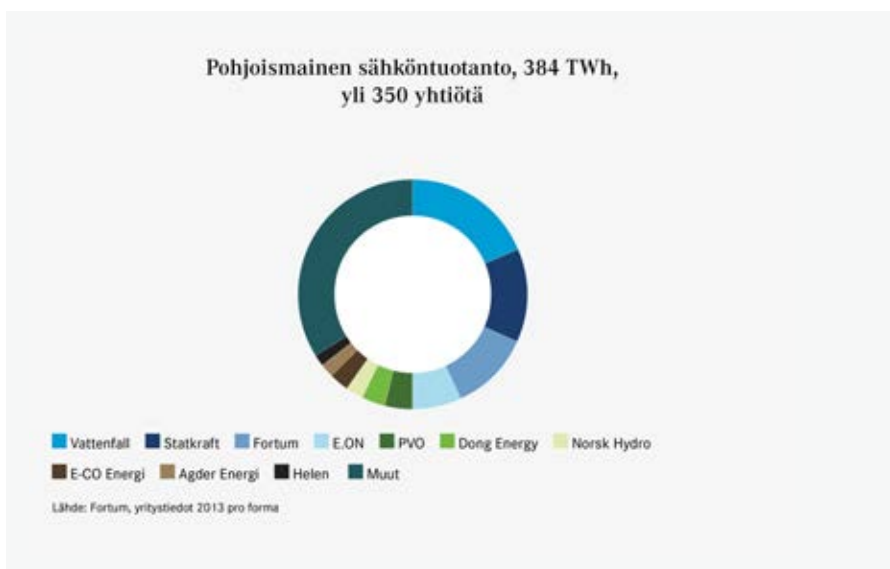
### Henkilöstötilastoja vuodelta 2014 toimintamaittain eriteltynä

	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut maat	Yhteensä
Henkilöstö vuoden lopussa	2 040	1 201	4 213	603	535	8 592
miehiä	1 470	777	3 069	472	346	6 134
naisia	570	424	1 117	131	190	2 432
Henkilöstö keskimäärin	2 182	1 221	4 196	631	591	8 821
Henkilöstökulut, 1 000 euroa	184 045	104 295	82 804	13 884	20 219	413 021
Henkilöstökulut per henkilö, 1 000 euroa	84,3	85,4	19,7	22,0	34,2	46,8



## Markkina-asema

Fortum on Pohjoismaiden kolmanneksi suurin sähköntuottaja ja yksi Euroopan vähäpäästöisimmistä sähköyhtiöistä. Lämmöntuottajana lukeudumme maailman suurimpiin.



Pohjoismainen sähkön vähittäismyynti, 15 miljoonaa asiakasta, ~350 yhtiötä



Vattenfall Fortum Hafslund Dong Energy E.ON Statkraft Helen SEAS-NVE Göteborg Energi, Din El Bixia Muut

Lähde: Fortum, yritystiedot 2013 pro forma

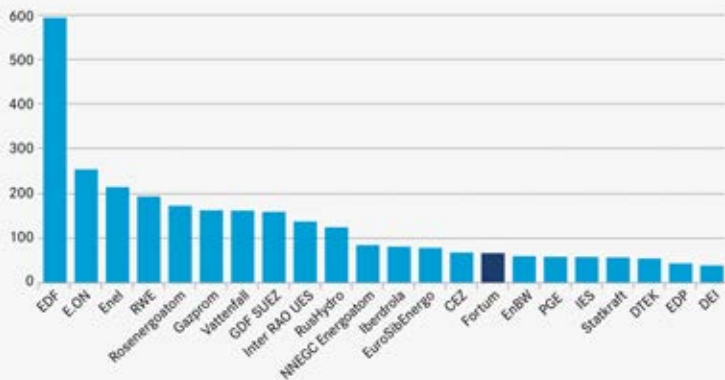
Pohjoismainen sähkönsiirto, 15 miljoonaa asiakasta, ~500 yhtiötä



E.ON Vattenfall Fortum Dong Energy Hafslund Caruna Elenia SEAS-NVE Helen Syd Energi Muut

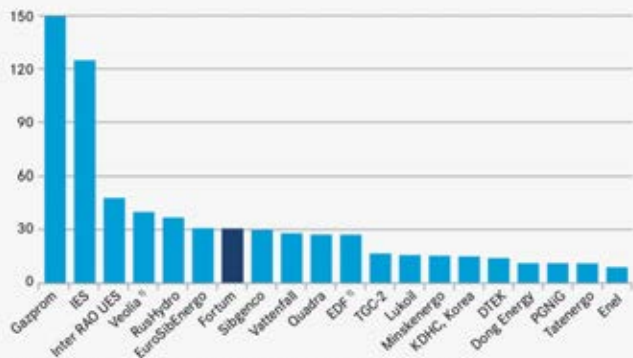
Lähde: Fortum, yritystiedot 2013 pro forma

Sähköntuotanto, TWh  
Suurimmat tuottajat Euroopassa ja Venäjällä



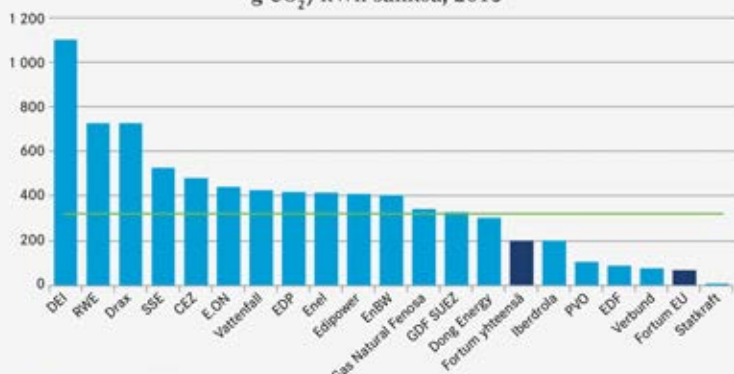
Lähde: Fortum, yritystiedot 2013 pro forma

Lämmöntuotanto, TWh  
Suurimmat tuottajat globaalisti



<sup>1)</sup> Veolia sisältää yhtiön Dalkia International ja EDF sisältää Dalkian toiminnon Ranskassa  
Ei tietoa Beijing DH:n lämmöntuotannosta, Lähde: Fortum, yritystiedot 2013 pro forma

Suurten eurooppalaisten sähköyhtiöiden CO<sub>2</sub>-ominaispäästöt,  
g CO<sub>2</sub>/kWh sähköä, 2013



— Keskiarvo 328 g/kWh

Kaikki luvut, lukuun ottamatta "Fortum yhteensä", sisältävät vain eurooppalaisen tuotannon.  
Lähde: PWC & Enerpresse, December 2014, Climate Change and Electricity, Fortum

# Strategia

*Valmistelut tulevaisuuden kasvulle alkavat muotoutua; luopumalla sähkönsiirtoliiketoiminnasta Fortumilla on paremmat mahdollisuudet keskittyä tehokkaaseen ja vähäpäästöiseen sähkön ja lämmön tuotantoon ja myyntiin. Ratkaisu lisää merkittävästi Fortumin strategista liikkumavaraa, sekä lähitulevaisuudessa että pitkällä aikavälillä, ja antaa yhtiölle poikkeuksellisen hyvät lähtökohdat omistaja-arvon kasvattamiseen.*

Fortumin toiminnan tarkoitus on tuottaa energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Tarjoamme kestäviä ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi ja tuotamme merkittävää lisäarvoa osakkeenomistajillemme.

Fortumin strategian ytimessä on vahva osaaminen hiilidioksidipäästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä tehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (CHP). Lisäksi vahvuutenamme on vankka kokemus energiamarkkinoilla toimimisesta. Kehitämme liiketoimintaamme myös jatkossa näiden osaamisten pohjalta.

Kestävä kehitys on integroitu osaksi Fortumin strategiaa. Liiketoiminta ja vastuullisuus ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa korostaen kestävien ratkaisujen merkitystä kilpailuetuna. Fortum ottaa toiminnassaan tasapainoisesti huomioon taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun.

Fortumin arvot – vastuullisuus, luovuus, kunnioitus ja rehellisyys – muodostavat toimintamme perustan. Haluamme olla



edelläkävijä kehitettäessä tulevaisuuden energijärjestelmää – aurinkotaloutta.

## Strategian ydinalueet

Fortumin strategian ytimessä ovat vahva osaamisemme CO<sub>2</sub>-päästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä tehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (CHP). Lisäksi vahvuutenamme on vankka kokemus energiamarkkinoilla toimimisesta. Kehitämme liiketoimintaamme myös jatkossa näiden osaamisten pohjalta.

### Markkinat muutoksessa

Päämarkkinoillamme on lähivuosina tehtävä kauaskantoisia päätöksiä ilmastomuutoksen hidastamiseksi, energiamarkkinoiden kehittämiseksi ja kestäväen toimintamallin löytämiseksi yhteiseurooppalaisille markkinoille. Fortumilla on vahva asema, joka mahdollistaa aktiivisen osallistumisemme

markkinoiden muokkaamiseen ja uusien toimintamallien kehittämiseen.

Olemme hyvin kilpailukykyisiä, käytettiinpä mittarina sitten CO<sub>2</sub>-vapaan tuotannon osuutta, osaamista strategisilla painopistealueillamme, tuotannon rakennetta, kapasiteetin joustavuutta, taloudellista asemaa, kustannusrakennetta, kestäväää kehitystä tai työturvallisuutta.

Meillä on selkeä näkemys siitä, kuinka Fortumia on kehitettävä, jotta luomme lisäarvoa sidosryhmillemme, erityisesti osakkeenomistajillemme niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

Haluamme olla aktiivisesti mukana energia-

alan kehittämisessä ja uudelleenjärjestelyissä.

### Liiketoiminnan painopistealueet

Arvioimme alkuvuodesta 2013 sähkönsiirtoliiketoimintamme tulevaisuuden vaihtoehtoja. Perusteellisen analyysin jälkeen päätimme, että sähkönsiirtoliiketoiminnan myynti on paras vaihtoehto niin siirtoliiketoiminnan, sen asiakkaiden, Fortumin osakkeenomistajien kuin muiden liiketoimintojemme kannalta. Vuonna 2014 myimme Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintamme. Parhaillaan arvioimme ja valmistelemme Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan

myyntimahdollisuuksia. Prosessi etenee suunnitelmien mukaan.

Uskomme, että keskittyminen sähkön ja lämmön tuotantoon ja myyntiin kasvattaa parhaiten arvoamme pitkällä aikavälillä. Suomen ja Norjan verkkoliiketoimintoista saaduilla varoilla haemme kasvumahdollisuuksia ja kehitämme yhtiötä strategiamme mukaisesti: hyödynnämme pohjoismaista ydinliiketoimintaamme sekä luomaan vakaata tuloskasvua Venäjällä. Kehitämme uusia liiketoimintoja näiden ydinalueiden ympärille ja näin rakennamme vahvaa perustaa tulevalle kasvulle.

Sähkönmyyntiliiketoiminnan kehittäminen on niin ikään olennainen osa strategiaamme. Myymme sähkö sekä kehitämme ja tarjoamme innovatiivisia uusia tuotteita ja palveluita jo yli 1,3 miljoonalle sähkön vähittäismyyntiasiakkaalle Pohjoismaissa.

## Vahvistamme ydinliiketoimintaamme Pohjoismaissa

Meillä on Pohjoismaissa, Baltian maissa ja Puolassa vahva asema, jonka varaan rakennamme tulevaa kasvuaamme. Perustan toiminnallemme näillä markkinoilla luo vesi- ja ydinvoimat tuotantomme, joka on CO<sub>2</sub>-vapaata ja kustannusrakenteeltaan ja joustavuudeltaan erittäin kilpailukykyistä. Vuonna 2014 runsaat 90 % Euroopan sähköntuotannostamme tuotettiin pohjoismaisella vesi- tai ydinvoimalla.

Pohjoismaisen ydinliiketoimintamme luonnollisena jatkona haemme uusia mahdollisuuksia vesi- ja ydinvoimassa sekä yhdistetyn sähkön ja lämmöntuotannossa (CHP) yhdistyville eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla. Arvioimme, että markkinaintegraatio jatkuu ja erityisesti vesivoiman merkitys kasvaa: vesivoimaa voidaan käyttää joustavasti tasaamaan kulutushuippuja ja tasapainottamaan muun uusiutuvan tuotannon vaihteluita. Jatkamme myös sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP) kehittämistä, mikä on lauhdesähkön tuotantoa tehokkaampi tapa tuottaa energiaa. CHP-tuotannossa voimme lisäksi hyödyntää bio- ja jätepohjaisia polttoaineita. Arvioimme, että tehokkaiden CHP-voimaloiden ja lämpöverkkojen tarve kasvaa erityisesti kaupunkialueilla.

## Haemme vakaata tuloskasvua Venäjältä

Venäjä on maailman viidenneksi suurin sähkömarkkina, missä sähkönkulutus on

viime vuosina kasvanut EU:ta nopeammin. Olemme toimineet Venäjällä jo yli 50 vuotta, ja pidämme sitä yhtenä kotimarkkinoistamme. Tällä hetkellä toimimme Uralilla ja Länsi-Siperiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joissa teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä metalliteollisuuteen painottuneella Tšeljabinskin alueella. Lisäksi omistamme 29,5 % osuuden Luoteis-Venäjällä toimivasta vesi- ja lämpövoimayrityksestä, TGC-1:stä.

Käynnistimme vuonna 2008 Venäjällä mittavan investointiohjelman, joka koostuu kahdeksasta uudesta voimalaitosyksiköstä ja vanhojen yksiköiden modernisoinnista. Uusista yksiköistä kuusi on jo kaupallisessa käytössä ja kahden viimeisen yksikön arvioidaan valmistuvan vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla. Uudet yksikkömme ovat erittäin energiatehokkaita. Valmistuttuaan vuonna 2015 investointiohjelma on lähes kaksinkertaistanut sähköntuotanto-kapasiteettimme Venäjällä. Tuotannon kasvun myötä myös myyntitulomme kasvavat.

Nämä Fortumin kahdeksan uutta tuotantoyksikköä saavat Venäjän valtion [investointivelvoitesopimuksen \(Capacity Supply Agreement, CSA\)](#) mukaan kapasiteettimaksuja, jotka ovat huomattavasti korkeammat kuin vanhalla kapasiteetilla tuotetulle energialle maksetut maksut. [Uuden kapasiteetin tuotto on taattu kapasiteettimarkkinoita koskevien sääntöjen mukaan 10 vuodeksi, vaikka maksut voivat vaihdella hieman vuosittain.](#)

Venäjän hallitus hyväksyi vuonna 2014 tiekartan, jonka tavoitteena on [lämpömarkkinoiden](#) kehittäminen ja hintojen vapauttaminen vuoteen 2020 mennessä suurissa kaupungeissa ja vuoteen 2023 mennessä muualla. Markkinareformi kannustaa tehokkuuden parantamiseen ja nostaa Fortumin ja muun tehokkaan tuotantokapasiteetin kannattavuutta.

## Strategian mukainen rakennejärjestely Venäjällä

Joulukuussa 2014 allekirjoitimme Gazprom Energoholdingin kanssa pöytäkirjan aloittaaksemme alueellisen energiantuotantoyhtiön TGC-1:n omistustemme uudelleenjärjestelyn. TGC-1 omistaa ja operoi Venäjän luoteisosassa vesi- ja lämpövoimaa ja Pietarissa lämmönjakelua. Gazprom Energoholding omistaa yrityksestä

51,8 % ja Fortum 29,5 %. Yhtiö on listattu Moskovan pörssissä (MOEX).

Uudelleenjärjestelyssä TGC-1:n vesivoimat tuotannosta vastaisi Fortumin ja Rosatomin omistama yritys. Gazprom Energoholding jatkaisi TGC-1:n lämpö- ja lauhdeliiketoimintaan liittyviä toimintoja. Nykyisen TGC-1:n omistuksensa kautta Fortumin osuus vesivoimaan keskittyvästä yrityksestä nousisi yli 75 %:iin ja yrityksestä tulisi Fortumin tytäryhtiö. Rosatomista tulisi yrityksen vähemmistöomistaja vajaan 25 %:n osuudella.

Näemme rakennejärjestelyn erinomaisena mahdollisuutena kasvattaa CO<sub>2</sub>-vapaata vesivoimantuotantoamme, optimoida tuotantorakennettamme Venäjällä sekä lisätä vesivoiman tarjoamaa joustavuutta. Toteutuessaan järjestely kasvattaa Fortumin vesivoimat tuotantoa 60 %:lla eli noin 12-13 TWh:lla.

Edellyttäen, että saamme yli 75 %:n omistusosuuden TGC-1:n vesivoimantuotannosta, olemme valmiita osallistumaan enintään 15 %:n vähemmistöosuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehdoilla kuin muutkin suomalaiset hankkeeseen osallistuvat yritykset.

## Perusta tulevalle kasvulle

Etsimme ja kehitämme nykyisten liiketoimintojemme rinnalle uusia kasvunlähteitä, jotka tukevat strategia ydinalueitamme. Tutkimme harkiten kasvumahdollisuuksia näissä uusissa liiketoiminoissa.

Olemme erityisesti kiinnostuneita ratkaisuisista, joilla edistämme CO<sub>2</sub>-vapaata energiantuotantoa. Uskomme, että esimerkiksi uudet CHP-konseptit, kuten pyrolyysi, ja aaltoenergia voivat tarjota liiketoimintamahdollisuuksia tulevaisuudessa. Kehitämme aurinkovoiman hyödyntämistä.

Kuluttajille tarjoamme energiatehokkuutta parantavia ratkaisuja. Tällaisia ovat mm. kotitalouksille valmiiksi asennettuina tarjottavat aurinkopaneelipaketit Suomessa ja Ruotsissa sekä nopeasti leviävä Charge and Drive -konseptimme sähköautojen akkujen lataamiseen.

## Taloudelliset tavoitteet

Tavoitteenamme on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla.



Mittaamme taloudellista menestystään tunnusluvuilla, joita ovat sijoitetun pääoman tuotto (tavoite: 12 %), oman pääoman tuotto (tavoite: 14 %) ja pääomarakenne (tavoite: vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 3).

## Osinkopolitiikka

Fortumin osinkopolitiikan perusta on seuraava:

- Osinkopolitiikka varmistaa, että osakkeenomistajat saavat asianmukaisen korvauksen sijoittamalleen pääomalle. Poliittikkaa tukee yhtiön pitkän aikavälin strategia, joka tähtää osakekohtaisen tuloksen, ja sen myötä osingon, kasvattamiseen.
- Hallitus perustaa osinkoehdotuksensa laaja-alaiselle tarkastelulle, joka kattaa makrotalouden, taseen vahvuudet sekä tulevaisuuden investointisuunnitelmat

Fortum Oyj:n tavoitteena on maksaa vakaa, kestävä ja aikaa myöten kasvava osinko, joka on 50-80% osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä.

## Konsernin taloudelliset tavoitteet

	Tavoite	2014	2013	2012	2011	2011
Sijoitetun pääoman tuotto, %	12	19,5	9,0	10,0	14,8	11,6
Oman pääoman tuotto, %	14	30,0	12,0	14,3	19,7	15,7
Pääomarakenne, Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	~3,0	2,3	3,4	3,3	3	2,8

# Strategian toteuttaminen 2014

## Askel askeleelta kohti tulevaisuutta

<p>Vahvistamme ydinliiketoimintaamme Pohjoismaissa</p>	<p><b>Suomi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sopimus Loviisan ydinvoimalan automaatiouudistuksesta uuden yhteistyökumppanin, Rolls-Roycen, kanssa. Aikaisempi sopimus Areva-Siemens-konsortion kanssa päättyi.</li> <li>Investointi osakkuusyhtiö Turun Seudun Energiantuotanto Oy:n (TSE) uuden CHP-laitoksen rakentamiseen Naantalissa. Uuden laitoksen käyttöönotto suunniteltu syksyille 2017.</li> <li>Imatran vesivoimalaitoksen peruskorjauksen aloittaminen. Peruskorjaus kattaa kaksi seitsemästä koneistosta. Se kasvattaa voimalaitoksen kapasiteettia 178 MW:sta 192 MW:iin sekä parantaa turvallisuutta ja toimintavarmuutta.</li> <li>Uuden, jäteveden hukkalämpöä hyödyntävän lämpöpumppulaitoksen rakentaminen Suomenojalle, Espooseen</li> </ul> <p><b>Ruotsi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Investointien jatkaminen patoturvallisuuden parantamiseen Höljesin vesivoimalaitoksella Värmlannissa</li> </ul> <p><b>Divestoinnit:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Suomen sähkönsiirtoliiketoiminta</li> <li>Norjan sähkönsiirto- ja lämpöliiketoiminnat</li> <li>Grangemounthin voimalaitos Isossa-Britanniassa</li> <li>Useiden ydinliiketoimintaan kuulumattomien omaisuuserien myynti osana tehostamisohjelmaa: Tohkojan tuulivoimahanke Kalajoella Suomessa; omistusosuudet Karlshamn Kraft AB:sta Ruotsissa, Gasum Oy:stä Suomessa ja AS Vörguteenus Valdusista Virossa</li> <li>Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntimahdollisuuksien arviointi ja valmistelu</li> </ul> <p><b>Ydinvoiman tuotantoon ja ydinjätteisiin liittyvä asiantuntemus:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ioninvaihtomateriaalien toimitusten jatkaminen Fukushima vahingoittuneelle Dai-ichi-voimalaitokselle Japaniin radioaktiivisten vesien puhdistamista varten</li> </ul>
<p>Luomme vakaata tuloskasvua Venäjällä</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nyaganin voimalaitoksen kolmannen yksikön (418 MW) käyttöönotto</li> <li>Uusien kaasuturbiinien käyttöönotto Chelyabinsk CHP-1 -laitoksella Venäjällä (2 x 44 MW)</li> <li>Onnistunut osallistuminen vuoden 2015 kapasiteettihuutokauppaan</li> <li>Pöytäkirja Gazprom Energoholdingin kanssa TGC-1:n omistusten uudelleenjärjestelyn aloittamiseksi Venäjällä. Uudelleenjärjestely lisäisi Fortumin vesivoimat tuotantoa 60 %:lla.</li> <li>Investointiohjelman loppuun saattamisen varmistaminen vuoden 2015 aikana</li> </ul>
<p>Rakennamme perustan tulevalle kasvulle</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pyrolyysitekniikan kehittäminen: tavoitteena valmistaa edistyneitä biomassapohjaisia polttoaineita yhteistyössä UPM:n ja Valmetin kanssa</li> <li>10 MW:n aurinkovoimalaitoksen käyttöönotto Kapelissa, Intiassa joulukuussa</li> <li>Fortum Charge &amp; Drive -liiketoiminnan kehittäminen: markkinajohtajuus Norjassa/Pohjoismaissa, yhteistyö mm. Renaultin ja VW:n kanssa. Charge &amp; Drive -verkoston laajentaminen. Suomessa Fortumin latauspisteitä on jo noin 50, Ruotsissa noin 90 ja Norjassa lähes 200. Latauspisteistä yli 100 on pikalatauspisteitä.</li> <li>Yhteistyösopimus liiketoiminnan kehittämisestä, mahdollisista tulevaisuuden cleantech-investoinneista sekä tiedonvaihdosta Cleantech Invest Oy:n kanssa</li> <li>Osallistuminen aaltovoimateknologian kehittämiseen: yhteistyö ruotsalaisen Seabased AB:n ja englantilaisen Wave Hubin kanssa sekä 13,6 %:n vähemmistöosuuden ostaminen suomalaisesta aaltovoimateknologiaa kehittävästä Wello Oy:stä</li> <li>Yhteistyö St1:n kanssa, tavoitteena rakentaa Suomen ensimmäinen geotermisellä energialla toimiva teollisen mittakaavan pilottilämpölaitos</li> </ul>

# Tulevaisuuden energiajärjestelmä – aurinkotalous

Näkemyksemme mukaan tulevaisuuden energiajärjestelmän lähtökohtia ovat päästöttömät ja ehtymättömät energialähteet sekä energiajärjestelmän kokonaistehokkuus. Aurinkotalouteen siirtyminen muuttaa tulevaisuudessa sähkön ja lämmön tuotantoa ja kulutusta.

Perinteisesti energiaa tuotetaan pääasiassa polttamalla uusiutumattomia, fossiilisia polttoaineita, kuten hiiltä, öljyä ja kaasua. Tämä perinteinen energiajärjestelmä, etenkin hiilen käyttö, kuormittaa ympäristöä, ja sen kokonaishyötysuhde on huono. Energiantarpeen ja erityisesti sähkönkulutuksen kasvaessa maailmanlaajuisesti ilmastomuutoksen hillitsemisestä on tulossa yhä tärkeämpi kysymys. Rajallisten resurssien käyttöä ja energiajärjestelmiä on tehostettava.

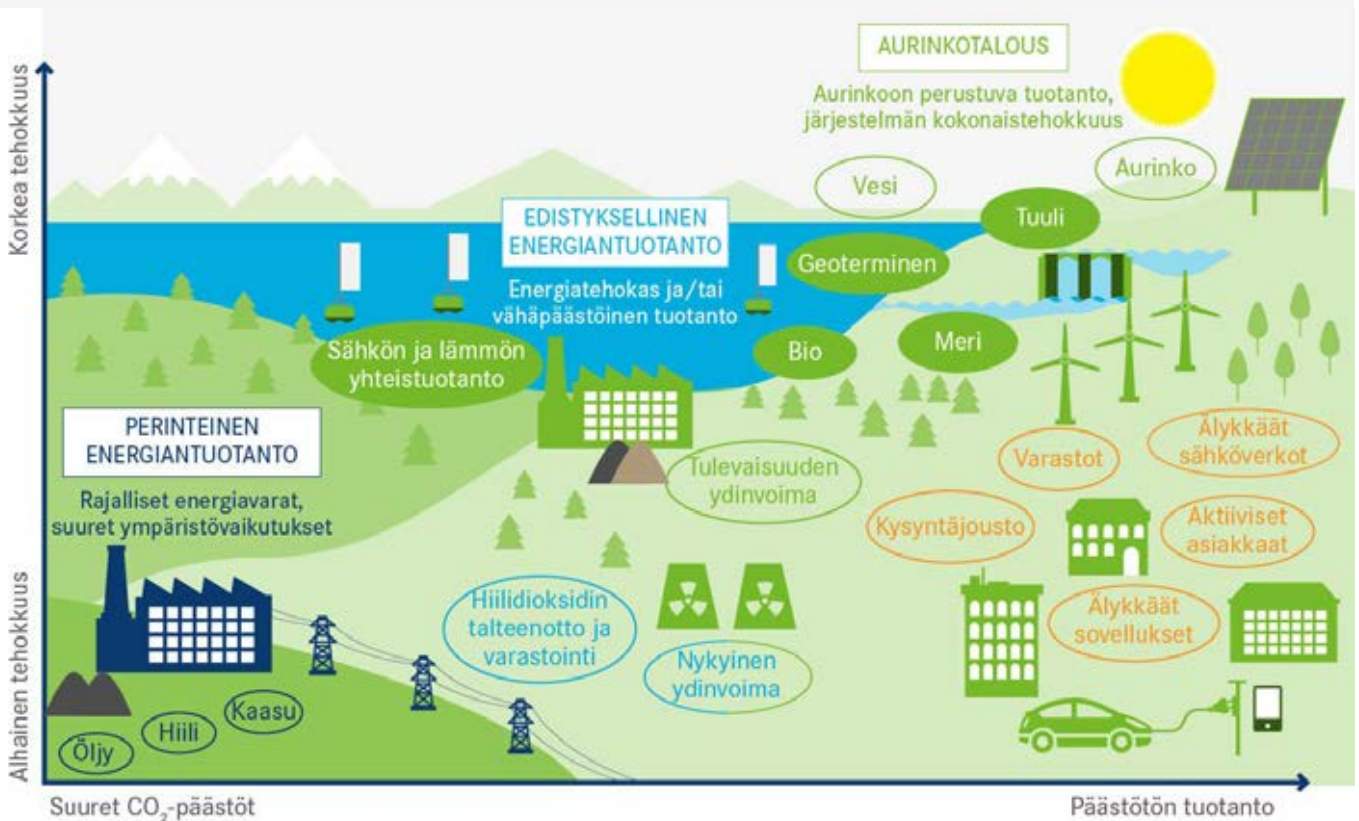
Aurinkotalous tarjoaa ratkaisuja sekä ilmastomuutokseen että luonnonvarojen niukkuuteen liittyviin haasteisiin. Aurinkotaloudessa auringon energiaa hyödynnetään joko suoraan aurinkosähkönä tai -lämpönä tai epäsuorasti vesi-, tuuli- ja bioenergiana sekä tulevaisuudessa myös valtamerienergiana. Tulevaisuuden energiatehokkaassa järjestelmässä korostuvat lisäksi energian kysyntäjousto ja varastointi. Siirtyminen aurinkotalouteen kestää vuosikymmeniä. Tänä aikana perinteisiä tuotantomuotoja kehitetään edelleen, ja niitä käytetään aurinkotalouden tuotantomuotojen rinnalla.

Uusiutuvista energiamuodoista vesivoima sekä bioenergia ovat pitkälti olleet jo vuosikymmenien ajan kypsiä teknologioita. Aurinko- ja tuulivoima ovat kehittymässä

lähivuosina kypsiksi teknologioiksi, vaikka molemmissa on edelleen merkittävää kehityspotentiaalia. Valtamerienergian käyttäminen on kokeiluvaiheessa, ja sen kehittyminen kaupalliseksi teknologiaksi voi viedä yli kymmenen vuotta.

Aurinkotalouden energiajärjestelmä on nykyistä dynamisempi ja älykkäämpi. Sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa sekä keskitetysti että hajautetusti. Käyttäjien aktiivisen osallistumisen ansiosta myös kysyntä joustaa, mikä parantaa järjestelmän tehokkuutta. Lähivuosina kysyntäjousto parantuu merkittävästi sekä teknologian että liiketoimintamallien kehittyessä.

## Kohti aurinkotaloutta



## Aurinkotalouteen siirtymään asteittain

Energiajärjestelmä muuttuu hitaasti, ja siirtyminen nykyisestä energiajärjestelmästä kohti aurinkotaloutta edellyttää teknisen kehityksen lisäksi toimintaympäristössä merkittäviä muutoksia useiden vuosikymmenten aikajäniteellä. Energiamarkkinoita ja infrastruktuuria on

kehitettävä muutosten edellyttämien investointien mahdollistamiseksi. Energiajärjestelmien välisen siirtymäajan pituus sekä kustannukset riippuvat poliittisista päätöksistä, yhteiskunnan prioriteeteista sekä panostuksista tuotantomuotojen tekniseen kehitykseen.

Haluamme edistää energiajärjestelmän kehitystä yhtä aikaa sekä lyhyellä että pitkällä

aikavälillä. Nyt käytössä tai kehitteillä olevilla päästöttömillä energialähteillä ei kuitenkaan vielä pystytä kattamaan nykyaikaisen ja kehittyvän yhteiskunnan energiantarvetta. Siksi hyödynnämme edelleen laajasti myös perinteisiä energiamuotoja, mutta tavoittemme on toimia niissäkin mahdollisimman tehokkaasti ja kestävästi.

# Kestävä kehitys osa strategiaa



Kilpailukyky, toimitusvarmuus ja markkinalähtöinen tuotanto mahdollistavat pitkän aikavälin kannattavan kasvun. Taloudellisesti vahva yhtiö pystyy kantamaan vastuunsa ympäristöstä, huolehtimaan henkilöstöstään, valvomaan hankintaketjuaan ja vastaamaan asiakkaidensa odotuksiin sekä tuottamaan erinomaista arvoa osakkeenomistajilleen. Samalla se pystyy kehittämään kestäviä energiaratkaisuja, jotka hyödyttävät koko yhteiskuntaa.

## Kestävän kehityksen tavoitteet

Fortumin johtoryhmä päättää vuosisuunnittelua ohjaavista kestävä kehityksen linjauksista ja konsernitason tavoitteista. Tavoitteet ja haluttu suoritustaso katselmoidaan vuosittain, ja ne hyväksyy lopullisesti Fortumin hallitus. Johtoryhmä seuraa tavoitteiden toteutumista kuukausikokouksissaan ja neljännesvuosittaisissa tuloskatsauksissa. Tavoitteiden

toteutuminen raportoidaan säännöllisesti myös Fortumin hallitukselle.

Kestävän kehityksen tavoitteet koskevat jokaista fortumlaista ja ovat osa lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmää (STI). Fortumin hallitus päättää vuosittain kannustinjärjestelmään sisällytettävät kestävä kehityksen tavoitteet. Vuonna 2014 kannustinjärjestelmässä oli mukana indeksi, joka mittasi oman henkilöstön ja urakoitsijoiden tapaturmataajuutta, merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) lukumäärää sekä Fortumin kykyä parantaa suoritustaan Dow Jones Sustainability Assessment -arvioinnissa.

Fortumin vuoden 2015 yhtenä tavoitteena on puolittaa vakavien tapaturmien määrä. Tästä johtuen Fortumin hallitus on vuodelle 2015 hyväksynyt lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmään indeksin, joka huomioi edellisvuonna mitattujen asioiden lisäksi myös vakavien tapaturmien lukumäärän. Vuonna 2015 kestävä kehityksen indeksin painoarvo STI:ssä on 20 % (2014: 20 %).

“ Näissä onnistuimme: Asiakastyytyväisyys ja oman henkilöstön turvallisuus ”

**Konsernitason kestävä kehityksen tavoitteet ja niiden toteutuminen 2013–2014**

	Tavoite vuodelle 2014	Tilanne vuoden 2014 lopussa	Tilanne vuoden 2013 lopussa	Lisähuomiot
Maaindeksi	Tavoitetaso 70,8 One Fortum -tutkimuksessa	70,4	69,8	
Asiakastytyväisyysindeksi (CSI)	Liiketoiminta-alueiden CSI-tulos tasolla "hyvä" (70-74) One Fortum -tutkimuksessa	67-77	61-77	Asiakastytyväisyys parani neljässä asiakassegmentissä viidestä. Tavoitetason saavuttivat Heat- ja Power Solutions -liiketoiminta-alueet.
<b>Ympäristövastuu</b>				
<b>CO<sub>2</sub>-ominaispäästöt</b>				
Sähköntuotanto EU:ssa	< 80 g/kWh, viiden vuoden keskiarvo	60 g/kWh	60 g/kWh	Vuonna 2014 päästöt olivat 39 (2013: 64) g/kWh.
Kokonaisenergiantuotanto (sähkö ja lämpö, kaikki maat)	< 200 g/kWh, viiden vuoden keskiarvo	198 g/kWh	197 g/kWh	Vuonna 2014 päästöt olivat 189 (2013: 204) g/kWh. Viiden vuoden keskiarvo on ollut kasvussa vuodesta 2008.
<b>Energiatehokkuus</b>				
Polttoaineisiin perustuvan tuotannon hyötysuhde (määritelmä: tuotettu energia jaettuna polttoaineen primäärienergialla)	> 70 %, viiden vuoden keskiarvo	63 %	64 %	Vuonna 2014 hyötysuhde oli 64 % (2013: 59 %). Viiden vuoden keskiarvo on ollut laskussa vuodesta 2008.
<b>Merkittävät EHS-poikkeamat</b>	< 35 koko Fortumissa	27	35	
(Tulipalot, vuodot, räjähdykset, INES <sup>1)</sup> 0 -tason ylittävät tapahtumat, patoturvallisuuspoikkeamat, ympäristölupapoikkeamat)				
<b>Sosiaalinen vastuu</b>				
<b>Toimintavarmuus</b>				
SAIDI <sup>2)</sup>	< 100 min	97 min	103 min	
CHP-laitosten energiakäytettävyys	> 95 %	94,7 %	94 %	Vuonna 2013 energiakäytettävyttä seurattiin vain Euroopassa sijaitsevien laitosten osalta. Vuosi 2014 kattaa koko Fortumin.
<b>Työturvallisuus</b>				
Poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus (LWIF) <sup>3)</sup> , oma henkilöstö	< 1	1,0	1,0	
Poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus (LWIF) <sup>3)</sup> , urakoitsijat	< 3,5	3,2	3,9	

1) Ydinlaitostapahtumien kansainvälinen vakavuusasteikko (International Nuclear Event Scale)

2) Sähkökatkojen keskimääräinen kesto asiakasta kohden (System Average Interruption Duration Index)

3) LWIF = poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus miljoonaa työtuntia kohti (Lost Workday Incident Frequency)

Fortumin hallituksen hyväksymien konsernitason tavoitteiden lisäksi Fortumilla on myös divisioonatason tavoitteita. Näitä tavoitteita seurataan, ja ne raportoidaan samoin kuin konsernitason tavoitteet.

Urakoitsijaturvallisuuden osalta vuosi 2014 oli synkkä. Urakoitsijoidemme työntekijöille tapahtui kolme kuolemaan johtanutta tapaturmaa: Ruotsissa menehtyi alihankkijan

työntekijä sähkönsiirtoliiketoiminnassa ja toisen alihankkijan työntekijä vesivoimalaitoksella. Venäjällä Tseljabinskin voimalan rakennustyömaalla menehtyi myös urakoitsijan työntekijä. Lisäksi Fortum Värnessä Tukholmassa kaksi urakoitsijan työntekijää menehtyi rakennustyömaalla tapahtuneessa onnettomuudessa. Fortum Värme ei sisälly enää vuonna 2014 Fortum-

konsernin tavoiteasetannan piiriin, joten tämä onnettomuus ei näy Fortumin tilastoissa. Tapaturmien jälkeen aloitettiin välittömät korjaavat toimenpiteet, ja ne jatkuvat vuoden 2015 aikana.

**Muut kestävän kehityksen tavoitteet ja niiden toteutuminen vuosina 2013–2014**

	Tavoite	2014	2013
<b>Työturvallisuus</b>			
Lääkinnällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus (TRIF) <sup>1)</sup> , Fortumin henkilöstö	< 3,0	2,0	2,5
Kuolemantapaukset, oma henkilöstö	0	0	0
Kuolemantapaukset, urakoitsijat	0	3	1
Poissaoloon johtaneet tapaturmat, oma henkilöstö	-	15	16
Poissaoloon johtaneet tapaturmat, urakoitsijat	-	35	54
<b>Toimitusketjun hallinta</b>			
Toimittaja-auditoinnit <sup>2)</sup>	15	23	13

1) TRIF = lääkitä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus miljoonaa työtuntia kohti (Total Recordable Injury Frequency)

2) Fortum ja yhteisyritys Fortum Värme toteuttavat toimittaja-auditoinnit yhteisin resurssein

**Lue lisää**

- [Turvallisuus](#)

**Konsernitason kestävän kehityksen tavoitteet vuodelle 2015**

Fortumin kestävän kehityksen tavoitteet perustuvat toiminnan jatkuvaan parantamiseen. Vuoden 2015 tavoitteissa painotetaan turvallista toimintaa entisestään. Poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuuden (LWIF) lisäksi myös lääkitä hoitoa vaatineiden tapaturmien taajuus (TRIF) otettiin konsernitavoitteeksi oman

henkilöstön osalta. Tavoitteenamme on myös puolittaa vakavien tapaturmien määrää. Jokaisen divisioonan edellytetään sisällyttävän vuoden 2015 toimintasuunnitelmaansa toimenpiteet, joilla varmistetaan konsernin EHS-ohjeiden ja -vaatimusten tinkimätön noudattaminen.

Energiatohokkuuden osalta päätimme korvata vanhan, vain fossiilisten polttoaineiden polton tehokkuutta mittaavan mittarin uudella, kaikki tuotantomuodot huomioivalla energiatohokkuusmittarilla. Fortumin uutena tavoitteena on saavuttaa vuoteen 2020 mennessä yli 1 400 GWh:n vuotuinen energiansäästö vuoteen 2012 verrattuna. Tämä energiansäästö vastaa yli 75 000 kodin

vuotuista lämmitysenergiatarvetta (18 500 kWh/koti) tai yli kahdensadan 2,5 MW:n tuulivoimalan vuosituotantoa.

“**Edelleen parannettavaa: Urakoitsijaturvallisuus ja maineemme Ruotsissa**”

**Lue lisää**

- [Kestävän kehityksen indeksit](#)

## Konsernitason kestävä kehityksen tavoitteet vuonna 2015

	Tavoite
Maineindeksi	Tavoitetaso 70,8 One Fortum -tutkimuksessa
Asiakastyytyväisyysindeksi (CSI)	Divisionien CSI-tulos tasolla "hyvä" (70-74) One Fortum -tutkimuksessa
<b>Ympäristövastuu</b>	<b>Tavoite</b>
<b>CO<sub>2</sub>-ominaispäästöt</b>	
Sähköntuotanto EU:ssa	< 80 g/kWh, viiden vuoden keskiarvo
Kokonaisenergiantuotanto (sähkö & lämpö, kaikki maat)	< 200 g/kWh, viiden vuoden keskiarvo
<b>Energiatehokkuus</b>	
Energiatehokkuuden parantuminen vuoteen 2020 mennessä vuoteen 2012 verrattuna	> 1 400 GWh/a
<b>Merkittävät EHS-poikkeamat</b>	≤ 27
(tulipalot, vuodot, räjähdykset, INES <sup>1)</sup> 0 -tason ylittävät tapahtumat, patoturvallisuuspoikkeamat, ympäristölupapoikkeamat)	
<b>Sosiaalinen vastuu</b>	<b>Tavoite</b>
<b>Toimitusvarmuus</b>	
CHP-laitosten energiakäytettävyys	> 95 %
<b>Työturvallisuus</b>	
Lääkinnällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus (TRIF) <sup>2)</sup> , oma henkilöstö	≤ 2,5
Poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus (LWIF) <sup>3)</sup> , urakoitsijat	≤ 3,2
Vakavien työtapaturmien <sup>4)</sup> lukumäärä	≤ 8

1) Ydinlaitostapahtumien kansainvälinen vakavuusasteikko (International Nuclear Event Scale)

2) TRIF = lääkinällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus miljoonaa työtuntia kohti (Total Recordable Injury Frequency)

3) LWIF = Poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus miljoonaa työtuntia kohti (Lost Workday Incident Frequency)

4) Tapaturmat, jotka johtavat kuolemaan, pysyvään vammautumiseen tai yli 30 vuorokauden poissaoloon työstä

# Tutkimus ja kehitys liiketoiminnan tukena

Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminnan (T&K) tarkoituksena on parantaa yhtiön kilpailukykyä ja luoda uuden, tuloksellisen liiketoiminnan perustaa.

Tutkimus- ja kehitystoiminta auttaa Fortumia rakentamaan kestävä kehityksen mukaista, hiilidioksidipäästötöntä tulevaisuutta.

### T&K-toiminnan keskeiset osa-alueet ovat:

- Fortumin nykyiseen energiajärjestelmään sisältyvien edistyskellisten teknologioiden tutkimus; tärkein tutkimuskohteemme on ydinvoima. Lisäksi kehitämme muun muassa integroituja sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksia eli CHP+-laitoksia sekä keinoja lisätä ja hyödyntää energiajärjestelmän joustavuutta.

- Uudet teknologiat ja ratkaisut, jotka tukevat energiajärjestelmän kehittymistä kohti tulevaisuuden aurinkotaloutta: kehitämme muun muassa aurinko- ja aaltoenergiaa sekä innovatiivisia ratkaisuja asiakkaillemme.

### Vuoden 2014 keskeisiin T&K-hankkeisiin lukeutuivat:

- Fortumin, UPM:n ja Valmetin päätös kehittää yhdessä uutta teknologiaa, jolla voidaan valmistaa edistyneitä, pitkälle jalostettuja lignoselluloosapohjaisia polttoaineita kuten liikennepolttoaineita tai korkeamman jalostusarvon bionesteitä. Hankkeen tavoitteena on kehittää bioöljyn jalostamiseen sopiva katalyyttinen pyrolyysiteknikka ja kaupallistaa se.

- Fortumin ja Cleantech Invest Oyj:n solmima yhteistyösopimus liiketoiminnan kehittämistä, mahdollisista tulevaisuuden cleantech-investoinneista sekä tiedonvaihdosta. Sopimuksen tarkoitus on luoda uutta liiketoimintaa Fortumille ja vauhdittaa Cleantech Investin osakkuusyhtiöiden kasvua.

Fortumin tutkimus- ja kehityksen menot vuonna 2014 olivat yhteensä 41 (2013: 49) miljoonaa euroa, mikä vastasi 0,9 % (2013: 0,9 %) konsernin liikevaihdosta. Vuonna 2013 merkittävä osuus T&K-menoista oli kohdennettu maailman ensimmäisen sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen yhteyteen integroidun bioöljylaitoksen kehittämiseen ja käyttöönottoon Joensuussa. Nykyään Joensuun laitoksen raportoidaan osana HESS-divisioonaa eikä se näy enää T&K-luvuissa.

# Toimintaympäristö ja markkinoiden kehitys

Fortumin toimintaympäristö ja markkinat olivat haastavat vuonna 2014. Euroopan energia- ja ilmastopoliittisessa keskustelussa korostuivat kilpailukyky ja energiaturvallisuus.

Orastava talouskasvu pysähtyi ja kotitalouksien ostovoima laski merkittävästi useissa maissa. Ukrainan kriisin myötä EU kiinnitti entistä enemmän huomiota energiaturvallisuuteen, ja komissio julkisti toukokuussa ehdotuksen Euroopan energiaturvallisuusstrategiaksi. EU asetti vuoden aikana pakotetomia Venäjää vastaan Ukrainan kriisin seurauksena. Kaasuteollisuus sekä ydinenergia jätettiin pakotteiden ulkopuolelle. EU:n ja Venäjän keskinäinen energiariippuvuus ja tiiviit taloussuhteet toivatkin vakautta alueiden välisiin suhteisiin.

Vuoden 2014 aikana energia- ja ilmastoasiat saivat paljon huomiota EU:ssa. Tammikuussa komissio antoi hiilidioksidin

päästökauppajärjestelmän vakausmekanismia (MSR, market stability reserve) koskevan lakiesityksen, jonka käsittely etenee parlamentissa ja neuvostossa. Lisäksi komissio julkisti energiategohkuutta koskevan raportin.

Lokakuussa Eurooppa-neuvosto päätti vuoteen 2030 tähtäävistä ilmasto- ja energiavoitteilista. Tavoitteiksi asetettiin omien kasvihuonepäästöjen vähentäminen vähintään 40 %:lla vuoden 1990 tasosta, uusiutuvan energian osuuden nostaminen vähintään 27 %:iin (EU-tason sitova tavoite) ja vähintään 27 %:n parannus energiategohkuudessa (EU-tasoinen ohjeellinen tavoite). EU-komissio valmistelee vuosina 2015–2016 lainsäädäntöesityksiä vuoden 2030 tavoitteiden toteuttamiseksi.

EU-komissio ja Eurooppa-neuvosto nostivat esille ajatuksen Energiaunionista, jonka

tavoitteita ovat edullinen ja puhdas energiantuotanto sekä huoltovarmuus. Samalla pyritään yhtenäistämään energiapolitiikkaa koskevia kannanottoja. Energiaunionin käsitteen odotetaan selkiytyvän, kun vuoden 2015 alkupuolella julkistetaan sitä koskeva tiedonanto.

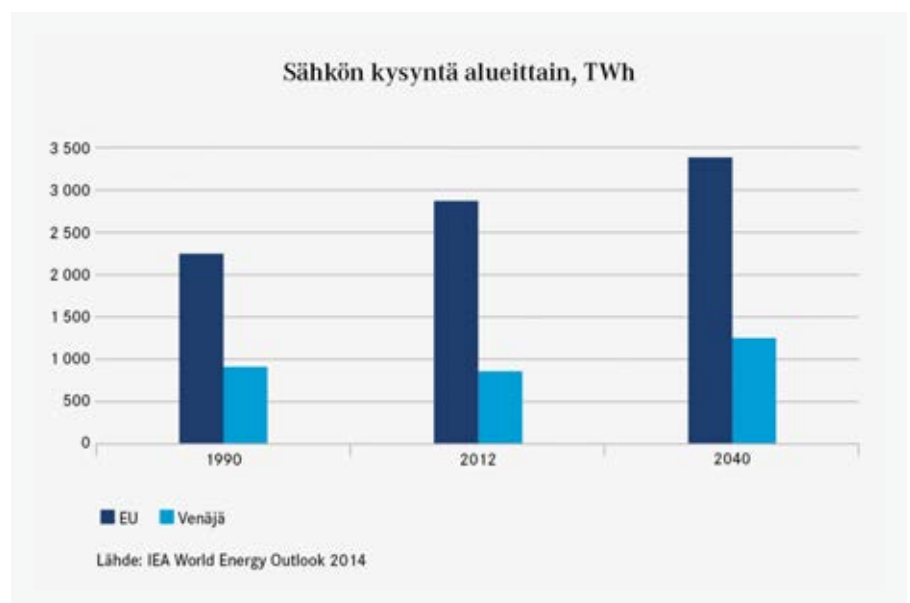
International Energy Agency (IEA) julkaisi marraskuussa vuosittaisen World Energy Outlook -katsauksensa, joka analysoi maailman energian tuotantoa ja kulutusta. IEA arvioi globaalin energian kysynnän kasvavan 37 % vuoteen 2040 mennessä. Fortumin toiminta-alueista kulutuksen arvioidaan kasvavan Venäjällä 11 %, mutta vähenevän EU:n alueella 7 %.

## Euroopan markkinoiden kehitys

### Euroopan sähkömarkkinoiden kehitys

Sähkön kysyntä väheni useissa Euroopan maissa heikon taloustilanteen, lauhan sään ja paremman energiategohkuuden vuoksi. Pohjoismaissa kysyntä laski 2 %. Sähkön viennin kasvusta johtuen pohjoismainen sähköntuotanto oli kuitenkin 1 %:n suurempaa kuin vuonna 2013. Virossa, Liettuassa ja Puolassa talouskehitys oli Pohjoismaita parempaa ja sähkön kysyntä kasvoi.

Uusiutuvan energian osuus Euroopan sähköntuotannosta kasvoi edelleen, ja tukimekanismeja kehitettiin monissa maissa aiempaa markkinaehtoisemmiksi. Ruotsin ja Norjan yhteistä sertifiikaattijärjestelmää lukuun ottamatta tukimekanismit perustuvat kuitenkin edelleen kansallisiin, toisistaan poikkeaviin ratkaisuihin. Uudet uusiutuvat sähköntuotantomuodot ovat vähitellen tulossa kaupallisesti kannattaviksi, mikä lisää niiden osuutta sähköntuotannossa. Samalla



erillisistä uusiutuvan energian tuista voidaan luopua, varsinkin, jos päästökaupan ohjausvaikutus tehostuu.

Komissio julkaisi tammikuussa 2014 energian hintoja ja kustannuksia koskevan raportin, jonka mukaan tukku- ja vähittäishintojen ero kasvaa entisestään. Energian vähittäishinnat



ovat viime vuosina nousseet EU:ssa huomattavasti. Syyinä tähän ovat erilaiset verot, maksut ja tuet. Samaan aikaan sähkön tukkuhinnat ovat laskeneet ja kaasun tukkuhinnat ovat pysyneet ennallaan. Myös EU-maiden kesken hinnat vaihtelevat merkittävästi: osa lunnattajista joutuu maksamaan energiasta jopa moninkertaisesti muita enemmän.

Suomen vähittäismarkkinoilla siirryttiin vuoden 2014 alussa ensimmäisenä maailmassa sähkönkulutuksen tuntitason mittauksiin ja laskutukseen etäluettavien mittareiden avulla. Mikäli automaattinen kulutuksen mittausta ja siihen liittyvät palvelut yleistyvät Euroopan tasolla, asiakkaat voivat optimoida sähkön käyttöönsä.

## Tavoitteena yhteiset markkinat

Euroopan sähkömarkkinoiden yhdentyminen eteni merkittävästi alkuvuonna 2014, kun Länsi-Euroopan sähköpörssit ottivat spot-kaupassa käyttöön yhteisen laskennan. Tavoitteena on myös hyväksyä käsiteltävänä olevat yhteiset verkkosäännöt vuoden 2015 aikana. Energiamarkkinoiden läpinäkyvyyttä lisäävän REMIT-asetuksen täytäntöönpano jatkuu (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus n:o 1227/2011 energian tukku markkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta). Sähkön hintojen suojaustuotteita koskevan EMIR-asetuksen osalta markkinatoimijat jatkoivat keskusteluja pankkitakuiden käytön sallimiseksi myös vuonna 2016 päättyvän siirtymäajan jälkeen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus no 648/2012 OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppajätorekisteristä). Tämä mahdollistaisi jatkossakin hintasuojaukset finanssitilanteilla kustannustehokkaasti.

Euroopan komissio julkaisi syksyllä 2014 energian sisämarkkinoita koskevan tiedonannon. Tiedonannossa nostettiin esille markkinaintegraation myönteinen kehitys sekä tarpeet lisätä verkkoinvestointeja, kehittää vähittäismarkkinoita, jatkaa alueellista yhteistyötä ja rajoittaa viranomaissäätelyä.

Yhteisiä markkinaperiaatteita koskevista tavoitteista huolimatta kansallisten kapasiteettimekanismien (capacity remuneration mechanisms, CRM) valmistelu jatkui muutamissa EU-maissa. Isossa-Britanniassa käytiin joulukuussa ensimmäinen kapasiteettiuhutokauppa, jolla varmistettiin voimalaitoskapasiteetin saatavuutta talvelle 2018-2019. Ison-Britannian hallitus lupasi

myös takuuhinnan uuden ydinvoimahankkeen tuottamalle sähkölle. Saksassa hallitus julkaisi markkinoiden kehitysvaihtoehtoja koskevan ns. vihreän kirjan, jossa ehdotetaan joko nykyisen, energiaperusteisen kaupan kehittämistä tai kapasiteettimarkkinoiden käyttöönottoa. Komissiolta odotetaan ehdotuksia kapasiteettimekanismin tavoitemalliksi vuoden 2015 puoliväliin mennessä.

## Markkinahintojen kehitys

Polttoaineiden maailmanmarkkinahinnat laskivat vuoden 2014 aikana selvästi. Hiilidioksidin päästöoikeuksien hinta EU:n päästökaupassa nousi jonkin verran ja oli vuoden lopussa 7,3 euroa/tonni.

Sähkön pohjoismainen markkinahinta laski vuodesta 2013 johtuen muun muassa lauhasta talvesta ja alhaisista polttoainehinnoista. Vuoden keskimääräinen systeemihinta oli 29,6 (2013: 38,1) euroa/MWh. Keskimääräinen aluehinta Suomessa oli 36,0 (2013: 41,2) euroa/MWh ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 31,6 (2013: 39,4) euroa/MWh.

Saksassa keskimääräinen spot-hinta oli 32,8 (2013: 37,8) euroa/MWh. Puolassa keskimääräinen spot-hinta nousi 43,1 (2013: 36,7) euroon/MWh.

Sähkön matala hintataso ei kannusta investoimaan uuteen tuotantokapasiteettiin. Monissa maissa valtaosa uusista investoinneista perustuukin tukiin.

## Sähkön siirtoyhteydet

EU:n huippukokouksessa lokakuussa 2014 korostettiin uusien sähkönsiirtoyhteyksien merkitystä ja asetettiin tavoitteeksi kasvattaa jokaisen EU-maan rajasiirtokapasiteettia vuoteen 2030 mennessä vähintään 15 prosenttiin voimalaitoskapasiteetista.

Kantaverkkoyhtiöiden yhteistyöjärjestö ENTSO-E:n julkaiseman TYNDP 2014 -verkkosuunnitelman mukaan Euroopan rajasiirtokapasiteetti on kaksinkertaistettava vuoteen 2030 mennessä. Tämä vaatii EU-tasolla 150 miljardin euron investoinnit, jotka toisaalta edistäisivät sähköntuotannon optimointia, päästöjen vähentämistä ja uusiutuvan energian osuuden lisääntymistä.

Pohjoismaiden ja muun Euroopan välinen siirtokapasiteetti on nykyisten hankkeiden toteutuessa kaksinkertaistumassa jo vuoteen 2020 mennessä. Uusia yhteyksiä suunnitellaan myös ensi vuosikymmenelle. Tämä mahdollistaa pohjoismaisen vesivoiman käytön kattamaan Euroopan tuuli- ja

aurinkosähköntuotannon vaihteluita. Vastaavasti Pohjoismaihin voidaan tuoda sähköä vähäsaateisina vuosina ja kireinä pakkastalvina.

Suomen ja Ruotsin välinen siirtokapasiteetti on ollut lähes täyskäytössä. Suomen sähköverkko palvelee myös sähkönsiirrossa Ruotsista Baltiaan ja vuodesta 2016 lähtien edelleen Baltiasta Puolaan, joten siirtokapasiteettia Ruotsista Suomeen tarvitaan lisää. Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Suomen välille suunnitellun uuden siirtojohtojen rakentaminen tulisikin käynnistää mahdollisimman nopeasti. Tämä mahdollistaisi sähkön siirron Suomen verkon kautta myös Etelä-Ruotsiin silloin, kun Ruotsin sisäinen siirtoverkko on täydessä käytössä.

## Euroopan lämpömarkkinoiden kehitys

Energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanoa jatkettiin vuonna 2014. EU-maiden päivitettyjen kansallisten säädösten odotetaan tulevan voimaan pääosin vuoden 2015 aikana. Direktiivin tavoitteena on muun muassa edistää energiatehokkaan kaukolämmön ja -kylmän sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP) osuutta energiantuotannossa osana asetettuja energiatehokkuus- ja ilmastotavoitteita. Direktiivi edellyttää, että jäsenvaltiot toimittavat komissiolle vuoden 2015 loppuun mennessä arvion kaukolämmön, CHP:n ja teollisuuden jätelämmön kehittämis-potentiaalista vuoteen 2030 saakka.

EU-tasolla pohditaan myös, tarvitaanko lämpömarkkinoilla vahvempaa EU:n ohjausta ja tavoiteasetantaa, onhan niiden osuus EU:n energiankulutuksesta yli puolet.

Nopeasti kehittyvät, kahdensuuntaiset, avoimet kaukolämpöverkot antavat yrityksille tai kuluttajalle mahdollisuuden myydä kiinteistöjen ylijäämälämpö verkkoon. Hukkalämmön hyödyntäminen pienentää energiakustannuksia ja hiilijalanjälkeä.

Pitkälti kansallisesta lainsäädännöstä johtuen markkinoihin ja energiayhtiöiden operatiivisiin toimintoihin voidaan lainsäädännöllä vaikuttaa hyvin maakohtaisesti. Vuonna 2014 kansalliset kaukolämpöä koskevat lainsäädäntöhankkeet etenivät verrattain hitaasti. Vahvistusta Puolan uusiutuvia energiamuotoja koskevalle lainsäädännölle ja Viron lämpökilouunnokselle odotetaan vuoden 2015 aikana.

**Vaihtoehtoisia energiemarkkinamalleja  
Nykyinen markkinamalli**

- Tukkuarvot määrättyvät sähköpörssissä, mutta siirtoyhteydet maiden välillä ovat riittämättömät
- Vuorokauden ja käyttötunnin sisäinen kauppa ei toimi kaikilla rajoilla
- Uusiutuvaa energiaa tuetaan erilaisin maakohtaisin mekanismein
- Sähkön käyttäjille ei ole monessakaan maassa tuntienergiamittausta eikä vaihtoehtoisia myyntituotteita

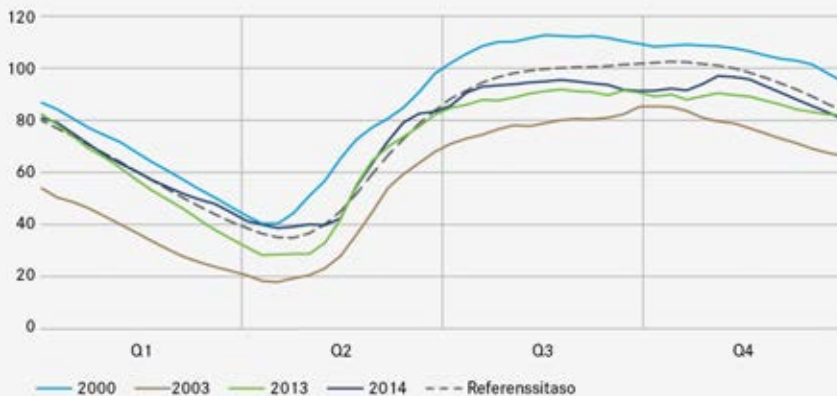
**Kapasiteettimarkkinat**

- Sähkön tuottajille maksetaan tuotetun energian lisäksi voimalaitostehosta
- Maakohtainen viranomais säätely voimakasta ja kokonaiskustannukset voivat kasvaa
- Sähköpörssikaupan asema heikkenee
- Maiden välinen sähkökauppa voi vaikeutua
- Fossiilinen sähköntuotanto saa etua, mutta uusiutuvat ja kysyntäjousto voivat kärsiä

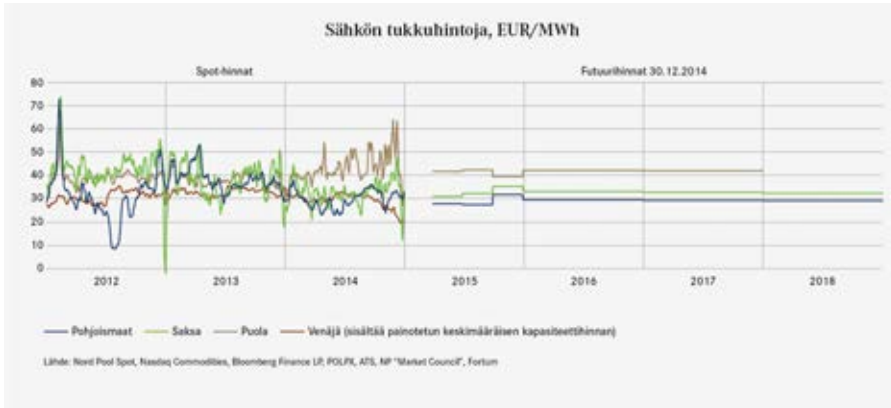
**Kehittyneet energiemarkkinat**

- Euroopan-laajuiset markkinat
- Uusiutuvan energian kasvu perustuu päästökaupan antamaan ohjaukseen
- Siirtoyhteyksien rakentaminen vähentää hintaeroja ja lisää sähkön toimitusvarmuutta
- Verkkoyhtiöt vastaavat käyttötunnin sisäisestä reservitehosta
- Sähkön käyttäjille tarjolla runsas valikoima joustavia myyntituotteita ja palveluita

**Vesivarastojen energiasisältö Pohjoismaissa, TWh**



Lähde: Nord Pool Spot



### Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden rakenne



## Venäjän markkinoiden kehitys

### Venäjän sähkömarkkinoiden kehitys

Venäjän sähkön tukkumarkkinoiden vapautuminen on viety loppuun, mutta vähittäishintoja säädellään edelleen. Vuoden 2014 aikana Fortum myi noin 80 % sähköntuotannostaan vapautetulla sähkön hinnalla.

Venäjän sähkömarkkinat on maantieteellisesti jaettu kahteen itsenäisesti toimivaan alueeseen: hintavyöhyke 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) ja hintavyöhyke 2 (Siperia). Venäjän sähkömarkkinoilla hinnoittelussa käytetään

ns. solmupistemallia Länsi-Euroopassa ja Pohjoismaissa käytössä olevan alueellisen hinnoittelun sijaan. Tämä tarkoittaa, että sähkönhinta määräytyy erikseen verkon jokaiselle sähköasemalle. Tätä hinnoittelumallia käytetään yleisesti maissa, joissa siirtoetäisyydet ovat pitkiä.

Tammi-joulukuussa 2014 Venäjällä kulutettiin sähköä 1 021 (2013: 1 026) TWh. Vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) oli 777 (2013: 772) TWh.

### Investointivelvoitesopimukset

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (capacity supply agreement, CSA) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhinta 10 vuoden ajan. Takuuhinnat ja ajanjakso on määritelty investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Jos uuden kapasiteetin käyttöönotto viivästyy tai jos investointivelvoitesopimusten sovitut keskeisiä ehtoja ei muuten täytetä, energiayhtiöltä voidaan mahdollisesti vaatia sakkoja. Keskusteluja 10 vuoden takuuhinta-ajanjakson pidentämiseksi 15 vuodeksi on käyty Venäjän hallituksessa, mutta virallisia päätöksiä asiasta ei ole tehty.

Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös vuodenaikavaihtelut ja käytettävyyden vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Maksut voivat vaihdella hieman vuosittain, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtion obligaatioihin, joiden maturiteetti on 8–10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Tarkastelussa otetaan huomioon sähkömyyntituotot ja on mahdollista, että sen seurauksena CSA-maksuja muutetaan.

Kapasiteettimaksut ennen vuotta 2008 rakennetulle vanhalle kapasiteetille määräytyvät vuosittain huutokaupassa.

## Venäjän lämpömarkkinoiden kehitys

Venäjän kaukolämpöjärjestelmän uudistaminen on monimutkainen, mutta välttämätön askel toimitusvarmuuden ja tehokkuuden parantamiseksi. Uudistuksen avulla pyritään houkuttelemaan investointeja vanhenevan tuotanto- ja siirtojärjestelmän modernisointiin sekä tukemaan investointeja sähkö ja lämmön yhteistuotantoon.

Venäjällä erittäin harvoissa asuinkiinteistöissä on lämmönkulutusta seuraavat mittarit. Tämä hidastaa merkittävästi investointeja lämpöverkon uudistamiseen. Asuntokohtaisia mittareita ei vanhoin kohteisiin edes harkita, sillä ne olisivat liian kalliita ja teknisesti vaikea asentaa. Sen sijaan kaukolämpöinfra kehittäminen auttaisi, mikäli koko maassa otettaisiin nopeasti käyttöön kiinteistökohtaiset kaukolämmönvaihtimet ja etäluettava mittaus. Tämä mahdollistaisi myös kulutukseen perustuvan laskutuksen ja samalla kannustaisi hukkalämmön vähentämiseen sekä lämmöntuotannon tehostamiseen.

### Lämpömarkkinoiden uudistaminen

Vuonna 2014 Venäjän hallitus hyväksyi lämpöreformin ja uuden markkinamallin tiekartan, jonka tarkoitus on varmistaa siirtymä taloudellisesti kestäväälle lämpötariffitasolle ja houkuttella investointeja lämpömarkkinoille.

Lämpöreformin tiekartassa kuvataan lämpömarkkinat vuodesta 2015 alkaen. Isoissa teollisuuskaupungeissa, joiden väkiluku on yli 100 000, ja kaupungeissa, joissa on toimiva sähkö ja lämmön yhteistuotanto, uudistus on tarkoitus saada päätökseen vuonna 2020. Siirtymäaikana on varmistettava loppuasiakkaiden hintojen

vapauttaminen lämpökeskusperiaatetta noudattavan hintakaton mukaisesti. Pienemmissä kaupungeissa uudistus tehdään viimeistään vuonna 2023.

### Venäjän kaasumarkkina

Venäjällä sähkönhinta perustuu pitkälti kaasun hintakehitykseen. Koska sähkömarkkinat ovat suurelta riippuvaisia kaasukäyttöisestä voimantuotannosta, toimiva kaasumarkkina on edellytys sähkömarkkinan toimivuudelle.

Venäjän säännöstellyt kaasun hinnat teollisuusasiakkaille eivät muuttuneet vuoden 2014 aikana. Kaasun hintojen indeksi-korjausta ei myöskään tehty lokakuussa 2014. Tästä huolimatta kaasun hinnan arvioidaan nousevan 3,5 % vuonna 2015. Venäjän talouskehitysministeriön mukaan vuoden 2014 hintataso säilyy heinäkuun 2015 alkuun saakka, jolloin hintoja indeksoidaan 7,5 %, mikä tuo vuositasolla 3,5 %:n nousun vuoteen 2014 verrattuna.

Lokakuussa 2014 kaasukaupasta annettu presidentin asetus avasi uudelleen kaasukaupan Pietarin kansainvälisessä raaka-ainepörssissä. Kauppaa käydään vain seuraavan kuukauden fyysisistä kaasuntoimituksista.

# Päästömarkkinoiden kehitys

Euroopan päästömarkkinajärjestelmä on maailman ensimmäinen ja toistaiseksi laajin päästömarkkina. Pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla EU:n päästöoikeuden hinta on merkittävimpiä sähkön hintaan vaikuttavia tekijöitä.

Vuonna 2014 Euroopan päästömarkkinoilla yltärinta lisääntyi ja hinnat pysyivät matalina. Päästöoikeuden hinta elpyi kuitenkin hieman loppuvuotta kohden päästökauppajärjestelmää ja EU:n päästötavoitteita koskevien päätösten ja keskustelun ansioista. Järjestelmää alettiin uudistaa vuoden 2014 aikana. Seuraavaksi odotetaan päätöstä päästökaupan markkinavakausmekanismista vuoden 2015 puoliväliin mennessä.

## Markkinamekanismit nosteessa

Myös maailmanlaajuisessa ilmastopoliittisessa keskustelussa käsiteltiin laajasti päästömarkkinoita. Maailmanpankin Putting a Price on Carbon -aloitteeseen on vuosina 2013–14 liittynyt yli 1 000 yritystä ja yli 70 valtiota. Kaikkiaan 40 maata on joko ottanut käyttöön tai kehittämässä hiilidioksidin hinnoittelun perustuvia järjestelmiä, jotka kattavat noin viidenneksen globaaleista kasvihuonekaasupäästöistä. YK:n Caring for Climate -aloitteessa on mukana lähes 400 yritystä kehittämässä päästöjen hinnoittelun ja päästömarkkinoihin liittyviä käytäntöjä.

Päästöjä on vähennettävä kustannus- tehokkaasti, esimerkiksi hiilidioksidipäästöjen hinnoittelun ja toimivien päästömarkkinoiden avulla. Olisi tärkeää, että tuleva kansainvälinen ilmastopoliittinen mahdollistaisi päästömarkkinoiden laajamittaisen käytön,

jolloin ilmastomuutoksen hillitsemisen kustannukset ja niiden vaikutus energian hintaan jäisivät alemmiksi kuin muilla ilmastopoliittikan ohjaukeinoilla. Päästötavoitteiden saavuttaminen ei kuitenkaan ole mahdollista ilman markkinamekanismeja ja yksityisen sektorin pääomia.

## Ilmastopoliittisella on kiire

Hallitustenvälinen Ilmastomuutospaneeli IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) julkaisi marraskuussa 2014 viidennen arviointiraporttinsa ilmastomuutoksesta. Synteesiraportti kuvaa tähänastista vakavammin ilmastomuutoksen etenemistä: maapallon keskilämpötilan nousun rajoittaminen kahteen asteeseen on äärimmäisen haastavaa, ja pahimmillaan keskilämpötila voi nousta jopa 3–4 astetta. Raportissa esitetään fossiilisista polttoaineista luopumista vuosisadan loppuun

mennessä, jotta ilmaston lämpeneminen pysyisi alle kahden asteen tavoitteen.

YK:n kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa odotukset kohdistuvat Pariisissa loppuvuodesta 2015 pidettävään COP21-kokoukseen, jonka tavoitteena on solmia kaikkia maita koskeva ilmastopimus. Joulukuussa 2014 pidetyssä Liman ilmastokokouksessa sovittiin ilmastopimuksen sisältörungosta. Juuri ennen Liman kokousta USA ja Kiina ilmoittivat sopineensa kansallisia tavoitteista ja yhteistyöstä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. USA käy kahdenvälistä keskustelua ilmastokysymyksistä myös Intian kanssa.

## 2030 ilmastotavoitteista päätös

Eurooppa-neuvosto sopi lokakuussa 2014 ilmasto- ja energiapolitiikan keskeisistä tavoitteista vuodelle 2030. Tavoitteeksi asetettiin sitova EU:n omien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vähintään 40 %:lla vuodesta 1990 vuoteen 2030. Lisäksi sovittiin EU-tasoisista tavoitteista uusiutuvien energialähteiden osuuden lisäämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi. Tavoitteet ohjaavat lainsäädäntöä sekä energia-alan investointeja ja kehitystä pitkälle tulevaisuuteen. Vuotta 2030 koskevien tavoitteiden toteutukseen liittyvän lainsäädännön valmistelu käynnistyy vuoden 2015 aikana.

Eurooppa-neuvosto korosti myös, että hyvin toimiva ja nykyistä vahvempi päästökauppajärjestelmä on keskeinen keino EU:n energia- ja ilmastopolitiikan toteuttamisessa. Päästökauppa parantaa vähäpäästöisten tuotantomenetelmien kilpailukykyä ja mahdollistaa ilmastotavoitteiden saavuttamisen mahdollisimman alhaisin kustannuksin.

## Päästökauppajärjestelmän uudistus etenee

CO<sub>2</sub>-päästöoikeuden hinta pysyi 5,5–6,5 eurossa suurimman osan vuotta 2014. Hinta vaihteli kuitenkin huomattavasti 4,4 eurosta 7,5 euroon. Alhainen päästöoikeuksien hinta ei kannusta vähäpäästöisiin investointeihin, jolloin riskinä on, että nyt rakennettava uusi



tuotantokapasiteetti tuottaa päästöjä pitkälle tulevaisuuteen.

Päästökauppajärjestelmän uudistuksen tavoitteena on palauttaa luottamus järjestelmään sekä antaa markkinoille hintasignaali, joka kannustaa investoimaan vähäpäästöisiin ja päästöttömiin tuotantomenetelmiin.





Tammikuussa 2014 EU:ssa saatiin pitkällisten neuvottelujen jälkeen aikaan päätös 900 miljoonan huutokaupattavan päästöoikeuden tilapäisestä poistamisesta markkinoilta (ns. backloading). Tämä on ensimmäinen päästökauppajärjestelmää uudistava toimenpide. Ensimmäiset päästöoikeudet poistettiin huutokaupoista maaliskuussa, ja kaikkiaan vuoden aikana markkinoilta poistettiin 400 miljoonaa päästöoikeutta.

Tammikuussa 2014 komissio antoi ehdotuksensa ns. päästökaupan vakausmekanismista. Asian käsittely etenee parhaillaan Euroopan parlamentissa ja neuvostossa. Seuraavaksi komissiolta odotetaan ehdotuksia päästökaupan rakenteellisiksi uudistuksiksi, joihin sisältyy mm. päästökauppasektorin päästöjen vuosittaisen päästövähennyskertoimen tiukentaminen ja teollisuuden hiilivuotoon liittyvät kysymykset.

# LIIKETOIMINTA

## Konsernin liiketoimintarakenne

(31.12.2014)

Raportointi-segmentti	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution
<b>Divisioona</b>	 Hydro Power and Technology Nuclear and Thermal Power	 Heat, Electricity Sales and Solutions	 Russia	 Distribution
<b>Liiketoiminta</b>	Vesi-, ydin- ja lämpövoimatutanto, asiantuntijapalvelut, tuotannon ohjaus, trading sekä tutkimus-, kehitys- ja teknologiatoiminnot	Sähkön ja lämmön yhteistuotanto, kaukolämpö- ja kaukokylmäliiketoiminta ja yritysten lämpöratkaisut, aurinkovoiman tuotanto, sähkön myynti ja siihen liittyvät ratkaisut sekä konsernitason kestävän kehityksen toiminnot	Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti Venäjällä. 29,5 % omistusosuus TGC-1:ssä, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.	Fortumin sähkönjakeliiketoiminta Ruotsissa
<b>Maantieteellinen toiminta-alue, tuotantolaitokset, verkot ja/tai asiakkaat</b>	Tuotanto Suomessa ja Ruotsissa * 159 kokonaan tai osittain omistettua vesivoimalaitosta * Kaksi omaa ydinvoimalaitosyksikköä ja osuudet kahdeksassa yksikössä * Yksi osittain omistettu ja kaksi omaa lauhdevoimalaitosta * Osuuksia kolmesta tuulivoimayhtiöstä Asiantuntijapalveluita maailmanlaajuisesti	Suomi, Ruotsi, Norja, Puola, Liettua, Latvia, Viro, Intia * 12 CHP-laitosta * Satoja lämpölaitoksia * Kaksi aurinkovoimalaitosta Intiassa Lämmön toimitus miljoonaa kotitalouteen Pohjoismaissa, Puolassa ja Baltiassa. Noin 1,3 miljoonaa sähkönmyyntiasiakasta	Venäjä * Kahdeksan CHP-laitosta * Yksi lauhdevoimalaitos * Useita lämpölaitoksia * Noin 500 km lämpörunkoverkkoa. Lämmön toimitus noin kahdelle miljoonalle asukkaalle. TGC-1 omistaa ja operoi Venäjän luoteisosassa vesi- ja lämpövoimaa ja Pietarissa lämmönjakeluverkkoa.	Ruotsi * Yli 70 000 km sähköverkkoa * 22 100 muuntamoaa Yli 900 000 asiakasta
<b>Markkina-asema</b>	* Kolmanneksi suurin sähköntuottaja Pohjoismaissa * 15 suurimman joukossa Euroopassa ja Venäjällä.	* Johtava lämmöntoimittaja Pohjoismaissa, Baltiassa ja Puolassa	* Yksi johtavista sähkön- ja lämmöntuottajista Länsi-Siperiassa ja Uralin alueella.	
<b>Tuotantokapasiteetti</b>	Sähkö 9 063 MW Lämpö 0 MW	Sähkö 803 MW Lämpö 3 936 MW	Sähkö 4 758 MW Lämpö 13 466 MW	

Raportointi-segmentti	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution
<b>Volyymit</b>	* Sähköntuotanto Pohjoismaissa 47,1 TWh * Sähköntuotanto yhteensä 47,9 TWh	* Lämmönmyynti 7,9 TWh * Sähköntuotanto 16,5 TWh	* Sähköntuotanto 26,5 TWh * Lämmönmyynti 26,0 TWh	* Jakeluverkkosiirto 17,6 TWh * Alueverkkosiirto 13,8 TWh
<b>Liikevaihto</b>	2 156 milj. euroa	1 332 milj. euroa	1 055 milj. euroa	751 milj. euroa
<b>Osuus Fortumin liikevaihdosta</b>	41 %	25 %	20 %	14 %
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>	877 milj. euroa	104 milj. euroa	161 milj. euroa	266 milj. euroa
<b>Vertailukelpoinen käyttökate</b>	998 milj. euroa	204 milj. euroa	304 milj. euroa	416 milj. euroa
<b>Sidottu pääoma</b>	6 001 milj. euroa	2 112 milj. euroa	2 597 milj. euroa	2 615 milj. euroa
<b>Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto</b>	14,2 %	8,7 %	5,6 %	9,3 %
<b>Käyttöomaisuus-investoinnit ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin</b>	198 milj. euroa	124 milj. euroa	367 milj. euroa	147 milj. euroa
<b>Henkilöstö</b>	1 639	1 807	4 213	390
<b>Liiketoiminnan ja tuloksen ajurit</b>	* Pohjoismaisen kysynnän ja tarjonnan tasapaino, volatiiliteetti ja hinta; vakautta suojauksilla * Noin 90 % tuotannosta vesi- ja ydinvoimaa: vesivarastot, ydinvoiman käytettävyys ja polttoaineiden sekä päästöoikeuksien hinnat * Kapasiteetin kunnossapidon ja käyttöiän hallinta ja kustannukset * Investoinnit uuteen tai nykyiseen tuotantoon	* Vakaata kasvua investointien avulla, erityisesti uusien CHP-laitosten volyymit ja käytettävyys * Polttoaineiden ja päästöoikeuksien hinnat ja saatavuus, tuotantoketjun joustavuus ja tehokkuus * Tuotantoa ensisijaisesti CHP-laitoksissa: sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapaino, volatiiliteetti, hinnan vaikutus kannattavuuteen; vakautta suojausten avulla * Lämmön ja oheistuotteiden hinnat * Lämmön kysyntä: sääolosuhteet; sekä makrotalous että paikallinen talouskehitys * Kapasiteetin kunnossapidon ja käyttöiän hallinta sekä kustannukset	* Investointiohjelma: uutta kapasiteettia ja suuremmat volyymit * Investointivelvoitesopimuksen perusteella maksettavat sähkön takuuhinnat vuoden 2007 jälkeen rakennetulle kapasiteetille * Tuotantoa ensisijaisesti CHP-laitoksissa: sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapaino, sähkön hintataso ja volatiiliteetti Länsi-Siperiassa ja Uralin alueella * Laitosten käytettävyys, tuotannon suunnittelu ja tehonkorotukset * Polttoaineiden hinnat ja saatavuus sekä kaasun ja sähkön hinnan suhde * Lämpömarkkinoiden kehittyminen pitkällä aikavälillä; lämmön kysyntä ja tariffit lyhyellä aikavälillä * Kapasiteetin kunnossapidon ja käyttöiän hallinta sekä kustannukset	* Sähköverkon kunnossapito ja investoinnit pitkällä aikavälillä * Sähkönsiirron volyymi: sääolosuhteet, sekä makrotalous että paikallinen talouskehitys * Vakaa tuotto säännellyillä hinnoilla * Kustannustehokkuus ja palveluiden laatu * Verkon käytettävyys ja palvelutaso: jakeluhäiriöiden korvausvelvollisuus * Siirtokapasiteetin kunnossapidon ja käyttöiän hallinta sekä kustannukset

Raportointi-segmentti	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution
<b>Strategian ajurit</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Nykyinen CO<sub>2</sub>-päästötön, joustava ja markkinalähtöinen tuotantorakenne</li> <li>* Vahva asema ja osaaminen vesivoima- ja ydinvoimatuotannossa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla</li> <li>* Eurooppalaisten sähkömarkkinoiden vapautuminen ja yhdentyminen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Tarve luonnonvarojen tehokkaampaan käyttöön</li> <li>* Mahdollisuus lisätä paikallisten biopolttoaineiden ja jätteiden käyttöä polttoaineena</li> <li>* Vahva asema ja osaaminen polttoaineiden joustavassa käytössä CHP-tuotannossa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Sähkö- ja lämpömarkkinoiden vapautuminen ja yksityistäminen</li> <li>* Kansantalouden kehitys</li> <li>* Nykyisten toimintojen tehokkuuden parantaminen ja meneillään olevan investointiohjelman saattaminen loppuun</li> <li>* Mahdollisuus toimintojen kehittämiseen nykyistä kapasiteettia modernisoimalla</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Kustannustehokkuus suuruuden tuomilla eduilla ja tehokkailla liiketoimintaprosesseilla</li> <li>* Tekninen kehitys: tehokkaampi, luotettavampi ja älykkäämpi sähköverkko, kestäviä ja energiatehokkaita ratkaisuja asiakkaille</li> <li>* Sähkönsiirron eriyttämis- ja harmonisointikehitys Pohjoismaissa ja Euroopassa</li> </ul>



# Liiketoiminnan arvoketju

Fortumin liiketoimintaa ovat sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu sekä energia-alan asiantuntijapalvelut. Investoinnit ja polttoaineet muodostavat tärkeän osan hankinnoistamme.

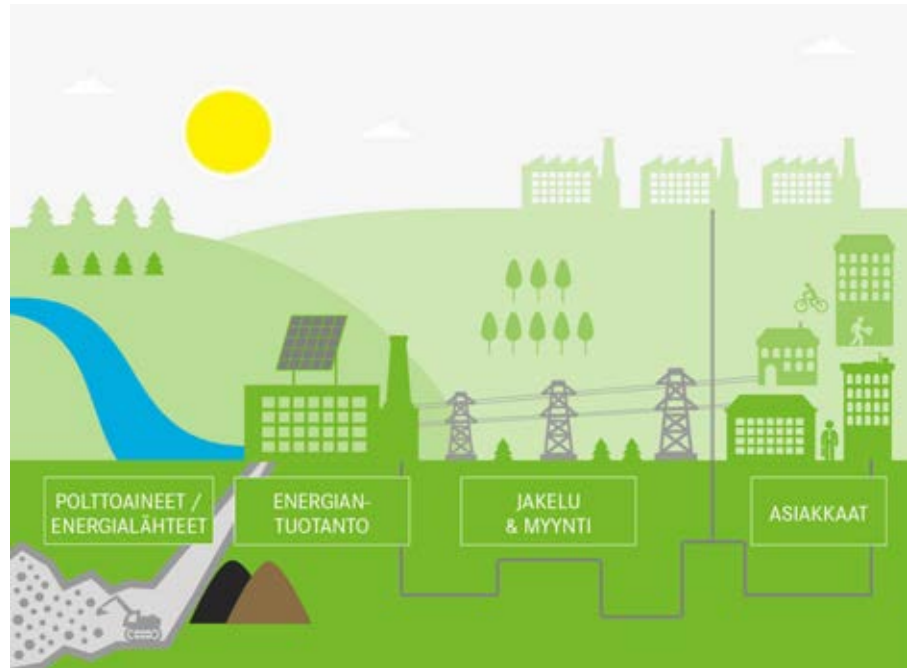
Tuotamme sähköä ja lämpöä ympäristömyönteisesti hyödyntämällä monipuolisesti eri energialähteitä. Jakelemme tuotetun energian asiakkaillemme ottaen samalla huomioon pitkän aikavälin kestävän yhteiskuntasuunnittelun.

Energian tuotannon, jakelun ja käytön aiheuttamat ympäristövaikutukset ovat toisaalta globaaleja tai vaikutusalueeltaan laajoja ja toisaalta taas alueellisia tai paikallisia. Ympäristön kannalta suurimpia huolenaiheita ovat ilmastonmuutos, happamoituminen sekä luonnonvarojen ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen.

Otamme toiminnassamme huomioon energiatuotteidemme koko elinkaaren ja pyrimme vähentämään toimintamme ympäristövaikutuksia soveltamalla parhaita käytäntöjä ja parasta käyttökelpoista tekniikkaa, käyttämällä luonnonvaroja vastuullisesti sekä hyödyntämällä tehokkaita käyttö- ja kunnossapitomenettelyjä.

Investoinneissa haemme taloudellisesti kannattavaa tasapainoa, joka antaa mahdollisuuden lisätä kapasiteettia ja vähentää päästöjä. Investointimme painottuvat strategiamme mukaisesti hiilidioksidipäästöttömään [vesi- ja ydinvoimatuotantoon](#) sekä energiatehokkaaseen [sähkön ja lämmön yhteistuotantoon \(CHP\)](#).

Tuotamme [taloudellista lisäarvoa](#) sidosryhmillemme. Tuemme yhteiskunnan toimintaa muun muassa ostamalla raaka-aineita, tuotteita ja palveluja sekä lähiyhteisöistä että kansallisesti ja myös muista maista, maksamalla pääomasta korvauksia rahoittajille ja osakkeenomistajille, maksamalla veroja, työllistämällä sekä



tukemalla ympäristön hyväksi tehtävää toimintaa ja yleishyödyllisiä yhteisöjä.

Pyrimme minimoimaan liiketoimintamme kielteiset ympäristövaikutukset osana jokapäiväistä toimintaamme. Toimimme vastuullisesti ja pyrimme varmistamaan, että liiketoimintakumppanimme toimivat vastuullisesti ja noudattavat vastuullisen toiminnan ohjeitamme (Code of Conduct ja Supplier Code of Conduct). Tavoitteenamme on myös varmistaa että toimipisteissämme ja laitoksillamme on turvallista työskennellä.

## Lue lisää

- [Liiketoimintamme ympäristövaikutuksista \(PDF\)](#)
- [Fortumin energiantuotantolaitoksista eri maissa](#)

## Vesivoima

Vesivoima on Fortumin merkittävin uusiutuvan energian tuotantomuoto. Vesivoiman tuotannosta ei synny lainkaan hiilidioksidipäästöjä.

Vesivoima muodostaa noin kolmanneksen sähköntuotannostamme – osuus vaihtelee vuosittain vesitilanteen mukaan. Vuonna 2014 vesivoimatuotantomme oli 22,3 (2013: 18,0) TWh eli 30 % (2013: 27 %)

sähköntuotannostamme. Energiajärjestelmän toimivuuden ja käyttövarmuuden kannalta vesivoimalla on erityinen asema säättöminaisuutensa vuoksi: vesistöjä säännöstelemällä vesivoimalla voidaan

reagoida sekä kulutuksen että muiden sähköntuotantomuotojen tuotannon vaihteluun. Vettä voidaan varastoida järviin, ja sitä voidaan käyttää sähkönkulutuksen ollessa huipussaan. Vesivoiman säättöminaisuutta tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän, kun tuotannoltaan vaihtelevien aurinko- ja tuulisähkön osuus kasvaa.

Fortumilla on Pohjoismaissa vesivoiman tuotantokapasiteettia noin 4 600 MW. Vuonna 2014 omistimme Ruotsissa ja Suomessa kokonaan tai osittain 159 [vesivoimalaitosta](#). Teholtaan suurimmat, Fortumin kokonaan tai osittain omistamat vesivoimalaitokset sijaitsevat Keski-Ruotsin Dalälven-, Indalsälven- ja Ljusnan-joissa sekä

Suomen Oulujoessa, Kemijoessa ja Vuoksessa. Vesivoimalaitokset ovat erittäin luotettavia sähköntuottajia. Vuoden kuluessa laitosten luotettavuutta parannettiin entisestään investointiohjelmamme mukaisilla peruskorjaushankkeilla sekä Suomessa että Ruotsissa. Koneistojen peruskorjaukset kasvattivat myös voimalaitosten tuotantotehoja.

## Vesivoiman perusparannukset

Vesivoimalaitostemme suunnitelmallisilla perusparannuksilla ja tehonkorotuksilla kasvatamme laitosten hyötysuhdetta ja sähköntuotantoa. Samalla parannamme työturvallisuutta ja käyttövarmuutta sekä

vähennämme tuotannosta ympäristölle aiheutuvaa kuormitusta.

Suomessa Imatran voimalaitoksen kolmoskoneiston peruskorjaus valmistui syksyllä 2014. Kolmoskoneiston teho kasvoi noin 6 MW:lla eli 4 %:lla. Imatran voimalaitoksen peruskorjaushanke jatkuu vuonna 2015 neloskoneiston peruskorjauksella.

Ruotsissa saimme valmiiksi Noppikosken voimalaitoksen, Skedvin voimalaitoksen ykkös- ja kakkoskoneiston sekä Gävundan voimalaitoksen peruskorjaukset.

## Ympäristövaikutukset

Voimalaitosten ja patojen rakentaminen sekä jokien perkaaminen aiheuttavat vesivoiman merkittävimmät ympäristövaikutukset. Vesivoima ja siihen liittyvä säännöstely voivat muuttaa jokivesistöä, rantoja, jokien kulkua ja luontaisia virtaamia. Järvien ja jokien vedenpinnan korkeuden ja virtaaman säännöstely saattaa vaikuttaa vesiympäristöön ja vesistöjen muuhun käyttöön ja ennen kaikkea kalastoon. Kalojen vaellus kutualueilleen voi estyä ja lisääntyminen vaikeutua. Kalastovaikutuksia voidaan vähentää ja kompensoida kalaistutuksilla ja kalojen luontaista lisääntymistä parantavilla hankkeilla sekä kalojen kiinnioilla ja kuljetuksilla kutupaikoille.

### Vesistön säännöstely

Veden virtausta säännöstellään vesistöissä vesivoimantuotannon takia sekä vuositasolla että lyhytaikaisesti. Vuosisäännöstelyllä tulvavesiä varastoidaan ja siirretään suurimpia juoksutuksia talveen, jolloin sähköä kulutetaan enemmän. Lyhytaikaisessa säädössä juoksutuksia säädetään vuorokauden ja viikon aikana sähkön kysynnän mukaan.

Vesivoimalaitoksillemme ja järvisäännöstelylle asetetut lupaehtot määräävät vesistöjen vedenkorkeuden ja virtaamien vaihtelurajat. Luvat määrittävät myös velvollisuutemme ennaltaehkäistä ja korvata ympäristövaikutuksia. Huolellisen käytön ansiosta Suomen vesivoimalaitoksillamme ei ollut

yhtään lupapojkeamaa vuonna 2014. Ruotsissa raportoimme yhden lupapojkeaman. Tuotantohäiriö Åsenin vesivoimalaitoksellamme nosti veden pintaa nopeasti voimalaitoksen alapuolisessa vesistöissä. Tapahtuman jälkeen päätimme aikaistaa valvontajärjestelmän uusimishanketta parilla vuodella alkamaan jo vuonna 2015.

Suomessa selvitimme yhdessä ympäristöviranomaisten kanssa mahdollisuuksia kehittää Oulujoen vesistön säännöstelyä tulevaisuuden tulvatilanteiden varalle. Selvityksen tuloksena otimme Oulujärven säännöstelyssä käyttöön vedenkorkeuden yläsuosituksen, joka hyödyttää sekä virkistyskäyttöä että tulvasuojelua sateisina kesinä.

## Ympäristövaikutusten vähentäminen

Työkentelemme aktiivisesti vesivoiman [ympäristövaikutusten lieventämiseksi](#) ja osallistumme tutkimuksiin ja hankkeisiin erilaisten sidosryhmien kanssa. Ympäristövaikutuksia lievennetään ja kompensoidaan sekä lupien velvoittamalla että vapaaehtoisilla toimenpiteillä. Velvoitetoinen tärkeimpiä ovat kalaistutukset. Ruotsissa purimme vuonna 2014 tuomioistuinpäätöksen mukaisesti Stackmoradammen-padon, joka esti aikaisemmin vaelluskalojen liikkumisen vesistöissä.

### Kalaistutukset

Vesivoimaa tuotetaan voimalaitosten ja vesistöjen säännöstelyä koskevien lupapäätösten mukaisesti. Luvat velvoittavat kompensoimaan mahdolliset haitat mm. kalaistutuksin.

Vesivoimantuotannon kalataloudelle aiheuttamien ympäristövaikutusten kompensoimiseksi Fortum istutti vuonna 2014 Suomessa noin 260 000 lohen ja meritaimenen vaelluspoikasta sekä 360 000 vaellussiihen poikasta. Sisävesiin istutimme tämän lisäksi järvitaimenen, järvilohen, kuhan, harjuksen ja siian poikasia. Haimme vuonna 2014 Oulujoelle

lupamuutosta, joka lisäisi kalaistutustemme määrää vesistöissä.

Ruotsissa istutimme Itämereen laskeviin jokiin noin 300 000 lohen ja meritaimenen poikasta. Lisäksi istutimme Klarälven-jokeen ja Vänern-järveen noin 220 000 Klarälven-lohen ja järvitaimenen poikasta. Muilla sisävesillä istutimme noin 300 000 taimenen, harjuksen ja nieriän poikasta sekä 45 000 ankeriasta.

### Vapaaehtoiset ympäristöhankkeet

Vesivoiman ympäristövaikutuksia lievennettiin ja tutkittiin myös [vapaaehtoisilla hankkeilla](#),

jotka toteutettiin yhdessä paikallisten sidosryhmien kanssa. Vapaaehtoisia hankkeita toteutimme vuonna 2014 noin 600 000 €:lla. Tyypillisiä yhteistyöhankkeita ovat vesistöjen virkistyskäyttöä ja luonnon monimuotoisuutta rakennetuissa vesistöissä parantavat hankkeet. Osa näistä hankkeista rahoitettiin ympäristömerkityn sähkön myynnistä saaduilla varoilla.

Suomessa päätimme syksyllä 2014 varata merkittävän määrän lisärahoitusta vaelluskalojen palautushankkeisiin Oulujoella. Käytännön suunnittelu alkaa vuonna 2015.

Oulujoella perustettiin Montan patoaltaalle virkistyskalastusalue ja tuettiin vaelluskalakantaa merilohenpoikasten istutuksilla ja kutukypsien lohien ylisiirrolla Oulujoen sivujoissa sijaitseville kutualueille. Vuokossa jatkettiin virtavesikalojen elinympäristöjen kunnostamista kahdessa kohteessa Tainionkosken ja Imatran

voimalaitoksen välisellä jokiosuudella. Osallistuimme myös Imatran kaupunkipurohankkeeseen.

Ruotsissa selvitettiin vuoden aikana Gullspång-joen kunnostusmahdollisuuksia joen ainutlaatuisen lohikannan suojelemiseksi. Bulsjöån-joella seurattiin tutkimushankkeen avulla uhanalaisen jokihelmisimpukan kotoutuksen onnistumista. Klarälven-joella tutkittiin, miten kalanpoikasten selviytymistä voidaan parantaa niiden vaeltaessa kutualueilta jokea alas päin.

## Patoturvallisuuden parantaminen

Parannamme järjestelmällisesti [vesivoimalaitospatojemme turvallisuutta](#). Seuraamme patojen kuntoa patoviranomaisen hyväksymien

turvallisuustarkkailuohjelmien mukaisesti. Merkittävimmät vesivoimalaitostemme patojen kunnostushankkeet vuonna 2014 toteutimme Ruotsissa. Suurin patoturvallisuushankkeemme Höljesin vesivoimalaitoksella jatkui vuonna 2014. Hankkeen on määrä valmistua vuoden 2015 aikana. Muita suuria valmistuneita patoturvallisuushankkeitamme olivat Spjutmon ja Partebodan voimalaitosten patojen peruskunnostus. Uutena hankkeena käynnistimme Liman voimalaitoksen padon kunnostuksen.

## Sidosryhmien näkemyksiä

Vuoden 2014 aikana eri sidosryhmät nostivat julkiseen keskusteluun seuraavia vesivoimantuotannon kannalta merkittäviä aiheita:

Suomessa ja Ruotsissa virkistyskalastajat ovat vaatineet vesivoiman tuottajilta jo pitemmän aikaa toimia vaelluskalakantojen palauttamiseksi rakennettuihin vesistöihin. Etenkin kalateiden rakentaminen ja taloudellisesti vähätuottoisten pienvesivoimaloiden ja säännöstelypatojen purkaminen ovat herättäneet keskustelua.

Suomen maa- ja metsätalousministeri sekä ympäristöministeri kutsuivat marraskuussa vesivoimantuottajat ja energia-alan etujärjestön edustajat keskustelemaan keinoista palauttaa luonnossa lisääntyvä vaelluskalakanta rakennettuihin vesistöihin. Keskustelussa todettiin, että paras tulos saavutetaan, kun hankkeet toteutetaan usean tahon yhteistyöllä.

Fortumille vaelluskalojen elinolojen parantaminen ja luonnonkalakantojen vahvistaminen on tärkeä tavoite.

Mielestämme tehokkaimmat keinot tavoitteen saavuttamiseksi riippuvat vesistöistä. Olemme olleet mukana niissä hankkeissa, joissa on selvitetty edellytyksiä kalateiden rakentamiseen voimalaitoksillemme. Olemme lisäksi varanneet merkittävän lisärahoituksen Oulujoen vaelluskalahankkeen toteuttamiseen vuosille 2015–2017.

Ruotsissa vesivoimaa koskeva keskustelu liittyy EU:n vesipuidedirektiivin toimeenpanoon ja vesivoiman ympäristötoimenpiteisiin. Kesäkuussa 2014 julkistettiin selvitysmiehen ehdotus vesien käyttöä koskevan ympäristölainsäädännön muuttamisesta, jotta Ruotsin ja EU:n ympäristötavoitteet saavutetaan. Selvityksen keskeinen ehdotus oli, että vanhoille vesivoimalaitoksille tulisi hakea uusi ympäristölupa. Lupien saamisen ehtona olisi ympäristötoimenpiteiden toteuttaminen.

Korostimme selvityksestä antamassamme lausunnossa, että ympäristöä voidaan parantaa myös nykyisen lainsäädännön

pohjalta. Mielestämme ehdotus lupaprosesseista aiheuttaa epävarmuutta vesivoiman tulevaisuudelle ja pahimmassa tapauksessa suuria kustannuksia ilman vastaavaa ympäristöhyötyä.

Ruotsin viranomaiset Energimyndigheten ja Havs- och Vattenmyndigheten julkistivat heinäkuussa 2014 kansallisen strategian vesivoimaa koskevista toimenpiteistä (Strategi för åtgärder inom vattenkraften). Strategian mukaan ympäristötoimenpiteet eivät saisi kansallisella tasolla vähentää vesivoimantuotantoa yli 2,3 %:lla. Toimenpiteet eivät myöskään strategian mukaan saisi oleellisesti vähentää säännöstelykapasiteettia, eli mahdollisuutta säädellä vesivoimantuotannon määrää sähkön tarpeen mukaan.

### Lue lisää

- [Vesivoiman ympäristövaikutusten vähentämisestä](#)
- [Vesivoimantuotannon kalakysymyksistä](#)

## Ydinvoima

Ydinvoima on yksi Fortumin keskeisistä energiantuotantomuodoista. Vuonna 2014 Fortumin ydinvoimantuotanto oli 23,8 (2013: 23,7) TWh eli 32 % (2013: 35 %)

sähköntuotannostamme. Fortum tarjoaa myös ydinvoiman [asiantuntijapalveluja](#).

Suomessa omistamme [Loviisan voimalaitoksen](#), jonka operoinnista myös

vastaamme. Lisäksi omistamme 26,6 % osuuden Olkiluodon kahdesta reaktorista sekä 25 % osuuden rakenteilla olevasta kolmannelle reaktorista. Ruotsissa Fortumilla

on 22 %:n osuus Forsmarkin ja 43 %:n osuus Oskarshamnin voimalaitosten tuotannosta.

Fortumin ydinvoimakapasiteetti on yhteensä 3 280 MW.

Joulukuussa 2014 Fortum ilmoitti olevansa valmis osallistumaan enintään 15 %:n vähemmistöosuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen, mikäli TGC-1:n

vesivoimatuotantoa koskeva uudelleenjärjestely Venäjällä toteutuu.

## Turvallisuus ja käytettävyys

Fortumilla on pitkä kokemus ydinvoiman vastuullisesta käytöstä. Ydinvoimalaitostemme turvallisuustaso on hyvä, ja kehitämme laitosten turvallisuutta ja käytettävyyttä jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti.

Vuonna 2014 Loviisan ydinvoimalaitoksemme tuotti 7,88 (2013: 8,04) TWh sähköä, mikä oli noin 12 % (2013: 9 %) Suomen sähkötuotannosta. Voimalaitoksen käytettävyyttä kuvaava käyttökerroin oli kansainvälisesti mitattuna korkea, 90,9 % (2013: 92,5 %). Maailmanlaajuisesti painevesilaitosten käyttökerroin oli viime vuonna noin 84 % (2013: 83 %). Vuonna 2014 Loviisan ykkösyksikölle tehtiin lyhyt vuosihuolto ja kakkösyksikölle laaja, neljän vuoden välein tehtävä vuosihuolto. Vuosihuoltojen yhteydessä molempien laitosten polttoaineesta vaihdettiin noin neljäsosa.

Loviisan voimalaitoksella kirjattiin vuoden aikana yksi turvallisuuteen vaikuttava tapahtuma (INES 1 -luokka kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n käyttämällä asteikolla). Tapahtumasta ei ollut vaaraa ihmisille, ympäristölle tai laitokselle. IAEA:n määritelmän mukaan INES 1 -luokan tapahtumat eivät vaaranna turvallisuutta, mutta osoittavat kuitenkin puutteita turvallisuuteen vaikuttavissa tekijöissä.

Myös osaomisteisten ydinvoimalaitosten käytettävyys oli hyvä lukuun ottamatta Oskarshamn 2 -yksikköä. Vuosihuollon jälkeen Oskarshamn 1:n tehoa on rajoitettu hieman kevään 2015 vuosihuoltoon asti, ja Forsmark 3:n osalta on päätetty ylimääräisestä tarkastusseisokista keväällä 2015. Oskarshamn 2 oli seisokissa koko

vuoden 2014 laitoksen turvallisuutta parantavien ja tehonkorotukseen tähtäävien muutosten vuoksi.

### Ydinturvallisuuden jatkuva kehittäminen

Euroopan Unioni on pyrkinyt viimeisen kymmenen vuoden aikana kehittämään ydinturvallisuutta koskevaa yhteisö-lainsäädäntöään. Eurooppalaisten ydinvoimalaitosten niin sanottujen stressitestien jälkeen ja niiden aikana tehdyn työn pohjalta Euroopan komissio antoi ehdotuksen ydinturvallisuudirektiivin uudistamiseksi kesällä 2013. Direktiivi hyväksyttiin heinäkuussa 2014 ja jäsenvaltioiden tulee saattaa direktiivin määräykset kansallisessa lainsäädännössään voimaan viimeistään vuoden 2017 elokuun puoliväliin mennessä.

Fortum jatkoi vuoden 2014 aikana ydinvoimalaitostensa turvallisuuden kehittämistä. Loviisan voimalaitoksella jatkoimme merivedestä riippumattomien jäähdytystornien rakentamista ja tulvasuojelun parantamista erittäin epätodennäköisen poikkeuksellisen korkean merivedenpinnan varalta. Uuden, merivedestä riippumattoman jäähdytysjärjestelmän rakennustyöt käynnistyivät syksyllä 2014, ja järjestelmä valmistuu vuonna 2015. Järjestelmä parantaa varautumista ääritilanteisiin, joissa merivettä ei jostain syystä voitaisi käyttää normaalisti voimalaitoksen jäähdytysvetenä.

Loviisan voimalaitoksella uusittiin myös höyrystimien varoventtiileitä, parannettiin suojausta korkean merenpinnan varalta sekä

uusittiin päämuuntaja. Lisäksi Loviisan voimalaitoksessa tehdään laajamittainen määräaikainen turvallisuusarviointi, jonka tulokset luovutetaan Säteilyturvakeskukselle vaiheittain vuosien 2014 ja 2015 aikana.

Ruotsissa ydinturvallisuusviranomaisen julkaisi vuoden lopussa vaatimukset turvallisuuden parantamiseksi. Viranomaisen edellyttää laitoksilta muun muassa riippumatonta hätätyötövesijärjestelmää. Sen tulee olla asennettuna kaikille laitoksille tilapäisin ratkaisuin vuonna 2017 ja 60 vuoden käyttöikää suunnittelevilla laitoksilla lopullisesti vuonna 2020.

### Ydinvoiman tutkimus- ja kehitysohjelma uudistuu

Fortum päätti vuonna 2014 kohdentaa ydinvoiman tutkimus- ja kehitystoimintaansa uudella tavalla. Jatkossa tutkimus- ja kehitystoiminta keskittyy kolmelle alueelle: ydinvoiman turvalliseen ja tehokkaaseen käyttöön, ydinvoimaliiketoiminnan kasvuun sekä uusiin teknologioihin ydinenergian saralla. Vuoden 2014 aikana keskityimme tutkimus- ja kehitystyössä erityisesti ydinjätteeseen liittyvään tutkimukseen sekä betonin eliniän hallintaan.

Omien tutkimusohjelmien lisäksi olemme mukana Suomen kansallisissa tutkimusohjelmissa ja ruotsalaisessa ydinvoimatutkimuksen kehittämisessä. Fortum osallistuu myös kansainvälisiin tutkimushankkeisiin.

## Modernisoinnit ja tehonkorotukset

Loviisan ydinvoimalaitoksen molempien yksiköiden hyötysuhdetta ja sähkötehoa on vuosien kuluessa nostettu laitosta modernisoimalla, ja työ jatkuu tulevina vuosina. Ydinvoiman tehonkorotuksia tehdään myös Ruotsissa sijaitseissa osaomisteisissa laitoksissa.

### Modernisoinnit ja tehonkorotukset Loviisassa

Loviisan voimalaitoksen korkeapaineturbiinit modernisoidaan vuosina 2014–2017. Lisäksi turbiinilaitoksen kahdeksan

kosteudenerottimella varustettua välitulistinta modernisoidaan vuosina 2015–2017. Modernisointien myötä laitoksen sähköteho kasvaa yhteensä noin 29 MW.

Voimalaitoksella on meneillään myös automaatiouudistus. Uudistushanke jakautuu usealle vuodelle ja on osa Fortumin

normaaleja käyttöomaisuusinvestointeja. Vuonna 2014 kohdensimme hanketta uudelleen ja vaihdoimme pääyhteistyökumppania. Sovimme hankkeen jatkamisesta englantilaisen Rolls-Roycen kanssa ja päätimme sopimuksen aiemman kumppanimme, Areva-Siemens-konsortion kanssa.

Rolls-Roycen kanssa toteutettava automaatiohanke keskittyy pääosin Loviisan voimalaitoksen molempien yksiköiden turvallisuuteen liittyviin järjestelmiin. Hanke on tarkoitus toteuttaa vuoden 2018 loppuun mennessä. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Fortumin kanssa.

Automaatiouudistuksen ja muiden modernisointihankkeiden tarkoituksena on varmistaa turvallinen ja luotettava sähköntuotanto Loviisan voimalaitoksella sen nykyisten käyttöluopien loppuun saakka.

## Tehonkorotushankkeet Ruotsissa

Tehonkorotuksiin liittyvät hankkeet jatkuivat sekä Oskarshamnin että Forsmarkin ydinvoimalaitoksilla. Forsmark 1:n tehonkorotushankkeen jatkamisesta tehtiin päätös, ja suunnitelman mukaan uusi korotettu teho on otettavissa käyttöön viimeistään vuonna 2020 laajojen

sähköverkon parannustöiden jälkeen. Forsmark 3:n tehonkorotuksesta luovuttiin kannattamattomana sähkön jakeluverkon vaatimien merkittävien lisäinvestointien vuoksi.

Oskarshamn 2 -yksikkö pysäytettiin kesäkuussa 2013 laitoksen turvallisuutta parantavien muutosten ja tehonkorotukseen tähtäävien ennakovalmistelujen toteuttamiseksi. Asennukset eivät ole edenneet suunnitelmien mukaan. Turvallisuusparannusten vuoksi seisokki jatkuu kesään 2015, ja tehonkorotus siirtyy vuodelle 2017.

## Ympäristövaikutukset

Hiilidioksidipäästöttömällä ydinvoimalla on tärkeä rooli ilmastomuutoksen hillitsemisessä. Ydinvoiman tuotanto ei normaaliolosuhteissa vaikuta ihmisten terveyteen tai ympäristöön.

Merkittävimmät ydinvoiman ympäristövaikutukset liittyvät ydinturvallisuuteen, ydinjätteiden hallintaan ja jäähdytysvesien vaikutuksiin vesistöissä.

Ydinvoiman merkittävin käytön aikainen ympäristövaikutus on jäähdytysvesien aiheuttama veden lämmön nousu ydinvoimalaitoksen välittömässä ympäristössä, kun käytössä on merivesijäähdytys. Vuonna 2014 Loviisan voimalaitoksen lämpökuorma mereen oli 15,4 TWh. Lämpömittausten mukaan jäähdytysvesi on nostanut pintaveden lämpötilaa 1–2 astetta 1–2 kilometrin etäisyydellä jäähdytysveden purkupaikasta.

Lämpökuormaa vesistöön voitaisiin vähentää toteuttamalla ydinvoimalaitos sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksena. Tämä nostaisi voimalaitoksen energiahyötysuhdetta useilla kymmenillä prosentilla. Tämän tyyppistä ratkaisua ei toistaiseksi ole toteutettu suuressa mittakaavassa yhdessäkään maassa.

## Ydinjätehuolto

Ydinsähkön tuotannossa muodostuu sekä tavanomaista että radioaktiivista jätettä. Loviisan ydinvoimalaitoksen ja Fortumin osaomisteisten ydinvoimalaitosten ydinjätteiden käsittely- ja loppusijoitusratkaisut ovat kehityksen kärjessä maailmanlaajuisesti.

Tavanomaista jätettä syntyy voimalaitoksella esimerkiksi toimistotöissä sekä ydinvoimalaitoksen valvonta-alueen ulkopuolisia järjestelmiä huollettaessa ja korjattaessa. Ydinvoimalaitoksen valvonta-alueella tehtävissä töissä syntyy puolestaan radioaktiivista jätettä, joka jaetaan aktiivisuutensa perusteella joko valvonnasta vapautettavaan tai matala-, keski- tai korkea-aktiiviseen jätteeseen.

Loviisan ydinvoimalaitoksen matala- ja keskiaktiivinen jäte käsitellään voimalaitoksella ja loppusijoitetaan Fortumin omistamaan ja käyttämään, laitosalueen kallioon louhittuun loppusijoitustilaan (VLJ-luola). Tila on ollut käytössä 1990-luvulta saakka. VLJ-luola on suunniteltu laajennettavaksi siten, että sinne voidaan loppusijoittaa kaikki Loviisan voimalaitoksella

syntyvä matala- ja keskiaktiivinen jäte, purkujäte mukaan lukien. Laajentaminen ja sen luvittaminen ovat ajankohtaisia 2020-luvulla.

Loviisan ydinvoimalaitoksen nestemäisen jätteen varaston ja kiinteytyslaitoksen viimeistelyä jatkettiin vuonna 2014. Kiinteytyslaitos on tarkoitus ottaa tuotannolliseen käyttöön vuoteen 2016 mennessä. Voimalaitos- ja käytöstäpoistojätteen loppusijoituksen pitkän aikavälin turvallisuutta koskeva analyysinpäivitys aloitettiin vuonna 2014. Päivityksen on tarkoitus valmistua vuonna 2018.

Käytön jälkeen reaktorista poistettavia polttoainepujuja säilytetään aluksi muutaman vuoden ajan reaktorirakennuksessa ja sen jälkeen voimalaitoksen alueella sijaitsevassa välivarastossa syvässä vesialtaissa. Eurajoen Olkiluodon rakennettavan Fortumin ja Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) käytetyn polttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitoksen suunnittelu on edennyt rakentamislupavaiheeseen.

## Käytetyn polttoaineen loppusijoitus

Suomessa ja Ruotsissa ydinjätteen tuottajat ovat vastuussa ydinjätehuollosta ja loppusijoituksesta sekä niihin liittyvistä kustannuksista. Suomessa ydinjätehuollon periaatteista ja aikatauluista päätettiin jo 1980-luvulla, ja jätehuollon ratkaisujen rakentaminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Loviisan ja Olkiluodon ydinvoimalaitosten käytön aikana syntyvän voimalaitosjätteen ja tulevan käytöstäpoistojätteen huollosta vastaavat luvanhaltijat. Yhtiöiden käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksen käytännön toteutuksesta huolehtii puolestaan [Posiva Oy](#), jonka Fortum ja TVO omistavat. Posivan rakentamislupahakemus käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitokselle on parhaillaan työ- ja elinkeinoministeriön ja valtioneuvoston arvioitavana. Säteilyturvakeskus totesi lausunnossaan helmikuussa 2015, että laitos voidaan rakentaa turvalliseksi. Arvioiden

mukaan valmius loppusijoitustoiminnan aloittamiseen saavutetaan noin vuonna 2020.

[Svensk Kärnbränslehantering AB](#) (SKB) huolehtii Ruotsissa Fortumin osamisteisten ydinvoimalaitosten tuottaman ydinjätteen loppusijoituksesta. Yhtiön maaliskuussa 2011

jättämä käytetyn polttoaineen loppusijoitustilan ja kapselointilaitoksen rakentamista koskeva lupahakemus on edelleen viranomaisten käsiteltävänä. Loppusijoitustilaa käytetylle polttoaineelle suunnitellaan Forsmarkiin. Rakentamisen ja

koekäyttöjakson jälkeen loppusijoitustoiminta olisi mahdollista aloittaa 2020-luvun loppupuolella.

### Lue lisää

- [Ydinvoimaan liittyvät varaukset](#)

## Sidosryhmien näkemyksiä

Vuoden 2014 aikana eri sidosryhmät nostivat julkiseen keskusteluun muun muassa seuraavia ydinvoiman tuotantomme kannalta merkittäviä aiheita:

Greenpeace lanseerasi maaliskuussa 2014 kampanjan ikääntyvien ydinvoimalaitosten sulkemiseksi tunkeutumalla kuuden maan ydinvoimalaitoksiin.

Ruotsissa kampanjan kohteena oli myös Fortumin osaksi omistama Oskarshamnin ydinvoimalaitos, jonka alueella 20 mielenosoittajaa vaati ydinvoimalaitoksen sulkemista.

Mielenosoituksesta ei aiheutunut vaaraa laitoksen toiminnalle, ja poliisi poisti mielenosoittajat alueelta. Myös Loviisan ydinvoimalaitos Suomessa oli Greenpeacen suljettaviksi vaatimien ydinvoimalaitosten listalla, mutta laitosta vastaan ei osoitettu mieltä.

Loviisan ydinvoimalaitosyksiköiden nykyiset käyttöluvut päättyvät vuosina 2027 (Loviisa 1) ja 2030 (Loviisa 2). Ydinvoimatutannon jatkaminen Loviisassa nykyisten voimalaitosyksiköiden käyttöluopien päättymisen jälkeen kiinnosti etenkin

paikallisesti. Ydinvoimatutannon jatkaminen Loviisassa kiinnostaa Fortumia, mutta tällä hetkellä meillä ei ole mitään konkreettista käynnissä tämän suhteen. Olemme todenneet jo aiemmin julkisuudessa, että yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto ydinvoimalla olisi kaupallisesti kiinnostava ratkaisu Loviisaan, sillä se parantaisi merkittävästi ydinvoiman energiatehokkuutta. Ydinvoiman lisärakentaminen edellyttää kuitenkin laajaa yhteiskunnallista hyväksyntää.

## Sähkön ja lämmön yhteistuotanto

Fortum pyrkii sähkön ja lämmön tuotannossa ensisijaisesti yhteistuotantoon (CHP), jossa polttoaineen sisältämästä energiasta saadaan hyödynnettyä jopa 90 %, kun erillisen sähköntuotannon hyötysuhde on parhaimmillaankin noin 60 %. Käytämme CHP-tuotannossa erilaisia polttoaineita monipuolisesti ja joustavasti.

Vuonna 2014 CHP-laitosten osuus Fortumin lämmöntuotannosta oli 90 % ja sähköntuotannosta 28 %. Tuotamme sähköä, lämpöä ja höyryä 20 CHP-laitoksella Suomessa, Puolassa, Venäjällä ja Baltian maissa. Olemme viimeisten kahden vuoden aikana ottaneet käyttöön uudet CHP-laitokset Suomessa, Latviassa ja Liettuassa. Lisäksi Tšeljabinsk CHP-1-voimalaitoksella Venäjällä otettiin käyttöön energiatehokkaat kaasuturbiiniyksiköt. Vuonna 2014 Venäjällä oli rakenteilla vielä kaksi uutta maakaasua

käyttävää CHP-laitosyksikköä. Valmistuessaan vuoden 2015 aikana ne lisäävät Fortumin sähköntuotantokapasiteettia 496 MW ja lämmöntuotantokapasiteettia 350 MW.

Yhteisyritys Fortum Värme tuottaa sähköä ja lämpöä neljällä CHP-laitoksella Tukholman alueella. Vuoden 2014 aikana otettiin käyttöön Bristan voimalaitoksen uusi CHP-laitosyksikkö. Lisäksi Fortum Värme rakentaa Tukholmaan uutta biomassaa käyttävää CHP-laitosta, jonka on määrä valmistua vuoden 2016 aikana. Laitoksen sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteetti on 130 MW ja se korvaa Fortum Värmen vanhaa hiilivoimakapasiteettia.

### CHP-laitosten käytettävyyden hyvällä tasolla

Voimalaitoksen hyvä käytettävyyden mahdollistaa tehokkaan ja turvallisen käytön, luotettavan energian toimituksen sekä ympäristövaikutusten vähentämisen. Fortumin CHP-laitosten keskimääräinen energiakäytettävyyden vuonna 2014 oli 94,7 %, kun vuotuinen tavoite oli 95 %.

Meillä on jatkuvasti käynnissä useita hankkeita voimalaitosten käytettävyyden ja luotettavuuden parantamiseksi. Vuoden 2014 aikana teimme parannuksia muun muassa polttoaineen syöttöjärjestelmissä, vesihöyrypiireissä sekä sähkö- ja automaatiojärjestelmissä.

## Monipuolista polttoaineiden käyttöä

Hyödynnämme CHP-laitostemme energiantuotannossa monipuolisesti ja joustavasti eri polttoaineita ja pyrimme lisäämään [uusiuutuvien ja jäteperäisten polttoaineiden käyttöä](#). Vuonna 2014 käytimme CHP-laitoksillamme polttoaineita yhteensä 77 TWh, josta maakaasun osuus oli 80 %, kivihiilen 14 %, biomassan ja

nestemäisen biopolttoaineen 4 %, jäteperäisen polttoaineen 0,8 %, ja turpeen 0,5 %.

Käyttämämme uusiutuvia polttoaineita ovat muun muassa metsähake ja muut puuperäiset polttoaineet sekä maatalousperäiset polttoaineet. Lisäksi yli 60

% polttamastamme yhteiskunta- ja teollisuusjätteestä on bioperäistä.

Osallistumme aktiivisesti uusien energialähteiden ja polttoaineiden kehittämiseen. Esimerkkinä tästä on Joensuun voimalaitokselle rakennettu pyrolyysitekologiaan perustuva Fortum Otso

®-bioöljyn tuotantolaitos. Täydellä kapasiteetilla toimiessaan laitos tuottaa vuodessa noin 50 000 tonnia bioöljyä, joka korvaa fossiilista polttoöljyä sekä Fortumin omilla että Fortumin asiakkaiden lämpölaitoksilla. Tämä vähentää energiantuotannon hiilidioksidipäästöjä

enimmillään noin 60 000 tonnia vuodessa. Prosessiteknisten ongelmien vuoksi laitoksen käyttöönotto on viivästynyt.

Tukholmassa Fortum Värme käytti biomassaa ja erilaisien estemäisiä biopolttoaineita 2,0 (2013: 3,2) TWh sekä jäteperäisiä

polttoaineita 2,6 (2013: 2,1) TWh. Uusiutuvien polttoaineiden osuus oli 61 % Fortum Värmen koko polttoainekäytöstä. Rakenteilla oleva uusi laitospaikka on maailman suurimpia bio-CHP-laitoksia, ja se lisää uusiutuvien polttoaineiden käyttöä sekä vähentää päästöjä Tukholmassa entisestään.

## Ympäristövaikutukset

Polttoaineisiin perustuvan energiantuotannon merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät savukaasupäästöihin. Lisäksi päästöillä, jätteillä tai sivutuotteilla voi olla paikallisia vaikutuksia.

Lämpövoimatuotannon ympäristövaikutuksia vähennetään polttotekniikan avulla, puhdistamalla savukaasuja sekä polttoaineiden muutoksilla. Eniten päästöjä ilmaan, etenkin hiilidioksidin- ja rikkidioksidipäästöjä, vähentää siirtyminen fossiilisista polttoaineista uusiutuviin polttoaineisiin.

Lämpövoimalaitosten päästöjä ilmaan säännellään laitoskohtaisissa ympäristöluvuissa, jotka velvoittavat päästöjen tarkkailuun ja raportointiin. Vuonna 2014 jatkoimme EU:n teollisuuspäästöjä koskevan direktiivin (IED) uusien päästövaatimusten edellyttämien investointien valmistelua. Direktiivi tiukentaa käytännössä kaikkien EU-alueen lämpövoimalaitostemme (sekä CHP-laitokset että lauhdevoimalaitokset) päästövaatimuksia vuodesta 2016 alkaen.

Suomessa haimme vuoden 2014 aikana kaikille direktiivin piiriin kuuluville laitoksille uusia ympäristöluvia. Rikkipäästöjen vähentämiseksi Espoon Tapiolan lämpölaitoksella siirryttiin käyttämään raskaan polttoöljyn sijasta kevyttä polttoöljyä ja Espoon Kivenlahden lämpölaitoksella käynnistettiin suunnittelutyö raskasöljykattiloiden muuttamiseksi pellettikäyttöisiksi. Lisäksi Joensuun voimalaitokselle päätettiin asentaa vuonna 2015 savukaasulauhdutin, joka vähentää

merkittävästi laitoksen hiukkas- ja rikkipäästöjä.

Tehdyistä toimenpiteistä huolimatta Fortumin energian kokonaistuotannon hiilidioksidin ominaispäästön viiden vuoden keskiarvo nousi 198 g:aan/kWh, mikä alittaa niukasti tavoitetason 200 g/kWh. Ominaispäästön viiden vuoden keskiarvo on ollut viime vuosina kasvussa, kun Venäjän tuotannon osuus keskiarvon laskennassa on kasvanut.

### Sivutuotteita hyötykäyttöön

Hyödynnämme ja kierrätämme Euroopan voimalaitoksilla sivutuotteet mahdollisimman tehokkaasti. Meri-Porin voimalaitoksella syntyvä kipsi käytetään kipsilevyteollisuuden raaka-aineena. Tuhkia käytetään rakennusaineteollisuudessa, tienrakennuksessa, maanrakennuksessa ja kaivostäytössä. Suomen CHP-laitosten pohjatuhkille saatiin CE-merkintä vuoden 2014 aikana. Sivutuotteet, joille ei löydy hyötykäyttöä, läjitetään kaatopaikoille.

Venäjällä tuhkat varastoidaan tuhka-altaisiin, koska niille ei ole hyötykäyttökohteita.

### Parannamme energiatehokkuutta

Parempi energiatehokkuus vähentää energiantuotannon ja -käytön ympäristövaikutuksia. CHP-tuotannon korkean kokonaishyötysuhteen ansiosta päästöt tuotettua energiayksikköä kohden ovat alemmat kuin erillisessä sähkön

tuotannossa. Viime vuosina olemmekin korvanneet useita vanhoja tuotantolaitoksia tehokkailla CHP-laitoksilla tai -yksiköillä Suomessa, Venäjällä ja Baltian maissa.

Kehitämme olemassa olevan laitostuotannon energiatehokkuutta jatkuvan parantamisen periaatteella. Tavoitteena on saavuttaa vuoteen 2020 mennessä yli 1 400 GWh:n vuotuinen energiansäästö vuoteen 2012 verrattuna. Tämä energiansäästö vastaa yli 75 000 kotitalouden vuotuista lämmitysenergiatarvetta (18 500 kWh/kotitalous) tai yli kahdensadan 2,5 MW:n tuulivoimalan vuosituotantoa. Tästä tavoitteesta saavutimme vuosina 2013–2014 jo noin 680 GWh, eli 49 %.

Tšeljabinskissa Venäjällä yhdistettiin CHP-1- ja CHP-2-voimalaitosten kaukolämpöverkot. Tämä auttaa voimalaitosten käytön optimoinnissa ja mahdollistaa CHP-1:n uusien kaasuturbiinisyksiköiden maksimaalisen käytön. Vuotuiseksi energiansäästökseksi on arvioitu 469 GWh.

Investoimme Joensuun voimalaitokselle rakennettavaan savukaasulauhduttimeen, joka otetaan käyttöön vuonna 2015. Lauhdutin säästää energiaa noin 100 GWh vuodessa.

### Lue lisää

- [Uusiutuvien energian lähteiden käytön osuudesta sähkön- ja lämmöntuotannossa](#)
- [Sähkön- ja lämmöntuotannon polttoaineista](#)

## Muu tuotanto

Fortumilla on lisäksi lämmön erillistuotantoa sekä lauhdesähkön ja aurinkovoiman tuotantoa.

## Lämmön erillistuotanto

Fortumilla on lähes 200 erillistä lämpölaitosta Suomessa, Puolassa, Baltian maissa ja Venäjällä. Laitokset tuottavat kaukolämpöä monipuolisesti eri polttoaineilla ja lämpöpumpuilla erityisesti huippukuorman aikana. Vuonna 2014 lämpölaitoksissa tuotettiin 10 % koko lämmöntuotannostamme.

Lämmöntuotannon polttoaineina käytetään maakaasua, biomassaa, kivihiiltä ja polttoöljyä. Lämpökattiloiden koko vaihtelee paljon: pienimpien teho on alle 1 MW ja suurimpien lähes 200 MW. Lämpökattiloiden hyötysuhde on hyvä, ja polttoaineen energiasta saadaan yleensä talteen yli 90 %. Lämmön erillistuotannon ympäristövaikutukset ovat luonteeltaan samanlaisia kuin [yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa](#).

Kehitämme jatkuvasti uusia keinoja tehokkaaseen ja ympäristöä mahdollisimman vähän rasittavaan tuotantoon. Esimerkiksi Espoossa meillä on käytössä kaksi lämpöpumpulaitosta, joilla IT-alan yritysten palvelinkeskusten hukkalämpöä siirretään kaukolämpöverkkoon. Vuoden 2015 alussa otimme Suomenojan voimalaitoksen läheisyydessä käyttöön uuden lämpöpumpulaitoksen, joka ottaa lämpöä talteen Espoon kaupungin puhdistetuista jätevesistä ennen vesien johtamista mereen. Samalla mereen laskettu vesi jäähtyy, mikä vähentää vedenpuhdistamon ympäristövaikutuksia. Laitoksen lämpöpumpuilla saadaan vuodessa talteen noin 300 GWh lämpöä, joka johdetaan Espoon kaukolämpöverkkoon. Tuotanto vastaa noin 15 000 omakotitalon vuosikulutusta.

Fortum Värmellä on Tukholmassa yli 20 erillistä lämpökattilaa, jotka käyttävät polttoaineina polttoöljyä ja bionesteitä. Värmellä on myös kolme suurta lämpöpumpulaitosta, jotka tuottavat lämpöä merivedestä Tukholman kaukolämpöverkkoon. Tukholmassa on myös laaja kaukojäähdytysverkko, johon tuotetaan kylmää lämpöpumpuilla ja lämmönvaihtimilla. Lämpöpumppu on energiatehokas, ilmastomyönteinen ja vähäpäästöinen tuotantomuoto. Ainoat päästöt ovat mahdolliset vähäiset kylmäaineiden vuodot pumppulaitteistosta. Lämpöpumppujen muut ympäristövaikutukset aiheutuvat lähinnä niiden käyttämän sähkön tuotannosta.

## Lauhesähkön tuotanto

Fortum tuottaa lauhdesähköä Venäjällä ja Suomessa. Nyaganin voimalaitos Venäjällä tuottaa perusvoimaa, ja Meri-Porin voimalaitos Suomessa täydentää muuta sähköntuotantoa silloin, kun sähkön kysyntä on suurta. Vuotuinen lauhdevoimatuotanto vaihtelee siten huomattavasti markkinatilanteen mukaan. Vuonna 2014 Fortumin lauhdevoimatuotanto oli 7,2 (2013: 4,6) TWh eli 10 % yhtiön koko sähköntuotannosta.

Lauhdevoimalaitokset tuottavat vain sähköä, ja lauhduttamisessa vapautuva lämpö päätyy hukkalämpönä ympäristöön. Sen vuoksi lauhdelaitosten hyötysuhde on selvästi alempi kuin CHP-laitosten.

Nyaganin voimalaitoksella Venäjällä toimii kolme nykyaikaista maakaasukäyttöistä

kaasukombiysikköä. Nyaganin voimalaitos sijaitsee Länsi-Siperiassa harvaan asutulla teollisella alueella, jossa öljyn ja maakaasun tuotanto tarvitsee paljon sähköä, mutta vastaavalle määrälle lämpöä ei ole tarvetta. Laitoksen hyötysuhde on yli 55 %, mikä on maailmanlaajuisestikin erittäin korkea. Perinteisen lauhdevoimatuotannon hyötysuhde Venäjällä on korkeintaan 40 %. Tähän verrattuna Nyaganin voimalaitos säästää vuositasolla noin 9 TWh polttoainetta, mikä on enemmän kuin Helsingin kaupungin kaukolämmön vuosikulutus. Hyvän hyötysuhteen ansiosta Nyaganin laitoksen päästöt ovat merkittävästi perinteistä lauhdesähkön tuotantoa pienempiä.

Suomessa tuotamme lauhdevoimaa vain Meri-Porin voimalaitoksella. Laitoksen

pääpolttoaine on kivihiili. Inkoon voimalaitos suljettiin helmikuussa 2014.

Lauhdesähkön tuotannon ympäristövaikutukset ovat pääpiirteissään samanlaisia kuin [yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa](#). Erona on jäähdytysvesien mukana ympäristöön vapautuva lämpö. Nyaganin voimalaitos Venäjällä on varustettu jäähdytystorneilla, joista jäähdytysveden lämpö haihdutetaan ilmakehään. Meri-Porin voimalaitoksella käytetään jäähdytykseen merivettä, ja lämmennyt jäähdytysvesi pumpataan takaisin mereen. Avoimella merialueella lämpötilan nousun vaikutukset jäävät paikallisiksi ja vähäisiksi.

## Aurinkovoima

Uskomme, että ehtymätön, uusiutuva ja päästötön auringon energia on yksi tulevaisuuden tärkeimmistä energiantuotantomuodoista ilmastonmuutoksen ja paikallisten ympäristöongelmien edellyttäessä kestäviä, CO<sub>2</sub>-päästöttömiä ja energiatehokkaita ratkaisuja. Aurinkosähköteknologiat kehittyvät ripeästi. Aurinkoenergian kustannukset jatkavat laskuaan ja monissa maissa aurinkosähkön tuotanto on kuluttajille jo kannattavaa ilman tukia. Parhaissa maissa

aurinkosähkön tuotantokustannus lähestyy tukkusähkön hintaa.

Tutkimme ja kehitämme aurinkoliiketoimintaa Pohjoismaissa ja Intiassa.

Vuonna 2014 tuotimme 9 GWh aurinkosähköä Amrit Solar -aurinkovoimalaitoksellamme Luoteis-Intiassa. Vuoden lopussa kytkimme verkkoon uuden, 10 MW:n aurinkovoimalaitoksen Kapelissa, Keski-Intiassa. Laitos vihittiin virallisesti

käyttöön tammikuussa 2015. Laitos on ensimmäinen, joka on rakennettu osana Intian valtion uusiutuvan energian investointiohjelman, Jawaharlal Nehru National Solar Missionin toista vaihetta. Investoinnin myötä Fortumin aurinkovoiman tuotantokapasiteetti Intiassa kasvoi 15 MW:iin.

Fortumissa on käynnissä demonstraatio- ja tutkimushankkeita [aurinkoenergian](#) valtavan potentiaalini hyödyntämiseksi.



## Sähkön ja lämmön jakelu

Energiantuotannon lisäksi Fortum siirtää ja jakelee sähköä ja lämpöä asiakkailleen. Vuoden 2014 lopussa Fortumilla oli sähkönsiirtoverkkoja Ruotsissa sekä kaukolämpöverkkoja Suomessa, Puolassa, Baltian maissa ja Venäjällä. Vuoden 2014

aikana luovuimme sähkönsiirtoliiketoiminnasta Suomessa ja Norjassa. Päätös sähkönsiirtotoiminnan myymisestä liittyy yhtiön vuonna 2013 tekemään sähkönsiirtoliiketoiminnan strategisten tulevaisuuden vaihtoehtojen

arviointiin. Jatkoimme vuoden aikana myös Ruotsin sähköliiketoiminnan myyntimahdollisuuksien valmistelua ja arviointia.

### Lämmönjakelu

CHP- ja lämpölaitoksissa tuotettu lämpö siirretään kuluttajille kaukolämpöverkon välityksellä. Etäluettavat mittaus- ja säätöjärjestelmät sekä avoin, kahdensuuntainen kaukolämpöverkko ovat uudentyyppisiä ratkaisuja lämmönjakelun kehittämiseksi.

Fortum omistaa ja käyttää noin 1 240 km kaukolämpöverkkoa Suomessa, 700 km Puolassa, 336 km Baltian maissa ja 540 km Venäjällä. Espoossa meillä on myös pieniä paikallisia kaukokylmäverkkoja.

### Häiriötön lämmönjakelu

Energian toimitusvarmuus on meille ensiarvoisen tärkeää ja yksi kestävä kehityksen tavoitteista. EU-maissa kaukolämmön jakelun varmuus on jo hyvällä tasolla, ja Venäjällä kaukolämpöverkkomme modernisointi on käynnissä. Kaukolämmön häiriötön saatavuus on tärkeää varsinkin pohjoisen kylmissä olosuhteissa. Parannamme jatkuvasti kaukolämpöverkkomme luotettavuutta suunnitelmallisilla verkon kunnossapitotöillä.

Pohjoismaisilla asiakkaillemme on toimituskatkoksia keskimäärin yhteensä vain 1-2 tuntia vuodessa. Keskeytyksistä noin puolet aiheutuu verkon vaurioista ja niiden korjaustöistä ja puolet muista syistä, kuten

verkon peruseräparannustöistä sekä uusien asiakkaiden liittämistä kaukolämmön piiriin. Pääsääntöisesti teemme uudet liittymät ja kaukolämpöverkon haaroitukset lämmönjakelua katkaisematta. Jakelukeskeytyksiä aiheuttavat suunnitellut korjaustyöt pyrimme ajoittamaan lämmityskauden ulkopuolelle.

### Venäjällä kehitämme runkoverkkoa

Venäjällä tuotamme kaukolämpöä lähes kahdelle miljoonalle asukkaalle Tjumenin, Tšeljabinskin, Tobolskin ja Ozerskin kaupungeissa. Lämmönsiirrossa operoimme ennen muuta runkoverkkoja, joiden kautta lämpö siirretään tuotantolaitoksilta kaupunkien jakeluverkostoihin.

Tšeljabinskissa yhdistettiin vuoden 2014 aikana CHP1- ja CHP2-voimalaitosten runkoverkot, mikä auttaa voimalaitosten käytön optimoinnissa ja mahdollistaa CHP-1:n uusien kaasuturbiiniyksiköiden maksimaalisen käytön.

### Älykkäät mittarit

Etäluettavat mittaus- ja säätöjärjestelmät tarjoavat lämpöverkkoasiakkaille mahdollisuuden vaikuttaa omaan lämmönkulutukseensa. Etäluennalla saadaan

mittaustiedot lähes reaaliaikaisesti ja lämmönkulutuksen seuranta on tehokkaampaa. Lähes kaikki kaukolämpöasiakkaamme Suomessa, Puolassa ja Baltian maissa ovat jo etäluennan piirissä.

### Avoin kaukolämpöverkko

Kiinteistöt, teolliset prosessit ja tuotantolaitokset synnyttävät paljon hukkaan menevää lämpöä. Myös yksittäisillä kotitalouksilla voi joissakin tilanteissa syntyä ylimääräistä lämpöenergiaa. Kaukolämpöverkkojen muuttaminen kahdensuuntaisesti toimiviksi antaa [asiakkaille](#) mahdollisuuden myydä kiinteistöjen ylimääräistä lämpöä verkkoon. Hukkalämmön hyödyntämisellä voidaan pienentää energiakustannuksia ja hiilijalanjälkeä.

Avoin kaukolämpöverkko helpottaa esimerkiksi aurinkoenergian hyödyntämistä lämmöntuotannossa, koska tuotantohuippujen ylijäämä voidaan myydä takaisin verkkoon. Teknisesti kaukolämpöverkon avaaminen kaksisuuntaiseksi on yksinkertaista eikä vaadi suuria investointeja.

### Sähkönjakelu

Vuoden 2014 aikana luovuimme sähkönsiirtoliiketoiminnasta Suomessa ja Norjassa. Päätös sähkönsiirtoliiketoiminnan myymisestä liittyy yhtiön vuonna 2013 tekemään sähkönsiirtoliiketoiminnan strategisten tulevaisuuden vaihtoehtojen arviointiin. Jatkoimme vuoden aikana myös Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntimahdollisuuksien valmistelua ja arviointia.

Vuoden lopussa Fortumilla oli Ruotsissa 907 000 sähkönsiirtoasiakasta:

- 780 000 yksityisasiakasta
- 9 000 yritysasiakasta
- 118 000 institutionaalista asiakasta

Fortumilla oli noin 71 000 km sähkönjakelu- ja siirtoverkkoa Ruotsissa. Suomen ja Norjan alkuvuoden siirtomäärät mukaan lukien jakeluverkoissamme siirrettiin sähköä 17,6

TWh ja alueellisissa siirtoverkoissamme 13,8 TWh.

### Säävarman verkon rakentaminen eteni

Fortum on investoinut jatkuvasti sähköverkon uudistamiseen, kunnossapitoon ja toimitusvarmuuteen. Vuonna 2014 Distribution-divisioonan investoinnit Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa olivat yhteensä 147 miljoonaa euroa.

Investoimme maakaapeleihin, ilmajohtoihin sekä sähköasemiin. Lisäsimme myös verkon kriittisten osien verkostoautomaatiota edelleen. Pyrimme sähköverkkoinvestoinneilla lisäämään verkon älyä sekä vähentämään ja lyhentämään sähkökatkoja. Vuoden 2014 loppuun mennessä jo noin 761 000 Fortumin

asiakasta (84 % asiakkaista) Ruotsissa oli säävarman verkon piirissä.

Sähkökatkojen keskimääräinen kesto asiakasta kohti (SAIDI) oli Ruotsin sähköverkossamme 97 (2013: 103) minuuttia, kun tavoite oli alle 100 minuuttia.

Yksittäisen sähkökatkon keskimääräinen pituus (CAIDI) oli 81 (2013: 92) minuuttia.

## Ympäristövaikutusten vähentäminen

Sähkön- ja lämmönjakeluverkkojen rakentamisesta, käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuu vaikutuksia lähiympäristöön. Ympäristövaikutuksia vähennetään toiminnan huolellisella suunnittelulla, teknisillä ratkaisuilla sekä noudattamalla ympäristömyönteisiä toimintatapoja.

Jakeluverkon suunnittelussa otetaan huomioon vaikutukset maankäyttöön, maisemaan ja luontoon. Suunnittelun, kaavoituksen ja lupamenettelyjen avulla pyritään löytämään yhteiskunnan kannalta paras ratkaisu energianjakelun varmistamiseksi.

### Kaukolämpöverkon vaikutukset vähäisiä

Kaukolämmön jakelun ympäristövaikutukset liittyvät verkon rakentamisvaiheeseen, jolloin muiden yhteiskunnan rakentamishankkeiden tapaan rakentamisesta on tilapäistä häiriötä rakentamisalueella. Kaukolämpöverkon käytöllä ei ole ympäristövaikutuksia satunnaisia vesivuotoja lukuun ottamatta.

### Kaapelointi vähentää sähkönjakeluverkon ympäristövaikutuksia

Sähkönjakeluverkon rakentamisen ympäristövaikutukset muodostuvat mm.

puuston poistosta sekä työmaa-aikaisesta liikenteestä, melusta ja pölyämisestä. Ilmajohtojen korvaaminen maakaapeleilla vähentää vaikutuksia maisemaan ja lintuihin. Jakeluverkon uusinnassa syntyvästä jättemateriaalista suurin osa voidaan käyttää uudelleen tai kierrättää. Muuntajien öljyvuotojen takia likaantuneet maa-alueet puhdistetaan niin pian kuin mahdollista. Uudet muuntamot varustetaan öljykaukalolla, joka estää öljyn pääsyn ympäristöön vahinkotilanteissa.

## Sähkön ja lämmön myynti

Pohjoismainen sähkömarkkina on vapaasti kilpailtu. Sähkön hinta määräytyy halvimasta mahdollisesta tuotannosta ja sähköntuonnista, joka riittää kattamaan kysynnän kunkin tunnin aikana. Siirtoverkon kapasiteettipullonkaulojen vuoksi markkina on jaettu hinta-alueisiin, joiden hinnat eroavat toisistaan siirtotarpeiden ylittäessä verkon kapasiteetin.

Pääosa Pohjoismaiden ja Baltian sähköntuotannosta kaupataan pohjoismaisen sähköpörssin Nord Pool Spotin kautta. Vuonna 2014 Nord Pool Spotissa myytiin 361 TWh, eli noin 90 % Pohjoismaiden ja Baltian sähkönkulutuksesta.

Sähkön myyjät ja ostajat voivat myös suojata sähkönhintaansa johdannaisopimuksilla Nasdaq Commodities -pörssissä. Vuonna 2014 pohjoismaisilla sähkömarkkinatuotteilla käytiin kauppaa 1 497 TWh, eli noin nelinkertaisesti fyysiseen tuotantoon verrattuna.

Fortum myy sähköä ja lämpöä yksityis- ja yritysasiakkaille. Olemme yksi Pohjoismaiden johtavista sähkönmyyntiyhtiöistä: meillä oli vuoden 2014 lopussa yli 1,3 miljoonaa sähkönmyyntiasiakasta Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa.

Vuonna 2014 myimme sähköä yksityis- ja yritysasiakkaille yhteensä 13,8 (2013: 13,6) TWh.

Fortum on yksi maailman suurimmista lämmöntuottajista ja -myyjistä. Myymme lämpöä yrityksille, julkiselle sektorille sekä yksityisasiakkaille Suomessa, Ruotsissa, Puolassa, kaikissa Baltian maissa ja erityisesti Venäjällä. Vuonna 2014 Fortumin lämmönmyynti oli yhteensä 35,4 TWh, josta myytiin Venäjällä 26,0 TWh, Suomessa 3,2 TWh ja Puolassa 3,4 TWh. Aloitimme vuoden 2014 aikana kaukojäähdytyksen myynnin Suomessa, ja päätimme investoida kaukojäähdytyksen tuotantoon ja jakeluun Tartossa, Virossa.

Ruotsissa Fortum Värme myi 7,6 TWh lämpöä ja 0,4 TWh kaukojäähdytystä.

## Sähkö- ja lämpötuotteemme

Fortum on viime vuosina tuonut markkinoille useita uusia ratkaisuja, jotka tehostavat asiakkaiden energiankäyttöä ja vähentävät ympäristövaikutuksia. Älykkäät ratkaisut parantavat asiakkaiden mahdollisuuksia hallita sähkönkulutustaan ja kustannuksiaan.

### Ilmastomyönteiset sähkötuotteet

Fortum kuuluu Pohjoismaiden johtaviin hiilidioksidipäästöttömän ja alkuperämerkityn sähkön myyjiin ja pystyy tarjoamaan yhä useammalle asiakkaalle sähkönsopimuksen,

jonka sähkö on tuotettu uusiutuvalla energialla.

Vuonna 2014 kaikki Suomessa yksityisasiakkaille myymämme sähkö oli uusiutuvaa, hiilidioksidipäästöttömää, vesi- tai tuulivoimaa. Vesi- ja tuulisähkön alkuperä

varmennettiin eurooppalaisella sähkön alkuperätodistuksella ja lisäksi osa tuotannosta yleiseurooppalaisella EKOenergia-merkillä.

Ruotsissa uudistettiin 2014 loppupuolella yksityisasiakkaiden sähkösopimuksia siten, että jatkossa sähkö on ensisijaisesti tuotettu vesivoimalla. Asiakkailta on myös mahdollisuus valita, minkä vesivoimalaitoksen tuottamaa sähköä he ostavat. Halutessaan ruotsalaiset asiakkaamme voivat valita sähkön alkuperäksi myös tuuli- ja aurinkovoiman tai ympäristömerkityn Bra

Miljöval -sähkön. Samoin Norjassa asiakkailtamme on mahdollisuus ostaa hiilidioksidipäästötöntä, täysin vesivoimalla tuotettua sähköä.

## Kehittyvä kaukolämpö

Kehitämme jatkuvasti kaukolämpöratkaisujamme kaikissa maissa, joissa tuotamme ja myymme lämpöä. Avoin kaukolämpöverkko on uusi ratkaisu, jonka myötä lämpöä tuottavat rakennukset voivat myydä ylijäämälämpönsä markkinahintaan Fortumille. Suomessa kaksi IT-alan yritysten

palvelinkeskusta ja rakenteilla oleva Espoon sairaala ovat sopineet Fortumin kanssa ylijäämälämmön myymisestä avoimeen kaukolämpöverkkoon.

Ruotsissa Fortum Värmellä on asiakkaana muun muassa kauppakeskuksia. Avoimen kaukolämmön yleistyminen vähentää tarvetta tuottaa lämpöä fossiililla polttoaineilla erillisissä lämpölaitoksissa ja pienentää siten kaukolämpötoimintamme päästöjä.

## Energiatehokkaat palvelut

Fortum on viime vuosina tuonut markkinoille uusia asiakkaiden energiatehokkuutta parantavia palveluja, kuten Fortum Valpas -kulutusraportointipalvelun, Fortum Kotinäytön, Fortum Fiksu -tuoteperheen sekä Fortum Aurinkopakettin. Uusien palveluiden avulla Fortumin asiakkaat voivat seurata energiankulutustaan, optimoida kodin lämmityksen ja näin säästää kustannuksia.

Pohjoismaissa Fortum jatko aurinkosähköpakettien myyntiä sekä yksityis- että yritysasiakkaille. Fortum Aurinkopaketti on avaimet käteen -ratkaisu, johon kuuluvat

aurinkopaneelit valmiiksi kohteeseen asennettuina. Fortum sitoutuu myös ostamaan asiakkaan mahdollisen ylijäämänsähkön markkinahintaan.

## Sähköä autoille

Fortum edistää aktiivisesti sähköautojen käyttöönottoa kehittämällä ratkaisuja, jotka mahdollistavat sähköautojen nopean ja turvallisen lataamisen. Fortumin Charge & Drive -latausverkosto toimii Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa. Charge & Drive -hankkeessa teemme yhteistyötä eri

kumppanien, mm. Renaultin ja VW:n kanssa, jotta tulevaisuudessa yhä useampi autoilija voi liikkua vaivattomasti sähköautolla.

Suomessa Fortumin latauspisteitä on jo noin 50, Ruotsissa noin 90 ja Norjassa lähes 200. Latauspisteistä yli 100 on pikalatauspisteitä. Sähköautoilun lisääntyminen rajoittaa päästöjä sähkön alkuperästä riippumatta, sillä kaikki sähköntuotanto on EU:n päästökaupan piirissä toisin kuin bensiini- ja dieselpolttoaineet.

## Asiantuntijapalvelut

Tarjoamme monipuolisia käytön ja kunnossapidon asiantuntijapalveluita voimalaitosomistajille ja teollisuusasiakkaille. Palveluidemme ja työkalujemme avulla asiakkaamme voivat tehostaa laitosten käyttöä ja kunnossapitoa sekä parantaa tuottavuutta. Lisäksi tarjoamme vesivoimaan, ydinturvallisuuteen ja ydinjätteiden käsittelyyn liittyviä tuotteita ja konsultointipalveluita.

Vuonna 2014 jatkoimme muun muassa kehittämiemme ioninvaihtomateriaalien toimituksia amerikkalaiselle EnergySolutions LLC:lle Japaniin. Ioninvaihtomateriaaleja käytetään Fukushima vahingoittuneella Dai-ichi-voimalaitoksella radioaktiivisten vesien puhdistamiseen.

Jatkoimme myös poltinteknologiaan liittyviä toimituksia. Saimme esimerkiksi Eesti Energialta jatkotilauksen Narvan voimalaitosten kattilamodernisaatioon, jonne

toimitamme seitsemälle kattilalle typenoksidien vähentämisjärjestelmän vuosien 2014–2015 aikana. Sovimme myös typenoksidien vähentämisjärjestelmän toimittamisesta lasin kaupungin omistaman lämpövoimalaitoksen yhdelle kattilalle Romaniaan. Puolassa poltintoimitukset ja polttotekniikkamuutoshankkeet jatkuivat EDF:n voimalaitoksilla Krakovassa ja Wrocławissa.

# YHTEISKUNTA

## Sidosryhmäyhteistyö

Vastuulliseen toimintatapaamme kuuluu sidosryhmien näkemysten jatkuva kartoittaminen ja tasapainon hakeminen sidosryhmiemme erilaisten odotusten välillä. Vuoropuhelu, palaute ja hyvä yhteistyö ovat keskeiset keinot edistää yhteisymmärrystä sidosryhmiemme kanssa.

Sidosryhmäyhteistyötä Fortumissa tekevät useat tahot, erityisesti viestintä-, yhteiskuntasuhde- ja henkilöstötoiminnot, kestävän kehityksen yksikkö, sähkön ja lämmönmyynnistä vastaavat toiminnot sekä useat asiantuntijamme. Olemme lisänneet vuoropuhelua sidosryhmiemme kanssa myös sosiaalisen median kanavissa kaikissa toimintamaissamme.

Vastuu sidosryhmäyhteistyön johtamisesta määräytyy pääasiassa sidosryhmittäin tai vuorovaikutusteemoittain. Keskeisimmille vuorovaikutuksen osa-alueille, kuten yhteiskuntasuhteet sekä viestintä ja asiakasviestintä, on laadittu toimintaa ohjaavat vuosisuunnitelmat.

Fortumilla on epämuodollinen [sidosryhmien neuvottelukunta](#), johon Fortumin hallitus on kutsunut yhtiön keskeisten sidosryhmien edustajia lisätäkseen vuoropuhelua ja näkemysten vaihtoa yhtiön ja sen sidosryhmien välillä.

Raportoimme avoimesti vuoropuhelusta sidosryhmiemme kanssa ja toimintamme vaikutuksista. Toimintaamme vaikuttavia keskeisiä sidosryhmiä ovat osakkeenomistajat, sijoittajat ja analyytikot, asiakkaat, henkilöstö, viranomaiset ja päättäjät sekä media. Muita meille tärkeitä sidosryhmiä ovat palvelun- ja tavarantoimittajat, energia-alan organisaatiot sekä kansalaisjärjestöt. Seuraamme ja arvioimme säännöllisesti julkista keskustelua toimintamaissamme.

### Tietoa kyselytutkimuksilla

Toteutamme vuosittain useita sidosryhmäyhteistyötä koskevia

kyselytutkimuksia yhdessä kolmansien osapuolten kanssa. Tutkimusten tavoitteena on auttaa Fortumia arvioimaan tärkeiden sidosryhmien odotuksia yhtiötä kohtaan ja vastaamaan niihin. Kyselyt mittaavat myös sidosryhmäyhteistyömme onnistumista. Lisäksi tutkimukset tarjoavat tietoa nousevista kestävästä kehityksen treندهistä ja huomioon otettavista riskeistä.

Hyödynnämme tutkimusten tuloksia liiketoiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Asiakkailta saatava palaute ohjaa [tuotteiden ja palveluiden kehitystyötä](#). Lisäksi toimintamme kansallisissa ja kansainvälisissä järjestöissä auttaa syventämään käsityksiämme mm. kestävästä kehityksen maailmanlaajuisista kysymyksistä ja niiden kytkennöistä liiketoimintaamme.

Tutkimus/kysely	Kohderyhmät	Kohdemaat	Toteutusfrekvenssi
<b>One Fortum</b>	Asiakkaat Julkishallinto Pääomamarkkinat Kansalaisjärjestöt Mielipidevaikuttajat Henkilökunta	Suomi, Ruotsi, Norja, Puola, Baltian maat, Venäjä	Vuosittain
<b>EPSI-asiakastytyväisyystutkimukset</b>	Sähkönmyynti-asiakkaat	Suomi, Ruotsi, Norja	Vuosittain
<b>PR-barometri</b>	Media	Suomi, Ruotsi, Puola, Baltian maat, Venäjä	Vuosittain
<b>Mediaseuranta</b>	Media	Kaikki toimintamaat	Päivittäin
<b>Opiskelija-tutkimukset</b>	Opiskelijat	Suomi, Ruotsi	Vuonna 2014 Suomessa toteutettiin T-Median ja Universumin työnantajatutkimukset sekä Talentumin Uratie-tutkimus. Ruotsissa tehtiin Universumin työnantajatutkimus.

## Sosiaalinen media

Fortumin läsnäolo sosiaalisen median kanavissa on pääasiassa maakohtaista, ja toimintamaidemme välillä on joitakin eroja palveluiden käytössä. Facebook ja Twitter ovat sosiaalisen median pääkanavamme. Niiden lisäksi hyödynnämme myös muita palveluja, kuten LinkedIniä, Youtubea ja blogia.

Facebookissa keskustelemme asiakkaidemme ja suuren yleisön kanssa Fortumista ja energia-alaan liittyvistä ajankohtaisista asioista. Palvelemme Facebookin kautta myös asiakkaitamme sähkönjakelun ja kaukolämmön häiriötilanteissa. Twitterissä tiedotamme ja käymme vuoropuhelua asiakkaidemme, suuren yleisön, median, järjestöjen ja mielipidevaikuttajien sekä muiden yritysten kanssa. Twitterissä keskustelunaiheina ovat niin ikään ajankohtaiset Fortumin toimintaan liittyvät seikat ja energia-alan kiinnostavat uudet asiat. Olemme hyödyntäneet Twitteriä myös asiakasviestinnässä sähkö- ja lämmönjakelun häiriötilanteissa.

## Sidosryhmätutkimukset

Mittaamme vuosittain asiakastytyväisyyttä sekä yhtiön maineen kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä eri sidosryhmien keskuudessa laajan One Fortum -tutkimuksen sekä [EPSI-asiakastytyväisyystutkimuksen](#) avulla.

One Fortum -tutkimus kattaa asiakkaat, julkishallinnon, pääomamarkkinat, kansalaisjärjestöt ja mielipidevaikuttajat sekä Fortumin henkilökunnan.

Vuonna 2014 toteutimme tutkimuksen edellisvuoden tapaan Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa, Baltian maissa ja Venäjällä. Power Solutions -yksikön osalta tutkimuksen piiriin kuului lisäksi asiakkaita Saksasta ja Isosta-Britanniasta. Suomessa ja Ruotsissa tutkimme myös suuren yleisön näkemyksiä.

Osana One Fortum -tutkimusta teimme samoille kohderyhmille myös erillisen kestävän kehityksen kysymyksiin keskittyvän sidosryhmätutkimuksen, jonka tavoitteena oli selvittää sidosryhmiemme mielestä tärkeimmät kestävän kehityksen osa-alueet. One Fortum -tutkimukseen vastasi yhteensä 3 431 sidosryhmien edustajaa, joista 1 074 edusti henkilöstöä. Erilliseen kestävän kehityksen kyselyyn vastasi puolestaan yhteensä 1 720 sidosryhmien edustajaa, joista 985 edusti henkilöstöä.

EPSI-asiakastytyväisyystutkimus mittaa asiakastytyväisyyttä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa.

Fortumin ylin johto käsittelee tutkimusten tulokset, ja niitä hyödynnetään liiketoiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Vuonna 2014 Fortumin maine ja asiakastytyväisyys olivat osa myös konsernin [kestävän kehityksen tavoiteasetantaa](#) ja maine suuren yleisön, asiakkaiden ja henkilöstön piirissä myös osa [pitkän aikavälin kannustejärjestelmää \(LTI\)](#).

Käytämme One Fortum -tutkimuksen, kestävän kehityksen sidosryhmätutkimuksen ja EPSI-asiakastytyväisyystutkimuksen tuloksia sekä muuta sidosryhmäyhteistyöstä saamaamme tietoa yritysvastuun olennaisten näkökohtien tunnistamiseen ja vuosiraportin sisällön määrittämiseen.

## Mainemme on vakaa ja asiakkaat entistä tyytyväisempiä

Mainemme on pysynyt vakaana tärkeimpien sidosryhmien keskuudessa ja pienestä laskusta huolimatta on edelleen vahvin pääomamarkkinoilla toimivien sidosryhmiemme keskuudessa. Julkishallinnon edustajien keskuudessa mainemme parani kolmatta vuotta peräkkäin.

Mainemme parani Suomessa kaikkien sidosryhmien ja erityisesti asiakkaiden keskuudessa. Asiakastytyväisyys parani eniten lämpöliiketoiminnassa. Sähköliiketoiminnan henkilöasiakkaiden keskuudessa tyytyväisyys laski hieman, mutta yritysasiakkaiden osalta kasvoi kaikilla markkina-alueilla. Power Solutions -yksikön asiakkaat ovat edelleen erittäin tyytyväisiä ja aiempaa uskollisempia ja halukkaampia suosittelemaan Fortumia.

Mainemme on edelleen heikoin suuren yleisön keskuudessa ja laski vuodesta 2013 maineen heikennyttyä Ruotsissa. Mielipidevaikuttajien ja kansalaisjärjestöjen keskuudessa suhtautuminen Fortumiin on aiempaa positiivisempaa.

Operatiiviset toiminnot ja sosiaalinen vastuu ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat maineeseemme eniten. Myös asiakaslähtöisyydellä ja työnantajakuvalla on merkittävä vaikutus. Edellisen vuoden tapaan Fortumin johtamiselle, operatiivisille toiminnoille ja taloudelliselle suorituskyvylle annettiin korkeat arvosanat. Asiakaslähtöisyyden ja sosiaalisen vastuun

osalta arvosanat jäivät edelleen muita maineen osatekijöitä alemmalle tasolle. Jatkamme toimintamme kehittämistä erityisesti näistä näkökulmista vuonna 2015.

## Asiakasuskollisuus kasvattaa asiakaskantaa

Kansainvälinen ja riippumaton EPSI Rating tutkii vuosittain sähköyhtiöiden asiakkaiden tyytyväisyyttä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Vuoden 2014 EPSI-tutkimuksen mukaan sähköalan yleinen asiakastytyväisyys edellisvuoteen verrattuna pysyi samalla tasolla Suomessa, laski hieman Ruotsissa ja parani Norjassa. Fortumin asiakastytyväisyys parani Suomessa ja Norjassa, mutta laski Ruotsissa.

EPSI-tutkimuksen mukaan Fortumin asiakasuskollisuus parani eniten kaikista sähköyhtiöistä Suomessa. Asiakasuskollisuus ja asiakkaiden halu suosittelua Fortumia näkyivät myös kasvavana asiakaskantana. Myös asiakkaiden arvio Fortumin tuotteiden ja palveluiden laadusta parani.

## Turvallinen toiminta ja riskienhallinta kiinnostavat sidosryhmiä

Erillisessä kestävään kehitykseen kohdistetussa sidosryhmäkyselyssämme päättäjät, mielipidevaikuttajat, kansalaisjärjestöt ja sijoittajat nostivat tärkeimmäksi alueeksi kestävään kehitykseen liittyvien riskien hallinnan. Suuri yleisö ja oma henkilöstö painottivat operatiivisten toimintojen turvallisuutta. Oma henkilöstö arvostaa lisäksi työturvallisuutta ja terveellistä työympäristöä.

Ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen liittyen uusiutuvien polttoaineiden käyttö oli myös tärkeää päättäjien, mielipidevaikuttajien, kansalaisjärjestöjen ja suuren yleisön mielestä. Ylivoimaisesti tärkein asia suurelle yleisölle oli sähkö- ja lämmön toimitusvarmuus.

Vähiten tärkeinä asioina pidettiin päättäjien, mielipidevaikuttajien, kansalaisjärjestöjen ja suuren yleisön mielestä tasa-arvoon ja työpaikan pysyvyyteen liittyviä asioita. Kansalaisjärjestöt ja sijoittajat arvioivat verojalanjaljen vähiten tärkeiden asioiden joukkoon.

**Lue lisää**

- [Riskienhallinnasta](#)
- [Operatiivisten toimintojen turvallisuudesta](#)
- [Työturvallisuudesta](#)
- [Ilmastonmuutoksen hillinnästä](#)
- [Monipuolisesta polttoaineiden käytöstä](#)
- [Sähkön ja lämmön toimitusvarmuudesta](#)
- [Tuesta yhteiskunnalle](#)
- [Työnantajakuvasta](#)
- [Sidosryhmien näkemyksiä, vesivoima](#)
- [Sidosryhmien näkemyksiä, ydinvoima](#)

# Tärkeimmät sidosryhmämme

Olemme liiketoimintojemme kautta vuorovaikutuksessa miljoonien ihmisten kanssa. Yhteistyö ja vuoropuhelu eri sidosryhmien kanssa sekä kyselytutkimukset auttavat meitä arvioimaan keskeisten sidosryhmien odotuksia ja vastaamaan niihin. Raportoimme avoimesti sidosryhmäyhteistyöstä ja toimintamme vaikutuksista.



## Rahoittajat ja osakkeenomistajat

### Rahoittajien ja osakkeenomistajien odotukset

- Osakkeen hyvä tuotto
- Riskienhallinta
- Vastuullinen toiminta
- Pitkän aikavälin arvon tuottaminen

### Fortumin toimenpiteitä

- Olemme sitoutuneet [taloudellisten tavoitteidemme](#) saavuttamiseen
- Olemme sitoutuneet kasvuun ja vakaaseen tuloksentekoon
- Tavoitteenamme on maksaa [vakaa, kestävä ja aikaa myöten kasvava osinko](#), joka on 50–80 % osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä
- Suoritamme rahoittajien korvaukset sovituksi
- Otamme huomioon liiketoiminnassamme taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun
- Hallitsemme riskit ja toimimme [Fortumin toimintaohjeen](#) ja yhtiömme arvojen mukaisesti



## Asiakkaat

### Asiakkaiden odotukset

#### Asiakkuus ja tuotteet

- Turvallinen ja luotettava sähköyhtiö
- Hyvä palvelu; itsepalvelukanavat 24h
- Kohtuullinen hinnoittelu
- Energia-asioiden vaivaton hoituminen
- Tehokkaan ja älykkään energiankäytön tukeminen moderneilla tuotteilla ja palveluilla

#### Energian tuotanto ja jakelu

- Ympäristöä vähän rasittava uusiutuva energiantuotanto
- Vastuullinen toiminta yhteiskunnassa
- Energian toimitusvarmuus
- Tehokas tiedottaminen jakeluhäiriöistä asiakkaalle parhaiten sopivilla tavoilla

### Fortumin toimenpiteitä

#### Tuotteet ja asiakkuuden hoito

- Kehitämme uusia innovatiivisia [tuotteita asiakkaiden tarpeiden pohjalta](#)
- Kehitämme asiakaspalvelun osaamista ja asiakslähtöisyyttä
- Edistämme asiakslähtöisyyttä Customer in the centre -ohjelmalla
- Kehitämme asiakkaille uusia [energiatehokkuustuotteita](#)
- Tarjoamme [alkuperämerkittyä uusiutuvaa sähköä](#)
- Tarjoamme ilmastomyönteisiä lämpötuotteita
- Asiakkaamme ovat asiakasraatien kautta mukana tuotekehityshankkeissamme
- Palvelemme asiakkaitamme [internet-sivujen](#), sosiaalisen median ja mobiilipalveluiden kautta

#### Energiantuotanto, -jakelu ja toimintamme yhteiskunnassa

- [Parannamme sähkö- ja kaukolämpöverkkoja](#)
- Tiedotamme häiriöistä monissa kanavissa
- Käytämme ympäristöä säästäviä energiamuotoja
- Kehitämme tulevaisuuden energiantuotantomuotoja



## Henkilöstö

### Henkilöstön odotukset

- Työpaikan pysyvyys
- Tasa-arvoinen kohtelu
- Kannustava palkkaus
- Työhyvinvointi ja turvalliset työolosuhteet
- Mahdollisuudet ammatilliseen kehittämiseen
- Työn arvostaminen
- Avoin vuorovaikutus

### Fortumin toimenpiteitä

- Tuemme tasa-arvoa ja kunnioitamme yksilöiden ja ryhmien kulttuureja ja arvoja
- [Työntekijöillämme](#) on suoritusperusteinen [palkitseminen](#) sekä yhdenmukaiset prosessit, ohjeet ja työkalut palkitsemisessa
- Tuemme ja edistämme [työhyvinvointia](#) ja [työturvallisuutta](#)
- Kehitämme henkilöstön osaamista työkierron ja urakehityksen avulla
- Henkilöstöllä on mahdollisuus vaikuttaa oman työnsä sisältöön
- Kehitämme johtamisen laatua ja esimiestaitoja
- Tuemme työntekijöitä muutostilanteissa
- Toimimme Fortumin Toimintaohjeen ja arvojen mukaisesti
- Teemme joka toinen vuosi koko konsernin kattavan henkilöstötutkimuksen



## Palvelun- ja tavarantoimittajat

### Palvelun- ja tavarantoimittajien odotukset

#### Fortumin liiketoiminta

- Hyvä taloudellinen asema ja kyky hoitaa sovitut velvoitteet
- Liiketoiminnan vastuullisuus
- Hyvä maine (esim. Fortum hyvänä asiakasreferenssinä)

#### Liikesuhteet toimittajiin

- Reilu ja tasapuolinen toimittajien kohtelu
- Pitkäkestoiset liikesuhteet
- Toimittajien liiketoiminnan ja tuotteiden/ palveluiden kehittäminen

### Fortumin toimenpiteitä

#### Fortumin liiketoiminta ja hankinnan periaatteet

- Noudatamme Fortumin Toimintaohjetta ja sopimuksia, sovittuja sääntöjä sekä toimintatapoja
- Ammattimaiset, hyvän hankinnan periaatteita noudattavat hankintaprosessit (mukaan lukien julkiset hankinnat)
- Suoritamme [toimittajien esivalinnan](#) ja auditointeja
- Seuraamme Fortumin [maineen](#) kehittymistä

#### Toimittajasuhteiden hoito

- Hoidamme liikesuhteita toimittajiin järjestelmällisesti
- Meillä on kategorioiden hallintaan perustuva toimintamalli merkittävimmissä hankintakategorioiden osalta
- Tarjoamme yhteisiä kehityshankkeita sekä uusia liiketoimintamahdollisuuksia toimittajillemme





## Viranomaiset ja päättäjät

### Viranomaisten ja päättäjien odotukset

- Lakien, säädösten ja lupien noudattaminen
- Kestävään kehitykseen liittyvien riskien hallinta
- Uusiutuvan energiantuotannon edistäminen
- Verojen maksaminen
- Vuoropuhelun ylläpitäminen
- Läpinäkyvyys ja luotettava raportointi

### Fortumin toimenpiteitä

- Noudatamme lakeja, säädöksiä ja lupia
- Kehitämme ympäristö- ja turvallisuusriskien hallintaa
- Maksamme [veromme](#) ja osinkoja
- Julkaisemme verojalanjälkeämme
- [Keskustelemme](#) aktiivisesti viranomaisten ja päättäjien kanssa energiasektorin keskeisistä kysymyksistä
- Viestimme oma-aloitteisesti ja avoimesti
- Vastuullisuusraportointimme on kolmannen osapuolen varmentamaa



## Tiedotusvälineet

### Tiedotusvälineiden odotukset

- Ajankohtainen, luotettava ja avoin viestintä

### Fortumin toimenpiteitä

- Viestimme [tiedonantopolitiikkamme](#) mukaisesti oma-aloitteisesti ja avoimesti
- Olemme helposti saavutettavissa [mediapuhelimen](#) kautta
- Parannamme jatkuvasti kriisiviestintävalmiuksiamme



## Energia-alan organisaatiot

### Energia-alan organisaatioiden odotukset

- Yhteisten etujen ajaminen
- Vuoropuhelu

### Fortumin toimenpiteitä

- [Ajamme yhteisiä etuja](#)
- Osallistumme aktiivisesti järjestöjen toimintaan
- Julkaisemme [kannanottoja](#) ja näkemyksiä energia-alan kehityksestä
- Viestimme aktiivisesti [blogimme](#) kautta



## Järjestöt

### Kansalaisjärjestöjen odotukset

- Toiminnan vastuullisuus ja riskien hallinta
- Ympäristöystävälliset investoinnit
- Uusiutuvan energiantuotannon edistäminen
- Yhteistyöhankkeet, avoin kanssakäyminen ja vuoropuhelu
- Luotettava raportointi

### Fortumin toimenpiteitä

- Viestimme aktiivisesti ja avoimesti
- Teemme yhteistyötä Suomen ja Ruotsin Luonnonsuojeluliittojen kanssa ympäristömyönteisissä sähkötuotteissa
- Teemme [yhteistyötä järjestöjen kanssa](#) vastuullisessa polttoainehankinnassa ja sponsorointihankkeissamme
- Kehitämme ympäristö- ja turvallisuusriskien hallintaa
- Seuraamme kansalaisjärjestöjen toimintaa ja osallistumme vuoropuheluun
- Vastuullisuusraportointimme on kolmannen osapuolen varmentamaa



## Paikallisyhteisöt

### Paikallisyhteisöjen odotukset

- Laitosturvallisuus
- Melun ja päästöjen eliminointi
- Luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön turvaaminen
- Tuki ja lahjoitukset paikallisyhteisöille
- Vuoropuhelu ja yhteistyö

### Fortumin toimenpiteitä

- Hallitsemme [riskimme](#) ja noudatamme [Fortumin toimintaohjetta](#)
- Investoimme Infrastruktuuriin ja laitosturvallisuuteen
- Olemme hyvä työnantaja ja [naapuri](#)
- Tuemme paikallisyhteisöjen toimintaa
- Toteutamme ympäristöhankkeita yhteistyössä paikallisten sidosryhmiemme kanssa
- Viestimme aktiivisesti ja avoimesti
- Tapaamme paikallisyhteisöjen asukkaita ja asiakkaita



## Suuri yleisö

### Suuren yleisön odotukset

- Sähkön ja lämmön toimitusvarmuus
- Toiminta yhteiskunnan hyväksi
- Operatiivisten toimintojen turvallisuus
- Uusiutuvan energiantuotannon edistäminen
- Kohtuullinen hinnoittelu
- Avoimuus
- Kohtuullinen taloudellinen tuotto ja kohtuullisuus johdon palkitsemisessa

### Fortumin toimenpiteitä

- Parannamme [sähkön ja lämmön toimitusvarmuutta](#)
- Maksamme [veroja](#) ja kehitämme energia-alaa yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti
- Viestimme aktiivisesti ja avoimesti
- [Palkitsemisemme](#) noudattaa valtion omistajaohjausyksikön ohjeita
- Tuemme yhteiskunnan hyväksi tehtävää [yleishyödyllistä toimintaa](#)

## Osakkeenomistajat

Osakkeenomistajat, sijoittajat ja analyytikot ovat yksi keskeisistä sidosryhmistämme. Pörssiyrityksenä Fortumin velvollisuus on toimittaa oikeaa, riittävää ja ajantasaista tietoa säännöllisesti ja tasapuolisesti kaikille markkinaosapuolille. Käytännössä sijoittajasuhteista vastaa Fortumin sijoittajasuhdetoiminto.

Fortum Oyj:n osake on listattu Nasdaq Helsingissä. Vuoden 2014 lopussa Fortumilla oli 109 403 (2013: 132 072) osakkeenomistajaa. Suomen valtion omistusosuus Fortumista oli 50,8 %. Osakkeista 32,3 % (2013: 26,2 %) oli hallintarekisterissä tai ulkomaisessa omistuksessa.

Fortumin sijoittajasuhteiden keskeisiä arvoja ovat avoimuus, läpinäkyvyys ja helppo lähestyttävyyys. Julkistamme arvopaperimarkkinalain mukaisesti pörssitiedotteella kaikki sellaiset päätökset sekä yhtiötä ja sen toimintaa koskevat seikat, jotka kuuluvat jatkuvan tiedonantovelvollisuuden piiriin tai jotka yhtiön arvion mukaan ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sen osakkeen arvoon. Annamme tietoa tuloksestamme säännöllisesti osavuositarkastuksissa,

tilinpäätöksessä sekä toimintakertomuksessa.

Fortumin sijoittajasuhdetoiminnon edustajat ja ylin johto tapasivat vuoden 2014 aikana sijoittajia ja analyytikoita säännöllisesti neljännesvuositulosten julkistuksen yhteydessä, sijoittajataapaamisissa, road show’issa ja yhtiökokouksessa. Pidimme tiivistä yhteyttä analyytikoihin, osakkeenomistajiin ja potentiaaliisiin sijoittajiin myös seminaareissa ja konferensseissa Suomessa ja ulkomailla. Vuoden 2014 aikana kiersimme Euroopan finanssikeskuksissa ja Yhdysvalloissa yhteensä noin 20 päivää ja tapasimme noin 250 sijoitusalan ammattilaista kahdenkeskisissä tapaamisissa tai muissa tilaisuuksissa. Tilaisuuksissa esittelimme mm. yhtiön strategiaa, liiketoimintojen tulosta, toimintaympäristön kehitystä ja näkymiä sekä keskustelimme näistä sidosryhmiemme kanssa. Kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen sitoutuneiden analyytikoiden ja sijoittajien kanssa järjestimme vuoden kuluessa erityisesti kestävän kehityksen kysymyksiä käsitteleviä keskusteluja. Osallistuimme lisäksi useisiin yksityissijoittajille suunnattuihin tilaisuuksiin Suomessa ja Ruotsissa.

Marraskuussa 2014 järjestimme Helsingissä institutionaalisille sijoittajille ja analyytikoille kohdennetun pääomamarkkinapäivän (Capital Markets Day), jonka seminaariohjelmassa oli ylimmän johdon katsaukset ajankohtaisiin aiheisiin.

Tapaamisten ja keskusteluiden lisäksi palvelimme kohderyhmiämme digitaalisten kanavien kautta, joista tärkein on sijoittajille suunnattu verkkosivustomme. Sidosryhmämme voivat seurata Fortumia myös monen muun kanavan, kuten maksuttoman IR-sovelluksemme, kautta.

Avoimen ja oma-aloitteisen viestinnän avulla haluamme varmistaa, että sijoittajilla on käytössään riittävät ja oikea-aikaiset tiedot päätöksistä ja seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan Fortumin osakkeen arvoon. Aktiivisella ja johdonmukaisella viestinnällä haluamme myös lisätä yhtiön strategiaa ja liiketoimintaa koskevaa tietämystä.

### Lue lisää

- [Fortumin osakkeet ja osakkeenomistajat](#)

## Asiakkaat

Vuonna 2014 jatkoimme asiakkaittemme tarpeisiin vastaavien tuotteiden ja palveluiden kehittämistä. Ratkaisut liittyivät esimerkiksi energiatehokkuuteen, sähköautoihin, aurinkovoimaan ja avoimeen kaukolämpöön.

Vahvistaaksemme asiakaslähtöisyyttämme käynnistimme sisäisen ”Customer in the centre” -ohjelman. Ohjelman avulla konkretisoidaan asiakkaiden tarpeiden muutoksiin, hyvään asiakaspalveluun ja

kokonaisvaltaiseen asiakaslähtöiseen liiketoimintaan liittyviä kehitystarpeita.

## Sähkön myynti ja uudet ratkaisut

Myymme sähköä suoraan asiakkaille Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Sähkön myynnin asiakasmäärämme jatkoi kasvuaan kaikissa maissa vuonna 2014. Vuoden lopussa meillä oli yli 1,3 miljoonaa sähköasiakasta.

Vallitseva matala sähkönhinta sekä uudet teknologiset ratkaisut muuttavat asiakkaiden odotuksia sähköyhtiötään kohtaan. Vastaamme odotuksiin tarjoamalla heille mahdollisuuden ohjata, hallita ja tehostaa energiankulutustaan entistä paremmin. Olemme viime vuosina tuoneet markkinoille useita uusia energiatehokkuutta parantavia palveluja.

Ruotsissa uudistimme vuoden 2014 loppupuolella yksityisasiakkaiden sähkösopimuksia siten, että jatkossa kuluttajasopimustemme sähkö on ensisijaisesti tuotettu CO<sub>2</sub>-päästöttömällä vesivoimalla. Asiakkaamme voivat valita, minkä vesivoimalaitoksen tuottamaa sähköä he ostavat. Lisäksi ruotsalaiset asiakkaamme voivat valita sähkön alkuperäksi myös tuulitai aurinkovoiman.

Norjassa ja Suomessa sähkönmyynnin asiakkaillamme on jo aiemmin ollut mahdollisuus ostaa täysin vesivoimalla tuotettua sähköä.

Tarjoamme sekä yksityis- että yritysasiakkaillemme Suomessa ja Ruotsissa aurinkopaneelijärjestelmiä ja ostamme asiakkailta ylijäävää aurinkosähköä markkinahintaan.

Edistämme aktiivisesti sähköautojen käyttöönottoa kehittämällä ratkaisuja, jotka mahdollistavat sähköautojen nopean ja turvallisen lataamisen. Vuonna 2014 Charge and Drive -konseptimme levisi edelleen.

## Palvelut lämpöasiakkaille

Toimitamme lämpöä miljoonille ihmisille kahdeksassa maassa. Vuonna 2014 toimintamme keskittyi lämmön toimitusvarmuuden parantamiseen, dialogiin asiakkaittemme kanssa sekä uusien tuotteiden kehittämiseen.

Avoim kaukolämpöverkko tarjoaa asiakkaillemme mahdollisuuden myydä ylimääräistä lämpöä takaisin kaukolämpöverkkoon. Konesalit, ruokakaupat, sairaalat ja muut vastaavat asiakkaamme, jotka tuottavat ylimääräistä lämpöä, voivat avoimen kaukolämpöverkon avulla parantaa energiatehokkuuttaan huomattavasti.

Asiakaspalvelun parantamiseksi otimme vuonna 2014 Suomessa käyttöön uuden tekstiviestijärjestelmän, jolla asiakkaille ilmoitetaan suunnitelluista ja suunnittelemattomista häiriöistä.

Ruotsissa Fortum Värmelle myönnettiin ”Price Dialogue”-jäsenyys. Hintadialogitoiminnan tavoitteena on parantaa asiakkaan asemaa ja varmistaa, että kaukolämmön hinnan muutokset ovat asiakkaiden näkökulmasta kohtuullisia, ennustettavia ja vakaita. Hanke on lisännyt kaukolämmön hinnottelun läpinäkyvyyttä. Lisäksi tarjoamme kaukolämpöasiakkaillemme myös energianeuvontaa. Loppuvuodesta avasimme Ruotsissa avoimen kaukolämpöverkon, mikä

tarjoaa ensimmäisenä maassa markkinapaikan ylimääräiselle lämmölle.

Puolassa jatkoimme työtä kaukolämmön häiriöiden vähentämiseksi ja häiriöviestinnän parantamiseksi sekä suoran vuorovaikutuksen lisäämiseksi loppukäyttäjien kanssa. Lisäsimme menestyksekkäästi yhteydenpitoa asiakkaisiin sosiaalisen median palveluiden kautta.

Venäjällä jatkoimme vuoden aikana Chelyabinskin ja Tyumenin alueiden lämpöverkkojen modernisointia.

## Asiantuntijapalvelut

Tarjoamme monipuolisia käytön ja kunnossapidon asiantuntijapalveluita voimalaitoksille ja teollisuusasiakkaille. Palveluidemme ja työkalujemme avulla asiakkaamme voivat tehostaa laitosten käyttöä ja kunnossapitoa sekä parantaa tuottavuutta. Lisäksi tarjoamme vesivoimaan, ydinturvallisuuteen ja ydinjätteiden käsittelyyn liittyviä tuotteita ja konsultointipalveluita.

Vuonna 2014 jatkoimme muun muassa kehittämiemme ioninvaihtomateriaalien toimituksia amerikkalaiselle EnergySolutions LLC:lle Japaniin. Ioninvaihtomateriaaleja käytetään Fukushima vahingoittuneella Dai-ichi-voimalaitoksella radioaktiivisten vesien puhdistamiseen.

Jatkoimme myös poltinteknologiaan liittyviä toimituksia. Saimme esimerkiksi Eesti Energialta jatkotilauksen Narvan voimalaitosten kattilamodernisaatioon, jonne

toimitamme seitsemälle kattilalle typenoksidien vähentämisjärjestelmän vuosien 2014–2015 aikana. Sovimme myös typenoksidien vähentämisjärjestelmän toimittamisesta lasin kaupungin omistaman lämpövoimalaitoksen yhdelle kattilalle Romaniaan. Puolassa polttotoimitukset ja polttotekniikkamuutoshankkeet jatkuivat EDF:n voimalaitoksilla Krakovassa ja Wrocławissa.

## Palvelut sähkönsiirtoasiakkaille

Fortum myi vuonna 2014 Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintansa.

Ruotsissa jatkoimme sähkönsiirto-toimintamme kehittämistä yli 900 000 asiakkaallemme sekä palvelujen että sähkönsiirtoverkon toimintavarmuuden osalta. Sähkönjakelun luotettavuutta parantava SäkraNät-ohjelma jatkui vuonna 2014. Alun perin ohjelmalla tähdättiin

taajamien ulkopuolella asuvien asiakkaiden sähkökatkojen puolittamiseen viidessä vuodessa. Tavoite saavutettiin vuonna 2010, mutta ohjelmaa jatketaan edelleen.

Jatkoimme vuoden aikana myös toimenpiteitä sähkönsiirtoasiakkaittemme asiakastyytyväisyyden parantamiseksi. Järjestimme Suomessa ja Ruotsissa asiakasraateja, joissa käydyn keskustelun

perusteella kehitimme tuotteitamme ja palveluitamme vastaamaan paremmin asiakkaittemme tarpeita. Vuoden aikana asiakkaamme hyödynsivät entistä enemmän asiakaspalvelumme sähköisiä kanavia. Kehitimme myös asiakas- ja häiriöviestintää sosiaalisen median kanavissa kaikissa toimintamaissamme.

## Henkilöstö

Vuoden 2014 aikana keskityimme erityisesti vahvistamaan koko organisaation läpi meneviä tehokkaita henkilöstöprosesseja. Kattava tietojärjestelmä on yhtenäisten henkilöstöprosessien ja toimivan raportoinnin edellytys. Laajensimme henkilötietojärjestelmämme kattavuutta

lisäämällä järjestelmään kaikkien toimintamaiden työntekijöiden henkilö- ja työtiedot. Venäjällä yhteinen henkilötietojärjestelmä kattaa pääsääntöisesti esimiehet ja sen lisäksi Venäjällä on käytössä oma, paikallinen tietojärjestelmä. Lisäksi kannustimme

henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja kehitimme muutoskykyämme sekä vahvistimme liiketoiminnan kannalta kriittistä osaamista.

Vuoden 2014 päättyessä Fortumin palveluksessa oli 8 592 (2013: 9 186)

työntekijää, joista noin puolet, 4 213, työskenteli Venäjällä.

Vuonna 2015 henkilöstötoiminnon tärkeimpiä tavoitteita ovat henkilöstöprosessien tehostaminen edelleen ja niiden tehokkuuden mittaaminen.

## Dialogi henkilöstön kanssa

Joka toinen vuosi toteutettava Fortum Sound -henkilöstötutkimus on osa henkilöstön kanssa käytävää keskustelua. Lokakuussa 2014 järjestetyn tutkimuksen vastausprosentti nousi 84 %:iin (2012: 79 %). Tulosten mukaan 70 % työntekijöistä kokee olevansa sitoutunut yritykseen (2012: 65 %).

Tutkimuksen tulosten perusteella henkilöstö kokee, että Fortumin työntekijöiden asiakaskeskeinen ajattelu sekä kestävä kehitys osana Fortumin toimintaa ovat hyvällä tasolla. Myös kokonaisvaltainen työhyvinvointi sekä tasapaino työn ja henkilökohtaisen elämän välillä koetaan hyväksi. Fortumin Toimintaohjeen ja työturvallisuuden ohjeistusten mukainen työskentelytapa on osa fortumlaisten työpäivää.

Tärkeimmiksi kehityskohteiksi tutkimuksessa nousivat strategian selkeyttäminen ja läpinäkyvyys sekä muutoksista viestiminen. Aloitimme vuoden 2014 aikana sisäisen viestinnän prosessien ja kanavien tehostamisen edistääksemme johdon ja henkilökunnan avointa vuoropuhelua strategiasta ja energiamarkkinoiden muutoksesta. Fortum Dialogi -keskustelutilaisuudet johdon ja henkilöstön välillä pidettiin touko- ja marraskuussa 2014. Toukokuun Dialogi käsitteli liiketoiminnan nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä. Marraskuussa keskityimme liiketoimintakatsausten lisäksi työturvallisuuteen. Tilaisuuksia järjestettiin Suomessa, Ruotsissa, Puolassa ja Venäjällä. Lisäksi muissa toimintamaissa järjestettiin liiketoimintakohtaisia johdon ja henkilöstön tapaamisia.

Mittaamme henkilöstön sitoutumista myös osana vuosittaista One Fortum -sidosryhmätutkimusta. Vuonna 2014 tutkimukseen osallistui 1 074 työntekijää, joiden keskuudessa Fortumin mainetta mittaava indeksi säilyi asteikolla 0–100 tasolla 73 (2013: 73). One Fortum

-sidosryhmätutkimuksen yhteydessä tehtyyn kestävä kehityksen kyselyyn vastasi 985 työntekijää, jotka painottivat toimintojen operatiivista turvallisuutta, työturvallisuutta ja hyvinvointia.

Henkilöstön ja työnantajan välinen yhteistyö perustuu paikalliseen lainsäädäntöön ja Fortumin Toimintaohjeeseen. Fortum European Council (FEC) kokoontuu pääsääntöisesti kerran vuodessa. FEC on Eurooppa-tasoinen yhteistyöelin, jossa henkilöstö- ja työnantajaedustajat kohtaavat keskustellakseen Fortumia koskevista asioista.

## Valmentava johtaminen

Vuonna 2010 käynnistimme tuloksellisuuden ja kasvun johtamisaloitteen (Leading Performance & Growth), jonka puitteissa jatkoimme johtajuuden ja organisaatiokulttuurin kehittämistä myös vuonna 2014. Olemme järjestäneet coaching-koulutuksia henkilökunnalle ja kehittäneet työyhteisöjen tiimien toimintaa. Esimiehille suunnattuun johtamisaloitteeseen liittyvään koulutukseen oli vuoden 2014 loppuun mennessä osallistunut noin tuhat fortumlaista esimiestä, ja erillisiin coaching-koulutuksiin runsaat sata henkilöä.

Vuonna 2014 käynnistämämme kehitysohjelma Fortum Navigator tukee nuorten esimiesten valmentavaa toimintakulttuuria sekä johtamispotentiaalin ja kyvykkyyksien kehittämistä. Navigator-ohjelmaan kuuluu sisäinen mentorointiohjelma, jossa johdon edustajat toimivat osallistujien mentoreina.

## Tehostamisohjelma päätökseen

Vuonna 2012 käynnistetty konserninlaajuinen toiminnan tehostamisohjelma päättyi vuoden 2014 lopussa. Ohjelmalle asetetut tavoitteet saavutettiin ja osin jopa ylitettiin. Tehostamisohjelman henkilöstövaikutukset olivat vähäiset, sillä ensisijaisena tavoitteena oli virtaviivaistaa liiketoimintaa. Henkilöstön vähennykset hoidettiin pääosin luonnollisen poistuman, sisäisen liikkuvuuden, vapautuvien tehtävien uudelleenjärjestelyjen ja eläkkeelle siirtymisen kautta.

Muutostilanteissa neuvottelimme henkilöstön edustajien kanssa jokaisen maan paikallisen

lainsäädännön ja sopimuskäytäntöjen mukaisesti.

Muutosten johtaessa irtisanomisiin tuimme ensisijaisesti henkilöstön uudelleen-työllistymistä. Henkilöstölle tarjottavaan tukipakettiin sisältyi muun muassa uudelleensijoitusvalmennuksia.

Vuonna 2014 päätettiin työnantajan toimesta 262 työsuhdetta, joista noin puolet Venäjällä.

## Tavoitteena olla kiinnostava työnantaja

Tavoitteenamme on olla kiinnostava työnantaja. Kiinnostavuutta lisääviä seikkoja ovat hyvä maine, hyvä johtaminen, houkuttelevat uramahdollisuudet sekä mahdollisuus tehdä merkityksellistä työtä. Pyrimme luomaan myös houkuttelevia ura- ja kehitysmahdollisuuksia, jotka mahdollistavat henkilökohtaisen ammattitaidon jatkuvan kasvattamisen.

Vahvistimme vuoden aikana sisäistä ja ulkoista työnantajamielikuvaa viestinnällisin keinoin. Fortumin tarjoamista erilaisista uramahdollisuuksista kerrottiin vuoden kuluessa intranetissä ja sosiaalisen median kanavissa julkaistavassa artikkeli- ja videosarjassa. Sarjassa työntekijämme kertovat työstään ja kokemuksistaan Fortumista työnantajana.

Vuonna 2014 Fortumin kaikki avoimet työpaikat pyrittiin ensisijaisesti täyttämään sisäisin siirroin, koska sisäisen liikkuvuuden avulla vahvistetaan osaamista ja siirretään hyviä käytäntöjä organisaatiossa.

Työnantajamielikuvatutkimusten mukaan Fortum on kiinnostava yritys, mikä helpottaa uusien osaavien työntekijöiden rekrytointia. Vuonna 2014 Fortum sijoittui Suomessa Universumin vuosittaisessa työnantajamielikuvatutkimuksessa tekniikan alan opiskelijoiden keskuudessa seitsemänneksi (2013: 11.) ja nuorten ammattilaisten keskuudessa 11:nneksi halutuimmaksi työnantajaksi. Ruotsissa Universumin tutkimuksessa Fortumin sijoitus oli 69:s (2013: 30.).

Vuonna 2014 tarjosimme Suomessa ja Ruotsissa 245 kesätyöpaikkaa. Kesätyöntekijöiden rekrytointikampanja, Summer Energy, kiinnosti monia nuoria työnhakijoita, ja saimme kesätyöpaikkoihin yhteensä 12 500 hakemusta.

## Työhyvinvointi

Kokonaisvaltainen työhyvinvointiohjelmamme, ForCARE, tarjoaa tietoa ja asiantuntijapalveluita henkilöstömme työhyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjelman tavoitteena on edistää työntekijöiden terveyttä, turvallisuutta, työkykyä sekä työyhteisön hyvinvointia. ForCARE-ohjelman toiminta räätälöidään maittain vastaamaan paikallisen lainsäädännön vaatimuksia ja kulttuurisia erityispiirteitä.

Vuonna 2014 testasimme konsernitaseista työpaikkaselvitysmallia kahdessa voimalaitoksessa. Malli kartoittaa yhteismitallisesti työyhteisön ja työympäristön psykososiaalisia tekijöitä ja niiden vaikutusta työhyvinvointiin. Mallin avulla työyhteisön on mahdollista löytää keskeisimmät työhyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen kohteet, kun vaaratekijät on tunnistettu ja riskit arvioitu. Myös räätälöidyt työyhteisövalmennukset lisäävät työyhteisön, erityisesti esimiesten, tietämystä mm. haitallisen stressin vaikutuksesta työn tuottavuuteen. Työhyvinvointitoiminta tarjoaa tarvittaessa myös tukea muutostilanteisiin niin esimiehille kuin henkilöstölle.

### Työhyvinvoinnin seuranta ja arviointi

Työhyvinvointia seurataan Fortum Sound -henkilöstötutkimukseen sisältyvän työhyvinvointi-indeksin avulla. Indeksillä mitataan mm. työyhteisön avoimuutta, henkilökohtaista vastuunottoa ja työtehtävien haasteellisuutta. Indeksien tulos asteikolla 1,00–5,00 vuonna 2014 oli 3,88. Tulos oli

## Turvallisuus

Haluamme olla turvallinen työpaikka sekä työntekijöillemme että meille töitä tekeville urakoitsijoille ja palveluntoimittajille. Uskomme, että kaikki työtapaturmat ovat ehkäistävissä, kun osaaminen ja asenne ovat kohdallaan, mahdolliset vaarat tiedostetaan ja niitä suojaudutaan. Vuoden 2014 valitettavat urakoitsijoiden työntekijöiden kuolemiin johtaneet tapaturmat osoittavat, että tavoitteen saavuttamiseksi on tehtävä entistä enemmän määrätietoista työtä.



sama kuin edellisessä, vuonna 2012 toteutetussa tutkimuksessa.

Muita työhyvinvoinnin mittareita ovat neljännesvuosittain raportoitavat sairauspoissaolot sekä toteutuneen eläköitymisiin ja lakisääteisen vanhuuseläkkeen alkamisiin suhde. Fortumissa keskimääräinen eläköitymisikä oli Ruotsissa 64 vuotta, Suomessa 63 vuotta ja Venäjällä 58 vuotta. Keskimääräinen eläköitymisikä suomalaisissa yrityksissä oli 61,2 vuotta vuonna 2014.

### Urakoitsijaturvallisuus haasteena

Vaikka vuonna 2014 turvallisuus parani monilla mittareilla mitattuna, urakoitsijaturvallisuus vaatii edelleen paljon työtä ja meidän on löydettävä entistä tehokkaampia keinoja työturvallisuuden parantamiseksi yhteistyössä urakoitsijoidemme kanssa. Urakoitsijoidemme työntekijöille tapahtui kolme kuolemaan johtanutta tapaturmaa: Ruotsissa yksi sähkösiirtotoiminnassa ja yksi vesivoimalaitoksella sekä yksi Venäjällä Tšeljabinskin voimalan rakennustyömaalla.

Lisäksi Fortum Värnessä kaksi urakoitsijan työntekijää menehtyi rakennustyömaalla tapahtuneessa tapaturmassa. Vakavia työtapaturmia tapahtui 15 (2013: 13).

Oman henkilöstömme poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus miljoonaa työtuntia kohti (LWIF) pysyi edellisvuoden hyvällä tasolla ja oli 1,0 (2013: 1,0). Myös oman henkilöstön kokonaistapaturmataajuus (TRIF) parani historian parhaalle tasolle 2,0 (2013: 2,5).

Urakoitsijoiden tapaturmataajuus parani edellisvuoteen verrattuna, sillä suurin osa laitoksistamme ja projekteistamme pystyi

pitämään urakoitsijaturvallisuuden hyvällä tasolla. Urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus miljoonaa työtuntia kohti (LWIF) oli 3,2 (2013: 3,9).

## Laitosturvallisuus parani

Laitosturvallisuuden osalta tilanne parani vuoteen 2013 verrattuna. Konsernitason avainmittarina oli edelleen merkittävät ympäristö- ja turvallisuuspoikkeamat (EHS-poikkeamat), joihin sisältyvät tulipalot, yli 100 litran vuodot, räjähdyskset, ydinturvallisuus-, patoturvallisuus- sekä ympäristö- lupapoikkeamat. Vuonna 2014 näitä EHS-poikkeamia tapahtui 27 (2013: 35), kun tavoite oli enintään 35. Valtaosa poikkeamista ei aiheuttanut haittaa toiminnalle, henkilöstölle tai ympäristölle. Suurin yksittäinen vaikutus oli Joensuun CHP-laitoksen pyrolyysiprosessissa tapahtuneella räjähdyksellä, jonka johdosta prosessi on ollut pois tuotannosta muutostöiden vuoksi. Loviisan ydinvoimalassa tapahtui yksi INES 1 - luokan (International Nuclear Event Scale) tapahtuma (2013: 2), josta ei aiheutunut vahinkoa ihmisille, laitokselle eikä ympäristölle.

## Kehitämme urakoitsijoiden työturvallisuutta

Vuoden 2014 aikana kehitimme edelleen yhteisen urakoitsijaturvallisuuden hallintamallin käyttöä. Varmistimme, että yhteiset EHS-vaatimukset ovat osa sopimuksia, ja laajensimme urakoitsijoiden toiminnan arviointia. Urakoitsijoiden tapaturmataajuus (LWIF) oli ensimmäistä vuotta yksi konsernitason avainmittareista, sillä haluamme korostaa urakoitsijaturvallisuuden tärkeyttä. Vuoden 2015 turvallisuuden avainmittariksi nostettiin myös vakavien työtapaturmien määrän vähentäminen puoleen vuoteen 2014 verrattuna.

Kaikissa divisioonissa ja niiden liiketoimintalueilla oli urakoitsijoiden turvallisuutta parantavia hankkeita. Esimerkiksi Puolassa vietiin läpi turvallisuustietoisuusohjelma, joka sai konsernin vuosittaisen turvallisuuspalkinnon. Venäjällä EHS-asiiantuntijat ja esimiehet auditoivat säännöllisesti urakoitsijoita.

Kuolemaan johtaneiden ja muiden vakavien tapaturmien johdosta aloitimme useita korjaavia toimenpiteitä. Ruotsin sähkösiirtotoiminnassa asetimme entistä tiukemmat vaatimukset projektien turvallisuussuunnitelmille ja lisäsimme projektien valvontaa toteutuksen aikana. Muutimme lisäksi pysyvästi vesivoimaloiden kunnossapitotöiden ohjeistusta. Venäjällä Tseljabinskin rakennustyömaalla totesimme, ettei urakoitsijoidemme toiminta ollut riittävällä tasolla työturvallisuuden varmistamiseksi. Täsmensimme vastuita ja lisäsimme resursseja niin, että oma organisaatiomme pystyy tehokkaammin valvomaan urakoitsijoiden toimintaa.

Valtaosa vakavista työtapaturmista tapahtuu urakoitsijoille rakennustyömailla. Vuoden 2015 aikana tehostamme rakennusprojektien turvallisuuskäytäntöjä ulkoisten asiantuntijoiden avulla konsernin kestävä kehityksen yksikön johtamassa projektissa.

## Parannamme turvallisuutta jatkuvasti

Vuonna 2014 päivitimme Fortumin yhteiset EHS-ohjeet ja -vaatimukset ja täydensimme niitä käyttämistä helpottavalla tukimateriaalilla. Ohjeista ja vaatimuksista järjestetään koulutus Fortumin linjaesimiehille vuoden 2015 aikana, ja niiden noudattaminen varmennetaan tulevaisuudessa entistä järjestelmällisemmin kaikissa yksiköissämme. Kuvasimme myös Fortumin yhteiset EHS-prosessit ohjeiden ja vaatimusten käytön helpottamiseksi.

Vuoden aikana kiinnitimme erityistä huomiota uusien laitostemme turvalliseen käyttöön Latviassa ja Liettuassa sekä Venäjän Njaganin voimalaitoksella. Laitosten käyttö ja ensimmäiset vuosihuollot onnistuivat turvallisesti. Ainoa poikkeus oli Klaipedan laitoksella Liettuassa tapahtunut räjähdys vanhan ammuksen jouduttua jätteensyötön mukana kattilaan. Räjähdys aiheutti lyhyen tuotantokatkon. Jätteen seulontaa tehostettiin, eikä uusia räjähteitä ole löytynyt.

Intian toiminnoissa jatkoimme Fortumin turvallisuuskäytäntöjen käyttöönottoa. Aurinkovoimalaitoksen rakennusprojektissa keskityimme erityisesti urakoitsijoiden turvallisuuden varmistamiseen. Intiassa ei tapahtunut vuonna 2014 tapaturmia.

## Fortum Värme

Yhteisyritys Fortum Värmessä jatkettiin turvallisuuskulttuurin parantamista. Turvallisuuden kannalta Fortum Värmen vuosi oli hyvin kaksijakoinen. Omalle henkilökunnalle ei tapahtunut yhtään poissaoloon johtanutta tapaturmaa (2013: 4). Lisäksi merkittävät EHS-poikkeamat vähenivät selvästi: niitä tapahtui vuoden aikana seitsemän (2013:16). Turvallisuuskulttuurin kehittäminen jatkuu myös vuonna 2015.

Urakoitsijoiden tapaturmat laitosten kunnossapitotöissä vähenivät selvästi, mutta CHP8-rakennusprojektin vakavat tapaturmat olivat erittäin suuri pettymys. Marraskuussa kaksi urakoitsijan työntekijää menehtyi CHP8:n työmaalla tapahtuneessa tapaturmassa. Tämän lisäksi CHP8-rakennusprojektissa tapahtui 4 vakavaa tapaturmaa. Tapaturmatutkinnoissa määritettiin toimenpiteitä sekä urakoitsijoille että Fortumin organisaatiolle. Erityisesti on parannettava korkean riskin töiden ja urakoitsijoiden tekemien muutoksien hallintaa.

# Palvelun- ja tavarantoimittajat

## Hankinta

Olemme merkittävä tavaroiden ja palveluiden hankkija: Vuonna 2014 hankintavolyymi oli 2,9 (2013: 3,5) miljardia euroa. Suurimman osan hankinnoista muodostavat investointeihin liittyvät hankinnat sekä polttoaineet. Vuonna 2014 meillä oli noin 10 500 (2013: 12 200) tavarantoimittajaa ja palveluntoimittajaa. Toimitusketjussamme ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Hankinnoistamme 0,8 (2013: 1,0) miljardia euroa kohdistui erilaisiin investointeihin. Suurimmat investoinnit tehtiin Venäjällä, 340 miljoonaa euroa. Suuri osa investoinneista toteutetaan kokonaisurakkana, jolloin materiaali, asennus ja muu palvelu sekä urakoitsijoiden työ sisältyvät ostokokonaisuuteen.

Vuonna 2014 Fortumin polttoainehankintojen arvo oli yhteensä 782 (2013: 944) miljoonaa

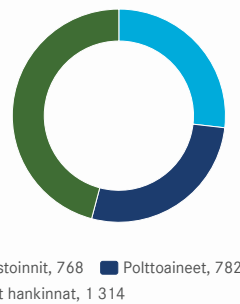
euroa. Ostamme polttoaineita sekä kansainvälisiltä että paikallisilta toimijoilta. Fossiilisia polttoaineita ostimme noin 689 (2013: 812) miljoonalla eurolla, biopolttoaineita noin 55 (2013: 66) miljoonalla eurolla ja ydinpolttoainetta noin 38 (2013: 66) miljoonalla eurolla.

Loppuosa hankinnoistamme, 1,3 (2013: 1,5) miljardia euroa koostuu muiden tavaroiden ja palveluiden hankinnasta. Lukuun sisältyy

Electricity Sales –liiketoiminta-alueen pohjoismaisilta sähkön tukkumarkkinoilta vähittäismyyntiin ostettu sähkö. Muut tavaroiden ja palveluiden hankinnat liittyivät operatiiviseen toimintaan, kuten käyttöön ja kunnossapitoon, sekä muihin palveluihin, kuten tietoliikennetkaisuun, markkinointiin ja matkustukseen.

Hankintojen kokonaisvolyymistä noin puolet ostettiin Euroopassa, pääasiassa Suomessa, Ruotsissa ja Puolassa toimivilta toimittajilta. Luku ei sisällä ostoja sähkön pohjoismaisilta tukkumarkkinoilta. Noin 50 % hankinnoista oli peräisin riskimaista. Nämä hankinnat koostuivat pääosin polttoaineiden ostoista sekä Russia-divisioonan paikallisista hankinnoista Venäjällä.

Hankinnat, miljoonaa euroa



Yhteisyritys Fortum Värmen hankintavolyymi oli 0,6 (2013: 0,6) miljardia euroa, ja

yrityksellä oli noin 1 900 (2013: 2 000) palvelun- ja tavarantoimittajaa. Hankinnoista 341 (2013: 267) miljoonaa euroa kohdistui investointeihin. Suurimmat investoinnit kohdistuivat uuteen biopolttoainekäyttöiseen CHP-laitokseen Tukholmassa (Värtanissa). Polttoaineita ostettiin sekä kansainvälisiltä että paikallisilta toimijoilta yhteensä 101 (2013: 144) miljoonalla eurolla. Fossiilisia polttoaineita ostettiin noin 41 (2013: 55) miljoonalla eurolla ja biopolttoaineita noin 61 (2013: 89) miljoonalla eurolla. Polttoaineistoista noin 27 % oli peräisin riskimaista, suurimpina maina Brasilia, Malesia ja Venäjä. 94 % Fortum Värmen hankintavolyymistä ostettiin Euroopasta, pääosin Ruotsista, Hollannista ja Saksasta.

**Lue lisää**

- [Fortumin investoinnit vuonna 2014](#)

**Hankinnat<sup>1)</sup> ilman investointeja 2012-2014**

milj. euroa	2014	2013	2012
Pohjoismaat	1 133	1 361	1 612
Venäjä	670	813	769
Puola	141	143	161
Viro	29	29	36
Muut maat	123	106	99
<b>Yhteensä</b>	<b>2 096</b>	<b>2 452</b>	<b>2 677</b>

1) Sisältää polttoaineostot, sähköostot ja muut ostetut materiaalit ja palvelut.

Taulukon tiedoissa vuoden 2012 osalta ei ole huomioitu muutoksia koskien IFRS 10 ja IFRS 11 käyttöönottoa.

**Toimitusketjun vastuullinen hallinta**

Edellytämme liiketoimintakumppaniemme toimivan vastuullisesti ja noudattavan Fortumin Toimintaohjetta sekä Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille. Pyrimme aktiivisesti vähentämään toiminnastamme aiheutuvia ympäristövaikutuksia sekä parantamaan taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia. Samalla hallitsemme toimitusketjuumme liittyviä riskejä. Maa- ja vastapuoliriskin arviointi, toimittajien esivalinta sekä toimittaja-auditoinnit ovat keskeisiä työkalujamme.

**Toimintaohjeet kokoavat perusvaatimukset**

[Fortumin Toimintaohje](#) (Code of Conduct) muodostaa eettisten liiketoimintatapojen perustan, ja [Toimintaohje palvelun- ja tavarantoimittajille](#) (Supplier Code of Conduct) summaa palvelun- ja

tavarantoimittajia koskevat kestävä kehityksen perusvaatimukset. Toimintaohje palvelun- ja tavarantoimittajille perustuu YK:n Global Compact -aloitteen periaatteisiin, ja se on jaettu neljään osioon: liiketoimintatavat, ihmisoikeudet, työelämän normit ja ympäristö. Maa- ja vastapuoliriskin arviointi noudattaa kestävä kehityksen osalta samaa perusrakennetta ja ottaa kantaa mm. ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden toteutumiseen. Toimintaohje on käytössä kaikissa toimintamaissamme, ja se liitetään yli 50 000 euron suuruisiin hankintasopimuksiin.

Toimintaohje palvelun- ja tavarantoimittajille päivitettiin vuonna 2014. Merkittävimmät muutokset liittyivät toimittajien vastuuseen omasta hankintaketjustaan. Uusittu Toimintaohje edellyttää vastaavien vaatimusten vyöryttämistä alihankintaketjuun sekä niiden valvomista. Myös kytköstä

ihmisoikeuksia koskeviin ohjaaviin periaatteisiin selvennettiin: toimittajien tulee tunnistaa toimintansa aiheuttamat mahdolliset ihmisoikeusvaikutukset, lieventää niitä ja puuttua loukkauksiin korjaavien toimenpitein. Lahjonnanvastaisuuteen liittyviä vaatimuksia tarkennettiin ja lisättiin vaatimus nuorten työntekijöiden suojelusta. Aloitamme vuoden 2015 alussa sisäisen koulutuksen uudistetun Toimintaohjeen vaatimuksista sekä otamme sen käyttöön uusissa sopimuksissa.

Fortum on [Bettercoal-aloitteen](#) jäsen ja käyttää Bettercoalin toimintaohjetta ja työkaluja hiilenhankintaketjun kestävä kehityksen mukaisessa arvioinnissa. Bettercoal on määritellyt uusissa hankintasopimuksissa käyttöönotettavan sopimustekstin. Vuonna 2014 yhteensä 14 hiilentoimittajaa, joista yksi toimittaa hiiltä myös Fortumille, teki Bettercoal-aloitteen



mukaisen itsearvioinnin ja yksi kaivos auditointiin.

Vuoden lopussa Fortumin suurimman hiilentoimittajan itsearviointi- ja auditointiprosessin hyväksyntä oli kesken.

## Esivalinnat ja toimittaja-auditoinnit arvioinnin tukena

Arvioimme liiketoimintakumppaneidemme toiminnan tasoa esivalinnan ja toimittaja-auditointien avulla. Esivalinta koostuu luottokelpoisuuden tarkastuksesta ja kirjallisesta kyselystä, jolla selvitämme sekä yleisiä että kestävään kehitykseen liittyviä käytäntöjä. Kysely auttaa toimittajia ymmärtämään, mitä tarkoitamme Toimintaohjeen mukaisella toiminnalla. Toisaalta se auttaa meitä tunnistamaan riskialttiit toimittajat ja selvittämään mahdollisten lisätoimenpiteiden tarpeen.

Russia-divisioonalla on käytössä oma toimittajien esivalinta. Esivalinta tehdään Venäjän hankintalain mukaisesti, ja tarjouskilpailu on avoin kaikille yhtiöille. Asetamme Venäjän toiminnoissa toimittajavaatimuksia sekä liiketoimintaperiaatteille että eettisyydelle, ja kiinnitämme erityistä huomiota korruptionvastaisuuteen ja eturistiriitoihin. Tarjouskilpailuun osallistuminen edellyttää, että potentiaaliset toimittajat myös allekirjoittavat sitoumuksen noudattaa Fortumin Toimintaohjetta tavarantoimittajien ja palveluntoimittajien.

Toimittaja-auditoinnissa arvioimme, kuinka toimittaja vastaa vaatimuksiin, jotka esitetään Fortumin Toimintaohjeessa palvelun- ja tavarantoimittajille. Auditoinnit tehdään aina toimittajan tiloissa, ja ne sisältävät tuotannotarkastuksen, työntekijähaastattelut sekä dokumenttien ja

tallenteiden tarkastelun. Mikäli poikkeamia löytyy, toimittaja tekee suunnitelman korjaavista toimenpiteistä, joiden toteutumista seuraamme. Valitsimme auditoitavaksi toimittajia, jotka tulevat riskimaista tai joiden toimitussopimus on merkittävä. Fortumin riskimaiden luokittelu perustuu ILO:n Decent Work Agendaan, YK:n julkaisemaan Human Development -indeksiin sekä Transparency Internationalin julkaisemaan Corruption Perceptions -indeksiin.

Vuonna 2014 teimme yhteensä 14 auditointia sekä riskimaa- että ei-riskimaatoimittajille, jotka olivat suorassa sopimussuhteessa Fortumiin. Tämän lisäksi yhteisyritys Fortum Värme teki yhteensä yhdeksän auditointia omille biopoltoaineiden toimittajilleen ja suurimmille urakoitsijoille. Auditoinneissa esille tulleet merkittävimmät poikkeamat liittyivät työturvallisuuteen, ylityötunteihin, nuorten työntekijöiden työaikoihin ja toimittajien omien alihankkijoiden hallintaan. Vuoden aikana järjestimme yhden Toimintaohjeen vaatimuksiin ja turvalliseen työskentelyyn keskittyneen urakoitsijakoulutuksen Ruotsissa. Koulutuspäivään osallistui 50 urakoitsijaa.

Vuonna 2015 tavoitteenamme on auditoida 15 toimittajaa tai urakoitsijaa. Yhteisyritys Fortum Värme on asettanut omaksi tavoitteekseen kymmenen auditointia. Tavoitteenamme on myös päivittää toimittajien valintakriteerit perustumaan systemaattiseen kokonaisriskinarviointiin ja ottaa käyttöön yksinkertaistettu, kevyempi auditointimalli. Kevyemmän mallin avulla myös ostajan on mahdollista tarkastaa toimittajan käytäntöjä.

## Oma henkilöstö auditoinnina

Kestävään kehitykseen liittyvät toimittaja-auditoinnit tekee oma henkilöstömme. Poikkeuksena on kivihiihen toimittajien Bettercoal-auditoinnit, jotka tekee aina kolmas, akkreditoitu osapuoli. Tekemällä auditoinnit itse saamme paremman käsityksen toimittajan käytännöistä sekä voimme samalla kasvattaa toimittajan ymmärrystä kestävään kehitykseen liittyvistä asioista. Fortumin auditointit saavat 1,5 päivää kestävä sisäisen koulutuksen, jossa he käyvät läpi Toimintaohjeen vaatimukset, auditointitavat osa-alueet sekä vaatimusten todentamiseen käytettävät työkalut. Koulutuksen jälkeen toimittaja-auditoinnit aloitetaan yhdessä kokeneen auditoinnin kanssa. Jatkamme vuonna 2015 auditointien koulutusta ja osaamisen kehittämistä eri divisioonissa ja maissa. Sisäisen auditointikoulutuksen käyneitä suosittellaan käymään myös Social Accountability (SA8000) standardin auditointikoulutuksen. Auditointeja aktiivisesti tekevästä kaikkii yhtä lukuun ottamatta ovat käyneet SA8000-auditointikoulutuksen.

Vuonna 2014 koulutimme yhdeksän auditointia Venäjältä ja Ruotsista. Tavoitteena on, että vuonna 2015 Russia-divisioona aloittaa auditointien teon itsenäisesti.

Auditointien yhteistyön kehittämiseksi perustimme vuonna 2014 auditointien verkoston. Verkostossa sisäisiä auditointeja, ympäristö-, työterveys- ja turvallisuusauditointeja (EHS-auditoinnit) sekä toimittaja-auditointeja tekevät henkilöt jakavat tietoa ja kehittävät osaamistaan eri auditointitavoista ja -prosesseista. Verkosto ylläpitää tietokantaa tehdyistä auditoinneista, raporteista, merkittävimmistä poikkeamista ja korjaavista toimenpiteistä.

## Toimittaja-auditoinnit vuonna 2014



## Vastuullista polttoaineiden hankintaa

Polttoaineet ovat Fortumille ostovolyymiltään merkittävä hankintaerä, vuonna 2014 782 (2013: 944) miljoonaa euroa. Myös yhteisyritys Fortum Värmen hankinnoissa polttoaineiden osuus, 101 (2013: 144) miljoonaa euroa vuonna 2014, korostuu. Hankinnassa kiinnitetään erityistä huomiota polttoaineiden alkuperään ja vastuulliseen tuotantoon.

### Maakaasu

Toiminnoissamme Venäjällä, Baltian maissa ja Suomessa käytetty maakaasu oli peräisin Venäjältä useilta eri toimittajilta. Puolassa käytetty maakaasu oli hankittu pääosin Puolasta.

Ruotsissa yhteisyritys Fortum Värmen tytäryhtiön Stockholm Gas:in käyttämä kaasu oli peräisin Norjasta.

### Kivihiihi

Suomessa käytetty kivihiihi oli peräisin Venäjältä. Puolassa käytetty hiili oli peräisin pääasiassa Puolasta. Venäjän voimalaitokset käyttivät Venäjältä ja Kazakstanista peräisin olevaa hiiltä.

Ruotsissa yhteisyritys Fortum Värmen käyttämä kivihiihi oli peräisin Venäjältä.

Suomessa meillä on lakisääteinen velvollisuus varastoida polttoaineita kolmen kuukauden keskimääräistä sähköntuotantoa vastaava määrä. Muissa maissa vastaavaa lakisääteistä velvollisuutta ei ole, mutta ylläpidämme

energiantuotannon keskeytymättömyyden kannalta riittäviä varmuusvarastoja kaikissa maissa. Ukrainan kriisi sekä EU:n ja USA:n sanktiot ovat lisänneet myös fossiiliin polttoaineisiin liittyviä riskejä. Laadullisesti polttolaitoksillemme sopivaa hiiltä tuotetaan myös Venäjän ulkopuolella. Seuraamme tilannetta ja meillä on valmius muuttaa toimintatapojamme tilanteen niin vaatiessa.

Fortum on [Bettercoal-aloitteen](#) jäsen ja käyttää Bettercoalin toimintaohjetta ja työkaluja hiilenhankintaketjun kestävä kehityksen mukaisessa arvioinnissa. Vuonna 2014 yhteensä 14 hiilentoimittajaa, joista yksi toimittaa hiiltä myös Fortumille, teki Bettercoal-aloitteen mukaisen itsearvioinnin ja yksi kaivos auditoitiin. Vuoden lopussa Fortumin suurimman hiilentoimittajan itsearviointi- ja auditointiprosessin hyväksyntä oli kesken. Vuoden 2015 aikana Fortumin tavoitteena on jatkaa Bettercoalin mukaisia itsearviointeja sekä Puolassa että Venäjällä. Molemmissa maissa on tavoitteena saattaa loppuun vähintään yksi toimittajan itsearviointi.

### Biomassa ja muut biopolttoaineet

Valtaosa käyttämästämme biomassasta oli puupellettejä, haketta ja teollisuuden metsätähteitä, jotka olivat peräisin Suomesta, Puolasta ja Liettuasta.

Olemme tunnistaneet biomassan ja muiden biopolttoaineiden alkuperään liittyvät

haasteet ja kehitämme toimenpiteitä polttoaineiden jäljitettävyyden ja kestävyysvarmistamiseksi. Vuonna 2013 Fortumin Joensuun voimalaitokseen integroidussa bioöljylaitoksessa luotiin kestävyysjärjestelmä bioöljyn tuotannolle. Järjestelmä on ollut toiminnassa tuotannon alusta alkaen. Kestävyysjärjestelmän avulla osoitetaan kansallisen lainsäädännön mukainen kestävyyskriteerien täytyminen bioöljyn osalta. Suomen Energiavirasto hyväksyi kestävyysjärjestelmän vuoden 2014 lopulla. Kehitämme kestävyysjärjestelmää edelleen hyväksynnän jälkeen.

Ruotsissa yhteisyritys Fortum Värme hankki biomassaa ja bioöljyjä esimerkiksi Ruotsista, Suomesta, Venäjältä, Brasiliasta ja Malesiasta. Fortum Värme on WWF:n Global Forest & Trade Networkin (GFTN) jäsen Ruotsin GFTN-verkoston kautta ja liittyi FSC-metsäsertifiointijärjestön jäseneksi vuonna 2012. Lisäksi Fortum Värme on ollut Roundtable of Sustainable Palm Oil -järjestön jäsen vuodesta 2005. Vuonna 2014, Fortum Värme liittyi Roundtable of Responsible Soy -järjestön jäseneksi.

### Uraani

Loviisan voimalaitoksessa käytettävät ydinpolttoainepuut ovat kokonaisuudessaan peräisin Venäjältä. Polttoainetoimittaja hankkii polttoainepuuhin käytettävän uraanin Fortumin sopimuksen mukaisesti venäläisistä kaivoksista, joista marraskuussa 2014 toiminnassa olivat Krasnokamenskin, Khiagdan ja Dalurin kaivokset.

Sekä uraania tuottavalla kaivosyhtiöllä (ARMZ Uranium Holding Co.) että uraanin jatkojalostuksesta ja valmistuksesta vastaavalla TVELillä on ympäristö- ja työturvallisuusjärjestelmät kaikilla laitoksillaan. Dalurin uraanikaivoksella on ISO 14001 -ympäristösertifikaatti, ja Krasnokamenskin kaivoksen (JSC PIMCU) tavoitteena on saada laatu-, ympäristö-, ja

työterveys- ja turvallisuusjärjestelmät sertifioitua vuoden 2015 loppuun mennessä. Myös zirkonimateriaalia valmistava tehdas sekä uraanioksidipellettejä ja polttoaineenipuja valmistava tehdas on sertifioitu ISO 14001 - ympäristöhallintajärjestelmän ja OHSAS 18001 -työterveys- ja turvallisuushallintajärjestelmän mukaisesti.

Arvioimme säännöllisesti ydinpolttoainetoimittajiemme laatu-, ympäristö-, työterveys- ja turvallisuushallintajärjestelmiä sekä ydinpolttoaineenipujen valmistusta. Kesällä 2014 Fortumin asiantuntijat arvioivat polttoainetoimittajan konversio- ja väkevöintilaitosten toimintoja Venäjällä.

### Fortumin vuonna 2014 käyttämien polttoaineiden alkuperä<sup>1)</sup>

Polttoaine	Alkuperämaa
Biomassa	Suomi, Puola, Liettua
Hiili	Venäjä, Puola, Kazakstan
Maakaasu	Venäjä
Uraani	Venäjä
Öljy	Venäjä
Turve	Suomi, Viro

1) Merkittävimmät alkuperämaat vuoden 2014 hankintavolyymien mukaan

## Viranomaiset, päättäjät ja energia-alan organisaatiot

Energiäkysymysten merkitys kasvaa yhteiskunnassamme jatkuvasti: ilmastonmuutos sekä energian toimitusvarmuus ja hinta ovat osa jokapäiväistä keskustelua. Tämän vuoksi yhteistyö viranomaisten, päättäjien ja energia-alan organisaatioiden kanssa on tärkeää. Olemme suorasti ja epäsuorasti mukana yli 62 toimialajärjestön ja -organisaation toiminnassa EU-tasolla ja toimintamaissamme.

Käymme aktiivista vuoropuhelua alan kehittämiseksi. Tuomme esiin näkemyksiämme ja tarjoamme asiantuntemuksemme päättäjien ja alan organisaatioiden käyttöön. Julkaisemme vuosittain kannanottoja keskeisiin asiakysymyksiin ja osallistumme sidosryhmä-konsultaatioihin. Tavoittemme on tarjota rakentavia ehdotuksia politiikkojen ja lainsäädännön pohjaksi.

### Edunvalvonnan teemat vuonna 2014

EU-tasolla osallistuimme EU:n ilmasto- ja energiapolitiikkaa sekä vuoteen 2030 asetettavia tavoitteita koskevaan keskusteluun. Muita meille tärkeitä teemoja olivat päästökauppajärjestelmän ja erityisesti vakausmekanismin kehittäminen sekä

energiasäemarkkinoiden kehitys. Lisäksi toimme esiin näkökantoja siitä, miten poliittisesti asetetut tavoitteet ja ohjaukeinit vaikuttavat energian hintoihin ja siten EU-alueen teollisuuden kilpailukykyyn. EU:n energiariippuvuus ja energiavarmuus nousivat esille Krimin ja Ukrainan kriisien myötä. Myös Euroopan energiaturvallisuusstrategia ja komission energiaturvallisuuden stressitestit aiheuttivat laajaa keskustelua.

Euroopan sähkömarkkinamalli oli nouseva keskustelun aihe. Useat maat valmistelevat kapasiteettimekanismeja varmistaakseen sähkön toimitusvarmuuden kansallisella tasolla.

Fortum uskoo, että yleiseurooppalaiset, kilpaillut ja vahvoilla siirtoyhteyksillä varustetut energiasäemarkkinat, joilla myös uusiutuva energiaa kehitetään markkinaehtoisesti, eivät ainoastaan parantaisi kilpailua ja pienentäisi ympäristövaikutuksia, vaan vahvistaisivat myös EU:n sisäistä energian saatavuutta ja toimitusvarmuutta.

Europarlamenttivaalit sekä uuden komission kokoaminen herättivät runsaasti mielenkiintoa. Fortumin toimintamaista Ruotsissa ja Latviassa järjestettiin vuonna 2014 lisäksi kansalliset parlamenttivaalit.

Ruotsissa saatettiin päätökseen vesivoimalainsäädännön esiselvitys, jonka arvellaan johtavan kattaviin lainsäädännöllisiin uudistuksiin. Suomessa keskustelu vesivoiman ympärillä koski virkistyskalastusta, kalaistutuksia sekä tarvetta rakentaa kalateitä vesivoimaloiden yhteyteen. Kiristyvää ympäristösääntelyä sekä mahdollista voimalaitosten lupien uudistamista koskevassa keskustelussa nostimme esiin pitkän kokemuksemme vesivoiman kestävässä tuotannossa. Korostimme myös vesivoiman CO<sub>2</sub>-päästöttömyyttä.

Ydinvoimasta keskusteltiin vuoden aikana sekä Ruotsissa että Suomessa. EU:n ydinvoiman stressitestien seurauksena Ruotsin ydinturvallisuusviranomainen (SSM) on päättänyt esittää uutta sääntelyä, joka parantaisi turvallisuutta, mutta myös lisäisi nykyisten ydinvoimaloiden kustannuksia. Näkemyksemme mukaan korkean ydinvoimaturvallisuuden ohella EU-tasosten turvallisuusvaatimusten yhtenäistäminen olisi erittäin tärkeää. Suomessa hallitus arvioi uudestaan TVO:lle ja Fennovoimalle vuonna 2010 annettuja periaatepäätöksiä: Hallitus ei myöntänyt TVO:n periaatepäätöksen toteuttamiselle lisäaikaa, mutta hyväksyi Fennovoiman omistusta ja laitoksen toimittajaa koskevat hakemuksen muutokset.

Verotusympäristö on yleisesti kiristynyt kaikissa toimintamaissamme, ja verokysymykset nousivat vuoden mittaan useasti yhteiskunnalliseksi aiheeksi. Erityisesti Ruotsin vesivoimalaitosten kiinteistövero sekä Suomen voimalaitosvero olivat esillä poliittisessa keskustelussa. Ruotsissa esitetty vesivoimalaitosten kiinteistöveron korotus hyväksyttiin, ja hallitus aloitti myös kattavan kiinteistöverotuksen selvityksen. Suomessa hallitus päätti, ettei ennen vuotta 2004 rakennettuun vesi-, ydin-, ja tuulivoimaan kohdistuvaa voimalaitosveroa (windfall-vero) oteta käyttöön. Vero olisi nostanut päästöttömän energian tuotantokustannuksia.

Lämmön kuluttajahinta on merkittävä poliittinen aihe ja jatkuvasti esillä maissa, joissa lämmön hinta on säädeltyä. Fortumin toimintamaista säädellyillä lämpömarkkinoilla

toimitaan Baltian maissa, Puolassa ja Venäjällä. Toimme esiin näkemystämme, jonka mukaan markkinaehtoisesti kehittyvässä toimintaympäristössä kaikkien lämmitysmuotojen tulisi kilpailla keskenään.

Myös Ukrainan kriisi ja erityisesti taloudelliset pakotteet, vastapakotteet ja pakotteiden vaikutukset olivat keskeisiä teemoja kaikkialla Euroopassa vuonna 2014.

Venäjällä toimme esiin erityisesti alkamassa olevaan lämpöreformiin vaikuttavia näkemyksiä. Markkinamallin uudistamisen tavoitteena on kannustaa energia- tehokkaaseen lämmön tuotantoon ja jakeluun sekä parantamaan kulutuksen tehokkuutta. Samalla pyritään houkuttelemaan investointeja vanhenevan tuotanto- ja siirtojärjestelmän modernisointiin. Fortum tarjosi kokemustaan reformityötä eteenpäin vievien tahojen käyttöön; koska meillä on

laajaa operatiivista kokemusta erilaisista lainsäädännöllisistä ympäristöistä eri toimintamaissamme.

Joulukuussa 2014 Fortum päivitti yhtiön tiedot Euroopan parlamentin ja Euroopan komission ylläpitämään [avoimuusrekisteriin](#). Rekisteri tarjoaa tietoa organisaatioista, jotka pyrkivät vaikuttamaan EU:n päätöksentekoon.

Fortumin yhteiskuntasuhteet-yksikkö raportoi toimitusjohtajalle, joka vastaa kaikesta edunvalvonnasta. Yhtiö ei käytä edunvalvontatyössä kolmansia osapuolia.

### Lue lisää

- [Fortumin osallistumisesta energia-alan järjestöjen toimintaan](#)
- [Fortumin kannanotoista ajankohtaisiin energiakysymyksiin](#)

## Tiedotusvälineet

Media seuraa Fortumin toimintaa aktiivisesti etenkin Pohjoismaissa, koska olemme merkittävimpiä pörssilistattuja yhtiöitä Suomessa ja kuulumme suurimpiin energia-alan toimijoihin myös Ruotsissa. Valtion enemmistöomistusosuus lisää Suomessa sekä tiedotusvälineiden että suuren yleisön kiinnostusta.

Pörssilistatun yhtiön viestintää säätelevät lait ja määräykset asettavat raamin viestinnällemme. [Nasdaq Helsingissä](#) noteerattuna listayhtiönä noudatamme Helsingin pörssin sääntöjä ja ohjeita. Tämän lisäksi noudatamme Suomen osakeyhtiö- ja

arvopaperimarkkinalakeja, muita keskeisiä lakeja sekä Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita. Fortum noudattaa myös Euroopan unionin suosituksia, jotka koskevat julkisesti noteerattuja yhtiöitä.

Avoimen, tasapuolisen ja oma-aloitteisen viestinnän avulla haluamme varmistaa, että myös median kautta sidosryhmämme saavat riittävät tiedot päätöksistä ja seikoista, jotka voivat esimerkiksi olennaisesti vaikuttaa Fortumin osakkeen arvoon. Aktiivisella ja johdonmukaisella viestinnällä haluamme myös lisätä tietämystä yhtiön strategista ja liiketoiminnasta.

Käymme jatkuvaa vuoropuhelua median kanssa esimerkiksi mediatapaamisissa, lehdistövierailuilla, tutustumiskäynneillä ja vastaamalla haastatteluihin sekä median päivittäisiin yhteydenottoihin.

Vuonna 2014 jatkoimme kriisiviestintä- valmiuksiemme vahvistamista ja osallistuimme marraskuussa Loviisan ydinvoimalaitoksen vuotuisen valmiusharjoituksen. Jatkoimme sosiaalisen median kanaviemme kehittämistä. Järjestimme kaikissa toimintamaissamme paikallismediatapaamisia.

## Järjestöt

Seuraamme kansalaisjärjestöjen toimintaa ja osallistumme vuoropuheluun. Lisäksi toteutamme useat sponsorointihankkeemme yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Teemme yhteistyötä ympäristöjärjestöjen kanssa sähkötuotteiden ympäristömerkintöjen osalta Suomessa ja Ruotsissa. Osallistumme myös projekteihin, jotka tähtäävät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen tai liittyvät lähiympäristön suojeluun. Osa ympäristöhankkeista rahoitetaan ympäristömerkityn sähkön myyntituloilla.

Olemme jo vuodesta 2006 asti tukeneet John Nurmisen säätiön [Puhdas Itämeri -hanketta](#),

joka torjuu Itämeren rehevöitymistä ja tarjoaa merenkulun ratkaisuja estääkseen öljyonnettomuuksia Suomenlahdella. Vuonna 2014 Fortum tuki hanketta 75 000 eurolla.

Olemme mukana [Bettercoal](#) -aloitteessa, joka edistää kestävästi kehityksen periaatteita hiilen louhinnassa. Ruotsissa yhteisyrityksemme Fortum Värme on jäsenenä kestävästi metsänhoitoa edistävissä [FSC-organisaatioissa](#) ja [WWF:n Global Forest and Trade Network](#) -toiminnassa. Fortum Värme on myös Roundtable of Sustainable Palm Oil -järjestön jäsen ja liittyi vuonna 2014 Roundtable of Responsible Soy -järjestön jäseneksi. Virossa olemme osallistuneet Foundation Private

Forest Centre (PFC) -säätiön johtamiin keskusteluihin. PFC:n päätavoite on edistää kestävästi ympäristöystävällistä ja tehokasta metsänhoitoa Viron yksityismetsänomistajien keskuudessa. Nämä hankkeet tähtäävät polttoainehankintojen vastuullisuuden varmistamiseen ja ovat ensisijaisesti liiketoimintalähtöistä vuorovaikutusta.

Fortum liittyi vuonna 2013 [FIBS](#) (Suomen yritysvastuuverkosto) jäseneksi. Puolassa olemme Responsible Business Forum (RBF) jäsen. Sekä FIBS Suomessa että RBF Puolassa edistävät vastuullista liiketoimintaa, joka ottaa huomioon vaikutuksensa talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöön.

# Paikallisyhteisöt

Teemme läheistä yhteistyötä paikallisyhteisöjen kanssa voimalaitospaikkakunnillamme. Olemme toiminta-alueillamme tärkeä työllistäjä ja merkittävä veronmaksaja. Lisäksi investointimme parantavat paikallista infrastruktuuria.

Otamme paikallisyhteisöt huomioon voimalaitosten kunnossapito-, parannus- ja ympäristötyössä, ja tapaamme paikallisia asukkaita muun muassa laitosten avoimien ovien päivistä.

Esimerkkejä toiminnastamme paikallisyhteisöjen kanssa vuonna 2014:

- Fortum järjesti Suomessa ja Ruotsissa asiakasraateja, Ruotsissa HotSpot-kampanjan ja Puolassa asiakastilaisuuksia, joihin liiketoiminnan johto osallistui aktiivisesti. Meille sähkö- ja lämmöntuotannon asiantuntijoina tapaamiset asiakkaiden kanssa ovat yksi tapa saada suoraa palautetta ja kehitysideoita. Haluamme vastata jatkossa entistä paremmin asiakkaidemme tarpeisiin ja ymmärtää heidän näkökulmaansa energiemarkkinoihin.
- Fortumin syksyllä 2013 käyttöönottama CHP-voimalaitos Latvian Jelgavassa herätti suurta kiinnostusta niin teollisuuden edustajien kuin opiskelijoidenkin keskuudessa. Voimalaitoksella järjestettiin toukokuussa ensimmäiset avoimien ovien päivät, joihin saapui noin 1 300 laitoksen toiminnasta kiinnostunutta ihmistä. Heistä suurin osa osallistui Fortumin työntekijöiden pitämille voimalaitoskierroksille. Vuoden mittaan Fortum osallistui aktiivisesti paikallistapahtumiin, kutensiiuouslaurantaihin huhtikuussa sekä Latvian tasavallan itsenäisyyspäivän juhlallisuuksiin marraskuussa.
- Virossa Fortum järjesti Pärnun CHP-voimalaitoksella avoimien ovien tapahtuman ensimmäistä kertaa

kesäkuussa ja opiskelijavierailuita ympäri vuoden sekä Pärnun että Tartun voimalaitoksilla. Keskustelimme aktiivisesti paikallisten sidosryhmiemme kanssa Tartoon rakennettavasta energiatehokkaasta jäähdytysratkaisusta. Aloitimme yhteistyön Viron osuuskunta-asiomisliiton kanssa.

- Loviisan ydinvoimalaitos julkaisi sidosryhmille Naapurina voimala -lehteä ja järjesti säännöllisiä keskusteluja Loviisan alueen asukkaiden ja kaupungin edustajien kanssa.
- Venäjällä tuimme erilaisia yhteistyöhankkeita voimalaitospaikkakunnillamme Tšeljabinskissä, Tjumenissa, Tobolskissa ja Njaganissa. Esimerkkejä kohteistamme olivat muun muassa lasten urheilukouluja jääkiekkjoukkue sekä erilaiset kulttuuri- ja asukastapahtumat.
- Ruotsissa järjestimme toistamiseen koululaisille suunnatun Älvstädarna-hankkeen, jossa siivottiin 34 tonnia roskaa kolmen suuren joen lähiympäristössä. Yli 1 500 nuorta keräsi varoja virkistystoimintaansa siivoamalla ;Fortumin vesivoima-alueilla Värmlannissa, Taalainmaalla, Hälsinglandissa ja Härjedalenissa.
- Tuimme Suomessa ja Ruotsissa hankkeita, joilla vähennettiin vesivoimatuotannon ympäristöhaittoja. Toteutimme hankkeita yhteistyössä kuntien, kalastajien, yliopistojen ja ympäristöjärjestöjen kanssa. Vuonna 2014 useissa joissa toteuttamamme hankkeet liittyivät joko niiden elinolosuhteiden parantamiseen tai parannustoimenpiteiden kartoittamiseen. Oulujoen vesistöalueella toteutimme useita virkistyskäyttöä parantavia hankkeita ja laajensimme tätä yhteistyötä

koskevan sopimuksen kattamaan koko vesistöalueenkunnat.

- Merkittävä osa vesivoiman ympäristötöistämme kohdistui kalastovaikutuksiin. Kehitimme kalaston hoitoa yhdessä paikallisten yhteisöjen kanssa. Esimerkiksi vuonna 2014 Oulujoen kalojen istutussuunnitelma päivitettiin paikallisilta kalastusalueilta ja osakaskunnilta saadun palautteen perusteella.
- Ruotsissa tuimme lohien ja taimenen istutuksia Tukholman vesistöihin, tavoitteena säilyttää kaupungin keskustan virkistyskalastusmahdollisuudet.
- Puolassa Fortum tapasi paikallisia asukkaita erilaisissa voimalaitospaikkakuntien järjestämässä tapahtumissa. Avoimien ovien tapahtuma järjestettiin CHP-laitoksella Zabzessa ja Czeszochowassa. Viidellä Fortumin toimintapaikkakunnalla (Bytom, Czeszochowa, Plock, Zarbze, Wroclaw) 3 200 juoksijaa, polkupyöräilijää ja sauvakävelijää osallistui Fortumin Honorary Energy Donor-ohjelmaan huhtisyyskuun välillä. Annoimme lahjoituksen hyväntekeväisyyteen ohjelman jälkeen.
- Puolassa olemme neljänä vuotena peräkkäin tukeneet lahjakkaita, vaikeissa oloissa kasvaneita Silesian alueen lapsia mm. järjestämällä työpajoja ja myöntämällä apurahoja. Vuonna 2014 155 lasta osallistui Fortumin järjestämiin työpajoihin ja 107 lasta sai apurahan.
- Intian Bhilwarassa varustimme kolme koulua aurinkopaneeleilla, jotka kattavat koulujen energiatarpeen tehokkaalla ja kestäväen kehityksen mukaisella tavalla. Koulujen yhteensä 1 200 oppilaan opiskelulosuhteet parantuivat merkittävästi uudistuksen ansiosta.

## Tuki yhteiskunnalle

Fortum tukee yhteiskunnan hyväksi tehtävää yleishyödyllistä toimintaa, esimerkiksi järjestöjen ja yhteisöjen työtä toimintamaissamme. Tavoitteenamme on, että yhteistyöstä on hyötyä molemmille osapuolille.

Vuonna 2014 tukemme yleishyödylliseen toimintaan oli noin 3,4 (2013: 2,1) miljoonaa euroa, josta [Fortumin säätiön](#) myöntämien apurahojen osuus oli noin 550 000 (2013: 432 000) euroa. Fortumin säätiö tukee luonnontieteellistä, teknillistieteellistä sekä taloustieteellistä tutkimus-, opetus- ja kehitystyötä energia-alalla.

### Yhteistyö yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa

Yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on kehittää Fortumin liiketoimintaa, edistää energia-alan tutkimusta ja kehitystä sekä edistää Fortumin rekrytointi- ja koulutusmahdollisuuksia.

Suomeen Lappeenrannan teknilliseen yliopistoon perustettiin vuonna 2013 aurinkotalousprofessori, jonka tehtävänä on tutkia aurinkotalouteen liittyviä markkinamekanismeja ja lisätä alan opetusta. Rahoitamme professuurista 75 % viiden vuoden ajan. Vuonna 2013 ensimmäiseksi aurinkotalousprofessoriksi valittiin Christian Breyer.

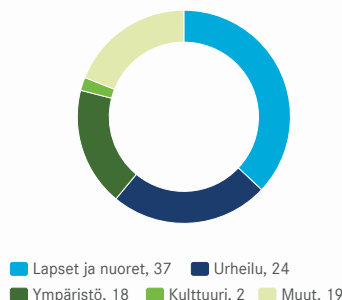
Ruotsissa kehitämme yhdessä useiden sidosryhmien, kuten Kuninkaallisen teknisen korkeakoulun, kanssa kestävästä kaupunkiasumisen ratkaisuja Norra Djurgårdsstadenin uudella asuinalueella. Hankkeeseen kuuluu mm. älykkään sähköverkon kehittämistä sekä asumisen hiilijalanjäljen selvittämistä. Karlstadin yliopiston kanssa tutkimme vaelluskalojen elinolosuhteiden parantamismahdollisuuksia jokiympäristöissä. Aloitimme helmikuussa yhteistyön Ruotsin teknistieteellisen akatemian ja Ruotsin akatemian kanssa Karlstadin alueella. Kaksivuotisen hankkeen tarkoituksena on kouluttaa yhteensä 600 opettajalle energia-alan ja kestävästä kehityksen asioita. Vuoden 2015 aikana hankkeeseen osallistuu kaksi uutta kuntaa.

Puolassa Fortum tekee yhteistyötä Wrocławin teknillisen yliopiston kanssa kaukokylmäratkaisujen parissa ja Czeszochowan teknillisen yliopiston bioteknologian ja ympäristötekniikan laitoksen kanssa. Fortumilla on myös yhteistyösopimus Sleesian teknillisen yliopiston kanssa.

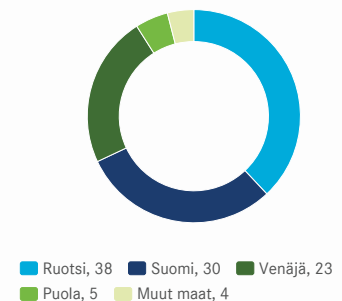
Venäjällä teemme yhteistyötä Uralin federaatioyliopiston kanssa liittyen työntekijöidemme täydennyskoulutukseen ja energia-alan tutkimukseen.

Baltiassa Fortum on jäsen BIRTI:ssä (Baltic Innovative Research and Technology Infrastructure) joka koordinoi yhteistyötä yliopistojen, tieteellisten instituuttien ja yrittäjien välillä. Latviassa toimimme yhteistyössä Riian Teknillisen yliopiston ja Latvian maatalousyliopiston kanssa sekä Liettuassa Klaipedan teknillisen koulun kanssa. Järjestämme opiskelijoille harjoituspaikkoja ja tuemme energia-alan kongresseja ja seminaareja. Latviassa yhteistyöyliopistojen opiskelijat vierailevat säännöllisesti Jelgavan CHP-laitoksellamme, joka tarjoaa tuleville insinööreille mahdollisuuden tutustua maan suurimpaan biomassaa käyttävään CHP-laitokseen.

Fortumin tuki yhteiskunnalle vuonna 2014 kohderyhmittäin, %



Fortumin tuki yhteiskunnalle vuonna 2014 maittain, %



### Sponsoroinnilla tukea lasten ja nuorten urheiluvalmennukseen ja kulttuuriin

Vuonna 2014 Fortum sponsoroi Suomessa juniorijalkapalloa ja juniorilentopalloa [Fortum Tutor -ohjelman](#) puitteissa. Suomen Palloliiton kanssa toteutettavan juniorijalkapallo-ohjelman tavoitteena on taata lapsille innostava ja kannustava valmentaja. Noin 100 tutoria sparraa juniorijalkapallovalmentajia ja antaa heille hyödyllisiä välineitä valmennustyöhön. Kuuden toimintavuoden aikana Fortum Tutor -ohjelma on tavoittanut jo 100 000 lasta. Omatoimisen harjoittelun oppaita, Fortum Tutor Playbookeja, on jaettu 40 000 kappaletta.

Suomen Lentopalloliiton kanssa käynnistettiin tammikuussa 2014 vastaava ohjelma nuorten lentopallovalmennuksen vahvistamiseksi.

Fortumin eri toimintamaista koottiin keväällä 2014 ryhmä musiikin- ja laulunopiskelijoita vierailemaan Savonlinnan Oopperajuhlilla heinäkuussa. Ryhmä tutustui Fortumin toimintaan Suomessa sekä Savonlinnan Oopperajuhlien taustatyöhön ja esiintyjiin. Tarkoituksena oli tukea opiskelijoiden kansainvälistymistä ja verkostoitumista ja tehdä Suomea ja Fortumia tunnetuksi eri toimintamaissamme.

# Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille

Fortum on merkittävä taloudellinen toimija Suomessa, Ruotsissa, Venäjällä, Puolassa, Norjassa sekä Baltian maissa. Seuraamme jatkuvasti toimintamme vaikutuksia ja sen tuottamaa hyvinvointia.

Fortumin toiminnan merkittävimmät suorat rahavirrat syntyvät myyntituotoista asiakkailta, ostoista palvelun- ja tavarantoimittajilta, korvauksista rahoittajille ja osingoista osakkeenomistajille, kasvu- ja ylläpitoinvestoinneista, henkilöstön palkoista sekä maksetuista veroista.

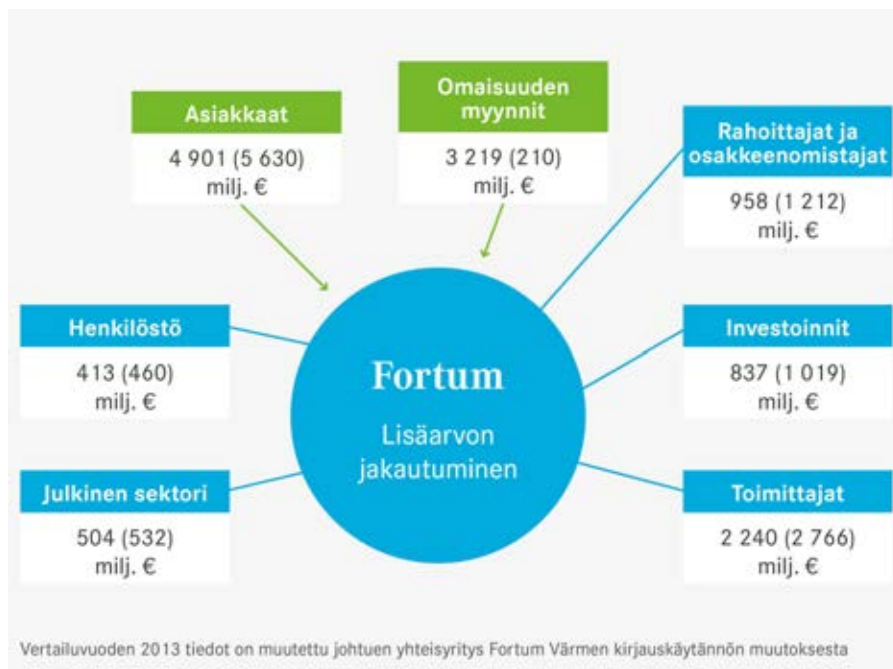
Toiminnallamme on myös epäsuoria taloudellisia vaikutuksia. Suomen valtio

omistaa Fortumin osakkeista 50,8 %, ja osallistumme yhteiskunnan toimintaan mm. maksamalla veroja ja osinkoja. Näillä turvataan suomalaisen yhteiskunnan perustoimintoja ja rakennetaan hyvinvointia. Investoinnit ja tavaroiden ja palveluiden ostot työllistävät sekä paikallisesti että toiminta-alueidemme ulkopuolella. Maksetuilla palkoilla ja veroilla on positiivinen vaikutus paikallisiin yhteisöihin.

Oheisessa kuvassa on esitelty Fortumin rahavirrat eri sidosryhmille vuonna 2014 sekä esimerkkejä tuotetusta taloudellisesta lisäarvosta.

“ Tilikaudelta 2014 maksettavat verot toimintamaissamme olivat yhteensä 525 miljoonaa euroa. Eniten maksettavia veroja oli Ruotsin valtiolle, 279 miljoonaa euroa.

## Lisäarvo sidosryhmittäin 2014





## Henkilöstö



- Toiminta keskittyy Pohjoismaiden, Venäjän ja Itämeren alueelle
- Fortum työllisti keskimäärin 8 821 (2013: 9 532) henkilöä
- Fortum kehittää henkilöstönsä osaamista ja suorituskykyä osaamis- ja johtamiskoulutuksilla sekä tehtäväkierrolla
- Palkat ja palkkiot vaikuttavat yksityiseen kuluttamiseen, ja henkilöstön maksamat verot yhteiskunnallisen hyvinvoinnin tuottamiseen



## Julkinen sektori



- Fortum tukee yhteiskunnallista kehittämistä ja hyvinvointia maksamalla veroja ja sosiaalikuluja
- Fortumin tulo-, kiinteistö- ja valmisteverot olivat 501 (2013: 530) miljoonaa euroa
- Tukea yhteiskunnalle jaettiin noin 3,4 (2013: 2,1) miljoonaa euroa
- Fortum tukee energia-alan luonnontieteellistä, taloustieteellistä ja teknillistieteellistä tutkimusta: vuonna 2014 Fortumin säätiö jakoi apurahoja noin 550 000 (2013: 432 000) euroa



## Rahoittajat ja osakkeenomistajat



- Vuoden lopussa Fortumilla oli 109 403 (2013: 132 072) osakkeenomistajaa. Suomen valtio omistaa Fortumista 50,8 %
- Vuonna 2014 maksettiin osinkoja vuodelta 2013 yhteensä 977 (2013: vuodelta 2012, 888) miljoonaa euroa
- Noin 72,9 % (2013: 73,8 %) osingoista maksettiin suomalaisille osakkeenomistajille
- Fortumin osakkeen kokonaistuotto on ollut parempi kuin eurooppalaisten verrokkiyhtiöiden muodostaman indeksin kehitys viimeisen viiden vuoden aikana
- Valtio-omisteisten yhtiöiden osakkeiden osinkotuotolla on vaikutusta sekä lyhyt- että pitkäaikaiseen sosiaaliseen hyvinvointiin



## Investoinnit



- Suurin osa kasvuinvestoinneista tehtiin Heat, Electricity Sales and Solutions ja Russia-divisioonissa
- Eurooppaan suunnitellut investoinnit olivat lähes kaikki CO<sub>2</sub>-päästötöntä tuotantoa
- Kunnossapito, tuottavuus ja lainsäädännön edellyttämät investoinnit olivat 473 (2013: 540) miljoonaa euroa
- Kasvuinvestoinnit olivat 364 (2013: 479) miljoonaa euroa
- Tutkimus- ja kehitysmenot olivat 41 (2013: 49) miljoonaa euroa
- Fortumin investoinnit kehittävät mm. turvallisuutta, tuotantokapasiteettia, energiatehokkuutta, paikallista infrastruktuuria ja sähkönsiirron luotettavuutta
- Fortumin investoinnit luovat liiketoimintamahdollisuuksia sekä työpaikkoja palvelun- ja tavarantoimittajille





## Toimittajat



- Fortum jalostaa luonnon energialähteitä sähköksi ja lämmöksi
- Fortum ostaa polttoaineita, tavaroita ja palveluita sekä paikallisilta että kansainvälisiltä toimijoilta
- Fortum ostaa tavaroista ja palveluista noin puolet Euroopassa toimivilta toimittajilta
- Uraani, kaasu ja valtaosa hiilestä hankittiin vuonna 2014 Venäjältä
- Yhteistyö luo toimittajille työpaikkoja sekä avaa liiketoimintamahdollisuuksia pohjoismaisilla, Baltian, Puolan ja Venäjän markkinoilla
- Yhteistoiminta sekä verkosto- ja kumppanuussuhteet kasvattavat Fortumin osaamis pääomaa, mahdollistavat laajan hanke pohjan ja tukevat T&K-hankkeiden onnistunutta läpivientiä



## Asiakkaat



- Fortum myy sähköä, lämpöä, jäähdytystä ja kaupunkikaasua sekä asiantuntijapalveluita
- Fortumilla on Pohjoismaissa 1,3 miljoonaa yksityis- ja yritysasiakasta ja noin 900 000 sähkönsiirtoasiakasta Ruotsissa
- Fortumilla on Venäjällä on sähkön tukkumarkkina-asiakkaita
- Kaukolämpöasiakkaita on kahdeksassa maassa ja kymmenissä kaupungeissa
- Fortum tuntee markkinat, joilla toimii, ja kehittää kilpailukykyisiä tuotteita ja palveluita asiakkailleen
- Fortumin tarjoamat palvelut ja ympäristömyönteiset tuotteet auttavat parantamaan energiatehokkuutta ja vähentämään sekä kustannuksia että päästöjä
- Fortum kehittää älykästä sähköverkkoa kestäväen yhteiskuntasuunnittelun tueksi

# Fortum veronmaksajana

Fortumin periaatteena on maksaa tuotantonsa, työllistämisen, omaisuutensa sekä liiketoiminnan verot aina kyseiseen toimintamaahan, paikallisia säännöksiä noudattaen.

Olemme julkaisseet verojalanjälkemme osana vuosiraportointia vuodesta 2012 lähtien. Tavoitteenamme on avoin ja johdonmukainen viestintä sidosryhmiemme kanssa toiminnastamme ja sen vaikutuksista. Kehitämme jatkuvasti myös verojalanjälkemme raportointia.

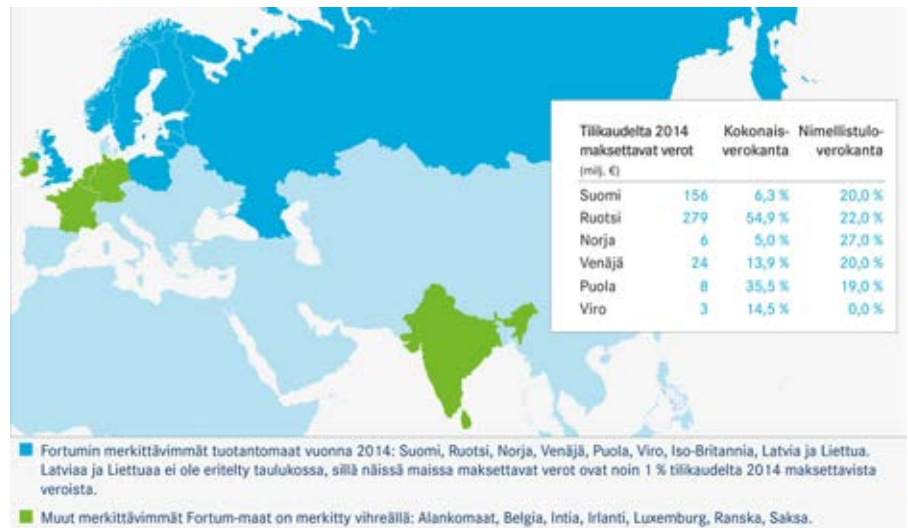
Suomen valtio on Fortumin suurin omistaja 50,8 % omistusosuudellaan. Lokakuussa 2014 Suomen valtion omistajaohjauksikkö julkaisi ohjeen valtioenemmistöisten yritysten maakohtaisesta veroraportoinnista. Vuodelta 2014 raportoimme omistajaohjauksikon edellyttämät maakohtaiset tunnusluvut osana tilinpäätöstämme. [Lue lisää](#) tilinpäätöksen liitetieto 14 Tuloverot. Tässä osiossa kerromme Fortumin roolista veronmaksajana.

Fortum toimii kansainvälisesti. Verot maksetaan aina paikallisesti. Kansainvälisenä, pääomaintensiivisellä toimialalla toimivana yrityksenä meistä on tärkeää, että pystymme toimimaan tehokkaasti ja rahoittamaan eri maissa sijaitsevia toimintojamme ja investointejamme, kuten uusien voimalaitosten rakennushankkeita, ja samalla hallitsemaan rahoitusriskejä. Koska verot ovat seurausta liiketoiminnasta, maksamme verot sinne, missä liiketoimintaakin on. Kussakin toimintamaassa verot maksetaan paikallisten säännösten mukaan.

“ Yhtä tuloveroeuroa kohden Fortum maksaa 1,59 euroa muita veroja.

## Verotuksen toimintaympäristö

Fortumilla on toimintaa yli 15 maassa. Maksamme tuottojen lisäksi tuotantoon, työllistämiseen ja omaisuuteen liittyviä veroja. Investointimme ovat pitkäkestoisia. Siksi toivomme, että esimerkiksi energiantuotantoon liittyvät verot ovat ennustettavia pitkällä aikavälillä.



Kokonaisveronmaksamme vaikutus toimintamaihimme ja paikallisyhteisöihin on merkittävä.

Taloudellisen epävakauden myötä verotuksen ennakoitavuus on pienentynyt ja veroympäristö kiristynyt kaikissa toimintamaissamme. Verotuksen painopiste on siirtymässä tuloveroista muihin veroihin. Tuloverokannat ovatkin pienentyneet Suomessa, Ruotsissa ja eräissä muissa toimintamaissamme. Samaan aikaan esimerkiksi kiinteistöverot ovat kasvaneet erityisesti Ruotsissa. Ruotsissa keskustellaan myös ydinvoimakapasiteetin verokannan nostamisesta. Suomessa hallitus kumosi loppuvuodesta 2013 tehdyn päätöksen uuden voimalaitosveron (ns. windfall-vero) kohdistamisesta ennen vuotta 2004 rakennettuun vesi-, ydin- ja tuulivoimaan. Päätös astui voimaan tammikuussa 2015.

Kansainvälisellä tasolla OECD ja EU luovat uusia suosituksia ja säännöksiä, jotka usein vaikeuttavat verotuksen ennakoitavuutta. Myös kansallisten säännösten tulkinta muuttuu yllättävästi, mikä aiheuttaa Fortumille haasteita toimintojen ja niiden tulosten verottamisessa.

## Keskeiset verotuksen tunnusluvut vuonna 2014

Vuonna 2014 Fortumin kokonaisverokanta oli 14,3 % (2013: 31,8 %). Kokonaisverokanta kuvaa tilikaudelta maksettavien verojen osuutta Fortumin tuloksesta ennen näitä veroja. Tilikaudelta maksettavat verot olivat

yhteensä 525 (2013: 558) miljoonaa euroa. Kertaluonteiset verovapaat myyntivoitot tytäryhtiöiden myynneistä pääosin Suomessa, Norjassa ja Isossa-Britanniassa pienensivät kokonaisverokantaa vuonna 2014. Näiden yhtiöiden myyntivoitto oli yhteensä 2,2 miljardia euroa. Kokonaisverokanta pois lukien osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tulokset sekä verovapaat myyntivoitot oli 38,2 % (2013: 36,6 %).

Vuosittaisella tasolla tuloverokannan muutokset ja Fortumin toiminnan uudelleenjärjestelyt voivat aiheuttaa suuria vaihteluita efektiivisessä tuloverokannassa. Fortumin efektiivinen tuloverokanta vuonna 2014 oli 5,9 % (2013: 13,3 %).

Suurimmissa tuotantomaissamme, Suomessa ja Ruotsissa, olemme yksi suurimpia veronmaksajia. Suomessa tilikaudelta maksetut verot olivat 156 (2013: 174) miljoonaa euroa ja Ruotsissa 279 (2013: 297) miljoonaa euroa.

## Veroasioiden johtaminen

Pyrimme hallitsemaan ja pienentämään verotukseen liittyviä epävarmuustekijöitä. Haemme toimintamaissamme mm. veroviranomaisilta ennakkoratkaisuja, kiinnitämme erityistä huomiota veroilmoituksiin ja siirtohinnoittelun dokumentointiin sekä pyrimme suojaamaan oikeuksiamme myös juridisin toimenpitein. Tavoitteenamme on johtaa veroasioita niin, että yhteistyö veroviranomaisten kanssa toimii mahdollisimman hyvin, tuleviin

## Sisäinen rahoitus osana liiketoiminnan tukemista

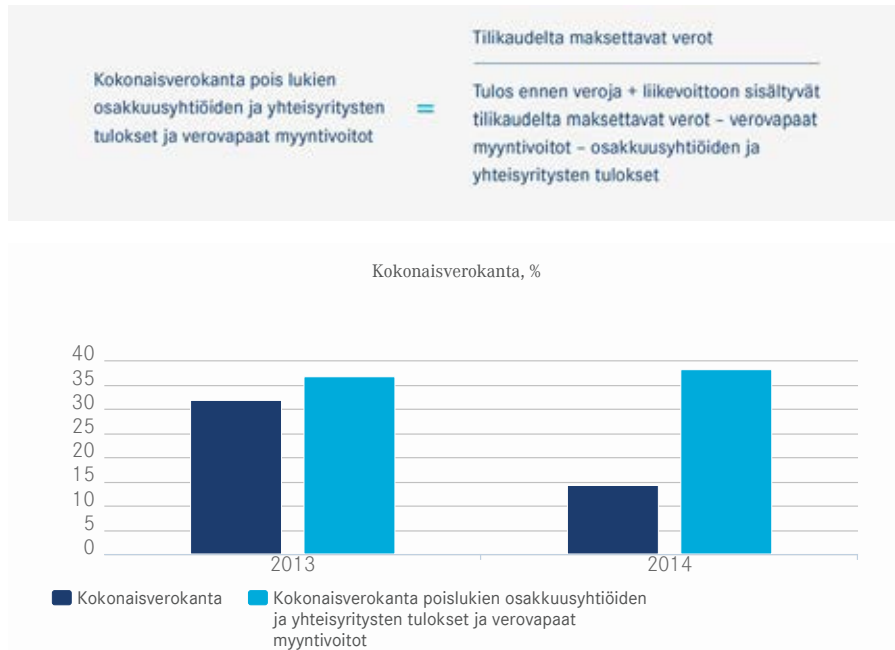
Uusien voimalaitosten rakentaminen ja vanhojen ylläpitoinvestoinnit saattavat vaatia ulkoista rahoitusta, jonka hankkimisen olemme keskittäneet konsernin emoyhtiöön. Konsernin rahoitustoiminnot ja -yhtiöt vastaavat sisäisen rahoituksen järjestämisestä eri yhtiöille toimintamaissamme. Tämä rahoitus toteutetaan normaalisti oman pääoman ehtoisena tai lainarahoituksena. Konsernin sisäisten lainojen ehdot määritellään markkinaehtojen mukaisesti. Tyypillisesti lainan korko konsernin sisäisessä lainassa, esimerkiksi Pohjoismaissa, oli vuonna 2014 1–5 %, joka vastaa ulkoista korkotasoa. Rahoitustoimintaan liittyen maksamme asianmukaiset verot kaikkiin toimintamaihimme OECD:n ohjeistuksen mukaisesti. [Lue lisää](#) tilinpäätöksen liitetieto 14 Tuloverot.

Kansainväliset rahoitustoimintamme ovat sijoittuneet, kuten yleistä on, sellaisiin EU-maihin, jossa toimintaympäristö on vakaa ja verotus ennakoitava.

## Muut maksut yhteiskunnalle ja tuet yhteiskunnalta

Maksettavien ja kerättyjen verojen lisäksi maksamme yhteiskunnalle muita pakollisia veroluonteisia maksuja, jotka eivät ole korvausta saaduista palveluista ja hyödykkeistä. Vuonna 2014 maksoimme työnantajan pakollisia lakisääteisiä eläkemaksuja 46 (2013: 51) miljoonaa euroa. Toisaalta saimme yhteiskunnalta tuotanto-, investointi-, T&K- ja muita merkittäviä, yli 0,5 miljoonan euron tuchia yhteensä kolme (2013: 8) miljoonaa euroa. Esitetyissä luvuissa eivät ole mukana ilmaiseksi saadut päästöoikeudet tai sähkösertifikaatit.

Olemme myös merkittävä osingonmaksaja. Fortumin hallitus esittää vuoden 2015 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että kokonaisosinkona vuodelle 2014 maksetaan yhteensä 1 155 (2014: 977) miljoonaa euroa. Tästä Suomen valtion osuus olisi noin 586 (2014: 496) miljoonaa euroa.



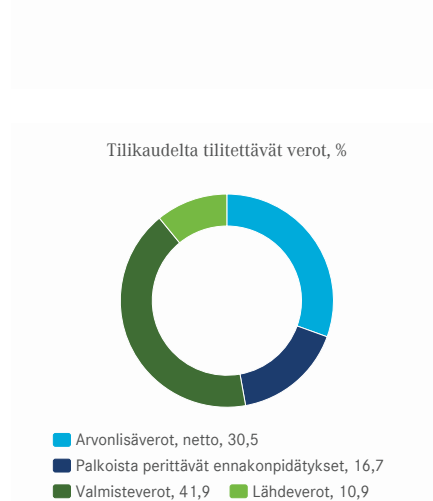
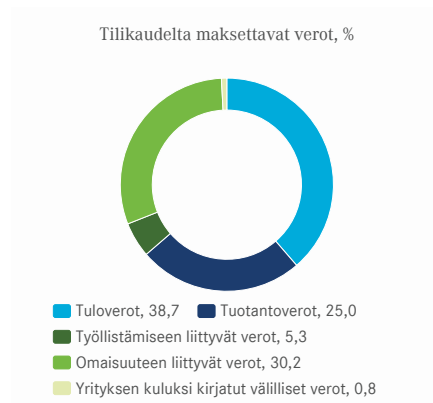
haasteisiin voidaan vastata ajoissa ja välttää yllätykset.

Verotus on aina seurausta liiketoiminnasta, jolloin myös veroratkaisujen on perustuttava liiketoiminnan tarpeisiin. Tuemme Fortumin liiketoimintaa hoitamalla veroasioita kestävästi ja tunnistamalla yksinkertaisia ja kustannustehokkaita ratkaisuja. Näin pyrimme varmistamaan, että maksamme asianmukaiset verot kaikissa toimintamaissamme ajallaan. Fortumin vero-osaston tehtävänä on myös ohjata ja opastaa liiketoimintoja kaikissa verotukseen liittyvissä asioissa sovittujen periaatteiden mukaisesti, joita liiketoimintojen tulee noudattaa.

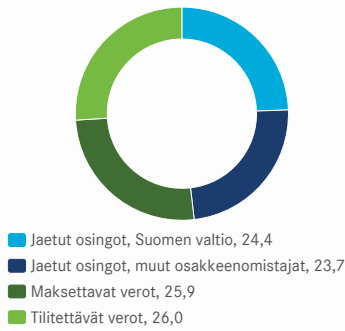
Arvioimme säännöllisesti säännösten ja ohjeiden noudattamista. Tärkeimmät veroasioihin ja -riskeihin liittyvät havainnot ja toimenpiteet raportoidaan vuosittain Fortumin hallituksen tarkastus- ja riskivaliokunnalle. Verotukseen liittyviä epävarmuuksia arvioidaan vuosittain konsernin veroperiaatteiden mukaisesti.

Vuonna 2014 tehdyn riskianalyysin perusteella erityisesti liiketoimintojen liikkuvuus ja siihen liittyvä kiinteän toimipaikan riski sekä välillisiin ja tuotanto-veroihin liittyvät lisääntyneet kysymykset kasvattavat epävarmuutta veroasioiden hallintaan. Riskien pienentämiseksi pyrimme sisällyttämään veroasiat osaksi liiketoiminnan prosesseja ja tuomaan niitä enemmän yritysjohtoon. Vuonna 2014 veroasioiden hoitaminen organisoitiin

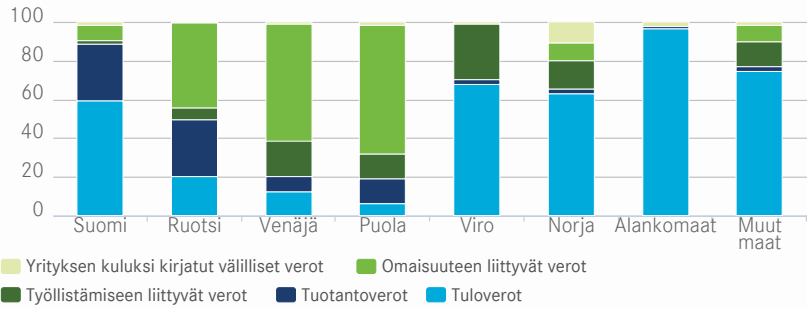
uudelleen, jotta tuki liiketoiminnoille tehostuu.



Taloudellisen arvon tuotto, %



Tilikaudelta maksettavat verot maittain ja verolajeittain 2014, %



## Veroraportoinnin läpinäkyvyys

Pyrimme lisäämään veroraportoinnin läpinäkyvyyttä ja verojalanjälkemme ymmärrettävyyttä. Huolehdimme siitä, että kaikki veroihin liittyvät tiedot raportoidaan ajallaan ja oikein veroviranomaisille, osakkeenomistajille ja muille tahoille. Viestimme avoimesti verotukseen

liittyvistä olennaisista päätöksistä liittyen esimerkiksi verotarkastuksiin ja valituksiin.

Siirtohintasäännösten tarkoituksena on varmistaa, että eri toimintojen tulot kohdistuvat oikeisiin maihin verotuksen toimittamiseksi. Periaatteemme on noudattaa OECD:n ohjeistuksen mukaista markkinatasoista siirtohintaa kaikissa sisäisissä (tavara, palvelu, rahoitus) liiketoimissa. Laadimme siirtohinnoittelusta

asianmukaisen säännösten mukaisen dokumentaation.

### Lue lisää:

- [Tuloveroista](#)
- [Laskennallisista veroista](#)
- [Tytäryrityksistä segmentteittäin](#)
- [Käynnissä olevista verovalituksista](#)
- [Edunvalvonnasta](#)

## Tilikaudelta maksettavat verot vuosina 2013-2014

milj. euroa	Suomi		Ruotsi		Venäjä		Puola		Viro		Norja		Alankomaat		Muut maat		Yhteensä	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Tuloverot <sup>1)</sup>	93	105	57	54	3	-1	1	1	2	1	4	2	32	31	12	11	203	203
Tuotanto- verot <sup>2)</sup>	45	51	82	93	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	131	150
Työllistämiseen liittyvät verot	3	3	16	19	4	5	1	1	1	1	1	2	0	0	2	2	28	32
Omaisuteen liittyvät verot	13	13	124	131	15	19	5	5	0	0	1	1	0	0	1	2	159	170
Yrityksen kuluksi kirjatut välilliset verot	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	4	4
<b>Yhteensä</b>	<b>156</b>	<b>174</b>	<b>279</b>	<b>297</b>	<b>24</b>	<b>25</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>5</b>	<b>33</b>	<b>31</b>	<b>16</b>	<b>16</b>	<b>525</b>	<b>558</b>

Taulukko ei sisällä tulleja

1) Tuloverot sisältävät kauden verotettavaan tuloon perustuvat kuluksi kirjatut verot sekä edellisten tilikausien tuloverojen oikaisut.

2) Tuotantoverot sisältävät myös osakkuusyhtiöiltä ostettuun sähkön hintaan sisältyvät tuotantoverot ja omaisuuteen liittyvät verot.

**Tilikaudelta tilitettävät verot vuosina 2013-2014**

milj. euroa	Suomi		Ruotsi		Venäjä		Puola		Viro		Norja		Alankomaat		Muut maat		Yhteensä	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Arvonlisäverot, myynnit	352	455	553	574	311	370	51	49	20	19	32	56	1	1	33	48	1 353	1 572
Arvonlisäverot, hankinnat	323	403	463	481	303	373	40	35	18	14	21	35	1	0	24	43	1 192	1 385
Arvonlisäverot, netto <sup>1)</sup>	29	52	90	93	9	0	11	14	2	5	11	21	0	1	8	5	161	190
Palkoista perittävät ennakonpidätykset	45	52	23	25	9	11	3	3	2	0	2	3	0	0	4	5	88	98
Valmisteverot	54	158	149	173	0	0	0	0	0	0	17	35	0	0	1	2	221	369
Lähdeverot	57	42	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	57	43
<b>Yhteensä</b>	<b>184</b>	<b>304</b>	<b>261</b>	<b>291</b>	<b>18</b>	<b>11</b>	<b>15</b>	<b>18</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>30</b>	<b>59</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>14</b>	<b>12</b>	<b>527</b>	<b>700</b>

1) Mikäli arvonlisäverot netto on negatiivinen, laskettu mukaan nollassa.

# TILINPÄÄTÖS 2014

## Tuloskehitys ja taloudellinen asema

Sähköverkkoliiketoiminnan strategista arviointia vietiin eteenpäin. Vuotta leimasivat myös uusien voimalaitosten vihkiäiset.

### Tunnuslukuja

milj. euroa	2014	2013 <sup>1)</sup>	2012 <sup>2)</sup>	Muutos 14/13
Liikevaihto	4 751	5 309	6 159	-11 %
Liikevoitto	3 428	1 508	1 874	127 %
Liikevoitto, % liikevaihdosta	72,2	28,4	30,4	154 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 351	1 403	1 752	-4 %
Tulos ennen veroja	3 360	1 398	1 586	140 %
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	3 154	1 204	1 416	162 %
Tulos/osake, euroa	3,55	1,36	1,59	161 %
Liiketoiminnan rahavirta	1 762	1 548	1 382	14 %
Oma pääoma/osake, euroa	12,23	11,28	11,30	8 %
Sijoitettu pääoma	17 918	19 183	19 420	-7 %
Korollinen nettovelka	4 217	7 793	7 814	-46 %
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta	3 664	6 658	N/A	-45 %
Omavaraisuusaste, %	51	43	43	19 %
Osakkeiden määrä keskimäärin, tuhatta	888 367	888 367	888 367	0 %

1) Tilinpäätöksessä esitettävät vertailuvuoden 2013 tiedot on muutettu johtuen Fortum Värmen kirjauskäytännön muutoksesta, lisätietoja liitetiedosta 1.6.1.

2) Tilikauden 2012 luvuissa ei ole huomioitu muutoksia koskien IFRS 10 ja IFRS 11 käyttöönottoon.

### Konsernin taloudelliset tavoitteet

	Tavoite	2014	2013 <sup>1)</sup>	2012 <sup>2)</sup>	Muutos 14/13
Sijoitetun pääoman tuotto, %	12	19,5	9,0	10,2	117 %
Oman pääoman tuotto, %	14	30,0	12,0	14,6	150 %
<b>Pääomarakenne:</b>					
Vertailukelpoinen nettovelka/Käyttökate (EBITDA)	Noin 3	2,3	3,9	3,2	-41 %
Vertailukelpoinen nettovelka/Käyttökate (EBITDA) ilman Värmen rahoitusta	Noin 3	2,0	3,4	N/A	-41 %
Nettovelka/Käyttökate (EBITDA)		1,1	3,7	3,1	-70 %

1) Tilinpäätöksessä esitettävät vertailuvuoden 2013 tiedot on muutettu johtuen Fortum Värmen kirjauskäytännön muutoksesta, lisätietoja liitetiedosta 1.6.1.

2) Tilikauden 2012 luvuissa ei ole huomioitu muutoksia koskien IFRS 10 ja IFRS 11 käyttöönottoon.

Vuosi 2014 oli haasteellinen Fortumille. Sähkön hintojen ja maailmantalouden kehitys sekä ruplan heikkeneminen olivat ilmeisiä pettymyksiä. Myöskään hyödykkeiden hintojen romahdus vuoden viimeisellä

neljänneksellä ei ollut ennakoitavissa. Sähkön hinta laski vuoden aikana hyödykkeiden hintoja vähemmän pääosin CO<sub>2</sub>-päästöoikeuksien positiivisen hinnankehityksen takia.

Fortum jatkoi sisäistä muutosta tehokkuuden ja joustavuuden lisäämiseksi. Vahvan tuloksemme taustalla olivat erityisesti tehostamisohjelma ja suunnitelmien mukaisesti toteutetut liiketoimintojen

myynnit, jotka molemmat veimme läpi menestyksekkäästi. Fortumin vuoden 2014 tulos oli hyvä markkinatilanteessa, jota heikensivät mm. matalat sähköhinnat, hyvin heikko ruola ja lämmin sää. Pohjoismaissa sähkön kysyntä heikkeni vain hieman, ja Venäjällä kysyntä säilyi vuoden 2013 tasolla. Vuonna 2014 Fortumin vertailukelpoinen liikevoitto oli 1 351 miljoonaa euroa ja kassavirta oli vahva, 1 762 miljoonaa euroa.

Venäjällä saimme valmiiksi Njaganin kolmannen yksikön. Suurin osa Venäjän investointiohjelmastamme on nyt valmis. Russia-segmentin liikevoittotavoitetaso (EBIT), 18,2 miljardia Venäjän ruplaa, on määrä saavuttaa vuoden 2015 aikana. Euromääräinen tulostaso vaihtelee pääosin valuuttakurssivaihtelun vuoksi.

Maaliskuussa 2014 laajensimme johtoryhmäämme. Sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntihanke laittaa yrityksen strategisesti uuteen asemaan, lisäksi meillä on edelleen meneillään merkittäviä liiketoiminnan myyntejä ja investointiohjelmia ja uudelleenjärjestelemme sekä valmistaudumme Eurooppaan muuttuvia energia markkinoita varten saavuttaaksemme kasvua. Tässä tilanteessa tarvitsemme johtoryhmään strategiaan, yritysmyynteihin ja -hankintoihin sekä yhteiskuntasuhteisiin liittyvää osaamista. Vaikka vuosien 2013-2014 tehostamisohjelman saatiin menestyksellisesti päätökseen, uskomme, että meillä on edelleen sisäistä kehityspotentiaalia.

Uudistettu johtoryhmä mahdollistaa toimintamme jatkoparantamisen ja -tehostamisen, synergioiden entistä paremman hyödyntämisen eri liiketoimintojen ja tukifunktioiden välillä sekä investointisuunnitelmien perusteellisen arvioinnin niin, että saamme niistä strategiamme mukaisesti parhaan tuoton.

Tulevaan kasvuun liittyvät suunnitelmamme alkavat muotoutua. Vuonna 2014 myimme Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintomme, ja parhaillaan arvioimme ja valmistelemme Ruotsin sähkönsiirtoliiketoimintamme myyntiä. Lisäksi kerroimme aikeestamme lisätä vesivoiman tuotantokapasiteettiamme 60 %:lla venäläisen TGC-1:n (Territorial Generating Company) rakennejärjestelyllä. Mikäli Fortum saa yli 75 % omistusosuuden TGC-1:n vesivoimatuotannosta, olemme valmiita osallistumaan enintään 15 % vähemmistöosuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen, samoilla ehdoilla kuin muutkin suomalaiset hankkeissa tällä hetkellä mukana olevat yritykset.

Vesivoimatuotannon osuuden kasvattaminen on missiömme ja strategiamme mukaista. Toimintamme tarkoitus on tuottaa energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Haluamme toimia vastuullisesti niin lähitulevaisuudessa kuin pitkällä aikavälillä. Vastuullisten ratkaisujen ja toiminnan kautta tuotamme merkittävää lisäarvoa osakkeenomistajillemme. Samalla meille syntyy ainutlaatuinen mahdollisuus parantaa kilpailukykyämme. Kestävän kehityksen mukainen toiminta vahvistaa taloudellista tuloksentelekykyämme ja luo vakaan perustan kasvattaa omistaja-arvoa.

Fortumin strategia perustuu hiilidioksidivapaaseen tuotantoon; vesi- ja ydinvoima sekä yhdistetty sähkön ja lämmöntuotanto ovat ydinosaamistamme. Kasvaaksemme näillä alueilla pyrimme luomaan lisäarvoa rakennejärjestelyin ja yrittäjäshankinnoin.

Hiilidioksidivapaan tuotannon ohella kuluttajaliiketoimintamme on meille tärkeää, ja olemme sitoutuneet sen kasvattamiseen.

Pohjoismaisen ydinliiketoimintamme edelleen vahvistaminen edellyttää Euroopan-laajuisia yhteismarkkinoita niin vesi- ja ydinvoimassa kuin yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa. Kasvu ja vakaa tuloksentele Venäjällä on meille yhtä tärkeää.

Tavoitteenamme on myös rakentaa pohjaa tulevaisuuden kasvulle. Esimerkiksi aurinkoteknologia on mielenkiintoinen ja CO<sub>2</sub>-vapaana vastuullinen tuotantomuoto. Tällä hetkellä tutkimme ja kehitämme aurinkoteknologiaan liittyvää osaamistamme Intiassa. Lisäksi tutkimme ja kehitämme esimerkiksi pyrolyysimenetelmää Suomessa.

Vaikka sähkön tukkuhinnat ovat jatkaneet laskua, erilaiset verot, maksut ja tuet kasvattavat loppuasiakkaan energialaskua. Onkin ensiarvoisen tärkeää saada aikaan ennustettavasti toimivat energiamarkkinat, jotka perustuvat kuluttajien osallistumiseen, kaikkien eri energialähteiden arvokomponenttien hyödyntämiseen ja eri energian tuottajien mukanaoloon. Järjestelmän on oltava markkinalähtöinen, kaupallinen ja ennustettava. Sen tulisi myös kattaa mahdollisimman laaja yhtenäinen maantieteellinen alue, jossa on riittävästi siirtokapasiteettia ja jonka kantaverkko-yhtiöt, sähkönsiirrosta vastaavat verkkoyhtiöt ja sähköpörssit toimivat hyvässä yhteistyössä. Kun vielä ympäristövaikutukset hinnoitellaan CO<sub>2</sub>-päästöjen pohjalta oikein, muodostuu kilpailukykyinen, ympäristövaatimukset

huomioioon ottava ja toimitusvarma energiamarkkina.

Euroopan energiamarkkinoiden keskeiset kriteerit ja muuttujat ovat monitahoisia. Yksittäisten teknologioiden tai innovaatioiden edistämisen sijaan on tärkeää aikaansaada hyvin toimivat ja kilpailukykyiset markkinat, jotka antavat energian tuottajille ja kuluttajille mahdollisuuden hyödyntää kilpailevia energiaratkaisuja.

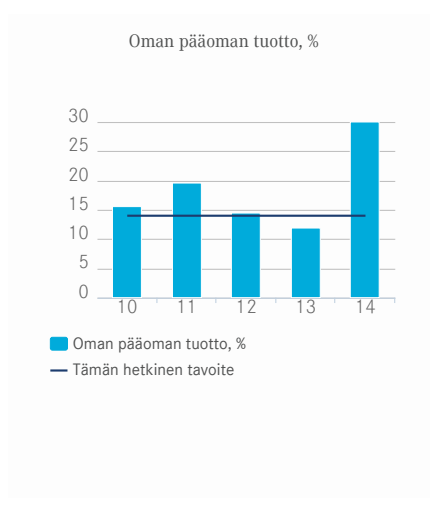
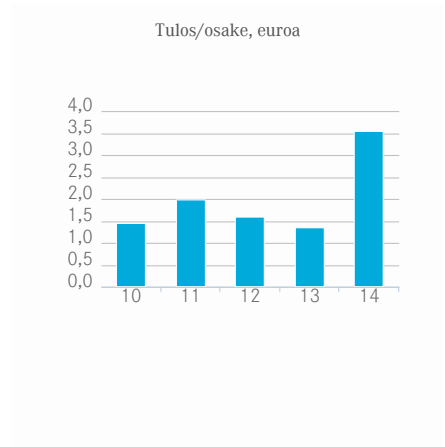
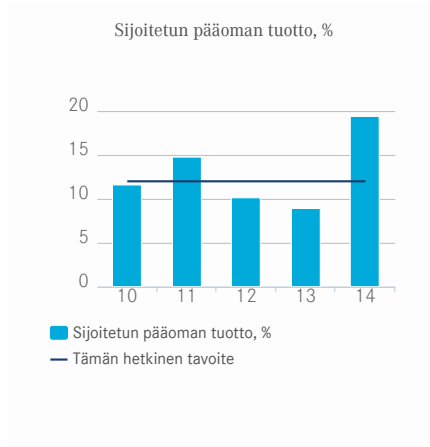
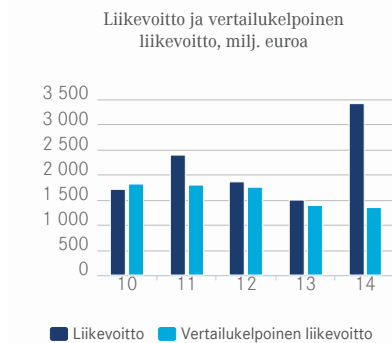
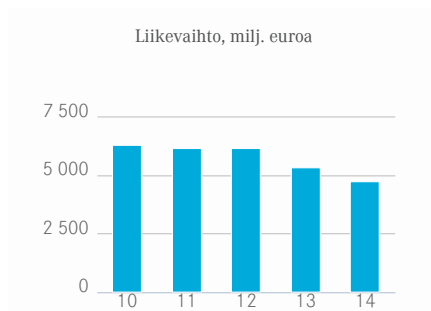
Energiamarkkinoilla kysynnän ja tarjonnan tasapaino on kriittistä. Onkin tärkeää ymmärtää, että sähkөөn liittyy erilaisia arvoja, kuten energiasisältö, tuotantokapasiteetti ja eri tuotantomuotojen suhde kulutushuippuihin. Tuotannon ja kysynnän tasapaino edellyttää luonnollisesti joustavuutta, mihin vesivoima sopii erittäin hyvin. Juuri tästä syystä vesivoiman tuotanto on Fortumille erittäin houkuttelevaa.

Euroopan Unionissa on käynnissä lukuisia tärkeitä kehityshankkeita. Parhaillaan valmistellaan markkinoiden vakausjärjestelmää (EU MSR), mutta sen käyttöönotto vie vielä aikansa. Myös kapasiteettimekanismista keskustellaan; jos ja kun mekanismi otetaan käyttöön, sitä ei pidä sitoa yhteen teknologiaan, mekanismia tulee voida käyttää yli rajojen ja sen tulee kattaa sekä vanha että uusi tuotantokapasiteetti. Lisäksi CO<sub>2</sub>-päästöjen vähennystavoitteeksi vuodelle 2030 hyväksyttiin 40 %. Näissä hankkeissa Fortum toimii aktiivisesti keskeisten päättäjäien kanssa Euroopassa ja Brysselissä.

Ilmastonmuutos on energiamarkkinoiden kehityksen ja toimintamallin ohella tärkeä kysymys. Valitettavasti maapallon arvioidaan lämpenevän yli kahdella celsiusasteella. Joidenkin ennusteiden mukaan lämpeneminen voi olla jopa lähemmäs kolme-neljä astetta. Tilanne on erittäin vakava, ja se muuttuu kymmenessä vuodessa vielä vakavammaksi. Meille Fortumissa ympäristöasiat ja kestävä kehityksen asiat ovat olleet erittäin tärkeitä jo useiden vuosien ajan. Jatkossa annamme näille asioille yhä enemmän painoarvoa päivittäisessä työssämme.

Fortumilla on jo nyt hyvin vahva kilpailuasema - mitataan asemaa sitten CO<sub>2</sub>-vapaan tuotannon määrällä, osaamisella, tuotannon rakenteella, kapasiteetin joustavuudella, kustannusrakenteella, kestäväällä kehityksellä tai työturvallisuudella. Tulevien rakennejärjestelyjen kautta Fortumista tulee yhä kilpailukykyisempi. Meillä on selkeä näkemys siitä, kuinka kehitämme yhtiötä sekä lähitulevaisuudessa että pidemmällä

aikajänteellä saavuttaaksemme lisäarvoa, parantaaksemme osakekohtaista tulosta ja samalla luodaksemme hyvän pohjan vakaalle, kestäväälle ja ajanmyötä kasvavalle osingolle.



## Taulukoissa ja graafeissa esitettävien tietojen vertailukelpoisuus

Taulukoiden ja graafien tiedoissa vuoden 2012 tai vanhempien vuosien osalta ei ole huomioitu muutoksia koskien IFRS 10 ja IFRS 11 käyttöönotto. Standardien käyttöönotto Fortum-konsernissa vaikuttaa AB Fortum Värme samägt med Stockholms stadin osakeomistuksen käsittelyyn konsernitilinpäätöksessä. Katso [liitetieto 1.6.1](#) Vuoden 2014 alussa käyttöönotetut uudet IFRS standardit.

## Strategian mukainen rakennejärjestely Venäjällä

Joulukuussa Fortum ja Gazprom Energoholding allekirjoittivat pöytäkirjan aloittaakseen alueellisen energiantuotantoyhtiö TGC-1:n omistustensa uudelleenjärjestelyn Venäjällä. TGC-1 omistaa ja operoi vesi- ja lämpövoimaa Venäjän luoteisosassa sekä Pietarin lämmönjakeluverkkoa. Gazprom Energoholding omistaa yhtiön osakekannasta 51,8 % ja Fortum 29,5 %.

Uudelleenjärjestelyssä Fortum perustaa Rosatomin kanssa yrityksen, joka omistaa TGC-1:n vesivoimatuotannon. Gazprom Energoholding jatkaa TGC-1:n lämpöliiketoimintaan liittyviä toimintoja. Nykyisen TGC-1:n omistusosuutensa kautta Fortumin osuus vesivoimaan keskittyneestä yrityksestä nousisi yli 75 %:iin. Rosatomista tulisi yrityksen vähemmistöomistaja vajaan 25 % osuudella. Yrityksestä tulee Fortumin tytäryhtiö.

Edellyttäen, että Fortum saa yli 75 % omistusosuuden TGC-1:n vesivoimatuotannosta, Fortum on valmis osallistumaan enintään 15 % vähemmistöosuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehdoilla kuin muutkin suomalaiset hankkeeseen osallistuvat yritykset.

## Tehostamisohjelma 2013–2014

Tehostamisohjelma saatiin onnistuneesti päätökseen vuoden 2014 neljännellä neljänneksellä.

Fortum käynnisti tehostamisohjelman vuonna 2012 ylläpitääkseen ja vahvistaakseen strategista joustavuuttaan ja kilpailukykyään sekä varmistaakseen yhtiön taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen myös jatkossa.

Tavoitteena oli vahvistaa yhtiön rahavirtaa yli miljardilla eurolla vuosina 2013–2014 vähentämällä käyttöomaisuusinvestointeja 250–350 miljoonalla eurolla, myymällä ydinliiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta



noin 500 miljoonalla eurolla sekä vähentämällä toiminnan kiinteitä kuluja ja keskittymällä käyttöpääoman tehokkuuteen.

## Sähkönsiirtoliiketoiminnan strateginen arviointi

Sähkönsiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen strateginen arviointi aloitettiin vuonna 2013.

Maaliskuussa 2014 Fortum saattoi päätökseen Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin. Norjan

sähkönsiirtoliiketoiminnan myynti saatettiin loppuun toukokuussa. Molempien kauppojen myyntivoitot on vastaavasti kirjattu Distribution-segmentin vuoden 2014 ensimmäisen ja toisen neljänneksen tuloksiin ([liite 6](#)).

Fortum jatkaa Ruotsin sähköverkkoliiketoiminnan myyntimahdollisuuksien valmistelua ja arviointia.

[Katso liitetieto 9 Myytävänä olevat omaisuuserät.](#)

## Raportointimuutos IFRS-standardien muutosten sekä uuden organisaatorakenteen johdosta

Fortum on ottanut käyttöön uudet IFRS 10 Konsernitilinpäätös ja 11 Yhteisjärjestelyt -standardit taloudellisessa raportoinnissaan 1.1.2014 lähtien. Uuden laskentakäytännön merkittävin muutos kohdistuu Fortum Värmeeseen, jota käsitellään nyt yhteisyrityksenä ja joka konsolidoidaan tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Tässä

tilinpäätöksessä esitettävät vertailutiedot vuodelta 2013 on muutettu uuden raportointitavan mukaisiksi.

Segmenttitiedot vuodelta 2013 on muutettu vastaamaan 1.3.2014 toteutunutta organisaatiomuutosta.

Esitettävät numerot on pyöristetty vuoden 2014 alusta alkaen, ja tämän vuoksi yksittäisten numeroiden yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä loppusummasta.

## Markkinatilanne

### Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan, vuonna 2014 sähköä kulutettiin 378 TWh (2013: 386). Teollinen kulutus pysyi lähes muuttumattomana, mutta muu kulutus laski johtuen poikkeuksellisen leudosta säästä vuoden ensimmäisen puoliskon aikana.

Vuoden 2014 alussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 82 TWh eli 1 TWh pitkän aikavälin keskiarvoa alemmat ja 3 TWh alemmat kuin edellisenä vuonna. Vuoden lopussa vesivarastot olivat 80 TWh, eli 3 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 2 TWh alle vuoden 2013 lopun tasoa.

Keskimääräinen sähkön aluehinta Suomessa oli 36,4 euroa/MWh (2013: 39,9) ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 31,3 euroa/MWh (2013: 37,5). Suomessa aluehintojen ero systeemihintoihin nähden johtui lähinnä jatkuneesta energian viennistä

Viroon. Ruotsissa tuulivoiman volyymit ja ydinvoiman hyvä saatavuus pitivät aluehinnat lähellä systeemihintoja.

Vuonna 2014 sähkön keskimääräinen systeemi hinta Nord Poolissa oli 29,6 euroa megawattitunnilta (MWh) (2013: 38,1). Keskimääräinen aluehinta Suomessa oli 36,0 euroa/MWh (2013: 41,2) ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 31,6 euroa/MWh (2013: 39,4).

Saksassa keskimääräinen spot-hinta oli koko vuonna 32,8 euroa/MWh (2013: 37,8).

CO<sub>2</sub>-päästöoikeuksien (EUA = EU Emission Allowance) markkinahinta oli noin 4,8 euroa/tonni vuoden 2014 alussa ja kohosi 7,3 euroon/tonni vuoden loppuun mennessä. Vuoden aikana päästöoikeuksilla käytiin kauppaa hintaan 4,4 - 7,5 euroa/tonni.

### Venäjä

Fortum toimii Uralilla ja Länsi-Siperiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joissa teollinen tuotanto on keskittynyt öljyn ja kaasuun, sekä metalliteollisuuteen painottuneella Tšeljabinskin alueella.

Alustavien tilastotietojen mukaan vuonna 2014 Venäjällä kulutettiin sähköä 1 021 TWh (2013: 1 026). Vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) oli 777 TWh (2013: 772).

Keskimääräinen sähkön spot-hinta, kapasiteettihinta pois lukien, kasvoi noin 5% koko vuoden aikana 1 163 ruplaan/MWh (2013: 1 104) hintavyöhykkeellä 1.

### Sähkön kulutus

TWh	2014	2013	2012
Pohjoismaat	378	386	391
Venäjä	1 021	1 026	1 037
Tjumen	93	87	83
Tšeljabinsk	36	36	36
Venäjän Uralin alue	260	257	252

### Keskimääräiset hinnat

	2014	2013	2012
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	29,6	38,1	31,2
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	36,0	41,2	36,6
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma, euroa/MWh	31,6	39,4	32,3
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall, euroa/MWh	31,4	39,2	31,8
Sähkön spot-hinta Venäjän Euroopan ja Uralin alueilla, RUB/MWh <sup>1)</sup>	1 163	1 104	1 001
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	304	276	227
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	32,8	37,8	42,6
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1 000 m <sup>3</sup>	3 362	3 131	2 736
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk <sup>2)</sup>	167	163	152
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk <sup>2)</sup>	552	576	539
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh <sup>1)</sup>	1 089	1 021	956
CO <sub>2</sub> , (ETS EUA), euroa/tonni CO <sub>2</sub>	6	5	7
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	75	82	93
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	99	109	112

1) Ilman kapasiteettitariffia.

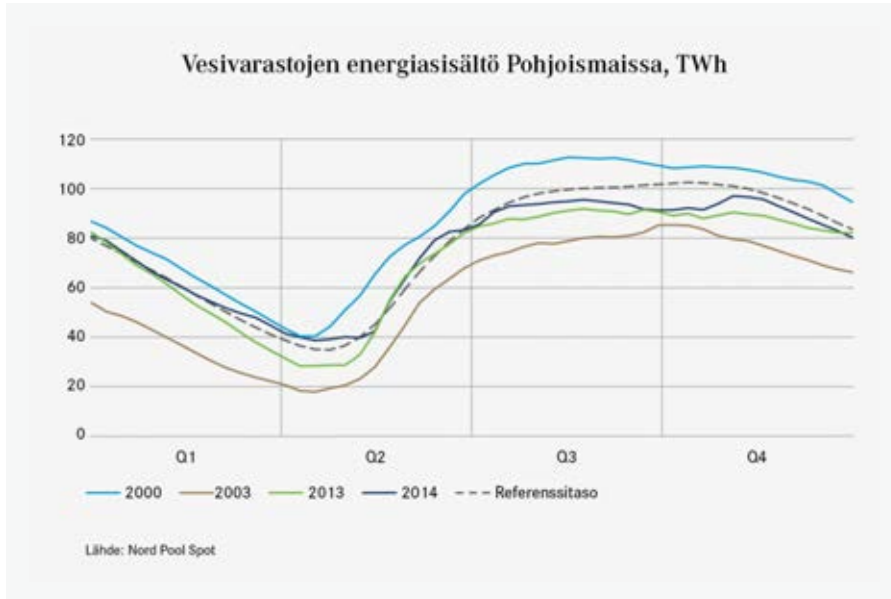
2) Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

### Vesivarastot

TWh	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
Pohjoismaiset vesivarastot	80	82	85
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	83	83	83

### Vienti/tuonti

TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	2014	2013	2012
Vienti/tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-14	-3	-19
Vienti/tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	4	5	5
Vienti/tuonti Pohjoismaat, yhteensä	-10	-2	-14



## Euroopan liiketoimintaympäristö ja päästömarkkinat

### EU:n 2030 ilmasto- ja energiapolitiikka

Eurooppa-neuvosto päätti lokakuussa 2014 energia- ja ilmastotavoitteista vuodelle 2030: EU:n omia kasvihuonepäästöjä vähennetään vähintään 40 %, uusiutuvan energian osuutta nostetaan vähintään 27 %:iin (EU-tason sitova tavoite) ja energiatehokkuutta parannetaan vähintään 27 % (EU-tason ohjeellinen tavoite).

Lisäksi päätöksiin sisältyy tavoite sähkönsiirron infrastruktuuri-investoinneista. EU-komissio valmistelee vuosina 2015–2016 lainsäädäntöesityksiä 2030-tavoitteiden toteuttamiseksi.

Fortum pitää politiikkaa hyvänä perustana, ja sen tulisi vahvistaa päästökauppajärjestelmän roolia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä.

### EU:n päästökaupan uudistus

Komissio on käynnistänyt joulukuussa 2014 avoimen konsultaation päästökauppadirektiivin uudistamiseksi. Päätöstä EU:n päästökaupan vakausmekanismista odotetaan vuoden 2015 puoliväliin mennessä.

### EU:n sähkömarkkinamallin kehitys

Komissio on indikoinut olevansa kehittämässä refenssi tavoitemallia kapasiteettimekanismeille (CRM). Komissiolta odotetaan ensimmäisiä alustavia ehdotuksia vuoden 2015 puoliväliin mennessä. Maiden, jotka päättävät ottaa kapasiteettimekanismit käyttöön, tulisi jatkossa noudattaa näitä periaatteita, mikä on tärkeää sähkömarkkinoiden hajaannuksen estämiseksi.

Yhteiset EU:n laajuiset kilpailukykyiset ja vahvasti verkottuneet Euroopan sisäiset energiemarkkinat, joilla myös uusiutuvaa energiaa kehitetään markkinalähtöisesti eivät ainoastaan paranna kilpailukykyä ja lievennä ilmastovaikutuksia, vaan myös parantavat EU:n sisäistä energian saatavuutta ja toimitusvarmuutta.

### Komission työohjelma

Äskettäin nimitetty EU-komissio julkisti joulukuussa 2014 strategisen työohjelmansa vuodelle 2015. Ensimmäinen merkittävä aloite on helmikuun loppupuolella tuleva energiaunionia koskeva tiedonanto. Siinä on tarkoitus esittää konkreettisemmin, miten komissio tulee vastaamaan muun muassa energian huoltovarmuuteen liittyviin haasteisiin.

### Ruotsi: hallituksen ja opposition keskinäinen sopimus

Uusien parlamenttivaalien välttämiseksi uusi hallituskokoonpano sai aikaan sopimuksen aiemman hallituksen muodostaneiden puolueiden kanssa. Niin sanottu ”joulukuun sopimus” on voimassa vuoteen 2022 saakka, ja siinä on määritelty uusi käytäntö, jonka avulla vähemmistöhallitukset saavat valtion meno- ja tuloarvion hyväksyttyä parlamentissa. Sopimuksessa on lisäksi sovittu yhteistyöstä kolmella alueella: energia, eläkkeet ja sotilaspuolustus.

### Suomen ydinvoimapäätökset

Syyskuussa 2014 Suomen hallitus teki myönteisen periaatepäätöksen Fennovoiman ydinvoimalaitoshankkeesta. Periaatepäätöksessä laitettiin rakennusluvalle ehto: Fennovoiman kotimainen omistus (eli EU/EEA) tulee olla vähintään 60 % rakennuslupaa haettaessa.

### Ukrainan kriisi ja EU-pakotteet

Täydennetty luettelo EU:n pakotetoimista Venäjää vastaan tuli voimaan syksyllä Ukrainan kriisin seurauksena. Kaasuteollisuus sekä ydinenergia jätettiin pakotteiden ulkopuolelle.

## Limán ilmastokokous

Yhdistyneiden kansakuntien ilmastokokous (COP20) Perun Limassa joulukuussa oli askel eteenpäin kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa. Kokouksessa sovittiin laajuus ja muoto, jossa maat esittävät sitoumuksensa vuoden 2015 ensimmäisen

neljänneksen aikana. Lisäksi sovittiin Pariisin sopimuksen sisältörungosta. Kokouksen loppudokumentti ”Lima Call for Climate Action” sisältää viittauksia myös hiilidioksidin hinnoitteluun ja päästömarkkinoihin. Markkinamekanismien ja päästöjen hinnoittelun tulisi olla tulevan ilmastopimuksen keskeinen osa, jotta

vähäpäästöisten ratkaisujen käyttöönottoa voitaisiin nopeuttaa.

## Taloudelliset tulokset

### Liikevaihto segmentteittäin

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Power and Technology	2 156	2 252	-4%
Heat, Electricity Sales and Solutions	1 332	1 516	-12%
Russia	1 055	1 119	-6%
Distribution	751	1 064	-29%
Muut	58	63	-8%
Nord Pool -sähköpörssissä tehtyjen ostojen ja myyntien netotus <sup>1)</sup>	-422	-478	-12%
Eliminoinnit	-179	-228	-21%
<b>Yhteensä</b>	<b>4 751</b>	<b>5 309</b>	<b>-11 %</b>

### Vertailukelpoinen liikevoitto segmentteittäin

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Power and Technology	877	859	2 %
Heat, Electricity Sales and Solutions	104	109	5 %
Russia	161	156	3 %
Distribution	266	332	-20 %
Muut	-57	-54	6 %
<b>Yhteensä</b>	<b>1 351</b>	<b>1 403</b>	<b>-4 %</b>

### Liikevoitto segmentteittäin

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Power and Technology	855	922	-7 %
Heat, Electricity Sales and Solutions	337	134	151 %
Russia	161	156	3 %
Distribution	2 132	349	511 %
Muut	-58	-53	9 %
<b>Yhteensä</b>	<b>3 428</b>	<b>1 508</b>	<b>127 %</b>

1) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Pool Spot -sähköpörssissä netotetaan konsernitasona ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

[Katso liitetieto 5 Segmenttiraportointi.](#)

Vuonna 2014 konsernin liikevaihto oli 4 751 miljoonaa euroa (2013: 5 309). Vertailukelpoinen liikevoitto oli yhteensä 1 351 miljoonaa euroa (2013: 1 403) miljoonaa euroa, ja konsernin raportoitu

liikevoitto oli yhteensä 3 428 miljoonaa euroa (2013: 1 508). Fortumin raportoituun liikevoittoon vaikuttivat yhteensä 2 077 miljoonan euron (2013: 106) kertaluonteiset erät, pääasiassa Suomen

sähkönsiirto liiketoiminnan myyntivoitto sekä sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitokäytäntö ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli vuonna 2014 149 miljoonaa euroa (2013: 178), josta Fortum Värmen osuus oli 67 miljoonaa euroa (2013: 73). Osuus Hafslundin ja TGC-1:n voitoista perustuu yhtiöiden julkaisemiin vuoden 2014 kolmannen vuosineljänneksen osavuositarkastuksiin.

Konsernin nettorahoituskulut olivat 217 miljoonaa euroa (2013: 289). Nettorahoituskulut sisältävät rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen, joka oli -5 miljoonaa euroa (2013: -16).

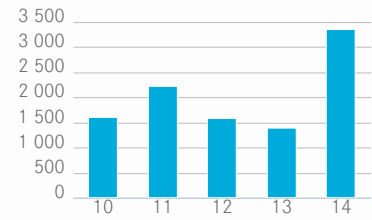
Tulos ennen veroja oli 3 360 miljoonaa euroa (2013: 1 398).

Kauden verot olivat yhteensä 199 miljoonaa euroa (2013: 186). Tuloslaskelman mukainen veroprosentti oli 5,9 % (2013: 13,3 %). Suomen yhteisöverokantaa laskettiin 1.1.2014 alkaen 24,5 %:sta 20,0 %:iin. Verokannan muutoksen vaikutus lokajoulukuussa 2013 oli noin 0,09 euroa osakkeelta. Kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta ja verovapaita myyntivoittoja ei oteta

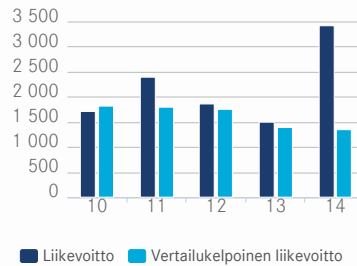
huomioon, veroprosentti vuonna 2014 oli 18,8 % (2013: 22,7 %).

Kauden tulos oli 3 161 miljoonaa euroa (2013: 1 212). Fortumin osakekohtainen tulos oli 3,55 euroa (2013: 1,36), josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat 2,36 euroa (2013: 0,10) osaketta kohti. Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin vaikutus osakekohtaiseen tulokseen oli 2,08 euroa osaketta kohti.

Tulos ennen veroja, milj. euroa



Liikevoitto ja vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa

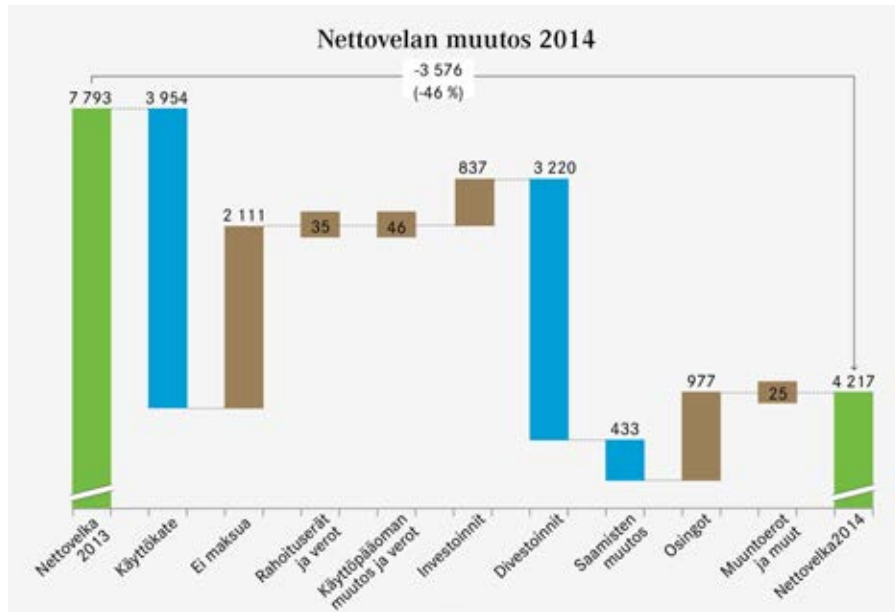


## Taloudellinen asema ja rahavirta

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Korkokulut	-256	-301	-15 %
Korkotuotot	84	75	12 %
Käypien arvojen muutokset	-5	-16	-69 %
Muut rahoituserät - netto	-40	-47	-15 %
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>	<b>-217</b>	<b>-289</b>	<b>-25 %</b>
Korolliset velat <sup>1)</sup>	6 983	9 058	-23 %
Vähennetään: Likvidit varat <sup>2)</sup>	2 766	1 265	119 %
<b>Korollinen nettovelka</b>	<b>4 217</b>	<b>7 793</b>	<b>-46 %</b>
<b>Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta</b>	<b>3 664</b>	<b>6 658</b>	<b>-45 %</b>

1) 2013 sisältää 20 miljoonaa euroa, jotka esitetään myytävänä olevissa erissä.

2) 2013 sisältää 15 miljoonaa euroa, jotka esitetään myytävänä olevissa erissä.



miljoonaa euroa ja divestointien vastaavasti 433 miljoonaa euroa.

Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan varat, yhteensä 1 173 miljoonaa euroa, raportoitiin ”Myytävänä olevat omaisuuserät” -rivillä vuoden 2013 lopussa. Likvidit varat kasvoivat 1 501 miljoonalla eurolla.

Sijoitettu pääoma väheni 1 265 miljoonalla eurolla ja oli 17 918 miljoonaa euroa (2013: 19 183).

Lisätietoja [liitteessä 9 Myytävissä olevat omaisuuserät](#).

## Oma pääoma

Oma pääoma oli 10 935 miljoonaa euroa (2013: 10 124), josta emoyhtiön omistajien osuus oli 10 864 miljoonaa euroa (2013: 10 024). Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta kasvoi 840 miljoonaa euroa. Kasvu johtuu pääosin kauden tuloksesta, 3 154 miljoonaa euroa, jota pienensi -1 320 miljoonan euron valuuttojen muuntoero vaikutus sekä 977 miljoonan euron maksetut osingot.

## Rahoitus

Vuonna 2014 nettovelka pieni 3 576 miljoonalla eurolla 4 217 miljoonaan euroon (2013: 7 793). Nettovelka ilman Värmen rahoitusta oli 3 664 miljoonaa euroa (2013: 6 658).

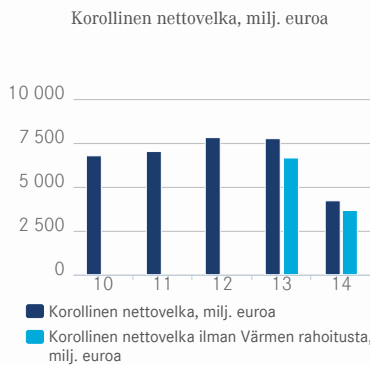
Joulukuun 2014 lopussa konsernin likvidit varat olivat 2 766 miljoonaa euroa (2013: 1 265) mukaan lukien OAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, joiden yhteenlaskettu arvo on noin 134 miljoonaa euroa (2013: 113). Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli käytettävissään noin 2,2 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja.

Vuoden 2014 tammi-joulukuun aikana konsernin nettorahoituskulut olivat 217 miljoonaa euroa (2013: 289). Nettorahoituskulut sisältävät myös rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen, joka oli -5 miljoonaa euroa (2013: -16).

Fortumin pitkäaikainen luottoluokitus sekä S&P:lta että Fitchiltä säilyi muuttumattomana ja on A- (näkyvät negatiiviset).

## Tunnuslukuja

Vuoden 2014 lopussa nettovelan ja käyttökateen (EBITDA) suhde oli 1,1 (2013: 3,7), ja vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökateen suhde oli 2,3 (2013: 3,9).



vaikutus oli 300 miljoonaa euroa. Vaikutusta pieni käyttöpääoman kasvu 125 miljoonalla eurolla. Valuuttakurssieroista syntyi voittoja ja tappioita yhteensä 352 miljoonaa euroa (2013: 52), jotka liittyivät Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryhtiöiden lainoja suojaavien valuuttavaihtosopimusten jatkamiseen. Käyttöomaisuusinvestoinnit pienivät 236 miljoonalla eurolla 768 miljoonaan euroon (2013: 1 004). Tulot osakemyynneistä olivat yhteensä 3 062 miljoonaa euroa (2013: 122) ja kertyivät pääosin Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan ja Gasumin osakkeiden myynnistä (liite 8). Tulot korollisista saamisista sisältävät 534 miljoonaa euroa Fortum Värmeltä. Investointien rahavirta oli yhteensä 2 816 miljoonaa euroa (2013: -944). Rahavirta ennen rahoituseriä, ts. rahoitusta, kasvoi 3 974 miljoonalla eurolla 4 578 miljoonaan euroon (2013: 604).

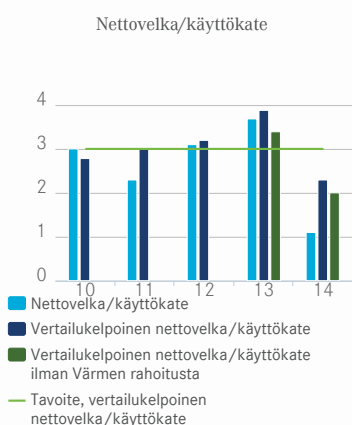
Varat käytettiin osittain 977 miljoonan euron osinkoihin huhtikuussa 2014 ja 2 079 miljoonan euron korollisten velkojen maksuun. Likvidit varat vuoden lopussa olivat 2 766 miljoonaa euroa (2013: 1 265).

## Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma pieni 1 973 miljoonalla eurolla 21 375 miljoonaan euroon (2013: 23 348) sisältäen pitkäaikaisten varojen vähenemisen, 2 412 miljoonaa euroa. Valuuttojen muuntoerojen vaikutus aineettomiin hyödykkeisiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksissä oli 2 015

## Rahavirta

Vuonna 2014 liiketoiminnan rahavirta kasvoi 214 miljoonalla eurolla 1 762 miljoonaan euroon (2013: 1 548). Kasvu johtui pääosin valuuttakurssieroista, joiden positiivinen



Fortum rahoittaa tällä hetkellä Fortum Värmeä, ja yhtiöön liittyvät lainat 553 miljoonaa euroa (2013: 1 135) esitetään korollisissa lainasaamisissa Fortumin taseessa. Tavoitteena on kuitenkin näiden lainojen uudelleenjärjestely vuonna 2015. Jos lainat vähennetään nettovelasta, on nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde

viimeisen 12 kuukauden ajalta 2,0 (2013: 3,4).

Velkaantumisaste oli 39 % (2013: 77 %) ja omavaraisuusaste 51 % (2013: 43 %). Osakekohtainen oma pääoma oli 12,23 euroa (2013: 11,28). Sijoitetun pääoman tuotto vuonna 2014 oli 19,5 % (2013: 9,0 %) ja

oman pääoman tuotto 30,0 % (2013: 12,0 %). Sekä sijoitetun että oman pääoman tuottoon vaikuttivat positiivisesti Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan sekä Norjan sähkönsiirto- ja lämpöliiketoimintojen myyntivoitot.

## Segmenttikatsaukset

### Power and Technology

*Power and Technology -segmenttiin kuuluvat Fortumin vesi-, ydin- ja lauhdevoimatuotanto, Power Solutions -yksikön asiantuntijapalvelut, salkunhallintapalvelut ja trading sekä teknologia-, tutkimus- ja tuotekehitysyksiköt. Segmentin kaksi divisioonaa ovat Hydro Power and Technology sekä Nuclear and Thermal Power.*

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Liikevaihto	2 156	2 252	-4 %
- sähkönmyynti	2 026	2 117	-4 %
- muu myynti	130	135	-4 %
Liikevoitto	855	922	-7 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	877	859	2 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	998	1 007	-1 %
Sidottu pääoma 31.12.	6 001	6 355	-6 %
Sidotun pääoman tuotto, %	13,6	14,5	-6 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	14,2	13,8	3 %
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	198	181	9 %
Henkilöstön lukumäärä	1 639	1 723	-5 %

Vuonna 2014 Power and Technology -segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 877 miljoonaa euroa (2013: 859) eli 18 miljoonaa euroa vertailukautta parempi. Tulosta paransi lähinnä korkeampi vesivoiman tuotantomäärä, alemmat tuotannon kustannukset sekä Ruotsin kruunun (SEK) kehitys. Nämä myös tasoittivat matalampien sähkönhintojen, alemman

lämpövoimantuotannon määrän ja Grangemouthin myynnin tulosta heikentävää vaikutusta. Lisäksi vuonna 2013 tehtiin 20 miljoonan euron arvonalentumiskirjaus, joka liittyi Inkoon voimalaitoksen sähköntuotannon lopettamiseen.

Liikevoitto oli 855 miljoonaa euroa (2013: 922). Liikevoittoon vaikuttivat myyntivoitot, yhteensä 52 miljoonaa euroa (2013: 25)

sekä kertaluonteiset erät, pääasiassa sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitokäytäntö sekä ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu yhteensä -73 miljoonalla eurolla (2013: 38).

### Sähköntuotanto lähteittäin

TWh	2014	2013	Muutos 14/13
Vesi- ja tuulivoima, Pohjoismaissa	22,4	18,1	24 %
Ydinvoima, Pohjoismaissa	23,8	23,7	0 %
Lämpövoima, Pohjoismaissa	0,9	1,9	-53 %
<b>Yhteensä Pohjoismaissa</b>	<b>47,1</b>	<b>43,7</b>	<b>8 %</b>
Lämpövoima muissa maissa	0,7	1,0	-30 %
<b>Yhteensä</b>	<b>47,9</b>	<b>44,7</b>	<b>7 %</b>

### Pohjoismainen myynti

TWh	2014	2013	Muutos 14/13
Myynti Pohjoismaissa	48,6	45,3	7 %
Josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa <sup>1)</sup>	44,6	40,2	11 %

1) Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, markkinahintaan perustuvia ostoja eikä myyntiä vähemmistöosakkaille (mm. Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

### Myyntihinta

euroa/MWh	2014	2013	Muutos 14/13
Segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa <sup>2)</sup>	41,4	46,4	-11 %

2) Sähkön tukkumyyntihinta ei sisällä myyntituloja lämpövoimatuotannosta, markkinahintaan tehdyistä ostoista eikä myyntiä vähemmistöosakkaille (mm. Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

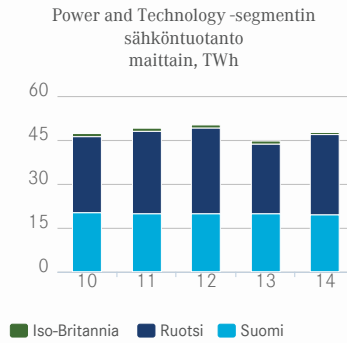
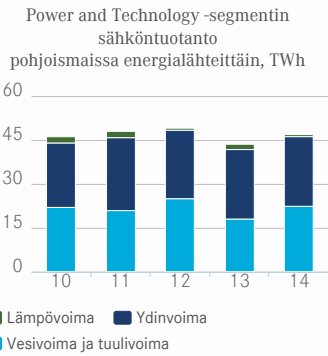
Segmentin liiketoiminnoissa saavutettu sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 41,4 euroa/MWh (2013: 46,4) eli 5,0 euroa/MWh alempi kuin vuonna 2013. Systeemihinta ja kaikki aluehinnat olivat selvästi alemmat kuin vertailuvuonna. Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 29,6 euroa/MWh (2013: 38,1). Keskimääräinen aluehinta oli Suomessa 36,0 euroa/MWh (2013: 41,2) ja Tukholman alueella (SE3) 31,6 euroa/MWh (2013: 39,4).

Segmentin sähköntuotanto vuonna 2014 Pohjoismaissa oli 47,1 TWh (2013: 43,7). Vesivarantotilanteen normalisoitumisen ansiosta vesivoimatuotanto oli vuoden aikana 4,3 TWh vertailuvuotta suurempi. Ydinvoimaa tuotettiin 0,2 TWh vertailukautta enemmän parantuneiden voimaloiden käyttöasteiden myötä. Ydinvoiman käytettävyys oli hyvä Fortumin täysin omistamissa ja osaomisteisissa reaktoreissa, lukuun ottamatta Oskarshamn 2 -yksikköä, joka on ollut poissa käytöstä turvallisuusjärjestelmien perusteellisen modernisoinnin vuoksi 1.6.2013 alkaen. Vuonna 2014 käytettävyys oli kaikkien aikojen paras sekä Olkiluodossa että Forsmarkissa. Fortumin lämpövoimatuotanto Pohjoismaissa oli 0,9



TWh (2013: 1,9). Tuotannosta oli 97 % hiilidioksidipäästötöntä (2013: 94 %).





## Heat, Electricity Sales and Solutions

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentti sisältää lämmön ja sähkön yhteistuotannon (CHP), lämmön ja sähkön myynnin sekä asiakaslähtöisten ratkaisujen kehittämisen. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Baltiassa, Puolassa ja Intiassa. Segmenttiin kuuluu myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Fortum Värmestä, joka on yhteisyritys ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä.

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Liikevaihto	1 332	1 516	-12 %
- lämmönmyynti	430	492	-13 %
- sähkönmyynti	783	900	-13 %
- muu myynti	119	124	-4 %
Liikevoitto	337	134	151 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	104	109	-5 %
josta Electricity Sales	48	47	2 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	204	211	-3 %
Sidottu pääoma 31.12.	2 112	2 295	-8 %
Sidotun pääoman tuotto, %	19,1	9,7	97 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	8,7	8,7	0 %
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	124	134	-7 %
Henkilöstön lukumäärä	1 807	1 968	-8 %

Vuodesta 2014 alkaen aiemmat Heat-divisioona ja Electricity Sales and Solutions -liiketoiminta-alue raportoidaan yhtenä segmenttinä. Lisäksi Fortum Värme, joka aiemmin yhdisteltiin tytäryhtiönä Heat-divisioonaan, käsitellään nyt yhteisyrityksenä ja yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Näin ollen Fortum Värmen tulosvaikutus on sisällytetty osakkuus- ja yhteisyritysten voitto-osuuksiin. Vuonna 2014 vaikutus oli 67 (73) miljoonaa euroa.

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin lämmönmyynti oli tilikaudella yhteensä 7,9 TWh (2013: 10,7).

Sähkönmyynti CHP-laitoksista oli yhteensä 2,8 TWh (2013: 3,5). Uudesta kapasiteetista ja alhaisemmista polttoainekustannuksista huolimatta lämmön ja sähkön myyntimäärät olivat vertailukautta pienemmät, mikä selittyi pääosin normaalia lämpimämmällä ensimmäisellä ja kolmannella neljänneksellä sekä laitosmyynneillä vuosina 2013 ja 2014. Lämmin sää vähensi myös sähkön vähittäismyyntiä etenkin vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli 104 miljoonaa euroa (2013: 109). Tulosta heikensivät pääasiassa pienemmät myyntimäärät ja

alemmat sähkön hinnat uudesta tuotantokapasiteetista ja alemmista polttoainehinnoista huolimatta.

Liikevoitto oli 337 miljoonaa euroa (2013: 134), johon myyntivoitot vaikuttivat yhteensä 254 miljoonalla eurolla (2013: 18).

Joulukuun lopussa Fortumilla oli yli 1,3 miljoonaa sähkönmyyntiasiakasta.

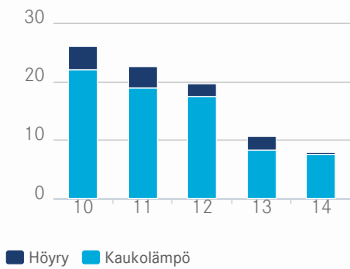
**Lämmönmyynti maittain**

TWh	2014	2013	Muutos 14/13
Suomi	3,2	5,4	-41 %
Puola	3,4	4,1	-17 %
Muut maat	1,3	1,2	8 %
<b>Yhteensä</b>	<b>7,9</b>	<b>10,7</b>	<b>-26 %</b>

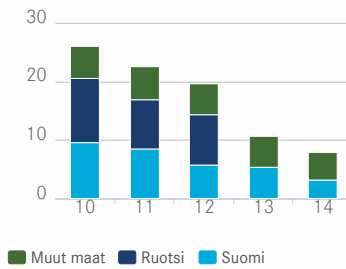
**Sähkönmyynti**

TWh	2014	2013	Muutos 14/13
CHP-laitoksista	2,8	3,5	-20 %
Myynti asiakkaille	13,8	13,6	1 %
<b>Yhteensä</b>	<b>16,5</b>	<b>17,1</b>	<b>-4 %</b>

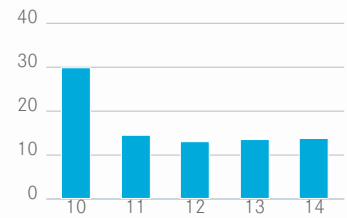
Heat, Electricity Sales and Solutions segmentin kaukolämmön ja höyryn myynti, TWh



Heat, Electricity Sales and Solutions segmentin kaukolämmön ja höyryn myynti maittain, TWh



Sähkönmyynti asiakkaille Heat, Electricity Sales and Solutions segmentissä, TWh



## Russia

*Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää myös Fortumin runsaan neljänneksen omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.*

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Liikevaihto	1 055	1 119	-6 %
- sähkönmyynti	758	822	-8 %
- lämmönmyynti	285	290	-2 %
- muu myynti	11	7	57 %
Liikevoitto	161	156	3 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	161	156	3 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	304	258	18 %
Sidottu pääoma 31.12.	2 597	3 846	-32 %
Sidotun pääoman tuotto, %	5,6	5,2	8 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	5,6	5,2	8 %
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	367	435	-16 %
Henkilöstön lukumäärä	4 213	4 162	1 %

Venäjällä sähkön tukkumarkkinat vapautettiin vuoden 2011 alussa. Kaikki sähköntuotantoyhtiöt kuitenkin myyvät edelleen kotitalouksien ja eräiden erityisryhmien kulutusta vastaavan osan sähköntuotannostaan ja kapasiteetistaan säännellyillä hinnoilla. Vuonna 2014 Fortum myi noin 80 % sähköntuotannostaan vapautetulla sähkön hinnalla.

Vuotta 2014 koskeva kapasiteetti- ja huutokauppa (CCS - ”vanha kapasiteetti”, rakennettu ennen vuotta 2008) pidettiin syyskuussa 2013. Koko Fortumin kapasiteetti sai osallistua huutokauppaan vuodelle 2014, ja suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli myös valituksi. Fortumin kapasiteetista ei valittu 132 MW:a, mikä on noin 4,6 % Fortumin vanhasta kapasiteetista Venäjällä.

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA - ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat ja ajanjakso on määritelty investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Yritystoston aikaan vuonna 2008 Fortum teki varauksen mahdollisista viivästyksistä aiheutuvia sakkoja varten. Mahdollisia sakkoja voidaan vaatia, jos uuden kapasiteetin käyttöönotto viivästyy tai jos

investointivelvoitesopimusten sovittuja keskeisiä ehtoja ei muuten täytetä. Voimalaitosyksiköiden käyttöönoton aikataulu arvioidaan vuosineljänneksittäin ja mahdollisten muutosten vaikutukset varauksen määrään päivitetään tämän mukaisesti.

Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyypin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyyden vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Kapasiteettimaksut (CSA) voivat myös vaihdella hieman vuosittain, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligatioihin, joiden maturiteetti on 8–10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Tarkastelussa otetaan huomioon sähkönmyyntituotot, ja on mahdollista, että sen seurauksena myös uuden kapasiteetin kapasiteettimaksuja muutetaan.

Vuonna 2014 Russia-segmentin sähkönmyynti oli 26,5 TWh (2013: 25,6) ja lämmönmyynti oli 26,0 TWh (2013: 24,1).

Russia-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 161 miljoonaa euroa (2013: 156). CSA-sopimuksen mukaisia kapasiteettimaksuja

saavien uusien yksiköiden positiivinen vaikutus liikevoittoon oli noin 165 miljoonaa euroa (2013: 163). Ruflan heikkenemisen vaikutus tähän lukuun oli -35 miljoonaa euroa, CSA-varauksen purkamisen 4 miljoonaa euroa (2013: 48). Tulosta paransivat lisäksi parempi sähkön ja lämmön kate, tulos lämpöliittymistä sekä pienemmät luottotappiot ja toiminnan tehostaminen. Heikentynyt Venäjän rupla pienensi kokonaisuudessaan Russia-segmentin tulosta noin 34 miljoonalla eurolla. Vertailukauden tulokseen sisältyy 48 miljoonan euron CSA-varauksen purkaminen ja 40 miljoonan euron korvaus CSA-sakoista.

Vuoden 2014 liikevoitto oli 161 miljoonaa euroa (2013: 156).

Fortumin Njaganin voimalaitoksen kolmannen yksikön käyttöönottestaus ja sertifiointi saatiin onnistuneesti päätökseen syyskuun lopussa. Fortum aloitti uuden yksikön kaupallisen käytön vuoden 2014 lopussa. Venäjän valtion investointivelvoitesopimusten (Capacity Supply Agreement, CSA) mukaisten kapasiteettimaksujen suoritus 418 megawattista (MW) Fortumille alkoi 1.1.2015.

### Fortumin sähkön, kapasiteetin ja kaasun hinnat Venäjällä

	2014	2013	Muutos 14/13
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh	1 089	1 021	7 %
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella, RUB/1 000 m <sup>3</sup>	3 362	3 131	7 %
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille (CCS), tRUB/MW/kk <sup>1)</sup>	167	163	2 %
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille (CSA), tRUB/MW/kk <sup>1)</sup>	552	576	-4 %
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	304	276	10 %
Fortumin saavuttama sähkön hinta Venäjällä, EUR/MWh	30,4	32,1	-5 %

1) Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyymeille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma kulutus.

## Distribution

Fortum omistaa ja käyttää sähkönjakelu- ja alueverkkoja sekä siirtää sähköä kaikkiaan noin 0,9 miljoonalle asiakkaalle Ruotsissa.

milj. euroa	2014	2013	Muutos 14/13
Liikevaihto	751	1 064	-29 %
- jakeluverkot	590	896	-34 %
- alueverkot	120	129	-7 %
- muu myynti	41	39	5 %
Liikevoitto	2 132	349	511 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	266	332	-20 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	416	548	-24 %
Sidottu pääoma 31.12.	2 615	3 745	-30 %
Sidotun pääoman tuotto, %	73,6	9,3	691 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	9,3	8,8	6 %
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	147	255	-42 %
Henkilöstön lukumäärä	390	805	-52 %

Vuonna 2014 jakelu- ja alueverkkoosiirron kokonaismäärät olivat 17,6 TWh (2013: 26,1) ja 13,8 TWh (2013: 16,3). Volyymeja pienensi lämmin sää etenkin ensimmäisellä neljänneksellä. Vertailuvuotta pienemmät volyymit selittyvät pääosin Fortumin Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myynnillä.

Distribution-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 266 miljoonaa euroa (2013: 332). Tuloksen pieneneminen johtui pääasiassa hyvin leudosta säästä vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä ja Fortumin Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä, joka saatiin päätökseen maaliskuun lopulla.

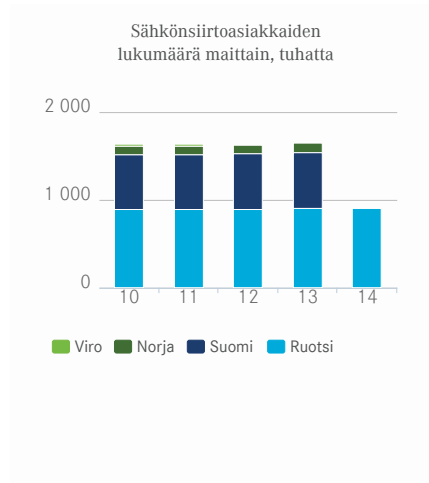
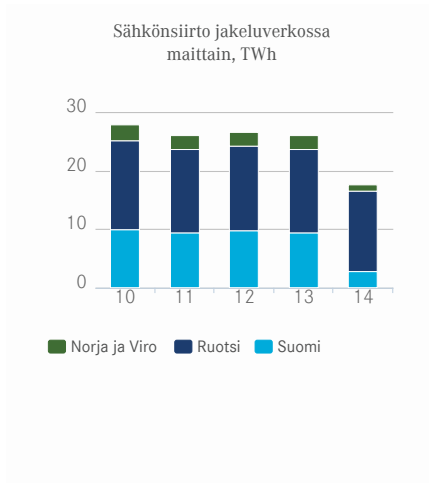
Liikevoitto oli 2 132 miljoonaa euroa (2013: 349), ja Suomen sekä Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myyntivoittojen vaikutus oli noin 1 865 miljoonaa euroa.

### Sähkönsiirto jakeluverkoissa

TWh	2014	2013	Muutos 14/13
Ruotsi	13,7	14,1	-3 %
Suomi	2,8	9,5	-71 %
Norja	1,1	2,5	-56 %
<b>Yhteensä</b>	<b>17,6</b>	<b>26,1</b>	<b>-33 %</b>

Sähkönsiirtoasiakkaitten lukumäärä maittain

Tuhatta	31.12.2014	31.12.2013	Muutos 14/13
Ruotsi	906	903	0 %
Suomi	-	642	-
Norja	-	103	-
<b>Yhteensä</b>	<b>906</b>	<b>1 648</b>	<b>-45 %</b>



## Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

milj. euroa	2014	2013
<b>Investoinnit käyttöomaisuuteen</b>		
Aineettomat hyödykkeet	22	46
Aineelliset hyödykkeet	752	959
<b>Yhteensä</b>	<b>774</b>	<b>1 005</b>
<b>Bruttoinvestoinnit osakkeisiin</b>		
Tytäryritysosakkeet	7	11
Osakkuusyritysosakkeet	60	0
Myytavissä olevat osakkeet	2	4
<b>Yhteensä</b>	<b>69</b>	<b>15</b>

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuonna 2014 olivat 843 miljoonaa euroa

(2013: 1 020). Investoinnit ilman yritysostoja olivat 774 miljoonaa euroa (2013: 1 005).

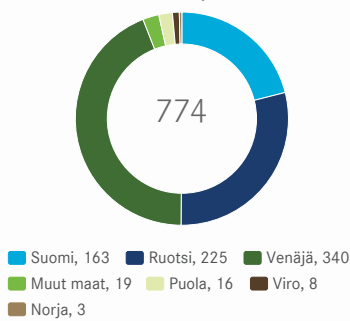
[Katso liitetieto 19.2 Investoinnit.](#)

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähköntuotanto- kapasiteetti MW	Lämmöntuotanto- kapasiteetti MW	Toimitus- aika
<b>Power and Technology</b>				
Vesivoimalaitosten perusparannus	Vesivoima	14		2015
<b>Russia<sup>1)</sup></b>				
Chelyabinsk 1	Kaasu (CCGT)	248	175	1H 2015
Chelyabinsk 2	Kaasu (CCGT)	248	175	1H 2015

1) Kaupallisen käytön aloitus.

Investoinnit käyttömaisuuteen  
maittain, milj. euroa



Investoinnit käyttömaisuuteen ja  
bruttoinvestoinnit osakkeisiin,  
milj. euroa



## Power and Technology

Fortum osallistuu Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa kautta Olkiluoto 3:n 1 600 MW:n ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa. Laitoksen toimittajan, AREVA-Siemens -yhteenliittymän mukaan yksikön kaupallisen sähköntuotannon on suunniteltu alkavan loppuvuonna 2018. TVO on nostanut 200 miljoonan euron osakaslainan yhteensä 600

miljoonan euron sitoumuksesta. Fortumin osuus 200 miljoonan euron nostetusta lainasta on noin 50 miljoonaa euroa. Fortumin jäljelle jäävä sitoumus OL3-yksikköön on 100 miljoonaa euroa.

Fortum aloitti maaliskuussa 2014 mittavat peruskorjaukset kahdelle Imatran vesivoimalaitoksen seitsemästä koneistosta. Korjausten ansiosta voimalaitoksen teho nousee 14 megawattia 192 megawattiin ja laitoksen turvallisuus ja luotettavuus paranevat. Peruskorjausten jälkeen Imatran vesivoimalaitos on sekä teholtaan että tuotannoltaan Suomen suurin vesivoimalaitos.

Toukokuussa 2014 Fortum ja Areva-Siemens -konsortio päättivät yhdessä Loviisan voimalaitoksen automaatiouudistushanketta koskevan sopimuksen. Areva-Siemens -konsortio tekee loppuun meneillään olevat sovitut ja uudelleenmitoitettut työt yhteistyössä Fortumin kanssa. Lisäksi Fortum allekirjoitti sopimuksen englantilaisen Rolls-Roycen kanssa Loviisan ydinvoimalaitoksen automaatiouudistuksesta. Uudistushanke jakautuu usealle vuodelle.

Suomen hallitus hylkäsi syyskuussa Teollisuuden Voima Oy:n (TVO) hakemuksen jatkoajasta rakentamislupaa hakemiseksi Olkiluoto 4 -hankkeelle. Tämän seurauksena alkuperäinen, vuonna 2010 TVO:lle annettu periaatepäätös pysyy voimassa, ja sen mukaan rakentamislupaa on haettava kesäkuun 2015 loppuun mennessä.

Lokakuussa Fortum myi Isossa-Britanniassa sijaitsevan tytäryhtiönsä, Grangemouth CHP:n INEOS Industries Holdingsille. Grangemouth CHP operoi ja omistaa maakaasua polttoaineena käyttävän sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitoksen, joka sijaitsee Grangemouthissa Skotlannissa.

Joulukuussa 2014 Fortum kertoi suunnitelmista venäläisen TGC-1:n uudelleenjärjestelyihin liittyen. Edellyttäen, että Fortum saa yli 75 % omistusosuuden TGC-1:n vesivoimatuotannosta, Fortum on valmis osallistumaan enintään 15 % vähemmistöosuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehoilla kuin muutkin suomalaiset hankkeeseen osallistuvat yritykset.

## Heat, Electricity Sales and Solutions

Fortum Väreme, Fortumin ja Tukholman kaupungin omistama yhteisyritys, investoi biopolttoaineita käyttävään sähkön ja lämmön yhteistuotantoon Värtanin voimalaitoksella Tukholmassa. Uusi voimalaitos korvaa osittain olemassa olevaa kapasiteettia. Laitoksen arvioidaan valmistuvan vuonna 2016. Sen lämmöntuotantokapasiteetti on 280 MW ja sähköntuotantokapasiteetti 130 MW.

Fortum osallistuu osakkuusyhtiönsä Turun Seudun Energiantuotannon uuden sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen rakentamiseen Naantalissa. Uusi voimalaitos korvaa vanhan olemassa olevan laitoksen. Laitos on suunniteltu otettavaksi käyttöön vuonna 2017, ja laitoksen valmistuttua sen lämmöntuotantokapasiteetti on 244 MW ja sähköntuotantokapasiteetti 142 MW.

Kesäkuussa Fortum saattoi päätökseen Norjan lämpöliiketoimintansa myynnin iCON Infrastructure Partners II, L.P. -rahastolle.

Syyskuussa saatiin päätökseen yrityskauppa, jossa Fortum osti E.ON Ruhrgas International GmbH:n 33,66 % osuuden virolaisesta maakaasun vienti-, myynti- ja jakeluyhtiöstä AS Eesti Gaasista sekä vastaavan osuuden kaasujakeluyhtiö AS Võrguteenus Valduksesta. Hankitut osakkeet kasvattivat

Fortumin omistusosuutta molemmissa yhtiöissä noin 51 %:iin. Fortum jatkaa virolaisen kaasuliiketoiminnan omistusosuutensa raportointia pääomaosuusmenettelyn mukaisesti.

Marraskuussa Fortum sopi myyvänsä 51,4 % omistusosuutensa osakkuusyhtiö AS Vörguteenus Valduksessa, kauppa saatiin päätökseen tammikuussa 2015. Kaupalla arvioidaan olevan vähäinen vaikutus Fortumin tulokseen.

Marraskuussa Fortum kertoi myyvänsä omistusosuutensa suomalaisessa maakaasuyhtiö Gasum Oy:ssä Suomen valtiolle. Fortumin osakkeiden kauppahinta oli noin 310 miljoonaa euroa. Fortum kirjasi kaupasta noin 190 miljoonan euron myyntivoiton Fortumin Heat, Electricity Sales

and Solutions -segmentin vuoden 2014 neljännen vuosineljänneksen tulokseen.

## Russia

Joulukuussa Fortum ja Gazprom Energoholding allekirjoittivat pöytäkirjan aloittaakseen alueellisen energiantuotantoyhtiö TGC-1:n omistustensa uudelleenjärjestelyn Venäjällä. TGC-1 omistaa ja operoi Venäjän luoteisosassa vesija lämpövoimaa sekä Pietarin lämmönjakeluverkkoa. Gazprom Energoholding omistaa yhtiön osakekannasta 51,8 % ja Fortum 29,5 %.

Uudelleenjärjestelyssä Fortum perustaa Rosatomin kanssa yrityksen, joka omistaa TGC-1:n vesivoimatuotannon. Gazprom Energoholding jatkaa TGC-1:n lämpöliiketoimintaan liittyviä toimintoja. Nykyisen TGC-1:n omistusosuutensa kautta

Fortumin osuus vesivoimaan keskittyneestä yrityksestä nousi yli 75 %:iin. Rosatomista tulisi yrityksen vähemmistöomistaja vajaan 25 % osuudella.

## Distribution

Maaliskuussa 2014 Fortum sai päätökseen Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa myynnin Suomi Power Networks Oy:lle. Yritysjärjestelyn velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Fortum kirjasi yritysjärjestelystä 1,85 miljardin euron myyntivoiton eli 2,08 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto kirjattiin Fortum Distribution -segmentin vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Toukokuussa 2014 Fortum saattoi päätökseen Norjan sähkönsiirtoliiketoimintansa myynnin energiayhtiö Hafslundille.

## Henkilöstö

	2014	2013
Henkilöstön lukumäärä, 31.12.	8 592	9 186
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	8 821	9 532
Henkilöstökulujen kokonaissumma, milj. euroa	413	460

Fortumin toiminta on keskittynyt pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Joulukuun lopussa henkilöstön kokonaismäärä oli 8 592 (2013: 9 186).

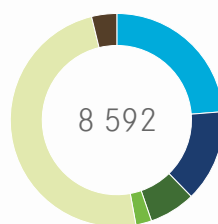
Joulukuun 2014 lopussa Power and Technology -segmentissä oli 1 639 (1 723) työntekijää, Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentissä 1 807 (1 968), Russia-segmentissä 4 213 (4 162) ja Distribution-segmentissä 390 (805). Muun henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 543 (528).

Henkilöstön vähentyminen johtui pääasiassa Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myynnistä ja Fortumin tehostamisohjelmasta. Tehostamisohjelmasta aiheutuneet henkilöstövähennykset on toteutettu luonnollisen poistuman, vapautuvien tehtävien uudelleenjärjestelyjen ja eläkkeelle siirtymisten kautta. Fortumin tehostamisohjelman aikana avoimet työpaikat on ensisijaisesti täytetty sisäisesti.

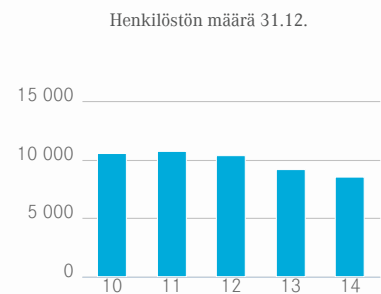
Henkilöstön sisäistä liikkuvuutta on lisätty vuoden aikana. Työntekijöiden sisäinen liikkuvuus eri maiden ja divisioonien välillä vahvistaa osaamista ja parantaa hyvien käytäntöjen jalkautumista laajasti organisaatiossa.

Katso [liitetieto 12 Henkilöstökulut](#).

Henkilöstö maittain 31.12.2014



■ Suomi, 2 040    ■ Ruotsi, 1 201  
■ Puola, 603    ■ Viro, 206    ■ Venäjä, 4 213  
■ Muut maat, 329



## Muutoksia Fortumin johdossa

Fortum uudisti liiketoimintarakenteensa 1.3.2014 alkaen. Muutoksen tavoitteena on vahvistaa strategian toteuttamisedellytyksiä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Matti Ruotsala nimitettiin Chief Operating Officeriksi (COO). Fortumin talousjohtajaksi (CFO) nimitettiin Timo Karttinen. Uusina jäseninä johtoryhmään nimitettiin ydin- ja lauhdevoimaliiketoiminnasta vastaava johtaja Tiina Tuomela, strategijasta ja yritysjärjestelyistä vastaava johtaja Kari Kautinen sekä yhteiskuntasuhteista vastaava johtaja Esa Hyvärinen.

Fortumin neljä raportointisegmenttiä divisioonineen ovat 1.3.2014 alkaen:

- Power and Technology (raportoi COO:lle)  
- Hydro Power and Technology,

Per Langer, Executive Vice President (EVP)  
- Nuclear and Thermal Power,  
Tiina Tuomela, EVP

- Heat, Electricity Sales and Solutions (raportoi COO:lle), Markus Rauramo, EVP
- Russia, Alexander Chuvaev, EVP
- Distribution, Timo Karttinen, CFO

Fortumin kuusi esikuntatoimintoa ovat:

- Talous, jota johtaa CFO Timo Karttinen
- Strategia ja yritysjärjestelyt, johtajanaan Kari Kautinen
- Lakiasiat, jota johtaa lakiasiaintoimintajohtaja Sirpa-Helena Sormunen (aloittanut syyskuussa 2014)
- Henkilöstö ja IT, josta vastaa henkilöstöjohtaja Mikael Frisk

- Viestintä, jota johtaa viestintäjohtaja Helena Aatinen
- Yhteiskuntasuhteet, josta vastaa yhteiskuntasuhteiden johtaja Esa Hyvärinen

COO Matti Ruotsala, CFO Timo Karttinen ja Venäjän divisioonan johtaja Alexander Chuvaev sekä esikuntatoimintojen johtajat raportoivat toimitusjohtajalle.

Kaarina Ståhlberg jätti perhesyistä Fortumin lakiasiaintoimintajohtajan tehtävät ja johtoryhmän jäsenyyden 8.4.2014 alkaen.

Kesäkuussa 2014 OTK, varatuomari Sirpa-Helena Sormunen, 54, nimitettiin Fortumin lakiasiaintoimintajohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi 1.9.2014 alkaen. Hän raportoi toimitusjohtajalle.

## Tilikauden jälkeiset tapahtumat

22.1.2015 Fortum ilmoitti että toimitusjohtaja Tapio Kuula jää 1.2.2015 työkyyttömyyseläkkeelle. Kuula toimi Fortumin toimitusjohtajana vuodesta 2009. Fortumin hallitus on käynnistänyt seuraajan hakuprosessin käsittäen sekä sisäisiä että ulkoisia kandidaatteja. Talousjohtaja Timo

Karttinen hoitaa myös väliaikaisesti toimitusjohtajan tehtäviä tänä aikana.

22.1.2015 Fortumin osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdotti varsinaiselle yhtiökokoukselle 2015, että hallitus koostuu kahdeksasta (8) jäsenestä ja että seuraavat henkilöt valitaan hallituksen jäseniksi tulevaisuuteen, joka päättyy vuoden

2016 yhtiökokouksen päättyessä. Uudelleenalitettaviksi ehdotetaan: Sari Baldauf, hallituksen puheenjohtajaksi, Kim Ignatius, varapuheenjohtajaksi ja jäseniksi Minoo Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Petteri Taalas ja Jyrki Talvitie. Uusiksi jäseniksi ehdotetaan valittavan Eva Hamilton ja Tapio Kuula.

## Näkymät

### Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos on altis useille taloudellisille, strategisille, poliittisille, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille. Fortumin tuloksen kannalta yksi tärkeimmistä tekijöistä on sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat kysynnän ja tarjonnan tasapaino, polttoaineiden ja CO<sub>2</sub>-päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne. Fortumin investointiohjelman valmistuminen Venäjällä on myös yksi yhtiön tuloskasvun avaintekijöistä, sillä se kasvattaa tuotantokapasiteettia ja CSA-kapasiteettimaksuja.

Maailmantalouden epävarmuuden jatkuminen ja epävakaa taloustilanne Euroopassa pitävät talouden kasvunäkymät arvaamattomina. Yleinen talouden epävarmuus vaikuttaa raaka-aineiden ja CO<sub>2</sub>-päästöoikeuksien hintoihin, ja tämä saattaa ylläpitää sähkön

tukkuhinnan laskupainetta Pohjoismaissa. Venäjän liiketoiminnan osalta keskeisiä tekijöitä ovat talouden kasvu, ruplan kurssi, kaukolämpömarkkinoiden sääntelyyn liittyvä kehitys sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Investointiohjelmaan liittyvät operatiiviset riskit ovat edelleen olemassa. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyyden vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi talouden turbulenssin seurauksena suuremmilla valuuttakurssivaihteluilla, erityisesti Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta, on sekä muunto- että transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen. Pohjoismaissa energiatoimialan lainsäädännöllinen ja verotuksellinen ympäristö on lisännyt sähköyhtiöiden riskejä.

Lisätietoja Fortumin riskeistä ja riskienhallinnasta on esitetty [hallituksen toimintakertomuksessa](#) sekä [liitetiedossa 3 Rahoitusriskien hallinta](#).

### Pohjoismaiset markkinat

Makrotalouden epävarmuudesta huolimatta sähkön osuuden kokonaisenergiankulutuksesta odotetaan jatkavan kasvuaan. Fortumin arvioi edelleen, että vuosittainen sähkönkulutus kasvaa Pohjoismaissa keskimäärin noin 0,5 %, mutta lähivuosien kasvuvauhti riippuu paljolti Euroopan ja etenkin Pohjoismaiden makrotalouden kehityksestä.

Vuoden 2014 aikana Euroopan Unionin päästöoikeuksien (EUA) hinnat nousivat, ja öljyn ja hiilen hinnat laskivat. Sähkön termiinihinnat seuraavalle 12 kuukaudelle laskivat sekä Pohjoismaissa että Saksassa.

Tammikuun puolivälissä 2015 hiilen termiinihinta (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2015 oli noin 58 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja hiilidioksidipäästöoikeuksien markkinahinta (EUA) vuodelle 2015 noin 7 euroa hiilidioksiditonnia kohti. Sähkön termiinihinta



Nord Poolissa loppuvuodelle 2015 oli noin 28 euroa/MWh ja vuodelle 2016 oli noin 29 euroa/MWh. Saksassa sähkön termiinihintaa loppuvuodelle 2015 oli noin 32 euroa/MWh ja vuodelle 2016 noin 32 euroa/MWh. Pohjoismaiden vesivarannot olivat noin -1 TWh alle pitkänajan keskiarvotason ja noin -1 TWh alle vuoden 2014 vastaavan ajankohdan tason.

## Strategian mukainen rakennejärjestely Venäjällä

Joulukuussa 2014 Fortum ja Gazprom Energoholding allekirjoittivat pöytäkirjan aloittaakseen alueellisen energiantuotantoyhtiö TGC-1:n omistustensa uudelleenjärjestely Venäjällä. TGC-1 omistaa ja operoi Venäjän luoteisosassa vesi- ja lämpövoimaa sekä Pietarissa lämmönjakeluverkkoa. Gazprom Energoholding omistaa yhtiön osakekannasta 51,8 % ja Fortum 29,5 %.

Uudelleenjärjestelyssä Fortum perustaa Rosatomin kanssa yrityksen, joka omistaa TGC-1:n vesivoimatuotannon. Gazprom Energoholding jatkaa TGC-1:n lämpöliiketoimintaan liittyviä toimintoja. Nykyisen TGC-1:n omistusosuutensa kautta Fortumin osuus vesivoimaan keskittyneestä yrityksestä nousisi yli 75 %:iin. Rosatomista tulisi yrityksen vähemmistöomistaja vajaan 25 % osuudella. Vesivoimayhtiöstä tulisi Fortumin tytäryhtiö.

Edellyttäen, että Fortum saa yli 75 % omistusosuuden TGC-1:n vesivoimatuotannosta, Fortum on valmis osallistumaan enintään 15 % vähemmistöosuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehdoilla kuin muutkin hankkeeseen tällä hetkellä osallistuvat suomalaiset yritykset.

## Power and Technology

Fortumin Power and Technology -segmentin sähkönhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat tyypillisesti suojausasteet, suojaushinta, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Mikäli sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti segmentin saavuttamassa sähkön tukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa johtaisi noin 45 miljoonan euron muutokseen Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Lisäksi segmentin vertailukelpoiseen liikevoittoon

vaikuttaa mahdollinen lämpövoimatuotannon määrä ja siitä saatava tuotto.

Ruotsin ydinvoimalaitoksissa meneillään olevien monivuotisten investointiohjelmien tavoitteena on parantaa turvallisuutta ja pitkäaikaista käytettävyyttä sekä lisätä nykyisten laitosten kapasiteettia. Investointiohjelmien toteuttaminen saattaa kuitenkin vaikuttaa käytettävyYTEEN. Investointiohjelmat vaikuttavat Fortumin ydinvoimaosakkuusyhtiöiltään ostaman sähkön hankintakustannuksiin lisäämällä poistoja ja rahoituskuluja osakkuusyhtiöissä.

EU:ssa tehtävien stressitestien perusteella Ruotsin ydinvoimaviranomainen (SSM) on päättänyt esittää uutta sääntelyä ruotsalaisiin ydinvoimaloihin. Asia on vireillä. Fortumin näkemyksen mukaan korkean ydinvoimaturvallisuuden ohella EU-tasoisien turvallisuusvaatimusten yhtenäistäminen olisi erittäin tärkeää.

Vuonna 2014 Ruotsin hallitus päätti nostaa ydinjätemaksun noin 0,022 SEK/kWh:sta 0,04 SEK/kWh:n kolmivuotiskaudelle 2015 - 2017. Arvioitu kustannusvaikutus Fortumille olisi vuositasona noin 25 miljoonaa euroa. Ruotsin ydinjätemaksujen tarkistus tehdään kolmen vuoden välein.

Ruotsin uusi hallitus on ehdottanut ydinvoimakapasiteetin verotuksen nostamisesta 17 % vuodesta 2015 lähtien. Esitys on toistaiseksi odottamassa käsittelyä.

## Venäjä

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA - ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat on määritelty riittävän investointituoton varmistamiseksi. Keskusteluja 10 vuoden ajanjakson pidentämisestä 15 vuodeksi on käyty Venäjän hallituksessa, mutta virallisia päätöksiä asiasta ei ole tehty.

Vuotta 2015 koskeva kapasiteettihuutokauppa (CCS - ”vanha kapasiteetti”, rakennettu ennen vuotta 2008) pidettiin syyskuussa 2014. Koko Fortumin kapasiteetti sai osallistua huutokauppaan, ja suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli myös valituksi. 195 MW, eli noin 3,7 % Fortumin vanhasta kapasiteetista Venäjällä ei tullut valituksi. Tälle kapasiteetille Fortum suunnittelee hankkivansa nk. forced mode -statuksen.

Fortumin Russia-segmentin uusi kapasiteetti (CSA) on tärkeä tulokasvuun vaikuttava tekijä Venäjällä. Uusien laitosyksiköiden myötä tuotannon ja myyntitulojen odotetaan kasvavan, ja uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan myös huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Uuden kapasiteetin tuotto on taattu kapasiteettimarkkinoita koskevien sääntöjen mukaisesti. Kapasiteettimaksut voivat vaihdella hieman vuosittain, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8-10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Tarkastelussa huomioidaan sähkönmyyntituotot ja on mahdollista, että tämän seurauksena myös uuden kapasiteetin kapasiteettimaksuja muutetaan.

Investointiohjelman loppuosan arvo vuoden 2014 lopussa joulukuun 2014 lopun valuuttakurssilla laskettuna on noin 0,2 miljardia euroa.

Russia-segmentin tulos vaihtelee kausittain lämpöliiketoiminnan luonteesta johtuen; ensimmäinen ja viimeinen neljännes ovat selvästi vahvimmat.

Venäjän tytäryhtiön OAO Fortumin hankintahetkellä vuonna 2008 asetettu tavoite saavuttaa 500 miljoonan euron liikevoittotaso vuoden 2015 aikana perustui sen hetkiseen Venäjän ruplan kurssitasoon ja vastasi 18,2 miljardin ruplan tulosta kyseisenä ajankohtana. Kuten aiemmin on kerrottu, Russia-segmentin tulokseen vaikuttaa ennen kaikkea valuuttakurssien vaihtelu sekä Venäjän sähkön kysyntä, kaasun hintakehitys ja muun sääntelyn kehittyminen. Fortum pitää ruplamääräisen tavoitteensa muuttumattomana, mutta pääosin valuuttakurssimuutoksista johtuen euromääräinen tulostaso vaihtelee. Ei-euromääräisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat muunnetaan euromääräisiksi käyttämällä keskimääräisiä valuuttakurssseja. Tällä hetkellä heikompi rupla tuo pienemmän tuloksen euroissa. Fortum tekee kaikkensa lieventääkseen negatiivisia vaikutuksia.

Vuonna 2014 Venäjän energiaministeriö avasi julkisen keskustelun ehdottamalla uuden markkinamallin luomista sähkö- ja lämpöliiketoimintaan. Mallin tarkoituksena on varmistaa siirtymä taloudellisesti kestäväille lämpötariffitasolle vuoteen 2020 mennessä ja houkuttaa investointeja lämpömarkkinoille.

Syyskuussa 2014 Venäjän hallitus hyväksyi lämpöreformin ja uuden markkinamallin tiekartan, jonka mukaan sähkö- ja lämpöliiketoiminta vapautuu 2020 mennessä, tai tietyillä alueilla 2023 mennessä.

Venäjän talouskehitysministeriön mukaan kaasuhintojen indeksointia ei suoritettu lokakuussa 2014. Tästä huolimatta vuotuisen kaasuhinnan nousun arvioidaan olevan 3,5 % vuonna 2015.

## Distribution

Fortum arvioi ja valmistelelee Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan mahdollista myyntiä.

Ruotsissa on käynnissä oikeusprosessit, jotka liittyvät valituksiin koskien vuosien 2012-2015 sähköverkko liiketoiminnan taloudellista valvontajaksoa. Ruotsissa hallinto-oikeus antoi marraskuussa 2013 sähköyhtiöitä puoltavan päätöksen. Ruotsin energiainfoinaviranomainen valitti päätöksestä seuraavaan oikeusasteeseen, korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka päättää valitusoikeudesta.

Ruotsissa määritellään sähköverkon tuottoa säätelevää valvontamallia seuraavalle valvontajaksolle, joka kattaa vuodet 2016-2019. Syyskuussa 2014 Ruotsin hallitus teki päätöksen omaisuuden määrittelystä, yksityiskohdat päättää Ruotsin energiainfoinaviranomainen. Päätöksiä odotetaan kevään 2015 aikana.

## Käyttöomaisuusinvestoinnit ja divestoinnit

Fortum arvioi investointiensa ilman yritysostoja vuonna 2015 olevan noin 0,9 miljardia euroa (sisältäen Distribution-

segmentin). Vuosittaisen kunnossapitoinvestointien (ilman Distribution-segmenttiä) arvioidaan olevan vuonna 2015 noin 300-350 miljoonaa euroa eli alle poistojen tason.

Fortum vähentää vähitellen rahoitustaan Tukholman kaupungin kanssa yhteisomistuksessa olevasta Fortum Värmestä vuosien 2014-2015 aikana. Vuoden 2014 lopussa Fortum Värmen velkaosuus oli yhteensä noin 0,6 miljardia euroa.

## Verotus

Fortumin vuoden 2015 veroasteeksi arvioidaan 19-21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta, verovapaita myyntivoittoja ja kertaluonteisia eräiä ei oteta huomioon.

Suomen hallitus päätti kesäkuussa, ettei ennen vuotta 2004 rakennettuun vesi-, ydin- ja tuulivoimaan kohdistuvaa voimalaitosveroa (windfall-veroa) oteta käyttöön. Lopullinen päätös veron kumoamiseksi tehtiin eduskunnassa marraskuussa 2014, ja se astui voimaan tammikuussa 2015.

Elokuussa konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi yksimielisesti Fortumin oikaisupyynnön, joka koski verottajan joulukuussa 2013 vuodelta 2007 määrittämiä jälkiveroja. Veronsaajien oikeudenvilvontayksiköllä on asiassa valitusoikeus (liite 39). Joulukuussa 2014 Fortum sai Suomen veroviranomaisilta rahoitusyhtiöitä koskien verottamatta jättämispäätöksen vuosille 2008-2011 perustuen samaan tarkastukseen. Päätös on linjassa KHO:n ennakkopäätöksen kanssa. Veronsaajien oikeudenvilvonnalla (VOVA) on oikeus valittaa päätöksestä.

Ruotsin uuden hallituksen ehdotus asennetun ydinvoimakapasiteetin verotuksen nostamisesta 17 % vuodesta 2015 lähtien odottaa käsitteilyä. Fortumin mielestä tulevan parlamentaarisen energiakomission tulisi tarkastella verotusta kokonaisuudessaan, jotta saadaan laajapohjainen näkemys siitä, kuinka energian- ja tehontarve voidaan ratkaista. Toteutuessaan verotuksen muutoksen vaikutus olisi Fortumille vuositasona noin 15 miljoonaa euroa, joka on vähennyskelpoinen yhtiöverotuksessa.

## Suojaukset

Joulukuun 2014 lopussa noin 50 % Power and Technology -segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu noin 40 euroon/MWh vuodelle 2015. Vastaava luku vuodeksi 2016 oli noin 10 % noin 39 euroon/MWh.

Power and Technology -segmentin pohjoismainen suojaushinta ei sisällä lämpövoimatuotannon marginaalin suojausta. Suojausasteeseen eivät myöskään sisälly Fortumin hiililauhdevoiman fyysiset volyymit tai suojaukset eikä segmentin sähköntuonti Venäjältä.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohtannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaispimuksilla, joista suurin osa on Nord Poolin termiinejä.

## Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on keskeinen osa Fortumin strategiaa, ja Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminta (T&K) edistää ympäristömyönteisten energiaratkaisujen toteuttamista. Investoinnit uusiutuvan energiantuotannon kehittämiseen, kuten aurinkoenergiaan, ovat olennainen osa Fortumin strategian toteuttamista.

Vuonna 2014 Fortum, UPM ja Valmet päättivät kehittää yhdessä uutta teknologiaa, jolla voidaan valmistaa edistyneitä, pitkälle jalostettuja lignoselluloosapohjaisia polttoaineita kuten liikennepolttoaineita tai korkeamman jalostusarvon bionesteitä, ja kaupallistaa uusi teknologia.

Fortum ja Cleantech Invest Oyj solmivat yhteistyösopimuksen liiketoiminnan kehityksestä, mahdollisista tulevaisuuden clentech-investoinneista sekä tiedonvaihdoista. Energiayhtiöt Fortum ja St1 aloittivat yhteistyön, jonka tavoitteena on rakentaa Suomen ensimmäinen geotermisellä energialla toimiva teollisen mittakaavan pilottilämpölaite. St1 aloittaa pilottituotantolaitoksen suunnittelun, ja laitoksen arvioidaan valmistuvan vuonna 2016.

Fortumin raportointikaudella allekirjoittama vuokrasopimus brittiläisen Wave Hub -koepuiston kanssa antaa mahdollisuuden

koekäyttää täyden mittakaavan aaltovoimalaitteita valtameriolosuhteissa. Fortum on myös ostanut vähemmistöosuuden suomalaisesta aaltovoimateknologiaa kehittävästä Wello Oy:stä.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehityksenmenot vuositasona. Vuonna 2014 Fortumin T&K-menot olivat 41 miljoonaa euroa (2013: 49) eli 0,9 % (2013: 0,9 %) liikevaihdosta.

	2014	2013	Muutos 14/13
T&K-kulut, milj. euroa	41	49	-16 %
T&K-kulut, % liikevaihdosta	0,9	0,9	0 %

## Kestävä kehitys

Fortum pyrkii ottamaan huomioon liiketoiminnassaan tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Fortumin kestävän kehityksen tavoitteet muodostuvat konsernitason avainmittareista ja divisioonatason mittareista.

Konsernin kestävän kehityksen tavoitteet painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia ja mittaavat ympäristö- ja turvallisuustulosten

lisäksi yhtiön mainetta, asiakastyytyväisyyttä sekä sähkön ja lämmön toimitusvarmuutta.

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla.

Kestävän kehityksen tavoiteasetanta ja tulosten seuranta, samoin kuin Fortumin kestävän kehityksen politiikan hyväksyminen ja kestävän kehityksen raportin katselmointi

sisältyvät Fortumin hallituksen työjärjestykseen.

Yhtiö on listattuna STOXX Global ESG Leaders, NASDAQ OMX, OMX GES Sustainability Finland ja ECPI® -indekseissä. Fortum on myös mukana Carbon Disclosure Projectin pohjoismaisessa ilmastoindeksissä ja on saanut Prime Status (B-) -luokituksen saksalaiselta oekom Research AG:lta.

### Fortumin kestävän kehityksen tavoitteet ja tulokset

	Tavoite	2014	Viiden vuoden keskiarvo
Sähköntuotannon CO <sub>2</sub> -ominaispäästö EU:ssa (viiden vuoden keskiarvo), g/kWh	< 80	39	60
Energian kokonaistuotannon (sähkö ja lämpö) CO <sub>2</sub> -ominaispäästö (viiden vuoden keskiarvo), g/kWh	< 200	189	198
Polttoaineiden käytön kokonaishyötysuhde (viiden vuoden keskiarvo), %	> 70	64	63
Merkittävät EHS-poikkeamat	< 35	27	-
CHP-laitosten käytettävyys, %	> 95	94,7	-
SAIDI, minuuttia, Ruotsi	< 100	97	-
Tapaturmataajuus (LWIF), oma henkilöstö	< 1,0	1,0	-
Tapaturmataajuus (LWIF), urakoitsijat	< 3,5	3,2	-

Yhtiön mainetta ja asiakastyytyväisyyttä koskevia tavoitteita seurataan vuositasona. Vuoden 2014 One Fortum -tutkimuksessa yhtiön maineindeksi keskeisen sidosryhmien joukossa nousi 70,4:ään (2013: 69,8), joka on hieman alle tavoitetason 70,8. Asiakastyytyväisyys parani kaikissa divisioonissa, ja yhtiön tavoitetaso (70-74 pistettä) saavutettiin Heat ja Power Solutions -liiketoiminta-alueilla.

### Taloudellinen vastuu

Taloudellisen vastuun keskeisiä tekijöitä ovat kilpailukyky, taloudellinen menestys ja markkinaehtoinen tuotanto. Tavoitteena on luoda pitkällä aikavälillä taloudellista arvoa, kannattavaa kasvua ja lisäarvoa osakkeenomistajille, asiakkaille, työntekijöille, tavarantoimittajille ja muille avainsidosryhmille yhtiön toiminta-alueilla. Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja

vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum mittaa taloudellista menestystään tunnusluvuilla, joita ovat sijoitetun pääoman tuotto (tavoite: 12 %), oman pääoman tuotto (tavoite: 14 %) ja pääomarakenne (tavoite: nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 3). Lisäksi Fortum on käyttänyt 1.1.2014 lähtien Global Reporting Initiative (GRI) G4-indikaattoreita soveltuvin osin taloudellisesta vastuusta raportointiin.

### Fortum veronmaksajana

Fortumin toiminta tukee alueellista sosiaalista kehitystä ja hyvinvointia mm. maksamalla toiminnastaan veroja. Fortumin yhteiskunnalle verotuksen muodossa tuomat hyödyt sisältävät yrityksen tuloverojen 199 miljoonaa euroa (2013: 186) lisäksi monia muita veroja. Vuonna 2014 Fortumin tilikaudelta maksettavat verot olivat 525 miljoonaa euroa (2013: 558). Tilikaudelta maksettavat verot sisältävät tuloveron lisäksi tuotantoveroja, työllistämiseen liittyviä veroja,

omaisuuteen liittyviä veroja ja yrityksen kuluksi kirjattavia välillisiä veroja. Tuotantoverot sisältävät myös osakkuusyhtiöiltä ostettuun sähkөөn sisältyvät tuotantoverot ja omaisuuteen liittyvät verot.

Fortumin efektiivinen tuloverokanta oli 5,9 % (2013: 13,3 %) ja kokonaisverokanta 14,3 % (2013: 31,8 %). Katso myös [liitetieto 14 Tuloverot](#).

Efektiivinen tuloverokanta pois lukien verokantamuutosten vaikutukset vuodelle 2014, osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tulokset ja verovapaat myyntivoitot on 18,8 % (2013: 22,7 %).

Kokonaisverokanta pois lukien osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tulokset ja verovapaat myyntivoitot vuodelle 2014 on 38,2% (2013: 36,6%).

Lisäksi Fortum kerää ja hallinnoi erilaisia veroja viranomaisten puolesta. Tällaisia

## Ympäristövastuu

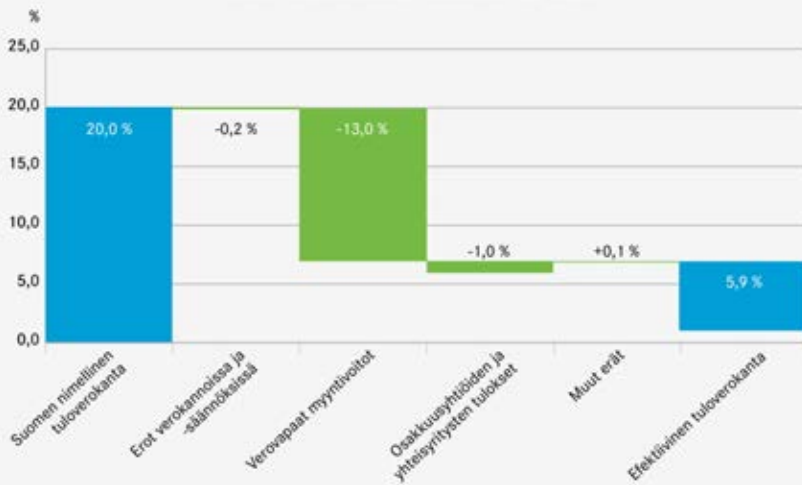
Ilmastonmuutoksen hillitseminen, luonnonvarojen tehokas käyttö sekä energiantuotannon, jakelun ja toimitusketjun ympäristövaikutusten hallinta ovat keskeinen osa Fortumin ympäristövastuuta. Ympäristövastuussa korostuu yhtiön osaaminen CO<sub>2</sub>-päästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä energiatehokkaassa CHP-tuotannossa. Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Joulukuun 2014 lopussa 100 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta ja -jakelusta kaikissa toimintamaissa oli ISO 14001 -ympäristösertifioitu.

Fortumin ilmastotavoitteet seuraavalle viidelle vuodelle ovat: sähköntuotannon hiilidioksidin

ominaispäästöt EU:n alueella alle 80 grammaa kilowattitunnilta (g/kWh) ja kokonaisenergiatuotannon (sähkö ja lämpö) hiilidioksidin ominaispäästöt alle 200 g/kWh kattaen kaikki toimintamaat. Molemmat tavoitteet on laskettu viiden vuoden keskiarvona. Joulukuun 2014 lopussa sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästön viiden vuoden keskiarvo EU:n alueella oli 60 (60) g/kWh ja kokonaisenergiatuotannon hiilidioksidin ominaispäästön viiden vuoden keskiarvo 198 (197) g/kWh. Molemmat olivat tavoitetasoa parempia tuloksia.

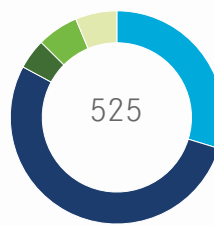
Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt vuonna 2014 olivat 20,2 miljoonaa tonnia (Mt) (2013: 20,5), josta 3,6 Mt (2013: 5,1) kuului EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piiriin. Vuodesta 2013 lähtien sähköntuotanto ei enää saa ilmaisia päästöoikeuksia EU:n päästökauppajärjestelmässä. Myös lämmöntuotannon ilmaisten päästöoikeuksien määrä vähenee asteittain vuosina 2013-2020. Vuodelle 2014 Fortum sai ilmaisia päästöoikeuksia 1,4 Mt.

Tuloverokantaan vaikuttavat erät



tilitettäviä veroja ovat mm. arvonlisävero, sähkön hinnassa asiakkailta perittävät valmisteverot, palkoista perittävät ennakonpidätykset ja lähdeverot. Fortumin tilikaudelta tilitettävät verot olivat 527 miljoonaa euroa (2013: 700).

Tilikaudelta 2014 maksettavat verot maittain, milj. euroa



Kokonaisverokanta, %



Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt (miljoonaa tonnia, Mt)	2014	2013	Muutos 14/13
Kokonaispäästöt	20,2	20,5	-1 %
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	3,6	5,1	-29 %
Myönnetyt päästöoikeudet	1,4	1,8	-22 %
Päästöt Venäjällä	16,6	15,3	8 %

Fortumin tavoitteena on nostaa polttoaineiden käytön tehokkuus 70 %:iin viiden vuoden keskiarvona laskettuna. Vuonna 2014 polttoaineiden käytön

tehokkuus oli 64 % (2013: 59 %), ja viiden vuoden keskiarvo joulukuun 2014 jälkeen oli 63 % (2013: 64 %), mikä on alle tavoitteen.

Fortumin tavoitteena on alle 35 merkittävää EHS-poikkeamaa vuodessa. Vuonna 2014 Fortumin toiminnoissa tapahtui 27 (2013: 35) merkittävää EHS-poikkeamaa. Näihin kuului

15 ympäristölupapojikkeamaa, neljä räjähdystä, neljä öljyvuotoa, kolme tulipaloa ja yksi INES 1 -luokan ydinlaitostapahtuma (INES=International Nuclear Event Scale). Poikkeamilla ei ollut merkittäviä ympäristö- tai taloudellisia vaikutuksia. Joensuun pyrolyysilaitoksella maaliskuussa 2014 tapahtunut räjähdys aiheutti pitkäaikaisen katkoksen pyrolyysiöljyn tuotannossa. Räjähdysten syyt on selvitetty, ja työt tuotannon uudelleenkäynnistämiseksi ovat käynnissä.

## Sosiaalinen vastuu

Sosiaalisen vastuun osa-alueella Fortumin innovaatiot sekä vähäpäästöisen sähkön ja lämmön toimitusvarmuus tukevat yhteiskunnan kehittämistä ja lisäävät hyvinvointia. Haluamme olla hyvä yrityskansalainen ja varmistaa turvalliset työolot kaikissa Fortumin toimipaikoissa työskenteleville työntekijöille ja urakoitsijoille.

Joulukuun 2014 lopussa OHSAS 18001-sertifiointi kattoi 75 % Fortumin sähkön ja lämmön tuotanto- ja jakelutoiminnasta maailmanlaajuisesti.

Tammi-joulukuussa 2014 Fortumin CHP-laitosten käytettävyys oli 94,7 %, mikä on hieman alle vuotuisen tavoitetason 95 %. Ruotsin sähkönjakelussa kumulatiivinen SAIDI (System Average Interruption Duration Index) oli 97 (2013: 103) minuuttia eli alle vuositavoitteen, joka on alle 100 minuuttia.

Vuonna 2014 omien työntekijöiden poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus (lost workday injury frequency, LWIF) oli 1,0 (2013: 1,0). Tämä vastaa konsernin tavoitetta oman henkilöstön tapaturmataajuudelle: vähemmän kuin yksi miljoonaa työtuntia kohti. Myös urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus parantui ja oli 3,2 (2013: 3,9). Valitettavasti Fortumin urakoitsijoille sattui kolme kuolemaan

johtanutta onnettomuutta, kaksi Ruotsissa ja yksi Venäjällä. Lisäksi Fortum Värmen CHP8-projektissa tapahtui marraskuussa vakava onnettomuus, jonka seurauksena kaksi urakoitsijan työntekijää menehtyi. Sovittuja toimenpiteitä urakoitsijaturvallisuuden parantamiseksi jatketaan painottaen erityisesti rakennushankkeita. Fortumin ehdoton tavoite on välttää vakavat tapaturmat.

Fortum harjoittaa liiketoimintaa vastuullisesti toimivien liikekumppaneiden kanssa, jotka toimivat vastuullisesti ja noudattavat sekä Fortumin Toimintaohjetta (Code of Conduct) että Fortumin Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille (Supplier Code of Conduct). Vuonna 2014 Fortum auditoi 13 toimittajaa Bulgariassa, Kiinassa, Tšekin tasavallassa, Puolassa, Venäjällä ja Ruotsissa.

# Riskienhallinta

*Riskienhallinta on osa liiketoiminnan suunnittelua ja toiminnanohjausta. Sen tarkoituksena on tukea yritystä strategian luomisessa ja toteuttamisessa sekä taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa ja ehkäistä ei-toivottuja tapahtumia.*

## Riskienhallinnan periaatteet ja tarkoitus

Sähkö- ja lämpöliiketoiminnan harjoittaminen altistaa Fortumin monenlaisille riskeille. Sähkön hinta ja volyymiriski pohjoismaisilla markkinoilla on merkittävin taloudellinen riski, johon vaikuttavia tekijöitä ovat mm. säätila, maailman hyödykemarkkinat ja sähkön tuotantovolyymit. Venäjän liiketoiminta altistuu sekä volyymiriskeille että sähkö-, polttoaine- ja kapasiteettihintoihin liittyville riskeille, joihin vaikuttavat maan sisäinen sääntely, vaikkakin sähkömarkkinoiden uudistus etenee. Venäjän liiketoiminta altistuu sekä volyymiriskeille että sähkö-, polttoaine- ja kapasiteettihintoihin liittyville riskeille, joihin vaikuttavat maan sisäinen sääntely,

vaikkakin sähkömarkkinoiden uudistus etenee.

Fortum kehittää riskienhallintaansa markkinaolosuhteiden, operatiivisen toiminnan ja liiketoiminta-ympäristön jatkuvien muutosten mukana. Fortum on jatkanut operatiivisen riskienhallinnan tehostamista erityisesti sisäisen valvonnan ja kontrollien osalta sekä compliance-riskienhallinnan että jatkuvuussuunnitelun edelleen kehittämällä. Markkina- että luottoriskimalleja kehitetään jatkuvasti vastaamaan maailmanlaajuisia epävakaita markkinatilannetta. Myös uudet markkinat, kuten Intia, lisäävät toiminnan monimutkaisuutta ja riskejä. Tästä syystä

maa- ja liikekumppanianalyysijä on kehitetty ja näihin liittyviä prosesseja otettu käyttöön. Prosessit sisältävät maa- ja liikekumppanianalyysin myös kestävä kehityksen ja ihmisoikeuksien noudattamisen näkökulmasta.

### Tarkoitus

Fortumin riskienhallinnan tarkoituksena on tukea yritystä strategian luomisessa ja toteuttamisessa sekä taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa ja ehkäistä ei-toivottuja tapahtumia.

## Konsernin riskipolitiikka

Fortumin hallitus hyväksyy vuosittain konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja vastualueet sekä yleinen riskienhallintaprosessi.

Konsernitasolla riskejä hallitaan toimitusjohtajan hyväksymien konserniohjeistuksien mukaisesti – ohjeistukset on laadittu markkina-,

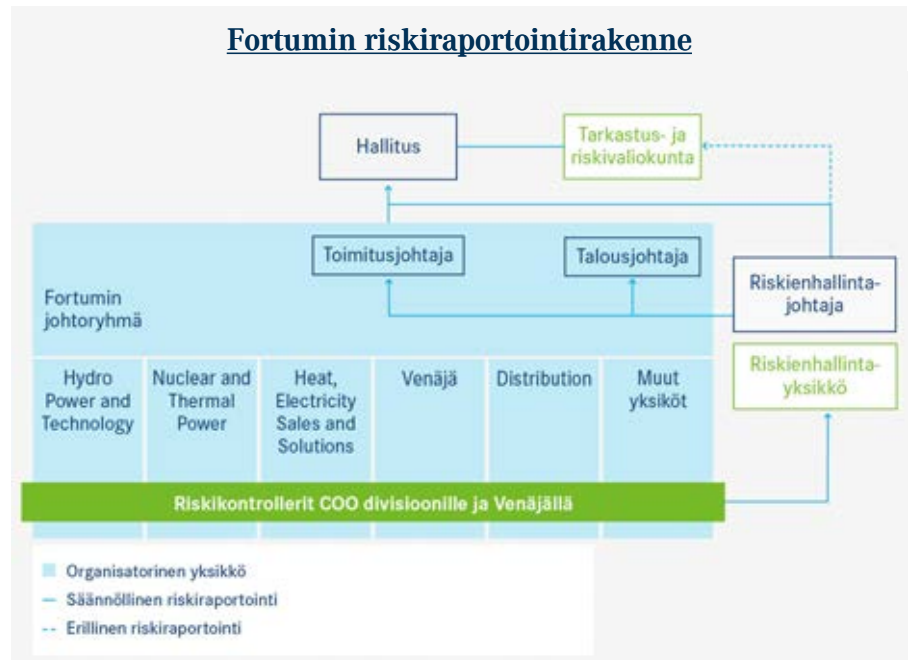
vastapuoli-, rahoitus- ja operatiivisille ja compliance riskeille sekä vakuutuksille. Corporate Treasury vastaa konsernin valuutta-, korko-, likviditeetti- ja jälleerahoitusriskien hallinnasta sekä vakuutustoiminnasta. Luottoriskienhallintatoiminto konsernin riskienhallintayksikössä vastaa vastapuoliriskipositivoiden konsolidoinnista ja arvioinnista, seuraa vastapuolten

luottokelpoisuutta ja hyväksyy vastapuolia koskevat luottolimitit. Konsernin Turvallisuus- ja tietohallintoyksikkö vastaa tietotekniikka- ja tietoturvariskien hallinnasta. Fortumilla on konsernitoimintoja myös henkilöstöhallintoon, lainsäädäntöön ja kestävään kehitykseen liittyvien riskien hallintaa varten.



## Riskienhallinnan organisaatio

Tarkastus- ja riskivaliokunta valvoo riskienhallintaa konsernissa. Riskienhallintajohtajan johtama liiketoiminta- ja palveluyksiköistä riippumaton konsernin riskienhallintayksikkö raportoi talusjohtajalle ja vastaa riskipositivoiden konsolidoinnista ja arvioinnista sekä niiden raportoinnista hallitukselle ja johdolle. Konsernin riskienhallinta myös seuraa riskejä suhteessa toimitusjohtajan hyväksymiin riskinottovaltuuksiin ja raportoi niistä. Pääsääntö on, että riskejä hallinnoidaan niiden alkulahteilla, jollei toisin ole sovittu. Tehtävien eriyttämiseksi divisioonien ja konserniyksiköiden, kuten Treasuryn, riskienvalvontatoiminnot raportoivat riskeistään konsernin riskienhallintayksikölle. Viimeisimmän organisaatiouudistuksen yhteydessä 1.3.2014 kolmen COO -raportoivan divisioonan riskienvalvontatoiminnot keskitettiin, ja tämä yksikkö tarjoaa riskienvalvontapalveluita kaikille näille divisioonille konsernin asettamisen vaatimusten mukaisesti.



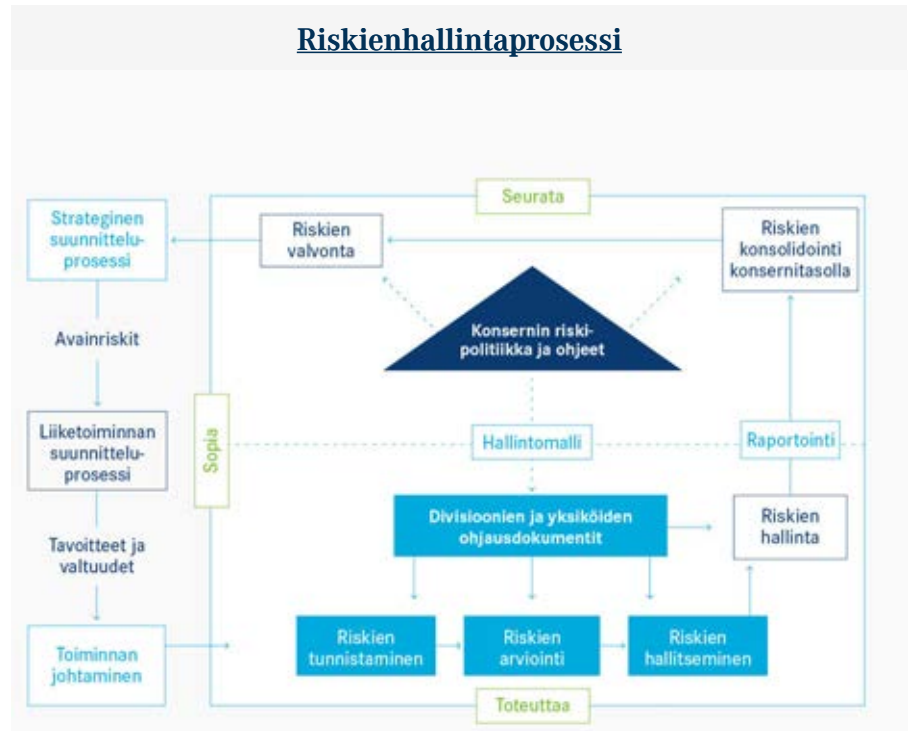
## Riskienhallintaprosessi

Riskienhallintaprosessiin kuuluvat riskien tunnistus, arviointi, hallitseminen ja valvonta. Riskien tunnistamisesta ja arvioimisesta

vastaavat pääasiassa divisioonat ja konserniyksiköt, jotka noudattavat konsernin ohjeistusta ja konsernin riskienhallinnan

hyväksymiä ohjeita ja malleja. Jokainen yksikkö on vastuussa riskien hallinnoinnista soveltuvin toimenpitein. Hallinnointikeinoja

voivat olla, joko yksittäisenä toimenpiteenä tai näiden yhdistelmänä, riskin lieventäminen, siirtäminen tai hyväksyminen.



## Riskien kuvaus

Riskien valvonnasta, seurannasta ja raportoinnista huolehtivat divisioonien ja konserniyksiköiden riskienhallintatoiminnot. Raportoinnin tiheys riippuu liiketoiminnan luonteesta ja tarpeesta. Esimerkiksi trading-toiminnasta ja mahdollisista limiittilyityksistä raportoidaan päivittäin, kun taas strategisista ja operatiivisista riskeistä raportoidaan vuotuisen liiketoimintasuunnittelun yhteydessä ja niitä seurataan vähintään neljännesvuosittain johdon toimesta. Konsernin riskienhallinta arvioi rahoitus- ja markkinariskejä koskevia positioita ja raportoi niistä hallitukselle sekä johdolle kuukausittain.





# Strategiset riskit

Fortumin päivitetty strategia perustuu kolmeen painopistealueeseen, joita ovat:

- Pohjoismaisen liiketoiminnan hyödyntäminen
- Vakaa, kannattava kasvu Venäjällä
- Perusta tulevalle kasvulle

## Investointi-, integraatio- ja projektiriskit

Yhtiön kasvustrategian mukaan Fortum pyrkii laajentamaan toimintojaan. Seurauksena käynnissä olevista integraatioista tai muista potentiaalisista hankinnoista tulevaisuudessa, toiminnassa on riskejä, jotka näkyvät:

- lisähaasteina ylimmälle johdolle, joka on vastuussa jo olemassa olevista toiminnoista
- toiminnan moniulotteisuuden lisääntymisenä, mikä asettaa vaatimuksia niin henkilöstölle kuin muille resursseille uusissa kulttuureissa;
- tarpeena houkutelua ja säilyttää osaava johto ja muu henkilöstö yhtiössä.
- tarpeena ymmärtää ja hallita uusia markkinoita; erilaisia kulttuuri- ja compliance -vaatimuksia
- tarpeena ymmärtää ja hallita alihankkijariskiä ja niihin liittyviä työturvallisuuskysymyksiä

## Poliittiset ja lainsäädännölliset riskit

Poliittisella ja lainsäädännöllisellä ympäristöllä on selvä vaikutus energiatoimialaan. Tämä koskee niin olemassa olevaa kuin uuttakin toimintaa ja markkina-alueita. Täten Fortum on altistunut lainsäädännöllisille riskeille useissa maissa.

### Pohjoismaat/EU

Pohjoismaisen/EU:n sääntelyn yhdenmukaistaminen, infrastruktuurin kehittäminen ja pohjoismaisten sähkömarkkinoiden yhdentymisen kohti keskieurooppalaisia markkinoita riippuu pitkälti viranomaisen toimista. Tämän hetkinen kansallisen politiikan trendi saattaa vaarantaa energiasektorin markkinakehityksen ja epävarmuus tulevan sääntelyn tavoitteista on huomattava. Fortum kannattaa markkinaehtoista kehitystä, joka tarkoittaa mm. enemmän siirtoyhteyksiä ja kilpailua sääntelyn yhdenmukaistamisen lisäksi ja aktiivisen keskustelun ylläpitoa kaikkien yhteistyötahojen kanssa.

Tällä hetkellä suurimmat todennäköisimmät riskit sääntelyn ympärillä koskevat sähkömarkkinamallia, tavoitteita ilmastonmuutoksen vastaisissa toimissa, uusiutuvaa energiaa ja verotusta. Erityisesti näiden asioiden ja vaikutusten keskinäinen riippuvuus toisistaan luo epävarmuutta. Tällä hetkellä EU:ssa käydään keskustelua kapasiteettikompensaation malleista, jotka saattavat muuttaa markkinamallia. Se, mille tasolle tavoitteet hiiliidioksidipäästöille ja uusiutuvalla energialle 2030 asetetaan, on keskustelussa mukana. Vuonna 2014 ehdotettu lakiesitys ns. windfall-verosta osalle vanhaa, päästötöntä tuotantoa poistettiin. Tämän lisäksi ydinturvallisuudirektiivi on muutoksen alla ja ydinvastuusta keskustellaan.

Kaikki esitetyt asiat ovat riskejä, mutta myös mahdollisuuksia energiayhtiöille. Näiden riskien hallitsemiseksi ja etupainotteisesti kehityksen osallistumiseksi, Fortum ylläpitää aktiivista keskustelua kaikkien lakeja valmistelevien ja säätävien tahojen kanssa kansallisella ja EU -tasolla.

### Venäjä

Venäjä on altistunut poliittiselle, taloudelliselle ja sosiaaliselle epävarmuudelle sekä riskeille johtuen muutoksista lainsäädännössä, taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä ja muissa vastaavissa tekijöissä samoin kuin muut vastaavat maat. Ukrainan kriisi sekä EU:n ja USA:n sanktiot ovat lisänneet riskejä ja muuttaneet Venäjän liiketoiminnan liiketoimintaympäristöä haastellisemmaksi. Fortumilla on tilanteen osalta systemaattinen ja jatkuva seuranta ja valmius muuttaa toimintatapoja tarpeen niin vaatiessa.

Fortum omistaa ja operoi lämmön- ja sähköntuotantolaitoksia Venäjällä OAO Fortumin kautta. Tukkumarkkinan vapauttaminen on edennyt hyvin ja pääosin alkuperäisten suunnitelmien mukaan. Suurimmat sääntelyyn liittyvät riskit Venäjällä liittyvät tukkumarkkinoihin, alueelle jossa tukkusähkö on vapautettua, mutta muut osat kuten kaasu, sähkön loppuasiakasmyynti ja lämpö eivät ole. Tällä hetkellä riskinä on, että hallitus jäädyttää tiettyjen säännösten tuotteiden, mukaanlukien kaasun, tariffeja, mikä synnyttää riskiä Fortumin toimintojen kannattavuudelle. Ristikkäistuet, joiden oletetaan katoavan, mutta jotka ovat vielä voimassa, laskevat energiatehokkaan

yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotannon (CHP) kannattavuutta.

Keinotekoisien alhaiset energiahinnat eivät ole kenenkään etu pitkässä juoksussa, koska ne tukevat tehottomuutta rajoittamalla investointeja tehokkaaseen kapasiteettiin.

## Poliittinen riski koskien veroja

Nykyinen taloudellinen tilanne Fortumin päätoiminta-alueilla on luonut epävakaaan veroympäristön, joka johtaa uusiin ja kasvaviin veroihin sekä uusiin olemassa olevien verolakien tulkintoihin. Nämä puolestaan ovat johtaneet odottamattomiin haasteisiin liittyen Fortum-konsernin toiminnan järjestämiseen ja sen verottamiseen. Varmuus ja näkyvyys verotuksessa on vähentynyt. Verotukseen liittyvien epävarmuuksien kohdalla Fortum pyrkii suojaamaan asemaansa verotukseen liittyvien periaatteidensa mukaisesti.

## Lainsäädäntö ja compliance -riskit

Fortumin toimintaan sovelletaan eri viranomaisten, pörssien sekä muiden sääntelyelinten sääntöjä ja määräyksiä kaikilla markkinoilla, joilla Fortum toimii.

Epäloogisuudet lainsäädännössä ja sen tulkinnassa altistavat Fortumin riskille, joka aiheutuu kilpailijoiden, toimittajien tai sopimuskumppanien mahdollisesti lainvastaisista toimista tai väärinkäytöksistä. Mahdolliset vaikeudet puolustaa tai varmistaa omia oikeuksiaan erilaisissa riitatilanteissa sopimus- ja muiden osapuolten kanssa saattaa vaikuttaa negatiivisesti Fortumin liiketoimintaan Venäjällä, esimerkiksi koskien viranomaissäännöksiä liiketoimintaympäristöstä ja markkinasäännöistä. Tämä koskee myös tulevia muutoksia paikallisessa sääntelyssä ja lainsäädännössä.

Fortumilla on tiukat sisäiset markkinakäyttäytymissäännöt ja -menettelyt, joilla estetään esimerkiksi julkistamattoman tiedon käyttöä. Tehtävien eriyttämisen ja sisäisen valvonnan avulla minimoidaan luvattoman toiminnan mahdollisuuksia.

Kilpailulainsäädännön noudattaminen on Fortumille tärkeää. Fortum on vahvistanut compliance-riskien hallintaa muodostamalla systemaattisen viitekehityksen osaksi

operatiivista riskienhallintaa. Tämä prosessi pitää sisällään myös kestävään kehitykseen ja liiketoimintaetiikkaan liittyvät riskit ja sen avulla yritetään vähentää myös mahdollisia lahjontaan liittyviä riskejä. Fortumilla on nollatoleranssi korruptioon. Compliance-riskien hallintaa on myös vahvistettu muodostamalla funktioiden välinen verkosto jakamaan näkemyksiä muuttuvasta regulaatiosta. Fortum on tämän lisäksi uudistanut Toimintaohjeen ja siihen liittyvän lahjusriskianalyysin korostaakseen liiketoimintaetiikan merkitystä.

Konsernin riskienhallinta on kehittynyt yhdessä muiden funktioiden kuten vero- ja kestävä kehityksen yksiköiden kanssa maa- ja liiketoimintakumppaniarviointi prosessia, jotta compliance vaatimukset paikallisella ja liikekumppanitasolla ymmärretään ja hallitaan. Tämä compliance riskiarviointi tehdään säännöllisesti, dokumentoidaan ja keskustellaan Compliance riskienhallintaverkostossa konsernin johtoryhmällä ollen ylin valvontavastuu.

Systemaattinen Compliance riskiarviointi on osana liiketoimintasuunnitelmia ja on osa normaalia toiminnan seuranta. Linja johto raportoi säännöllisesti eettisestä compliance hallinnasta Fortumin johtoryhmälle ja hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Työntekijöitä kannustetaan raportoimaan väärinkäytöksistä omille esimiehille, muulle johdolle sekä jos tarve, suoraan sisäiselle tarkastukselle.

## Hyödykemarkkinariskit

Hyödykemarkkinariskit johtuvat sähkön, polttoaineiden ja ympäristöystävällisten tuotteiden markkinahintojen ja volyymien vaihtelusta. Konsernissa käytetään näiden tuotteiden markkinariskien kvantifiointiin useita eri menetelmiä, kuten Profit-at-Risk ja Value-at-Risk-analyseja huomioiden tuotteiden keskinäiset riippuvuudet. Lisäksi tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnannuostosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Fortum suojaa osan hyödykemarkkinariskeistään konsernin suojausohjeistuksen mukaisesti. Riskinottoa rajoittavat riskinottovaltuudet, jotka sisältävät volyymi- ja Profit-at-Risk -limiitit sekä stop loss -limiitit. Konsernin minimitulosta Profit-at-Riskin muodossa seurataan systemaattisesti johdon toimesta, jotta varmistetaan Fortumin kyvystä suoriutua taloudellisista velvollisuuksistaan huonontamatta rahoitusasemaa. Minimituloksen kehittymistä seurataan neljännesvuosittain ja kuukausiraportoinnissa.

Konsernin riskienhallintajohtaja on hyväksynyt kaikki uudet tuotteet ja markkinapaikat, joita käytetään suojaustoiminnassa ja kaupankäynnissä.

Lisätietoa suojausasteista, positiosta, herkkyyksistä ja avoimista johdannaisopimuksista katso tilinpäätöksen [liitetieto 3 Rahoitusriskien hallinta](#).

### Sähkön hinta- ja volyymiriskit

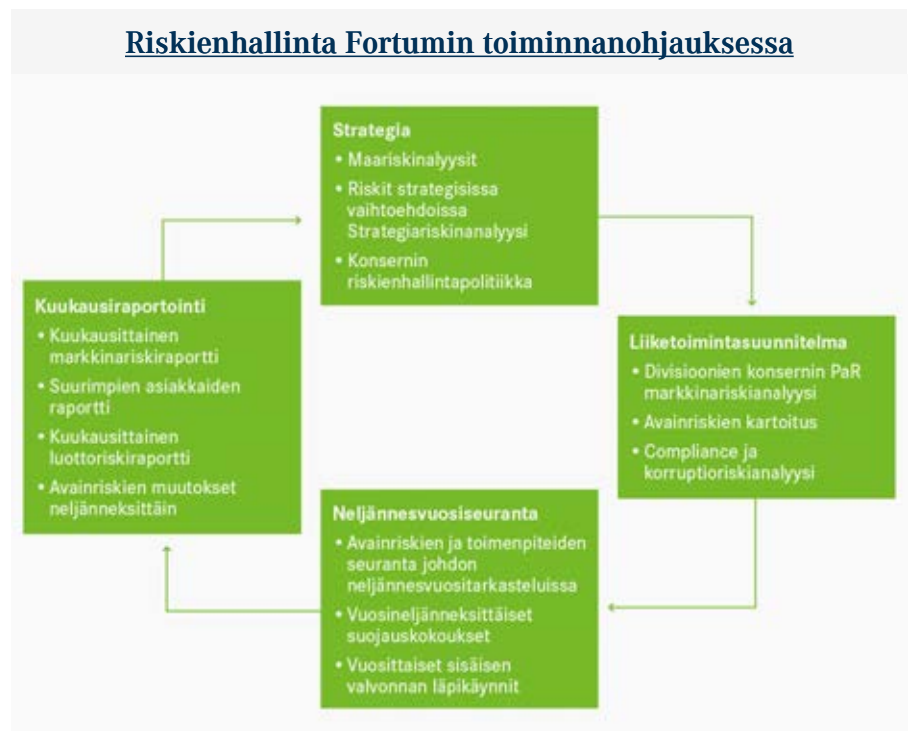
Sähkömarkkinoiden hintakehitys ja volyyminmuutokset vaikuttavat pääasiassa Fortumin sähköntuotanto- ja myyntiliiketoimintoihin. Kilpailukykyisillä

markkinoilla, kuten pohjoismaissa, hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan. Lyhyellä aikavälillä sähkön hintaan pohjoismaisilla markkinoilla vaikuttavia tekijöitä ovat vesitilanne, lämpötila, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat, polttoaineiden hinta sekä vienti- ja tuontitilanne.

Pohjoismaissa sähkön- ja lämmöntuotannon, asiakasmyynnin ja sähkönjakelun volyymit vaihtelevat esimerkiksi vesitilanteen ja lämpötilan muutosten vuoksi. Epävarmuus ydinvoimavolyymeissa on kasvanut viime vuosina johtuen venyneistä ylläpitoseisokeista ja kapasiteetin lisäyksen myöhästymisestä etenkin yhteisöisissä laitoksissa Ruotsissa.

Sähkön hintariskiltä ja volyymiriskiltä suojaudutaan johdannaisopimuksilla, joista suurin osa on pohjoismaisessa sähköpörssissä, NASDAQ Commodities:ssä (Nord Pool) kaupankäynnin kohteena olevia sähköjohdannaisopimuksia. Suojauksen tavoitteena on sähkön hintamuutosten vaikutuksien vähentäminen kassavirtaan ja minimitulostavoitteiden takaaminen, jotta taloudelliset sitoumukset voidaan kattaa. Suojausstrategiat tehdään sekä lyhyelle että pitkälle aikavälille, ja trading-yksikkö toteuttaa näitä strategioita valtuuksiansa puitteissa. Suojausstrategioiden tehokkuutta tarkistetaan jatkuvasti, koska sähkön ja muiden hyödykkeiden markkinahinnat sekä vesitilanne muuttuvat.

### Riskienhallinta Fortumin toiminnanohjauksessa



Venäjällä sähkön hinta ja kapasiteettimyynti muodostavat pääasiallisen markkinariskin. Markkinoiden vapautuminen on edennyt suunnitellusti ja sähkön hinta korreloi pitkälti kaasun hinnan kanssa. Suojauksia tehdään pääosin säänneltyjen bilateraaliosopimusten avulla. Fortum kartoittaa mahdollisuuksia hyödyntää kehittyvää finanssimarkkinaa sähkön hintariskin hallinnassa.

## Hiilidioksidin päästöoikeuksiin ja muihin ympäristöystävällisiin tuotteisiin liittyvät riskit

Euroopan Unionissa on otettu käyttöön päästökauppajärjestelmä, jolla rajoitetaan hiilidioksidipäästöjen määrää. Päästökauppajärjestelmä lähentää pohjoismaisen markkinan osaksi eurooppalaista markkinaa. Tämän lisäksi Ruotsissa, Norjassa ja Puolassa on omat kauppajärjestelmät ympäristöystävällisille tuotteille. Tällaisia kauppajärjestelmiä ei vielä ole Venäjällä. Päästöoikeuksien ja muiden ympäristöystävällisten tuotteiden hintaan

vaikuttaa pääasiassa kysynnän ja tarjonnan tasapaino.

Osaan Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta sovelletaan päästökauppajärjestelmän vaatimuksia. Fortum hallinnoi hiilidioksidin päästöoikeuksien hintariskiä käyttämällä hiilidioksidijohdannaisia sekä varmistamalla, että tuotannosuunnittelussa otetaan huomioon kaikki päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset.

## Polttoaineen hinta- ja volyyimirikit

Lämmön- ja sähköntuotanto vaatii polttoaineita, joita ostetaan maailmanlaajuisilta tai paikallisilta markkinoilta. Tärkeimmät konsernin käyttämät polttoaineet ovat uraani, hiili, maakaasu, turve, öljy ja monet biopolttoaineet, kuten puupelletit.

Maailmanlaajuisesti kaupankäynnin kohteena olevilla tuotteilla kuten hiilellä ja öljyllä, hinnan epävarmuus on isoin yksittäinen tekijä. Tuotteiden hintoihin vaikuttaa suuresti kysynnän ja tarjonnan epätasapaino, joka voi aiheutua esimerkiksi kasvaneesta kysynnästä kehittyvillä markkinoilla, luonnonkatastrofista

tai tuotantorajoituksista maissa, joissa on poliittisia tai yhteiskunnallisia levottomuuksia. Venäjällä pääasiallinen polttoaine sähkön- ja lämmön tuotannossa on maakaasu. Maakaasun hinta on osittain säännösteltyä, joten hinnanmuutoksen vaikutukset ovat rajalliset. Paikallisilla markkinoilla kaupankäynnin kohteena olevilla tuotteilla, kuten biopolttoaineilla, volyyimiriski saattaa olla merkittävämpi, koska riittävälatautisen raaka-aineen toimittajia voi olla rajattu määrä. Johtuen Venäjän pakotteista ja maan taloudellisesta kehityksestä, riskit liittyen raaka-ainatuontiin Venäjältä ovat lisääntyneet.

Polttoaineisiin liittyvä hintariski on rajallinen, koska Fortum voi joustavien tuotantovaihtoehtojensa johdosta käyttää eri polttoaineita vallitsevien markkinaolojen mukaan, ja joissakin tapauksissa tämä riski on siirrettävissä asiakkaalle. Jäljelle jääneitä polttoaineiden hintariskejä minimoidaan kiinteähintaisilla, ennustettua kulutusta vastaavilla ostoilla. Kiinteähintaiset ostot voivat olla fyysisiä toimituksia, tai ne voivat liittyä markkinariskisuojauksiin.

## Rahoitusriskit

### Likviditeetti- ja jälleenerahoitusriskit

Sähkön- ja lämmöntuotanto on pääomavaltaista, ja sen seurauksena konsernilla on säännöllisesti tarvetta hankkia rahoitusta.

Fortumilla on hajautettu lainasalkku, joka koostuu pääasiassa pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista, mutta myös erilaisista muista pitkän ja lyhyen ajan rahoitusjärjestelyistä eri markkinapaikoilla. Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleenerahoitusriskejä kassavaroilla ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen sitovien valmiusluottosopimusten avulla. Konsernilla on aina oltava käytettävissä riittävästi käteisvaroja, talletuksia ja nostamattomia sitovia valmiusluottoja tililiitot mukaan lukien kattamaan kaikki 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyvät lainat. Ruplan volatiliiteetista ja Venäjän pakotteista johtuen Fortum on kiinnittänyt

erityistä huomiota Russia-divisioonan kykyyn suoriutua tulevista investointisitoumuksista.

### Korkoriskit

Fortumin velkasalkku koostuu eripituisista kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista rahoitusvaroista ja korollisesta vieraasta pääomasta. Fortum hallinnoi velkasalkun duraatiota tekemällä erilaisia rahoitussopimuksia sekä korkojohdannaisopimuksia, kuten koronvaihtosopimuksia ja korkoterminisopimuksia (FRA-sopimuksia).

### Valuuttariskit

Fortumilla on myös muita kuin euromääräisiä kassavirtoja, varoja ja velkoja. Siten valuuttakurssien muutokset voivat vaikuttaa Fortumin tulokseen ja taseeseen. Fortumin merkittävin valuuttariski liittyy OAO Fortumin isoon EUR/RUB-translaatoriskiin sekä Ruotsin kruunun ja euron väliseen kurssivaihteluun johtuen konsernin laajoista

Ruotsin toiminnoista. Venäjän rupla on heikentynyt vuoden 2014 aikana johtuen öljyn hinnan laskusta ja Venäjän talouden heikkenemisestä, mikä on lisännyt Venäjän ruplan volatiliiteettia euroon verrattuna. Heikkenevä rupla vaikuttaa Fortumin tulokseen ja omaan pääomaan käännettäessä Russia-divisioonan tulokset ja nettovarot euroiksi.

Fortumin valuuttariskit jaetaan transaktioriskeihin (valuuttariskit, jotka liittyvät sellaisiin kassavirtoihin ja tase-eriin, joiden muutokset valuuttakurssien johdosta vaikuttavat tulokseen ja kassavirtoihin) sekä translaatoriskeihin (valuuttariski, joka syntyy, kun ulkomaisten tytäryhtiöiden tulos- ja tase-eriä konsolidoidaan konsernitasona). Transaktioriskin osalta pääperiaate on, että kaikki merkittävät erät suojataan. Translaatoriskiä ei suojata, tai sitä suojataan selektiivisesti.

## Vastapuoliriskit

Fortumille aiheutuu vastapuoliin liittyviä riskejä ulkopuolisen osapuolen, asiakaan, toimittajan, rahoitusinstituution tai kaupankäynnin osapuolen kanssa solmituista sopimuksista. Vuoden 2013 aikana Fortum on tehostanut vastapuoliriskin arviointiprosessia koskien uusia markkinoita ja/tai yhteistyösopimusten solmimista. Nämä prosessit on otettu käyttöön vuonna 2014.

Vastapuoliriskit, jotka muodostuvat kaupankäynnin kohteena olevista johdannaisopimuksista, voivat muuttua paljon. Pääosassa johdannaiskauppojen vastapuolena on julkinen pörssi, osassa ulkoinen vastapuoli. Ulkoisten vastapuolien kaupankäynti on rajoitettu luotettaviin vastapuoliin, jotka toimivat rahoitus- tai hyödykemarkkinoilla.

Fortumilla on vastapuoliriskiä useissa pankeissa ja rahoituslaitoksissa johtuen likviditeetti- ja jälleenrahoitusvaatimuksista. Vastapuoliriski sisältää myös Venäjän rahoituslaitokset, joihin Fortum tekee

talletuksia ja toimittajat sekä sopimusvastapuolet, joille pankit antavat takauksia. Luottokelpoisuutta seurataan jatkuvasti sisäisten ja ulkoisten lähteiden avulla sen varmistamiseksi, että tarvittaessa voidaan ryhtyä toimiin välittömästi. Fortum seuraa Venäjän pakotteiden kehittymistä tarkasti. Erityisesti huomiota on kiinnitetty luottoriskin seurantaan.

Fortumin vastapuolet ovat jakautuneet laajasti eri maantieteellisillä alueilla sijaitseviin, erilaisiin teollisiin vastapuoliin, pieniin yrityksiin ja kuluttaja-asiakkaisiin. Vaikka Pohjoismaat muodostavat pääosan vastapuoliriskipositivista, Venäjä ja Puola ovat kasvaneet merkittävästi uusien hankkeiden myötä. Venäjällä sähkö- ja lämpöasiakkaiden maksuvaikkeudet ovat suuremmat kuin Pohjoismaissa.

Fortum minimoi vastapuoliriskejä niiden tunnistamiseen, arviointiin ja hallintaan suunniteltujen vakiintuneiden rutiinien ja prosessien avulla. Konsernin luottoriskiohjeistuksen mukaan mihinkään

sopimussuhteeseen ei tule ryhtyä ilman soveltuvaa, kohtuullista ja toteuttamiskelpoista luottokelpoisuuden tarkistusta. Luottokelpoisuutta valvotaan käyttämällä sekä sisäisiä että ulkopuolisia lähteitä, ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli luottokelpoisuus muuttuu.

Konsernin luotonvalvonta vastaa tiukkojen rajojen asettamisesta kaikille suuremmille yksittäisille luottoriskeille. Vuosittaisia luottokelpoisuuden tarkistuksia suoritetaan manuaalisesti kaikille suuremmille hyväksytyille riskilimiiteille. Jokainen divisioona ja yksikkö vastaa siitä, että riskit pysyvät hyväksytyjen limiittien rajoissa. Lainatakaukset/vastavakuudet, maksuehdot ja sopimuksen voimassaoloaika sekä netotussopimusten solmiminen ovat keinoja hallita luottoriskejä. Konsernin luotonvalvonta valvoo jatkuvasti luottoriskejä hyväksytyjen riskilimiittien perusteella ja raportoi niistä.

## Operatiiviset riskit

Operatiiviset riskit aiheutuvat puutteellisista sisäisistä prosesseista, inhimillisistä virheistä, laitteisiin tai järjestelmiin liittyvistä toimintahäiriöistä sekä ulkopuolisista tekijöistä. Operatiivisen riskienhallinnan päätavoite on vähentää riskejä selkeästi dokumentoitujen ja automatisoitujen prosessien avulla sekä varmistamalla päätöksenteon ja valvonnan erillään pysyminen. Laatu-, ympäristö- ja työterveys- ja turvallisuusjärjestelmät ovat yksi keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Fortumin operatiiviset toiminnat ovat 100 %:sti ISO 14001-sertifioituja. OHSAS 18001-sertifioinnin kattavuus on 74 %. Järjestelmiin ja laitteisiin liittyviä teknisiä riskejä voimallaitoksilla ( ydin-, vesi- ja lämpövoimaloissa) hallinnoidaan ensisijaisesti ylläpitoinvestointien suunnittelulla ja liiketoiminnan jatkuvuus varmistetaan valmius-/varasuunnitelmien avulla.

Konsernin vakuutusohjeistus määrittää miten vakuutettavissa olevia operatiivisia riskejä hallitaan. Vakuutushallinnan tavoitteena on optimoida vahingontorjuntatoimenpiteet, omavastuut ja vakuutussummat kustannustehokkaasti pitkällä aikavälillä. Fortum on tehnyt koko konsernia koskevia

omaisuusvahinkoihin, liiketoiminnan keskeytymiseen ja vastuisiin liittyviä vakuutusopimuksia.

### Vesivoimaan liittyvät riskit

Vesivoimailaitosten operatiiviset riskit voivat johtaa fyysisiin vahinkoihin tai liiketoiminnan keskeytymiseen, tai niistä voi aiheutua kolmansia osapuolia koskevia vastuuvollisuuksia. Fortumilla on pitkän aikavälin suunnitelma, jolla kehitetään patojen kunnossapitoa ja jolla taataan sähkön saatavuus myös tulvatilanteissa.

Ruotsissa patovahingoista johtuvat kolmansia osapuolia koskevat vastuuvollisuudet ovat yksin laitoksen omistajan vastuulla. Fortumilla on yhdessä muiden vesivoimantuottajien kanssa yhteinen patovahinkovakuutusjärjestelmä, joka kattaa patovahinkovastuut enintään 9 000 miljoonan Ruotsin kruunun arvosta.

### Ydinvoimariskit

Fortum omistaa Loviisan ydinvoimalan, ja sillä on lisäksi vähemmistöosakkuuksia yhdessä

suomalaisessa ja kahdessa ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä. Loviisan voimallaitoksen ydinturvallisuuden arviointi ja kehittäminen on jatkuva prosessi, jota Suomen Säteilyturvakeskus (STUK) valvoo.

Suomessa ja Ruotsissa ydinvoimallaitoksen käyttäjä vastaa ydinvoimaonnettomuuksiin liittyvistä vastuuvollisuuksista kolmansia osapuolia kohtaan, ja vastuu on katettava vakuutuksella.

Loviisan ydinvoimalan toiminnasta vastaavana Fortumilla on ydinvastuulain vaatima vastuuvakuutus 600M SDR (Special Drawing Right). Vastaavankaltaisia vastuuvakuutuksia on myös niissä ydinvoimayhtiöissä, joissa Fortum on vähemmistöosakkaana. Ruotsissa vakuutusmäärät ovat kansallisen lainsäädännön mukaisia.

Sekä Suomessa että Ruotsissa on tehty päätöksiä uudistaa nykyinen ydinvastuulainsäädäntö Pariisin ja Brysselin konventioiden mukaisesti. Uuden lainsäädännön ei oleteta astuvan voimaan vielä 2015 aikana Suomessa ja Ruotsissa. Tämän lakiehdotuksen mukaan muutokset koskevat ydinvoimaoperaattoreiden

korvausvastuita vahinkotilanteissa; Suomessa korvauksen yläraja tulee nousemaan 700 miljoonaan euroon ja Ruotsissa 1 200 miljoonaan euroon per vahinko. Tämä vastuu tulee vakuuttaa tai muuten kattaa vakuudella. Tämän lisäksi molemmissa maissa voimalaitosoperaattoreilla tulee olemaan ankara ja rajoittamaton vastuu.

Fortum Loviisan ydinvoimalaitoksen luvanhaltijana on Suomen lainsäädännön mukaan teknisesti ja taloudellisesti vastuussa ydinjätehuollon järjestämisestä Loviisan käytön aikana syntyneestä ydinjätteestä. Suomessa ja Ruotsissa Fortum on vastuussa ydinjätehuollon kustannuksista vähemmistöosakkuuksien suhteessa osaomistulaitoksilla.

Suomessa ja Ruotsissa ydinjätehuollon tulevaisuuden kustannukset katetaan varoilla valtion ydinjätehuoltorahastosta, johon ydinjätehuoltovelvolliset maksavat vuosittain jätahuoltomaksuja.

Moniesteperiaate ja tiukat turvallisuusmääräykset vaativat että radioaktiiviset materiaalit tulee eristää tehokkaasti ympäristöstä väliaikaisen varastoinnin, pakkaamisen, kuljettamisen ja loppusijoituksen aikana.

## Sähkönsiirtoon liittyvät riskit

Sähkönsiirrossa operatiiviset riskit voivat johtaa fyysisiin vahinkoihin tai liiketoiminnan keskeytymiseen, tai niistä voi aiheutua kolmansia osapuolia koskevia vastuuvollisuuksia. Myrskyt ja muut odottamattomat tapahtumat voivat aiheuttaa sähkökatkoja, jotka aiheuttavat korjauskustannuksia ja korvauksia. Vaikka sähkökatkot ovat yleensä lyhyitä, pitkiäkään katkoja ei pystytä estämään kokonaan poikkeustilanteissa. Fortumilla on käytössä kattavat toimintatavat sähkökatkojen pituuden ja vaikutusten minimoimiseksi. Suomen ja Norjan divestointien jälkeen Fortum on altistunut siirtoliiketoiminnan riskeille vain Ruotsissa.

## Kestävän kehityksen riskit

Liiketoimintarisikien arviointiin liittyy myös kestävän kehityksen riskien arviointi. Konsernin kestävän kehityksen yksikkö arvioi sekä konsernin toimintaan että omaan toimintaansa liittyvät ko. riskit osana vuosisuunnittelua. Divisioonien tehtävänä on arvioida konsernin kestävän kehityksen yksikön tunnistamat riskit omassa vuosisuunnittelussaan ja varautua niiden hallintaan. Divisioonat, joilla on ISO 14001 -sertifiointi, hallitsevat ympäristöriskejään ja valmiuksiaan toimia poikkeus- ja hätätilanteissa standardin vaatimusten mukaisesti. Samalla tavoin myös OHSAS 18001 -sertifiointi edellyttää valmiuksia hallita työterveys- ja turvallisuusriskejä ja toimintaa poikkeustilanteissa.

Sähkön- ja lämmöntuotannossa ja sähkönjakelussa käytetään, säilytetään ja kuljetetaan aineita ja materiaaleja, jotka ovat ympäristölle haitallisia varomattomasti käsiteltynä. Laitosten käyttö ja huolto altistavat henkilöstön potentiaalisille turvallisuusriskeille. Tästä syystä tuotantoon ja toimitusketjuun liittyvien riskien hallinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota kestävään kehitykseen ja yrityksiltä edellytettävään vastuullisen toiminnan vaatimuksiin.

Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä (EHS) sekä Fortumin toimintaan liittyviä sosiaalisia riskejä arvioidaan säännöllisesti sisäisin ja ulkoisin tarkastuksin ja riskikartoituksin, ja korjaavia ja ehkäiseviä toimia käynnistetään tarvittaessa. Investointeihin liittyviä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä, sekä sosiaalisia riskejä arvioidaan järjestelmällisesti Fortumin investointien arviointi- ja hyväksymismenettelyn mukaisesti. Ympäristöriskejä ja vastuita arvioidaan suhteessa tehtyihin toimenpiteisiin ja tarvittavia varauksia tulevaisuuden kustannuksiin on tehty.

## Teknologiariskit

Fortum on aktiivisesti kartoittamassa mahdollisuuksia uusissa teknologioissa osana aurinkotaloutta. Fortum on osallistunut teknologioiden kehitykseen ja aurinko- ja aaltovoimaprojekteihin. Vuodesta 2013 Fortum on operoinut ensimmäistä aurinkovoimalaansa Intiassa. Uudet teknologiat kuten bioöljy ja aurinkoteknologia erityisesti yhdistettynä uusille markkinoille altistavat Fortumin uusille riskeille, kuten immateriaalioikeuksiin sekä teknologian vanhenemiseen liittyville riskeille.

## Tietotekniikka- ja tietoturvariskit

Tietoturvariskien valvonta on keskitetty konsernin turvallisuus- ja tietohallintoyksikköön. Divisioonat ja konserniyksiköt vastaavat liiketoimintakohtaisten riskien hallinnasta. Konserniohjeistukset määrittelevät menettelytavat tietotekniikkaan ja tietoturvakysymyksiin liittyvien riskien vähentämiseksi ja hallitsemiseksi. Päätaavoite on varmistaa tietojärjestelmien hyvä käytettävyyys ja nopea käyttöön palauttaminen ongelmatilanteissa. Fortumin tietohallinto tunnistaa tietohallintoa uhkaavat operatiiviset riskit, ja korjaavat toimenpiteet määritetään sen mukaan. Samoin kuin minkä tahansa kooltaan ja moniulotteisuudeltaan vastaavan yhtiön, niin myös Fortumin IT-laitteistot ja -ohjelmistot ovat alttiita tietoverkkohyökkäyksille ottaen huomioon yrityksen koon ja liiketoiminnan moniulotteisuuden. Konsernin tietohallinto, jota johtaa konsernin tietohallintojohtaja (CIO), koordinoi näiden riskien hallitsemista ja vastaa samalla tietohallintostrategiasta ja -arkkitehtuurista.

# Fortumin osake ja osakkeenomistajat

Fortum Oyj:n osake on ollut listattuna Nasdaq Helsinki-pörssissä 18. joulukuuta 1998 lähtien. Kaupankäyntitunnus on FUM1V. Fortum Oyj:n osakkeet kuuluvat Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään arvoosuusjärjestelmään. Euroclear Finland Oy myös ylläpitää Fortum Oyj:n virallista osakerekisteriä.

## Osakekohtaiset tunnusluvut

Euroa	2014	2013	2012
Tulos/osake	3,55	1,36	1,59
Kassavirta/osake	1,98	1,74	1,56
Oma pääoma/osake	12,23	11,28	11,30
Osinko/osake	1,10 <sup>1)</sup>	1,10	1,00
Lisäosinko per osake	0,20 <sup>1)</sup>		
Osinko/osakekohtainen tulos, %	36,6 <sup>1)</sup>	80,9	62,9
Efektiivinen osinkotuotto, %	7,2 <sup>1)</sup>	6,6	7,1

1) Hallituksen esitys yhtiökokoukselle 31.3.2015.

[Kaikki osakekohtaiset tunnusluvut vuosilta 2004 - 2014 löytyvät tilinpäätöksen osiosta Tunnusluvut.](#)

## Osakekurssin kehitys ja kaupankäyntivolyymit

Fortumin missiona on tuottaa merkittävää lisäarvoa yhtiön osakkeenomistajille. Fortumin osakkeen arvo on laskenut noin 8 % viidessä vuodessa. Samaan aikaan eurooppalaisten sähköyhtiöiden indeksi (DJ European Utilities) on laskenut 9 %. Samalla ajanjaksolla Nasdaq Helsinki Cap yleisindeksi on noussut 28 %. Vuoden 2014 aikana Fortumin osakekurssi nousi noin 8 %, kun samaan aikaan eurooppalaisten sähköyhtiöiden indeksi nousi noin 13 % ja Nasdaq Helsinki Cap yleisindeksi nousi 6 %.

Vuonna 2014 osakevaihto oli yhteensä 454,8 miljoonaa osaketta (2013: 465,0) arvoltaan 8 134 miljoonaa euroa. Fortumin osakkeen korkein hinta Nasdaq Helsinki-pörssissä vuonna 2014 oli 20,32 euroa, alin 15,13 euroa ja osakkeen vaihdolla painotettu keskihinta oli 17,89 euroa. Vuoden viimeisen päivän päätöskurssi oli 17,97 euroa (2013: 16,63). Fortumin markkina-arvo vuoden viimeisen päivän päätöskurssin mukaan laskettuna oli 15 964 miljoonaa euroa (2013: 14 774).

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla; esimerkiksi Boat-, BATS-, Chi-X- ja Turquoise-markkinoilla sekä OTC-markkinoilla. Vuonna 2014 noin 58 % (2013: 58 %) Fortum Oyj:n osakkeiden vaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Helsingin pörssissä.

### Osakekurssin kehitys, euroa



- |  |  |
|--|--|
| <p>1. Stora Enso voima-omaisuuden hankinta 1,9 mrd euroa</p> <p>2. Jäljellä olevan 50 % hankinta Birkasta 3,6 mrd. euroa</p> <p>3. Fortum Energie GmbH:n myynti 545 milj.euroa</p> <p>4. Kauppa- ja teollisuusministeriö myy osakkeita, omistus laskee 61 %:iin</p> <p>5. Norjan öljynetsintä ja -tuotantotoiminnan myynti 1,1 mrd. USD:lla</p> <p>6. 800 miljoonan euron omaisuuserien vaihto, josta osuudet Hafslundissa ja Lenenergossa</p> <p>7. Hafslundin osakkuuden nousu 31 %:iin</p> <p>8. Lenenergon osakkuuden nousu</p> <p>9. Neste Oilin osakkeiden jako osinkona ja osakkeiden myynti markkina-arvoltaan 3,8 mrd. euroa</p> <p>10. Kauppa- ja teollisuusministeriö myy osakkeita, omistus laskee 51,7 %:iin</p> <p>11. Wroclawin hankinta 120 milj.euroa</p> <p>12. E.ON Finland hankinta 713 milj.euroa</p> <p>13. Venäläisen Lenenergon osakkuuden myynti 295 milj.euroa</p> | <p>14. Osallistuminen TGC-1:n osakeantiin 243 milj.euroa</p> <p>15. Venäläisen TGC-10:n hankinta (nykyinen OAO Fortum) 2,5 mrd. euroa</p> <p>16. Ruotsissa Tukholman ulkopuolella sijaitsevien kaukolämpötoimintojen myynti, kokonaiskauppahinta noin 220 milj.euroa</p> <p>17. Lopullinen sopimus Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnistä 325 milj.euroa</p> <p>18. Fortum sopi Fortum Energjaratkaisut Oy:n and Fortum Termest AS:n myynnin, kokonaiskauppahinta noin 200 milj.euroa</p> <p>19. Fortum sopi myyvänsä Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa 2,55 miljardin euron kokonaiskauppahinnalla</p> <p>20. Fortum sopi myyvänsä Norjan sähkönsiirto- ja lämpöliiketoimintansa 340 milj.eurolla</p> <p>21. Gasumin omistusosuuden myynti 310 milj.eurolla</p> <p>22. Fortum ja Gazprom Energoholding allekirjoittivat pöytäkirjan aloittaakseen TGC-1:n omistustensa uudelleenjärjestelyn</p> |
|--|--|

**Osakekurssin kehitys 2010-2014, INDEKSI 100 = 2.1.2010**



**Markkina-arvo 2010-2014, mrd euroa**

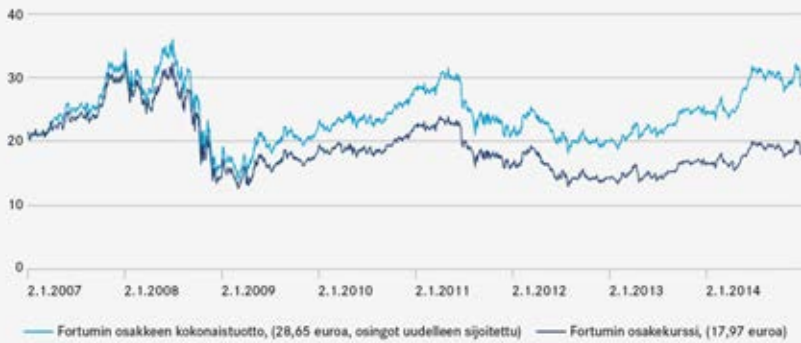




### Osakkeiden vaihto 2010-2014

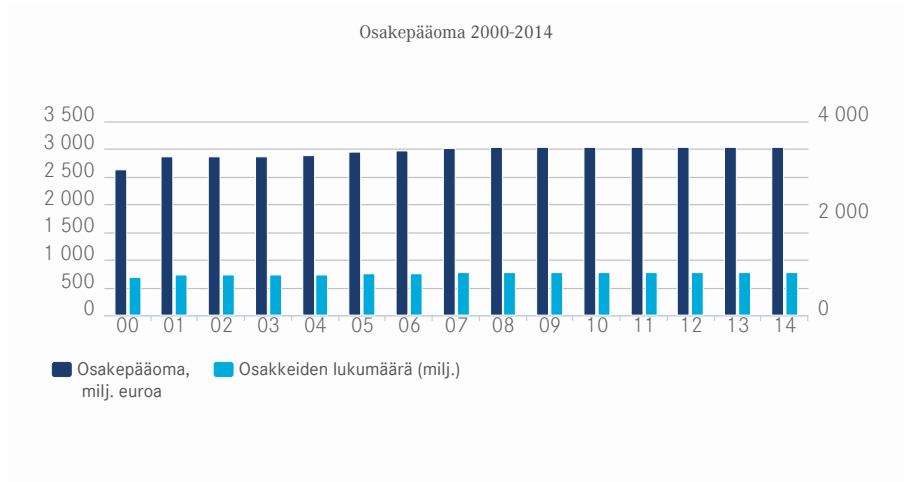


### Osakkeen kokonaistuotto



## Osakepääoma

Fortum Oyj:llä on yksi osakesarja. Vuoden 2014 lopussa osakkeita oli laskettu liikkeelle kaikkiaan 888 367 045 kappaletta. Osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet oikeuttavat samansuuruiseen osinkoon. Vuoden 2014 lopussa Fortum Oyj:n kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin rekisteröity osakepääoma oli 3 046 185 953,00 euroa.



## Osakkeenomistajat

Vuoden 2014 lopussa Suomen valtion omistusosuus Fortumista oli 50,76 %. Suomen Eduskunta on valtuuttanut hallituksen vähentämään Suomen Valtion

omistusta Fortumissa siten, että omistus ei laske alle 50,1 % osakepääomasta ja äänivallasta.

Hallintarekisteröityjen ja suorien ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 32,3 % (2013: 26,2 %).

### Osakkeenomistajat 31.12.2014

Osakkeenomistaja	Osakkeiden lukumäärä	Osuus %
Suomen valtio	450 932 988	50,76
Kansaneläkelaitos	7 030 896	0,79
Kurikan kaupunki	6 203 500	0,70
Valtion eläkerahasto	5 960 000	0,67
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	5 224 300	0,59
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Elo	4 620 800	0,52
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 487 880	0,51
KEVA	3 679 403	0,41
Schweizerische Nationalbank	2 618 136	0,30
Sr Nordea Fennia	2 174 227	0,25
OP-Delta sijoitusrahasto	1 725 726	0,19
Svenska Litteratursällskapet i Finland	1 452 675	0,16
Sr Nordea Pro Suomi	1 433 767	0,16
Hallintarekisteröidyt ja suora ulkomainen omistus*	284 749 426	32,05
Muut osakkeenomistajat yhteensä	106 073 321	11,94
<b>Osakkeiden lukumäärä yhteensä</b>	<b>888 367 045</b>	<b>100,00</b>

\* Lukuunottamatta Schweizerische Nationalbankin omistusta

Osakasryhmän mukaan	% osakkeiden lukumäärästä
Suomalaiset osakkeenomistajat	
Liikeryitykset	1,02
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1,61
Julkisyhteisöt	55,35
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,51
Kotitaloudet	8,16
Ulkomaiset osakkeenomistajat	32,35
<b>Yhteensä</b>	<b>100,00</b>

### Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2014

Osakkeita	Osakkeenomistajien lukumäärä	% osakkeenomistajista	Osakkeiden lukumäärä	% osakkeiden lukumäärästä
1-100	29 472	26,94	1 721 860	0,19
101-500	44 876	41,02	11 906 551	1,34
501-1 000	17 940	16,40	13 039 313	1,47
1 001-10 000	16 212	14,82	41 048 458	4,62
10 001-100 000	817	0,75	18 561 714	2,09
100 001-1 000 000	73	0,06	21 058 847	2,37
1 000 001-10 000 000	12	0,01	46 611 310	5,25
yli 10 000 000	1	0,00	450 932 988	50,76
	<b>109 403</b>	<b>100,00</b>	<b>604 881 041</b>	<b>68,09</b>
Rekisteröimättömät/selvittämättä olleet kaupat 31.12.			73 636	0,01
Hallintarekisteröidyt osakkeet			283 412 368	31,90
<b>Yhteensä</b>			<b>888 367 045</b>	<b>100,00</b>

## Johdon osakeomistus 31. joulukuuta 2014

Vuoden 2014 lopussa toimitusjohtaja ja muut Fortumin johtoryhmän jäsenet omistivat 430,457 osaketta (2013: 346,106) edustaen noin 0,05% (2013: 0,04%) yhtiön osakkeista.

Lisätietoa toimitusjohtajan ja Fortumin johtoryhmän muiden jäsenten osakeomistuksista ja kannustinohjelmista on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa [12 Henkilöstökulut](#).

## Yhtiökokouksen 2014 antamat valtuudet

Hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen tai optiolainojen liikkeelle laskemiseksi tai uusien

osakkeiden liikkeelle laskemiseksi tai omien osakkeiden oston.

# Osinko

## Osinkopolitiikka

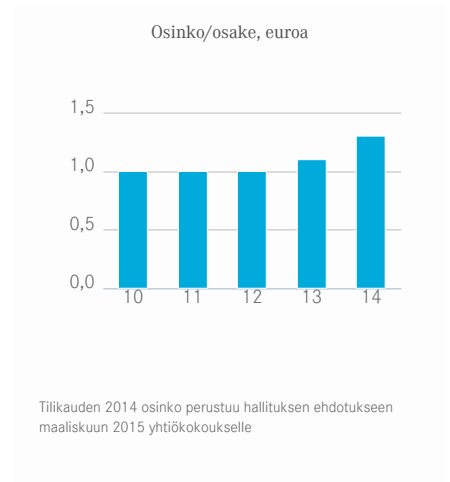
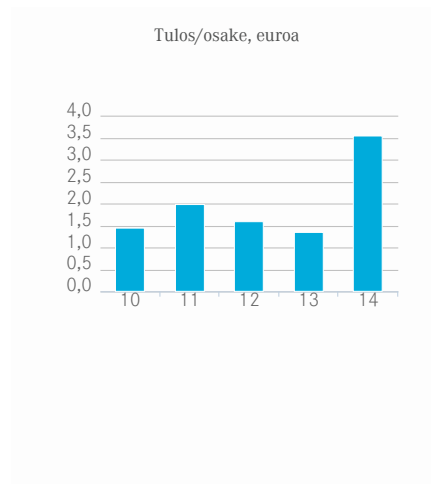
Osinkopolitiikka varmistaa, että osakkeenomistajat saavat asianmukaisen korvauksen sijoittamalleen pääomalle. Poliittikkaa tukee yhtiön pitkän aikavälin strategia, joka tähtää osakekohtaisen tuloksen, ja sen myötä osingon kasvattamiseen. Hallitus perustaa osinkoehdotuksensa laaja-alaiselle tarkastelulle, joka kattaa makrotalouden, taseen vahvuudet sekä tulevaisuuden investointisuunnitelmat. Fortum Oyj:n tavoitteena on maksaa vakaa, kestävä ja aikaa myöten kasvava osinko, joka on 50 - 80 % osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä.

## Osingonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2014 olivat 5 438 689 036,90 euroa sisältäen tilikauden voiton 2 264 863 648,81 euroa. Tilikauden päättymisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2014 osinkona 1,10 euroa osaketta kohti. Lisäksi hallitus esittää myös

jaettavaksi lisäosinkona 0,20 euroa osaketta kohti vuodelta 2014. Rekisteriin 3.2.2015 merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella kokonaisosinkona ehdotetaan jaettavaksi yhteensä 1 154 877 158,50 euroa. Hallitus esittää, että jäljellä oleva osuus voitosta jätetään omaan pääomaan. Yhtiökokous pidetään 31.3.2015 kello 14.00 alkaen Finlandia-talossa Helsingissä.



# Tunnusluvut

Fortum Oyj tytäryhtiöineen (yhdessä Fortum-konserni) keskittyy liiketoiminoissaan Pohjoismaihin, Baltiaan, Venäjälle ja Puolaan. Fortumin liiketoimintaan kuuluvat sähkön- ja lämmöntuotanto, myynti ja jakelu sekä energiaan liittyvät muut asiantuntijapalvelut. Neste Oil oli 31.3.2005 asti osa Fortum-konsernia, kunnes varsinainen yhtiökokous teki lopullisen päätöksen eriyttää öljyliiketoiminta jakamalla noin 85 % Neste Oilin osakkeista osinkona. Loput noin 15 % osakkeista myytiin sijoittajille huhtikuussa 2005.

Öljyliiketoiminta on esitetty luovutettuna toimintona vuosina 2004 ja 2005.

Vuodesta 2005 Fortum on soveltanut vuositilinpäätöksessään ja osavuositarkastuksissaan kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (International Financial Reporting Standards, IFRS). Tilikauden 2005 vuosikertomukseen sisältyi yksi vertailuvuosi, 2004, jota koskevat tiedot oikaistiin IFRS:n mukaisiksi.

## Taulukoissa ja graafeissa esitettävien tietojen vertailukelpoisuus

Taulukoiden ja graafien tiedoissa vuoden 2012 tai vanhempien vuosien osalta ei ole huomioitu muutoksia koskien IFRS 10 ja IFRS 11 käyttöönottoon. Standardien käyttöönotto Fortum-konsernissa vaikuttaa AB Fortum Värme samägt med Stockholms stadin osakeomistuksenkäsitteeseen konsernitilinpäätöksessä. Katso liitetieto 1.6.1 Vuoden 2014 alussa käyttöönotetut uudet IFRS standardit.

milj. euroa tai kuten merkitty	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	Muutos %
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Liikevaihto Fortum yhteensä	11 659	5 918	4 491	4 479	5 636	5 435	6 296	6 161	6 159	5 309	4 751	-11
Jatkuvien toimintojen liikevaihto	3 835	3 877	4 491	4 479	5 636	5 435	6 296	6 161	6 159	5 309	4 751	-11
Käyttökate (=EBITDA)												
Fortum yhteensä <sup>1)</sup>	2 443	2 307	1 884	2 298	2 478	2 292	2 271	3 008	2 538	2 129	3 954	86
Jatkuvien toimintojen käyttökate (=EBITDA)	1 583	1 754	1 884	2 298	2 478	2 292	2 271	3 008	2 538	2 129	3 954	86
Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen käyttökate (=EBITDA)		1 741	1 866	2 015	2 360	2 398	2 396	2 374	2 416	1 975	1 873	-5
Liikevoitto Fortum yhteensä	1 916	1 864	1 455	1 847	1 963	1 782	1 708	2 402	1 874	1 508	3 428	127
- % liikevaihdosta	16,4	31,5	32,4	41,2	34,8	32,8	27,1	39,0	30,4	28,4	72,2	
Jatkuvien toimintojen liikevoitto	1 195	1 347	1 455	1 847	1 963	1 782	1 708	2 402	1 874	1 508	3 428	127
- % liikevaihdosta	31,2	34,7	32,4	41,2	34,8	32,8	27,1	39,0	30,4	28,4	72,2	
Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen liikevoitto	1 148	1 334	1 437	1 564	1 845	1 888	1 833	1 802	1 752	1 403	1 351	-4
Voitto ennen veroja Fortum yhteensä	1 700	1 776	1 421	1 934	1 850	1 636	1 615	2 228	1 586	1 398	3 360	140
- % liikevaihdosta	14,6	30,0	31,6	43,2	32,8	30,1	25,7	36,2	25,8	26,3	70,7	
Jatkuvien toimintojen voitto ennen veroja	962	1 267	1 421	1 934	1 850	1 636	1 615	2 228	1 586	1 398	3 360	140
- % liikevaihdosta	25,1	32,7	31,6	43,2	32,8	30,1	25,7	36,2	25,8	26,3	70,7	
Jatkuvien toimintojen tilikauden voitto	703	936	1 120	1 608	1 596	1 351	1 354	1 862	1 512	1 212	3 161	161
- josta emoyhtiön omistajien osuus	670	884	1 071	1 552	1 542	1 312	1 300	1 769	1 416	1 204	3 154	162
Sijoitettu pääoma Fortum yhteensä	12 890	11 357	12 663	13 544	15 911	15 350	16 124	17 931	19 420	19 183	17 918	-7
Jatkuvien toimintojen sijoitettu pääoma	10 739	11 357	12 663	13 544	15 911	15 350	16 124	17 931	19 420	19 183	17 918	-7
Korollinen nettovelka	5 095	3 158	4 345	4 466	6 179	5 969	6 826	7 023	7 814	7 793	4 217	-46
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta										6 658	3 664	-45
Investoinnit ja bruttosijoitukset osakkeisiin												
Fortum yhteensä	830	578	1 395	972	2 624	929	1 249	1 482	1 574	1 020	843	-17
- % liikevaihdosta	7,1	9,8	31,1	21,7	46,6	17,1	19,8	24,1	25,6	19,2	15,9	
Jatkuvien toimintojen investoinnit ja bruttosijoitukset osakkeisiin	514	479	1 395	972	2 624	929	1 249	1 482	1 574	1 020	843	-17
Jatkuvien toimintojen investoinnit	335	346	485	655	1 108	862	1 222	1 408	1 558	1 005	774	-23

Liiketoiminnan rahavirta Fortum yhteensä	1 758	1 404	1 151	1 670	2 002	2 264	1 437	1 613	1 382	1 548	1 762	14
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan rahavirta	1 232	1 271	1 151	1 670	2 002	2 264	1 437	1 613	1 382	1 548	1 762	14
Sijoitetun pääoman tuotto Fortum yhteensä, %	15,8	16,6	13,4	16,5	15,0	12,1	11,6	14,8	10,2	9,0	19,5	
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto, %	11,4	13,5	13,4	16,5	15,0	12,1	11,6	14,8	10,2	9,0	19,5	
Oman pääoman tuotto Fortum yhteensä, %	18,2	18,7	14,4	19,1	18,7	16,0	15,7	19,7	14,6	12,0	30,0	
Jatkuvien toimintojen oman pääoman tuotto, % <sup>2)</sup>		13,5	14,4	19,1	18,7	16,0	15,7	19,7	14,6	12,0	30,0	
Korkokate	8,0	11,6	11,5	12,8	9,4	12,4	13,7	10,5	7,6	6,7	19,9	
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot					8,6	10,3	10,0	8,5	5,7	5,3	15,7	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, %	36,4	43,2	30,6	36,3	34,1	37,6	20,5	21,5	19,9	18,8	42,9	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta, %										22,1	49,3	
Velkaantumisaste, %	67	43	53	52	73	70	78	69	73	77	39	
Nettovelka/Käyttökate	2	1	2	2	3	3	3	2	3	4	1,1	
Nettovelka/Jatkuvien toimintojen käyttökate	-	1,8	2,3	1,9	2,5	2,6	3,0	2,3	3,1	3,7	1,1	
Vertailukelpoinen nettovelka/Jatkuvien toimintojen käyttökate	-	1,8	2,3	2,2	2,6	2,5	2,8	3,0	3,2	3,9	2,3	
Vertailukelpoinen nettovelka/Jatkuvien toimintojen käyttökate ilman Värmen rahoitusta										3,4	2,0	
Omavaraisuusaste, %	44	49	48	49	41	43	40	44	43	43	51	
Osingot <sup>3)</sup>	506	987	1 122	1 198	888	888	888	888	888	977	1 155 <sup>4)</sup>	18
Jatkuvien toimintojen osingot		511	650	683								
Lisäosingot vuonna 2006 ja 2007/luovutetut toiminnot vuonna 2005		476	472	515								
Tutkimus- ja kehittämismenot	26	14	17	21	27	30	30	38	41	49	41	-16
- % liikevaihdosta	0,2	0,2	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,9	0,9	
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä Fortum yhteensä	12 859	10 026	8 910	8 304	14 077	13 278	11 156	11 010	10 600	9 532	8 821	
Jatkuvien toimintojen henkilöstön keskimääräinen lukumäärä	8 592	8 939	8 910	8 304	14 077	13 278	11 156	11 010	10 600	9 532	8 821	

1) Käyttökate (=EBITDA) on määritelty seuraavasti: jatkuvien toimintojen liikevoittoon on lisätty poistot ja arvonalentumiset.

2) Vuoden 2005 jatkuvien toimintojen oman pääoman tuotto on laskettu perustuen jatkuvien toimintojen tilikauden voittoon jaettuna oman pääoman yhteissummalla kauden päättyessä. Luovutettujen toimintojen tilikauden voitto on vähennetty oman pääoman kokonaismäärästä 31.12.2005.

3) Rahaosingon lisäksi Fortum jakoi noin 85 % Neste Oil Oyj:n osakkeista osinkona vuonna 2005.

4) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle 31.3.2015.

[Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty tunnuslukujen jälkeen.](#)

## Osakekohtaiset tunnusluvut

euroa tai kuten merkitty	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	Muutos
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	14/13 %
Tulos/osake, Fortum yhteensä	1,48	1,55	1,22	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	3,55	161
Jatkuvien toimintojen tulos/osake	0,79	1,01	1,22	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	3,55	161
Luovutettujen toimintojen tulos/osake	0,69	0,54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Laimennettu tulos/osake, Fortum yhteensä	1,46	1,53	1,21	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	3,55	161
Laimennettu jatkuvien toimintojen tulos/osake	0,78	1,00	1,21	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	3,55	161
Laimennettu luovutettujen toimintojen tulos/osake	0,68	0,53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rahavirta/osake, Fortum yhteensä	2,06	1,61	1,31	1,88	2,26	2,55	1,62	1,82	1,56	1,74	1,98	14
Jatkuvien toimintojen rahavirta/osake	1,44	1,46	1,31	1,88	2,26	2,55	1,62	1,82	1,56	1,74	1,98	14
Oma pääoma/osake	8,65	8,17	8,91	9,43	8,96	9,04	9,24	10,84	11,30	11,28	12,23	8
Osinko/osake <sup>1)</sup>	0,58	1,12	1,26	1,35	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,10	1,10 <sup>2)</sup>	0
Lisäosinko/osake											0,20 <sup>2)</sup>	
Jatkuvien toimintojen osinko/osake	-	0,58	0,73	0,77	-	-	-	-	-	-	-	
Lisäosinko/osake 2006 ja 2007/luovutettujen toimintojen osinko/osake 2005	-	0,54	0,53	0,58	-	-	-	-	-	-	-	
Osinko/osakekohtainen tulos, %	39,2	72,3	103,3 <sup>4)</sup>	77,6 <sup>4)</sup>	57,5	67,6	68,5	50,3	62,9	80,9	36,6 <sup>2)</sup>	
Osinko/osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot, %	-	57,4 <sup>3)</sup>	59,8 <sup>4)</sup>	44,3 <sup>4)</sup>	-	-	-	-	-	-	-	
Osinko/osakekohtainen tulos, lisäosinko 2006 ja 2007/luovutetut toiminnot 2005, %	-	100,0 <sup>3)</sup>	43,4 <sup>4)</sup>	33,3 <sup>4)</sup>	-	-	-	-	-	-	-	
Efektiivinen osinkotuotto, %	4,3	7,1	5,8	4,4	6,6	5,3	4,4	6,1	7,1	6,6	7,2 <sup>2)</sup>	
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	9,2	10,2	17,7	17,7	8,8	12,8	15,4	8,3	8,9	12,2	5,1	
Osakkeen kurssikehitys												
Kauden lopussa	13,62	15,84	21,56	30,81	15,23	18,97	22,53	16,49	14,15	16,63	17,97	
Keskikurssi	10,29	13,87	20,39	23,57	24,79	15,91	19,05	19,77	15,66	15,11	17,89	
Alin kurssi	7,45	10,45	15,71	20,01	12,77	12,60	17,18	15,53	12,81	13,1	15,13	
Ylin kurssi	13,99	16,90	23,48	31,44	33,00	19,20	22,69	24,09	19,36	18,18	20,32	

Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. euroa	11 810	13 865	19 132	27 319	13 519	16 852	20 015	14 649	12 570	14 774	15 964
Osakkeiden vaihdon kehitys <sup>5)</sup>											
Osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	478 832	900 347	830 764	787 380	628 155	580 899	493 375	524 858	494 765	465 004	454 796
Prosentuaalinen osuus osakekannasta, %	59,2	103,2	94,3	88,5	70,8	65,4	55,5	59,1	55,7	52,3	51,2
Osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	867 084	875 294	887 394	886 683	887 638	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367
Osakkeiden määrä ilman omia osakkeita, 1 000 osaketta	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	852 625	872 613	881 194	889 997	887 256	888 230	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	861 772	887 653	886 929	891 395	887 839	888 230	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367

1) Käteisosingon lisäksi Fortum jakoi noin 85 % Neste Oil Oyj:n osakkeista osinkona vuonna 2005.

2) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle 31.3.2015.

3) Vuoden 2005 jatkuvien ja luovutettujen toimintojen osinko per osakekohtaiset tulokset on laskettu perustuen vastaaviin jatkuvien ja luovutettujen toimintojen osakekohtaisiin tuloksiin.

4) 2006 ja 2007 osinkojen osinko/osakekohtainen tulos -tunnusluvut perustuvat koko konsernin osakekohtaiseen tulokseen.

5) Taulukon 'osakkeiden vaihdon kehitys' -luvut sisältävät Nasdaq Helsingin osakkeiden vaihdon. Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla; esimerkiksi Boat-, BATS-, Chi-X- ja Turquoise-markkinoilla; sekä OTC-markkinoilla. Vuonna 2014 noin 58 % (2013: 58 %) Fortum Oyj:n osakkeiden vaihdosta käytiin vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla.

[Katso Tunnuslukujen laskentakaavat.](#)



# Toiminnalliset tunnusluvut, volyymit

## Taulukoissa ja graafeissa esitettävien tietojen vertailukelpoisuus

Taulukoiden ja graafien tiedoissa vuoden 2012 tai vanhempien vuosien osalta ei ole huomioitu muutoksia koskien IFRS 10 ja IFRS 11 käyttöönottoon. Standardien käyttöönotto Fortum-konsernissa vaikuttaa AB Fortum Värme samägt med Stockholms stadin osakeomistuksenkäsitteilyyn konsernitilinpäätöksessä. Katso liitetieto 1.6.1 Vuoden 2014 alussa käyttöönotetut uudet IFRS standardit.

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotanto EU-maissa ja Norjassa</b>												
Sähkön tuotanto	TWh	55,5	52,3	54,4	52,2	52,6	49,3	53,7	55,3	53,9	47,4	50,1
Lämmön tuotanto	TWh	25,4	25,1	25,8	26,1	25,0	23,2	26,1	22,0	18,5	10,4	8,2
<b>Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotanto Venäjällä</b>												
Sähkön tuotanto	TWh	-	-	-	-	11,6	16,0	16,1	17,4	19,2	20,0	23,3
Lämmön tuotanto	TWh	-	-	-	-	15,3	25,6	26,0	25,4	24,8	24,2	26,4
<b>Fortumin sähköntuotanto Pohjoismaissa energialähteittäin</b>												
Vesi- ja tuulivoima	TWh	19,1	21,2	19,8	20,0	22,9	22,1	22,0	21,0	25,2	18,1	22,4
Ydinvoima	TWh	25,8	25,8	24,4	24,9	23,7	21,4	22,0	24,9	23,4	23,7	23,8
Lämpövoima	TWh	9,5	4,2	9,0	6,2	5,0	4,6	8,3	7,2	3,0	3,4	1,8
<b>Yhteensä</b>	<b>TWh</b>	<b>54,4</b>	<b>51,2</b>	<b>53,2</b>	<b>51,1</b>	<b>51,6</b>	<b>48,1</b>	<b>52,3</b>	<b>53,1</b>	<b>51,6</b>	<b>45,2</b>	<b>48,0</b>
<b>Fortumin sähköntuotanto Pohjoismaissa energialähteittäin</b>												
Vesi- ja tuulivoima	%	35	42	37	39	44	46	42	40	49	40	46
Ydinvoima	%	47	50	46	49	46	44	42	47	45	52	50
Lämpövoima	%	18	8	17	12	10	10	16	13	6	8	4
<b>Yhteensä</b>	<b>%</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>
<b>Sähköntuotantokapasiteetti segmenteittäin</b>												
Power	MW		10 003	9 540	9 560	9 575	9 709	9 728	9 752	9 702	9 475	9 063
Heat	MW		1 278	1 373	1 360	1 213	1 446	1 600	1 670	1 569		
Heat, Electricity Sales and Solutions	MW										793	803
Russia	MW		-	-	-	2 785	2 785	2 785	3 404	3 404	4 250	4 758
<b>Yhteensä</b>	<b>MW</b>		<b>11 281</b>	<b>10 913</b>	<b>10 920</b>	<b>13 573</b>	<b>13 940</b>	<b>14 113</b>	<b>14 826</b>	<b>14 675</b>	<b>14 518</b>	<b>14 624</b>
<b>Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin</b>												
Power	MW		250	250	250	250	250	250	250	250	250	0
Heat	MW		9 757	10 633	10 973	10 218	10 284	10 448	10 375	8 785		
Heat, Electricity Sales and Solutions	MW										4 317	3 936
Russia	MW		-	-	-	13 796	13 796	13 796	14 107	13 396	13 466	13 466

<b>Yhteensä</b>	<b>MW</b>	<b>10 007</b>	<b>10 883</b>	<b>11 223</b>	<b>24 264</b>	<b>24 330</b>	<b>24 494</b>	<b>24 732</b>	<b>22 431</b>	<b>18 033</b>	<b>17 402</b>	
<b>Fortumin koko sähkön- ja lämmönmyynti EU-maissa ja Norjassa</b>												
Sähkön myynti	milj. euroa	2 017	2 002	2 437	2 370	2 959	2 802	3 110	2 868	2 700	2 462	2 299
Lämmön myynti	milj. euroa	809	867	1 014	1 096	1 157	1 095	1 309	1 278	1 201	538	468
<b>Fortumin koko sähkön- ja lämmönmyynti Venäjällä</b>												
Sähkön myynti	milj. euroa	-	-	-	-	332	390	505	590	713	822	758
Lämmön myynti	milj. euroa	-	-	-	-	141	219	287	324	300	290	285
<b>Fortumin koko sähkönmyynti alueittain</b>												
Suomi	TWh	31,1	26,0	29,6	29,0	28,7	26,1	30,7	24,6	21,6	23,4	21,6
Ruotsi	TWh	27,6	30,4	28,5	27,6	28,5	26,9	28,3	29,4	30,1	23,3	28,2
Venäjä	TWh	-	-	-	-	14,8	19,5	18,7	20,2	23,3	25,6	26,5
Muut maat	TWh	3,6	3,3	3,5	3,1	3,0	3,2	3,2	3,6	3,8	4,3	3,8
<b>Yhteensä</b>	<b>TWh</b>	<b>62,3</b>	<b>59,7</b>	<b>61,6</b>	<b>59,7</b>	<b>75,0</b>	<b>75,7</b>	<b>80,9</b>	<b>77,8</b>	<b>78,8</b>	<b>76,6</b>	<b>80,1</b>
<b>Fortumin koko lämmönmyynti alueittain</b>												
Suomi	TWh	10,5	9,8	10,7	11,1	10,8	8,0	9,6	8,5	5,8	5,5	3,2
Venäjä	TWh	-	-	-	-	15,3	25,6	26,8	26,7	26,4	24,1	26,0
Ruotsi	TWh	9,6	9,5	9,3	9,2	9,1	9,8	10,9	8,5	8,5	-	-
Puola	TWh	0,4	1,1	3,6	3,5	3,6	3,7	4,0	4,3	4,3	4,1	3,4
Muut maat	TWh	3,3	3,4	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,4	2,9	3,1	2,8
<b>Yhteensä</b>	<b>TWh</b>	<b>23,8</b>	<b>23,8</b>	<b>26,8</b>	<b>27,1</b>	<b>42,2</b>	<b>50,6</b>	<b>54,9</b>	<b>51,4</b>	<b>47,9</b>	<b>36,8</b>	<b>35,4</b>
<b>Sähkönsiirto jakeluverkoissa</b>												
Suomi	TWh	6,2	6,3	7,7	9,2	9,3	9,4	10,0	9,5	9,8	9,5	2,8
Ruotsi	TWh	14,2	14,4	14,4	14,3	14,0	14,0	15,2	14,2	14,4	14,1	13,7
Norja	TWh	2,1	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,5	2,3	2,4	2,5	1,1
Viro	TWh	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	-	-
<b>Yhteensä</b>	<b>TWh</b>	<b>22,7</b>	<b>23,1</b>	<b>24,6</b>	<b>26,0</b>	<b>25,8</b>	<b>25,9</b>	<b>27,9</b>	<b>26,1</b>	<b>26,6</b>	<b>26,1</b>	<b>17,6</b>

# Toiminnalliset tunnusluvut, segmentit

Vuodesta 2005 Fortum on soveltanut vuosittain päätöksessään ja osavuositarkastuksissaan kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (International Financial Reporting Standards, IFRS). Tilikauden 2005 vuosikertomukseen sisältyi yksi vertailuvuosi, 2004, jota koskevat tiedot oikaistiin IFRS:n mukaisiksi. Segmenttitiedot esitetään vain IFRS-perusteisesti vertailun mahdollistamiseksi, koska IFRS-siirtymässä raportoivat segmentit määriteltiin uudelleen ja segmenttiraportointi sinänsä arvioitiin uudelleen.

Venäläisen OAO Fortumin hankinnan jälkeen Fortum teki muutoksia segmenttirakenteeseensa vuoden 2008 aikana. Vuosien 2004–2007 vertailutiedot on muutettu vuonna 2008.

Fortum uudisti liiketoimintarakenteensa 1.3.2014 alkaen. Uudelleenorganisoinnin myötä Fortumin aikaisemmin erillisinä raportoidut Heat- ja Electricity Sales-segmentit raportoidaan jatkossa yhdessä Heat, Electricity Sales and Solutions-segmenttinä.

[Katso liitetieto 5 Segmenttiraportointi.](#)

Fortum otti käyttöön uudet IFRS 10 Konsernitilinpäätös ja IFRS 11 Yhteisjärjestelyt -standardit 1.1.2014 alkaen. Uusien standardien soveltaminen Fortum-konsernissa vaikuttaa Tukholman kaupungin kanssa yhdessä omistetun AB Fortum Värme samägt med Stockholms stadin (Fortum Värme) käsittelyyn. Yhtiö luokitellaan yhteisyritykseksi ja yhdistellään konserniin pääomaosuusmenetelmällä 1.1.2014 alkaen. Ennen muutosta Fortum Värme käsiteltiin konsernissa tytäryrityksenä, jossa määräysvallattomilla omistajilla oli 50 % osuus.

[Katso liitetieto 1.6.1 Vuoden 2014 alussa käyttöönotetut uudet IFRS standardit](#)

Vuoden 2013 tiedot on muutettu vastaamaan uutta liiketoimintarakennetta ja IFRS standardien käyttöönoton vaikutusta.

Liikevaihto segmentteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	2 084	2 058	2 439	2 350	2 892	2 531	2 702	2 481	2 415	2 252	2 156
- josta sisäistä	128	-97	-133	323	0	254	-281	-24	296	69	85
Heat	1 025	1 063	1 268	1 356	1 466	1 399	1 770	1 737	1 628		
- josta sisäistä	49	-12	-32	38	0	23	-8	8	18		
Heat, Electricity Sales and Solutions										1 516	1 332
- josta sisäistä										87	34
Russia					489	632	804	920	1 030	1 119	1 055
- josta sisäistä					-	-	-	-	-	-	0
Distribution	707	707	753	769	789	800	963	973	1 070	1 064	751
- josta sisäistä	10	-8	8	9	10	13	18	15	37	19	17
Electricity Sales	1 387	1 365	1 912	1 683	1 922	1 449	1 798	900	722		
- josta sisäistä	92	-101	149	155	177	67	158	95	55		
Muut	90	91	78	81	83	71	51	108	137	63	58
- josta sisäistä	93	-63	62	72	82	-5	169	115	-66	54	44
Eliminoinnit	-1 458	-1 407	-1 959	-1 760	-2 005	-1 447	-1 792	-958	-843	-706	-601
<b>Yhteensä</b>	<b>3 835</b>	<b>3 877</b>	<b>4 491</b>	<b>4 479</b>	<b>5 636</b>	<b>5 435</b>	<b>6 296</b>	<b>6 161</b>	<b>6 159</b>	<b>5 309</b>	<b>4 751</b>

Vertailukelpoinen liikeytulos segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	730	854	985	1 095	1 528	1 454	1 298	1 201	1 146	859	877
Heat	207	253	253	290	250	231	275	278	271		
Heat, Electricity Sales and Solutions										109	104
Russia					-92	-20	8	74	68	156	161
Distribution	240	244	250	231	248	262	307	295	320	332	266
Electricity Sales	23	30	-4	-1	-33	22	11	27	39		
Muut	-52	-47	-47	-51	-56	-61	-66	-73	-92	-54	-57
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>	<b>1 148</b>	<b>1 334</b>	<b>1 437</b>	<b>1 564</b>	<b>1 845</b>	<b>1 888</b>	<b>1 833</b>	<b>1 802</b>	<b>1 752</b>	<b>1 403</b>	<b>1 351</b>
Kertaluonteiset erät	18	30	61	250	85	29	93	284	155	61	2 171
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	29	-17	-43	33	33	-135	-218	316	-33	45	-94
<b>Liikevoitto</b>	<b>1 195</b>	<b>1 347</b>	<b>1 455</b>	<b>1 847</b>	<b>1 963</b>	<b>1 782</b>	<b>1 708</b>	<b>2 402</b>	<b>1 874</b>	<b>1 508</b>	<b>3 428</b>

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	834	966	1 093	1 198	1 625	1 547	1 398	1 310	1 260	1 007	998
Heat	331	376	397	453	419	393	462	471	481		
Heat, Electricity Sales and Solutions										211	204
Russia					-25	55	94	148	189	258	304
Distribution	373	389	397	393	413	426	485	482	529	548	416
Electricity Sales	39	45	15	10	-26	28	13	29	40		
Muut	-41	-35	-36	-39	-46	-51	-56	-66	-83	-49	-49
<b>Yhteensä</b>	<b>1 536</b>	<b>1 741</b>	<b>1 866</b>	<b>2 015</b>	<b>2 360</b>	<b>2 398</b>	<b>2 396</b>	<b>2 374</b>	<b>2 416</b>	<b>1 975</b>	<b>1 873</b>

Poistot ja arvonalentumiset segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	104	112	108	103	97	93	100	109	114	148	121
Heat	124	123	144	163	169	162	187	193	210		
Heat, Electricity Sales and Solutions										102	100
Russia					67	75	86	108	121	150	147
Distribution	133	145	147	162	165	164	178	187	209	216	150
Electricity Sales	16	15	19	11	7	6	2	2	1		
Muut	11	12	11	12	10	10	10	7	9	5	8
<b>Yhteensä</b>	<b>388</b>	<b>407</b>	<b>429</b>	<b>451</b>	<b>515</b>	<b>510</b>	<b>563</b>	<b>606</b>	<b>664</b>	<b>621</b>	<b>526</b>

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	-21	-21	-9	-23	26	-35	-25	3	-12	4	-14
Heat	15	11	23	24	12	30	31	19	20		
Heat, Electricity Sales and Solutions										91	88
Russia					19	20	8	30	27	46	35
Distribution	16	20	15	18	16	10	19	14	8	4	3
Electricity Sales	0	1	1	0	5	0	1	2	0		
Muut	2	44	39	222	48	-4	28	23	-20	32	37
<b>Yhteensä</b>	<b>12</b>	<b>55</b>	<b>69</b>	<b>241</b>	<b>126</b>	<b>21</b>	<b>62</b>	<b>91</b>	<b>23</b>	<b>178</b>	<b>149</b>

Investoinnit käyttöomaisuuteen segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	84	83	95	93	134	96	97	131	190	179	197
Heat	123	124	184	309	408	358	304	297	464		
Heat, Electricity Sales and Solutions										123	86
Russia					256	215	599	670	568	435	340
Distribution	106	115	183	236	296	188	213	289	324	255	147
Electricity Sales	10	10	8	3	3	1	0	5	1		
Muut	12	14	15	14	11	4	9	16	11	12	3
<b>Yhteensä</b>	<b>335</b>	<b>346</b>	<b>485</b>	<b>655</b>	<b>1 108</b>	<b>862</b>	<b>1 222</b>	<b>1 408</b>	<b>1 558</b>	<b>1 005</b>	<b>774</b>

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	23	45	5	52	0	57	25	17	-	2	2
Heat	53	87	589	18	23	1	1	32	10		
Heat, Electricity Sales and Solutions										11	37
Russia	103	2	140	245	1 492	3	-	24	-	0	27
Distribution	0	-	130	1	0	5	0	-	-	0	0
Electricity Sales	0	-	6	0	0	-	-	-	-		
Muut	0	-	40	1	1	1	1	1	6	2	4
<b>Yhteensä</b>	<b>179</b>	<b>134</b>	<b>910</b>	<b>317</b>	<b>1 516</b>	<b>67</b>	<b>27</b>	<b>74</b>	<b>16</b>	<b>15</b>	<b>69</b>

Bruttodivestoinnit osakkeisiin segmenteittäin, milj. euroa	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	10	0	3	102	79	67
Heat	1	52	203	269		
Heat, Electricity Sales and Solutions					11	446
Russia	-	43	23	-	-	0
Distribution	1	46	323	37	52	2 681
Electricity Sales	-	-	16	2		
Muut	2	6	0	0	-	2
<b>Yhteensä</b>	<b>14</b>	<b>147</b>	<b>568</b>	<b>410</b>	<b>142</b>	<b>3 196</b>

Sidottu pääoma segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	5 804	5 493	5 690	5 599	5 331	5 494	5 806	6 247	6 389	6 355	6 001
Heat	2 440	2 551	3 407	3 507	3 468	3 787	4 182	4 191	4 286		
Heat, Electricity Sales and Solutions										2 295	2 112
Russia	151	153	294	456	2 205	2 260	2 817	3 273	3 848	3 846	2 597
Distribution	3 091	3 021	3 412	3 239	3 032	3 299	3 683	3 589	3 889	3 745	2 615
Electricity Sales	194	228	176	247	188	125	210	11	51		
Muut	220	447	835	1 237	796	382	29	208	158	295	496
<b>Yhteensä</b>	<b>11 900</b>	<b>11 893</b>	<b>13 814</b>	<b>14 285</b>	<b>15 020</b>	<b>15 347</b>	<b>16 727</b>	<b>17 519</b>	<b>18 621</b>	<b>16 537</b>	<b>13 820</b>

Sidotun pääoman tuotto segmenteittäin, %	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	12,6	14,3	17,5	19,2	29,6	24,5	19,5	24,6	18,7	14,5	13,6
Heat	9,8	11,6	9,6	9,3	8,9	7,9	8,4	9,9	8,8		
Heat, Electricity Sales and Solutions										9,7	19,1
Russia				66,3	3,7	0,0	2,4	3,5	3,0	5,2	5,6
Distribution	8,1	8,8	8,4	7,7	8,1	8,7	9,7	13,7	9,1	9,3	73,6
Electricity Sales	25,2	17,4	-1,6	6,9	-14,0	28,9	38,4	4,2	152,3		

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto segmenteittäin, %	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	12,0	14,9	17,4	18,9	28,0	26,4	22,3	19,9	18,5	13,8	14,2
Heat	9,3	11,0	9,2	9,2	7,3	7,6	7,7	7,4	7,0		
Heat, Electricity Sales and Solutions										8,7	8,7
Russia				0,0	-3,8	0,0	0,7	3,5	2,7	5,2	5,6
Distribution	8,3	8,6	8,3	7,6	8,2	8,6	9,3	8,6	8,8	8,8	9,3
Electricity Sales	17,1	16,4	-0,8	-0,6	-15,3	18,6	9,3	33,5	203,1		

Henkilöstö keskimäärin	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Power and Technology	4 588	4 374	4 147	3 475	3 591	2 068	1 891	1 873	1 896	1 900	1 685
Heat	1 605	2 186	2 345	2 302	2 422	2 652	2 482	2 682	2 354		
Heat, Electricity Sales and Solutions										2 051	1 913
Russia					5 566	6 170	4 555	4 436	4 301	4 245	4 196
Distribution	995	1 008	983	1 060	1 222	1 166	1 098	902	873	786	492
Electricity Sales	682	745	825	936	766	629	538	510	515		
Muut	722	626	610	531	510	593	592	607	661	550	536
<b>Yhteensä</b>	<b>8 592</b>	<b>8 939</b>	<b>8 910</b>	<b>8 304</b>	<b>14 077</b>	<b>13 278</b>	<b>11 156</b>	<b>11 010</b>	<b>10 600</b>	<b>9 532</b>	<b>8 821</b>

# Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate (=EBITDA)	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Vertailukelpoinen käyttökate (=EBITDA)	=	Käyttökate (=EBITDA) - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen nettovaikutus	
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Kertaluonteiset erät + muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - kertaluonteiset erät - muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	
Kertaluonteiset erät	=	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot	
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulkinnan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamisiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.	
Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO)	=	Liiketoiminnan kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta	
Investoinnit	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoituidet korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassa olevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassa olevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassa olevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.	
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryritysosakkeisiin, osakkuusyrittösohakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryritysosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.	
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$	
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Jatkuvien toimintojen voitto ennen veroja + jatkuvien toimintojen korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Jatkuvien toimintojen sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$	
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$	

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta (IAS 39 oikaistu sekä pois lukien merkittävimmät myyntivoitot ja -tappiot)	x 100
		Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin	
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset	
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaissopimusten käypien arvojen muutoksista)	
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannaissopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa	
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat	
Velkaantumisaste, %	=	Korolliset nettovelat	x 100
		Oma pääoma	
Omavaraisuusaste, %	=	Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat	x 100
		Taseen loppusumma	
Nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Vertailukelpoinen käyttökate (=EBITDA)	
Jatkuvien toimintojen nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Jatkuvien toimintojen liikevoitto + jatkuvien toimintojen poistot ja arvonalentumiset	
Vertailukelpoinen jatkuvien toimintojen nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Vertailukelpoinen jatkuvien toimintojen käyttökate (=EBITDA)	
Korkokate	=	Liikevoitto	
		Nettokorkokulut	
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot	=	Liikevoitto	
		Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot	
Henkilöstö keskimäärin	=	Perustuu koko raportointikauden kuukausittaisiin keskiarvoihin	
Tulos/osake (EPS)	=	Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat	
		Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana	
Kassavirta/osake	=	Liiketoiminnan kassavirta	
		Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana	
Oma pääoma/osake	=	Oma pääoma	
		Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa	



Osinko/osakekohtainen tulos, %	=	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Tulos/osake (EPS)}} \times 100$
Jatkuvien toimintojen osinko/ osakekohtainen tulos, %	=	$\frac{\text{Jatkuvien toimintojen osinko/osake}}{\text{Jatkuvien toimintojen tulos/osake (EPS)}} \times 100$
Efektiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}} \times 100$
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	=	$\frac{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{Tulos/osake}}$
Keskikurssi	=	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä}}$
Osakemannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi
Osakkeiden vaihdon kehitys	=	Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä sekä sen prosentuaalinen osuus osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä tilikauden aikana

# Konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	2014	2013*
Liikevaihto	<a href="#">5</a>	4 751	5 309
Muut tuotot	<a href="#">10</a>	75	93
Materiaalit ja palvelut	<a href="#">11</a>	-1 939	-2 270
Henkilöstökulut	<a href="#">12</a>	-413	-460
Poistot ja arvonalentumiset	<a href="#">5</a> , <a href="#">18</a> , <a href="#">19</a>	-526	-621
Muut kulut	<a href="#">10</a>	-596	-648
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>	<a href="#">5</a>	<b>1 351</b>	<b>1 403</b>
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	<a href="#">6</a> , <a href="#">7</a>	2 077	106
<b>Liikevoitto</b>	<a href="#">5</a>	<b>3 428</b>	<b>1 508</b>
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	<a href="#">5</a> , <a href="#">20</a>	149	178
Korkokulut	<a href="#">13</a>	-256	-301
Korkotuotot	<a href="#">13</a>	84	75
Johdannaisten käypien arvojen muutokset	<a href="#">13</a>	-5	-16
Muut rahoituserät - netto	<a href="#">13</a>	-40	-47
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>	<a href="#">13</a>	<b>-217</b>	<b>-289</b>
<b>Voitto ennen veroja</b>		<b>3 360</b>	<b>1 398</b>
Tuloverot	<a href="#">14</a>	-199	-186
<b>Tilikauden voitto</b>		<b>3 161</b>	<b>1 212</b>
<b>Jakautuminen:</b>			
Emoyhtiön omistajille		3 154	1 204
Määräysvallattomille omistajille		7	8
		<b>3 161</b>	<b>1 212</b>
<b>Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)</b>	<a href="#">15</a>		
Laimentamaton		3,55	1,36
Laimennettu		3,55	1,36

milj. euroa	2014	2013
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>	<b>1 351</b>	<b>1 403</b>
Kertaluonteiset erät (myyntivoitot)	2 171	61
Tulevaisuuden rahavirtoja suojaavien johdannaisten käyvänarvon muutokset	-91	21
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	-3	23
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	<b>2 077</b>	<b>106</b>
<b>Liikevoitto</b>	<b>3 428</b>	<b>1 508</b>

\*Tilinpäätöksessä esitettävät vertailuvuoden 2013 tiedot on muutettu johtuen Fortum Värmen kirjauskäytännön muutoksesta, lisätietoja liitetiedosta 1.6.1.

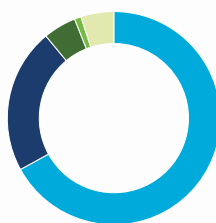
1 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältää 1,85 miljardin euron myyntivoiton Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä vuonna 2014.

Liikevaihto segmenteittäin, %



■ Power and Technology, 40 %  
■ Heat, Electricity sales and solutions, 25 %  
■ Russia, 20 % ■ Distribution, 14 %  
■ Muut, 1 %

Liikevaihto kohtemaittain, %



■ Pohjoismaat, 67 % ■ Venäjä, 22 %  
■ Puola, 5 % ■ Viro, 1 %  
■ Muut maat, 5 %

# Konsernin laaja tuloslaskelma

Muut laajan tuloksen erät ovat tuotto- ja kulueriä, joita ei kirjata tulosvaikutteisesti, vaan ne kirjataan omaan pääomaan. Tällaisia ovat realisoitumattomat erät, kuten voitot ja tappiot kassavirtasuojauksissa käytettävien

rahoitusinstrumenttien arvostamisesta käypään arvoon. Tulosvaikutus näistä eristä kirjataan, kun suojattu erä vaikuttaa tuloslaskelmaan. Laajan tuloksen eriin sisältyy myös myytävissä olevien

rahoitusvarojen arvostamisesta johtuvat voitot ja tappiot, osakkuusyhtiöiden laajan tuloksen erät sekä muuntoerot.

milj. euroa	2014	2013
<b>Tilikauden voitto</b>	<b>3 161</b>	<b>1 212</b>
<b>Muut laajan tuloksen erät</b>		
<b>Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi</b>		
Kassavirran suojaukset		
Käyvän arvon muutokset	17	96 <sup>1</sup>
Siirrot tuloslaskelmaan	-70	-51
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-4	-8
Verot	12	-6
Nettosijoitusten suojaus		
Käyvän arvon muutokset	149	28
Verot	-28	-7
Muuntoerot	-1 343	-478 <sup>2</sup>
Osuus osakkuusyritysten muista laajan tuloksen eristä	-3	42
Muut muutokset	-3	0
	<b>-1 273</b>	<b>-384</b>
<b>Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi</b>		
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio	-77	44
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio osakkuus- ja yhteisyrityksissä	-13	9
	<b>-90</b>	<b>53</b>
<b>Muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen</b>	<b>-1 363</b>	<b>-331</b>
<b>Laaja tulos yhteensä</b>	<b>1 799</b>	<b>882</b>
<b>Laajan tuloksen jakautuminen</b>		
Emoyhtiön omistajille	1 815	881
Määräysvallattomille omistajille	-16	1
	<b>1 799</b>	<b>882</b>

<sup>1</sup> Kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutokset liittyvät lähinnä sähkön hinnan suojaamiseen. Kun sähkön hinta on korkeampi (alhaisempi) kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on negatiivinen (positiivinen).

<sup>2</sup> Muuntoerot ulkomaisten tytäryhtiöiden muuntamisesta euroiksi (lähinnä RUB).

# Konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2014	31.12.2013
<b>VARAT</b>			
<b>Pitkäaikaiset varat</b>			
Aineettomat hyödykkeet	18	276	384
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	11 195	12 849
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	20	2 027	2 341
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	30	774	744
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	21	68	77
Laskennalliset verosaamiset	29	98	126
Johdannaisinstrumentit	3	595	367
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	22	2 041	2 598
<b>Pitkäaikaiset varat yhteensä</b>		<b>17 074</b>	<b>19 486</b>
<b>Lyhytaikaiset varat</b>			
Vaihto-omaisuus	23	256	264
Johdannaisinstrumentit	3	448	307
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24	830	869
Pankkitalletukset		757	0
Rahat ja pankkisaamiset		2 009	1 250
Likvidit varat	25	2 766	1 250
Myytävänä olevat omaisuuserät	9	0	1 173
<b>Lyhytaikaiset varat yhteensä</b>		<b>4 301</b>	<b>3 863</b>
<b>Varat yhteensä</b>		<b>21 375</b>	<b>23 348</b>
<b>OMA PÄÄOMA</b>			
<b>Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma</b>			
Osakepääoma	26	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73
Kertyneet voittovarot		7 708	6 851
Muut oman pääoman erät		36	54
<b>Yhteensä</b>		<b>10 864</b>	<b>10 024</b>
Määräysvallattomat omistajat	27	71	101
<b>Oma pääoma yhteensä</b>		<b>10 935</b>	<b>10 124</b>
<b>VELAT</b>			
<b>Pitkäaikainen vieras pääoma</b>			
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	28	5 881	6 936
Johdannaisinstrumentit	3	247	181
Laskennalliset verovelat	29	1 159	1 338
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	30	774	744
Muut varaukset	31	17	94
Eläkevelvoitteet	32	140	50
Muu pitkäaikainen vieras pääoma	33	154	148
<b>Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä</b>		<b>8 373</b>	<b>9 492</b>
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma</b>			
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	28	1 103	2 103
Johdannaisinstrumentit	3	76	95
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma	34	888	994
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	9	0	540
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</b>		<b>2 067</b>	<b>3 732</b>
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>		<b>10 440</b>	<b>13 224</b>
<b>Oma pääoma ja velat yhteensä</b>		<b>21 375</b>	<b>23 348</b>

# Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osakepää- oma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emoyhtiön omistajat	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voittovarot	Muuntoerot	Kassavirta- suojaukset	Muut laajantuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- yrityksissä			
<b>Oma pääoma 31.12.2013</b>	<b>3 046</b>	<b>73</b>	<b>7 500</b>	<b>-649</b>	<b>66</b>	<b>-51</b>	<b>38</b>	<b>10 024</b>	<b>101</b>	<b>10 124</b>
Kauden tulos			3 154					3 154	7	3 161
Muuntoerot				-1 319	-3	2	0	-1 320	-23	-1 343
Kauden muut laajan tuloksen erät			-3		-43	44	-17	-19	0	-19
Laaja tulos yhteensä			3 151	-1 319	-47	46	-16	1 815	-16	1 799
Osingonjako <a href="#">15</a>			-977					-977		-977
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-2	-2
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä <a href="#">8</a>			6					6	-11	-5
Muut muutokset			-4					-4	-1	-4
<b>Oma pääoma 31.12.2014</b>	<b>3 046</b>	<b>73</b>	<b>9 676</b>	<b>-1 968</b>	<b>19</b>	<b>-5</b>	<b>22</b>	<b>10 864</b>	<b>71</b>	<b>10 935</b>
<b>Aiemmin raportoitu oma pääoma 31.12.2012</b>	<b>3 046</b>	<b>73</b>	<b>7 193</b>	<b>-173</b>	<b>34</b>	<b>-133</b>	<b>0</b>	<b>10 040</b>	<b>603</b>	<b>10 643</b>
Laadintaperiaatteiden muutos <sup>1)</sup>					2	15	-17	-1	-495	-496
<b>Oma pääoma 1.1.2013</b>	<b>3 046</b>	<b>73</b>	<b>7 193</b>	<b>-173</b>	<b>36</b>	<b>-118</b>	<b>-17</b>	<b>10 039</b>	<b>108</b>	<b>10 147</b>
Kauden tulos			1 204					1 204	8	1 212
Muuntoerot				-476	-1	2	4	-471	-7	-478
Kauden muut laajan tuloksen erät					31	65	51	148	0	148
Laaja tulos yhteensä			1 204	-476	30	67	55	881	1	882
Osingonjako <a href="#">15</a>			-888					-888		-888
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-3	-3
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä <a href="#">8</a>			1					1		1
Muut muutokset			-10					-10	-5	-15
<b>Oma pääoma 31.12.2013</b>	<b>3 046</b>	<b>73</b>	<b>7 500</b>	<b>-649</b>	<b>66</b>	<b>-51</b>	<b>38</b>	<b>10 024</b>	<b>101</b>	<b>10 124</b>

## Muuntoerot

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -1 320 miljoonaa euroa vuoden 2014 aikana (2013: -471) johtuen pääosin Venäjän ruplan vaikutuksesta. Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja suojaustulos, 149 miljoonaa euroa, on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin.

[Käytetyt valuuttakurssit on esitetty liitetiedossa 1 Laadintaperiaatteet ja lisätietoa valuuttariskeistä on esitetty liitetiedossa 3.6 Korkoriski ja valuuttariski.](#)

## Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojausten käyvän arvon muutoksista oli -47 miljoonaa euroa vuonna 2014 (2013: 30), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan suojaamiseen. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

[1\) Vertailuvuoden tiedot on muutettu johtuen laadintaperiaatteiden muutoksesta, lisätietoja liitetiedosta 1.6.1](#)

# Konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	2014	2013
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>			
<b>Kauden voitto</b>		<b>3 161</b>	<b>1 212</b>
<b>Oikaisuerät:</b>			
Verot		199	186
Rahoitustuotot- ja kulut		217	289
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta		-149	-178
Poistot ja arvonalentumiset		526	620
<b>Liikevoitto ennen poistoja (käyttökate)</b>		<b>3 954</b>	<b>2 129</b>
Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua		-2 111	-262
Saadut korot		99	62
Maksetut korot		-330	-371
Saadut osingot		58	74
Toteutuneet kurssierot ja muut rahoituserät		349	47
Maksetut välittömät verot		-211	-210
<b>Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta</b>		<b>1 808</b>	<b>1 469</b>
Käyttöpääoman muutos		-46	79
<b>Liiketoiminnan rahavirta yhteensä</b>		<b>1 762</b>	<b>1 548</b>
<b>Investointien rahavirta</b>			
Investoinnit käyttöomaisuuteen	<a href="#">5</a> , <a href="#">18</a> , <a href="#">19</a>	-768	-1 004
Hankitut osakkeet		-69	-15
Käyttöomaisuuden myynnit		26	66
Myydyt osakkeet		3 062	122
Tulot myytyjen yhtiöiden korollisista saamisista		131	22
Osakaslainat osakkuusyrityksille		425	-136
Muiden sijoitusten muutos		8	2
<b>Investointien rahavirta yhteensä</b>		<b>2 816</b>	<b>-944</b>
<b>Rahavirta ennen rahoitusta</b>		<b>4 578</b>	<b>604</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>			
Pitkäaikaisten velkojen nostot		50	781
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset		-1 499	-636
Lyhytaikaisten velkojen muutos		-580	438
Osingonjako emoyhtiön omistajille	<a href="#">15</a>	-977	-888
Muut rahoituserät		-1	22
<b>Rahoituksen rahavirta yhteensä</b>		<b>-3 007</b>	<b>-284</b>
<b>Laskelman mukainen likvidien varojen muutos</b>		<b>1 571</b>	<b>320</b>
<b>Likvidit varat kauden alussa</b>		<b>1 265</b>	<b>961</b>
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa		-70	-17
<b>Likvidit varat kauden lopussa <sup>1)</sup></b>	<a href="#">25</a>	<b>2 766</b>	<b>1 265</b>

1) Sisältäen 15 miljoonaa euroa rahavaroja liittyen vuoden 2013 lopussa myytävänä oleviin omaisuuseriin.

**1** Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua koostuvat pääasiassa varausten muutoksista (mukaanlukien ydinvoimaan liittyvät varaukset)-29 miljoonaa euroa (2013: -168) ja johdannaisten realisoitumattomista käyvän arvon muutoksista 88 miljoonaa euroa (2013: -22) sekä liiketoiminnan rahavirrasta oikaistuista myyntivoitoista -2 171 miljoonaa euroa (2013: -61). Käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä saadut rahavirrat esitetään investointien rahavirrassa.

**2** Rahoituserät ja toteutuneet kurssierot sisältää 352 miljoonaa euroa toteutuneita valuuttakurssivoittoja ja -tappioita vuoden 2014 aikana (2013: -52), jotka aiheutuvat pääasiassa Fortumin ruotsalaistan ja venäläisten tytäryritysten ulkoisesta rahoituksesta sekä siitä, että konsernin pääasiallinen ulkoinen rahoitus on euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat valuuttatermiineistä, joilla suojataan sisäisiä lainoja. Suurin osa näistä termiineistä erääntyy 12 kk sisällä.

**3** Maksamattomat investoinnit eivät sisälly käyttöomaisuusinvestointeihin. Aktivoidut vieraan pääoman kulut sisältyvät maksettuihin korkokuluihin.

**Nettovelan muutokset**

milj. euroa	2014	2013
<b>Nettovelka kauden alussa</b>	<b>7 793</b>	<b>7 757</b>
Muuntoerot	-81	-106
Käyttökate	3 954	2 129
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua, sekä maksetut rahoituskulut ja verot	-2 147	-660
Käyttöpääoman muutos	-46	79
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-768	-1 004
Yrityshankinnat	-69	-15
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	3 089	188
Tulot myytyjen yhtiöiden korollisista saamisista	131	22
Osakslainat osakkuusyrittäksille	425	-136
Muutos korollisissa saamisissa	8	2
Osingot	-977	-888
Muut rahoitustoiminnot	-1	22
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	3 600	-261
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos ja arvostus jaksotettuun hankintamenuun	105	-119
<b>Nettovelka kauden lopussa</b>	<b>4 217</b>	<b>7 793</b>

**Rahavirtalaskelman lisätietoja**

**Käyttöpääoman muutos**

milj. euroa	2014	2013
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-82	92
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-13	24
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	49	-37
<b>Yhteensä</b>	<b>-46</b>	<b>79</b>

Negatiivinen vaikutus käyttöpääoman muutoksesta vuoden 2014 aikana oli -46 miljoonaa euroa (2013: +79).

**Käyttöomaisuusinvestoinnit**

milj. euroa	Liite	2014	2013
Käyttöomaisuusinvestoinnit	5, 18, 19	774	1 005
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)		41	60
Aktivoitujen vieraan pääoman menojen siirto rahavirtalaskelman maksettuihin korkoihin		-47	-60
<b>Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit</b>		<b>768</b>	<b>1 004</b>

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2014 aikana olivat 774 miljoonaa euroa (2013: 1 005). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit, 768 miljoonaa euroa (2013: 1 004), eivät sisällä vielä maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään 41 miljoonaa euroa (2013: 60) eikä aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -47 miljoonaa euroa (2013: -60). Aktivoituiden vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa korkoissa.

[Katso lisätietoja investoinneista segmenteittäin ja maittain liitetiedosta 5 Segmenttiraportointi ja investointiprojekteista segmenteittäin liitetiedosta 19.2 Investoinnit.](#)



**Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa**

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2014 aikana 69 miljoonaa euroa (2013: 15).

**Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa**

milj. euroa	Liite	2014	2013
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	<a href="#">8</a>	2 750	22
Tulot korollisista saamisista myydyiltä tytäryhtiöiltä		131	22
Myydyt osakkuusyrittösakkeet	<a href="#">8</a> , <a href="#">20</a>	311	100
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat		1	0
<b>Yhteensä</b>		<b>3 193</b>	<b>144</b>

Osakkeiden bruttomyyntit vuoden 2014 aikana olivat 3 196 miljoonaa euroa (2013: 142) sisältäen korolliset velat myydyissä tytäryhtiöissä 131 miljoonaa euroa (2013: 22). Liiketoimintojen myynnistä saadut tulot olivat vuoden 2014 aikana yhteensä 3 193 miljoonaa euroa (2013: 144).

# Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

## 1 Laadintaperiaatteet

### 1.1 Liiketoiminnan kuvaus

Fortum Oyj (jäljempänä ”Yhtiö”) on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Espoo, Suomi. Fortum Oyj:n osake noteerataan Nasdaq Helsinki-pörssissä.

Fortum Oyj tytäryhtiöineen (yhdessä Fortum-konserni) keskittyy liiketoimintoihinsa Pohjoismaihin, Baltiaan, Venäjälle ja Puolaan. Fortumin liiketoimintaan kuuluvat sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu sekä energiaan liittyvät muut asinatuntijapalvelut.

Fortum Oyj:n hallitus on hyväksynyt tämän tilinpäätöksen 3.2.2015.

### 1.2 Laadintaperusta

Fortum-konsernin konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) ja niitä koskevien tulkintojen (IFRIC) mukaisesti. Tilinpäätös täyttää myös Suomen kirjanpitolain säännökset ja muut Suomessa voimassa olevat tilinpäätöksen laadintaa koskevat säännökset ja määräykset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja (mukaan lukien johdannaisinstrumentit) sekä käypään arvoon suojattuja erä.

#### 1.2.1 Tuloslaskelman esittäminen

Konsernin tuloslaskelmassa esitetään vertailukelpoinen liikevoitto-tunnusluku, jonka katsotaan antavan paremman kuvan konsernin toiminnasta verrattaessa esitettävää kautta aikaisempiin kausiin. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät on eriytetty esitettäväksi tuloslaskelmassa omana eränään ja sisältävät:

- kertaluonteiset erät, koostuen luovutusvoitoista ja -tappioista.
- suojaustarkoituksessa pidettävien johdannaisten käyvän arvon muutokset, joihin ei IAS 39:n mukaisesti sovelleta suojauslaskentaa. Valtaosaan Fortumin kassavirtasuojauksista sovelletaan

suojauslaskentaa, joiden käyvän arvon muutos kirjataan omaan pääomaan.

- kirjanpitokäsittelyn vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa.

Vertailukelpoista liikevoittoa käytetään konsernin suoritusasteen hallintaprosessissa tapahtuvassa taloudellisten tavoitteiden asettamisessa, seurannassa ja resurssien allokoimisessa.

#### 1.2.2 Lyhyt- ja pitkäaikaisten varojen ja velkojen luokittelu

Omaisuserä tai velka luokitellaan lyhytaikaiseksi omaisuseräksi tai velaksi silloin, kun sen odotetaan toteutuvan normaalin toimintajakson aikana tai 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä tai silloin kun se on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi varaksi tai velaksi. Likvidit varat luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi.

Kaikki muut varat ja velat luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi ja veloiksi.

### 1.3 Yhdistely konsernitilinpäätökseen

Konsernitilinpäätös sisältää emoyrityksen, tytäryritykset, osakkuusyrietykset ja osuudet yhteisyrityksistä.

Fortum muodostettiin vuonna 1998 käyttämällä yhdistelmä- eli pooling-menetelmää Fortum Power and Heat Oy:n sekä Fortum Oil and Gas Oy:n yhdistelemiseksi konsernitilinpäätökseen (näistä jälkimmäinen jakautui Fortum Oil Oy:ksi ja Fortum Heat and Gas Oy:ksi 1.5.2004). Vuonna 2005 Fortum Oil Oy eriytettiin Fortumista jakamalla 85 % yhtiön osakkeista Fortumin osakkeenomistajille ja myymällä loput 15 % osakkeista. Pooling-menetelmän käyttö tarkoittaa sitä, että Fortum Power and Heat Oy:n ja Fortum Heat and Gas Oy:n hankintameno on eliminoitu näiden yhtiöiden osakepääomia vastaan. Tästä syntyvä eliminointiero on kirjattu oman pääoman vähennykseksi.

#### 1.3.1 Tytäryritykset

Tytäryrityksiä ovat ne yhtiöt, joissa Fortum Oyj:llä on määräysvalta. Fortumin tulkitsee omaavansa määräysvallan jos Yhtiö altistuu sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon; ja se pystyy käyttämään sijoituskohtetta koskevaa valtaansa ja näin vaikuttamaan saamansa tuoton määrään.

Tytäryritysten hankinta käsitellään hankintamenomenetelmällä. Hankintameno muodostuu hankintahetken käypiin arvoihin arvostettujen vastikkeeksi annettujen varojen ja syntyneiden tai vastuulle otettujen velkojen sekä hankinnasta välittömästi johtuneiden menojen yhteissumma. Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut, yksilöitävissä olevat varat ja velat arvostetaan alun perin hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin, riippumatta mahdollisen vähemmistöosuuden suuruudesta. Se määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno on pienempi kuin hankitun tytäryrityksen nettovarojen käypä arvo, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Tytäryritykset yhdistellään täysimääräisesti konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lähtien, jolloin määräysvalta siirtyy konsernille ja yhdistely päättyy sinä päivänä, kun määräysvalta lakkaa.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä konsernin sisäisistä liiketapahtumista syntyneet realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma osoita, että siirretyn omaisuserän arvo on alentunut. Tytäryritysten tilinpäätösten laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu konsernin laadintaperiaatteiden mukaisiksi, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

Fortum Oyj:n tytäryritykset on esitetty liitetiedossa 42 Tytäryritykset segmentteittäin 31.12.2014.

### 1.3.2 Osakkuusyritykset

Osakkuusyrityksiä ovat yhteisöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta liittyy yleensä 20-50 %:n omistusosuuteen äänivallasta. Konsernin sijoitukset osakkuusyrityksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä.

### 1.3.3 Yhteisyritykset

Yhteisyritykset ovat järjestelyjä, joissa määräysvalta on jaettu. Konsernin sijoitukset yhteisyrityksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä.

### 1.3.4 Määräysvallattomien omistajien osuus

Määräysvallattomien omistajien osuus tytäryhtiöiden omasta pääomasta esitetään erillään emoyhtiön omistajien osuudesta. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus määritetään hankintahetkellä määräysvallattomien omistajien suhteellisenä osuutena hankittujen omaisuuserien nettoarvosta. Hankinnan jälkeen määräysvallattomien omistajien osuus on hankinnassa määritetty osuus lisättyä

kyseisille omistajille kuuluvalla osuudella oman pääoman muutoksista.

## 1.4 Ulkomaanrahan määräiset erät ja niiden muuntaminen

### 1.4.1 Toimintavaluutta ja esittämismvaluutta

Jokaisen konserniyrityksen tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan käyttäen sen taloudellisen ympäristön valuuttua, jossa yritys pääasiallisesti toimii ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on emoyhtiön toiminta- ja esittämismvaluutta.

### 1.4.2 Liiketapahtumat ja tase-erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Rahoituseriin liittyvät kurssierot kirjataan nettomääräisinä rahoitustuottoihin tai -kuluihin. Suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien kassavirran suojausten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan omaan pääomaan. Myytävissä olevien rahoitusvarojen aiheuttamat kurssierot kirjataan muihin oman pääoman eriin.

### 1.4.3 Konserniyritykset

Niiden tytäryhtiöiden, joiden toiminta- ja esittämismvaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat ja kassavirrat muunnetaan konsernin esittämismvaluutan määräisiksi käyttämällä kuukauden lopun kurssien perusteella laskettua vuoden keskiääräistä valuuttakurssia. Tytäryhtiöiden taseet muunnetaan euroiksi käyttämällä tilikauden päätöspäivän kurssia. Konsernitilinpäätöksessä kurssierot, jotka syntyvät ulkomaisiin yrityksiin tehtyjen nettosijoitusten sekä lainojen ja muiden tällaisten sijoitusten suojausiksi määritettyjen valuuttainstrumenttien muuntamisesta, kirjataan omaan pääomaan. Kun ulkomainen tytäryritys myydään, nämä kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti osana myyntivoittoa tai -tappiota. Ulkomaisen yrityksen hankinnasta johtuvaa liikearvoa ja hankinnan yhteydessä tehtäviä käypien arvojen oikaisuja käsitellään ulkomaisen yrityksen varoina ja ne muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Tilinpäätöspäivän kurssi on Euroopan keskuspankin kyseisen päivän päätöskurssi. Tilikauden keskikurssi lasketaan Euroopan keskuspankin kyseisen vuoden kunkin kuukauden lopun kurssien ja edellisen vuoden päätöskurssin keskiarvona.

## Fortumin käyttämät keskeisimmät valuuttakurssit

Valuutta	Tilikauden keskikurssi		Tilinpäätöspäivän kurssi	
	2014	2013	31.12.2014	31.12.2013
Ruotsi SEK	9,1004	8,6624	9,3930	8,8591
Norja NOK	8,3940	7,8266	9,0420	8,3630
Puola PLN	4,1909	4,2027	4,2732	4,1543
Venäjä RUB	51,4243	42,4441	72,3370	45,3246

### 1.4.4 Osakkuusyritykset ja osuudet yhteisyrityksissä

Konsernin sijoitukset osakkuusyrityksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Niiden osakkuus- ja yhteisyritysten, joiden toiminta- ja esittämismvaluutta ei ole euro, tilinpäätökset muunnetaan konsernin esittämismvaluutan määräisiksi käyttäen

samoja periaatteita kuin tytäryhtiöissä, katso 1.4.3 Konserniyritykset.

liitteessä ne on esitetty sekä viittaus asianomaiseen IFRS-standardiin.

## 1.5 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Fortum esittää tilinpäätöksen laadintaperiaatteet liitetietojen yhteydessä. Alla olevassa taulukossa on listattu konsernin laadintaperiaatteet, tieto missä

Laadintaperiaate	Liite	IFRS standardi
Segmenttiraportointi	5. Segmenttiraportointi	IFRS 8
Myyntituottojen määrittäminen	5. Segmenttiraportointi ja 24. Myyntisaamiset ja muut saamiset	IAS 18
Julkiset avustukset	19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	IAS 20
Osakeperusteinen palkitseminen	12. Henkilöstökulut	IFRS 2
Tuloverot	29. Laskennalliset verot	IAS 12
Myytäväinä olevat luovutetut toiminnot ja omaisuuserät	9. Myytävänä olevat omaisuuserät	IFRS 5
Yhteisjärjestelyt	20. Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrytyksiin	IFRS 11, IAS 28, IFRS 12
Osakkuusyrietykset	20. Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrytyksiin	IAS 28, IFRS 12
Muut osakkeet ja osuudet	16. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain	IAS 32, IAS 36, IAS 39
Aineettomat hyödykkeet	18. Aineettomat hyödykkeet	IAS 38
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	IAS 16, IAS 36, IAS 40
Vuokrasopimukset	36. Vuokrasopimukset	IAS 17
Vaihto-omaisuus	23. Vaihto-omaisuus	IAS 2
Osakekohtainen tulos	15. Osakekohtainen tulos	IAS 33
Eläkevelvoitteet	32. Eläkevelvoitteet	IAS 19
Ydinvoimalaitosten käytöstä poistamiseen ja käytetyn ydinpoltoaineen loppusijoitukseen liittyvät varat ja velat	30. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat	IFRIC 5
Varaukset	31. Muut varaukset	IAS 37
Ehdolliset velat	38. Vastuut	IAS 37
Rahoitusvarat	16. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain ja 17. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat käypään arvoon	IAS 32, IAS 39, IFRS 7
Likvidit varat	25. Likvidit varat	IAS 7
Lainat	28. Korolliset velat	IAS 39

## 1.6 Uudet laadintaperiaatteet

### 1.6.1 Vuoden 2014 alussa käyttöönotetut uudet IFRS standardit

Fortum on ottanut käyttöön seuraavat uudet/ muokatut standardit alkaen 1.1.2014:

#### IFRS 10 Konsernitilinpäätös, IFRS 11 Yhteisjärjestelyt ja IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä

##### IFRS 10 Konsernitilinpäätös

Standardi rakentuu aiemmille periaatteille, joiden mukaan määräysvalta ratkaisee, sisällytetäänkö tietty yhteisö emoyrityksen konsernitilinpäätökseen. Standardi sisältää uutta ohjeistusta sellaisia tapauksia varten, joissa määräysvallan olemassaolo on vaikeaa todeta.

##### IFRS 11 Yhteisjärjestelyt

Standardi korvaa aikaisemman yhteisyrytyksiä käsitelleen IAS 31-standardin. Standardin mukaan yhteinen määräysvalta on järjestelyä koskevan määräysvallan pitämistä yhteisenä sopimukseen perustuen, ja se vallitsee vain

silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä.

*IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä*  
Standardi sisältää konsernin muissa yhteisöissä olevia omistuksia koskevat liitetietovaatimukset.

Uusia standardeja soveltaessaan Fortum on arvioinut määräysvallan määrittämisessä tekemänsä päätelmät kaikissa omistamisissaan ja osittain omistamisissaan yhtiöissä uudelleen. Tämän johdosta Fortum tulee käsittelemään jotkut osakkuusyrietykset jatkossa yhteisyrytyksinä. Luokittelun muutoksen jälkeen nämä sijoitukset yhdistellään konserniin edelleen pääomaosuusmenetelmällä eikä muutoksella ollut vaikutusta Forumiin varoihin, velkoihin tai laajaan tuloslaskelmaan.

Uusien standardien soveltaminen Fortum-konsernissa vaikuttaa Tukholman kaupungin kanssa yhdessä omistetun AB Fortum Värmen samägt med Stockholms stadin (Fortum Värme) käsittelyyn. Yhtiö luokitellaan

yhteisyrytykseksi ja yhdistellään konserniin pääomaosuusmenetelmällä 1.1.2014 alkaen. Fortum Värme on kaukolämpöyhtiö, jonka sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitokset tuottavat sähköä ja lämpöä Tukholman alueelle. Ennen vuotta 2014, Fortum Värme on käsitellyt konsernissa tytäryrityksenä, jossa määräysvallattomilla omistajilla on 50 % osuus.

Muutetussa taseessa Fortum Värmen omistus sisältyy erään Osuudet osakkuus- ja yhteisyrytyksissä. Fortum Oyj:llä ja sen tytäryhtiöillä on lainasaamisia Fortum Värmeltä, jotka on esitetty osakaslainoina muutetussa taseessa. Suunnitelmien mukaan nämä osakaslainat tullaan korvaamaan vähitellen ulkoisella rahoituksella vuoden 2015 loppuun mennessä.

Muutoksella ei ollut joko lainkaan vaikutusta tai vain pieni vaikutus Fortumin tunnuslukuun, kuten osakekohtaiseen tulokseen, sijoitetun pääoman tuottoon tai oman pääoman tuottoon. Nykyinen rahoitusjärjestely vaikuttaa negatiivisesti muutettuun vertailukelpoiseen nettovelka/käyttökate-tunnuslukuun, joka oli vuonna

2013 ennen muutosta 3,4 ja muutoksen jälkeen 3,9. Negatiivinen vaikutus johtuu Fortumin nettovelan määritelmästä, jonka mukaan korollisia saamisia ei vähennetä nettovelasta. Muutoksen vaikutus tulee pieneneään sitä mukaa, kun Fortumin osakaslainat korvataan ulkoisella rahoituksella. Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate-tunnusluku olisi ollut vuoden 2013

lopussa 3,4, jos korolliset saamiset olisi vähennetty nettovelasta.

IFRS 10 ja 11 standardien käyttöönotto vuonna 2014 edellytti vertailutietojen oikaisemista. Tästä johtuen vuoden 2014 konsernitilinpäätöksessä esitettävät vuoden 2013 vertailutiedot on muutettu takautuvasti. Muutetut osavuositiedot vuodelta 2013 esitettiin kokonaisuudessaan vuoden

2014 ensimmäisen vuosineljänneksen osavuositiedot.

Seuraavissa taulukoissa Fortumin tuloslaskelma, tase ja tietyt tunnusluvut on esitetty ennen ja jälkeen muutoksen.

### Tuloslaskelmavaikutus 2013

milj. euroa	Fortum-konserni, Värme tytäryrityksenä	Fortum-konserni, Värme yhteisyrityksenä	Muutos
Liikevaihto	6 056	5 309	-747
Muut tuotot	94	93	-1
Materiaalit ja palvelut	-2 533	-2 270	263
Henkilöstökulut	-529	-460	69
Muut kulut	-740	-621	119
Poistot ja arvonalentumiset	-741	-648	93
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>	<b>1 607</b>	<b>1 403</b>	<b>-204</b>
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	105	105	0
<b>Liikevoitto</b>	<b>1 712</b>	<b>1 508</b>	<b>-204</b>
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	105	178	73
Rahoitustuotot ja -kulut	-318	-289	29
<b>Voitto ennen veroja</b>	<b>1 499</b>	<b>1 397</b>	<b>-102</b>
Tuloverot	-220	-185	35
<b>Kauden voitto</b>	<b>1 279</b>	<b>1 212</b>	<b>-67</b>
Kauden voitto; määräysvallattomille omistajille	-75	-8	67
<b>Kauden voitto; emoyhtiön omistajille</b>	<b>1 204</b>	<b>1 204</b>	<b>0</b>
<b>Osakekohtainen tulos (euroa)</b>	<b>1,36</b>	<b>1,36</b>	<b>0</b>

**Tasevaikutus 2013**

milj. euroa	Fortum-konserni, Värme tytäryrityksenä	Fortum-konserni, Värme yhteisyrityksenä	Muutos
<b>VARAT</b>			
Aineettomat hyödykkeet	392	384	-8
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	15 201	12 849	-2 352
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	1 905	2 341	436
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	1 463	2 597	1 134
Muut pitkäaikaiset varat	1 312	1 314	2
<b>Pitkäaikaiset varat yhteensä</b>	<b>20 273</b>	<b>19 485</b>	<b>-788</b>
Vaihto-omaisuus	375	263	-112
Myyntisaamiset ja muut saamiset <sup>1)</sup>	2 518	2 350	-168
Likvidit varat	1 254	1 250	-4
<b>Lyhytaikaiset varat yhteensä</b>	<b>4 147</b>	<b>3 863</b>	<b>-284</b>
<b>Varat yhteensä</b>	<b>24 420</b>	<b>23 348</b>	<b>-1 072</b>
<b>OMA PÄÄOMA</b>			
Osakepääoma	3 046	3 046	0
Muut oman pääoman erät	6 978	6 978	0
<b>Yhteensä</b>	<b>10 024</b>	<b>10 024</b>	<b>0</b>
Määräysvallattomat omistajat	638	100	-538
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>10 662</b>	<b>10 124</b>	<b>-538</b>
Korollinen vieras pääoma	9 098	9 039	-59
Laskennalliset verovelat	1 648	1 338	-310
Muut korottomat velat <sup>2)</sup>	3 012	2 847	-165
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>	<b>13 758</b>	<b>13 224</b>	<b>-534</b>
<b>Vieras pääoma ja oma pääoma yhteensä</b>	<b>24 420</b>	<b>23 348</b>	<b>-1 072</b>

1) Sisältää myytävänä olevat omaisuuserät 1 173 miljoonaa euroa.

2) Sisältää myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat 540 miljoonaa euroa.

Vaikutus tunnuslukuihin vuonna 2013

milj. euroa	Fortum-konserni, Värme tytäryrityksenä	Fortum-konserni, Värme yhteisyrityksenä	Muutos
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	2 299	1 976	-323
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	1,36	1,36	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	1 284	1 004	-280
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	19 780	19 183	-597
Korollinen nettovelka, milj. euroa	7 849	7 794	-55
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta, milj. euroa	7 849	6 660	-1 189
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,2	9,0	-0,2
Oman pääoman tuotto, %	12,0	12,0	0,0
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	3,4	3,9	0,5
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ilman Värmen rahoitusta	3,4	3,4	0,0

Fortum otti käyttöön vuoden 2014 alusta myös IFRS-normiston vuosittaiset muutokset, jotka julkistettiin joulukuussa 2013. Muutosten pääasiallisena tarkoituksena on poistaa standardien väliset epäjohtonmukaisuudet eikä niiden käyttöönotolla ollut vaikutusta Fortumin tilinpäätökseen.

**1.6.2 Uusien IFRS standardien käyttöönotto 1.1.2015 alkaen**

Fortum aloittaa seuraavien uusien standardien soveltamisen 1.1.2015 alkavalla tilikaudella tai myöhemmin:

IFRIC 21 *Julkiset maksut* (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta ohjeistaa ajankohdan, jolloin valtiolle tilittävät maksut tulee kirjata velaksi. Fortum alkaa soveltaa uutta tulkintaa tilikauden 2015 alusta lukien. Tulkinnan käyttöönotolla ei ole merkittävää vaikutusta Fortumin tilinpäätökseen.

IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* tulee voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Standardi sisältää uusia säännöksiä rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä suojauslaskentaa koskien ja se korvaa IAS 39 ja IFRS 7 -standardit. Fortum tulee soveltamaan uutta standardia vuoden 2018 alusta alkaen. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* tulee voimaan 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Standardi keskittyy tuloutusmalleihin ja se korvaa IAS 11 ja IAS 18 -standardit. Fortum tulee soveltamaan uutta standardia vuoden 2017 alusta.

Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

*IFRS-normiston vuosittaiset muutokset 2012-2014*, jotka julkistettiin syyskuussa tulevat voimaan 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutosten pääasiallisena tarkoituksena on poistaa standardien väliset epäjohtonmukaisuudet sekä selvittää standardien sanamuotoja. Jokaisella standardilla on omat siirtymäsäännöksensä. Muutoksilla ei odoteta olevan vaikutusta Fortumin tilinpäätökseen. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

**1.7 Segmenttiraportointi**

Fortum esittää segmenttitiedot tavalla, joka on yhtenevä Fortumin hallitukselle ja toimitusjohtajan vetämälle johtoryhmälle tapahtuvan sisäisen raportoinnin kanssa. Fortumin segmentit muodostuvat liiketoiminta-alueittain määritellyistä segmenteistä sekä yhdestä maantieteellisen alueen perusteella määritellystä segmentistä.

Konsernin liiketoiminta-alueet jakautuvat seuraaviin raportoitaviin segmentteihin: Power and Technology, Heat, Electricity Sales and Solutions, Russia and Distribution.

**Myyntituottojen määrittäminen**

Myyntituotot määritetään saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella tuotteita tai palveluksia luovutettaessa. Myyntituotot esitetään vähennettynä nettohivetyksillä, alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla kuten arvonlisäveroilla ja valmisteveroilla, mukaan lukien sähkövero. Myyntituotot on kirjattu seuraavasti:

**Sähkön, lämmön, jäähdytyksen ja sähkönjakelun myyntituotot**

Sähkön, lämmön, kylmäenergian ja sähkönjakelun myyntituotot kirjataan toimituksen perusteella. Kirjatut myyntituotot teollisille ja kaupallisille asiakkaille sekä loppuasiakkaille perustuvat toimitettuihin määriin, mukaan lukien se arvioitu määrä, joka on toimitettu asiakkaille vuoden lopun ja viimeisimmän mittarinluennan välillä.

Fyysiset energian myynti- ja ostosopimukset jaksotetaan suoriteperiaatteella konsernin odotettavissa olevien ostojen, myynnin ja käytön vaatimuksien mukaisesti.

Ruotsissa peritään sähköveroa paikallisten yhtiöiden jälleenmyyjille toimittamasta sähköstä. Vero lasketaan kilowattituntikohtaisen kiinteän verokannan mukaan. Verokanta vaihtelee eri asiakasryhmien mukaan. Tuloslaskelmassa sähkön myyntituotot on esitetty ilman sähköveron osuutta.

Fyysiset sähkön myynti- ja ostosopimukset tehdään Nord Pool Spotin kautta. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

Viranomaiset säätelevät sähkönjakelusta asiakkailta perittäviä hintoja. Sääntelyjärjestelmä vaihtelee maittain. Viranomaisen määrittelemä yli- tai alilaskutus käsitellään sääntelystä johtavana omaisuseränä tai velkana, jota ei kirjata taseeseen, sillä asiakkaan kanssa ei ole tehty sopimusta, jossa olisi määritelty

viranomaissäätelyyn liittyvät seikat ja siten saaminen riippuu tulevasta toimituksesta. Yli- tai alilaskutus hyvitetään tai veloitetaan yleensä tulevina vuosina asiakkaalta, joka tuolloin käyttää kyseistä sähköliittymää. Takautuvia hyvityksiä tai veloituksia ei anneta tai tehdä.

## Liittymismaksut

Maksut, jotka asiakas maksaa liittyessään sähkö-, maakaasu-, kaukolämpö- tai kaukokylmäverkkoon, kirjataan tuotoksi siihen määrään asti, joka ei kata tulevaisuudessa syntyviä kuluvelvoitteita. Jos liittymismaksu on sidoksissa asiakassopimukseen, tuotto kirjataan asiakassopimuksen voimassaoloajalle.

Suomessa kaukolämpöverkon liittymismaksuihin liittyy palautusvelvollisuus. Nämä liittymismaksuja ei ole kirjattu tuloslaskelmaan, vaan ne on kirjattu taseeseen muihin velkoihin.

## Pitkäaikaishankkeet

Konserni käyttää valmistusasteeseen perustuvaa menetelmää määrittääkseen kirjattavien tuottojen ja kulujen asianmukaiset määrät kyseisellä kaudella. Valmistusaste määritetään laskemalla kunkin hankkeen tilinpäätöspäivään mennessä kertyneiden menojen prosenttiosuus kyseisen hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Valmistusastetta määritettäessä kyseisenä vuonna syntyneitä, hankkeen tuleviin toimintoihin liittyviä menoja ei ole otettu mukaan hankkeen menoihin. Ne on esitetty niiden luonteesta riippuen vaihto-omaisuutena, ennakkomaksuina tai muina varoina.

Konserni esittää taseessa varoina hankkeita koskevat saamiset asiakkailta kaikista keskeneräisistä hankkeista, joista syntyneet menot kirjatuilla voitoilla lisättyinä (ja kirjatuilla tappiolla vähennettynä) ylittävät työn edistymiseen perustuvan laskutuksen. Työn edistymiseen perustuva laskutus, jota asiakkaat eivät ole vielä suorittaneet ja pidätetyt määrät sisältyvät ryhmään "myyntisaamiset ja muut saamiset". Konserni esittää taseessa velkoina hankkeita koskevat bruttovelat asiakkaille kaikista keskeneräisistä hankkeista, joiden työn edistymiseen perustuva laskutus on suurempi kuin menot kirjatuilla voitoilla lisättyinä (ja kirjatuilla tappioilla vähennettynä).

[Lue lisää 5. Segmenttiraportointi](#)

## 1.8 Myytävänä olevat omaisuuserät

Pitkäaikaiset varat (tai luovutettavien erien ryhmät), jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi omaisuuseriksi, arvostetaan kirjanpitoarvoonsa tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy pääasiallisesti myynnistä sen sijaan, että se kertyisi omaisuuserien jatkuvasta käytöstä. Näihin luokkiin eivät sisälly käytöstä poistamisen jälkeen romutettavat käyttöomaisuuserät tai sellaiset erät, jotka on tilapäisesti poistettu käytöstä. Arvon alentumistappio (tai myöhemmin syntyvä voitto) vähentää (tai lisää) myytävänä olevien pitkäaikaisten varojen tai luovutettavien ryhmien kirjanpitoarvoa. Näistä omaisuuseristä ei tehdä poistoja. Niihin liittyvät korkokulut tai muut kulut kirjataan samalla tavalla kuin ennen myytävänä olevaksi luokittelemista.

Luovutetut toiminnot edustavat erillistä keskeistä liiketoiminta-alueetta, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi. Luovutettuihin toimintoihin liittyvät varat ja velat on voitava selkeästi erottaa muista konsernitilinpäätökseen yhdisteltävistä yksiköistä sekä toiminnallisina että rahavirtaa tuottavina yksikköinä. Lisäksi raportoivalla yksiköllä ei saa olla mitään merkittävää yhteyttä toimintoihin, jotka on luokiteltu luovutetuiksi toimintoiksi.

[Lue lisää 9. Myytävänä olevat omaisuuserät](#)

## 1.9 Muut tuotot ja muut kulut

### Muut tuotot

Tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuoliset tuotot sisältyvät muihin tuottoihin. Tähän ryhmään luetaan toistuvia eriä kuten vuokratuottoja sekä kertaluonteisia eriä kuten vakuutuskorvauksia.

### Päästöoikeudet

Päästöoikeudet kirjataan konsernissa perustuen voimassaoleviin IFRS-standardeihin. Näiden mukaan ostetut päästöoikeudet kirjataan aineettomiin hyödykkeisiin hankintahintaisina ja ilmaiseksi saadut päästöoikeudet kirjataan nimellisarvoonsa. Palautettavia päästöoikeuksia varten kirjataan varaus. Jos konsernilla on riittävästi päästöoikeuksia kattamaan palautusvelvoitteet, varaus kirjataan ko. päästöoikeuksia vastaavalla kirjanpitoarvolla. Jos päästöoikeuksia ei ole riittävästi kattamaan palautusvelvollisuutta, arvostetaan varaus ko. päästöoikeuksien markkina-arvoon. Varauksista johtuva kulu kirjataan tuloslaskelmaan materiaalit ja

palvelut -ryhmän kuluihin. Päästöoikeuksien myyntivoitot sisältyvät muihin tuottoihin.

## Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan kuluksi, kun ne syntyvät, ja ne sisältyvät konsernituloslaskelman muihin kuluihin. Mikäli kehittämismenojen arvioidaan kerryttävän tuloja tulevaisuudessa, kyseiset menot aktivoidaan aineettomiksi hyödykkeiksi ja kirjataan poistoina kuluksi tulovirtojen kertymisen aikana.

[Lue lisää 10. Muut tuotot ja muut kulut](#)

## 1.10 Pitkän aikavälin kannustimet

Fortumin osakepalkkiojärjestelmä (LTI) on suoritusperusteinen pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä. Uusi osakeohjelma käynnistyy vuosittain hallituksen niin päättäessä. Ohjelmien mahdollinen palkkio perustuu konsernin ja sen divisioonien tulosehdotukseen.

Osakepalkkiojärjestelmässä jokainen ohjelma alkaa kolmen vuoden pituisella ansaintajaksolla, jonka aikana osanottaja voi ansaita osakeoikeuksia jos hallituksen asettamat ehdot täyttyvät. Ansaintajakson jälkeen ansaittu etuus maksetaan osanottajille osakkeina. Ansaintajakson jälkeen ansaitusta etuudesta vähennetään tuloverot ja muut pakolliset työsuhteeseen liittyvät sosiaalikulut ja jäljellä olevalla etuudella hankitaan Fortum Oyj:n osakkeita osanottajan nimiin. Osallistujalle ansaintajakson jälkeen myönnettävien osakkeiden enimmäisarvo (ennen veroja) ei voi ylittää osallistujan yhden vuoden palkkaa.

Ansaintajaksoa seuraa kolmen vuoden rajoitusjakso. Rajoitusjakson aikana osakkeita ei saa myydä, siirtää, pantata tai luovuttaa muulla tavoin. Nämä rajoitukset eivät kuitenkaan koske edellä mainitun jakson aikana maksettuja osinkoja tai muuta osakkeelle maksettua tuottoa. 2013-2018 ohjelmasta lähtien rajoitusjakso voidaan lyhentää yhden vuoden pituiseksi yksittäisen Fortumin johtoryhmän jäsenen osalta, jos hänen omistamiensa Fortumin osakkeiden kokonaisarvo vastaa vähintään vuotuista peruspalkkaa. Muiden osanottajien osalta rajoitusjakso on muutettu 2013-2018 ohjelmasta lähtien yhden vuoden pituiseksi. Osakkeet vapautuvat rajoitusjakson jälkeen yhtiön julkistettua rajoitusjakson viimeisen kalenterivuoden taloudellisen tuloksen edellyttäen, että osallistuja on sillä hetkellä konsernin palveluksessa.



Osakepalkkiojärjestelmän mukaiset osakeohjelmat luokitellaan osittain rahana ja osittain osakkeina maksettaviksi. Se osuus etuudesta, jonka osallistuja saa osakkeina, kirjataan osakkeina maksettavaksi. Osuus, jolla osallistujat maksavat etuuteen liittyvät verot ja muut maksut, kirjataan rahana maksettavana järjestelyinä. Niiden osallistujien kohdalla, jotka saavat vain rahamaksun, etuus kirjataan kokonaisuudessaan rahana maksettavana järjestelyinä. Palkkio kirjataan kuluksi oikeuden syntymisajanjakson aikana ja vastaava lisäys merkitään velkoihin ja omaan pääomaan sikäli kun kyseessä on osakkeina maksettava etuus. Järjestelyyn liittyvistä henkilöstösivukuluista kirjataan varaus.

[Lue lisää 12. Henkilöstökulut](#)

## 1.11 Osakekohtainen tulos ja osinko

### Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön omistajille kuuluva voitto liikkeeseen laskettujen kantaosakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla, josta on vähennetty konsernin hankkimat ja omistuksessaan pitämät omat osakkeet.

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos lasketaan oikaisemalla ulkona olevien kantaosakkeiden painotettua keskiarvoa olettaen, että kaikki laimentavat potentiaaliset kantaosakkeet olisi vaihdettu osakkeisiin. Osakkeiden merkintäoikeuksien ja osakeoptioiden osalta on tehty laskelma sen määrittämiseksi, mikä määrä osakkeita olisi voitu hankkia käypään arvoon (määritettynä Fortumin osakkeen vuosittaisen markkinahinnan keskiarvona) perustuen ulkona olevien osakeoptioihin liittyvien merkintäoikeuksien rahalliseen arvoon.

Yllä kuvatun mukaisesti laskettu osakkeiden lukumäärä vähennetään siitä osakemäärästä, joka olisi laskettu liikkeeseen olettaen että osakeoptiot olisi käytetty. Optioiden ja merkintäoikeuksien käyttöä koskevan oletuksen perusteella saadut ylimääräiset osakkeet lisätään ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettuun keskiarvoon.

Optioilla ja merkintäoikeuksilla on laimentava vaikutus vain silloin, kun kantaosakkeen keskimääräinen markkinahinta kauden aikana ylittää optioiden tai merkintäoikeuksien toteutushinnan. Aikaisemmin esitettyjä osakekohtaisia tuloksia ei ole oikaistu takautuvasti kantaosakkeen hinnan muutosten kuvaamiseksi.

### Osinko

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osingonjakoa ei kirjata velaksi tilinpäätökseen ennen kuin yhtiön osakkeenomistajat ovat hyväksyneet sen yhtiökokouksessa.

[Lue lisää 15. Osakekohtainen tulos ja osinko](#)

## 1.12 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokitain

### Rahoitusvarat

Konserni luokittelee rahoitusvaransa seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvaroihin kuuluvat erät, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu rahoitusvarojen käyttötarkoituksesta. Konsernin johto määrittää rahoitusvarojen luokittelun alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä ja arvioi tämän luokittelun uudelleen jokaisena tilinpäätöspäivänä.

### Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiallisena tarkoituksena myydä se lyhyen ajan kuluessa. Johdannaissovimukset on myös ryhmitelty kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi, ellei niitä ole määritetty suojauksiksi. Tämän ryhmän omaisuuserät luokitellaan lyhytaikaisiin varoihin, jos ne ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä tai niiden odotetaan realisoituvan 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

### Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne syntyvät, kun konserni antaa lainaa tai toimittaa tuotteita ja palveluja suoraan velalliselle. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin saamisiin lukuun ottamatta erä, joiden maturiteetti on lyhyempi kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien. Tällaiset erät luokitellaan lyhytaikaisiin saamisiin.

### Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on joko määritetty tähän erään kuuluviksi tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun rahoitusvarojen ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, ellei sijoituksesta aiota luopua 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit merkitään kirjanpitoon kaupankäyntipäivänä, joka on se päivä, jolloin konserni sitoutuu ostamaan tai myymään kyseisen omaisuuserän. Kaikki ne rahoitusvarat, joita ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, merkitään taseeseen alun perin käypään arvoon transaktiokustannuksilla lisättyinä. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet niiden kassavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai ne on siirretty ja konserni on siirtänyt olennaisilta osin omistamiseen liittyvät riskit ja edut.

Myytävissä olevat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat merkitään taseeseen käypään arvoon. Lainat kirjataan taseeseen jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Voitot ja tappiot, jotka johtuvat "käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat" -ryhmän käyvän arvon muutoksista, sisältyvät sen kauden tuloslaskelmaan, jonka aikana ne syntyvät. Myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokiteltujen arvopaperien käypien arvojen muutoksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan omaan pääomaan. Kun myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokitellut arvopaperit myydään tai niiden arvo on alentunut, kertyneet käyvän arvon oikaisu kirjataan tuloslaskelmaan.

Noteerattujen sijoitusten käyvät arvot perustuvat kyseisen hetken ostokursseihin. Jos rahoitusvaroihin kuuluvan erän (ja noteeraamattomien sijoitusten) markkinat eivät ole toimivat, konserni määrittää käyvän arvon arvostusmenetelmien avulla. Näitä ovat viimeaikaisten markkinatransaktioiden käyttö, vertaaminen toisiin olennaisilta osin samanlaisiin instrumentteihin, kassavirtojen diskonttaaminen ja optionhinnoittelumallit, jotka heijastavat liikkeeseenlaskijan erityisiä olosuhteita.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä siitä, että rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai erien ryhmän arvo on alentunut. Jos tällaista näyttöä on myytävissä olevien rahoitusvarojen osalta, kertynyt tappio kirjataan pois omasta pääomasta ja tuodaan tuloslaskelmaan. Kertynyt tappio on hankintamenuon ja tarkasteluhetken käyvän arvon erotus vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappioilla.

## Johdannaisinstrumentteihin ja suojaustoimenpiteisiin liittyvät laskentaperiaatteet

Konsernin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvat hyödykkeiden myynti- ja ostoliiketoimet. Suurin osa näistä liiketoimista koskevista sopimuksista on sellaisia, jotka on solmittu ja jotka pidetään edelleen voimassa hyödykkeiden vastaanottoa ja toimittamista varten konsernin odotettavissa olevien osto-, myynti- ja käyttötarpeiden mukaisesti. Tällaiset sopimukset eivät kuulu IAS 39:n soveltamisalaan. Kaikki muut nettomääräisinä toteutettavat hyödykesopimukset arvostetaan käypään arvoon ja niiden voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Johdannaiset merkitään taseeseen alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jolloin johdannaissopimus tehdään, ja arvostetaan aina jatkossa tilinpäätöshetken käypään arvoonsa. Arvostuserosta syntyvän voiton tai tappion kirjaamistapa riippuu siitä, onko johdannainen määritetty suojausinstrumentiksi, ja jos on, suojatun kohteen luonteesta. Konserni määrittää tietyt johdannaiset joko: 1) erittäin todennäköisten ennakoitujen liiketoimien suojausiksi (kassavirran suojaus); 2) taseeseen merkittyjen varojen tai velkojen tai taseeseen merkitsemättömien kiinteäehtoisten sitoumusten käypien arvojen suojausiksi (käyvän arvon suojaus); tai 3) ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojausiksi. Konserni dokumentoi liiketoimen syntymisajankohtana suojausinstrumenttien ja suojatujen kohteiden välisen suhteen sekä riskienhallinnan tavoitteensa ja erilaisiin suojauksiin ryhtymisen strategiansa. Konserni dokumentoi myös sekä suojausta aloitettaessa että sen jälkeen arvionsa siitä, ovatko suojausliiketoimissa käytettävät johdannaiset erittäin tehokkaita kumoamaan suojaattavien kohteiden käypien arvojen tai kassavirtojen muutokset. Johdannaiset jaetaan pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin niiden erääntymisajankohdan perusteella. Sähköjohdannaisten käyvät arvot jaetaan pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin varoihin sekä velkoihin vain niiden sähköjohdannaisten osalta, joiden kassavirrat ajoittuvat eri vuosille.

### Kassavirran suojaus

Kassavirtojen suojausiksi määritettyjen ja kassavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutosten tehokas osuus merkitään omaan pääomaan. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan kertyneet

käypien arvojen muutokset merkitään tuloslaskelmaan sillä kaudella, jolloin suojaattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon (esimerkiksi silloin, kun ennakoitu suojaattu myyntitapahtuma toteutuu). Kuitenkin silloin, kun suojaattu ennakoitu liiketoimi johtaa rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuulumattoman omaisuuserän tai velan kirjaamiseen (esimerkiksi vaihto-omaisuus), omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot siirretään omasta pääomasta ja sisällytetään kyseisen omaisuuserän tai velan alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Kun suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä, kyseisellä hetkellä omassa pääomassa oleva kertynyt voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti, kun myös ennakoitu liiketoimi toteutuu ja merkitään tuloslaskelmaan. Kun ennakkoidun liiketoimen ei enää odoteta tapahtuvan, omassa pääomassa oleva kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

### Käyvän arvon suojaukset

Käyvän arvon suojausiksi määritettyjen ja nämä ehdot täyttävien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan tuloslaskelmaan, samoin ne suojatun omaisuuserän tai velan käyvän arvon muutokset, jotka ovat kohdistettavissa suojaajalle riskille.

Jos suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä, suojaattavan kohteen kirjanpitoarvoon efektiivisen koron menetelmällä tehty oikaisu jaksotetaan tulosvaikutteisesti juoksuajalle.

### Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojaus

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojaukset käsitellään kirjanpidossa kassavirran suojausten tavoin. Se osa suojausinstrumentin voitosta tai tappiosta, joka liittyy suojauksen tehokkaaseen osuuteen, merkitään omaan pääomaan, teottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ulkomaisesta yksiköstä luovutaan.

### Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä

Tietyt johdannaisinstrumentit eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Tällaisten johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

[Lue lisää 16. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittein](#)

### 1.13 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat käypään arvoon

Käypiin arvoihin arvostetut rahoitusvarat ja -velat esitetään käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti käyttäen Tasoja 1, 2 ja 3, jotka kuvaavat käytettyjen syöttötietojen merkittävyyttä käypien arvojen määrittämisessä.

#### Tason 1 mukainen käypien arvojen määrittämishierarkia

Toimivilla markkinoilla noteerattujen rahoitusinstrumenttien (kuten noteeratut sähköoptiot, hiili- ja öljytermiinit) käyvät arvot ovat tilinpäätöspäivänä noteerattuja markkinahintoja.

#### Tason 2 mukainen käypien arvojen määrittämishierarkia

Toimivilla markkinoilla noteerattujen rahoitusinstrumenttien, mukaan lukien noteeratut sähköjohdannaiset (kuten noteeratut johdannaiset, kaupankäyntiarvopaperit sekä myytävissä olevat rahoitusvarat), käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivänä noteerattuihin markkinahintoihin. Olemassa olevia arvostusmenetelmiä, kuten arvioitua diskontattuja kassavirtoja, käytetään määrittäessä korko- ja valuuttainstrumenttien käypiä arvoja. Koronvaihtosopimusten käypä arvo lasketaan arvioitujen vastaisten kassavirtojen nykyarvona. Valuuttatermiinisopimusten käypä arvo määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän termiinikurssia. Optioiden käyvät arvot määritetään optioiden arvostusmallien avulla. Rahoitusvelkojen käypä arvo arvioidaan diskonttaamalla vastaiset sopimusperusteiset kassavirrat vastaavalla markkinakorkokannalla, jolla konserni saisi samantyyppisen velkainstrumentin. Käypään arvoon arvostamisessa ei ole otettu huomioon luottomarginaalia, koska käytettyjen johdannaissopimusten noteerattujen markkinahintojen katsotaan parhaiten vastaavan instrumenttien käypää arvoa.

Konsernin laskelmat perustuvat kunakin tilinpäätöspäivänä vallinneeseen markkinatilanteeseen. Fortumissa käytetyt rahoitusinstrumentit ovat standardoituja tuotteita, jotka joko selvitetään pörssien kautta tai joilla on vakiintuneet toimivat markkinat. Hyödykejohdannaiset selvitetään normaalisti pörssien, kuten Nasdaq OMX Commodities European, kautta ja

rahoitusjohdannaiset tehdään hyvämaineisten rahoituslaitosten kanssa.

### Tason 3 mukainen käypien arvojen määrittämishierarkia

Yli kymmenen vuoden kuluttua erääntyvien sähköjohdannaisten, jotka eivät ole standardoituja Nasdaq OMX Commodities Europe tuotteita, käyvän arvon määrittäminen perustuu hintoihin, jotka on koottu luotettavilta markkinaosapuolilta.

### Muiden instrumenttien arvostaminen

Myyntisaamisten ja ostovelkojen arvioiduilla alaskirjauksilla vähennettyjen nimellisarvojen oletetaan suunnilleen vastaavan niiden käypiä arvoja.

[Lue lisää 17. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat käypään arvoon](#)

### 1.14 Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet, paitsi liikearvo, arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettyinä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla kertyneillä arvonalentumistappioilla. Ne poistetaan tasapoistoina arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

### Atk-ohjelmat

Hankitut atk-ohjelmien lisenssit aktivoidaan hankinnasta ja käyttöön otosta johtuvien menojen määräisinä. Atk-ohjelmien kehittämiseen tai ylläpitoon liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Sellaiset menot, jotka liittyvät välittömästi konsernin määräysvallassa ja yksilöitävissä olevien, räätälöityjen tietokoneohjelmien kehittämiseen ja jotka todennäköisesti tuottavat vastaavat kulut ylittävää taloudellista hyötyä yli yhden vuoden ajan, merkitään taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi. Tällaiset välittömät kulut sisältävät tietokoneohjelmien kehittämiseen liittyvät henkilöstökulut ja kehittämiseen liittyvät yleiskulut. Aktivoidut atk-ohjelmat poistetaan niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa (3-5 vuotta).

### Tavaramerkit ja lisenssit

Tavaramerkit ja lisenssit merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoonsa kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumistappioilla vähennettyinä. Poistot lasketaan tasapoistoina kirjaamalla hankintamenot kuluksi arvioitujen taloudellisten vaikutusajankuluissa (15 - 20 vuotta).

### Sopimuksiin perustuvat asiakassuhteet

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut sopimuksiin perustuvat asiakassuhteet kirjataan hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Niiden taloudellinen vaikutusaika on rajallinen, joten ne merkitään taseeseen hankintamenoonsa vähennettyinä kertyneillä poistoilla. Asiakassuhteista kirjataan tasapoistot niiden odotettavissa olevana taloudellisena vaikutusajankuluksena.

### Liikearvo

Liikearvo on se määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankitun tytäryhtiön tai osakkuusyrityksen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvästä arvosta hankintahetkellä. Tytäryhtiöiden hankinnoista syntynyt liikearvo sisältyy aineettomiin hyödykkeisiin. Osakkuusyritysten hankinnoista syntynyt liikearvo sisältyy osakkuusyrityssijoituksen taseeseen ja nämä liikearvot testataan arvonalentumisen varalta ao. kokonaisuuden osana. Erikseen taseeseen merkityt liikearvot testataan vuosittain arvonalentumisen varalta ja ne on merkitty taseeseen hankintamenoonsa kertyneillä arvonalentumistappioilla vähennettyinä. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta. Tytäryhtiön tai osakkuusyrityksen luovutuksen yhteydessä syntyneet voitot ja tappiot sisältävät myydyin yhtiön liikearvon kirjanpitoarvon.

[Lue lisää 18. Aineettomat hyödykkeet](#)

### 1.15 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet koostuvat pääasiassa sähkön ja lämmön tuotantoon käytettävistä rakennuksista ja koneista, sähkön alue- ja jakeluverkoista, tunneleista, vesiputousoikeuksista ja kaukolämpöverkoista. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on merkitty konsernitaseeseen alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettyinä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla kertyneillä arvonalentumistappioilla. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Hankintamenoonsa voi myös sisältyä omasta pääomasta siirrettyjä voittoja ja tappioita, jotka liittyvät ulkomaan rahan määräraisten aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ostoja suojaaviin, suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttäviin kassavirran suojaussopimuksiin. Uuden tytäryhtiön hankinnan yhteydessä hankitut omaisuuserät

merkitään taseeseen niiden hankinta-ajankohdan käypään arvoon.

Myöhemmin syntyvät menot sisältyvät kyseisen hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai ne on soveltuvin osin kirjattu taseeseen erillisenä omaisuuseränä vain silloin, kun on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja että hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Kaikki muut korjaus- ja ylläpitokulut kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Lisäksi aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintameno sisältää arvioidut menot hyödykkeen purkamisesta, siirtämisestä ja alkuperäiseen tilaan palauttamisesta.

Lisätietoja liitetiedossa 31 Muut varaukset hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvistä velvoitteista.

Maa- ja vesialueista, vesiputousoikeuksista sekä tunneleista ei tehdä poistoja, koska niiden taloudellista vaikutusaikaa ei voida määrittää. Poistot muista omaisuuseristä lasketaan tasapoistoina kirjaamalla hankintamenot kuluksi arvioitujen taloudellisten vaikutusajankuluksena seuraavasti:

- Vesivoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet 40-50 vuotta
- Lämpövoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet 25 vuotta
- Ydinvoimalaitoksen rakennukset, rakennelmat ja koneet 25 vuotta
- Yhdistettyjen sähkön- ja lämmöntuotantolaitosten (CHP) rakennukset, rakennelmat ja koneet 15-25 vuotta
- Sähköasemien rakennukset, rakennelmat ja koneet 30-40 vuotta
- Voimajohdot 15-40 vuotta
- Kaukolämpöverkko 30-40 vuotta
- Muut rakennukset ja rakennelmat 20-40 vuotta
- Muut aineelliset hyödykkeet 20-40 vuotta
- Muut koneet ja muu kalusto 3-20 vuotta
- Muut pitkäaikaiset omaisuuserät 5-10 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat arvioidaan ja oikaistaan tarvittaessa jokaisena tilinpäätöspäivänä. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on sen arvioitua kerrytettävissä olevaa rahamäärää suurempi, kyseisen omaisuuserän kirjanpitoarvoa alennetaan

välittömästi siten, että se vastaa kerrytettävissä olevaa rahamäärää.

### Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien arvon alentuminen

Yksittäisen rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän kirjanpitoarvoa tarkastellaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen varalta.

Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti siltä osin kuin omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän.

Arvioidessaan tarvetta arvonalentumiselle Fortum tarkastelee, viittaavatko tapahtumat tai olosuhteiden muutokset siihen, että kirjanpitoarvoa vastaava rahamäärä ei ehkä ole kerrytettävissä. Tämä tarkastelu dokumentoidaan vuosittain konsernin budjetointiprosessin yhteydessä. Viitteitä mahdolliseen arvonalentumiseen tulee tarkastella erikseen divisionakohtaisesti, koska ne vaihtelevat liiketoiminta-alueittain. Mahdollisia tarkasteltavia riskejä ovat mm. sähkön ja polttoaineiden hinnan muutokset, muutokset sääntelyssä tai poliittiset muutokset liittyen energiaveroihin ja hintasäännöksiin. Mikäli viitteitä arvonalentumisesta on, omaisuuserän arvo on testattava. Omaisuuseristä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton, ei kirjata poistoja, vaan niille tehdään vuosittain arvonalentumistesti. Myös liikearvo testataan vuosittain.

Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti siltä osin kuin omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on se, joka on korkeampi seuraavista: omaisuuserän käypä arvo myyntikululla vähennettynä tai käyttöarvo. Arvonalentumistestausta varten omaisuuserät on jaettu ryhmiin sen alimman tason mukaan, jolla ko. ryhmät tuottavat erikseen laskettavissa olevaa rahavirtaa (rahavirtaa tuottavat yksiköt). Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvoa kohdistetaan niille yksiköille tai yksikköjen ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän liiketoimintojen yhdistämisestä, jossa liikearvo on syntynyt.

Käyttöarvo määritetään diskonttaamalla kyseisen omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön arvioidut tulevat nettorahavirrat nykyarvoon.

Rahavirtaennusteet perustuvat konsernin johdon ja hallituksen hyväksymään viimeisimpään budjettiin. Tulevista

investoinneista, kuten rakennettavista tuotantolaitoksista aiheutuvat rahavirrat poistetaan näistä laskelmista, jollei laitosten rakentamista ole jo aloitettu. Mikäli rakentaminen on käynnissä, laskelmiin sisällytetään rakentamisen loppuunsaattamisesta aiheutuvat rahavirrat.

Ennakoitujen rahavirtojen ajanjakso määritetään pääosin testattavan omaisuuserän taloudelliseen vaikutusaikaan perustuen. Yleensä arviot vastaisista rahavirroista voidaan IFRS:n mukaan tehdä enintään seuraaville viidelle vuodelle, mutta tietyissä tapauksissa pidempi ajanjakso on perusteltavissa. Fortum käyttää pidempää ajanjaksoa, joka on linjassa voimalaitosten ja muiden merkittävien omaisuuserien pitkän taloudellisen vaikutusajan kanssa. Rahavirrat viimeisimmän päivitetyn budjetin jälkeiseltä ajalta arvioidaan ekstrapoloimalla budjetteihin perustuvat ennakoituvat rahavirrat myöhemmille vuosille johdon määrittämää arvioitua kasvuvauhtia käyttäen.

Rahoitusvaroihin kuulumattomia omaisuuseriä lukuun ottamatta liikearvoa, josta on kirjattu arvonalentumistappio, tarkastellaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen peruutuksen varalta.

### Julkiset avustukset

Julkiset avustukset merkitään kirjanpitoon niiden käypään arvoon silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että avustukset tullaan saamaan ja että konserni täyttää niiden saamiseen liittyvät ehdot. Menoihin liittyvät avustukset merkitään tuloennakoiksi taseeseen ja kirjataan tuloslaskelmaan samalla kaudella, jolloin niihin liittyvät menot kirjataan. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintamenosta ja kirjataan tulosvaikutteisesti vähentäen kyseisen käyttöomaisuushyödykkeen poistoja.

### Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot, jotka välittömästi johtuvat ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta, kirjataan taseeseen osaksi kyseisen omaisuuserän hankintamenoa kunnes omaisuuserä on valmis sille aiottua käyttötarkoitusta tai myyntiä varten. Ehdot täyttävä omaisuuserä on sellainen omaisuuserä, jonka saattaminen valmiiksi sille aiottua käyttötarkoitusta tai myyntiä varten vaatii välttämättä huomattavan pitkän ajan.

Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

### Yhteiset toiminnot

Fortum omistaa tytäryhtiönsä Fortum Power and Heat Oy:n kautta Suomessa Meri-Porin hiililauhdevoimalan, johon Teollisuuden Voima Oyj:llä (TVO) on sopimukseen perustuva 45,45 %:n osallistumisoikeus. Hiilivoimalan kapasiteetti ja tuotanto on jaettu Fortumin ja TVO:n osuuksiin. Kumpikin omistaja voi päättää milloin ja kuinka paljon energiaa tuotetaan. Sekä Fortum että TVO ostavat polttoaineita ja hiilidioksidin päästöoikeuksia itsenäisesti. Koska sekä Fortumilla että TVO:lla on määräysvalta voimalaitoksessa sekä osuuksista johtuvat riskit ja edut, Meri-Porin voimalaitos on käsitelty kirjanpidossa yhteisenä toimintona. Fortum käsittelee osuutensa sijoituksesta tekemänsä investoinnin määräisenä, ts. 54,55 %:n mukaan. Fortumilla on myös oikeus osaan TVO:n Meri-Porin voimalaitoksessa tuottamasta sähköstä, sillä Fortum omistaa 26,58 % TVO:n C-sarjan osakkeista.

Lisätietoja Fortumin omistuksesta TVO:ssa on esitetty liitetiedossa [20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin](#).

[Lue lisää 19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet](#)

### 1.16 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin

Konsernin sijoitukset osakkuusyrityksiin ja yhteisessä määräysvallassa oleviin yritysosiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuus- tai yhteisyritykseen tehdyn sijoituksen yhteydessä hankitut varat ja vastuulle otetut velat arvostetaan alun perin niiden hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Se määrä, jolla sijoituksen hankintameno ylittää konsernin osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarujen käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno alittaa tehtyyn osakkuus- tai yhteisyritys-sijoitukseen liittyvien nettovarujen käyvän arvon, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Konsernin osuus sen osakkuus- tai yhteisyritysten hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista verojen jälkeen kirjataan tuloslaskelmaan vähennettynä kuluilla, jotka syntyvät varojen ja velkojen käypien arvojen oikaisuista. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeisillä oman pääoman muutoksilla. Konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyritysten hankinnan jälkeisistä oman pääoman oikaisuista, joita ei ole kirjattu osakkuus- tai yhteisyritysten

tuloslaskelmaan, kirjataan suoraan konsernin omaan pääomaan ja sijoituksen kirjanpitoarvon oikaisuksi.

Kun konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappioista on yhtä suuri tai suurempi kuin sen sijoitus osakkuus- tai yhteisyritykseen, muut vakuudettomat saamiset mukaan lukien, konserni ei kirjaa sijoitusta suurempaa tappiota, ellei konsernilla ole näihin liittyviä veloitteita tai ellei se ole suorittanut maksuja osakkuus- tai yhteisyrityksen puolesta.

Konsernin ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välisistä liiketoimista syntyneet realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernin omistussuuden mukaisesti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna näyttöä siitä, että siirretyn omaisuuden arvo on alentunut. Osakkuus- tai yhteisyritysten tilinpäätösten laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

Jos tietoja ei ole saatavilla, osuus eräiden osakkuus- tai yhteisyritysten voitosta on sisällytetty konsernitiilinpäätökseen perustuen viimeisimpiin saatavilla oleviin tietoihin.

[Lue lisää 20. Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin](#)

### 1.17 Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus koostuu pääasiassa tuotantoprosessissa ja palvelutoiminnassa käytettävistä polttoaineista. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisoitintarvoon.

Nettorealisoitintarvo on arvioitu myyntihinta vähennettynä muuttuvilla myyntikuluilla ja muilla tuotantokuluilla. Hankintameno määritetään käyttämällä FIFO (first in, first out) -menetelmää.

Pääasiallisesti kaupankäyntitarkoituksessa hankittu vaihto-omaisuus arvostetaan käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla kuluilla.

[Lue lisää 23. Vaihto-omaisuus](#)

### 1.18 Myyntisaamiset ja muut saamiset

Myyntisaamiset on kirjattu taseeseen niiden käypään arvoon. Varaus myyntisaamisten arvonalentumisen johdosta kirjataan välittömästi, kun on näyttöä siitä, että konserni ei pysty saamaan myyntisaamisiansa alkuperäisten sopimusten mukaisesti. Tällaisiksi arvonalentumisiin johtaviksi näytöiksi voidaan lukea velallisen vakavat

taloudelliset ongelmat, todennäköisyys, että velallinen ajautuu konkurssiin tai muihin taloudellisiin järjestelyihin sekä maksujen eräpäivien laiminlyönti. Arvonalentumisen määrä on taseeseen alun perin kirjattujen myyntisaamisten ja arvioitujen tulevien kassavirtojen nykyarvon erotus.

Myyntisaamisiin sisältyy myyntituottoja, jotka perustuvat arvioon jo toimitetusta, mutta vielä mittaamattomasta ja siten laskuttamattomasta sähkön, lämmön, jäähdytyksen ja sähkönjakelun myynnistä.

[Lue lisää 24. Myyntisaamiset ja muut saamiset](#)

### 1.19 Likvidit varat

Likvideihin varoihin sisältyvät rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on kolme kuukautta tai sitä lyhyempi. Käytössä olevat luottolimitit esitetään lainojen ryhmässä taseen lyhytaikaisissa veloissa.

[Lue lisää 25. Likvidit varat](#)

### 1.20 Osakepääoma

Jos jokin konserniyhtiö hankkii Fortum Oyj:n osakkeita (omat osakkeet), maksettu vastike ja välittömästi hankinnasta johtuvat kulut (verojen jälkeen) vähennetään Fortum Oyj:n omistajille kuuluvasta omasta pääomasta, kunnes ne mitätöidään tai lasketaan uudelleen liikkeelle. Kun näitä osakkeita myöhemmin myydään tai lasketaan liikkeeseen, saadut vastikkeet sisällytetään omaan pääomaan.

[Lue lisää 26. Osakepääoma](#)

### 1.21 Korolliset velat

Lainat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Myöhemmillä kausilla ne kirjataan taseeseen jaksotettuun hankintamenoon; maksetun rahan määrän (josta transaktiomenot on vähennetty) ja lunastusarvon välinen erotus kirjataan korkokuluksi kyseisen lainan laina-ajalle käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Sellaiset lainat tai niiden osa, jotka ovat käyvän arvon suojauksen kohde-etuutena, merkitään taseeseen käypään arvoon.

[Lue lisää 28. Korolliset velat](#)

### 1.22 Laskennalliset verot

Tilikaudelta maksettavat tuloverot perustuvat tilikauden verotettavaan tulokseen. Verotettava tulos eroaa

konsernitiilinpäätöksessä raportoidusta tuloksesta johtuen tuottojen ja kulujen kirjanpitoikäisyyden ja verokäsitteiden eriaikaisuudesta tai siitä, että tietyt erät eivät ole lainkaan verotettavia tai verotuksessa vähennyskelpoisia. Tilikauden vero on laskettu käyttämällä niitä verokantoja (ja soveltaen niitä verolakeja), joista on säädetty tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä.

Laskennalliset verot on kirjattu konsernitiilinpäätökseen varojen ja velkojen verotuksen arvojen sekä näiden kirjanpitoarvojen välisistä väliaikaisista eroista velkamenetelmää käyttäen. Laskennallista veroa ei kuitenkaan kirjata, jos se syntyy, kun omaisuuserä tai velka alun perin merkitään kirjanpitoon ja kyseinen liiketoimi ei ole liiketoimintojen yhdistäminen, ja joka ei vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tulokseen (tai verotukselliseen tappioon) liiketapahtuman toteutumisajankohtana. Laskennallinen vero määritetään käyttämällä niitä verokantoja (ja soveltaen niitä verolakeja), joista on säädetty tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä ja joiden oletetaan olevan voimassa, kun kyseinen laskennallinen verosaaminen realisoituu tai verovelka suoritetaan.

Laskennalliset verosaamiset kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennalliset verosaamiset vähennetään laskennallisista verovelkoista, jos ne liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin.

Laskennallinen vero kirjataan väliaikaisista eroista, jotka johtuvat tytäryhtiöihin sekä osakkuus- ja yhteisyrityksiin tehdyistä sijoituksista, paitsi silloin, kun konserni voi määrätä väliaikaisen eron purkautumisajankohdan ja väliaikainen ero ei todennäköisesti purkautu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

[Lue lisää 29. Laskennalliset verot](#)

### 1.23 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin ydinjätehuoltoon liittyvä varaus sekä siihen liittyvä rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta esitetään bruttomääräisenä pitkäaikaisissa korollisissa varauksissa ja varoissa. Fortumin rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa on käsitelty IFRIC 5 Oikeudet osuuksiin rahastoista, jotka on tarkoitettu käytöstä

poistamiseen, alkuperäiseen tilaan palauttamiseen ja ympäristön kunnostamiseen -tulkinnan mukaisesti, jossa todetaan, että rahaston varat arvostetaan joko käypään arvoon tai sitä alempaan kyseisten velkojen arvoon, koska Fortumilla ei ole määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa Valtion ydinjätehuoltorahastossa. Viranomaiset hallinnoivat Valtion ydinjätehuoltorahastoa. Varaukset liittyvät laitoksen käytöstäpoistamiseen ja käytetyn polttoaineen loppusijoitukseen.

Varausten käypä arvo on laskettu IAS 37 mukaan, diskonttaamalla kassavirrat, jotka perustuvat arvioituihin tuleviin kustannuksiin ja jo tehtyihin toimenpiteisiin. Käytöstä poistamiseen liittyvän varauksen alkuperäinen nettoarvo (ydinvoimalaitoksen käyttöönottohetkellä) on kirjattu kyseisen investoinnin hankintamenon osana taseeseen ja poistetaan voimalan käyttöajan kuluessa. Muutokset teknisissä suunnitelmissa, jotka vaikuttavat käytöstä poistamisesta aiheutuviin tulevaisuuden kassavirtoihin, diskontataan tähän hetkeen ja tällä oikaistaan ko. investoinnin hankintamenoa taseessa. Käytöstä poistamiseen liittyvästä investoinnista tehdään poistot ydinvoimalaitoksen oletetun käyttöajan kuluessa.

Käytettyyn ydinpolttoaineeseen liittyvä varaus kattaa tulevat loppusijoituskustannukset kunkin tilikauden loppuun mennessä käytetyn ydinpolttoaineen osalta. Käytetyn polttoaineen loppusijoitukseen liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi laitoksen käyttöaikana polttoaineen käytön perusteella. Suunnitelmiin mahdollisesti tulevien muutosten vaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan perustuen tähän asti käytetyn polttoaineen määrään kunkin tilikauden loppuun mennessä. Varauksen diskonttaukseen liittyvä korkokulu vastaavalta kaudelta kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahan aika-arvo otetaan huomioon kirjaamalla ydinjätehuoltovaruksen diskonttaukseen liittyvä korkokulu. Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahaston osuudelle kertyvä korko esitetään rahoitustuotoissa.

Fortumin Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvä rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta on suurempi kuin rahasto-osuutta vastaava taseessa esitetty omaisuus. Ydinjätehuoltovastuun tulee olla maksuilla tai takauksilla täysin katettu Valtion ydinjätehuoltorahastossa Suomen ydinenergialain mukaisesti. Toisin kuin ydinjätehuoltovaraus, lainmukaista ydinjätehuoltovastuuta ei diskontata, ja koska tulevat kassavirrat ulottuvat yli sadalle

vuodelle, erot lainmukaisen vastuun ja ydinjätehuoltovaruksen välillä ovat merkittävät.

Vuositainen maksu Valtion ydinjätehuoltorahastoon perustuu ydinjätehuoltovastuun tai rahastotavoitteen muutokseen, osuuteen Valtion ydinjätehuoltorahaston korkotuotoista ja tehdyistä toimenpiteistä.

Fortumilla on myös vähemmistöosuuksia ydinvoimaa tuottavissa osakkuusyhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa ja sekä suorat että epäsuorat omistukset Oskarshamn Kraftgrupp AB (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB yhtiöissä Ruotsissa. Konsernin sijoitukset osakkuusyhtiöihin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyhtiöiden tilinpäätösten laadintaperiaatteita ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen suhteen on tarvittaessa muutettu, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

[Lue lisää 30. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat](#)

### 1.24 Muut varaukset

Konserni kirjaa varaukset ympäristön alkuperäiseen tilaan palauttamisesta, hyödykkeen käytöstä poistamisesta, uudelleenjärjestelykuluista ja lakiin perustuvista vaateista silloin, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite kolmatta osapuolta kohtaan ja kun on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää voimavarojen siirtymistä pois konsernista ja kun veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa.

Varauksen määrä on niiden menojen nykyarvo, joita veloitteen täyttämisen odotetaan edellyttävän. Arvostamisessa käytetään ennen veroja määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aika-arvosta ja kyseistä velkaa koskevasta erityisriskistä tarkasteluhetkellä. Ajan kulumisesta johtuva varauksen määrän kasvu kirjataan korkokuluksi.

### Ympäristövaraukset

Ympäristölakien ja -säännöksiin tilinpäätöshetkellä vallinneeseen tulkintaan perustuvat, ympäristöön liittyvät varaukset kirjataan silloin, kun on todennäköistä, että on syntynyt olemassa oleva velvoite, jonka määrä on luotettavasti arvioitavissa. Ne ympäristökustannukset, jotka ovat syntyneet

aikaisempien toimintojen aiheuttamien olemassa olevien olosuhteiden korjaamisesta ja jotka vaikuttavat tämänhetkisiin tai tuleviin tuottoihin, kirjataan kuluksi sillä tilikaudella kun kyseiset kustannukset syntyvät.

### Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvät velvoitteet

Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan joko silloin, kun on olemassa kolmanteen osapuoleen kohdistuva sopimukseen perustuva velvoite tai kun on olemassa oikeudellinen velvoite ja tämän veloitteen määrä voidaan arvioida luotettavasti. Veloitteen synnyttävä tapahtuma on esimerkiksi se, kun vuokratulle maa-alueelle rakennetaan laitos, jota koskee purkamis- ja poistamisvelvoite tai kun Fortumia koskeva oikeudellinen velvoite muuttuu. Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan osana kyseisen hyödykkeen hankintamenoa, kun laitos otetaan käyttöön tai kun ympäristön vahingoittuminen tapahtuu. Menot kirjataan poistoina hyödykkeen jäljellä olevan taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

### Uudelleenjärjestelyvaraukset

Uudelleenjärjestelystä johtuvia menoja varten kirjataan varaus silloin, kun konserni on laatinut uudelleenjärjestelyä koskevan suunnitelman ja kun niillä, joihin järjestely vaikuttaa, on riittävä peruste odottaa, että uudelleenjärjestely tullaan toteuttamaan. Riittävänä perusteena voidaan pitää joko suunnitelman toimeenpanon aloittamista tai suunnitelman keskeisistä kohdista tiedottamista niille, joihin järjestely vaikuttaa. Uudelleenjärjestelyvaraukseen on sisällytettävä vain uudelleenjärjestelystä johtuvat välittömät menot, jotka uudelleenjärjestely välttämättä aiheuttaa ja jotka eivät liity yhteisön jatkuvaan toimintaan. Uudelleenjärjestelyvaraukset koostuvat pääasiassa työntekijöiden ja vuokrasopimusten irtisanomiskustannuksista.

[Lue lisää 31. Muut varaukset](#)

### 1.25 Eläkevelvoitteet

Konserniyhtiöillä on erilaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisesti. Järjestelyt on yleensä rahoitettu vakuutusyhtiöihin tai konsernin eläkesäätiöihin suoritetuilla, määräajoin tehtäviin eläkevastuulaskelmiin perustuvilla maksuilla. Konsernilla on sekä etuus- että maksupohjaisia järjestelyjä.

Konsernin maksuperusteisiin järjestelyihin suorittamat maksut kirjataan tuloslaskelmaan

sillä kaudella, johon kyseiset maksut kohdistuvat.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkekulut arvioidaan käyttämällä ennakoitua etuusoikeyksikköön perustuvaa menetelmää. Eläkkeiden suorittamisesta johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelmaan tavoitteena jakaa työsuorituksen perustuva meno työntekijöiden palvelusajalle. Nettokorko näytetään rahoituserissä ja muu tulosvaikutus eläkekuluissa.

Etuuspohjaiseen järjestelyyn liittyvä velvoite lasketaan vuosittain tilinpäätöspäivänä ja arvostetaan arvioitujen vastaisten kassavirtojen nykyarvoon käyttäen sellaisten korkealuokkaisten yritysten joukkovelkakirjalainojen korkoa, joiden juoksuaika suunnilleen vastaa kyseisen eläkevelan kestoaikaa. Maissa, joissa tällaisille joukkovelkakirjalainoille ei ole syviä markkinoita, käytetään valtion joukkolainojen markkinatuottoa. Järjestelyyn kuuluvat varat arvostetaan käypään arvoon. Taseeseen merkitty velka on etuuspohjaisen järjestelyn velvoite tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla. Ennakkomaksut kirjataan varoiksi siihen määrään asti, kuin rahana saatava palautus tai vastaisten maksujen vähennys on saatavissa.

Jos järjestelyn etuuksia muutetaan tai jos järjestelyä supistetaan, tästä aiheutuva aiempaan työsuorituksen liittyvä etuuksien

muutos tai supistamisesta aiheutuva voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Veltoitteen täyttämisestä johtuvat voitot ja tappiot kirjataan, kun veltoitteen täyttäminen tapahtuu.

[Lue lisää 32. Eläkevelvoitteet](#)

## 1.26 Leasingsopimukset

### Rahoitusleasingsopimukset

Aineellisen käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyä olennainen osa omistamiselle ominaisista eduista ja riskeistä, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Ne merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana varoiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin sopimuksen syntymisajankohtana määritetty vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Maksettava leasingvuokra jaetaan velan vähennykseen ja rahoitusmenoon. Vastaavat leasingvuokraveloitteet rahoituskustannuksella vähennettynä sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin erääntymisensä mukaan. Rahoitusmenon korko-osuus kirjataan tuloslaskelmaan vuokrasopimuksen aikana siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingillä vuokratusta aineellisesta käyttöomaisuudesta tehdään poistot joko taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa.

## Muut vuokrasopimukset

Ne aineellisen käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut eivät ole olennaisilta osin siirtyneet konsernille, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muun vuokrasopimuksen perusteella määräytyvät vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasasuuruuksina kuluerinä vuokra-ajan kuluessa.

Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut vuokratuotot konsernin vuokralle antamasta käyttöomaisuudesta kirjataan Muihin tuottoihin tuloslaskelmassa.

[Lue lisää 36. Leasingsopimukset](#)

## 1.27 Vastuut

Ehdollinen velka esitetään tilinpäätöksessä silloin, kun kyseessä on mahdollinen velvoite, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena ja jonka olemassaolo varmistuu vasta yhden tai useamman epävarman tapahtuman myötä tulevaisuudessa. Ehdollisena velkana esitetään myös velvoite, jota ei merkitä taseeseen velaksi tai varaukseksi, koska voimavarojen poistuminen konsernista ei ole todennäköistä tai koska luotettavaa arviota veltoitteen määrästä ei ole tehtävissä.

[Lue lisää 38. Vastuut](#)

## 2 Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat

Konsernitilinpäätöksen laatiminen IFRS-tilinpäätöskäytännön mukaisesti edellyttää, että yhtiön johto tekee tiettyjä arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitavien varojen ja velkojen määriin, ehdollisten varojen ja velkojen esittämiseen konsernitilinpäätöksen laatimishetkellä sekä tuottojen ja kulujen määriin raportoitavalla kaudella. Ennusteita ja harkintoja arvioidaan jatkuvasti ja ne perustuvat historiallisiin

kokemuksiin ja muihin tekijöihin sisältäen odotukset tulevaisuuden tapahtumista, joiden uskotaan olevan perusteltuja. Toteutuneet tulokset ja ajoitus voivat kuitenkin olla erilaisia verrattuna näihin ennusteisiin.

Alla olevassa taulukossa on esitetty ne osaluueet, jotka ovat tavanomaista monimutkaisempia tai joiden osalta on käytetty tavanomaista suuremmissa määrin

harkintaa, tai joihin liittyvät oletukset ja arviot ovat konsernitilinpäätöksen kannalta merkittäviä. Taulukosta käy myös selville, mistä liitetiedosta löytyy enemmän tietoa koskien näitä arvioita ja harkintoja.

Kriittiset tilinpäätösarviot	Liitetieto
Tytäryrityksen hankintojen kautta saadut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet – käyvät arvot ja poistoajat	<a href="#">18. Aineettomat hyödykkeet</a>
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestauksessa käytetyt arviot ja oletukset	<a href="#">19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet</a>
Ratkaisut joita on tehty arvioitaessa Fortumin omistuksien luonnetta ja yhteisjärjestelyjen luokittelua	<a href="#">20. Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin</a>
Tuleviin veroseuraamuksiin liittyvät oletukset ja arviot	<a href="#">29. Tuloverot ja laskennalliset verot</a> <a href="#">39. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt</a>
Ydinvoimatuotantoon liittyvien varausten määrittämisessä tehtävät oletukset pitkän aikavälin kassavirtaennusteista	<a href="#">30. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat</a>
Tulevien eläkevelvoitteiden määrittämisessä käytetyt oletukset	<a href="#">32. Eläkevelvoitteet</a>

### 2 Kriittiset tilinpäätösarviot ja -hankinnat

#### 2.1 Aineettomat hyödykkeet

##### Hankitut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet – käyvät arvot ja poistoajat

Yrityshankintatilanteissa ostettu aineeton ja aineellinen omaisuus arvostetaan käypään arvoon ja sen taloudellinen vaikutusaika määritetään. Yhtiön johto uskoo, että arvioidut käyvät arvot ja taloudellinen vaikutusaika sekä taustalla olevat oletukset ovat asianmukaisia. Eriävät arviot ja vaikutusajat voisivat vaikuttaa merkittävästi raportoituihin lukuihin.

Konsernin merkittäviä käyttöomaisuushyödykkeiden ja liikearvon kirjanpitoarvoja testataan arvonalentumisen varalta tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti.

[Lisätietoja liitetiedosta 18 Aineettomat hyödykkeet](#) sekä [liitetiedossa 19 Käyttöomaisuushyödykkeet](#).

#### 2.2 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

##### Arvonalentumistestauksessa käytetyt oletukset

Konsernin merkittäviä käyttöomaisuushyödykkeiden ja liikearvon kirjanpitoarvoja testataan arvonalentumisen varalta tilinpäätöksen liitetiedoissa kuvattujen tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat ahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat perustuvat viimeisimmän hyväksytyyn budjetin kassavirtaennusteisiin, joiden laatiminen edellyttää johdolta arvioita tulevaisuuden rahavirroista. Arvioiden luonne vaihtelee riippuen siitä mihin liiketoimintaan testattavat käyttöomaisuushyödykkeet kuuluvat. Sähkön- ja lämmöntuotannon osalta tärkeimpiä arvioita ovat arviot tulevasta liiketoiminnan kassavirroista sekä korkokannasta jolla nämä kassavirrat diskontataan nykyhetkeen. Sähkönsiirtoliiketoiminta on säänneltyä ja kansallisten viranomaisten valvomaa. Kassavirtaennusteet sisältävät arvioita liittyen säätelyviitekehysten tulevaan kehittymiseen.

Yrityshankintatilanteissa johto tekee arvioita liittyen hankitun omaisuuden arvostamiseen ja sen taloudelliseen vaikutusaikaan.

[Lisätietoja liitetiedosta 18 Aineettomat hyödykkeet](#) sekä [liitetiedossa 19 Käyttöomaisuushyödykkeet](#).

#### 2.3 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin

##### Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat

Johto käyttää harkintaa arvioidessaan Fortumin omistuksien luonnetta ja yhteisjärjestelyjen luokittelua. Luokittelun määrittelemisessä tarkastellaan erityisesti sovittua päätöksentekomekanismia ja juridista rakennetta sekä järjestelyjen rahoitusta.

[Lisätietoja liitetiedossa 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin](#).

#### 2.4 Laskennalliset verot

##### Tuleviin veroseuraamuksiin liittyvät oletukset ja arviot

Fortumilla on laskennallisia verosaamia ja -velkoja, joiden arvioidaan realisoituvan tuloslaskelmaan kirjattavaksi tiettyinä ajanjaksoina tulevaisuudessa. Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen laskennassa Fortumin pitää tehdä tiettyjä oletuksia ja arvioita liittyen tulevaisuuden veroseuraamuksiin, jotka johtuvat varojen ja



velkojen tilinpäätökseen kirjattujen kirjanpitoarvojen sekä niiden verotuksellisten arvojen eroista.

Tulevaisuuden veroseuraamuksiin liittyviä oletuksia ovat, että tulevaisuudessa tytäryhtiöiden liiketoiminnalliset tulokset ovat johdonmukaisia historiallisiin tasoihin verrattuna, vähennyskelpoisten vahvistettujen verotappioiden hyödyntämisaika pysyy muuttumattomana, ja että voimassaolevat verolait ja verokannat pysyvät muuttumattomina lähitulevaisuudessa. Fortum pitää laskennallisten verosaamisten- ja velkojen laskennassa käyttämiään oletuksia varovaisina.

Konsernissa kirjataan verovelkoja ennakoitavissa olevien verotarkastuksessa ilmenneiden kysymysten varalta perustuen odotettavissa oleviin ennusteisiin lisäveroista. Jos lopulliset verot poikkeavat alun perin kirjatusta veroista, tällaiset erot vaikuttavat tilikauden veroihin ja verovarausten määriin kaudella, jolloin ratkaisu on tehty. Mikäli lopulliset ratkaisut (verotarkastuksiin liittyen) poikkeaisivat 10 %:lla johdon tekemistä arvioista, verovelat kasvaisivat 39 miljoonalla eurolla tilanteessa 31.12.2014.

[Lisätietoja liitetiedossa 29 Laskennalliset verot.](#)

## 2.5 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

### Ydinvoimatuotantoon liittyvien varausten määrittämisessä tehtävät oletukset

Fortumin ydinvoimalan tulevaan käytöstä poistoon ja käytetyn ydinjätteen loppusijoitukseen liittyvä varaus perustuu pitkäaikaisiin kassavirtaennusteisiin arvioituista syntyvistä kustannuksista. Pääasialliset oletukset liittyvät teknisiin suunnitelmiin, ajoituksiin, kustannusennusteisiin ja diskonttokorkoon. Valtion viranomaiset hyväksyvät tekniset suunnitelmat, oletukset ajoituksesta ja kustannusennusteet.

Muutokset oletetussa diskonttokorossa vaikuttavat varauksen määrään. Jos diskonttokorkoa pienennetään, varaus kasvaa. Fortumin maksut Valtion ydinjätehuoltorahastolle ovat perustuneet diskonttaamattomaan velkaan, mikä johtaa siihen, että varauksen kasvun vaikutus kompensoituisi taseeseen kirjattavalla vastaavalla Fortumin osuuden kasvulla Valtion ydinjätehuoltorahaston varoista. Tuloslaskelmavaikutus on tällöin positiivinen, koska käytöstäpoistamisen osuus varauksesta kirjataan kuten menot hyödykkeen purkamisesta. Tämä pätee niin kauan kuin maksut Valtion

ydinjätehuoltorahastoon perustuvat diskonttaamattomaan velkaan, ja kun IFRS:n mukaan varojen kirjanpitoarvo ei voi ylittää varauksen arvoa, koska Fortumilla ei ole määräysvaltaa Valtion ydinjätehuoltorahastossa.

Suomen ydinenergialain mukaan Fortumilla on lainmukainen, viranomaisten määrittämä velvoite rahoittaa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus.

[Lisätietoja liitetiedossa 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.](#)

## 2.6 Eläkevelvoitteet

### Tulevien eläkevelvoitteiden määrittämisessä käytetyt oletukset

Eläkevelvoitteiden nykyarvo riippuu lukuisista tekijöistä, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin oletuksiin. Muutokset näissä oletuksissa vaikuttavat eläkevelvoitteiden tasearvoon.

[Lisätietoja liitetiedossa 32 Eläkevelvoitteet.](#)

## 3 Rahoitusriskien hallinta

Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet sisältäen hallinnoinnin, organisaation ja prosessit sekä strategisten, operatiivisten ja rahoitus- ja markkinariskien kuvaukset sisältyvät hallituksen toimintakertomukseen.

[Katso myös Riskienhallinta.](#)

### 3.1 Hyödykemarkkinariskit

Hyödykemarkkinariskeillä tarkoitetaan markkinahintojen ja volyymien; sähkön, polttoaineiden tai päästöoikeuksien aiheuttamia mahdollisia negatiivisia vaikutuksia. Fortumissa käytetään näiden riskien kvantifiointiin useita eri menetelmiä, kuten Profit-at-Risk- ja Value-at-Risk-analyseja huomioiden niiden keskinäiset riippuvuudet. Lisäksi tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnanmuutosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Hyödykemarkkinariskien hallinnalla pyritään saavuttamaan lisähyötyjä optimoimalla suojausta. Riskinottoa rajoittavat toimitusjohtajan määrittelemien valtuusrajojen mukaisesti hyväksytyt riskinottovaltuudet. Riskinottovaltuudet sisältävät volyymi-, Profit-at-Risk- sekä Stop-Loss- limiitit.

### 3.2 Sähkön hinta- ja volyyimiriskit

Sähkön hinnan suojausstrategioita kehitetään ja toteutetaan Fortumin toimitusjohtajan hyväksymien valtuuksien puitteissa. Pohjoismaisilla markkinoilla näitä suojausstrategioita toteutetaan tekemällä hyödyke johdannais sopimuksia kuten termiinkauppoja Nasdaq OMX Commodities Europessa. Pääosa sähkön hintariskistä Venäjällä suojataan fyysisillä kiinteähintaisilla sopimuksilla. Suojausstrategioita kehitetään Venäjällä sitä mukaan kun markkinat vapautuvat. Suojausstrategioiden toteuttamista ja niihin liittyviä riskejä seurataan jatkuvasti riskienhallintajohtajan hyväksymien mallien mukaisesti.

Fortumin herkkyys sähkön markkinahinnalle määräytyy tietyn ajanjakson suojausasteen mukaan. Suojaustaso 31.12.2014 oli noin 50 % Powerin ennustetusta sähkön myyntivolyymistä kalenterivuodelle 2015 ja noin 10 % kalenterivuodelle 2016. Jos tuotantomäärät, suojaustaso tai kustannusrakenne eivät muutu, vaikuttaisi markkinahinnan yhden euron suuruinen muutos megawattitunnilta Fortumin vuoden 2015 vertailukelpoiseen liikevoittoon noin 23 miljoonaa euroa ja vuonna 2016 noin 41 miljoonaa euroa. Tässä herkkyysanalyysissä on käytetty 45 TWh:n volyymia, joka sisältää Power divisioonan sähköntuotannon myynnin Suomen ja Ruotsin spot -markkinoille ilman vähemmistöosakkaiden osuutta sähköstä ja muita läpikulkueriä pois lukien Fortumin hiililauhteen tuotannon volyymin. Tämä volyymi on voimakkaasti riippuvainen hintatasosta, vesitilanteesta, vuosihuoltojaksoiden pituudesta ja voimalaitosten käytettävyydestä. Herkkyys on laskettu ainoastaan sähkön hinnan muutokselle. Vesitilanne, lämpötila, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat, polttoaineiden hinnat sekä tuonti-/vientitilanne vaikuttavat kaikki sähkön hintaan lyhyellä aikavälillä ja näiden tekijöiden vaikutuksia ei voida esittää erillisinä.

#### 3.2.1 IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi

Herkkyysanalyysi osoittaa sähkö johdannaisista aiheutuvan herkkyyden kuten IFRS 7 -standardissa on määritelty. Näitä rahoitus johdannaisia käytetään suojaustoimintaan Fortumissa. Herkkyydet on laskettu 31.12.2014 (31.12.2013) positioille. Positioita hallinnoidaan aktiivisesti päivittäisessä liiketoiminnassa ja siksi herkkyydet vaihtelevat hetkestä toiseen. Herkkyysanalyysi sisältää ainoastaan johdannaisista syntyvän markkinariskin eli suojattavan fyysisen sähkön myynnin ja oston hintariskiä ei ole analyysissä mukana. Herkkyys on laskettu sillä oletuksella, että sähköterminien noteeraus NASDAQ OMX Commodities Europe ja EEX:ssä muuttuisi yhden euron megawattitunnilta ajanjaksolla, jolla Fortumilla on johdannaisia.

#### IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi

+/- 1 EUR/MWh muutos sähköterminien noteerauksissa, milj. euroa	Vaikutus	2014	2013
Vaikutus tulokseen ennen veroja	-/+	7	7
Vaikutus omaan pääomaan	-/+	13	22

#### 3.2.2 Sähkö johdannaiset

Seuraavissa taulukoissa on esitetty konsernin sähkö johdannaiset, joita käytetään pääasiassa sähkön hintariskin suojaamiseen. Käyvät arvot edustavat taseeseen kirjattuja arvoja.

[Katso myös liitetieto 16 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittein, käypien arvojen arviointi sekä liitetieto 7 johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa.](#)

**Sähköjohdannaiset käytön mukaan 2014**

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Sähköjohdannaiset	75	33	1	109	304	219	85
<b>Yhteensä</b>	<b>75</b>	<b>33</b>	<b>1</b>	<b>109</b>	<b>304</b>	<b>219</b>	<b>85</b>
Netotukset sähköpörssejä vastaan <sup>1)</sup>					-139	-139	0
<b>Yhteensä</b>					<b>164</b>	<b>80</b>	<b>85</b>

**Sähköjohdannaiset käytön mukaan 2013**

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Sähköjohdannaiset	79	36	0	115	502	292	209
<b>Yhteensä</b>	<b>79</b>	<b>36</b>	<b>0</b>	<b>115</b>	<b>502</b>	<b>292</b>	<b>209</b>
Netotukset sähköpörssejä vastaan <sup>1)</sup>					-227	-227	0
<b>Yhteensä</b>					<b>277</b>	<b>68</b>	<b>209</b>

1) Kun sähköpörsseiden kanssa tehdyillä standardijohdannaissojimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

**Hyödykejohdannaisten erääntyminen**

Taulukossa esitetyt luvut ovat käypiä arvoja.

milj. euroa	2014				2013			
	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Sähköjohdannaiset, saamiset	114	49	1	164	192	83	2	277
Sähköjohdannaiset, velat	28	51	1	80	31	35	2	68
Muut hyödykejohdannaiset, saamiset	12	3		15	29	3	0	32
Muut hyödykejohdannaiset, velat	4	3		7	11	2	0	13

**3.3 Polttoaineen hinta- ja volyyimirikit**

Polttoaineiden hintariski on Fortumilla tiettyssä määrin rajattu johtuen joustavista tuotantomahdollisuuksista, jotka mahdollistavat polttoaineen vaihtamisen markkinatilanteen mukaan ja joissakin tapauksissa polttoaineen hintariski voidaan siirtää asiakkaalle. Jäljellejäävää polttoaineen hintariskiä hallitaan kiinteähintaisilla ostosopimuksilla kattamaan ennustettu käyttötarve. Kiinteähintaiset ostot voivat olla joko fyysisiä toimituksia tai rahoitusjohdannaisia, kuten öljy- ja hiilijohdannaisia.

**3.4 Päästöoikeuksiin liittyvät hinta- ja volyyimirikit**

Osa Fortumin voiman- ja lämmöntuotannosta on päästöoikeuskaupan piirissä. Fortum hallinnoi hiilidioksidin (CO<sub>2</sub>) päästöoikeuksien hinta- ja volyyimiriskiä käyttämällä hiilidioksiditermiinejä sekä varmistamalla, että tuotannonsuunnittelussa otetaan huomioon kaikki päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset. Nämä omaan käyttöön tarkoitetut hiilidioksiditermiinit arvostetaan hankintameno- tai markkinahintaan.

**3.5 Rahoitus ja likviditeetin hallinta**

Fortumin liiketoiminta on pääomavaltaista, ja konsernilla on säännöllisesti tarvetta hankkia rahoitusta. Fortumilla on hajautettu luottosalkku, joka koostuu pääasiassa pitkäaikaisesta euro- ja Ruotsin kruunumääräisestä rahoituksesta. Pitkäaikainen rahoitus koostuu pääasiallisesti joukkovelkakirjalainoista, joita on laskettu liikkeelle Fortumin EMTN-ohjelman (Euro Medium Term Note programme) puitteissa sekä erilaisista kahdenkeskisistä ja syndikoiduista rahoitusjärjestelyistä usean eri rahoituslaitoksen kanssa. Kausiluontoiset vaihtelut käyttöpääomassa on pääasiassa rahoitettu käyttämällä konsernin Ruotsin kruunumääräistä yritystodistusohjelmaa Ruotsissa (SEK) ja euromääräistä (EUR) yritystodistusohjelmaa Suomessa.

Rahoitusta on pääasiassa nostettu emoyhtiötasolla ja jaettu erilaisten sisäisten rahoitusjärjestelyjen kautta. Esimerkiksi Fortumin liiketoiminta Venäjällä on pääasiassa rahoitettu konsernin sisäisillä pitkäaikaisilla ruplamääräisillä lainoilla. Sisäiset ruplamääräiset lainasaamiset on suojattu ulkoisilla valuuttatermiinisopimuksilla netottaen konsernin sisäistä valuuttariskiä. Ulkoisesta velasta 31.12.2014 oli 96 % (2013: 95 %) emoyhtiö Fortum Oyj:n nostamaa.

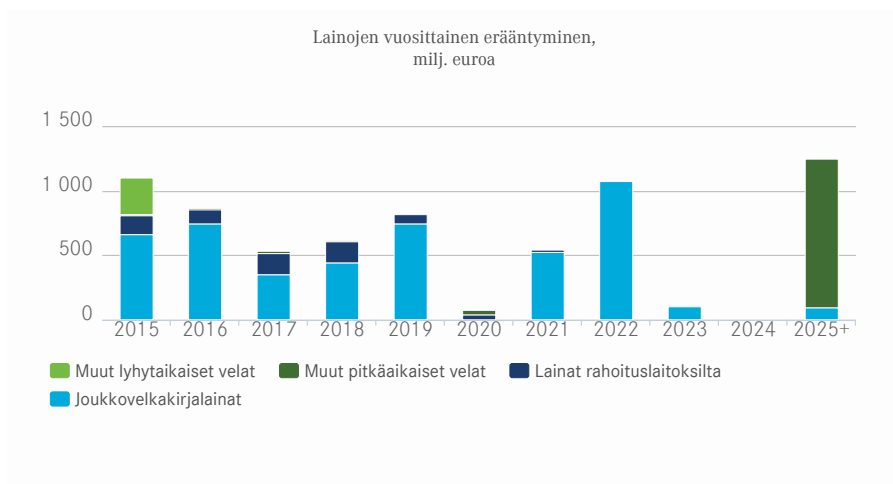
Fortumin korollinen velka 31.12.2014 oli yhteensä 6 983 miljoonaa euroa (2013: 9 058) ja korollinen nettovelka oli 4 217 miljoonaa euroa (2013: 7 793). Nettovelka ilman Värmen rahoitusta oli 3 664 miljoonaa euroa (2013: 6 658).

Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleerahoitusriskejä kassavaroilla ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen valmiusluottosopimusten avulla. Konsernilla on aina oltava käytettävissään käteisvaroja tai niihin verrattavissa olevia jälkimarkkinakelpoisia arvopapereita sekä käyttämättömiä valmiusluottoja (tililuotot mukaan lukien) riittävästi kattamaan kaikki 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyvät lainat. Kuitenkin likvidien varojen ja käyttämättömien valmiusluottolimiittien tulee aina olla vähintään 500 miljoonaa euroa.

Vuoden 2014 lopussa 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyviä lainoja oli yhteensä 1 103 miljoonaa euroa (2013: 2 106), likvidit varat olivat 2 766 miljoonaa euroa (2013: 1 265). Luottolimiittien yhteismäärä oli 2 214 miljoonaa euroa (2013: 2 218), joista 2 214 miljoonaa euroa (2013: 2 218) oli nostamattomia valmiusluottoja.

### Korollisten lainojen erääntyminen

milj. euroa	2014
2015	1 103
2016	860
2017	530
2018	614
2019	820
2020 ja myöhemmin	3 056
<b>Yhteensä</b>	<b>6 983</b>



**Likvidit varat sekä tärkeimmät luottolimiitit ja luotto-ohjelmat 2014**

milj. euroa	Koko- nais- määrä	Nostettu määrä	Jäljellä
<b>Likvidit varat</b>			
Rahat ja pankkisaamiset			2 009
Pankkitalletukset yli kolme kuukautta			757
<b>Yhteensä</b>			<b>2 766</b>
joista Venäjällä (OAO Fortum)			134
<b>Luottolimiitit</b>			
2 000 miljoonan euron syndikoitu luottolimiitti	2 000	-	2 000
Luotolliset tilit	214	-	214
<b>Yhteensä</b>	<b>2 214</b>	<b>-</b>	<b>2 214</b>
<b>Luottolimiitit (ei sitoumuksia)</b>			
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 500 milj. euroa	500	-	500
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 5 000 milj. SEK	532	-	532
Fortum Oyj, EMTN-ohjelma 8 000 milj. euroa	8 000	4 748	3 252
<b>Yhteensä</b>	<b>9 032</b>	<b>4 748</b>	<b>4 284</b>

**Likvidit varat sekä tärkeimmät luottolimiitit ja luotto-ohjelmat 2013**

milj. euroa	Koko- nais- määrä	Nostettu määrä	Jäljellä
<b>Likvidit varat</b>			
Rahat ja pankkisaamiset <sup>1)</sup>			1 265
Pankkitalletukset yli kolme kuukautta			-
<b>Yhteensä</b>			<b>1 265</b>
joista Venäjällä (OAO Fortum)			113
<b>Luottolimiitit</b>			
2 500 miljoonan euron syndikoitu luottolimiitti	2 000	-	2 000
Luotolliset tilit	218	-	218
<b>Yhteensä</b>	<b>2 218</b>	<b>-</b>	<b>2 218</b>
<b>Luottolimiitit (ei sitoumuksia)</b>			
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 500 milj. euroa	500	381	119
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 5 000 milj. SEK	564	337	227
Fortum Oyj, EMTN-ohjelma 8 000 milj. euroa	8 000	5 839	2 161
<b>Yhteensä</b>	<b>9 064</b>	<b>6 557</b>	<b>2 507</b>

1) Rahat ja pankkisaamiset sisältää 0 miljoonaa euroa (2013: 15) rahaa ja pankkitalletuksia, jotka esitetään taseen myytävänä olevissa omaisuuserissä.

Rahavarat olivat 2 766 miljoonaa euroa (2013: 1 265), sisältäen OAO Fortumin pankkitalletuksia 131 miljoonaa euroa (2013: 101), jotka on korvamerkitty käytettäväksi Venäjän investointiohjelmaan, joka nostaa tuotantokapasiteettia. Vuoden 2014 lopussa näistä talletuksista 30 miljoonaa euroa (2013: 58) oli euromääräisiä ja 101 miljoonaa euroa (2013: 43) oli Venäjän ruplamääräisiä talletuksia.

[Katso myös liitetieto 25 Likvidit varat.](#)

### Korollisten velkojen ja johdannaissopimusten eräntyminen

Alla esitetyt määrät ovat korollisten velkojen sekä korko- ja valuuttajohdannaisten diskonttaamattomia kassavirtoja (tulevat koronmaksut ja lyhennykset).

milj. euroa	2014				2013			
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Korolliset velat	1 295	3 370	3 265	7 930	2 374	3 896	4 249	10 519
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät velat	5 955	1 650	100	7 705	7 286	2 098	294	9 678
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät saamiset	-6 228	-1 890	-134	-8 252	-7 311	-2 179	-271	-9 761
<b>Yhteensä</b>	<b>1 022</b>	<b>3 130</b>	<b>3 231</b>	<b>7 383</b>	<b>2 349</b>	<b>3 815</b>	<b>4 272</b>	<b>10 436</b>

Korolliset velat sisältävät lainat Valtion ydinjätehuoltorahastolta ja Teollisuuden Voima Oyj:ltä 1 040 miljoonaa euroa (2013: 995). Nämä lainat uusitaan vuosittain ja koronmaksut näistä lainoista on laskettu kymmenelle vuodelle tässä taulukossa.

Lisätietoja lainoista Valtion ydinjätehuoltorahastolta sekä Teollisuuden Voima Oyj:ltä, katso liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

## 3.6 Korkoriski ja valuuttariski

### 3.6.1 Korkoriskit

Treasuryn vuoden 2014 riskipolitiikassa määrätiin, että velkasalkun keskimääräisen duraation on oltava aina 24–48 kuukautta ja että korkojen muutokset eivät saa vaikuttaa konsernin nettokorkomenoihin seuraavan liukuvan 12 kuukauden jaksolla enemmän kuin 50 miljoonaa euroa. Koronhallintastrategioita arvioidaan ja kehitetään näiden valtuuksien puitteissa, jotta löydetään optimaalinen suhde riskien ja rahoituskustannusten välillä.

Vuoden 2014 lopussa Fortumin velkasalkun (johdannaiset mukaan lukien) keskimääräinen duraatio oli 3,7 vuotta (2013: 2,4). Noin 46 % (2013: 51 %) velkasalkusta oli vaihtuvakorkoisia tai seuraavien 12 kuukauden aikana jälleenrahoitettavia kiinteäkorkoisia lainoja. 31.12.2014 korkotason yhden prosenttiyksikön suuruisen muutoksen vaikutus velkasalkun nykyarvoon oli 151 miljoonaa euroa (2013: 179). Virtariski, joka lasketaan ennusteen perusversion nettokorkokulujen ja ääritapausennusteen erotuksena Fortumin velkasalkulle seuraavan 12 kuukauden aikana, oli 18 miljoonaa euroa (2013: 14).

Lainojen ja johdannaisten keskikorko 31.12.2014 oli 3,7 % (2013: 3,6 %). Lainojen ja johdannaisten kumulatiivinen keskikorko vuonna 2014 oli 4,0 % (2013: 4,1 %).

### 3.6.2 Valuuttariskit

Fortumin politiikkana on suojata huomattavat transaktioriskit, jotta vältyttäisiin tuloslaskelman kurssieroilta. Suojaus tapahtuu pääasiassa termiinisopimuksilla.

Translaatiopositiot Fortumissa eivät ole tyypillisesti suojattuja, koska pääosa omaisuudesta katsotaan olevan strategista omistusta. Fortumissa tämä tarkoittaa suuria yksiköitä Ruotsissa, Venäjällä, Norjassa ja Puolassa, joiden kotivaluutta ei ole euro.

Valuuttariskin määrittelyssä käytetään Value-at-Risk-laskelmaa (VaR) yhden päivän jaksolle 95 %:n luotettavuustasolla transaktiopositioille ja translaatiopositioille vastaavasti viiden päivän jaksolle 95 %:n luotettavuustasolla. Transaktioriskin Value-at-Risk-raja on 5 miljoonaa euroa. 31.12.2014 avoin transaktiopositio oli 0 miljoonaa euroa (2013: 1) ja translaatiopositio 4 310 miljoonaa euroa (2013: 4 837). Transaktiopositio VaR oli 0 miljoonaa euroa (2013: 0) ja translaatiopositioille laskettu VaR oli 246 miljoonaa euroa (2013: 55).

**Konsernirahoituksen transaktiopositio**

milj. euroa	2014			2013		
	Avoin positio	Suojaus	Netto	Avoin positio	Suojaus	Netto
SEK	4 821	-4 821	0	5 595	-5 595	0
USD	-12	12	0	-11	11	0
NOK	-75	75	0	39	-39	0
RUB	483	-483	0	523	-523	0
PLN	88	-88	0	110	-110	0
Muut	-10	10	0	59	-58	1
<b>Yhteensä</b>	<b>5 295</b>	<b>-5 295</b>	<b>0</b>	<b>6 315</b>	<b>-6 314</b>	<b>1</b>

Lisäksi OAO Fortum suojaa euromääräisiä investointejaan 30 miljoonan euron (2013: 58) eurotalletuksilla, joihin sovelletaan kassavirtasuojaslaskentaa Fortum-konsernissa.

Transaktiopositio koostuu jo sovituista tai ennustetuista valuuttamääräisistä eristä ja kassavirroista. Transaktiopositio jaetaan tase- ja kassavirtapositioihin. Tasepositiossa ovat valuuttamääräiset saamiset ja velat kuten talletukset ja lainat sekä myyntisaamiset ja ostovelat muussa kuin yhtiön kotivaluutassa. Kassavirtapositiossa on tulevia ennustettuja tai sovittuja valuuttamääräisiä kassavirtoja, jotka syntyvät liiketoimintojen myynneistä, ostoista tai investoinneista. Transaktiopositio nettoero kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin, kun ne liittyvät rahoituseriin ja kun ne liittyvät myyntisaamisiin ja ostovelkoihin ne kirjataan liikevoittoon sisältyviin eriin. Kassavirran suojauslaskennan vaatimukset täyttävät kaupat kirjataan omaan pääomaan.

Fortumin politiikan mukaan tasepositiot suojataan, jotta vältetään tuloslaskelman kurssierot. Ulkoinen rahoitus on pääasiallisesti euromääräistä, joten konsernin tasepositio liittyy lähinnä ruotsalaisten tytäryhtiöiden rahoittamiseen. Tämän tasepositio suojauksiin Fortum ei sovelle suojauslaskentaa, koska tulosvaikutukset netottuvat tuloslaskelmassa.

Sovitut kassavirtaerät suojataan, jotta vältetään tulevien kassavirtojen vaihteluilta. Suojaukseen käytetään yleensä valuuttajohdannaisia, jotka kohdistetaan alla olevan kassavirran eräpäivän mukaan. Fortumilla on sekä valuuttariskin kassavirtasuojauksia, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, että valuuttariskin suojauksia, joihin ei IFRS:n mukaisesti sovelleta suojauslaskentaa. Ne valuuttariskiä liittyvät kassavirran suojaukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, suojaavat etupäässä sähköjohdannaisia. Suojaukset, jotka eivät ole erääntyneet, aiheuttavat tuloslaskelman volatiliiteettia.

**Konsernirahoituksen translaatiopositio**

milj. euroa	2014			2013		
	Inves-tointi	Suojaus	Avoin	Inves-tointi	Suojaus	Avoin
RUB	2 109	-198	1 911	3 187	-317	2 870
SEK	1 964	-364	1 600	1 303	-	1 303
NOK	580	-	580	440	-	440
PLN	152	-	152	138	-	138
Muut	67	-	67	86	-	86
<b>Yhteensä</b>	<b>4 872</b>	<b>-562</b>	<b>4 310</b>	<b>5 154</b>	<b>-317</b>	<b>4 837</b>

Translaatiopositio sisältää nettoinvestoinnit ulkomaisiin tytär- ja osakkuusyrityksiin. Konsolidoinnissa ulkomaisten yhtiöiden nettoinvestointien muuntamisesta syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan. Pääasiassa Venäjän ruplasta johtuva muuntoeron nettomuutos vuonna 2014 vaikutti konsernin emoyhtiön omistajille kuuluvaan omaan pääomaan -1 320 miljoonaa euroa (2013: -471). Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja vuonna 2014 suojaustulos oli 149 miljoonaa euroa (2013: 28).

**Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain 2014**

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Valuuttatermiinit	5 167	163	-	5 330	270	31	239
Koronvaihtosopimukset	508	3 282	1 931	5 721	360	206	154
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	362	1 111	-	1 473	233	0	36
Korkotermiinit	-	-	-	0	0	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>6 037</b>	<b>4 556</b>	<b>1 931</b>	<b>12 524</b>	<b>863</b>	<b>237</b>	<b>626</b>
Pitkäaikaisia					541	193	348
Lyhytaikaisia					322	44	278

**Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain 2013**

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Valuuttatermiinit	7 092	420	-	7 513	76	49	27
Koronvaihtosopimukset	944	2 215	3 499	6 658	252	147	105
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-	928	-	928	36	0	36
Korkotermiinit	56	-	-	56	0	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>8 092</b>	<b>3 563</b>	<b>3 499</b>	<b>15 155</b>	<b>365</b>	<b>196</b>	<b>170</b>
Pitkäaikaisia					280	143	137
Lyhytaikaisia					85	53	32



### 3.7 Luottoriskit

Kaikkien vastapuolien kanssa tehdyt sopimukset altistavat Fortumin luottoriskille. Fortumilla on prosessi ja toimintamalli, jolla luottoriskit pidetään hyväksyttävällä tasolla. Kaikkia suurimpia riskipositioita valvotaan keskitetysti hyväksytyjä vastapuoliliimittettä vastaan, joiden hyväksymistasot on määritetty konsernin luotto-ohjeissa. Vastapuolten luottokelpoisuutta seurataan ja niistä raportoidaan säännöllisesti. Jos kaupankäyntiä on vastapuolen kanssa, jolla ei ole liimittettä tai riskiposition katsotaan nousevan liian suureksi vastapuolen luottokelpoisuus huomioon ottaen, vaaditaan vastapuolelta takuut. Emoyhtiötakaus vaaditaan sellaisilta tytäryhtiöiltä, joiden kanssa käydään kauppaa ja joilla ei ole riittävä luottokelpoisuutta erillisyyhtiönä.

Johdannaisiin liittyvät vastapuoliriskipositiot ovat usein hyvin volatiileja, koska markkina-arvot muuttuvat nopeasti ja sen vuoksi niitä seurataan aktiivisesti. Valuutta- ja korkojohdannaisten kauppa on rajoitettu hyvän luottoluokituksen (investment grade) omaaviin pankkeihin ja rahoituslaitoksiin. Vastapuolista valtaosan kanssa on voimassa ISDA puitesopimukset, joissa on netotusoikeudet ja joissain tapauksissa vakuussopimukset. Valtaosa konsernin hyödykejohdannaisista selvitetään pörssin, kuten NASDAQ OMX Commodities European, kautta. Osa sopimuksista tehdään OTC -markkinoilla. Näiden osalta kauppaa käydään vain sellaisten vastapuolien kanssa joilla on hyvä luottokelpoisuus. Vastapuolista valtaosan kanssa on voimassa puitesopimukset, kuten ISDA, FEMA ja EFET, joissa on netotusoikeudet.

Fortumilla, kuten millä tahansa pääomaintensiivisellä liiketoiminnalla, on luottoriski rahoitussektorilla. Pankkeihin liittyvää luottoriskiä valvotaan aktiivisesti, koska rahoituslaitosten luottokelpoisuus voi heiketä nopeasti. Kun mahdollista, positiot on keskitetty pääyhteistyöpankkeihin, joilla nähdään olevan hyvä luottokelpoisuus ja tärkeä rooli rahoitusmarkkinoiden vakaudessa ko. maissa. Venäjällä pankkitakuita on käytetty varmistamaan OAO Fortumin investointiohjelmaan liittyviä positioita. Jos toimittaja ei kykene täyttämään sitoumuksiaan, ennakkomaksuja ja puuttuvia suorituksia on kattamassa takauksia. Näiden takausten myöntäjät ovat pankkeja, joilla on vahva paikallinen läsnäolo ja toimittajien tuntemus. Näiden pankkien luottokelpoisuutta sekä takauksista syntyviä positioita seurataan tarkasti.

Luottoriski asiakkaiden suuntaan on hyvin hajautettua suurelle määrälle yksityisiä kuluttajia ja teollisia yrityksiä eri maantieteellisillä alueilla. Suurin osa riskistä on Venäjällä, Suomessa ja Ruotsissa, mutta Venäjän luottotappioriski on korkein.

#### 3.7.1 Rahoitusvarojen luottoriskin arviointi

Alla on esitetty vastapuolittain korolliset saatavat mukaan lukien leasingisaatavat, pankkitalletukset ja johdannaisinstrumentit, jotka käsitellään taseessa saamisina.

milj. euroa	2014		2013	
	Tase-arvo	josta erään-tynyt	Tase-arvo	josta erään-tynyt
Saamiset yhtiöiltä, joilla hyvä luottokelpoisuus (investment grade)	3 505	-	1 555	-
Sähköpörssit	75	-	185	-
Osakkuusyhtiöt	2 061	-	2 601	-
Muut	145	-	99	-
<b>Yhteensä</b>	<b>5 786</b>	<b>-</b>	<b>4 440</b>	<b>-</b>

Saamiset yhtiöiltä, joilla on hyvä luottokelpoisuus (investment grade), sisältävät pankkitalletuksia 2 636 miljoonaa euroa (2013: 1 163) korko- ja valuuttajohdannaisia käypään arvoon 859 miljoonaa euroa (2013: 362) ja sähkö-, hiili-, öljy-, ja CO<sub>2</sub> päästöoikeusjohdannaisia käypään arvoon 10 miljoonaa euroa (2013: 30). Saatavat sähköpörssiltä on NASDAQ OMX Commodities Europe -johdannaisten käypä arvo. Saatavat osakkuusyhtiöiltä ja yhteisyrityksiltä sisältävät lainasaamisia 2 041 miljoonaa euroa (2013: 2 587), korko- ja valuuttajohdannaisten käyviä arvoja 4 miljoonaa (2013: 3) euroa ja sähköjohdannaisten käyviä arvoja 16 miljoonaa euroa (2013: 11). Muut saatavat muodostuvat venäjän pankkitalletuksista joilla alempi luottoluokitus 63 miljoonaa euroa (2013: 0) lainasaamisista ja muista korollisista saatavista 4 miljoonaa euroa (2013: 14) ja rahoitusleasingisaatavista 0 miljoonaa euroa (2013: 2) sekä sähkö-, hiili-, öljy-, ja CO<sub>2</sub> päästöoikeusjohdannaisten käyvistä arvoista 78 miljoonaa euroa (2013: 83).

Oheisissa taulukoissa näkyy pankkitalletuksien ja johdannaisten käypien arvojen jakautuminen luottoluokkiin.

**Pankkitalletukset**

milj. euroa	2014	2013
<b>Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard &amp; Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)</b>		
AAA	-	-
AA+/AA/AA-	632	410
A+/A/A-	1 923	658
BBB+/BBB/BBB-	81	95
<b>Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä</b>	<b>2 636</b>	<b>1 163</b>
BB+/BB/BB-	63	-
B+/B/B-	-	-
Alle B-	-	-
<b>Alemmat luottoluokitukset (non-investment grade)</b>	<b>63</b>	-
<b>Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta (Standard &amp; Poor's ja/tai Moody's )</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>2 699</b>	<b>1 163</b>

Ylläolevien pankkitalletusten lisäksi rahaa pankkileillä oli yhteensä 67 miljoonaa euroa 31.12.2014 (2013: 102).

**Korko- ja valuuttajohdannaiset**

milj.euroa	2014		2013	
	Saami- set	Netto- summa	Saami- set	Netto- summa
<b>Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard &amp; Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)</b>				
AAA	-	-	-	-
AA+/AA/AA-	147	88	36	0
A+/A/A-	712	560	308	220
BBB+/BBB/BBB-	-	-	18	-
<b>Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä</b>	<b>859</b>	<b>648</b>	<b>362</b>	<b>220</b>
<b>Osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset yhteensä</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>3</b>
<b>Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta (Standard &amp; Poor's ja/tai Moody's )</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>863</b>	<b>652</b>	<b>365</b>	<b>223</b>

Sähkö-, hiili-, öljyjohdannaiset ja CO<sub>2</sub> päästöoikeussopimukset johdannaiskäsitteilyn piirissä

milj.euroa	2014		2013	
	Saami- set	Netto- summa	Saami- set	Netto- summa
<b>Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard &amp; Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)</b>				
AAA	-	-	-	-
AA+/AA/AA-	0	0	0	0
A+/A/A-	10	6	30	21
BBB+/BBB/BBB-	0	0	0	0
<b>Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä</b>	<b>10</b>	<b>6</b>	<b>30</b>	<b>21</b>
<b>Alemmat luottoluokitukset kuin hyvä luottokelpoisuus (non-investment grade)</b>				
BB+/BB/BB-	6	6	8	7
B+/B/B-	-	-	-	-
Alle B-	-	-	-	-
<b>Alemmat luottoluokitukset kuin hyvä luottokelpoisuus (non-investment grade) yhteensä</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>8</b>	<b>7</b>
<b>Osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset yhteensä</b>	<b>16</b>	<b>5</b>	<b>11</b>	<b>2</b>
<b>Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta Standard &amp; Poor's:ita ja/tai Moody's:ita</b>				
Valtiot ja kunnat	0	0	1	1
Fortum luokitus 5 - alin riski	15	15	1	1
Fortum luokitus 4 - alhainen riski	37	34	23	23
Fortum luokitus 3 - normaali riski	18	17	47	46
Fortum luokitus 2 - korkea riski	1	1	-	-
Fortum luokitus 1 - korkein riski	0	0	2	1
Ei luokitusta	1	1	1	1
<b>Ei ulkopuolista luokitusta yhteensä</b>	<b>72</b>	<b>68</b>	<b>75</b>	<b>73</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>104</b>	<b>85</b>	<b>124</b>	<b>103</b>

Johdannaissaamiset ovat positiivisten käypien arvojen summa eli bruttosumma. Nettosumma sisältää myös negatiiviset käyvät arvot, jos netotussopimus on voimassa ko. vastapuolen kanssa tai netotus on lain mukaan mahdollista. Kun nettosumma on pienempi kuin nolla, se ei ole mukana. Jos on olemassa emoyhtiötakaus, näytetään positio takauksen antajan mukaan.

Kaikilla valuutta- ja korkojohdannaisvastapuolilla ja pääosalla pankkitalletusvastapuolista on ulkopuolisten luottoluokittajien Standard & Poor'sin ja/tai Moody's luokitus. Yllä oleva luokituskaala on Standard & Poor'sin mukainen. Vastapuolille, joilla ei ole kuin Moody'sin luokitus, luokitus on muutettu vastaamaan Standard & Poor'sin luottoluokitusta varovaisuuden periaatetta noudattaen. Samoin vastapuolille, joilla on luottoluokitus sekä Standard & Poor'silla että Moody'sillä tehdään luokitus heikomman luokituksen mukaan varovaisuuden periaatteen mukaisesti.

Sähkö-, hiili- ja öljyjohdannaismarkkinoilla on paljon vastapuolia, joilla ei ole Standard & Poor'sin tai Moody'sin luokitusta. Niille Fortum antaa oman sisäisen luokituksen. Sisäinen luokitus perustuu muiden ulkoisten luottoluokittelijoiden luokituksiin. Suomalaisille, norjalaisille ja ruotsalaisille vastapuolille käytetään Soliditetin luokituksia, muille käytetään Dun&Bradstreetin luokituksia. Valtioita ja kunnallisia laitoksia ei tyypillisesti luokitella ja ne näytetään erikseen. Tämä luokka ei sisällä kuntien tai valtion omistamia yhtiöitä. Ne vastapuolet, joilla ei ole ollenkaan luokitusta, näytetään "Ei luokitusta" -rivillä.

## 4 Pääomariskien hallinta

Fortum haluaa, että sillä on varovainen ja tehokas pääomarakenne, joka samalla mahdollistaa strategian toteuttamisen. Vahva tase ja joustava pääomarakenne ovat prioriteetteja. Fortum valvoo pääomarakennettaan perustuen Vertailukelpoinen korollinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) -tunnuslukuun. Nettovelka lasketaan siten, että korollisista veloista vähennetään rahat ja pankkisaamiset. Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot ja arvonalentumiset liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate lasketaan vähentämällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ja tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutuksen. Fortumin nettovelka/käyttökate -tavoitesuhde on noin 3.

Osinkopolitiikka varmistaa, että osakkeenomistajat saavat asianmukaisen korvauksen sijoittamalleen pääomalle. Poliittikkaa tukee yhtiön pitkän aikavälin strategia, joka tähtää osakekohtaisen tuloksen, ja sen myötä osingon kasvattamiseen. Hallitus perustaa osinkoehdotuksensa laaja-alaiselle tarkastelulle, joka kattaa makrotalouden, taseen vahvuudet sekä tulevaisuuden investointisuunnitelmat. Fortum Oyj:n tavoitteena on maksaa vakaa, kestävä ja aikaa myöten kasvava osinko, joka on 50 - 80 % osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä.

Fortumin pitkäaikainen luottoluokitus sekä S&P:ltä että Fitchiltä säilyi muuttumattomana ja on A- (näkyvät negatiiviset).

### Nettovelka/käyttökate (EBITDA) -tunnusluvut

milj. euroa	Liite	2014	2013
Korolliset velat <sup>1)</sup>	28	6 983	9 058
Vähennetään: Likvidit varat <sup>1)</sup>	25	2 766	1 265
<b>Nettovelka</b>		<b>4 217</b>	<b>7 793</b>
<b>Nettovelka ilman Värmen rahoitusta</b>		<b>3 664</b>	<b>6 658</b>
Liikevoitto		3 428	1 508
Lisätään: Poistot ja arvonalentumiset		526	621
<b>Käyttökate (EBITDA)</b>		<b>3 954</b>	<b>2 129</b>
Vähennetään: Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		2 077	106
Vähennetään: Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus		4	48
<b>Vertailukelpoinen käyttökate (Comparable EBITDA)</b>		<b>1 873</b>	<b>1 975</b>
<b>Nettovelka/käyttökate (EBITDA)</b>		<b>1,1</b>	<b>3,7</b>
<b>Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (Comparable EBITDA)</b>		<b>2,3</b>	<b>3,9</b>
<b>Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ilman Värmen rahoitusta (Comparable EBITDA)</b>		<b>2,0</b>	<b>3,4</b>

1) Korolliset velat sisältää 0 miljoonaa euroa (2013: 20) sekä rahat ja pankkisaamiset 0 miljoonaa euroa (2013: 15) rahaa ja pankkitalletuksia, jotka esitetään taseen myytävänä olevissa omaisuuserissä.

# 5 Segmenttiraportointi

## 5.1 Fortumin liiketoimintarakenne

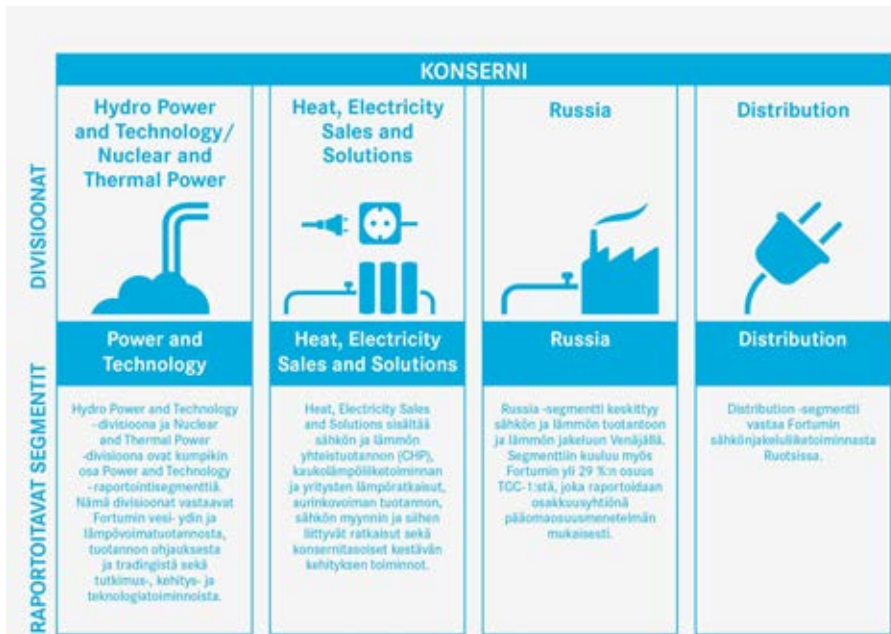
Fortum uudisti liiketoimintarakenteensa 1.3.2014 alkaen. Uudistuksen yhteydessä Fortumin liiketoiminnot organisoitiin viiteen divisioonaan ja kuuteen esikuntatoimintoon.

Divisioonat ovat Hydro Power and Technology, Nuclear and Thermal Power, Heat, Electricity Sales and Solutions, Russia, and Distribution. Esikuntatoimintoja ovat Talous, Strategia ja yritysjärjestelyt, Lakiasiat, Henkilöstö ja IT, Viestintä sekä Yhteiskuntasuhteet.

## 5.2 Fortumin segmenttirakenne

Myös raportoitavat segmentit muuttuivat liiketoimintarakenteen uudistuksen yhteydessä maaliskuussa 2014. Uudet IFRS:n mukaiset raportoitavat segmentit muodostuvat Heat, Electricity Sales and Solutions, Russia ja Distribution -divisioonista sekä Power and Technology -segmentistä, joka koostuu Hydro Power and Technology sekä Nuclear and Thermal Power -divisioonista.

Alla kuvaus konsernin raportoitavista segmenteistä:



Muut-segmentti sisältää pääasiassa osakeomistuksen Hafslund ASA osakkuusyrityksessä ja konsernin esikuntatoiminnot.

### 5.3 Segmenttitietojen määritelmä

Tavoiteasetanta, seuranta ja resurssien allokointi konsernin suoritusjohtamisprosessissa perustuvat pääasiassa divisioonien vertailukelpoiseen liikevoittoon sisältäen osakkuusyritystulokset, ja vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton. Fortum esittää segmentteittäin liikevoiton, vertailukelpoisen liikevoiton, vertailukelpoisen käyttökattteen ja osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä sidotun pääoman tuoton ja vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton.

Segmenttien konsolidointi perustuu samoihin periaatteisiin kuin koko konsernin yhdistely.

Segmenttitieto	Määritelmä
Vertailukelpoinen liikevoitto ja liikevoitto	<p>Vertailukelpoinen liikevoitto esitetään, jotta liiketoimintasegmentin toiminnan tuloksesta saataisiin parempi kuva. Liikevoiton ja Vertailukelpoisen liikevoiton ero on "Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät", joka koostuu seuraavista eristä:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>kertaluonteiset erät, jotka ovat pääasiassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoittoja ja -tappioita;</li> <li>käyvän arvon muutokset tulevaisuuden kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä IAS 39 -standardin mukaan. Suurin osa Fortumin tulevaisuuden kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista täyttää suojauslaskennan edellytykset ja siten niiden käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan;</li> </ul> <p><a href="#">Katso liitetieto 7 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa.</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>IFRIC 5 -tulkinnan vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaerää.</li> </ul> <p><a href="#">Katso myös liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.</a></p>
Sidottu pääoma	<p>Segmentin sidottu pääoma koostuu pääasiassa korottomista varoista ja veloista, kuten aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä, aineettomista hyödykkeistä, osakkuusyrityssijoituksista, vaihto-omaisuudesta, toimintaan liittyvistä siirtävistä eristä sekä myyntisaamisista ja muista saamisista ja veloista. Sidottuun pääomaan sisältyy myös Fortumin rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa, ydinvoimaan liittyvät varaukset, eläkevaraukset ja muut varaukset sekä IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuulumattomien tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käypään arvoon arvostamisesta johtuvat varat ja velat.</p> <p>Segmentin sidottuun pääomaan eivät sisälly korolliset saamiset ja velat eivätkä niihin liittyvät siirtyvät erät, tuloverot ja laskennalliset verot eivätkä IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuuluvat tulevia kassavirtoja suojaavien johdannaisten käypään arvoon arvostamisesta johtuvat varat ja velat.</p>
Vertailukelpoinen sidottu pääomaa	<p>Jotta segmentin vertailukelpoinen sidottu pääomaa vastaa vertailukelpoista liikevoittoa, sitä oikaistaan IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuulumattomilla varoilla ja veloilla, jotka syntyvät tulevia kassavirtoja suojaavien erien arvostamisesta käypään arvoon.</p>
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	<p>Bruttoinvestoinnit osakkeisiin sisältävät investoinnit tytäryritysosakkeisiin, osakkuusyrityksien osakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Investoinneista tytäryritysosakkeisiin on vähennetty tytäryrityksen rahavarat ja niihin on lisätty hankitun yrityksen korolliset velat.</p>
Osakkeiden bruttomyyntit	<p>Osakkeiden bruttomyyntit sisältävät tytäryritysosakkeiden, osakkuusyrityksien osakkeiden ja muiden myytävissä olevien rahoitusvarojen myynnit. Tytäryritysosakkeiden bruttomyynteistä on vähennetty tytäryrityksen rahavarat ja niihin on lisätty myydyin yrityksen korolliset velat.</p>

[Katso myös osiot: Tunnusluvut.](#)

[Tunnuslukujen laskentakaavat](#)

[sekä Taloudellinen tieto vuosineljänneksittäin.](#)

[Segmenttien tiedot vuosineljänneksittäin vuodesta 2005 vuoteen 2014 löytyvät Fortumin internetsivuilta \[www.fortum.com/fi/sijoittajat/taloudellista-tietoa/pages/default.aspx\]\(http://www.fortum.com/fi/sijoittajat/taloudellista-tietoa/pages/default.aspx\)](#)

### 5.4 Segmenttien väliset tapahtumat ja eliminoinnit

Power and Technology -segmentti myy kaiken tuottamansa sähkön Nord Pool Spot -sähköpörssiin ja Electricity Sales ostaa kaiken sähkösä Nord Pool Spot -sähköpörssistä. Myyntien eliminoinnit sisältävät ostot ja myynnit Nord Pool Spotissa, jotka netotetaan konsernitasolla tuntiperusteisiin myynteihin ja ostoihin perustuen. Ne esitetään joko tuotona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tiettyä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja. Konsernin sisäiset toimitukset vaikuttavat eri liiketoimintasegmenttien välisiin myynteihin, kuluihin ja tuloksiin, jotka eliminoidaan konsernitiilinpäätöksessä. Sisäiset hinnat ovat markkinaperusteiset.

## 5.5 Segmenttitiedot 2014

### Tuloslaskelma 2014

milj. euroa	Liite	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution	Muut	Netotus ja eliminoinnit <sup>1)</sup>	Yhteensä
Liikevaihto		2 156	1 332	1 055	751	58	-601	4 751
josta sisäistä		85	34	0	17	44	-179	0
Liikevaihto konsernin ulkopuolelle		2 071	1 298	1 055	735	13	-422	4 751
Poistot ja arvonalentumiset		-121	-100	-147	-150	-8	-	-526
<b>Vertailukelpoinen käyttökate</b>		<b>998</b>	<b>204</b>	<b>304</b>	<b>416</b>	<b>-49</b>	<b>-</b>	<b>1 873</b>
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>		<b>877</b>	<b>104</b>	<b>161</b>	<b>266</b>	<b>-57</b>	<b>-</b>	<b>1 351</b>
Kertaluonteiset erät	6	52	254	0	1 865	0	-	2 171
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	6 7	-70	-20	0	0	0	-	-90
Ydinjätehuolto-rahastoon liittyvä oikaisu	6 30	-3	-	-	-	-	-	-3
<b>Liikevoitto</b>		<b>855</b>	<b>337</b>	<b>161</b>	<b>2 132</b>	<b>-58</b>	<b>-</b>	<b>3 428</b>
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	20 30	-14	88	35	3	37	-	149
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)								-217
Tuloverot								-199
<b>Tilikauden voitto</b>								<b>3 161</b>

1) Netotus ja eliminoinnit sisältää konsernin sisäisten erien eliminoinnit ja Nord Pool Spot netotuksen, 422 miljoonaa euroa. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

### Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut 2014

milj. euroa	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution	Muut	Yhteensä
Kuluksi kirjatut epävarmat myyntisaamiset	0	-5	-4	-2	0	-11
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset	-1	-1	0	0	0	-2
Uudelleenjärjestelykulut	-2	0	0	0	-1	-3

Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut sisältyvät vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Varat ja velat 2014

milj. euroa	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution	Muut	Eliminoinnit	Yhteensä
Korottomat varat	6 205	2 127	2 444	2 707	324	-186	13 620
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	859	523	326	0	319	0	2 027
<b>Sidottuun pääomaan sisältyvät varat</b>	<b>7 064</b>	<b>2 650</b>	<b>2 769</b>	<b>2 707</b>	<b>643</b>	<b>-186</b>	<b>15 647</b>
Korolliset saamiset							2 045
Laskennalliset verot							98
Muut varat							818
Likvidit varat							2 766
<b>Varat yhteensä</b>							<b>21 375</b>
<b>Sidottuun pääomaan sisältyvät velat</b>	<b>1 063</b>	<b>538</b>	<b>172</b>	<b>92</b>	<b>147</b>	<b>-186</b>	<b>1 827</b>
Laskennalliset verovelat							1 159
Muut velat							470
<b>Sijoitettuun pääomaan sisältyvät velat</b>							<b>3 456</b>
Korolliset velat							6 983
Oma pääoma							10 935
<b>Oma pääoma ja velat yhteensä</b>							<b>21 375</b>

Investoinnit/yritysmyyntit 2014

milj. euroa	Liite	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution	Muut	Yhteensä
<b>Bruttoinvestoinnit osakkeisiin</b>	<b>8 20</b>	<b>2</b>	<b>37</b>	<b>27</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>69</b>
<b>Investoinnit käyttöomaisuuteen</b>	<b>18, 19</b>	<b>197</b>	<b>86</b>	<b>340</b>	<b>147</b>	<b>3</b>	<b>774</b>
josta aktivoidut vieraan pääoman kulut		3	1	43	0	0	47
<b>Osakkeiden bruttomyyntit</b>		<b>67</b>	<b>446</b>	<b>0</b>	<b>2 681</b>	<b>2</b>	<b>3 196</b>

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto 2014

	Sidottu pääoma milj. euroa	Sidotun pääoman tuotto, %	Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %
Power and Technology	6 001	13,6	14,2
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 112	19,1	8,7
Russia	2 597	5,6	5,6
Distribution	2 615	73,6	9,3
Muut	496	-5,3	-5,8



Henkilöstö 2014

	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distri-bution	Muut	Yhteensä
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	1 639	1 807	4 213	390	543	8 592
Henkilöstö keskimäärin	1 685	1 913	4 196	492	536	8 821

5.6 Segmenttitiedot 2013

Tuloslaskelma 2013

milj. euroa	Liite	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distri-bution	Muut	Netotus ja elimi-noinnit 1)	Yhteensä
Liikevaihto		2 252	1 516	1 119	1 064	63	-706	5 309
josta sisäistä		69	87	0	19	54	-228	0
Liikevaihto konsernin ulkopuolelle		2 184	1 430	1 119	1 045	9	-478	5 309
Poistot ja arvonalentumiset		-148	-102	-150	-216	-5	-	-621
<b>Vertailukelpoinen käyttökatte</b>		<b>1 007</b>	<b>211</b>	<b>258</b>	<b>548</b>	<b>-49</b>	-	<b>1 975</b>
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>		<b>859</b>	<b>109</b>	<b>156</b>	<b>332</b>	<b>-54</b>	-	<b>1 403</b>
Kertaluonteiset erät	6	25	18	0	17	1	-	61
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	6, 7	15	7	0	0		-	21
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	6, 30	23	-	-	-	-	-	23
<b>Liikevoitto</b>		<b>922</b>	<b>134</b>	<b>156</b>	<b>349</b>	<b>-53</b>	-	<b>1 508</b>
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	20, 30	4	91	46	4	32	-	178
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)								-289
Tuloverot								-186
<b>Tilikauden voitto</b>								<b>1 212</b>

1) Netotus ja eliminoinnit sisältää konsernin sisäisten erien eliminoinnit ja Nord Pool Spot netotuksen, 478 miljoonaa euroa. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut 2013

milj. euroa	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distri-bution	Muut	Yhteensä
Kuluksi kirjatut epävarmat myyntisaamiset	0	-4	-18	-2	0	-23
Aineellisten hyödykkeiden arvonalentumiset	-24	0	0	0	0	-24
Uudelleenjärjestelykulut	0	-1	0	0	-1	-2

Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut sisältyvät vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Arvonalentumistappiot Power and Technology -segmentin aineellisissa hyödykkeissä sisältävät 20 miljoonaa euroa liittyen päätökseen lopettaa sähköntuotanto Inkoon hiilivoimalaitoksessa.

### Varat ja velat 2013

milj. euroa	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution	Muut	Eliminoinnit	Yhteensä
Korottomat varat	6 470	2 268	3 687	4 219	99	-293	16 449
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	896	592	463	52	339	0	2 341
<b>Sidottuun pääomaan sisältyvät varat</b>	<b>7 366</b>	<b>2 860</b>	<b>4 150</b>	<b>4 271</b>	<b>437</b>	<b>-293</b>	<b>18 791</b>
Korolliset saamiset							2 477
Laskennalliset verot							126
Muut varat <sup>1)</sup>							704
Likvidit varat							1 250
<b>Varat yhteensä</b>							<b>23 348</b>
<b>Sidottuun pääomaan sisältyvät velat</b>	<b>1 010</b>	<b>565</b>	<b>304</b>	<b>526</b>	<b>142</b>	<b>-293</b>	<b>2 254</b>
Laskennalliset verovelat							1 338
Muut velat							573
<b>Sijoitettuun pääomaan sisältyvät velat</b>							<b>4 166</b>
Korolliset velat <sup>2)</sup>							9 058
Oma pääoma							10 124
<b>Oma pääoma ja velat yhteensä</b>							<b>23 348</b>

1) Muut varat vuoden 2013 lopussa sisältävät pankkisaamisia 15 miljoonaa euroa jotka sisältyvät Myytavissä oleviin omaisuuseriin.

2) Korollinen vieras pääoma vuoden 2013 lopussa sisältää 20 miljoonaa euroa korollisia velkoja, jotka sisältyvät tase-erään Myytävässä oleviin omaisuuserät liittyvät velat.

### Investoinnit/yritysmyyntit 2013

milj. euroa	Liite	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution	Muut	Yhteensä
<b>Bruttoinvestoinnit osakkeisiin</b>	<b>8 20</b>	<b>2</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>15</b>
<b>Investoinnit käyttöomaisuuteen</b>	<b>18 19</b>	<b>179</b>	<b>123</b>	<b>435</b>	<b>255</b>	<b>12</b>	<b>1 005</b>
josta aktivoidut vieraan pääoman kulut		2	2	55	0	0	60
<b>Osakkeiden bruttomyyntit</b>		<b>79</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>52</b>	<b>0</b>	<b>142</b>

**Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto 2013 <sup>3)</sup>**

	Sidottu pääoma milj. euroa	Sidotun pääoman tuotto, %	Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %
Power and Technology	6 355	14,5	13,8
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 295	9,7	8,7
Russia	3 846	5,2	5,2
Distribution	3 745	9,3	8,8
Other	295	-8,5	-6,9

3) Sisältää myös Myyttävänä olevia omaisuuseriä ja niihin liittyviä velkoja vuonna 2013.

**Henkilöstö 2013**

	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions	Russia	Distribution	Muut	Yhteensä
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	1 723	1 968	4 162	805	528	9 186
Henkilöstö keskimäärin	1 900	2 051	4 245	786	550	9 532

**5.7 Konserninlaajuiset tiedot**

Konsernin toimintasegmentit toimivat pääasiassa Pohjoismaissa, Venäjällä, Puolassa sekä muilla Itämeren alueilla. Power and Technology sekä Distribution -segmentti toimivat lähinnä Suomessa ja Ruotsissa, kun taas Heat, Electricity Sales and Solutions toimii näillä kaikilla maantieteellisillä alueilla, Venäjää lukuun ottamatta. "Muut maat" kattaa pääasiassa Latvian, Liettuan ja Iso-Britannian. Kotivaltio on Suomi.

Seuraavat tiedot näyttävät myynnin tuoteryhmittäin sekä kohdemaittain asiakkaiden sijainnin mukaan. Varat, investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin ja henkilöstö on ilmoitettu niiden sijainnin mukaan. Osuuksia osakkuus- ja yhteisyrityksiin ei ole jaettu maittain, koska kyseessä olevilla yhtiöillä voi olla liiketoimintaa usealla maantieteellisellä alueella.

**Ulkoiset myyntituotot tuoteryhmittäin**

milj. euroa	2014	2013
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	3 057	3 284
Lämmönmyynti	753	828
Sähkönsiirto	710	1 024
Muu myynti	230	173
<b>Yhteensä</b>	<b>4 751</b>	<b>5 309</b>

Lämmönmyyntiin sisältyvät lämmöntoimitukset ja lämmönjakelu.

Koska konsernin asiakkaiden lukumäärä on suuri ja liiketoiminta-alueet erilaiset, konsernilla ei ole sellaisia yksittäisiä asiakkaita, joiden merkitys olisi olennainen Fortumin koko liiketoiminnan kannalta.

**Liikevaihto maittain asiakkaiden sijainnin mukaan**

milj. euroa	2014	2013
Pohjoismaat	3 197	3 685
Venäjä	1 056	1 121
Puola	223	206
Viro	66	69
Muut maat	210	228
<b>Yhteensä</b>	<b>4 751</b>	<b>5 309</b>

Pohjoismaista sähköntuotantoa ei ole jaettu esitettäväksi kohdemaittain, sillä pohjoismainen sähköntuotanto myydään pääsääntöisesti Nord Pool Spot -sähköpörssiin.

**Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin maittain**

milj. euroa	2014	2013
Suomi	163	239
Ruotsi	225	217
Venäjä	340	435
Puola	16	10
Viro	8	16
Norja	3	13
Muut maat	19	75
<b>Yhteensä</b>	<b>774</b>	<b>1 005</b>

**Segmentin varat maittain <sup>1)</sup>**

milj. euroa	2014	2013
Suomi	3 417	4 371
Ruotsi	7 005	7 427
Venäjä	2 444	3 687
Puola	342	352
Viro	199	200
Norja	13	245
Muut maat	387	461
Eliminoinnit	-186	-293
Korottomat varat	13 620	16 449
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	2 027	2 341
<b>Segmentin varat yhteensä</b>	<b>15 647</b>	<b>18 791</b>

1) Segmentin varat maittain sisältää myös Myytävänä olevia omaisuuseriä vuonna 2013.

[Katso myös liite 9 Myytävänä olevat omaisuuserät.](#)

**Henkilöstön lukumäärä maittain 31.12.**

	2014	2013
Suomi	2 040	2 477
Ruotsi	1 201	1 239
Venäjä	4 213	4 162
Puola	603	636
Viro	206	210
Norja	34	141
Muut maat	295	321
<b>Yhteensä</b>	<b>8 592</b>	<b>9 186</b>

## 6 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

milj. euroa	2014	2013
Myyntivoitot	2 171	61
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	-91	21
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	-3	23
<b>Yhteensä</b>	<b>2 077</b>	<b>106</b>

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat kertaluonteisia eriä tai realisoitumattomia eriä, jotka vaihtelevat vuosien välillä. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät on eriytetty esitettäväksi Fortumin tuloslaskelmassa omana eränään antaakseen paremman kuvan konsernin toiminnasta verrattaessa esitettävää kautta aikaisempiin kausiin. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät eivät sisälly Vertailukelpoiseen liikevoittoon.

### *Myyntivoitot 2014*

Vuonna 2014 myyntivoitot koostuvat pääosin Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä. Fortum kirjasi 1,85 miljardin euron myyntivoiton Distribution-segmenttiin.

Myyntivoitot sisältävät myös Norjan sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin ja Norjan lämpöliiketoiminnan myynnin. Myynneistä kirjattiin 16 miljoonan euron myyntivoitto Distribution -segmentin vuoden 2014 tulokseen ja 52 miljoonan euron myyntivoitto Heat and Electricity Sales and Solutions -segmentin vuoden 2014 tulokseen.

Fortum on kirjannut myyntivoiton Ison-Britanniassa sijaitsevan tytäryhtiönsä, Grangemouth CHP Limitedin myynnistä. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Power and Technology -segmenttiin.

Myyntivoitot sisältävät myös noin 190 miljoonan euron myyntivoiton Fortumin 31% omistusosuuden myynnistä Gasum Oy:n osakkeista. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin tulokseen.

### *Myyntivoitot 2013*

Vuonna 2013 myyntivoitot koostuvat Power segmentin pienesivoimalaitosten myynnistä Ruotsissa ja Norjalaisen Infratek ASA:n 33 %:n omistusosuuden myynnistä. Distribution segmentissä myyntivoitto koostuu Härjeåns Kraft AB:n 47,9 %:n omistusosuuden myynnistä. Heat segmentissä myyntivoitot liittyvät pääosin yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotantolaitoksen myyntiin Kuusamossa ja Kauttuan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen sekä Riihimäen Kaukolämpö Oy:n 50 %:n omistusosuuden myyntiin.

### *Johdannaisten käyvän arvon muutokset*

Vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin kirjataan myös sellaisten tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käypien arvojen muutokset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Tämä on tehty eri tilikausien välisen taloudellisen tuloksen arvioinnin parantamiseksi.

### *Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu*

Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu on kirjanpitokäsittelyn vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua ydinvoimaan liittyvää varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy ylläpidettävänä IFRS:n näkökulmasta, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon aina, kun IAS 37:n mukainen diskontattu varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus liikevoittoon kirjataan, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin IAS 37:n mukaisen diskontatun varauksen kasvu.

[Lisätietoja osakkeiden myynnistä on liitetiedoissa 8 Yrityshankinnat.](#)

[Tarkempia tietoja johdannaisten käypien arvojen muutoksista on liitetiedossa 7 johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa.](#)

[Tarkempia tietoja ydinjätehuollon laskentavaikutuksista on liitetiedossa 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.](#)

## 7 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa

Alla eritelty liikevoittoon sisältyvät käypien arvojen muutokset johtuvat suojauslaskennan ulkopuolelle IAS 39 -standardin mukaisesti jäävistä tulevia kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista sekä suojausten tehottomasta osuudesta.

Rahoituseriin sisältyvät IAS 39:n mukaan suojauslaskennan ulkopuolelle jäävistä valuuttajohdannaisista syntyvät käyvän arvon muutokset, jotka liittyvät pääosin tase-erien suojaukseen. Nämä muodostavat luonnollisen suojauksen saamisille ja veloille. Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien korkojohdannaisten käypien arvojen muutos oli -13 miljoonaa euroa (2013: -16). Suojausinstrumenttien ja suojattujen joukkovelkakirjojen käypien arvojen nettomuutos oli 1 miljoonaa euroa (2013: 1).

milj. euroa	2014	2013
<b>Sisältyy liikevoittoon</b>		
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset		
Sähköjohdannaiset	-56	-2
Valuuttajohdannaiset	8	15
Hiili- ja CO <sub>2</sub> -johdannaiset	-15	-8
Kassavirran suojausten tehoton osuus	-28	16
<b>Kokonaisvaikutus liikevoittoon</b>	<b>-91</b>	<b>21</b>
<b>Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset, jotka sisältyvät osuuksiin osakkuusyritysten tuloksista</b>	<b>0</b>	<b>3</b>
<b>Sisältyy rahoituskuluihin</b>		
Lainojen ja saamisten valuuttakurssierot	-574	-214
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset		
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	39	19
Valuuttajohdannaiset	536	195
Terminien käyvät arvot	8	-1
Valuuttajohdannaiset	583	213
Koronvaihtosopimukset	-13	-16
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojausinstrumenttien käypien arvojen muutokset	67	25
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojattavien kohteiden käypien arvojen muutokset	-66	-24
Yhteensä <sup>1)</sup>	571	198
<b>Kokonaisvaikutus rahoituskuluihin</b>	<b>-3</b>	<b>-16</b>
<b>Kokonaisvaikutus tulokseen ennen veroja</b>	<b>-94</b>	<b>8</b>

1) Sisältää rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutoksista johtuvat voitot ja tappiot sekä johdannaisten valuuttakurssierot.

## 8 Yrityshankinnat ja -myynnit

### Bruttoinvestoinnit tytäryritysosakkeisiin segmenteittäin

milj. euroa	2014	2013
Power and Technology	0	0
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	10
Russia	6	0
Distribution	0	0
Muut	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>7</b>	<b>11</b>

### Bruttoinvestoinnit tytäryritysosakkeisiin maittain

milj. euroa	2014	2013
Suomi	0	0
Ruotsi	0	0
Venäjä	6	0
Muut maat	0	11
<b>Yhteensä</b>	<b>7</b>	<b>11</b>

Bruttoinvestoinnit tytäryritysosakkeisiin koostuvat kauppasopimuksen mukaisesta käteissuorituksesta, johon on lisätty hankittavan yrityksen korolliset velat sekä hankintaan välittömästi liittyvät menot. Lisäksi on vähennetty hankitun tytäryrityksen rahavarat.

### 8.1 Hankinnat vuonna 2014 ja 2013

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin oli 69 miljoonaa euroa (2013: 15), joista 7 miljoonaa euroa (2013: 11) oli tytäryritysosakkeisiin, 60 miljoonaa euroa (2013: 0) osakkuus- ja yhteisyritysosakkeisiin ja 3 miljoonaa euroa (2013: 4) myytävissä oleviin rahoitusvaroihin.

Vuoden 2014 aikana Fortum on hankkinut lisää osakkeita osakkuusyriyuksestään Territorial Generating Company 1:stä. Hankinnan jälkeen Fortum omistaa TGC-1:stä yhteensä 29,45 %.

Heinäkuussa 2014, Fortum osti E.ON Ruhrgas International GmbH:n 33,66 prosentin osuuden virolaisesta maakaasun vienti-, myynti- ja jakeluyhtiöstä AS Eesti Gaasista sekä vastaavan osuuden kaasujakeluyhtiö AS Võrguteenus Valduksesta. Hankitut osakkeet kasvattavat Fortumin omistusosuutta molemmissa yhtiöissä noin 51,4 prosenttiin. Kauppa saatiin päätökseen vuoden 2014 kolmannelle neljänneksellä. Fortum jatkaa virolaisen kaasuliiketoiminnan omistusosuutensa raportointia pääomaosuusmenettelyn mukaisesti.

Vuoden 2013 aikana ei ollut merkittäviä investointeja osakkuusyriyksiin tai yhteisyrityksiin.

### 8.2 Yritysmyyntit vuonna 2014 ja 2013

#### Yritysmyyntit 2014

Marraskuussa 2014 Fortum myi 31% omistusosuutensa Gasum Oy:n osakkeista Suomen valtiolle. Fortumin osakkeiden kauppahinta oli noin 310 miljoonaa euroa. Yhtiö kirjasi kaupasta noin 190 miljoonan euron myyntivoiton eli noin 0,22 euroa/osake. Myyntivoitto on kirjattuna Fortumin Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin tämän vuoden neljännen vuosineljänneksen tulokseen.

Lokakuussa 2014 Fortum myi Isossa-Britanniassa sijaitsevan tytäryhtiönsä, Grangemouth CHP Limitedin, pitkäaikaiselle asiakkaalleen INEOS Industries Holdings Limitedille. Grangemouth CHP Limited operoi ja omistaa maakaasua polttoaineena käyttävän sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitoksen, joka sijaitsee Grangemouthissa Skotlannissa. Kokonaiskauppahinta oli noin 54 miljoonaa puntaa (noin 70 miljoonaa euroa). Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Power and Technology -segmentin taloudelliseen tulokseen vuoden 2014 neljännellä neljänneksellä.

Huhtikuussa 2014 Fortum sopi myyvänsä Norjan sähkönsiirtoliiketoimintansa Oslon pörssissä noteeratulle energiayhtiö Hafslundille ja Norjan lämpöliiketoimintansa iCON Infrastructure Partners II, L.P. -rahastolle. Samassa yhteydessä Fortum sopi myös myyvänsä osuutensa Fredrikstad Energi AS:ssä (49 %) ja Fredrikstad Energi Nett AS:ssä (35 %) Hafslundille. Yritysmyyntien velaton kauppahinta oli yhteensä noin 340 miljoonaa euroa. Myyneistä kirjattiin 16

miljoonan euron myyntivoitto Distribution -segmentin vuoden 2014 toisen neljänneksen tulokseen ja 52 miljoonan euron myyntivoitto Heat and Electricity Sales and Solutions -segmenttiin. Myyntivoitot vastaavat noin 0,08 euroa osaketta kohden.

Tammikuussa 2014 Fortum myi 30 prosentin osuutensa ruotsalaisessa energiayhtiö Karlshamn Kraft AB:ssä yhtiön pääomistajalle E.ONille. Kaupalla on vähäinen vaikutus Power and Technology-segmentin ensimmäisen vuosineljänneksen tulokseen.

Joulukuussa 2013 Fortum ilmoitti sopineensa Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle, jonka omistaa suomalaisten ja kansainvälisten sijoittajien ryhmä. Velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Fortum kirjasi 1,85 miljardin euron myyntivoiton eli 2,08 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Distribution-segmentin vuoden ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

### Yritysmyyntit 2013

Vuoden 2013 aikana Fortum myi pienvesivoimalaitoksia Ruotsissa. Myynnistä kirjattiin vähäinen myyntivoitto Power and Technology-segmentin tulokseen.

Kesäkuussa 2013 Fortum myi 47,9 %:n osuutensa ruotsalaisesta Härjeåns Kraft AB:stä suomalaiselle energiayhtiölle Oy Herrfors Ab:lle, joka on Katternö -konsernin tytäryhtiö. Kauppahinta oli 445 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 51 miljoonaa euroa). Kauppa saatiin päätökseen heinäkuussa ja 17 miljoonan euron myyntivoitto kirjattiin Distribution-segmentin kolmannen neljänneksen tulokseen.

Heinäkuussa 2013 Fortum saattoi päätökseen 33 %:n osuutensa myynnin norjalaisesta Infatek ASA:sta Tritonin hallitsemalle rahastolle. Kauppahinta oli 295 miljoonaa Norjan kruunua (noin 38 miljoonaa euroa) ja kaupasta syntynyt myyntivoitto 11 miljoonaa euroa kirjattiin Power and Technology-segmentin kolmannen neljänneksen tulokseen.

Vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä saatiin päätökseen useita yritysmyyntejä, joilla oli vähäinen vaikutus Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin tulokseen. Marraskuussa 2013 Fortum myi 50 % omistusosuutensa Riihimäen Kaukolämpö Oy:ssä Riihimäen kaupungille (40 %) ja Riihimäen Kaukolämpö Oy:lle (10 %).

Joulukuussa 2013 Fortum myi Eurassa sijaitsevan Kauttuan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksensa suomalaiselle energiayhtiö Adven Oy:lle. Joulukuussa 2013 Fortum myi myös sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksensa ja maakaasu- ja kaukolämpöverkkonsa Nokialla Leppäkosken Sähkö -konsernille. Samoin Fortumin Uimaharjun sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos siirtyi Stora Ensolle 31.12.2013 vuonna 1990 tehdyn sopimuksen mukaisesti.

### Yritysmyyntit

milj. euroa	2014	2013
Tytäryritysosakkeiden myynnit <sup>1)</sup>		
Aineettomat hyödykkeet sekä aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1 342	30
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset varat	204	3
Likvidit varat	10	1
Korolliset lainat	-131	-22
Muut velat ja varaukset	-622	-3
Määräysvallattomien omistajien osuus	-	-
Myyntivoitto	1 958	12
<b>Saatu myyntihinta</b>	<b>2 761</b>	<b>21</b>
Vähennettynä saamisilla myynneistä	2	-2
Vähennettynä likvideillä varoilla	10	1
<b>Osakkeiden myyntihinta (ilman likvidejä varoja)</b>	<b>2 750</b>	<b>22</b>
Tulot korollisista lainasaamisista	131	22
Saamiset myynneistä	2	-2
<b>Yhteensä</b>	<b>2 884</b>	<b>42</b>
Myydyt osakkuusyrittösakkeet	311	100
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat	1	0
<b>Osakkeiden bruttomyyntit yhteensä</b>	<b>3 196</b>	<b>142</b>

1) Tytäryhtiösakkeiden myynnit sisältävät tase-eriä jotka olivat 31.12.2013 taseessa luokiteltu Myytävissä olevaan omaisuuteen.



## 9 Myytävänä olevat omaisuuserät

### *Myytävänä olevat omaisuuserät 2014*

Vuoden 2014 lopussa taseessa ei ollut myytävänä olevia omaisuuseriä.

### *Myytävänä olevat omaisuuserät 2013*

Suomen sähkönsiirtoliiketoimintaan liittyvät omaisuuserät ja niihin liittyvät velat on luokiteltu taseessa 31.12.2013 myytävänä oleviksi omaisuuseriksi. Fortum allekirjoitti joulukuussa 2013 sopimuksen Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle, jonka osakkaita ovat suomalaiset eläkevakuutusyhtiöt Keva (12,5 %) ja LähiTapiola Eläkeyhtiö (7,5 %) sekä kansainväliset infrastruktuurisijoittajat First State Investments (40 %) ja Borealis Infrastructure (40 %).

### **Myytävänä olevat omaisuuserät <sup>1)</sup>**

milj. euroa	2014	2013
Aineettomat ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-	1 116
Muut varat	-	42
Rahat ja pankkisaamiset	-	15
<b>Yhteensä</b>	<b>-</b>	<b>1 173</b>

### **Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat <sup>1)</sup>**

milj. euroa	2014	2013
Korollinen vieras pääoma	-	20
Laskennalliset verovelat	-	141
Liittymismaksut	-	306
Muu vieras pääoma	-	73
<b>Yhteensä</b>	<b>-</b>	<b>540</b>

1) Yllä olevat erät on esitetty ilman Fortumin muilta tytäryhtiöiltä olevia saamia tai velkoja, kuten sisäistä rahoitusta joka oli 0 miljoonaa euroa (2013: 61).

### Vaikutus Distribution-segmentin tietoihin

Suomen sähkönsiirtoliiketoiminta sisältyy liitetiedossa 5 esitettyihin segmenttitietoihin. Liiketoiminnan myynnin vaikutus Distribution-segmentin vertailukelpoiseen liikevoittoon vuonna 2013 oli 73 miljoonaa euroa. Lisätietoja muutoksen vaikutuksesta segmentin tietoihin on esitetty alla:

milj. euroa	Distribution-segmentti 2013	Distribution-segmentti 2013 ilman Suomen liike-toimintoja	Vaikutus <sup>1)</sup>
Vertailukelpoinen käyttökate	548	408	-140
Vertailukelpoinen liikevoitto	332	259	-73
Liikevoitto	349	272	-77
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4	6	2
Poistot ja arvonalentumiset	216	149	-67
Investoinnit käyttöomaisuuteen	255	129	-126
Varat 31.12.	4 271	3 064	-1 206
Vieras pääoma 31.12.	526	141	-385
Sidottu pääoma 31.12.	3 745	2 923	-821
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	8,8	8,8	-0,1
Sidotun pääoman tuotto, %	9,3	9,3	-0,1
Henkilöstön lukumäärä (31.12.)	805	477	-328
Sähkönsiirto jakeluverkoissa, TWh	26,1	16,6	-9,5
Sähkönsiirtoasiakkaiden lukumäärä, tuhatta henkeä	1 648	1 006	-642

1) Sisältää vaikutuksen konsolidoituna Fortum-konserniin vuonna 2013.

[Lisätietoa liitteessä 8 Yrityshankinnat- ja myynnit](#)

## 10 Muut tuotot ja muut kulut

### 10.1 Muut tuotot

milj. euroa	2014	2013
Vuokratuotot	10	14
Vakuutuskorvaukset	8	3
Muut	57	76
<b>Yhteensä</b>	<b>75</b>	<b>93</b>

Vuonna 2013 E4, Nyaganin voimalaitoksen urakoitsija, maksoi 40 miljoonan euron korvauksen CSA sakoista Fortumille. Saatu korvaus sisältyy erään Muut yllä olevassa taulukossa.

Tilikausien 2014 tai 2013 aikana ei ole kirjattu päästöoikeuksien myyntivoittoja. Kulut syntyneistä päästöistä, joita vastikkeettomasti saadut päästöoikeudet eivät kata, olivat 8 miljoonaa euroa (2013: 9) vuonna 2013. Nämä kustannukset sisältyvät Materiaalit ja palvelut -erään.

## 10.2 Muut kulut

milj. euroa	2014	2013
Käyttö- ja kunnossapitokulut	131	167
Kiinteistöverot	159	170
Atk- ja tietoliikennekulut	64	68
Muut kulut	242	243
<b>Yhteensä</b>	<b>596</b>	<b>648</b>

Suurimmat Muut kulut -ryhmään kirjatut erät ovat voimalaitosten ja sähköverkkojen käyttö- ja kunnossapitokuluja. Kiinteistöveroihin sisältyy suoraan omistettuun vesivoimatuotantoon liittyviä kiinteistöveroja 132 miljoonaa euroa (2013: 138).

### Tilintarkastajien palkkiot

milj. euroa	2014	2013
Tilintarkastuspalkkiot	1,4	1,4
Palkkiot muista tilintarkastukseen liittyvistä toimeksiannoista	0,1	0,2
Palkkiot veropalveluista	0,2	0,0
<b>Yhteensä</b>	<b>1,8</b>	<b>1,6</b>

Deloitte on nimitetty tilintarkastajaksi tilikaudella 2015 pidettävään varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Tilintarkastuspalkkiot sisältävät palkkiot konsernitilinpäätöksen tarkastamisesta, osavuositarkastusten läpikäynteistä sekä emoyhtiön ja sen tytäryritysten tarkastamisesta. Tilintarkastukseen liittyvät toimeksiannot sisältävät kestävän kehityksen raportoinnin varmennuksen sekä muita varmennuspalveluita ja vastaavia tilintarkastukseen liittyviä palveluita. Palkkiot veropalveluista sisältävät veroneuvonnasta veloitettut palkkiot.

# 11 Materiaalit ja palvelut

milj. euroa	2014	2013
Ostot	1 224	1 405
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	568	657
Sähkön siirtokulut	134	194
Ulkopuoliset palvelut	13	14
<b>Yhteensä</b>	<b>1 939</b>	<b>2 270</b>

Ostot koostuvat pääosin hiili-, kaasu- ja ydinpolttoainehankinnoista sähkön- ja lämmöntuotantoon.

Ostot osakkuusyrityksiltä koostuvat ydin- ja vesivoimalla tuotetun sähkön hankinnasta omakustannushintaan (sisältäen korkokulut ja valmisteverot), CHP-tuotannossa käytetyistä polttoaineista sekä höyryn hankinnasta.

Materiaalit ja palvelut yhteensä -erä sisältää valmisteveroja ja tulleja 129 miljoonaa euroa (2013: 148), josta ydinvoimatuotantoon liittyvät teho- ja kiinteistöverot olivat 81 miljoonaa euroa (2013: 92) ja vesivoimatuotantoon liittyvät kiinteistöverot olivat 14 miljoonaa euroa (2013: 14). Edellä mainitut ydin- ja vesivoimatuotantoon liittyvät verot sisältyvät ostoihin osakkuusyrityksiltä.

[Katso liitetieto 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.](#)

# 12 Henkilöstökulut

milj. euroa	2014	2013
Palkat ja palkkiot	298	336
Eläkkeet		
Maksupohjaiset järjestelyt	32	33
Etuuspohjaiset järjestelyt	7	6
Sosiaalikulut	52	59
Pitkän aikavälin kannustinohjelmät	8	7
Muut henkilöstökulut	15	19
<b>Yhteensä</b>	<b>413</b>	<b>460</b>

Fortumin työntekijöille tarjoamat kokonaispalkkiot muodostuvat palkoista, luontoiseduista, lyhyen tähtäimen tulospalkkiojärjestelmistä, henkilöstörahastolle maksetusta voittopalkkiosta sekä pitkälle aikavälille jakautuvista osakepalkkiojärjestelmistä. Enemmistö Fortumin työntekijöistä kuuluu tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Pitkän tähtäimen kannustinjärjestelmät on tarkoitettu ylimmän johdon jäsenille ja muille Fortum-konsernin johtohenkilöille.

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on käsitellä, arvioida ja tehdä hallitukselle suosituksia ja ehdotuksia konsernin ja sen johdon palkitsemisperiaatteista, palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä ja valmistella osaltaan konsernin nimityskysymyksiä. Palkitsemisperiaatteista päättää hallitus.

[Tarkempia tietoja Fortumin eläkevastuista liitetiedossa 32 Eläkevelvoitteet.](#)

## 12.1 Tulospalkkiojärjestelmä

Fortumin lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä (jäljempänä tulospalkkiojärjestelmä) tukee konsernin taloudellisten tavoitteiden, kestäväen kehityksen tavoitteiden, arvojen ja rakennemuutosten toteuttamista. Järjestelmän avulla varmistetaan, että yksittäisten työntekijöiden tulostavoitteet tukevat konsernin ja liiketoimintadivisioonan tavoitteita. Tulospalkkiojärjestelmä kattaa kaikki fortumlaiset tietyt Puolan ja Venäjän henkilöstöryhmiä lukuun ottamatta.

Ylimmän johdon (toimitusjohtajan ja Fortumin johtoryhmän muiden jäsenten) tulospalkkioiden määräytymisperusteet vahvistaa hallitus vuosittain nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan esityksen pohjalta. Ylimpään johtoon kuuluville johtajille maksettavien tulospalkkioiden määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tulospalkkion määräytymisperusteisiin voi myös kuulua kestäväen kehityksen tavoitteisiin liittyviä mittareita. Tulospalkkion määrä on enintään 40 % saajan vuosipalkasta luontoisetuineen.

Divisioonien johtajien palkkiot määräytyvät divisioonan tuloksen ja konsernin taloudellisen tuloksen perusteella. Divisioonan johtajan ja hänen esimiehensä välillä käydään aina alkuvuodesta tavoite- ja tuloskeskustelu, jossa sovitaan johtajan henkilökohtaisen suorituksen arviointiperusteista. Hallitus arvioi vuosittain toimitusjohtajan suorituksen.

## 12.2 Pitkän aikavälin kannustimet

Tällä hetkellä noin 120 hallituksen valitsemaa avainhenkilöä on mukana ainakin yhdessä viidestä meneillään olevasta vuosittaisesta osakeohjelmasta (ohjelmat 2010-2015, 2011-2016, 2012-2017, 2013-2018 ja 2014-2019).

Henkilöstökuluihin on kauden aikana kirjattu kulua 8 miljoonaa euroa (2013: 7). Osakepalkkiovelvoite sosiaalikuluihin oli vuoden 2014 lopussa 9 miljoonaa euroa (2013: 8), sisältäen omaan pääomaan kirjatun 1 miljoonan euron erän (2013: 1).

## Osakepalkkiojärjestelmät



### Myönnetyt osakkeet

	Ohjelma 2011-2016	Ohjelma 2010-2015	Ohjelma 2009-2013
Myöntämispäivä	14.2.2014	13.2.2013	8.2.2012
Myöntämispäivän käypä arvo, euroa	16,62	13,90	18,16
Myönnettyjen osakkeiden määrä	101 753	187 493	165 132
Myöntämisen jälkeen menetettyjen tai rajoitusjakson alaisuudesta vapautuneiden osakkeiden määrä	-9 667	-19 107	-165 132
Rajoitusjakson alaisuudessa olevien osakkeiden määrä vuoden 2014 lopussa	92 086	168 386	0
Fortumin osakkeen hinta myöntämivuoden lopussa, euroa	17,97	16,63	14,15

Yllä olevien myönnettyjen osakkeiden lisäksi on myönnetty osakeoikeuksia osanottajille, jotka saavat rahamaksun osakkeiden sijaan rajoitusjakson lopussa. Myönnettyjen osakeoikeuksien bruttomäärä vuoden 2014 lopussa ohjelman 2011-2016 osalta oli 63 402 osakeoikeutta ja ohjelman 2010-2015 osalta 99 228 osakeoikeutta.

Lisäksi vuonna 2014 toimitettiin 16 423 kpl osakkeita ohjelman 2008-2012 perusteella.

## 12.3 Fortumin henkilöstörahas

Fortumin henkilöstörahas, joka koskee vain Suomessa työskentelevää henkilöstöä, on toiminut vuodesta 2000 alkaen. Fortumin hallitus määrittelee vuosittain rahastoon maksettavan voittopalkkioerän määrätymisperusteet. Konsernin pitkän aikavälin kannustinjärjestelmiin kuuluvat henkilöt eivät voi olla rahaston jäseniä. Henkilöstörahasen jäseniä ovat sekä vakituksessa että määräaikaisessa työsuhteessa olevat konsernin työntekijät. Rahaston jäsenyys alkaa seuraavan kuukauden alusta siitä, kun työntekijän työsuhte on kestänyt yhtäjaksoisesti viisi kuukautta. Jäsenen rahasto-osuuden nosto-oikeus alkaa heti jäsenyyden alkamista seuraavana maksupäivänä. Rahaston jäsenyys päättyy, kun jäsen on saanut osuutensa rahastosta täysimääräisenä.

Konsernin rahastoon maksamat voittopalkkioerät jaetaan rahaston jäsenille tasasuuruksina. Kunkin työntekijän rahasto-osuudet on jaettu sidottuun osaan ja nostettavissa olevaan osaan. Työntekijä voi vuosittain siirtää sidotusta osasta nostettavaksi enintään 15 % pääomasta vastaavan määrän.

Nostettavissa oleva osa (enintään 15 % sidotusta osasta) määritellään vuosittain ja maksetaan niille jäsenille, jotka haluavat käyttää nosto-oikeuttaan.

Rahaston edellinen tilivuosi päättyi 30.4.2014, ja rahastossa oli tällöin 2 635 jäsentä (2013: 2 722). Huhtikuun 2014 lopussa Fortum maksoi vuoden 2013 tuloksen perusteella henkilöstörahastoon 0,4 miljoonan euron (2013: 2,8) vuotuisen voittopalkkioerän. Rahaston jäsenten rahasto-osuuksien yhteenlaskettu määrä oli 22 miljoonaa euroa (2013: 23).

Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkio kirjautuu kuluksi saatua työsuoritusta vastaavasti.

## 12.4 Toimitusjohtajan ja muun johtoryhmän palkitseminen

Konsernin johtoryhmään kuuluu kaksitoista jäsentä (aikaisemmin yhdeksän jäsentä), mukaan lukien toimitusjohtaja. Seuraava taulukko esittää toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän palkkiot kunkin toimikauden ajalta. Alla esitetyt palkkiot ovat suoriteperusteisia.

[Lisätietoja maksuperusteisista palkoista ja palkkioista saatavilla kohdassa Palkitseminen.](#)

### Johdon palkitseminen

Tuhatta euroa	2014		2013	
	Toimitus-johtaja	Muut johtoryhmän jäsenet	Toimitus-johtaja <sup>1)</sup>	Muut johtoryhmän jäsenet <sup>2)</sup>
Palkat ja luontoisedut	1 005	3 321	795	2 860
Tulospalkkiot <sup>3)</sup>	127	511	22	197
Osakepalkkiot	235	1 018	448	1 122
Eläke-etuudet (lakisääteiset)	188	594	137	494
Eläke-etuudet (vapaaehtoiset)	255	803	204	695
Sosiaalikulut	57	219	48	337
<b>Yhteensä</b>	<b>1 867</b>	<b>6 465</b>	<b>1 654</b>	<b>5 705</b>

1) Sisältää sairasloman vaikutuksen vuonna 2013.

2) Sisältää 80 000 euron palkkion entiselle talousjohtaja Rauramolle toimitusjohtajan sijaisena toimimisesta maaliskuusta marraskuuhun 2013.

3) Tulospalkkiot perustuvat arvioihin.

Vuosimaksu toimitusjohtajan lisäeläkejärjestelmästä on 25 % vuosipalkasta. Vuosipalkka koostuu peruspalkasta, luontoiseduista ja tulospalkkiosta. Toimitusjohtaja Tapio Kuulan eläkeikä on 63 vuotta. Mikäli toimitusjohtaja irtisanotaan ennen eläkeikää, on hän oikeutettu siihen mennessä eläkerahastoon maksettuihin varoihin.

Konsernin muiden johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 60 - 65 vuotta eläkejärjestelmästä riippuen. Eläkkeen määrä on korkeintaan 66 % tai 60 % eläkeikään mennessä saavutetuista palkkioista. Ensiksi mainitussa tapauksessa eläkkeet ovat etuuspohjaisia, jotka Fortumin eläkesäätiö maksaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa eläkkeet ovat joko maksu- tai etuuspohjaisia eläkejärjestelmiä ja vakuutettu vakuutusyhtiössä.

Johtoryhmän etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen osalta taseeseen on kirjattu 2 514 tuhannen euron velka (2013: 1 566). Toimitusjohtajan lisäeläkejärjestelmä on maksupohjainen järjestelmä, joten siitä ei ole kirjattua eläkevelkaa taseessa.

Mikäli Fortum irtisanoo toimitusjohtajan, tämä on oikeutettu irtisanomisajan palkkaan (6 kuukautta) sekä irtisanomiskorvaukseen, joka vastaa 18 kuukauden palkkaa. Muut johtoryhmän jäsenet ovat oikeutettuja 12 - 24 kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen.

[Päivitetyt tiedot toimitusjohtajan palkitsemisehdoista internetissä \[www.fortum.com/fi/konserni/hallinto-ja-johtaminen/palkitseminen/toimitusjohtajan-ty%C3%B6suhteen-ehdot/pages/default.aspx\]\(http://www.fortum.com/fi/konserni/hallinto-ja-johtaminen/palkitseminen/toimitusjohtajan-ty%C3%B6suhteen-ehdot/pages/default.aspx\) sekä vuosikertomuksessa kohdassa Palkitseminen.](#)

**Johdolle toimitetut osakkeet (kpl)**

Alla oleva taulukko esittää osakepalkkiojärjestelmien myötä toimitusjohtajalle ja muille Fortumin johtoryhmän jäsenille vuosina 2014 ja 2013 toimitetut osakkeet. Järjestelmien perusteella toimitetut osakkeet ovat rajoitusjakson alaisia, jonka aikana osakkeita ei saa myydä tai siirtää kolmannelle osapuolelle.

	2014 <sup>2)</sup>	2013
<b>Johdoryhmän jäsenet 31.12.2014</b>		
Tapio Kuula	15 187	35 152
Helena Aatinen	909	519
Alexander Chuvaev <sup>1)</sup>	13 793	35 783
Mikael Frisk	6 463	10 079
Esa Hyvärinen (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	1 382	n/a
Timo Karttinen	6 639	9 563
Kari Kautinen (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	1 739	n/a
Per Langer	5 517	8 550
Markus Rauramo	1 679	756
Matti Ruotsala	3 463	12 395
Sirpa-Helena Sormunen (johtoryhmän jäsen 1.9.2014 alkaen)	0	n/a
Tiina Tuomela (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	1 156	n/a
Kaarina Ståhlberg (johtoryhmän jäsen 31.3.2014 saakka)	210	n/a
<b>Yhteensä</b>	<b>58 137</b>	<b>112 797</b>

1) Osakeoikeudet maksetaan rahana osakkeiden sijaan kahden vuoden rajoitusjakson jälkeen johtuen paikallisesta lainsäädännöstä.

2) Osakkeet toimitettiin järjestelmien 2008-2012 ja 2011-2016 perusteella.

**12.5 Johdon omistamat osakkeet**

Fortum Oyj:n hallituksen jäsenet omistivat 31.12.2014 yhteensä 10 950 (2013: 10 950) osaketta, eli 0,00 % (2013: 0,00 %) yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

**Hallituksen jäsenten omistamat osakkeet (kpl)**

	2014	2013
<b>Hallituksen jäsenet 31.12.2014</b>		
Sari Baldauf, Puheenjohtaja	2 300	2 300
Kim Ignatius, Varapuheenjohtaja (8.4.2014 alkaen)	2 400	2 400
Minoo Akhtarzand	-	-
Heinz-Werner Binzel	-	-
Ilona Ervasti-Vaintola	4 000	4 000
Christian Ramm-Schmidt (varapuheenjohtaja 8.4.2014 saakka)	2 250	2 250
Petteri Taalas (hallituksen jäsen 8.4.2014 alkaen)	-	n/a
Jyrki Talvitie (hallituksen jäsen 8.4.2014 alkaen)	-	n/a
<b>Yhteensä</b>	<b>10 950</b>	<b>10 950</b>

Toimitusjohtaja ja muut Fortumin johtoryhmän jäsenet omistivat yhteensä 430 457 (2013: 346 106) osaketta, eli noin 0,05 % (2013: 0,04 %) yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

**Fortumin johtoryhmän omistamat osakkeet (kpl)**

	2014	2013
<b>Johtoryhmän jäsenet 31.12.2014</b>		
Tapio Kuula	168 742	153 555
Helena Aatinen	1 528	619
Alexander Chuvaev	14 713	12 093
Mikael Frisk	46 591	42 128
Esa Hyvärinen (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	15 156	n/a
Timo Karttinen	76 430	69 791
Kari Kautinen (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	22 276	n/a
Per Langer	30 784	25 267
Markus Rauramo	15 435	13 756
Matti Ruotsala	32 360	28 897
Sirpa-Helena Sormunen (johtoryhmän jäsen 1.9.2014 alkaen)	-	n/a
Tiina Tuomela (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	6 442	n/a
<b>Yhteensä</b>	<b>430 457</b>	<b>346 106</b>

## 12.6 Hallituksen jäsenten palkkiot

Hallitukseen kuuluu viidestä kahdeksaan jäsentä. Yhtiökokous valitsee jäsenet yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavaan ensimmäiseen varsinaiseen yhtiökokoukseen. Vuonna 2014 yhtiökokous valitsi hallitukseen kahdeksan jäsentä.

Varsinainen yhtiökokous vahvistaa hallituksen jäsenten vuosipalkkiot. Hallituksen jäsenille ei tarjota pitkän aikavälin kannustinohjelmia eikä mahdollisuutta osallistua muihin kannustinohjelmiin. Fortumilla ei myöskään ole heitä koskevaa eläkejärjestelmää. Lakisääteisiä sivukuluja 12 tuhatta euroa (2013: 13) on maksettu hallituksen palkkioista kulloinkin sovellettavan kansallisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

### Hallituksen palkkiot

Tuhatta euroa	2014	2013
Puheenjohtaja	75	75
Varapuheenjohtaja	57	57
Tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtaja <sup>1)</sup>	57	57
Jäsenet	40	40

1) Jos ei ole samanaikaisesti puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Lisäksi maksetaan 600 euron kokouspalkkio. Kokouspalkkio maksetaan myös valiokuntien kokouksista ja se maksetaan kaksinkertaisena niille jäsenille, jotka asuvat Suomen ulkopuolella Euroopassa sekä kolminkertaisina niille jäsenille, jotka asuvat Euroopan ulkopuolella. Jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin.



**Hallituksen kokonaispalkkiot**

Tuhatta euroa	2014	2013
<b>Hallituksen jäsenet 31.12.2014</b>		
Sari Baldauf, Puheenjohtaja	83	84
Kim Ignatius, Varapuheenjohtaja (8.4.2014 alkaen)	67	67
Minoo Akhtarzand	57	58
Heinz-Werner Binzel	60	60
Ilona Ervasti-Vaintola	48	49
Christian Ramm-Schmidt (varapuheenjohtaja 8.4.2014 saakka)	53	66
Petteri Taalas (hallituksen jäsen 8.4.2014 alkaen)	37	-
Jyrki Talvitie (hallituksen jäsen 8.4.2014 alkaen)	53	-
<b>Entinen hallituksen jäsen</b>		
Joshua Larson (hallituksen jäsen 8.4.2014 saakka)	19	71
<b>Yhteensä</b>	<b>477</b>	<b>455</b>

## 13 Rahoituskulut (netto)

milj. euroa	Liite	2014	2013
<b>Korkokulut</b>			
Lainat		-303	-361
Muut korkokulut		0	-1
Aktivoidut korkokulut	19	47	60
<b>Yhteensä</b>		<b>-256</b>	<b>-301</b>
<b>Korkotuotot</b>			
Lainasaamiset		82	72
Muut korkotuotot		2	3
<b>Yhteensä</b>		<b>84</b>	<b>75</b>
<b>Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutoksista johtuvat voitot ja tappiot</b>			
Korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, käypien arvojen muutokset	Z	-13	-16
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojausinstrumenttien käypien arvojen muutokset		67	25
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojaattavien kohteiden käypien arvojen muutokset		-66	-24
Valuuttatermiinien käypien arvojen muutokset-korkoero		8	-1
<b>Yhteensä</b>		<b>-5</b>	<b>-16</b>
<b>Valuuttakurssierot</b>			
Lainat ja saamiset	Z	-574	-214
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	Z	39	19
Valuuttajohdannaiset	Z	536	195
Korkotuotto rahasto-osuudelle Valtion ydinjätehuolto-rahastossa	30	11	9
Ydinjätehuoltovarauksen diskonttauksen purkautuminen	30	-43	-35
Muiden varauksien diskonttauksen purkautuminen	31, 32	-7	-16
Muut rahoitustuotot		2	2
Muut rahoituskulut		-5	-7
<b>Yhteensä</b>		<b>-40</b>	<b>-47</b>
<b>Rahoituskulut (netto)</b>		<b>-217</b>	<b>-289</b>

Korkokuluihin sisältyvät korollisten lainojen ja koron- ja valuutanvaihtosopimusten korkokulut sekä lainoja ja saamia suojaavien valuuttatermiinien termiinipisteet.

Katso lisätietoja taulukossa mainituista liitetiedoista.

Korkotuottoihin sisältyy Suomen ja Ruotsin ydinvoimayhtiöille annetuista osakaslainoista saatuja korkotuottoja 31 miljoonaa euroa (2013:29), 27 miljoonaa euroa (2013:33) Fortum Värmeltä ja 19 miljoonaa euroa (2013: 6) korkotuottoja pankkitalletuksista.

Rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostamisesta syntyvät voitot ja tappiot sisältävät suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien koron- ja valuutanvaihtosopimusten muutokset ilman kertyneitä korkoja. Tähän ryhmään kuuluvat myös korkojohdannaisten ja suojaattujen kohteiden käypien arvojen muutokset. Näiden johdannaisten kertynyt korko kirjataan lainojen korkokuluihin. Käypään arvoon arvostamisesta johtuviin voittoihin ja tappioihin sisältyvät myös suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien lainoja ja saamia suojaavien valuuttatermiinisopimusten korkopisteiden erot.

Valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältävät kurssierot, jotka syntyvät ulkomaanvaluutan määräisten lainojen ja saamisten muuntamisesta sekä valuuttatermiineihin ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksiin liittyvät kurssierot.

**Korko- ja valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutokset**

milj. euroa	2014	2013
<b>Koron- ja valuutanvaihtosopimukset</b>		
Lainojen korkokulut	6	18
Johdannaisten valuuttakurssierot	39	19
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutokset - korkoero <sup>1)</sup>	54	9
<b>Korkojohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)</b>	<b>99</b>	<b>46</b>
<b>Valuuttatermiinit</b>		
Lainojen korkokulut	-80	-89
Johdannaisten valuuttakurssierot	536	195
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutokset - korkoero	8	-1
<b>Valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)</b>	<b>464</b>	<b>105</b>
<b>Korko- ja valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)</b>	<b>563</b>	<b>151</b>

1) Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutoksista johtuviin voittoihin ja tappioihin sisältyvät käypien arvojen muutokset niistä koronvaihtosopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan vaatimuksia, määrältään -13 miljoonaa euroa (2013: -16) ja käyvän arvon suojauksesta syntyneitä suojausinstrumenttien käypien arvojen muutoksia 67 miljoonaa euroa (2013: 25), yhteensä 54 miljoonaa euroa (2013: 9).

# 14 Tuloverot

## 14.1 Tulos ennen veroja

milj. euroa	2014	2013
Suomalaiset yhtiöt	2 421	440
Ruotsalaiset yhtiöt	287	375
Muut yhtiöt	652	583
<b>Yhteensä</b>	<b>3 360</b>	<b>1 398</b>

## 14.2 Tuloverojen erittely maittain

milj. euroa	2014	2013
<b>Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero</b>		
Suomalaiset yhtiöt	-87	-104
Ruotsalaiset yhtiöt	-57	-54
Muut yhtiöt	-48	-46
<b>Yhteensä</b>	<b>-192</b>	<b>-203</b>
<b>Laskennalliset verot</b>		
Suomalaiset yhtiöt	15	81
Ruotsalaiset yhtiöt	23	-8
Muut yhtiöt	-34	-56
<b>Yhteensä</b>	<b>5</b>	<b>17</b>
<b>Edellisten tilikausien verojen oikaisut</b>		
Suomalaiset yhtiöt	-6	-1
Ruotsalaiset yhtiöt	0	0
Muut yhtiöt	-5	1
<b>Yhteensä</b>	<b>-11</b>	<b>0</b>
<b>Tuloverot yhteensä</b>	<b>-199</b>	<b>-186</b>

### 14.3 Tuloverokanta

Vero konsernin tuloksesta ennen veroja eroaa Suomen nimellisen verokannan mukaan lasketusta verosta seuraavasti:

milj. euroa	2014	%	2013	%
Tulos ennen veroja	3 360		1 398	
Vero laskettuna Suomen nimellisellä verokannalla	-672	20,0	-343	24,5
Muutokset verokannoissa	0	0,0	79	-5,7
Suomen ja ulkomaisten verokantojen ja -säännösten erot	5	-0,2	53	-3,8
Verovapaat tuloerät	0	0,0	2	-0,2
Verovapaat myyntivoitot	438	-13,0	12	-0,9
Verotuksessa vähennyskeltottomat kulut	-2	0,0	-7	0,5
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitoista	34	-1,0	40	-2,9
Osingonjakoon liittyvät verot	-3	0,1	0	0,0
Verotappioiden laskennallisten verojen uudelleenarviointi	0	0,0	-19	1,4
Muut erät	7	-0,2	-3	0,2
Edellisiin tilikausiin perustuva verojen korjaus	-6	0,2	-1	0,1
<b>Tuloverot tuloslaskelmassa</b>	<b>-199</b>	<b>5,9</b>	<b>-186</b>	<b>13,3</b>

Tärkeimmät verotuksen tunnusluvut:

- Painotettu keskimääräinen tuloverokanta vuodelle 2014 on 20,5 % (2013: 22,5 %)
- Tuloslaskelman efektiivinen tuloverokanta vuodelle 2014 on 5,9 % (2013: 13,3 %)
- Efektiivinen tuloverokanta poislukien osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tulokset, verovapaat myyntivoitot ja verokantamuutosten vaikutukset vuodelle 2014 on 18,8 % (2013: 22,7 %)
- Kokonaisverokanta vuodelle 2014 on 14,3 % (2013: 31,8 %)
- Kokonaisverokanta poislukien osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tulokset ja verovapaat myyntivoitot vuodelle 2014 on 38,2% (2013: 36,6%)

Osakkeiden myyntivoitot ja -tappiot vaikuttavat yhtiön efektiiviseen tuloverokantaan sekä efektiiviseen kokonaisverokantaan. Useat maat, kuten Suomi, Ruotsi ja Hollanti, ovat myöntäneet osakkeiden myynnille tuloverovapauden. Tämän tarkoituksena on verottaa yhtiötä liiketoiminnan tuloksesta kertaalleen, eikä enää uudestaan osakkeiden myyntivoittojen (tai tappioiden) muodossa. Osakkeiden myyntivoittojen (tai tappioiden) verotus on linjassa yhtiön saamien osinkojen verotuksen kanssa.

Kertaluonteiset verovapaat myyntivoitot alensivat vuoden 2014 efektiivistä tuloverokantaa 13%.

Suomen eduskunta hyväksyi joulukuussa 2013 muutoksen tuloverolaissa, jolla tuloverokanta laskettiin 24,5 %:sta 20 %:iin. Tämän verokantamuutoksen kertaluonteinen positiivinen vaikutus oli noin 79 miljoonaa euroa.

Fortumilla on merkittävä pitkäaikaiseen käyttöomaisuuteen liittyvä verovelka. Käyttöomaisuuden poistot ovat verotuksessa kirjanpidollisia poistoja nopeammat, jonka vuoksi maksettavat tuloverot ovat pienemmät käyttöomaisuuden ollessa uutta ja suuremmat käyttöomaisuuden ollessa vanhempaa. Tästä poistojen ajallisesta erilaisuudesta syntyy laskennallinen verovelka, joka arvostetaan sillä verokannalla, joka odotetaan olevan voimassa verovelan realisoituessa.

### 14.4 Kokonaisverot

Fortumilla on vuodelta 2014 maksettavia tuloveroja yhteensä 203 miljoonaa euroa (2013: 203). Efektiivinen tuloverokanta kuvaa verorasitusta ottaen huomioon kirjanpidon ja verotuksen erot sisältäen verovapaat myyntivoitot, nimellisen verokannan muutokset ja muut eroavaisuudet. Efektiivinen tuloverokanta vaihtelee tästä syystä, vaikka tuloveroissa ei olisikaan tapahtunut muutoksia.

Tilikaudelta maksettavat verot kuvaavat erilaisia Fortumin maksamia veroja kyseessä olevalta kaudelta. Vuonna 2014 Fortumin tilikaudelta maksettavat verot olivat 525 miljoonaa euroa (2013: 558). Tilikaudelta maksettavat verot sisältävät yhtiön tuloveron lisäksi tuotantoverot, työllistämiseen liittyvät verot, omaisuuteen liittyvät verot ja yrityksen kuluksi kirjatut välilliset verot. Tuotantoverot sisältävät myös osakkuusyhtiöiltä ostettuun sähkön hintaan sisältyvät tuotantoverot ja omaisuuteen liittyvät verot. Kokonaisverokanta kuvaa tilikaudelta maksettavien verojen osuutta Fortumin tuloksesta ennen näitä veroja.

#### Muut veroalanjäljen tunnusluvut

Tilikaudelta maksettavien verojen suhde maakohtaisiin segmentin varoihin oli vuonna 2014 Suomessa 4,6% (2013: 4,0%), Ruotsissa 4,0% (2013: 4,0%) ja muissa maissa 2,8% (2013: 1,9%). Tunnusluku kuvastaa, kuinka paljon tilikaudelta maksettavat verot ovat suhteessa kyseisen maan varoihin. Tilikaudelta maksettavat verot suhteessa maakohtaisiin myyntivolyymeihin oli vuonna 2014 Suomessa 6,3 miljoonaa euroa per TWh (2013: 6,0), Ruotsissa 9,9 miljoonaa euroa per TWh (2013: 12,7) ja muissa maissa 1,4 miljoonaa euroa per TWh (2013: 1,4).

Pitkäaikaista sisäistä rahoitusta varten Fortumilla on rahoitusyhtiöitä Alankomaissa, Belgiassa, Luxemburgissa sekä Irlannissa. Fortumin rahoitusyhtiöiden tilikaudelta maksettavat verot olivat vuonna 2014 40 miljoonaa euroa (2013: 36) ja kokonaisverokanta 13,2% (2013: 12,4%). Tilikaudelta maksettavien verojen suhde pitkäaikaisten korollisten saatavien ja vieraan pääoman nettomäärään oli vuonna 2014 0,4% (2013: 0,3%), mikä kuvastaa tämänhetkistä matalaa korkotasoa.

Lisäksi Fortum kerää ja hallinnoi erilaisia veroja viranomaisten puolesta. Tällaisia veroja ovat mm. arvonlisävero, sähkön hinnassa asiakkailta perittävät valmisteverot, palkoista perittävät ennakonpidätykset ja lähdeverot. Fortumin tilikaudelta tilittävät verot olivat 527 miljoonaa euroa (2013: 700).

Vuoden 2014 aikana Fortumilla on ollut käynnissä useita verotarkastuksia. Fortum on saanut veronokaisupäätöksen Ruotsissa koskien vuosia 2009-2012, Belgiassa koskien vuosia 2008 -2011 ja Suomessa vuoteen 2007 kohdistuen. Fortum on valittanut saamistaan päätöksistä. Yhtiön tekemään analyysiin perustuen Fortum ei ole kirjannut varauksia tilinpäätökseensä veronokaisupäätöksiin liittyen.

[Katso myös liitetieto 29 Laskennalliset verot.](#)

[liitetieto 11 Materiaalit ja palvelut ja](#)

[Toimintakertomus: Kestävä kehitys.](#)

[Lisätietoa käynnissä olevista verovalituksista katso liitetieto 39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.](#)

## 15 Osakekohtainen tulos ja osinko

### 15.1 Osakekohtainen tulos

#### Laimentamaton osakekohtainen tulos

	2014	2013
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. euroa	3 154	1 204
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1 000 kpl	888 367	888 367
Osakekohtainen tulos (euroa)	3,55	1,36

Vuoden 2014 lopussa konsernilla ei ollut yhtään optio-ohjelmaa, jolla on laimentava vaikutus.

### 15.2 Osakekohtainen osinko

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osingonjakoa ei kirjata velaksi tilinpäätökseen ennen kuin yhtiön osakkeenomistajat ovat hyväksyneet sen yhtiökokouksessa.

Yhtiökokoukselle 31.3.2015 on ehdotettu osinkoa jaettavaksi vuodelta 2014 1,10 euroa osakkeelta sekä lisäosinkoa 0,20 euroa osakkeelta, yhteensä 1 155 miljoonaa euroa, mikä perustuu 3.2.2015 rekisteröityjen osakkeiden lukumäärään. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi tässä tilinpäätöksessä.

Yhtiökokous päätti 8.4.2014 jakaa osinkoa tilikaudelta 2013 1,10 euroa osakkeelta, yhteensä 977 miljoonaa euroa. Osinko maksettiin 22.4.2014.

Yhtiökokous päätti 9.4.2013 jakaa osinkoa tilikaudelta 2012 1,00 euroa osakkeelta, yhteensä 888 miljoonaa euroa. Osinko maksettiin 19.4.2013.

# 16 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain

Rahoitusvarat ja -velat on alla olevassa taulukossa jaettu IAS 39:n mukaisiin kategorioihin. Kategoriat on edelleen jaettu luokkiin, joiden perusteella rahoitusvarat ja -velat arvostetaan. Lisätietoja on liitetiedoissa, joihin taulukossa viitataan.

## Rahoitusvarat luokittain 2014

milj. euroa	Liite	Lainat ja saamiset		Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Myytävässä olevat rahoitusvarat	Rahoitusleasingit	Rahoitusvarat yhteensä
		Jaksotettu hankintameno	Suojauslaskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojauslaskentaa					
<b>Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat</b>									
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	<a href="#">21</a>	38					30		68
Johdannaisinstrumentit	<a href="#">3</a>								
Sähköjohdannaiset				49		1			50
Korko- ja valuuttajohdannaiset			191	206		144			541
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit				3					3
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	<a href="#">22</a>	2 041						0	2 041
<b>Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat</b>									
Johdannaisinstrumentit	<a href="#">3</a>								
Sähköjohdannaiset				47		67			114
Korko- ja valuuttajohdannaiset				274		48			322
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			0	12		0			12
Myyntisaamiset	<a href="#">24</a>	549							549
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	<a href="#">24</a>	4						0	4
Likvidit varat	<a href="#">25</a>	2 766							2 766
<b>Yhteensä</b>		<b>5 398</b>	<b>191</b>	<b>591</b>		<b>260</b>	<b>30</b>	<b>0</b>	<b>6 470</b>

**Rahoitusvarat luokittain 2013**

milj. euroa	Liite	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Rahoitusleasingit	Rahoitusvarat yhteensä
		Jaksotettu hankintameno	Suojauslaskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojauslaskentaa				
<b>Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat</b>								
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	<a href="#">21</a>	46				31		77
Johdannaisinstrumentit	<a href="#">3</a>							
Sähköjohdannaiset				43	42			85
Korko- ja valuuttajohdannaiset			70	186	23			279
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit				3				3
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	<a href="#">22</a>	2 596					2	2 598
<b>Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat</b>								
Johdannaisinstrumentit	<a href="#">3</a>							
Sähköjohdannaiset				88	104			192
Korko- ja valuuttajohdannaiset				80	5			85
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit				29				29
Myyntisaamiset	<a href="#">24</a>	618						618
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	<a href="#">24</a>	6						6
Likvidit varat	<a href="#">25</a>	1 265						1 265
<b>Yhteensä</b>		<b>4 531</b>	<b>70</b>	<b>429</b>	<b>174</b>	<b>31</b>	<b>2</b>	<b>5 237</b>



## Rahoitusvelat luokittain 2014

milj. euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Muut rahoitusvelat		Rahoitusleasingit	Rahoitusvelat yhteensä
		Suojauslaskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojauslaskentaa		Jaksotettu hankintameno	Käypä arvo		
<b>Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat</b>								
Korolliset velat	<a href="#">28</a>				4 427	1 454 <sup>1)</sup>	0	5 881
<b>Johdannaisinstrumentit</b>								
Sähköjohdannaiset			45	7				52
Korko- ja valuuttajohdannaiset			96	96				192
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			3					3
<b>Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat</b>								
Korolliset velat	<a href="#">28</a>				1 103		0	1 103
<b>Johdannaisinstrumentit</b>								
Sähköjohdannaiset			27	1				28
Korko- ja valuuttajohdannaiset			22	22				44
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			4	0				4
Ostovelat	<a href="#">34</a>				298			298
Muut velat	<a href="#">34</a>				69			69
<b>Yhteensä</b>		<b>0</b>	<b>197</b>	<b>126</b>	<b>5 897</b>	<b>1 454</b>	<b>0</b>	<b>7 675</b>

1) Osuus joukkovelkakirjalainasta johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

**Rahoitusvelat luokittain 2013**

milj. euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Muut rahoitusvelat		Rahoitus- leasingit	Rahoitus- velat yhteensä
		Suojaus- laskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojaus- laskentaa		Jaksotettu hankintameno	Käypä arvo		
<b>Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat</b>								
Korolliset velat	<a href="#">28</a>				5 637	1 299 <sup>1)</sup>		6 936
Johdannais- instrumentit	<a href="#">3</a>							
Sähköjohdannaiset			30	7				37
Korko- ja valuutta- johdannaiset		22	71	49				142
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			2					2
<b>Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat</b>								
Korolliset velat <sup>2)</sup>	<a href="#">28</a>				2 103			2 103
Johdannais- instrumentit	<a href="#">3</a>							
Sähköjohdannaiset			31					31
Korko- ja valuutta- johdannaiset		48		5				53
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			10	1				11
Ostovelat	<a href="#">34</a>				386			386
Muut velat	<a href="#">34</a>				132			132
<b>Yhteensä</b>		<b>22</b>	<b>192</b>	<b>62</b>	<b>8 258</b>	<b>1 299</b>	<b>0</b>	<b>9 833</b>

1) Osuus joukkovelkakirjalainasta johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

2) Tasearvot vuoden 2013 lopussa sisältävät 20 miljoonaa euroa korollisia velkoja, jotka on esitetty taseen Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvissä veloissa. Näistä 4 miljoonaa euroa on lyhytaikaisissa veloissa.

# 17 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat käypään arvoon

## Rahoitusvarat

milj. euroa	Liite	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus <sup>2)</sup>		Yhteensä	
		2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
<b>Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat</b>											
Myytävissä olevat rahoitusvarat <sup>1)</sup>	21	1	1			29	30			30	31
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				6	54			-5	-12	1	42
Ei sovelleta suojauslaskentaa				66	71			-17	-28	49	43
Korko- ja valuutta-johdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				335	94					335	94
Ei sovelleta suojauslaskentaa				206	186					206	186
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Ei sovelleta suojauslaskentaa		1	3	6				-3		3	3
<b>Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat</b>											
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				79	127			-11	-23	67	104
Ei sovelleta suojauslaskentaa			2	153	250			-106	-164	47	88
Korko- ja valuutta-johdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				48	5					48	5
Ei sovelleta suojauslaskentaa				274	80					274	80
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Sovelletaan suojauslaskentaa			1						-1	0	0
Ei sovelleta suojauslaskentaa		30	59	9				-26	-32	12	29
<b>Yhteensä</b>		<b>32</b>	<b>66</b>	<b>1 182</b>	<b>867</b>	<b>29</b>	<b>30</b>	<b>-168</b>	<b>-260</b>	<b>1 073</b>	<b>706</b>

**Rahoitusvelat**

milj. euroa	Liite	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus <sup>2)</sup>		Yhteensä	
		2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
<b>Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat</b>											
Myytävissä olevat rahoitusvelat	28			1 454	1 299 <sup>3)</sup>					1 454	1 299
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				11	19			-5	-12	7	7
Ei sovelleta suojauslaskentaa				62	58			-17	-28	45	30
Korko- ja valuuttajohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				96	72					96	72
Ei sovelleta suojauslaskentaa				96	71					96	71
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Ei sovelleta suojauslaskentaa		5	2	2				-3		3	2
<b>Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat</b>											
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				12	23			-11	-23	1	0
Ei sovelleta suojauslaskentaa			3	134	192			-106	-164	27	31
Korko- ja valuuttajohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				22	5					22	5
Ei sovelleta suojauslaskentaa				22	48					22	48
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Sovelletaan suojauslaskentaa			2						-1	0	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa		29	41	2				-26	-32	4	10
<b>Yhteensä</b>		<b>34</b>	<b>48</b>	<b>1 913</b>	<b>1 787</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-168</b>	<b>-260</b>	<b>1 778</b>	<b>1 575</b>

1) Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 30 miljoonaa euroa (2013: 30), joiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sijoitukset on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumistappioilla.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien noteerattujen yritysten osakkeiden käypä arvo oli 1 miljoonaa euroa (2013: 1). Fortumin omaan pääomaan kirjattujen kertyneiden käypien arvojen muutokset olivat -3 miljoonaa euroa (2013: -3).

2) Kun sähkö-, öljy ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannaissovimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

3) Osuus joukkovelkakirjalainasta johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 626 miljoonaa euroa, varat 863 miljoonaa euroa ja velat 237 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimukseen, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Vuoden 2014 lopussa Fortum oli saanut 286 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

## 18 Aineettomat hyödykkeet

milj. euroa	Liikearvo		Muut aineettomat hyödykkeet		Yhteensä	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
<b>Hankintameno 1.1.</b>	<b>275</b>	<b>309</b>	<b>368</b>	<b>424</b>	<b>644</b>	<b>733</b>
Kurssierot ja muut oikaisut	-101	-34	-12	-1	-113	-35
Investoinnit	0	0	22	46	22	46
Päästöoikeuksien muutokset	0	0	-1	7	-1	7
Vähennykset	0	0	-1	-20	-1	-20
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	-4	0	-24	-3	-28	-3
Uudelleenryhmittelyt	0	0	27	5	27	5
Siirretty myytävänä oleviin omaisuuseriin	0	0	0	-89	0	-89
<b>Hankintameno 31.12.</b>	<b>170</b>	<b>275</b>	<b>379</b>	<b>368</b>	<b>549</b>	<b>644</b>
<b>Kertyneet poistot 1.1.</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>260</b>	<b>306</b>	<b>260</b>	<b>306</b>
Kurssierot ja muut oikaisut	0	0	-11	-1	-11	-1
Vähennykset	0	0	-2	-20	-2	-20
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	0	0	-5	0	-5	0
Uudelleenryhmittelyt	0	0	5	3	5	3
Tilikauden poisto	0	0	25	26	25	26
Siirretty myytävänä oleviin omaisuuseriin	0	0	0	-54	0	-54
<b>Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>273</b>	<b>260</b>	<b>273</b>	<b>260</b>
<b>Tasearvo 31.12.</b>	<b>170</b>	<b>275</b>	<b>106</b>	<b>109</b>	<b>276</b>	<b>384</b>

Liikearvo sisältyy Russia-segmenttiin ja liittyy OAO Fortumin hankintaan. Liikearvo on testattu arvonalentumisen varalta vertaamalla OAO Fortumin liiketoiminnan nettovarojen kerrytettävissä olevia rahamääriä (sisältäen liikearvon) kyseisten erien kirjanpitoarvoihin. Kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvon perusteella diskontattuja rahavirtoja käyttäen.

[Katso tietoja liikearvon arvonalentumistestauksesta liitteestä 19](#)

Aineettomien hyödykkeiden merkittävimmät erät ovat tietokoneohjelmat, ohjelmalisenssit sekä ostetut ja vastikkeetta saadut päästöoikeudet, jotka kirjataan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi alkuperäiseen hankintamenuun tai sitä alempan käypään arvoon.

# 19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

milj. euroa	Maa- ja vesialueet sekä tunnelit	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
<b>Hankintameno 1.1.2014</b>	<b>2 974</b>	<b>3 424</b>	<b>11 120</b>	<b>144</b>	<b>1 161</b>	<b>18 824</b>
Kurssierot ja muut oikaisut	-164	-426	-1 176	-4	-274	-2 043
Investoinnit	2	22	28	0	700	752
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	0	0	-3	0	0	-3
Vähennykset	-1	-5	-259	0	-1	-266
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	-1	-88	-443	-1	-16	-549
Uudelleenryhmittelyt	0	182	461	-4	-666	-27
<b>Hankintameno 31.12.2014</b>	<b>2 810</b>	<b>3 110</b>	<b>9 728</b>	<b>136</b>	<b>904</b>	<b>16 687</b>
<b>Kertyneet poistot 1.1.2014</b>	<b>0</b>	<b>1 321</b>	<b>4 542</b>	<b>111</b>	<b>0</b>	<b>5 974</b>
Kurssierot ja muut oikaisut	0	-67	-330	-3	0	-400
Vähennykset	0	-1	-258	0	0	-259
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	0	-31	-287	-1	0	-319
Tilikauden poistot	0	111	387	3	0	502
Uudelleenryhmittelyt	0	-5	-1	0	0	-5
<b>Kertyneet poistot 31.12.2014</b>	<b>0</b>	<b>1 328</b>	<b>4 054</b>	<b>111</b>	<b>0</b>	<b>5 492</b>
<b>Tasearvo 31.12.2014</b>	<b>2 810</b>	<b>1 782</b>	<b>5 674</b>	<b>25</b>	<b>904</b>	<b>11 195</b>

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muutos oli negatiivinen, vaikka käyttöomaisuusinvestoinnit olivat poistoja suuremmat vuoden aikana. Vähennys johtui pääasiassa tytäryritysten myynneistä sekä muuntoeroista. Kasvu aiheutui pääasiassa OAO Fortumissa käynnissä olevasta investointiohjelmasta.

[Katso liitetieto 9 Myytävänä olevat omaisuuserät.](#)

[Lisätietoja käynnissä oleviin investointeihin liittyvistä luottoriskeistä on esitetty liitetiedossa 3.7 Luottoriskit.](#)

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä on pantattu kiinteistökiinnityksin 274 miljoonan euron arvosta (2013: 240).

[Katso liitetieto 35 Pantatut varat.](#)

milj. euroa	Maa- ja vesialueet sekä tunnelit	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
<b>Hankintameno 1.1.2013</b>	<b>3 069</b>	<b>3 080</b>	<b>12 414</b>	<b>137</b>	<b>2 284</b>	<b>20 985</b>
Kurssierot ja muut oikaisut	-93	-146	-466	5	-139	-839
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	0	1	9	0	0	10
Investoinnit	1	74	269	2	613	959
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	0	0	45	0	0	45
Vähennykset	-1	-133	-136	-1	-1	-272
Uudelleenryhmittelyt	1	579	960	1	-1 546	-5
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-3	-30	-1 977	-1	-50	-2 061
<b>Hankintameno 31.12.2013</b>	<b>2 974</b>	<b>3 424</b>	<b>11 120</b>	<b>144</b>	<b>1 161</b>	<b>18 824</b>
<b>Kertyneet poistot 1.1.2013</b>	<b>0</b>	<b>1 343</b>	<b>5 300</b>	<b>107</b>	<b>0</b>	<b>6 750</b>
Kurssierot ja muut oikaisut	0	-40	-151	1	0	-190
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	0	0	0	0	0	0
Vähennykset	0	-100	-97	-1	0	-198
Tilikauden poistot	0	112	478	4	0	594
Uudelleenryhmittelyt	0	28	-32	1	0	-3
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	0	-22	-957	-1	0	-980
<b>Kertyneet poistot 31.12.2013</b>	<b>0</b>	<b>1 321</b>	<b>4 542</b>	<b>111</b>	<b>-</b>	<b>5 974</b>
<b>Tasearvo 31.12.2013</b>	<b>2 974</b>	<b>2 103</b>	<b>6 579</b>	<b>33</b>	<b>1 161</b>	<b>12 849</b>

### 19.1 Aktivoidut vieraan pääoman kulut

milj. euroa	Rakennukset ja rakennelmat		Koneet ja kalusto		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		Yhteensä	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
<b>1.1.</b>	<b>40</b>	<b>17</b>	<b>162</b>	<b>73</b>	<b>57</b>	<b>143</b>	<b>259</b>	<b>233</b>
Kurssierot ja muut oikaisut	-14	-2	-56	-11	-21	-11	-91	-24
Lisäykset / vähennykset	-6	0	12	0	37	60	43	60
Uudelleenryhmittelyt	9	27	21	108	-31	-136	-1	-1
Poistot	5	-1	-14	-6	0	0	-9	-7
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	0	0	0	-1	0	0	0	-1
<b>31.12.</b>	<b>35</b>	<b>40</b>	<b>125</b>	<b>162</b>	<b>42</b>	<b>57</b>	<b>202</b>	<b>259</b>

Vuonna 2014 aktivoitiin taseeseen vieraan pääoman kuluja 47 miljoonaa euroa (2013: 60), jotka liittyivät OAO Fortumin investointiohjelmaan Venäjällä. Käytetty korkokanta vaihteli välillä 3,3-16,6% (2013: 2,8-8,7 %).

## 19.2 Investoinnit <sup>1)</sup>

milj. euroa	Suomi		Ruotsi		Viro		Puola		Norja		Muut maat		Yhteensä	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
<b>Power and Technology</b>														
Vesivoima	16	17	87	91									103	108
Ydinvoima	80	60											80	60
Fossiilinen energia/ Sähköntuotanto		2											0	2
Uusiutuva energia/ Sähköntuotanto	7	4	1	3							3		11	7
Muut	3	2											3	2
<b>Power and Technology yhteensä</b>	<b>106</b>	<b>85</b>	<b>88</b>	<b>94</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>197</b>	<b>179</b>
<b>Heat, Electricity Sales and Solutions</b>														
Fossiilinen energia/ Lämmöntuotanto	3	7					5	2				1	8	10
Fossiilinen energia/ Sähköntuotanto							1	2					1	2
Uusiutuva lämpöenergia, jakautuen	24	17									13	39	37	56
jäte											3	14	3	14
biopolttoaineet	6	17									0	25	6	42
muut	18										10		28	0
Kaukolämpö	13	14			8	16	8	6	0	4	2	4	31	44
Muut	4	8		2	1		1				3		9	10
<b>Heat, Electricity Sales and Solutions yhteensä</b>	<b>44</b>	<b>46</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>9</b>	<b>16</b>	<b>15</b>	<b>10</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>18</b>	<b>44</b>	<b>86</b>	<b>123</b>
<b>Distribution</b>	<b>11</b>	<b>128</b>	<b>133</b>	<b>121</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>9</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>147</b>	<b>255</b>
<b>Muut</b>	<b>2</b>	<b>10</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>3</b>	<b>12</b>
<b>Yhteensä, ilman Russia-segmenttiä</b>	<b>163</b>	<b>269</b>	<b>221</b>	<b>217</b>	<b>9</b>	<b>16</b>	<b>15</b>	<b>10</b>	<b>3</b>	<b>13</b>	<b>22</b>	<b>47</b>	<b>433</b>	<b>570</b>
<b>Russia</b>														
Fossiilinen energia/ Sähköntuotanto													305	387
Fossiilinen energia/ Lämmöntuotanto													35	48
Muut													0	0
<b>Russia yhteensä</b>													<b>340</b>	<b>435</b>
<b>Yhteensä, sisältäen Russia-segmentin</b>													<b>774</b>	<b>1 005</b>

1) Sisältää investoinnit sekä aineellisiin että aineettomiin hyödykkeisiin.

Fortum luokittelee investoinnit neljään investointikategoriaan. Kunnossapitoinvestoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin olivat 181 miljoonaa euroa (2013: 200) vuonna 2014. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit olivat 149 miljoonaa euroa (2013: 174). Tuottavuutta lisäävät investoinnit olivat 134 miljoonaa euroa (2013: 176) ja kasvua lisäävät investoinnit olivat 309 miljoonaa euroa (2013: 453).

### 19.2.1 Power and Technology

Fortum investoi Suomessa 80 miljoonaa euroa (2013: 60) Loviisan ydinvoimalaitokseen. Lisäksi Fortum investoi 103 miljoonaa euroa (2013: 108) vesivoimatuotantoon pääasiassa kunnossapito- ja tuottavuutta parantavia investointeja. Näistä suurimmat yksittäiset kohteet olivat: Höljes ja Skedvi



kunnossapitoinvestoinnit Ruotsissa, joihin Fortum sijoitti noin 30 miljoonaa euroa (2013: 24) sekä Imatran kunnossapitoinvestointi 8 miljoonaa euroa (2013: 4). Investoinnit hiilidioksidipäästöttömään tuotantoon olivat 194 miljoonaa euroa (2013: 175).

### 19.2.2 Heat, Electricity Sales and Solutions

Investoinnit Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin kasvuprojekteihin vuoden aikana olivat yhteensä 34 miljoonaa euroa (2013: 89). Ylläpito- ja lainsäädännön edellyttämät investoinnit olivat yhteensä 53 miljoonaa euroa (2013: 34). Nämä viimeksi mainitut investoinnit koostuvat lähinnä investoinneista kaukolämpöverkostoon ja -laituksiin sekä olemassa olevien CHP-voimalaitosten kunnossapitoon ja lainsäädännöllisten vaatimusten mukaisiin investointeihin. Suurimmat hankkeet vuonna 2014 koostuivat investoinnista uuteen lämpöpumppuun sekä bio-pelletti lämpökattilaan Espoossa. Investoinnit hiilidioksidipäästöttömään tuotantoon olivat 37 miljoonaa euroa (2013: 56).

### 19.2.3 Distribution

Fortum investoi 147 miljoonaa euroa (2013: 255) sähkönsiirron luotettavuuteen, ylläpitoon ja uusinvestointeihin sähkönsiirtoliiketoiminnassaan Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Alhaisempi investointitaso on seurausta Fortumin Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle maaliskuussa 2014 ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintansa myynnistä energiayhtiö Hafslundille toukokuussa 2014.

### 19.2.4 Russia

OAo Fortumilla on käynnissä mittava investointiohjelma, jolla pyritään kasvattamaan sähköntuotantokapasiteettia 2 300 megawattilla. Vuoden 2014 aikana ohjelman mukaisista investoinneista toteutui noin 235 miljoonaa euroa (2013: 249). Investointiohjelmasta arvioidaan tammikuusta 2015 lähtien olevan jäljellä noin 0,2 miljardia euroa. Kaksi viimeistä yksikköä otetaan käyttöön vuoden 2015 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Nyaganin 3-yksikkö otettiin kaupalliseen käyttöön vuoden 2014 lopussa. Fortumin mittava investointiohjelma Venäjällä käsittää kaiken kaikkiaan kahdeksan uutta yksikköä.

## 19.3. Arvon alentumistestaus vuonna 2014

Alla on esitetty arvon alentumistestauksessa käytetyt keskeiset oletukset sekä perusteet kunkin oletuksen arvon määrittämiselle. Oletukset ovat perustuvat sisäisiin ja ulkoihin tietoihin ja ne ovat, soveltuvin osin, yhteneviä havainnoitavissa olevan markkinatiedon kanssa. Johto määrittää oletukset osana konsernin budjettiprosessia.

Keskeiset oletukset	Perusteet oletusten arvon määrittämiselle
Sähkömarkkinoiden kehitys	Markkinoiden analysointi ja tulevaisuuden ennustaminen
Markkinamekanismi ja niitä koskeva sääntely	Nykyinen mekanismi ja ennusteet (esimerkiksi CSA kapasiteettimaksut)
Voimalaitosten käyttöaste	Toteutunut käyttöaste, tekninen arviointi ja ennustettu markkinakehitys
Arvioidut kunnossapitoinvestoinnit	Toteutunut käyttöaste, tekninen arviointi ja suunnitellut kunnossapitotyöt
Investointiohjelmien valmistusaikataulut	Projektiennusteet
Diskonttokorko	Pääosin markkinainformaatio

Testauksessa käytetyt kassavirrat perustuvat viimeisimpään budjettiin ja ne on määritetty paikallisessa valuutassa. Kassavirtaennusteiden ajanjakso on suhteutettu testattavien omaisuuserien taloudelliseen vaikutusaikaan. Kasvuennuste jota käytetään ekstrapoloimaan budjetteihin perustuvat ennakoituiden rahavirrat omaisuuserien taloudellisen pitoajan loppuun on linjassa inflaatioennusteiden kanssa. Venäjällä vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan.

Diskonttokorko määritetään ottaen huomioon sen maan riskiprofiili, josta rahavirrat muodostuvat. Diskonttokoron komponenteissa tai niiden määrittämisessä käytetyissä menetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Venäjällä käytetty diskonttokorko ennen veroja oli 10,8 % (2013: 10,5%).

OAo Fortumin liiketoiminnat nettovarat, sisältäen hankinnasta aiheutuvat käyvän arvon kohdistukset sekä liikearvon, testataan vuosittain mahdollista arvon alennusta varten. Tilinpäätöspäivänä 31.12.2014 kerrytettävissä olevien rahamäärien todettiin ylittävän omaisuuserien kirjanpitoarvot ja siten tarvetta arvon alentumisen kirjaukselle ei ollut. Tammikuussa 2015 tehtiin uudelleentarkastelu käyttäen 12,3 % diskonttokorkoa johtuen Venäjän korkotason merkittävästä noususta joulukuun 2014 lopussa. Tarkastelu vahvisti aiemman testauksen tuloksen.

Konserni on tehnyt herkkyysanalyysin arvon alentumistestauksen pohjalla olevien keskeisten oletusten muutosten vaikutuksista testauksen tuloksiin. Analysoitaessa on otettu huomioon myös yhden oletuksen muutoksen mahdollinen vaikutus muihin muuttujiin. Liikevoittoennusteiden ja diskonttokoron muutoksilla on huomattava vaikutus testaustuloksiin. Testaustulokset ovat herkimpiä muutoksille liikevoittoennusteissa ja diskonttokoroissa.

Johdon mukaan kohtuullinen muutos diskonttokorossa tai tuottotasossa ei aiheuttaisi sitä, että Venäjän rahavirtaa tuottavien yksiköiden kirjanpitoarvot ylittäisivät kerrytettävissä olevat rahamäärät. Jos arvioitu liikevoitto ennen poistoja 31.12.2014 olisi ollut 10 % pienempi kuin johdon arvio tai kassavirtojen laskennassa käytetty diskonttokorko ennen veroja olisi ollut 10 % korkeampi, konserniyhtiöillä ei olisi ollut tarvetta kirjata arvon alentumista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tai liikearvosta.

## 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin

### 20.1 Merkittävimmät osakkuus- ja yhteisyritykset

	OKG AB	Forsmarks Kraftgrupp AB	Kemijoki Oy	Hafslund ASA	TGC-1	TVO	Fortum Värme
Sijoituksen luonne	Energia-tuotanto-yhtiö	Energia-tuotanto-yhtiö	Energia-tuotanto-yhtiö	Omistus energia-yhtiössä (listattu)	Omistus energia-yhtiössä (listattu)	Energia-tuotanto-yhtiö	Omistus energia-yhtiössä
Luokittelu	Osakkuus-yritys	Osakkuus-yritys	Osakkuus-yritys	Osakkuus-yritys	Osakkuus-yritys	Yhteis-yritys	Yhteis-yritys
Segmentti	Power and Technology	Power and Technology	Power and Technology	Muut	Russia	Power and Technology	Heat, Electricity Sales and Solutions
Kotipaikka	Ruotsi	Ruotsi	Suomi	Norja	Venäjä	Suomi	Ruotsi
Osallistumis-osuus, % <sup>1)</sup>	46	26	59	34	29	26	50
Äänimäärä, %	46	26	18	33	29	26	50

1) Kemijoki Oy:ssä ja TVO:lla on erilaisia osakesarjoja. Osakesarjoille kohdistuva oman pääoman määrä vaikuttaa Fortumin osallistumisosuuteen yhtiöissä. Vuonna 2013 osallistumisosuus Kemijoki Oy:ssä oli 59% ja TVO:ssa 26%.

#### Osakeomistukset energiatuotantoyhtiöissä

Voimalaitoksia rakennetaan usein yhdessä muiden energiantuottajien kanssa. Yhteisissä järjestelyissä jokainen omistaja on oikeutettu osuuteen tuotetusta sähköstä joko omistamiensa osakkeiden tai muun sopimuksen mukaisesti ja toisaalta jokainen omistaja vastaa yhtäläisellä osuudellaan kustannuksista. Tuotantoyhtiöt eivät tee taloudellista tulosta, sillä omistajat ostavat sähkötuotannon hinnalla joka vastaa tuotannon kustannuksia mukaan lukien korkokulut ja tuotannolliset verot. Koska yhtiöt eivät paikallisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti tuota taloudellista tulosta, konsernin kirjaama tulosvaikutus yhtiöistä koostuu pääasiassa IFRS oikaisuihin (esimerkiksi ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjanpito) ja poistojen kirjaamisesta alkuperäisistä kauppahinnan kohdistuksista konsernin taseella.

Fortumilla on merkittäviä osakeomistuksia sellaisissa energiatuotantoyhtiöissä (pääasiassa ydinvoima ja vesivoima), jotka konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmää käyttäen konserniin joko osakkuusyrityksenä (OKG AB, Forsmarks Kraftgrupp AB ja Kemijoki Oy) tai joissakin tapauksissa yhteisyrityksenä (Teollisuuden Voima Oyj (TVO)).

Ruotsissa osuudet ydinvoimalaitoksissa ovat 45,5 % OKG AB:n osakkeista ja 25,5 % Forsmarks Kraftgrupp AB:n osakkeista. Fortumin tytäryhtiöiden määräysvallattomien omistajien osuus huomioiden omistusosuudet ovat 43,4 % OKG AB:ssä ja 22,2 % Forsmarks Kraftgrupp AB:ssä. Nämä osuudet vastaavat sitä osaa sähköntuotannosta, jonka Fortum voi myydä markkinoilla. Vähemmistön osuus ostetusta sähköstä laskutetaan vähemmistöosakkailta näiden omistusosuuksien suhteessa ja käsitellään läpikulkueränä. Sekä OKG AB ja Forsmarks Kraftgrupp AB käsitellään osakkuusyhtiönä, koska Fortumilla on edustus yhtiöiden hallituksessa ja se osallistuu näin yhtiöiden päätöksentekoon.

Suomessa Fortumilla on omistusosuus ydinvoimaa tuottavassa TVO:ssa. Yhtiöllä on kolme osakesarjaa, jotka oikeuttavat osakkeenomistajat TVO:n eri voimalaitoksilla tuotettuun sähkөөn.

A-sarjan osakkeet oikeuttavat Olkiluoto 1 ja 2 voimalaitosten ydinvoimalla tuottamaan sähkөөn. Fortum omistaa 26,6 % näistä osakkeista. B-sarjan osakkeet oikeuttavat rakenteilla olevan uuden ydinvoimalaitoksen, Olkiluoto 3:n, tulevaisuudessa tuottamaan sähkөөn. B-sarjan osakkeista Fortum omistaa 25 %. C-sarjan osakkeet oikeuttavat TVO:n osuuteen Meri-Porin lauhdevoimalan tuottamasta sähkөөstä. Meri-Porin voimalaitos käsitellään yhteisenä toimintona, jonka varoista Fortum kirjaa osuutenaan 54,55 % ja TVO 45,45 %.

[Katso myös kohta Yhteiset toiminnot, liitetiedosta 19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet](#)

Merkittävin vesivoimaomistus on 63,8 %:n vesivoimaosakkeiden ja 15,4%:n rahaosakkeiden omistus Kemijoki Oy:ssä. Vesivoimaosakkeet oikeuttavat omistusosuuden mukaiseen tuottoon yhtiön vesivoimatuoannosta. Fortumilla on edustus yhtiön hallituksessa ja se osallistuu yhtiön toimintaperiaatteiden luomiseen, joten Kemijoki Oy yhdistellään konsernitilinpäätökseen osakkuusyrityksenä.

### Muut pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät osakeomistukset

Ruotsissa Fortumilla on 50,1 %:n omistusosuus Tukholman kaupungin kanssa yhdessä omistetun AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad:ssa (Fortum Värme). Fortum Värme on kaukolämpöyhtiö, jonka sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitokset tuottavat sähköä ja lämpöä Tukholman alueelle. Yhtiö luokitellaan yhteisyritykseksi, koska osakassopimuksen perusteella määräysvalta on jaettu.

Fortum omistaa osakkeita listatuissa yhtiöissä kuten Hafslund ASA:ssa ja Territorial Generating Company 1:ssä (TGC-1). Nämä yhtiöt käsitellään osakkuusyrityksinä perustuen Fortumin hallituspaikkoihin. Osuus osakkuusyritystuloksesta näissä yrityksissä perustuu edellisen vuosineljänneksen tietoihin, sillä uudempiä tietoja ei yleensä ole saatavilla.

### Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin taseessa

milj. euroa	2014	2013
Merkittävimmät osakkuusyritykset	1 074	1 263
Merkittävimmät yhteisyritykset	730	721
Muut osakkuusyritykset	42	226
Muut yhteisyritykset	182	132
<b>Tasearvo 31.12.</b>	<b>2 027</b>	<b>2 341</b>

### Muutokset osuuksissa tilikauden aikana

milj. euroa	Yhteis- yritykset		Yhteis- yritykset	
	2014	2014	2013	2013
<b>Hankintameno</b>				
Hankintameno 1.1.	518	1 130	529	1 270
Kurssierot ja muut oikaisut	-11	-166	-7	-88
Hankinnat	36	26	0	0
Uudelleenryhmittelyt	5	-9	0	-6
Vähennykset	-3	-143	-4	-45
<b>Hankintameno 31.12.</b>	<b>546</b>	<b>838</b>	<b>518</b>	<b>1 130</b>
<b>Osakkuus- ja yhteisyritysomistuksiin liittyvät oman pääoman oikaisut</b>				
Oikaisut 1.1.	334	359	270	305
Kurssierot ja muut oikaisut	-23	-71	-17	-15
Osuus osakkuusyritysten tilikauden voitosta	76	72	92	86
Uudelleenryhmittelyt	12	-7	0	6
Vähennykset	0	-36	0	-16
Saadut osingot	-27	-30	-24	-49
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	-6	-10	13	42
<b>Oikaisut 31.12.</b>	<b>366</b>	<b>277</b>	<b>334</b>	<b>359</b>
<b>Tasearvo 31.12.</b>	<b>912</b>	<b>1 115</b>	<b>853</b>	<b>1 489</b>

## Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

milj. euroa	2014	2013
<b>Merkittävimmät osakkuusyritykset</b>		
OKG AB	5	13
Forsmarks Kraftgrupp AB	-9	-4
Kemijoki Oy	-5	-8
Hafslund ASA	36	31
TGC-1	35	46
<b>Merkittävimmät osakkuusyritykset yhteensä</b>	<b>61</b>	<b>78</b>
<b>Merkittävimmät yhteisyritykset</b>		
Fortum Värme	67	73
TVO	-4	12
<b>Merkittävimmät yhteisyritykset yhteensä</b>	<b>64</b>	<b>84</b>
<b>Muut osakkuusyritykset</b>	<b>11</b>	<b>8</b>
<b>Muut yhteisyritykset</b>	<b>12</b>	<b>7</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>149</b>	<b>178</b>

Kirjaamaton osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tappioista (sekä päättyneeltä että aiemmilta tilikausilta) on nolla.

Osuus Teollisuuden Voima Oyj:n, Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n tuloksesta sisältää 2 miljoonaa euroa (2013: 17) johtuen ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjauksista.

## 20.2 Investoinnit osakkuusyrityksiin ja yhteisyrityksiin

Vuoden 2014 aikana Fortum on hankkinut lisää osakkeita osakkuusyrityksestään Territorial Generating Company 1:stä.

Heinäkuussa 2014, Fortum osti 33,66 prosentin AS Eesti Gaasista sekä vastaavan osuuden kaasujakelu-yhtiö AS Võrguteenus Valduksesta. Hankitut osakkeet kasvattavat Fortumin omistusosuutta molemmissa yhtiöissä noin 51 prosenttiin. Fortum jatkaa virolaisen kaasuliiketoiminnan omistusosuutensa raportointia pääomaosuusmenettelyn mukaisesti.

Vuoden 2013 aikana ei ollut merkittäviä investointeja osakkuusyrityksiin tai yhteisyrityksiin.

[Katso myös liitetieto 8 Yrityshankinnat ja -myynnit](#)

## 20.3 Osakkuusyritysten ja yhteisyritysten myynnit

Marraskuussa 2014 Fortumin Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentti myi 31 %:n omistuksensa suomalaisessa maakaasuyhtiö Gasum Oy:ssä.

Vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana Power and Technology -segmentti myi Fortumin 30 %:n osuuden osakkuusyritys Karlshamn Kraft AB:stä.

Kesäkuussa 2013 Fortum myi 47,9 %:n osuutensa ruotsalaisesta Härjeåns Kraft-energiayhtiöstä. Kauppa saatiin päätökseen heinäkuussa.

Heinäkuussa 2013 Fortum saattoi päätökseen 33 %:n osuutensa myynnin norjalaisesta Infatek ASA:sta.

[Katso myös liitetieto 8 Yrityshankinnat ja -myynnit](#)

## Yhteenveto merkittävimpien osakkuusyritysten taloudellisesta informaatiosta 2014

milj. euroa	Forsmarks Kraftgrupp AB		Kemijoki Oy	Hafslund ASA	TGC-1
	OKG AB	AB			
<b>Tase</b>	31.12.2013	31.12.2013	31.12.2013	30.9.2014	30.9.2014
Pitkäaikaiset varat	2 200	2 094	449	2 426	1 814
Lyhytaikaiset varat	462	488	9	406	259
Pitkäaikainen vieras pääoma	2 552	2 348	279	1 452	481
Lyhytaikainen vieras pääoma	97	197	90	532	205
Oma pääoma	13	37	88	849	1 388
Määräysvallattomat omistajat				2	118
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	13	37	88	847	1 270
<b>Laaja tuloslaskelma</b>	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2013	1.10.2013- 30.9.2014	1.10.2013- 30.9.2014
Liikevaihto	568	727	57	1 481	1 357
Jatkuvien toimintojen tulos	1	1	-7	120	126
Muut laajan tuloksen erät				-23	
Laaja tulos yhteensä	1	1	-7	96	126
Määräysvallattomat omistajat					8
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos	1	1	-7	96	118
<b>Täsmäytys kirjanpitoarvoon Fortum-konsernissa</b>					
Konsernin osuus osakkuusyrityksen omasta pääomasta	8	10	57	298	489
Muutos osuoksissa osakkuusyrityksen tuloksesta ja muista laajan tuloksen eristä			-5	33	35
Saadut osingot				-20	-4
Hankinnat					52
Muuntoerot ja muut oikaisut	-2			-23	-198
<b>Konsernin osuus osakkuusyrityksen omasta pääomasta 31.12.</b>	<b>6</b>	<b>9</b>	<b>52</b>	<b>289</b>	<b>374</b>
Hankintojen käypään arvoon arvostaminen ja erilaiset laatimisperiaatteet	145	79	158	11	-48
<b>Kirjanpitoarvo 31.12.</b>	<b>151</b>	<b>88</b>	<b>210</b>	<b>299</b>	<b>326</b>
Listattujen yhtiöiden markkina-arvo <sup>1)</sup>				373	71

1) TGC-1:n osakkeiden markkina-arvoon vaikuttaa yhtiön osakkeiden alhainen likviditeetti Venäjän pörseissä. Vuoden 2014 aikana TGC-1:n vaihdettujen osakkeiden lukumäärä verrattuna yhtiön osakemäärään oli noin 9 % (2013: 10 %).

**Yhteenvedo merkittävimpien osakkuusyritysten taloudellisesta informaatiosta 2013**

milj. euroa	Forsmarks Kraftgrupp AB				
	OKG AB	AB	Kemijoki Oy	Hafslund ASA	TGC-1
<b>Tase</b>	31.12.2012	31.12.2012	31.12.2012	30.9.2013	30.9.2013
Pitkäaikaiset varat	2 191	2 061	453	2 482	2 878
Lyhytaikaiset varat	429	512	9	388	366
Pitkäaikainen vieras pääoma	2 480	2 284	237	1 447	732
Lyhytaikainen vieras pääoma	121	251	129	545	427
Oma pääoma	18	38	96	877	2 085
Määräysvallattomat omistajat				2	179
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	18	38	96	875	1 906
<b>Laaja tuloslaskelma</b>	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2012 - 31.12.2012	1.10.2012 - 30.9.2013	1.10.2012 - 30.9.2013
Liikevaihto	594	753	56	1 634	1 641
Jatkuvien toimintojen tulos	6		-8	95	167
Muut laajan tuloksen erät				-2	0
Laaja tulos yhteensä	6		-8	92	167
Määräysvallattomat omistajat					8
Emoyhtiön omistajille kuuluva tulos	6		-8	92	159
<b>Täsmäytys kirjanpitoarvoon Fortum-konsernissa</b>					
Konsernin osuus osakkuusyrityksen omasta pääomasta	6	10	63	305	510
Muutos osuuksissa osakkuusyrityksen tuloksesta ja muista laajan tuloksen eristä	3		-6	52	46
Saadut osingot	-3			-21	-3
Muuntoerot ja muut oikaisut	2			-38	-64
<b>Konsernin osuus osakkuusyrityksen omasta pääomasta 31.12.</b>	<b>8</b>	<b>10</b>	<b>57</b>	<b>298</b>	<b>489</b>
Hankintojen käypään arvoon arvostaminen ja erilaiset laatumisperiaatteet	176	68	158	24	-26
<b>Kirjanpitoarvo 31.12.</b>	<b>184</b>	<b>78</b>	<b>215</b>	<b>323</b>	<b>463</b>
Listattujen yhtiöiden markkina-arvo				369	145

**Yhteenveto merkittävimpien yhteisyritysten taloudellisesta informaatiosta 2014 ja 2013**

milj. euroa	2014		2013	
	TVO	Fortum Värme	TVO	Fortum Värme
Tase	30.9.2014	31.12.2014	30.9.2013	31.12.2013
Pitkäaikaiset varat	6 567	2 552	6 218	2 490
Lyhytaikaiset varat	423	313	507	322
josta rahat ja pankkisaamiset	128	6	220	3
Pitkäaikainen vieras pääoma	4 994	1 362	4 870	1 266
josta korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	4 078	995	3 982	906
Lyhytaikainen vieras pääoma	516	432	387	471
josta rahoitusvelat	351	298	180	301
Oma pääoma <sup>1)</sup>	1 480	1 071	1 468	1 074
Määräysvallattomat omistajat				1
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	1 480	1 071	1 468	1 073
<b>Laaja tuloslaskelma</b>	1.10.2013- 30.9.2014	1.1.2014- 31.12.2014	1.10.2012- 30.9.2013	1.1.2013- 31.12.2013
Liikevaihto	353	716	386	807
Poistot ja arvonalentumiset	-58	-128	-57	-124
Korkotuotot	23	1	36	1
Korkokulut	-67	-28	-64	-29
Tuloverot		-30		-33
Jatkuvien toimintojen tulos	4	126	36	136
Muut laajan tuloksen erät	12	-22	12	20
Laaja tulos yhteensä	16	104	48	157
Määräysvallattomille omistajille				1
Emoyhtiön omistajille	16	104	48	155
<b>Täsmäytys kirjanpitoarvoon Fortum-konsernissa</b>				
Konsernin osuus yhteisyrityksen omasta pääomasta	289	537	277	498
Muutos osuuksissa osakkuusyhtiön tuloksesta ja muista laajan tuloksen eristä	3	53	12	78
Saadut osingot		-22		-23
Muuntoerot ja muut oikaisut		-32		-16
<b>Konsernin osuus yhteisyrityksen omasta pääomasta 31.12.</b>	<b>292</b>	<b>535</b>	<b>289</b>	<b>537</b>
Hankintojen käypään arvoon arvostaminen ja erilaiset laatimisperiaatteet	-7	-91	-5	-101
<b>Kirjanpitoarvo 31.12.</b>	<b>285</b>	<b>445</b>	<b>284</b>	<b>436</b>

1) TVO:n oma pääoma sisältää etuoikeudeltaan huonompia lainoja yhteensä 339 miljoonan euroa (2013: 339). Fortum on antanut osan näistä lainoista omistussuutensa suhteessa.

[Katso myös liitetieto 39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt](#)

[Katso liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat](#)

## 20.4 Liiketoimet ja avoimet saldot

### Liiketoimet osakkuusyritysten kanssa

milj. euroa	2014	2013
Myynnit osakkuusyrityksille	1	0
Korot osakkuusyritysten lainasaamisista	31	28
Ostot osakkuusyrityksiltä	483	539

Ostot osakkuusyrityksiltä sisältävät lähinnä ydin- ja vesivoimalla tuotetun sähkön ostot omakustannushintaan sisältäen korkokulut ja valmisteverot.

### Avoimet saldot osakkuusyritysten kanssa

milj. euroa	2014	2013
<b>Saamiset osakkuusyrityksiltä</b>		
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	1 327	1 320
Myyntisaamiset	1	0
Muut saamiset	0	12
<b>Velat osakkuusyrityksille</b>		
Pitkäaikaiset velat	1	0
Ostovelat	1	10
Muut velat	0	0

[Lisätietoja saamisista osakkuusyrityksiltä liitetiedossa 22 Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset korolliset saamiset](#)

### Liiketapahtumat ja saldot yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	2014	2013
Myynnit yhteisyrityksille	82	94
Korot osakkuusyritysten lainasaamisista	28	34
Ostot yhteisyrityksiltä	85	113

Ostot osakkuusyrityksiltä sisältävät lähinnä ydin- ja vesivoimalla tuotetun sähkön ostot omakustannushintaan sisältäen korkokulut ja valmisteverot.

### Avoimet saldot yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	2014	2013
<b>Saamiset yhteisyrityksiltä</b>		
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	714	1 267
Myyntisaamiset	17	27
Muut saamiset	15	20
<b>Velat yhteisyrityksille</b>		
Pitkäaikaiset velat	261	248
Ostovelat	5	6
Muut velat	4	3

[Lisätietoja saamisista yhteisyrityksiltä liitetiedossa 22 Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset korolliset saamiset](#)



## 21 Muut pitkäaikaiset sijoitukset

milj. euroa	2014	2013
Myytävissä olevat rahoitusvarat	30	31
Muut	38	46
<b>Yhteensä</b>	<b>68</b>	<b>77</b>

Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 30 miljoonaa euroa (2013: 30), joiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sijoitukset on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumistappioilla.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien noteerattujen yritysten osakkeiden käypä arvo oli 1 miljoonaa euroa (2013: 1). Fortumin omaan pääomaan kirjattujen kertyneiden käypien arvojen muutokset olivat -3 miljoonaa euroa (2013: -3).

## 22 Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset korolliset saamiset

milj. euroa	2014	2013
Pitkäaikaiset lainasaamiset	2 041	2 595
Rahoitusleasingisaamiset	0	2
<b>Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä</b>	<b>2 041</b>	<b>2 598</b>
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	4	6
<b>Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä <sup>1)</sup></b>	<b>4</b>	<b>6</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>2 045</b>	<b>2 603</b>

[1\) Sisältyy taseessa myyntisaamisiin ja muihin saamisiin, katso liitetieto 24.](#)

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuus- ja yhteisomistusyrityksiltä 2 041 miljoonaa euroa (2013: 2 587), jotka ovat pääasiassa ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrityksiltä OKG AB:lta ja Forsmark Kraftgrupp AB:lta yhteensä 1 310 miljoonaa euroa (2013: 1 312) ja Fortum Värme samägt med Stockholms stad 553 miljoonaa euroa (2013: 1 135). Ydinvoimayhtiöitä rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistusosuuksien suhteessa.

TVO:n rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Joulukuun 2014 lopussa Fortum oli myöntänyt 95 miljoonaa euroa osakaslainaa koskien Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamista, jolle Fortum on tämän lisäksi sitoutunut antamaan korkeintaan 100 miljoonaa euroa lisärahoitusta. TVO:lle on myös myönnetty osakaslainaa EUR 15 miljoonaa euroa rahoittamaan Olkiluoto 4:n suunnittelua. Tälle hankkeelle Fortum on sitoutunut antamaan 57 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

[Lisätietoja luottoriskien hallinnasta ja luottoriskeistä liitetiedossa 3.7 Luottoriskit.](#)

## Korolliset saamiset

milj. euroa	Efektiivinen korko, %	Tase-arvo 2014	Uudelleenhinnoittelu			Käypä arvo 2014	Tase-arvo 2013	Käypä arvo 2013
			Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta			
Pitkäaikaiset lainasaamiset	2,4	2 044	1 857	3	184	2 216	2 600	2 702
Rahoitusleasingsaamiset	-	-	-	-	-	-	2	4
<b>Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä<sup>1)</sup></b>	<b>2,4</b>	<b>2 044</b>	<b>1 857</b>	<b>3</b>	<b>184</b>	<b>2 216</b>	<b>2 602</b>	<b>2 706</b>
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	0,0	0	0	-	-	0	1	1
<b>Korolliset saamiset yhteensä</b>	<b>2,4</b>	<b>2 045</b>	<b>1 857</b>	<b>3</b>	<b>184</b>	<b>2 216</b>	<b>2 603</b>	<b>2 707</b>

1) Sisältää pitkäaikaisten saamisten lyhytaikaisen osuuden 3 miljoonaa euroa (2013: 5).

## 23 Vaihto-omaisuus

milj. euroa	2014	2013
Ydinpolttoaine	105	109
Hiili	77	66
Öljy	12	15
Biopolttoaineet	1	2
Muu vaihto-omaisuus	61	71
<b>Yhteensä</b>	<b>256</b>	<b>264</b>

Vaihto-omaisuuden arvonalentumisia ei ole kirjattu vuosina 2014 tai 2013.

## 24 Myyntisaamiset ja muut saamiset

milj. euroa	2014	2013
Myyntisaamiset	549	618
Tuloverosaamiset	132	98
Korkosaamiset	6	21
Siirtosaamiset	23	20
Muut saamiset	116	147
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	4	6
Siirrot myytävissä oleviin omaisuuseriin	0	-42
<b>Yhteensä</b>	<b>830</b>	<b>869</b>

Johdon arvion mukaan myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta.

## 24.1 Myyntisaamiset

### Myyntisaamisten ikäjakauma

milj.euroa	2014		2013	
	Brutto	Luotto-tappioksi kirjattu	Brutto	Luotto-tappioksi kirjattu
Erääntymättömät	504	2	577	2
1-90 päivää erääntyneet	44	4	37	2
91-180 päivää erääntyneet	6	3	10	2
Yli 181 päivää erääntyneet	50	46	75	75
<b>Yhteensä</b>	<b>604</b>	<b>55</b>	<b>699</b>	<b>80</b>

Vuonna 2014 myyntisaamisten alaskirjaukset olivat 11 miljoonaa euroa (2013: 24), joista 4 miljoonaa euroa (2013: 18) aiheutui myyntisaamisten alaskirjauksista OAO Fortum -yhtiöissä. Vuoden 2014 lopun myyntisaamisista 55 miljoonaa euroa (2013: 80) on kirjattu luottotappioiksi, joista 46 miljoonaa euroa (2013: 73) OAO Fortum -yhtiöissä.

[Segmenttikohtaiset tiedot alaskirjauksista on esitetty liitetiedossa 5 Segmenttiraportointi.](#)

### Myyntisaamisten valuuttajakauma (Brutto)

milj.euroa	2014	2013
EUR	204	219
SEK	202	223
RUB	132	173
NOK	12	30
PLN	45	31
Muut	9	23
<b>Yhteensä</b>	<b>604</b>	<b>699</b>

Fortumilla ei ole riskikeskittymää myyntisaamisten osalta, koska asiakasmäärä on suuri ja myyntisaamiset ovat pääasiassa euroissa, Ruotsin kruunuissa ja Venäjän ruplissa.

Lisätietoja luottoriskien hallinnasta ja luottoriskeistä, katso

[Vastapuoliriskit Hallituksen toimintakertomuksessa](#)

[ja liitetieto 3.7 Luottoriskit.](#)

## 25 Likvidit varat

milj. euroa	2014	2013
Käteinen raha ja pankkitilit	1 880	1 089
Pankkitalletukset joiden maturiteetti alle 3kk	129	176
<b>Rahat ja pankkisaamiset</b>	<b>2 009</b>	<b>1 265</b>
Pankkitalletukset joiden maturiteetti yli 3kk	757	0
<b>Yhteensä</b>	<b>2 766</b>	<b>1 265</b>
Rahat ja pankkisaamiset, jotka siirretty myytävissä oleviin omaisuuseriin	0	-15
<b>Yhteensä</b>	<b>2 766</b>	<b>1 250</b>

Pankkitalletukset sisältävät OAO Fortumin pankkitalletuksia 131 miljoonaa euroa (2013: 101). Vuoden 2014 lopussa OAO Fortumin pankkitalletuksiin sisältyi euromääräisiä talletuksia 30 miljoonan euron arvosta ja Venäjän ruplamääräisiä talletuksia 101 miljoonan euron arvosta. OAO Fortumin talletukset tullaan käyttämään OAO Fortumin investointeihin. OAO Fortumin euromääräiset pankkitalletukset suojaavat euromääräisiä hankintoja.

Lisätietoja luottoriskien hallinnasta ja luottoriskeistä, katso

[Vastapuoliriskit Hallituksen toimintakertomuksessa](#)  
ja [liitetieto 3.7 Luottoriskit](#).

## 26 Osakepääoma

milj. euroa	2014		2013	
	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma
<b>Rekisteröidyt osakkeet 1.1.</b>	888 367 045	3 046	888 367 045	3 046
<b>Rekisteröidyt osakkeet 31.12.</b>	888 367 045	3 046	888 367 045	3 046

Fortum Oyj:llä on yksi osakesarja. Vuoden 2014 lopussa osakkeita oli laskettu liikkeeseen kaikkiaan 888 367 045 kappaletta. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet oikeuttavat samansuuruiseen osinkoon. Vuoden 2014 lopussa Fortum Oyj:n kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin rekisteröity osakepääoma oli 3 046 185 953,00 euroa.

Fortum Oyj:n osake on listattu NASDAQ Helsinki Oy:ssä. Kaupankäyntitunnus on FUM1V. Fortum Oyj:n osakkeet kuuluvat Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään.

[Liitteessä 12 Henkilöstökulut on toimitusjohtajan ja muiden konsernin johtoryhmän jäsenten osakeomistukset ja osuudet pitkän aikavälin osakekannustinojelmassa.](#)

[Hallituksen toimintakertomuksessa on esitetty kuvaus osakkeista, osakepääomasta ja osakkeenomistajista.](#)

### 26.1 Omat osakkeet

Vuoden 2014 lopussa Fortum Oyj ei omistanut omia osakkeita eikä hallituksella ole yhtiökokouksen valtuuttamaa päätöstä omien osakkeiden hankinnasta.

### 26.2 Muut vaihtovelkakirjalainat ja optiolainat

Fortum-konserni ei ole laskenut liikkeeseen vaihtovelkakirjalainoja eikä optiolainoja, jotka oikeuttaisivat velkakirjojen haltijaa merkitsemään Fortumin osakkeita. Hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen tai optiolainojen liikkeeseen laskemiseksi, yhtiön osakepääoman korottamiseksi tai uusien osakkeiden liikkeeseen laskemiseksi.

## 27 Määräysvallattomien omistajien osuus

### Merkittävimpien määräysvallattomien omistajien osuus

milj. euroa		2014	2013
OAo Fortum -konserni	Venäjä	29	59
AS Fortum Tartu -konserni	Viro	24	21
Muut		18	21
<b>Yhteensä</b>		<b>71</b>	<b>101</b>

## 28 Korolliset velat

milj. euroa	2014	2013
Joukkovelkakirjalainat	4 088	4 736
Lainat rahoituslaitoksilta	576	752
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	1 216	1 464
<b>Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä</b>	<b>5 881</b>	<b>6 952</b>
Lyhytaikainen osuus joukkovelkakirjalainoista	660	1 103
Lyhytaikainen osuus lainoista rahoituslaitoksilta	146	102
Lyhytaikainen osuus muista pitkäaikaisista korollisista veloista	10	30
Yritystodistukset	0	718
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	287	154
<b>Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä</b>	<b>1 103</b>	<b>2 106</b>
<b>Korolliset velat yhteensä</b>	<b>6 983</b>	<b>9 058</b>
Korolliset velat, jotka siirretty myytävissä oleviin omaisuuseriin	0	-20
<b>Yhteensä</b>	<b>6 983</b>	<b>9 038</b>

**Korolliset velat <sup>1)</sup>**

milj. euroa	Efektiivinen korko, %	Tase-arvo 2014	Uudelleenhinnoittelu			Käypä arvo 2013	Tase-arvo 2013	Käypä arvo 2013
			Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta			
Joukkovelkakirjalainat	3,3	4 748	1 192	1 858	1 698	5 093	5 839	6 232
Lainat rahoituslaitoksilta	2,8	722	462	70	190	777	854	912
Muut pitkäaikaiset korolliset velat <sup>2)</sup>	1,3	1 226	1 226	-	-	1 296	1 494	1 515
<b>Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä <sup>3)</sup></b>	<b>2,9</b>	<b>6 696</b>	<b>2 880</b>	<b>1 928</b>	<b>1 888</b>	<b>7 166</b>	<b>8 187</b>	<b>8 659</b>
Yritystodistukset	-	-	-	-	-	-	718	719
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	0,0	287	287	-	-	287	154	154
<b>Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä</b>	<b>0,0</b>	<b>287</b>	<b>287</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>287</b>	<b>871</b>	<b>873</b>
<b>Korolliset velat yhteensä <sup>4)</sup></b>	<b>2,8</b>	<b>6 983</b>	<b>3 167</b>	<b>1 928</b>	<b>1 888</b>	<b>7 453</b>	<b>9 058</b>	<b>9 532</b>

1) Tasearvot vuoden 2014 lopussa sisältävät 0 miljoonaa euroa (vuoden 2013 lopussa: 20) korollisia velkoja, jotka on esitetty taseen myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvissä veloissa.

2) Sisältää lainat Valtion ydinjätehuoltorahastolta ja Teollisuuden Voima Oyj:ltä 1 040 miljoonaa euroa (2013: 995), lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 78 miljoonaa euroa (2013: 198), muut lainat 108 miljoonaa euroa (2013: 301).

3) Sisältää pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden.

4) Korollisten velkojen ja johdannaisten keskiporko 31.12.2014 oli 3,7 % (2013: 3,6 %).

Korolliset velat laskivat vuoden 2014 aikana 2 075 miljoonalla eurolla 6 983 miljoonaan euroon (2013: 9 058). Lyhytaikainen rahoitus laski 584 miljoonaa euroa, vuoden lopussa lyhytaikaisen velan määrä oli 287 miljoonaa euroa (2013: 871).

Maaliskuussa Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 45 miljoonalla eurolla yhteensä 1 040 miljoonaan euroon. Ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum maksoi takaisin erääntyvän 750 miljoonan joukkovelkakirjalainan. Toisen neljänneksen aikana Fortum maksoi takaisin kaksi joukkovelkakirjalainaa vasta-arvoltaan 350 miljoonaa euroa (SEK 2,600 miljoonaa ja NOK 500 miljoonaa) ja 95 miljoonaa euroa eläkelainoja. Kolmannen kvartaalin aikana OAO Fortum maksoi takaisin Venäjän ruplamääräisen 2 miljardin velan (41 miljoonaa euroa). Fortum Värme Holding maksoi ennakkoisesti takaisin 1,7 miljardin ruotsin kruunumääräisen velan (182 miljoonaa euroa) Fortum Oyjille joka maksoi takaisin saman määräisen velan Tukholman kaupungille. Molempien lainojen alkuperäinen eräpäivä oli joulukuussa 2015.

Lisätietoa katso

[liitetieto 3 Rahoitusriskien hallinta.](#)

[liitetieto 35 Pantatut varat](#)

[ja liitetieto 38 Vastuut.](#)

**28.1 Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskut**

Laskettu liikkeeseen/eräännty	Koron peruste	Korko, %	Efektiivinen korko, %	Valuutta	Nimellisarvo, milj.	Tasearvo, milj. euroa
<b>Fortum Oyj 8 000 miljoonan euron EMTN ohjelma <sup>1)</sup></b>						
2006/2016	Kiinteä	4,500	4,615	EUR	750	749
2009/2017	Kiinteä	6,125	6,240	NOK	500	55
2009/2019	Kiinteä	6,000	6,095	EUR	750	746
		Stibor				
2010/2015	Vaihtuva	3 kk+0,95		SEK	3 100	330
2010/2015	Kiinteä	3,125	3,235	SEK	3 100	330
2011/2021	Kiinteä	4,000	4,123	EUR	500	528
		Stibor				
2012/2017	Vaihtuva	3 kk+1,2		SEK	1 000	106
2012/2017	Kiinteä	3,250	3,260	SEK	1 750	186
2012/2022	Kiinteä	2,250	2,344	EUR	1 000	1 074
2013/2018	Kiinteä	2,750	2,855	SEK	1 150	122
		Stibor				
2013/2018	Vaihtuva	3M+1,0		SEK	3 000	319
		Stibor				
2013/2023	Vaihtuva	3M+1,13		SEK	1 000	106
2013/2043	Kiinteä	3,500	3,719	EUR	100	96
<b>Yhteensä 31.12.2014</b>						<b>4 748</b>

1) EMTN = Euro Medium Term Note

## 29 Laskennalliset verot

### Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos vuonna 2014

Laskennalliset verot taseessa, milj. euroa	1.1.2014	Muutos	31.12.2014
Laskennalliset verosaamiset	126	-28	98
Laskennalliset verovelat	-1 338	179	-1 159
<b>Laskennalliset verot netto</b>	<b>-1 212</b>	<b>151</b>	<b>-1 061</b>

milj. euroa	1.1.2014	Tuloslaskelmaan kirjautut erät	Muihin laajan tuloksen eriin kirjautut erät	Kurssierot, erien väliset siirrot ja muut muutokset	Tytär-yritysten ostot/ myynnit ja myytävänä olevat omaisuuserät	31.12.2014
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-1 264	-10		118	5	-1 150
Eläkeveloitteet	7	1	22		-2	28
Varaukset	24	-23				1
Johdannaisinstrumentit	-46	-1	7			-40
Vahvistetut tappiot ja käyttämättömät hyvitykset	80	-7		-3		70
Muut erät	-13	44			-1	30
<b>Laskennalliset verot netto</b>	<b>-1 212</b>	<b>5</b>	<b>29</b>	<b>115</b>	<b>2</b>	<b>-1 061</b>

Laskennalliset verosaamiset ja verovelat on vähennetty toisistaan vain siinä tapauksessa, kun ne voidaan laillisesti toimeenpantavissa olevan oikeuden nojalla kuitata keskenään ja ne liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin.

Laskennallinen verovelka, 8 miljoonaa euroa (2013: 7), on kirjattu virolaisista tytäryhtiöistä odotettavan voitonjaon vuoksi. Kotiuttamattomat voitot liittyen kyseisiin yhtiöihin olivat 31.12.2014 yhteensä 38 miljoonaa euroa (2013: 32).

Laskennallisen veron muutos liittyy pääasiassa kurssieroihin Venäjällä ja Ruotsissa, joiden vaikutus laskennallisiin veroihin oli 115 miljoonaa euroa.

### Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos vuonna 2013

Laskennalliset verot taseessa, milj. euroa	1.1.2013	Muutos	31.12.2013
Laskennalliset verosaamiset	169	-43	126
Laskennalliset verovelat	-1 561	223	-1 338
<b>Laskennalliset verot netto</b>	<b>-1 392</b>	<b>180</b>	<b>-1 212</b>



milj. euroa	1.1.2013	Tuloslas- kelmaan kirjatut erät	Muihin laajan tulok- sen eriin kirjatut erät	Kurssi- erot, erien väliset siirrot ja muut muutokset	Tytär- yritysten ostot/ myynnit ja myytä- vänä olevat omaisuuserät	31.12.2013
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-1 505	55		45	141	-1 264
Eläkeveloitteet	22	2	-17			7
Varaukset	42	-18				24
Johdannaisinstrumentit	-29	-9	-8			-46
Vahvistetut tappiot ja käyttämättömät hyvitykset	80					80
Muut erät	-2	-12				-13
<b>Laskennalliset verot netto</b>	<b>-1 392</b>	<b>18</b>	<b>-25</b>	<b>45</b>	<b>141</b>	<b>-1 212</b>

Yritysmyyntien ja -ostojen sekä myytävissä olevien pitkäaikaisten varojen aiheuttama laskennallisten verojen muutos vuonna 2013 liittyy pääasiassa Fortum Sähkönsiirto Oy:n ja Fortum Espoo Distribution Oy:n osakkeiden myyntiin vuonna 2014.

[Lisätietoja liitteessä 9 Myytävänä olevat omaisuuserät.](#)

Laskennallinen verosaaminen vahvistetuista tappioista on kirjattu siihen määrään saakka, kun on todennäköistä, että niitä voidaan käyttää tulevia verotettavia tuloja vastaan. Kirjatut laskennalliset verosaamiset liittyvät vahvistettuihin tappioihin, joilla ei ole varsinaista vanhentumisaikaa tai joilla on vanhentumisaika, kuten alla on määritetty.

#### Vahvistetut tappiot vuoden lopussa

milj. euroa	2014		2013	
	Vahvis- tetut tappiot	Lasken- nallinen verosaa- minen	Vahvis- tetut tappiot	Lasken- nallinen verosaa- minen
Vahvistetut tappiot, joilla ei ole vanhentumisaikaa	29	4	6	2
Vahvistetut tappiot, joilla on vanhentumisaika	260	66	320	78
<b>Yhteensä</b>	<b>289</b>	<b>70</b>	<b>327</b>	<b>80</b>

Taseeseen ei ole kirjattu 50 miljoonan euron (2013: 47) laskennallista verosaamista, koska verosaamisen realisoituminen ei ole todennäköistä. Kirjaamaton laskennallinen verosaaminen liittyy pääosin vahvistettuihin tappioihin, joiden käyttäminen tulevaisuudessa on epävarmaa.

## 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

milj. euroa	2014	2013
<b>Taseeseen sisältyvät erät</b>		
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	774	744
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	774	744
<b>Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta</b>		
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 084	1 059
Rahastotavoite	1 074	1 039
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 039	1 005

### 30.1 Ydinvoimaan liittyvät varaukset

Uudistetun ydinenergialain mukaisesti Fortum teki Työ- ja elinkeinoministeriölle esityksen Loviisan ydinvoimalaitoksen ydinjätehuoltovastuusta kesäkuun 2013 lopussa. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää ydinenergialain mukaisesti lasketun vastuun määrän vuosittain joulukuussa. Vastuun määrä perustuu kolmen vuoden välein tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Uutta teknistä suunnitelmaa vastaava kustannusarvio päivitettiin vuoden 2013 alkupuolella. Päivitetyt teknisen suunnitelman seurauksena laillisen vastuun määrä kasvoi, sillä käytetyn ydinpolttoaineen välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyvien tulevien kustannusten odotetaan nousevan.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen perustuva ydinenergialain mukainen vastuu vuoden 2014 lopussa on 1 084 miljoonaa euroa (2013: 1 059). Ydinvoimavaruksen IAS 37:n mukaisesti laskettu tasearvo on kasvanut 30 miljoonalla eurolla edellisen vuoden lopun arvosta, ja se on yhteensä 774 miljoonaa euroa joulukuun 2014 lopussa. Lainmukaisen vastuun ja taseeseen kirjatun varauksen välinen ero johtuu pääsääntöisesti siitä, että lainmukaista vastuuta ei ole diskontattu nettonykyarvoon.

[Katso liitetieto 19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.](#)

### Ydinvoimaan liittyvät varaukset

milj. euroa	2014	2013
<b>1.1.</b>	<b>744</b>	<b>678</b>
Varausten lisäykset	11	51
Käytetyt varaukset	-24	-20
Diskonttauksesta johtuvat muutokset	43	35
<b>31.12.</b>	<b>774</b>	<b>744</b>
Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo	774	744

### 30.2 Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomen ydinenergialain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Ehdotetun vastuun noususta johtuen Fortum on hakenut, perustuen ydinenergialakiin, ydinjätehuoltorahaston maksujen jaksotusta kolmelle vuodelle. Työ- ja elinkeinoministeriö hyväksyi esityksen joulukuussa 2013.

Ydinjätehuoltorahasto on IFRS-näkökulmasta yllähoitettu 265 miljoonalla eurolla (2013: 261), koska Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 31.12.2014 oli 1 039 miljoonaa euroa (2013: 1 005) ja taseessa esitetty osuuden arvo oli 774 miljoonaa euroa (2013: 744).

Tilikauden liikevoittoon on kirjattu negatiivinen -3 miljoonan euron (2013: +23) suuruinen vaikutus. Kyseiset erät sisältyvät Power-segmentin vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin, joten ne eivät ole mukana vertailukelpoisessa liikevoitossa. Katso liitetieto 5 Segmenttiraportointi ja liitetieto 6 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy yllähoitettuna IFRS:n näkökulmasta, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon aina, kun IAS 37:n mukainen diskontattu varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus liikevoittoon kirjataan, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin IAS 37 mukaisen diskontatun varauksen kasvu.

### 30.2.1 Rahastotavoite

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää rahastotavoitteesta vuosittain joulukuussa, kun lainmukainen vastuu on päätetty. Rahastotavoitteen ja Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden välinen ero maksetaan vuosittain vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana.

Rahastotavoite, joka vastaa uutta lainmukaista vastuuta ja ydinjätehuoltorahaston maksujen jaksottamisesta tehtyä päätöstä, on yhteensä 1 074 miljoonaa euroa (2013: 1 039). Suomen ydinenergialain mukaan annetuin kiinteistökiinnityksin ja muilla vakuuksilla katetaan myös odottamattomat tapahtumat.

[Katso myös liitetieto 35 Pantatut varat](#)  
[ja liitetieto 38 Vastuut.](#)

### 30.3 Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain.

[Katso myös liitetieto 28 Korolliset velat](#)  
[ja liitetieto 35 Pantatut varat.](#)

### 30.4 Osakkuusyhtymät

Fortum on saanut vuoden lopulla ydinvoimaa tuottavien osakkuusyhtiönsä (Teollisuuden Voima Oyj, OKG AB ja Forsmarks Kraftgrupp AB) päivitetty ydinjätehuollon kustannusennusteet. Niiden mukainen vaikutus osuuteen osakkuusyhtymien tuloksesta vuonna 2014 oli positiivinen, +2 miljoonaa euroa, joka sisälsi -1 miljoonaa euroa ydinjätehuoltorahaston tasearvon pienentämistä. Vuonna 2013 vastaava vaikutus oli +17 miljoonaa euroa, joka puolestaan sisälsi -5 miljoonaa euroa ydinjätehuoltorahaston tasearvon pienentämistä. Suomen ydinjätehuoltorahasto on IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettu, kun taas Ruotsin ydinjätehuoltorahaston on arvioitu olevan hieman alle varauksien määrän vuoden 2014 lopussa.

Fortum on lain edellyttämällä tavalla pantannut omaisuutta Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastoille osakkuusyhtymiensä puolesta sen vakuudeksi, että voimalaitoksen käytöstäpoistamisesta ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamisesta syntyviä tulevia kustannuksia varten on riittävästi varoja.

Fortum käyttää oikeuttaan lainata varoja Valtion ydinjätehuoltorahastolta Teollisuuden Voima Oyj:n osakeomistuksensa mukaan.

[Katso myös liitetieto 38 Vastuut.](#)

## 31 Muut varaukset

milj. euroa	2014				2013			
	Tuotanto- kapasi- teettia koske- vat ehdot	Ympäris- töva- raukset	Muut varauk- set	Yhteensä	Tuotanto- kapasi- teettia koske- vat ehdot	Ympäris- töva- raukset	Muut varauk- set	Yhteensä
<b>1.1.</b>	<b>103</b>	<b>2</b>	<b>12</b>	<b>117</b>	<b>178</b>	<b>4</b>	<b>24</b>	<b>206</b>
Varausten lisäykset	0	0	22	22	0	1	9	9
Käytetyt varaukset	-14	0	-4	-18	-24	-2	-11	-37
Varausten purku	-4	0	-3	-7	-48	0	-10	-57
Diskonttauksen purkautuminen	6	0	0	6	12	0	0	12
Kurssierot	-35	0	-3	-39	-16	0	0	-16
<b>31.12.</b>	<b>56</b>	<b>2</b>	<b>24</b>	<b>82</b>	<b>103</b>	<b>2</b>	<b>12</b>	<b>117</b>
Josta lyhytaikaiset varaukset <sup>1)</sup>	56	0	10	66	20	0	3	23
Josta pitkäaikaiset varaukset	0	2	15	17	83	2	10	94

[1\) Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma, katso liite 34.](#)

Fortumin Venäjällä käynnissä olevaan mittavaan investointiohjelmaan liittyy tulevaa tuotantokapasiteettia koskevia ehtoja. Ehtojen mukaan Fortumilta voidaan periä sakkomaksuja, mikäli investointiohjelman tuoman uuden tuotantokapasiteetin käyttöönotto merkittävästi lykkääntyy tai investointisopimuksen pääehdot eivät muulta osin täyty. Mahdollisia sakkoja varten tehdyn varauksen määrä arvioidaan uudelleen jokaisena tilinpäätöshetkenä. Uudelleenarviointi kattaa investointiohjelman mukaiset vielä keskeneräiset voimalaitokset ja näiden arvioidussa käyttöönottoajankohdassa sekä riskeissä tapahtuneet muutokset. Vuoden 2014 aikana varausta purettiin tulokseen 4 miljoonaa euroa liittyen Nyagan 2:n sakkujen pienenemiseen. Jäljellä oleva varaus oli 56 miljoonaa euroa vuoden 2014 lopussa (2013: 103). Maksetut sakkomaksut vuoden 2014 aikana olivat 14 miljoonaa euroa (2013: 24). Diskonttauksesta johtuva varauksen kasvu vuoden 2014 aikana oli 6 miljoonaa euroa (2013: 12), joka on kirjattu muihin rahoituseriin.

Ympäristövaraukset liittyvät pääosin pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseen. Suurin osa varauksesta arvioidaan käytettäväksi seuraavan kymmenen vuoden kuluessa.

Muihin varauksiin sisältyy uudelleenjärjestelyvarauksia 1 miljoonaa euroa (2013: 2).

Muut varaukset sisältävät myös vakuutusmaksuvarauksia sekä verovaateisiin ja tappiollisiin sopimuksiin liittyviä varauksia. Varaukset arvioidaan käytettävän 2-5 vuoden kuluessa.

[Tietoja ydinvoimalaitosten käytöstä poistamiseen ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamiseen liittyvistä varauksista, katso kohta 30.](#)

# 32 Eläkevelvoitteet

## Fortumin eläkejärjestelyt

### Suomi

Suomessa merkittävin työeläkejärjestelmä on TyEL, jossa etuudet määräytyvät suoraan etuudensaajan ansioiden perusteella. Nämä eläkejärjestelyt on hoidettu eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja ne käsitellään maksupohjaisina eläkejärjestelyinä. TyEL-järjestelmän etuudet ovat vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys ja perhe-eläke. Lisäksi osalla suomalaisista työntekijöistä on lisäeläketurva, joka oikeuttaa tietyn suuruiseen etuuteen eläkkeelle jäännin jälkeen. Nämä lisäeläketurvat on järjestetty yhtiön omassa eläkesäätiössä tai eläkevakuutusyhtiöiden kautta. Vakuutusyhtiöiden kautta järjestetyt lisäeläkkeet sisältävät vanhuuseläkkeen ja hautausavun ja Fortumin eläkesäätiössä järjestetyt lisäeläkkeet vanhuus-, varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, perhe-eläkkeet ja hautausavun.

Eläkesäätiö on suljettu säätiö, jota hallinnoi sekä työnantajien että työntekijöiden edustajista koostuva hallitus. Säätiö toimii Finanssivalvonnan (FIVA) sääntöjen mukaan. Eläkevelan tulee olla sääntöjen mukaan täysin katettu. Kansallinen etuuspohjaisiin järjestelyihin liittyvä velvoite lasketaan niin, että luvuttu etuus on täysin katettu eläkkeelle siirtymiseen asti. Eläkkeelle siirtymisen jälkeen maksettavat etuudet tarkistetaan vuosittain TyEL-indeksin mukaan. Luvatut etuudet on määritetty säätiön säännöissä, joiden mukaan etuuden määrä lasketaan osuutena palkkasummasta. Osuus on useimmiten 66 % palkasta. Etuuden laskennassa käytettävä palkkasumma on viimeisten kymmenen vuoden keskimääräinen palkka, jota on tarkistettu yleisellä ansiotasoindeksillä.

### Ruotsi

Ruotsissa konsernilla on useita etuus- ja maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, kuten yleinen ITP-järjestelmä sekä PA-KL- ja PA-KFS -järjestelmät, joihin aiemmin kunnan omistamissa yhtiöissä palveluksessa olevat työntekijät ovat oikeutettuja. Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ovat täysimääräisesti katettuja ja on rahoitettu osittain Fortumin eläkesäätiön ja osittain vakuutusmaksujen kautta. Eläkejärjestelyihin sisältyvät normaali ja täydentävä vanhuuseläke sekä perhe- ja työkyvyttömyyseläke. Merkittävin eläkejärjestely on tietyt ikäehdot täyttävien, pysyvässä työsuhteessa olevien toimihenkilöiden ITP-järjestelmä, johon myös määräaikaisten työntekijät ovat oikeutettuja tietyn odotusajan jälkeen. Saadakseen täyden eläkkeen työntekijällä on oltava ennakoitu eläkkeeseen oikeuttava työjakso, työn aloittamisesta eläkeikään saakka, vähintään 30 vuoden ajan.

Ruotsin eläkesäätiötä hallinnoi hallitus, joka koostuu sekä työnantajien että työntekijöiden edustajista. Säätiön toimintaa säätelee Ruotsin laki (no. 1967:531) ja se toimii Ruotsin arvopaperimarkkinaviranomaisen sekä lääninhallituksen sääntelyn ja valvonnan alaisena. Säätiön varat toimivat vakuutena etuuspohjaisille eläkevelvoitteille eikä säätiöllä ole varsinaisiin eläkemaksuihin liittyviä velvoitteita. Työnantajalla on oltava eläkevelvoitteelle vakuutus Ruotsin keskinäisen eläkevakuutusyhtiö PRI Pensionsgarantin kautta. Velan ei tarvitse säännösten mukaan olla täysin katettu säätiössä.

Useaa työnantajaa koskeva osuus ITP-eläkejärjestelystä, joka katetaan Alectaan suoritettavilla eläkemaksuilla (Fortumissa kollektiiviset perhe-eläkkeet), käsitellään maksupohjaisena järjestelyinä, koska ei ole olemassa yhdenmukaista ja luotettavaa perustaa allokoida varat ja velvoitteet ITP-järjestelmään osallistuvien kesken. Syy tähän on se, että järjestelmän ehtojen perusteella ei ole mahdollista määrittää miten yli- tai alijäämä vaikuttaa tuleviin maksuihin.

### Muiden maiden eläkejärjestelyt

Fortumin venäläisten ja puolalaisten yhtiöiden eläkkeet katetaan pääosin maksuilla valtiollisiin eläkejärjestelyihin. Nämä järjestelyt ovat maksupohjaisia järjestelyjä. Näiden lisäksi Fortum osallistuu työnantajakohtaisiin etuuspohjaisiin järjestelyihin, joista on erikseen sovittu työehtosopimuksissa. Nämä etuuspohjaiset järjestelyt ovat rahastoimattomia ja yhtiö suorittaa etuuskien maksut sitä mukaa, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Näihin järjestelyihin liittyy eläkemaksujen lisäksi kertaluonteisia etuuksia, jotka maksetaan esimerkiksi työntekijän kuoleman- tai työkyvyttömyystapauksissa sekä huomionosoituksina merkkipäivinä tai ansioituneille työntekijöille tai entisille työntekijöille maksettavina huomionosoituksina.

Norjalaisilla yhtiöillä on eläkejärjestelyjä, jotka ovat yleisiä kuntatyönantajilla Norjassa. Nämä etuuspohjaiset eläkejärjestelyt sisältävät vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen, mukaan lukien Norjan kansallisen eläkejärjestelmän (Folketrygden) mukaiset eläke-etuudet. Eläkevastuut ovat Norjan vakuutuslainsäädännön mukaisesti täysimääräisesti katettuja.

Muissa maissa eläkejärjestelyt perustuvat paikallisiin määräyksiin ja käytäntöihin, pääasiassa järjestelyt ovat maksuperusteisia eläkejärjestelyjä.

## Merkittävimmät eläkejärjestelyihin liittyvät riskit - Ruotsi ja Suomi

### Yleiset riskit

Ruotsi - Koska eläkesäätiö on eriytetty rahastoista, Fortumilla ei ole veloitetta suorittaa lisämaksuja eläkesäätiöön, vaikka rahastolla ei olisikaan riittävästi varoja veloitteidensa kattamiseksi. Jos rahaston varojen määrä laskee Ruotsin lainsäädännön edellyttämän tason alapuolelle, Fortumin vakuutusmaksut eläkeyhtiö PRI:hin kuitenkin kasvavat.

Suomi - Jos rahaston varojen tuotto ei riitä kattamaan eläkevelvoitteen kasvua ja etuuksien maksua tilikauden aikana, työnantajan tulee kattaa alijäämä lisämaksuilla, jollei rahaston oma pääoma ole riittävä.

### Diskonntauskoron muutokset

Ruotsi - Eläkevelvoitteen laskennassa käytettävä diskonttaus korko perustuu Ruotsin vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoon. Tuoton laskennassa käytetään joukkovelkakirjalainoja, jotka vastaavat parhaiten eläkevastuiden arvioitua kestoa. Joukkovelkakirjalainojen markkinatuottojen vaihtelu muodostaa riskin eläkevelvoitteiden määrän vaihtelulle. Jos markkinatuotot laskevat, eläkevelvoitteen määrä kasvaa.

Suomi - IFRS-standardien mukaisen etuus pohjaisen eläkevelvoitteen laskennassa käytettävä diskonttaus korko riippuu yritysten joukkovelkakirjalainojen korosta tilinpäätöspäivänä. Korkojen nousu kasvattaa eläkevelvoitteen määrää, mitä tasoittaa vastaavasti kiinteän tuoton sijoitusten arvon nousu.

### Sijoitusriski ja volatilitteettiriski

Suomi - Eläkesäätiön hallitus hyväksyy vuosittain sijoitussuunnitelman, joka perustuu ulkopuolisten asiantuntijoiden suorittamaan taseanalyysiin. Säätiön varat sijoitetaan osakkeisiin ja osakerahastoihin, kiinteän tuoton instrumentteihin ja kiinteistöihin. Sijoitukset hajautetaan eri sijoitusluokkiin ja eri varainhoitajille Finanssivalvonnan sääntely huomioiden. Kiinteistö sijoituksista merkittävimmän muodostaa Fortumin pääkonttori, joka on vuokrattu Fortum Oyj:lle.

### Oletuksiin liittyvät riskit

Aktuaarilaskelmat edellyttävät oletusten tekemistä inflaatiosta, palkkatasosta sekä kuolleisuudesta. Jos toteumat poikkevat oletuksista, eläkevelvoitteesta voi muodostua arvioitua suurempi.

**Velvoitteen nykyarvon muutokset**

milj. euroa	Etuuspohjainen velvoite		Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo		Etuuspohjainen netto-omaisuuserä(-)/-velka(+)	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
<b>Tasearvo 1.1.</b>	<b>466</b>	<b>550</b>	<b>-415</b>	<b>-430</b>	<b>51</b>	<b>119</b>
<b>Tuloslaskelmaan kirjatut erät</b>						
Työsuoritukseen perustuva meno	7	11	0	0	7	11
Aiempaan työsuoritukseen perustuva meno	1	0	0	0	1	0
Velvoitteen täyttämisestä johtuvat voitot tai tappiot	-7	-41	6	3	-1	-38
Nettokorko <sup>1)</sup>	14	15	-13	-12	1	4
	<b>15</b>	<b>-14</b>	<b>-7</b>	<b>-8</b>	<b>8</b>	<b>-23</b>
<b>Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut erät</b>						
Uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot(+)/tappiot(-)	115	-38	-15	-22	101	-60
Väestörakenne oletuksien muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	0	0			0	0
Taloudellisten oletuksien muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	120	-52			120	-52
Kokemusperäisistä tarkistuksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	-4	14			-4	14
Järjestelmään kuuluvien varojen tuotto (poislukien tuloslaskelmaan kirjattu nettokorko)			-15	-22	-15	-22
Kurssierot	-12	-12	9	8	-3	-4
	<b>103</b>	<b>-50</b>	<b>-6</b>	<b>-14</b>	<b>97</b>	<b>-63</b>
<b>Muut</b>						
Työnantajan suorittamat maksut järjestelyyn			-2	-6	-2	-6
Maksetut etuudet	-17	-19	13	14	-4	-6
Vähennykset liittyen tytäryhtiömyynteihin	-27		17		-10	
Vakuutusyhtiöön siirretyt varat Ruotsissa				29		29
<b>Tasearvo 31.12.</b>	<b>540</b>	<b>466</b>	<b>-400</b>	<b>-415</b>	<b>140</b>	<b>51</b>
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo					532	456
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo					-400	-415
<b>Rahastoitu määrä</b>					<b>133</b>	<b>41</b>
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo <sup>2)</sup>					7	10
<b>Nettomääräinen eläkevelvoite</b>					<b>140</b>	<b>50</b>
Etuuspohjainen eläkevelvoite taseen pitkäaikaisissa veloissa					140	50
Etuuspohjainen eläkevelvoite taseen pitkäaikaisissa varoissa					0	0
<b>Etuuspohjainen netto-omaisuuserä(-)/-velka(+)</b>					<b>140</b>	<b>50</b>
<b>taseessa</b>					<b>140</b>	<b>50</b>

1) Nettokorko on tuloslaskelmassa esitetty rahoituserissä, muut etuuspohjaisiin järjestelyihin liittyvät kulut sisältyvät henkilöstökuluun (rivit etuuspohjaiset järjestelyt ja osa summasta rivillä etuuspohjaisten järjestelyiden vakuuttaminen liitetiedon 12 Henkilöstökulut henkilöstökulu erittelyssä).

2) Rahastoimattomat veloitteet liittyvät Venäjän ja Puolan eläkejärjestelyihin.

Vuoden 2014 lopussa yhteensä 1 230 (2013: 1 498) Fortumin työntekijää kuului etuuspohjaisiin eläkejärjestelmiin, jotka tarjoavat eläke-etuuksia. Vuoden 2014 aikana eläkkeitä tai vastaavia etuuksia maksettiin yhteensä 2 929 (2013: 3 196) henkilölle.

Eläkejärjestelyihin liittyvien maksusuoritusten arvioidaan olevan 9 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen

milj. euroa	2014	2013
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	129	169
Velkainstrumentit	133	115
Rahat ja pankkisaamiset	38	23
Kiinteistöt, joista konsernin omassa käytössä 67 miljoonaa euroa (2013: 74)	72	81
Fortum Oyj:n omat osakkeet	5	5
Muut varat	23	22
<b>Yhteensä</b>	<b>400</b>	<b>415</b>

Kun eläkejärjestely on rahoitettu vakuutusyhtiössä, järjestelyyn kuuluvien varojen jakauma ei ole ollut käytettävissä. Tällöin varat on sisällytetty erään 'Muut varat'.

Järjestelyyn kuuluvien varojen toteutunut tuotto Suomessa ja Ruotsissa oli 27 miljoonaa euroa (2013: 23).

Taseeseen kirjatut määrät maittain 2014

milj. euroa	Suomi	Ruotsi	Muut maat	Yhteensä
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	354	170	9	532
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-264	-130	-5	-400
<b>Alijäämä(+)/Ylijäämä(-)</b>	<b>90</b>	<b>39</b>	<b>3</b>	<b>133</b>
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo			7	7
<b>Nettomääräinen omaisuuserä(-)/velka(+) taseessa</b>	<b>90</b>	<b>39</b>	<b>11</b>	<b>140</b>
Etuuspohjainen eläkesaatava taseen varoissa	0	0	0	0
<b>Etuuspohjainen eläkevelvoite</b>	<b>90</b>	<b>39</b>	<b>11</b>	<b>140</b>

Taseeseen kirjatut määrät maittain 2013

milj. euroa	Suomi	Ruotsi	Muut maat	Yhteensä
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	281	136	38	456
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-262	-127	-25	-415
<b>Alijäämä(+)/Ylijäämä(-)</b>	<b>19</b>	<b>9</b>	<b>13</b>	<b>41</b>
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo			10	10
<b>Nettomääräinen omaisuuserä(-)/velka(+) taseessa</b>	<b>19</b>	<b>9</b>	<b>23</b>	<b>50</b>
Etuuspohjainen eläkesaatava taseen varoissa	0	0	0	0
<b>Etuuspohjainen eläkevelvoite</b>	<b>19</b>	<b>9</b>	<b>23</b>	<b>50</b>

Tärkeimmät vakuutusmatemaattiset oletukset

	2014				2013			
	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Muut maat	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Muut maat
Diskonttauskorko, %	1,30	2,50	9,00	3,00	3,02	3,90	7,50	4,11
Tuleva palkankorotus, %	2,20	3,00	7,50	3,25	2,20	3,00	7,50	3,72
Etuuksien korotukset, %	2,10	2,00	6,50	2,23	2,10	2,00	6,00	2,80
Inflaatio, %	2,00	2,00	6,50	1,75	2,00	2,00	6,00	1,89

Suomessa käytetty diskonttauskorkokanta perustuu eurooppalaisten yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen viitekorkoihin, jotka vastaavat parhaiten etuuspohjaisten eläkevastuiden arvioitua kestoa. Ruotsissa käytetty diskonttauskorkokanta perustuu ruotsalaisiin vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen tuottoihin ja Norjassa norjalaisiin vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen tuottoihin, jotka vastaavat parhaiten etuuspohjaisten



eläkevastuiden arvioitua kestoja. Ruotsalaisia ja norjalaisia vakuudellisia joukkovelkakirjalainoja pidetään korkealaatuisina niiden vakuutena olevan varallisuuden johdosta. Venäjällä on diskonttauskoron perustana käytetty näiden valtioiden pitkäaikaisten joukkovelkakirjojen viitekorkoja, jotka ovat yhdenmukaisia sekä käytetyn valuutan että etuus pohjaisten eläkevastuiden arvioidun keston kanssa.

Elinajanodotus on odotettu jäljellä oleva elinikä tietyssä iässä:

Pitkäikäisyys 65-vuotiaana	Suomi	Ruotsi
45 - mies	20,6	21,6
45 - nainen	26,4	24,1
65 - mies	19,0	19,6
65 - nainen	24,7	22,8

Diskonttauskorko, inflaatio-oletus ja tuleva palkankorotusoletus ovat tärkeimpiä etuus pohjaisten eläkevastuiden laskennassa käytettyjä oletuksia. Alla on esitetty puolen prosenttiyksikön oletuksen muutoksen vaikutus vuoden 2014 lopun etuus pohjaisen veloitteen määrään, pitäen muut laskelmissa käytetyt muuttajat ennallaan.

### Etuus pohjaisen veloitteen herkkyys muutoksille keskeisissä oletuksissa

Oletuksen muutos	Vaikutus eläkeveloitteeseen lisäys+ / vähennys -	
	Suomi	Ruotsi
0,5 % lisäys diskonttauskorossa	-8%	-11%
0,5 % vähennys diskonttauskorossa	9%	12%
0,5 % lisäys etuuksien korotus oletuksessa	7%	10%
0,5 % vähennys etuuksien korotus oletuksessa	-6%	-9%
0,5 % lisäys palkankorotus oletuksessa	1%	3%
0,5 % vähennys palkankorotus oletuksessa	-1%	-3%

Käytetyt menetelmät herkkyysanalyysin laatimisessa ei muuttunut verrattuna edelliseen kauteen. Muutos kuolevuus oletukseen niin että elinikä nousee yhdellä vuodella lisäisi nettovelkaa Suomessa ja Ruotsissa yhteensä 21 miljoonaa euroa (16,6 %).

### Diskonttaamattoman eläkevastuun maturiteettijakauma Suomessa ja Ruotsissa vuoden 2014 lopussa

milj. euroa	Tulevat maksut
Alle 1 vuoden sisällä erääntyvät	16
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	71
5-10 vuoden sisällä erääntyvät	93
10-20 vuoden sisällä erääntyvät	180
20-30 vuoden sisällä erääntyvät	145
Yli 30 vuoden kuluttua erääntyvät	120

Eläkeveloitteen painotettu keskimääräinen kesto Suomessa ja Ruotsissa oli vuoden 2014 lopussa 16,9 vuotta.

## 33 Muut pitkäaikaiset velat

milj. euroa	2014	2013
Liittymismaksut	110	417
Muut velat	44	38
Siirrot myytävissä oleviin omaisuuseriin	0	-306
<b>Yhteensä</b>	<b>154</b>	<b>148</b>

Palautettavat kaukolämpöverkon liittymismaksut Suomessa ovat yhteensä 110 miljoonaa euroa (2013: 111).

## 34 Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma

milj. euroa	2014	2013
Ostovelat	298	386
Siirtovelat		
Lomapalkkavelka ja muut henkilöstökulujaksotukset	71	73
Korkovelat	205	254
Muut siirtovelat	64	79
Muut velat		
ALV-velka	35	26
Verovelka	35	11
Energiaerot	12	31
Saadut ennakkomaksut	33	52
Lyhytaikaiset varaukset <sup>1)</sup>	66	23
Muut velat	69	132
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	0	-73
<b>Yhteensä</b>	<b>888</b>	<b>994</b>

[1\) Katso myös liitetieto 31 Muut varaukset.](#)

Johdon arvion mukaan ostovelkojen ja muiden velkojen käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta.

## 35 Pantatut varat

milj. euroa	2014	2013
Omasta puolesta annetut		
Lainat		
Pantit	292	301
Kiinteistökiinnitykset	137	137
Muut sitoumukset		
Kiinteistökiinnitykset	137	103
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Pantit ja kiinteistökiinnitykset	0	3

### 35.1 Velkojen vakuudeksi pantatut varat

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa Valtion ydinjätehuoltorahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 31.12.2014 oli 269 miljoonaa euroa (2013: 269).

Pantit -erään kuuluvat myös pankkitalletukset 3 miljoonaa euroa (2013: 12), jotka on annettu Nasdaq Commodities ja kansainvälisten ICE- ja EEX-pörssien kanssa käytävän sähkökaupan ja hiilidioksidipäästöoikeuksilla käytävän kaupan vakuudeksi.

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (2013: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (2013: 41) kiinteistökiinnitykset.

[Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 28 Korolliset velat.](#)

### 35.2 Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Fortum on antanut Työ- ja elinkeinoministeriölle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä, arvoltaan 137 miljoonaa euroa (2013: 103). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainamukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistoon ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Vakuuksien määrä tarkistetaan vuosittain kesäkuussa edellisen vuoden lopulla päätetyn laillisen vastuun ja rahastotavoitteen perusteella. Vuosittaisen päivityksen seurauksena kiinteistökiinnitysten määrä nousi 34 miljoonalla eurolla.

[Katso myös liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat](#)  
[ja liitetieto 38 Vastuut.](#)

# 36 Leasingsopimukset

## 36.1 Fortum vuokralleantajana

### Muut vuokrasopimukset

Tuloslaskelmaan kirjatut vuokratulot olivat 1 miljoonaa euroa (2013: 1).

#### Muihin vuokrasopimukseen perustuvien saamisten erääntymisaikat

milj. euroa	2014	2013
Vuoden kuluessa	2	6
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	4	1
Yli viiden vuoden kuluttua	1	2
<b>Yhteensä</b>	<b>8</b>	<b>9</b>

#### Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet

milj. euroa	2014	2013
Hankintameno	4	4
Kertyneet poistot 1.1.	-1	-1
Tiilikauden poistot	0	0
<b>Tasearvo</b>	<b>3</b>	<b>2</b>

### Rahoitusleasingsopimukset

Fortumilla ei ole merkittäviä rahoitusleasingjärjestelyjä, joissa konserni toimii vuokralleantajana.

## 36.2 Fortum vuokralleottajana

### Muut vuokrasopimukset

Fortum on tehnyt useita muita ei-purettavissa olevia vuokrasopimuksia toimistolaitteista ja autoista. Osaan näistä sopimuksista liittyy oikeus uusia sopimus. Muiden ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettaviksi tulevien vähimmäisvuokrien erääntymisaikat on esitetty alla olevassa taulukossa. Vuokramaksut, jotka olivat 16 miljoonaa euroa (2013: 28), sisältyvät tuloslaskelman muihin kuluihin. Tuleviin vähimmäisvuokramaksuihin sisältyy pitkäaikaisten maanvuokrasopimusten vuokramaksuja.

#### Tulevien vähimmäisvuokramaksujen kokonaismäärä

milj. euroa	2014	2013
Vuoden kuluessa	24	27
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	43	47
Yli viiden vuoden kuluttua	76	108
<b>Yhteensä</b>	<b>142</b>	<b>181</b>

### Rahoitusleasingsopimukset

Fortumilla ei ole merkittäviä rahoitusleasingjärjestelyjä, joissa konserni toimii vuokralleottajana.

## 37 Investointisitoumukset

milj. euroa	2014	2013
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	458	524
Aineettomat hyödykkeet	3	6
<b>Yhteensä</b>	<b>461</b>	<b>530</b>

Investointisitoumukset ovat investointeihin liittyviä sitoumuksia, joita ei ole kirjattu tilinpäätökseen. Investointisitoumukset ovat vähentyneet vuoden 2013 loppuun verrattuna. Sitoumukset ovat pienentyneet johtuen pääosin OAO Fortumin investointiohjelman etenemisestä ja Suomen ja Norjan Distribution liiketoiminnan myynnistä.

[Lisätietoja näihin investointisitoumuksiin liittyen on liitteessä 19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.](#)

## 38 Vastuut

milj. euroa	2014	2013
Omasta puolesta		
Muut vastuut	64	77
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Takaukset	459	514
Muut vastuut	125	125
Muiden puolesta		
Takaukset	0	3

### 38.1 Omasta puolesta annetut vastuut

Omasta puolesta annetut muut vastuut ovat 64 miljoonaa euroa joulukuun lopussa 2014 (2013: 77).

### 38.2 Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut takaukset ja muut vastuut koostuvat pääasiassa takauksista, jotka liittyvät Fortumin ydinvoimaliiketoimintaa harjoittaviin osakkuusyrityksiin Teollisuuden Voima Oyj (TVO), Forsmarks Kraftgrupp AB (FKA) ja OKG AB (OKG). Takaukset on annettu Fortumin omistussuhteiden suhteessa.

Lainsäädäntö edellyttää, että Suomessa ja Ruotsissa toimivien ydinvoimayhtiöiden on annettava vakuuksia Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastoille, joilla taataan, että voimalaitosten käytöstäpoistoon ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamiseen on riittävät varat. Suomessa Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle TVO:n puolesta omistussuhteensa mukaisen takauksen lainmukaisen vastuun kattamattoman osuuden ja odottamattomien tapahtumien vakuudeksi. Takauksien määrä tarkistetaan vuosittain kesäkuussa edellisvuoden joulukuussa päätetyn laillisen vastuun perusteella. Vuotuisen tarkistuksen seurauksena annettujen takuiden määrä oli 41 miljoonaa euroa (2013: 40).

Ruotsissa Fortum on antanut Ruotsin ydinjätehuoltorahastolle takaukset FKA:n ja OKG:n puolesta omistussuhteensa mukaisesti. Ruotsin valtio päätti joulukuussa 2011 takuiden määrästä vuosille 2012-2014, ja päätös astui voimaan syyskuussa 2012. Päätöksen seurauksena FKA:n ja OKG:n puolesta annettujen takauksien yhteismäärä on vuoden 2014 lopussa 3 696 miljoonaa Ruotsin kruunua (393 miljoonaa euroa) (2013: 417 miljoonaa euroa).

Fortum omistaa Suomessa olevasta Meri-Porin voimalaitoksesta 54,55 % ja TVO 45,45 %. Osakassopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen voimalaitoksen arvonalentumisen varalta tai mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta koskien TVO:lle kuuluvaa osuutta voimalaitoksesta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (2013: 125).

### 38.3 Muut vastuut

Fortum Oil and Gas Oy:n vuoden 2004 jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oil Oy:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 6§:n säädökseen.

## 39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

### 39.1 Tytäryitykset

Ruotsin energiainfoinonoininen (EI), joka säätelee ja valvoo jakeluverkkotariffeja Ruotsissa on julkistanut päätöksen koskien sallittuja tulorajoja vuosille 2012-2015. EI perustaa päätöksensä siirtymäsäännökseen, jonka mukaan vie 18 vuotta saavuttaa uuden mallin mukainen sallittu tuottoraja. EI:n päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen yli 80 jakeluverkkoyhtiön toimesta, jossa on mukana myös Fortum Distribution AB. Peruste Fortum Distribution AB:n valitukselle on, että uusi laskentamalli ei ole yhteensopiva voimassaolevan lainsäädännön kanssa ja että EI on käyttänyt virheellistä laskentatapaa laskiessaan pääoman keskimääräistä kustannusta (WACC). Joulukuussa 2013 oikeus antoi jakeluyhtiöiden kantaa puoltavan päätöksen kaikkia merkittäviä osa-alueita koskien. EI on valittanut päätöksestä seuraavaan oikeusasteeseen, eli kamarioikeuteen. Marraskuussa toinen oikeusaste, kamarioikeus, antoi ruotsin verkkoyhtiöitä puoltavan päätöksen. Joulukuussa 2014 EI valitti päätöksestä seuraavaan oikeusasteeseen, korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Jotta asia otetaan uudestaan harkintaan, korkeimman hallinto-oikeuden on annettava valituslupa. Päätös valitusluvasta tehdään kevään 2015 aikana.

Fortum on saanut Ruotsissa vuosittain vuosien 2009-2012 tuloverotuksia koskevia jälkiverotuspäätöksiä 2011-2013 joulukuussa sekä 2014 lokakuussa. Veroviranomaisten kannan mukaan Fortumin pitäisi maksaa lisää tuloveroa vuosilta 2009-2012 vuosina 2004-2005 ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä toteutettuun lainojen uudelleen kohdistamiseen sekä vuosilta 2010-2012 vuonna 2008 toteutuneen TGC 10:n (nykyään OAO Fortum) osakkeiden hankinnan rahoittamiseen liittyen. Veroviranomaisten vaateet perustuvat vuonna 2009 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut veroviranomaisten päätöksistä. Kaikki tapaukset ovat vireillä hallinto-oikeudessa. Tammikuussa 2015 Ruotsin veroviranomaiset ilmoittivat hallinto-oikeudelle, että he luopuvat vuotta 2010 koskevista vaateistaan TGC 10:n rahoitukseen liittyen.

Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella tilinpäätökseen ei ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarauksia. Mikäli veroviranomaisten päätökset jäävät voimaan valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 425 miljoonaa Ruotsin kruunua (45 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2009, 379 miljoonaa Ruotsin kruunua (40 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2010, arviolta 511 miljoonaa Ruotsin kruunua (54 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2011, ja 173 miljoonaa kruunua (18 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2012.

Fortum on saanut vuosien 2008-2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön. Ensimmäisen asteen tuomioistuimien Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös on perusteeton ja Fortum on valittanut asiassa valitustuomioistuimeen. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Mikäli veroviranomaisen päätöksistä tehtyä valitusta ei hyväksytä ja jälkiverotuspäätös jää voimaan, vaikutus olisi vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu. Mikäli valitus hyväksytään Fortum tulee saamaan 7 %:n koron kyseessä oleville summille.

Fortum on saanut vuoden 2007 tuloveroa koskevan jälkiverotuspäätöksen joulukuussa 2013. Veroviranomaiset katsoivat siirtohintatarkastuksen perusteella, että Fortum Oyj tekee yksityiskohtaiset liiketoimintapäätökset kaikkien konserniyhtiöiden puolesta ja tästä syystä Fortumin belgialaiseen tytäryhtiöön Fortum Project Finance NV:hen tehtyä pääomasijoitusta ei pidetä verotuksessa pääomasijoituksena, vaan uudelleen luokitellaan tytäryhtiön käyttöön annetuiksi varoiksi. Veroviranomaisten mielestä Fortum Project Finance NV:n lainasaamisilleen saama korkotuotto tulisi verottaa Suomessa eikä Belgiassa. Fortum katsoi vaateet perusteettomiksi niin perusteiltaan kuin lain tulon näkökulmasta. Fortum valitti päätöksestä.

Konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi Fortumin verovuotta 2007 koskevan oikaisuvaatimuksen 21.8.2014. Oikaisulautakunnan päätös noudattaa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessään kesäkuussa 2014 omaksumaa linjaa, jonka mukaan siirtohinnoittelusäännösten nojalla ei voida muuttaa liiketoiminnan verotuksellista luonnetta toiseksi, vaan ainoastaan puuttua tavarain tai palvelun hinnoitteluun. Ennakkopäätöksestä huolimatta Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on valittanut tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen. Jos Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valitus menestyy oikeusasteissa, vaikutus tilikauden tulokseen olisi noin 136 miljoonaa euroa vuoden 2007 osalta. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvioiden ja sitä tukevan lausunnon perusteella ole tehty asiasta verovarausta.

Joulukuussa 2014 Fortum on saanut Konserniverokeskukselta verottamatta jättämispäätöksen koskien rahoitustoimintaa Suomen ja Belgian rahoitusyhtiössä vuosina 2008-2011. Päätös annettiin vuosina 2013-2014 suoritetun siirtohinnoittelutarkastuksen perusteella ja siinä tehty linjaukset noudatti oikaisulautakunnan Fortumille antamaa päätöstä koskien vuotta 2007. Veronsaajien oikeudenvallonnalla on oikeus valittaa päätöksestä.

[Katso lisätietoa liitteestä 14 Tuloverot ja](#)

[29 Laskennalliset verot](#)

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konsernin yhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

## 39.2 Osakkuusyrietykset

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj -osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustyöt ovat pääosin valmiit ja pääkomponentit on asennettu paikoilleen. Reaktorilaitoksen suojarakennuksen paine- ja tiiveyskokeet on tehty. Automaation testaukset testikentällä Erlangenissa Saksassa jatkuivat suunnittelun ja luvituksen rinnalla. TVO sai laitostoimittajalta, AREVA-Siemens, syyskuussa 2014 lisätietoja OL3-projektin aikataulusta. Tietojen mukaan laitosyksikön säännöllinen sähköntuotanto alkaa loppuvuodesta 2018. Aikatauluarvion yksityiskohtainen tarkastelu on käynnissä.

Joulukuussa 2008 OL3 laitostoimittaja aloitti Kansainvälisen kauppakamarin sääntöjen mukaisen väliliesmenettelyn ja toimitti vaateen koskien OL3:n viivästymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Laitostoimittajan lokakuussa 2014 toimittama ja marraskuussa 2014 korjaama päivitetty rahamääräinen vaatimus on kokonaisuudessaan noin 3,4 miljardia euroa. Vaatimus kattaa rakentamisaikajänne tapahtumat vuoden 2011 kesäkuun loppuun asti.

TVO jätti asiassa vuonna 2012 kanteen ja vastineen. TVO:n lokakuussa 2014 päivittämä rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä on noin 2,3 miljardia euroa vuoden 2018 loppupuolelle asti, joka on OL3-laitostoimittajan syyskuussa 2014 toimittaman aikataulun mukaan OL3:n säännöllisen sähköntuotannon ajankohta.

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt (AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG) ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

Väliliesmenettely voi kestää useita vuosia, jona aikana vaateiden määrät voivat vielä muuttua.

# 40 Lähipiiritapahtumat

## 40.1 Suomen valtio ja valtionyhtiöt

Vuoden 2014 lopussa Suomen valtion omistusosuus yhtiön osakkeista oli 50,76 %. Eduskunta on valtuuttanut valtioneuvoston vähentämään valtion osakkeenomistusta Fortum Oyj:ssä enintään 50,1 %:iin yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

[Katso Hallituksen toimintakertomus ja siellä osio Fortumin osake ja osakkeenomistajat.](#)

Kaikki liiketoimet Fortumin ja muiden suomalaisten valtionyhtiöiden välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti. Tavanomaisessa liiketoiminnassaan osakkuusyrietysten ja muiden lähipiiriin kuuluvien tahojen kanssa Fortum toimii kaupallisin perustein, jotka ovat samat kuin kolmansien osapuolten kanssa noudatettavat ehdot, poikkeuksena tietyt osakkuusyrietykset, joita käsitellään jäljempänä tässä liitetiedossa.

Marraskuussa 2014 Fortum myi 31% omistusosuutensa Gasum Oy:n osakkeista Suomen valtiolle.

[Katso lisätietoja kaupasta liitetiedossa 8 Yrityshankinnat ja -myynnit](#)

## 40.2 Hallitus ja johtoryhmä

Fortumin johtoon kuuluvat avainhenkilöt ovat hallituksen ja johtoryhmän jäsenet. Fortumilla ei ole ollut merkittäviä liiketapahtumia hallituksen tai johtoryhmän jäsenten kanssa. Hallituksen jäsenille tai konsernin johtoryhmän jäsenille ei ollut myönnetty rahallaisia tilinpäätöspäivään mennessä. Johtoon kuuluville avainhenkilöille 2014 maksetut kokonaispalkkiot olivat (sisältäen eläke-etuudet ja sosiaalikulut) 9 miljoonaa euroa (2013: 8).

[Hallituksen ja johtoryhmän jäsenten palkkiot on esitetty liitetiedossa 12 Henkilöstökulut.](#)

## 40.3 Osakkuus- ja yhteisyrietykset

Fortum omistaa osuuksia osakkuus- ja yhteisyrietyksissä, jotka puolestaan omistavat vesivoima- ja ydinvoimalaitoksia. Osakassopimuksien nojalla jokaisella omistajalla on oikeus sähköön osakeomistuksensa suhteessa tai muiden sopimusten perusteella. Jokainen omistaja on vastuussa vastaavasta kustannusosuudesta tuotannon määrästä riippumatta. Nämä osakkuusyrietykset eivät ole voittoa tuottavia, koska omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksiin perustuvalla hinnalla, joka sisältää myös korkokulut ja valmisteverot. Hinta on yleensä markkinahintaa alempi.

[Tarkempaa tietoa osakkuus- ja yhteisyrietyksiin liittyvistä tapahtumista ja tasearvoista on liitetiedossa 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrietyksiin.](#)

## 40.4 Eläkesäätiö

Fortumin eläkesäätiöt Suomessa ja Ruotsissa ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä ja hallinnoivat eläkevaroja, jotka liittyvät eläketurvaan Suomessa ja Ruotsissa. Suomen eläkesäätiön eläkevaroihin sisältyy Fortum Oyj:n osakkeita, jotka ovat 0,03 % (2013: 0,03 %) kaikista liikkeelle lasketuista osakkeista. Eläkesäätiöiden omistamia kiinteistöjä ja huoneistoja on vuokrattu Fortumille. Fortum ei ole maksanut kannatusmaksuja eläkesäätiöille vuosina 2014-2013. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (2013: 41) kiinteistökiinnitykset.

## 41 Tilikauden jälkeiset tapahtumat

22.1.2015 Fortum ilmoitti, että Fortumin toimitusjohtaja Tapio Kuula jää 1.2.2015 työkyvyttömyyseläkkeelle. Kuula on toiminut Fortumin toimitusjohtajana vuodesta 2009. Fortumin hallitus on käynnistänyt seuraajan hakuprosessin käsittäen sekä sisäisiä että ulkoisia kandidaatteja. Talousjohtaja Timo Karttinen hoitaa myös väliaikaisesti toimitusjohtajan tehtäviä tänä aikana.

## 42 Tytäryritykset segmenteittäin 31.12.2014

● = Power and Technology

1) Vuoden aikana perustettu yritys

■ = Heat, Electricity Sales and Solutions

2) Emoyhtiön omistamat yritykset

▲ = Distribution

□ = Russia

▼ = Muut

Yrityksen nimi	Maa	Segmentti	Konsernin omistus, %
Findis Oy	2) Suomi	▼	100,0
Fortum Asiakaspalvelu Oy	2) Suomi	■	100,0
Fortum Assets Oy	Suomi	▼	100,0
Fortum C&H Oy	Suomi	▼	100,0
Fortum Growth Oy	Suomi	▼	100,0
Fortum Heat and Gas Oy	2) Suomi	● ■ ▼	100,0
Fortum Hyötytuotanto Oy	Suomi	●	100,0
Fortum Markets Oy	2) Suomi	■	100,0
Fortum Norm Oy	2) Suomi	▼	100,0
Fortum Nuclear Services Oy	Suomi	●	100,0
Fortum Power and Heat Oy	2) Suomi	● ■ ▼	100,0
Kiinteistö Oy Espoon Energiatalo	Suomi	▼	100,0
Koillis-Pohjan Energiantuotanto Oy	Suomi	●	100,0
KPPV-Sijoitus Oy	Suomi	▼	100,0
Lounais-Suomen Lämpö Oy	Suomi	▼	100,0
Oy Pauken Ab	Suomi	▼	100,0
Oy Tersil Ab	Suomi	▼	100,0
Oy Tertrade Ab	Suomi	▼	100,0
Varsinais-Suomen Sähkö Oy	Suomi	▼	100,0
FB Generation Services B.V.	Alankomaat	●	75,0
Fortum 1 B.V.	1) Alankomaat	▼	100,0
Fortum 2 B.V.	1) Alankomaat	▼	100,0
Fortum 3 B.V.	1) Alankomaat	▼	
Fortum 4 B.V.	1) Alankomaat	▼	100,0
Fortum Finance II B.V.	Alankomaat	▼	100,0



Fortum Holding B.V.	2) Alankomaat	▼	100,0
Fortum Hydro B.V.	1) Alankomaat	●	100,0
Fortum India B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum India Industry B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Power Holding B.V.	Alankomaat	●	100,0
Fortum Russia B.V.	Alankomaat	□	100,0
Fortum Russia Holding B.V.	Alankomaat	□	100,0
Fortum SAR B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Sun B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Wave Power B.V.	Alankomaat	●	100,0
PolarSolar B.V.	1) Alankomaat	■	100,0
RPH Investment B.V.	1) Alankomaat	□	100,0
Fortum Project Finance N.V.	2) Belgia	▼	100,0
Fortum Insurance Ltd	Guernsey	▼	100,0
Fortum Amrit Energy Private Limited	Intia	■	100,0
Fortum FinnSurya Energy Private Limited	Intia	■	100,0
Fortum India Private Limited	Intia	■	100,0
Fortum Tarapur Heat Private Limited	Intia	■	100,0
Fortum C&P Unlimited	Irlanti	▼	100,0
Fortum Finance Ireland Limited	2) Irlanti	▼	100,0
Fortum Energy Ltd	Iso-Britannia	▼	100,0
Fortum O&M(UK) Limited	Iso-Britannia	●	100,0
IVO Energy Limited	Iso-Britannia	●	100,0
Fortum Jelgava, SIA	Latvia	■	100,0
Fortum Latvia SIA	Latvia	■	100,0
UAB Fortum Ekosiluma	Liettua	■	100,0
UAB Fortum Heat Lietuva	Liettua	■	100,0
UAB Fortum Kaunas	1) Liettua	■	100,0
UAB Fortum Klaipeda	Liettua	■	95,0
UAB Joniskio energija	Liettua	■	66,0
UAB Svencioniu energija	Liettua	■	50,0
Fortum Baltic Investments SNC	Luxemburg	■	100,0
Fortum Investment SARL	Luxemburg	▼	100,0
Fortum L.A.M SNC.	Luxemburg	■	100,0
Fortum Luxembourg SARL	Luxemburg	▼	100,0
Fortum Sendi Prima Sdn Bhd	Malesia	●	100,0
Fortum Förvaltning AS	Norja	▼	100,0
Fortum Markets AS	Norja	■	100,0
Fortum Bytom SA	Puola	■	99,8
Fortum Power and Heat Polska Sp.z.o.o	Puola	● ■ ▼	100,0
Fortum Zabrze SA	Puola	■	99,2
Rejonowa Spółka Ciepłownicza Sp. z o.o.	Puola	■	99,8
Fortum France S.A.S	Ranska	●	100,0

Blybergs Kraftaktiebolag	Ruotsi	●	66,7
Brännälven Kraft AB	Ruotsi	●	67,0
Bullerforsens Kraft Aktiebolag	Ruotsi	●	88,0
Energikundservice Sverige AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum 1 AB	Ruotsi	□	100,0
Fortum AMCO AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum Dalälvens Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Distribution AB	Ruotsi	▲	100,0
Fortum Fastigheter AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum Generation AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Indalskraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Ljunga Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Ljusnans Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Markets AB	Ruotsi	■	100,0
Fortum Nordic AB	<sup>2)</sup> Ruotsi	▼	100,0
Fortum Power and Heat AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Produktionsnät AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Sweden AB	<sup>2)</sup> Ruotsi	▼	100,0
Fortum Vind Norr AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Älvkraft i Värmland AB	Ruotsi	●	100,0
Laforsen Produktionsnät Aktiebolag	Ruotsi	▲	80,0
Mellansvensk Kraftgrupp Aktiebolag	Ruotsi	●	86,9
Oreälvens Kraftaktiebolag	Ruotsi	●	65,0
Uddeholm Kraft Aktiebolag	Ruotsi	●	100,0
Värmlandskraft-OKG-delägarna Aktiebolag	Ruotsi	●	73,3
Fortum Service Deutschland GmbH	Saksa	●	100,0
Fortum Energi A/S	Tanska	■	100,0
Chelyabinsk Energoremont	Venäjä	□	98,2
LLC Fortum Energy OOO Fortum Energija	Venäjä	□	100,0
OAD Fortum	Venäjä	□	98,2
Tobolsk CHP Limited Liability Company	Venäjä	□	98,2
Urals Heat Network	Venäjä	□	98,2
AS Anne Soojus	Viro	■	60,0
AS Fortum Tartu	Viro	■	60,0
AS Tartu Joujaam	Viro	■	60,0
AS Tartu Keskkatlamaja	Viro	■	60,0
Fortum CFS Eesti OU	Viro	▼	100,0
Fortum Eesti AS	Viro	■	100,0

# Emoyhtiön tilinpäätös

## Tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	2014	2013
Liikevaihto	<a href="#">2</a>	76	84
Muut tuotot	<a href="#">3</a>	1 959	7
Henkilöstökulut	<a href="#">4</a>	-35	-33
Poistot ja arvonalentumiset	<a href="#">7</a>	-9	-9
Muut kulut		-72	-60
<b>Liikevoitto/-tappio</b>		<b>1 919</b>	<b>-11</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	<a href="#">5</a>	-129	-16
<b>Voitto rahoituserien jälkeen</b>		<b>1 790</b>	<b>-27</b>
Konserniavustukset <sup>1)</sup>		565	608
<b>Voitto ennen veroja</b>		<b>2 355</b>	<b>581</b>
Tuloverot	<a href="#">6</a>	-90	-104
<b>Tilikauden voitto</b>		<b>2 265</b>	<b>477</b>

1) Verotettavaa tuloa siirretty suomalaisista tytäryrityksistä emoyhtiöön.

# Tase

milj. euroa	Liite	31.12.2014	31.12.2013
<b>VASTAAVAA</b>			
<b>Pitkäaikaiset varat</b>			
Aineettomat hyödykkeet	Z	18	15
Aineelliset hyödykkeet	Z	4	13
Osuudet saman konsernin yrityksissä	Z	16 057	16 215
Osuudet saman konsernin yrityksissä	Z	6	0
Pitkäaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	Z	1 368	2 382
Pitkäaikaiset saamiset osakkuusyrittäiltä	Z	211	1
Muut osuudet ja pitkäaikaiset saamiset	Z	2	5
Laskennallinen verosaaminen		2	4
<b>Pitkäaikaiset varat yhteensä</b>		<b>17 668</b>	<b>18 635</b>
<b>Lyhytaikaiset varat</b>			
Lyhytaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	8	586	630
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrittäiltä	8	1	0
Muut lyhytaikaiset saamiset	8	170	11
Pankkitalletukset	9	505	0
Rahat ja pankkisaamiset	9	1 813	1 059
<b>Likvidit varat</b>		<b>2 318</b>	<b>1 059</b>
<b>Lyhytaikaiset varat yhteensä</b>		<b>3 075</b>	<b>1 700</b>
<b>Vastaavaa yhteensä</b>		<b>20 743</b>	<b>20 335</b>
<b>VASTATTAVAA</b>			
<b>Oma pääoma</b>			
Osaakepääoma	10		
Ylikurssirahasto		3 046	3 046
Edellisten tilikausien voitto		2 822	2 822
Tilikauden voitto		3 174	3 674
		2 265	477
<b>Oma pääoma yhteensä</b>		<b>11 307</b>	<b>10 019</b>
<b>Eläke- ja muut pakolliset varaukset</b>		<b>0</b>	<b>0</b>
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>			
<b>Pitkäaikainen vieras pääoma</b>			
Ulkoiset korolliset velat	11	5 269	6 351
Korolliset velat saman konsernin yrityksille	11	2 648	1 470
Korolliset velat osakkuusyrittäiltä	11	261	247
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		3	2
<b>Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä</b>		<b>8 181</b>	<b>8 070</b>
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma</b>			
Ulkoiset korolliset velat	11	1 083	2 025
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille	12	31	25
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat osakkuusyrittäiltä	12	3	2
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma	12	138	194
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</b>		<b>1 255</b>	<b>2 246</b>
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>		<b>9 436</b>	<b>10 316</b>
<b>Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä</b>		<b>20 743</b>	<b>20 335</b>

# Rahoituslaskelma

milj. euroa	2014	2013
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>		
Tilikauden voitto	2 265	477
<b>Oikaisuerät:</b>		
Verot	90	104
Konserniavustukset	-565	-608
Rahoitustuotot ja -kulut	129	16
Poistot ja arvonalentumiset sekä pakollisten varausten muutos	9	9
<b>Liikevoitto/-tappio ennen poistoja</b>	<b>1 928</b>	<b>-2</b>
Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua	-1 940	1
Saadut korot ja muut rahoituserät	45	60
Maksetut korot ja muut rahoituserät	-168	-229
Saadut osingot	0	210
Saadut konserniavustukset	609	574
Toteutuneet kurssierot	-283	-149
Maksetut verot	-127	-87
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>	<b>64</b>	<b>378</b>
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäykset(-)/vähennykset(+)	-6	-5
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäykset(+)/vähennykset(-)	-9	-40
<b>Käyttöpääoman muutos</b>	<b>-15</b>	<b>-45</b>
<b>Liiketoiminnan nettorahavirta yhteensä</b>	<b>49</b>	<b>333</b>
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-5	-9
Ostetut tytäryhtiöosakkeet sekä oman pääoman sijoitukset	0	-19
Ostetut osakkuusyhtiöosakkeet	-3	0
Pääoman palautukset tytäryhtiöistä	0	210
Ostetut muut osakkeet	-2	-2
Käyttöomaisuuden myynnit	0	0
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	2 093	0
Korollisten lainasaamisten ja muiden pysyvien vastaavien muutos	793	-836
<b>Investointien rahavirta</b>	<b>2 876</b>	<b>-656</b>
<b>Rahavirta ennen rahoitusta</b>	<b>2 925</b>	<b>-323</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
Pitkäaikaisten lainojen nostot	46	759
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-1 340	-526
Konsernitilivelkojen muutos	1 178	917
Lyhytaikaisten velkojen muutos	-573	406
Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille	-977	-888
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>-1 666</b>	<b>668</b>
<b>Laskelman mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)</b>	<b>1 259</b>	<b>345</b>
<b>Likvidit varat tilikauden alussa</b>	<b>1 059</b>	<b>714</b>
<b>Likvidit varat tilikauden lopussa</b>	<b>2 318</b>	<b>1 059</b>

# Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

## 1 Laadintaperiaatteet

Fortum Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain säännösten ja muiden Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

### 1.1 Liikevaihto

Liikevaihtoon luetaan myyntituotot ja myynnin kurssierot vähennettynä alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla kuten arvonlisäveroilla.

### 1.2 Muut tuotot

Muina tuottoina kirjataan omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot kuten vuokrat.

### 1.3 Ulkomaanrahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot kirjataan nettomääräisinä rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Fortum Oyj solmii johdannaissopimuksia pääasiassa kurssierojen ja korkotason hallitsemiseksi.

Tase-eriä ja muuta valuutta-asemaa suojaavat johdannaiset arvostetaan käyttämällä tilinpäätöspäivän kurssia, ja niistä aiheutuvat tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Termiinisopimusten kertyneet korot jaksotetaan tilikaudelle.

Optiopreemiot käsitellään ennakkomaksuina, kunnes optiot eräännyvät, ja muista kuin suojaustarkoituksessa tehdyistä optiosopimuksista aiheutuvat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan kuluina.

Korkoriskin hallintaan käytettyjen johdannaisten korkotuotot tai -kulut jaksotetaan sopimusajalle, ja niillä oikaistaan suojattavien lainojen korkokuluja.

### 1.4 Tuloverot

Tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot sisältävät sekä verot tilikaudelta että mahdolliset korjaukset edellisten tilikausien veroihin.

### 1.5 Tytäryhtiöosakkeet

Tytäryhtiöosakkeiden tasearvo muodostuu välittömästä hankintamenosta vähennettynä arvonalennuksilla. Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen tai sijoituksen kerryttämän arvioidun tulevan kassavirran oletetaan olevan pysyvästi pienempi kuin kirjanpitoarvo, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Jos arvonalennuksen perusteet eivät enää ole perusteltavissa tilinpäätöshetkellä, arvonalennus on peruutettava.

### 1.6 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja poistot

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvo muodostuu välittömästä hankintamenosta vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla. Kuluista aineellisista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot, jotka perustuvat hyödykkeiden odotettavissa olevaan taloudelliseen pitoaikaan.

**Poistot perustuvat seuraaviin taloudellisiin pitoaikoihin:**

Rakennukset ja rakennelmat	15 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 15 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 – 10 vuotta

## 1.7 Eläkekulut

Lakisääteiset eläkevelvoitteet katetaan pakollisella eläkevakuutuksella tai konsernin omassa eläkesäätiössä. Maksut konsernin eläkesäätiöön kirjataan tuloslaskelmaan sen määräisinä kuin aktuaarien laskelmat, jotka on tehty Suomen työntekijäin eläkelain mukaan osoittavat.

## 1.8 Osakepalkkiojärjestelmät

Fortumin johdon pitkäaikaiseen osakepalkkiojärjestelmään liittyvät kulut jaksotetaan oikeuden syntymisajanjakson aikana tuloslaskelmaan ja velaksi taseeseen.

## 1.9 Pakolliset varaukset

Vastaisuudessa toteutuvat menot ja ilmeiset menetykset, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden suorittamiseen Fortum Oyj on veloitettu tai sitoutunut ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida, kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi ja taseen pakollisiin varauksiin.

## 2.0 Tilinpäätöstietojen esittäminen

Liitetiedoissa olevat tiedot on esitetty erikseen koskien Fortumin konserniyrityksiä ja konsernin osakkuusyrityksiä.

Vuoden 2014 alusta Fortum-konserni otti käyttöön uusia IFRS standardeja. Käyttöönotto muutti AB Fortum Värme samägt med Stockholm Stad yhtiön luokittelua konsernitiilinpäätöksessä tytäryrityksestä yhteisyritykseksi. Emoyhtiön tilinpäätöksessä luokittelu on muutettu 1.1.2014 alkaen eikä vertailuvuoden tietoja ole muutettu.

# 2 Liikevaihto markkina-alueittain

milj. euroa	2014	2013
Suomi	52	65
Muut maat	24	19
<b>Yhteensä</b>	<b>76</b>	<b>84</b>

# 3 Muut tuotot

milj. euroa	2014	2013
Osakkeiden myyntivoitot	1 940	0
Vuokra- ja muut tuotot	19	7
<b>Yhteensä</b>	<b>1 959</b>	<b>7</b>

## 4 Henkilöstökulut

milj. euroa	2014	2013
Henkilöstökulut		
Palkat	28	26
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	5	5
Muut henkilösivukulut	1	1
Muut henkilöstökulut	1	1
<b>Yhteensä</b>	<b>35</b>	<b>33</b>

Tuhatta euroa	2014	2013
<b>Palkat ja palkkiot toimitusjohtajalle</b>		
Palkat ja luontoisedut <sup>1)</sup>	1 005	795
Tulospalkkiot <sup>2)</sup>	127	22
Osakepalkkiot	235	448
Eläkkeet (lakisääteiset)	188	137
Eläkkeet (vapaaehtoiset)	255	204
Sosiaalikulut	57	48
<b>Yhteensä</b>	<b>1 867</b>	<b>1 654</b>
<b>Hallituksen jäsenten palkkiot</b>	<b>477</b>	<b>455</b>

1) Summaan vaikuttaa sairausloma vuonna 2013

2) Tulospalkkiot perustuvat arvioituun summaan

Yllä mainitut palkkiot esitetään suoriteperusteisina. Maksetut palkat ja palkkiot toimitusjohtajalle vuonna 2014 olivat 1 592 tuhatta euroa (2013: 1 784).

Timo Karttinen, joka sai vastuulle toimitusjohtajan tehtävät Tapio Kuulan sairausloman aikana joulukuussa 2014, ei vastaanottanut mitään palkkioita näistä tehtävistä vuonna 2014.

Vuonna 2013 Markus Rauramo sai 80 000 euron palkkion toimitusjohtajan sijaisena toimimisesta maaliskuusta marraskuuhun 2013.

Toimitusjohtaja Tapio Kuulan eläkeikä on 63 vuotta. Eläkevastuut on hoidettu vakuutusyhtiön kautta.

Hallituksen jäsenille ei makseta palkkaa Fortumista, eikä heillä ole mahdollisuutta osallistua Fortumin tulos- tai osakepalkkiojärjestelmiin. Fortum ei myöskään maksa hallituksen palkkioista eläkemaksuja eikä yhtiöllä ole heitä koskevaa vapaaehtoista eläkejärjestelmää.

[Katso myös liitetieto 12 Henkilöstökulut ja](#)

[liitetieto 32 Eläkevelvoitteet konsernitilinpäätöksessä.](#)

	2014	2013
Henkilöstö keskimäärin	301	326



## 5 Rahoitustuotot ja -kulut

milj. euroa	2014	2013
Osinkotuotot konserniyhtiöistä	0	210
Osinkotuotot osakkuusyhtiöstä ja muista yhtiöistä	0	0
Korko- ja rahoitustuotot konserniyhtiöistä	24	27
Korko- ja rahoitustuotot osakkuusyrityksiltä	9	-
Arvonalentumiset tytäryhtiöosakkeissa	0	-44
Korko- ja muut rahoitustuotot	10	13
Kurssierot	2	1
Korko- ja rahoituskulut konserniyhtiöille	-5	-8
Muut korko- ja rahoituskulut	-169	-215
<b>Yhteensä</b>	<b>-129</b>	<b>-16</b>
<b>Korkotuotot ja -kulut yhteensä</b>		
Korkotuotot	43	40
Korkokulut	-170	-219
<b>Nettokorot</b>	<b>-127</b>	<b>-179</b>

Arvonalentumiset tytäryhtiöosakkeissa liittyvät Fortum Heat and Gas Oy:n osakkeisiin ja yhtiöltä saatuihin osingonmaksuihin. Korko- ja rahoitustuotot yhteisyrityksiltä liittyvät tuottoihin AB Fortum Värme samägt med Stockholm Stad:lta.

## 6 Tuloverot

milj. euroa	2014	2013
Verot varsinaisesta liiketoiminnasta	-23	-45
Verot konserniavustuksista	113	149
<b>Yhteensä</b>	<b>90</b>	<b>104</b>
Tilikauden verot	81	103
Aikaisempien kausien verot	7	0
Laskennallisen verovelan muutos	2	1
<b>Yhteensä</b>	<b>90</b>	<b>104</b>

[Katso lisätietoa liitetiedosta 13 Annetut vakuudet ja vastuut.](#)

## 7 Pitkäaikaiset varat

### Aineettomat hyödykkeet

milj. euroa	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
<b>Hankintameno 1.1.2014</b>	<b>49</b>
Lisäykset	9
Vähennykset	0
<b>Hankintameno 31.12.2014</b>	<b>58</b>
<b>Kertyneet poistot 1.1.2014</b>	<b>34</b>
Vähennykset	0
Tilikauden poisto	6
<b>Kertyneet poistot 31.12.2014</b>	<b>40</b>
<b>Tasearvo 31.12.2014</b>	<b>18</b>
<b>Tasearvo 31.12.2013</b>	<b>15</b>

### Aineelliset hyödykkeet

milj. euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Ennakko-maksut ja kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
<b>Hankintameno 1.1.2014</b>	<b>1</b>	<b>32</b>	<b>10</b>	<b>43</b>
Lisäykset ja siirrot erien välillä	0	2	-9	-7
Vähennykset		-1		-1
<b>Hankintameno 31.12.2014</b>	<b>1</b>	<b>33</b>	<b>1</b>	<b>35</b>
<b>Kertyneet poistot 1.1.2014</b>	<b>1</b>	<b>29</b>	<b>-</b>	<b>30</b>
Vähennykset		-1		-1
Tilikauden poisto		2		2
<b>Kertyneet poistot 31.12.2014</b>	<b>1</b>	<b>30</b>	<b>-</b>	<b>31</b>
<b>Tasearvo 31.12.2014</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>4</b>
<b>Tasearvo 31.12.2013</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>10</b>	<b>13</b>

Sijoitukset

milj. euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus-yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Saamiset osakkuus-yrityksiltä	Osuudet ja saamiset muilta	Yhteensä
<b>1.1.2014</b>	<b>17 139</b>	<b>0</b>	<b>2 382</b>	<b>1</b>	<b>7</b>	<b>19 529</b>
Uudelleenryhmittely	-6	6	-378	381	-3	0
Lisäykset <sup>1)</sup>	0	0	220	28	1	249
Vähennykset <sup>2)</sup>	-152	0	-856	-199	0	-1 207
<b>31.12.2014</b>	<b>16 981</b>	<b>6</b>	<b>1 368</b>	<b>211</b>	<b>5</b>	<b>18 571</b>
<b>Kertyneet arvonalennukset 1.1.2014 <sup>3)</sup></b>	<b>-924</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-2</b>	<b>-926</b>
Tilikauden arvonalennukset					-1	-1
<b>Kertyneet arvonalennukset 31.12.2014</b>	<b>-924</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-3</b>	<b>-927</b>
<b>Tasearvo 31.12.2014 <sup>4)</sup></b>	<b>16 057</b>	<b>6</b>	<b>1 368</b>	<b>211</b>	<b>2</b>	<b>17 644</b>

1) Osuuksia koskevat lisäykset sisältävät osakkeiden hankintamenot sekä muut oman pääoman sijoitukset ja siirrot muista osakkeista ja osuuksista osuuksiin saman konsernin yrityksissä.

2) Osuuksia koskevat vähennykset sisältävät osakkeiden myynnin ja pääoman takaisinmaksun.

3) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista saman konsernin yrityksissä liittyvät Fortum Heat and Gas Oy:n osakkeisiin ja saatuihin osingonmaksuihin.

4) Saamiset osakkuusyrityksiltä ovat pääosin AB Fortum Värme samägt med Stockholm Stad:lta, 199 miljoonaa euroa.

## 8 Lyhytaikaiset saamiset

milj. euroa	2014	2013
Lyhytaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	13	10
Muut lyhytaikaiset saamiset	564	609
Siirtosaamiset	9	11
<b>Yhteensä</b>	<b>586</b>	<b>630</b>
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	1	0
Siirtosaamiset	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>1</b>	<b>0</b>
Muut lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1	0
Muut lyhytaikaiset saamiset	2	1
Siirtosaamiset	167	10
<b>Yhteensä</b>	<b>170</b>	<b>11</b>

## 9 Likvidit varat

milj. euroa	2014	2013
Käteinen raha ja pankkitilit	1 813	1 059
Pankkitalletukset joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	505	0
<b>Likvidit varat</b>	<b>2 318</b>	<b>1 059</b>

## 10 Oman pääoman muutos

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
<b>Oma pääoma yhteensä 31.12.2013</b>	<b>3 046</b>	<b>2 822</b>	<b>4 151</b>	<b>10 019</b>
Maksetut osingot			-977	-977
Tilikauden voitto			2 265	2 265
<b>Oma pääoma yhteensä 31.12.2014</b>	<b>3 046</b>	<b>2 822</b>	<b>5 439</b>	<b>11 307</b>
<b>Oma pääoma yhteensä 31.12.2012</b>	<b>3 046</b>	<b>2 822</b>	<b>4 562</b>	<b>10 430</b>
Maksetut osingot			-888	-888
Tilikauden voitto			477	477
<b>Oma pääoma yhteensä 31.12.2013</b>	<b>3 046</b>	<b>2 822</b>	<b>4 151</b>	<b>10 019</b>
<b>milj. euroa</b>			<b>2014</b>	<b>2013</b>
Jakokelpoiset varat 31.12			5 439	4 151

# 11 Korolliset velat

## Ulkoiset korolliset velat

milj. euroa	2014	2013
Joukkovelkakirjalainat	3 974	4 725
Lainat rahoituslaitoksilta	514	681
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	781	945
<b>Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä</b>	<b>5 269</b>	<b>6 351</b>
Joukkovelkakirjalainat, lyhytaikainen osuus	660	1 103
Lainat rahoituslaitoksilta, lyhytaikainen osuus	137	49
Yritystodistukset	0	718
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	286	155
<b>Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä</b>	<b>1 083</b>	<b>2 025</b>
<b>Ulkoiset korolliset velat yhteensä</b>	<b>6 352</b>	<b>8 376</b>

## Ulkoisten korollisten velkojen erääntymisajat

milj. euroa	2014
2015	1 083
2016	835
2017	511
2018	594
2019	809
2020 ja myöhemmin	2 520
<b>Yhteensä</b>	<b>6 352</b>

## Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät ulkoiset korolliset velat

milj. euroa	2014	2013
Joukkovelkakirjalainat	1 690	2 440
Lainat rahoituslaitoksilta	49	118
Muut pitkäaikaiset velat	781	750
<b>Yhteensä</b>	<b>2 520</b>	<b>3 308</b>

## Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät muut korolliset velat

milj. euroa	2014	2013
Korolliset velat saman konsernin yrityksille	9	9
Korolliset velat osakkuusyriksille	261	248
<b>Yhteensä</b>	<b>270</b>	<b>257</b>

## 12 Ostovelat ja muut velat

milj. euroa	2014	2013
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	1	1
Muut velat	30	24
Siirtovelat	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>31</b>	<b>25</b>
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat osakkuusyrityksille		
Siirtovelat	3	2
<b>Yhteensä</b>	<b>3</b>	<b>2</b>
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	8	9
Muut velat	6	8
Siirtovelat	124	177
<b>Yhteensä</b>	<b>138</b>	<b>194</b>

## 13 Annetut vakuudet ja vastuut

milj. euroa	2014	2013
Vastuut omasta puolesta		
Muut vastuut	2	3
Vastuut tytäryritysten puolesta		
Takaukset	131	348
Vastuut osakkuusyritysten puolesta		
Takaukset	418	417
<b>Vastuut yhteensä</b>	<b>551</b>	<b>768</b>

### Vuokrasopimukset

milj. euroa	2014	2013
<b>Vuokrasopimuksista maksettavat määrät</b>		
Vuoden kuluessa maksettavat	4	4
Myöhemmin maksettavat	5	6
<b>Vuokravastuut yhteensä</b>	<b>9</b>	<b>10</b>

**Johdannaissopimukset**

milj. euroa	2014			2013		
	Kohde- etuuden arvo	Käypä arvo	Tulouttamatta	Kohde- etuuden arvo	Käypä arvo	Tulouttamatta
Korkotermit	0			56		
Koronvaihtosopimukset	5 721	155	160	6 658	105	100
Valuuttatermit <sup>1)</sup>	14 866	-77	-1	18 614	-39	5
Koron- ja valuuttanvaihtosopimukset	1 473	233	28	928	36	-2

1) Sisältää myös suljetut termiinisopimukset.

Fortum Oyj sai Suomessa vuoden 2007 tuloveroa koskevan jälkiverotuspäätöksen siirtohinnoittelua koskevassa tarkastuksessa joulukuussa 2013. Fortum valitti päätöksestä. Elokuussa 2014 Konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi Fortumin oikaisuvaatimuksen. Veronsaajien oikeudenvallonta (VOVA) on valittanut tästä päätöksestä hallinto-oikeuteen. Jos VOVA:n valitus menestyy, vaikutus tilikauden tulokseen olisi noin 136 miljoonaa euroa vuoden 2007 osalta. Oikeudellisten analyysien perusteella asiasta ei ole tehty varausta tilinpäätöksessä.

[Katso liitetieto 39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt konsernitilinpäätöksessä.](#)

## 14 Lähipiiritapahtumat

[Katso liitetieto 40 Lähipiiritapahtumat konsernitilinpäätöksessä.](#)

# Ehdotus voittovarojen käytöksi

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2014 olivat 5 438 689 036,90 euroa sisältäen tilikauden voiton 2 264 863 648,81 euroa. Tilikauden päättymisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

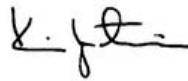
Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2014 osinkona 1,10 euroa osaketta kohti. Lisäksi hallitus esittää myös jaettavaksi lisäosinkona 0,20 euroa osaketta kohti vuodelta 2014.

3.2.2015 rekisteriin merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella kokonaisosinkona ehdotetaan jaettavaksi yhteensä 1 154 877 158,50 euroa. Hallitus esittää, että jäljellä oleva osuus voitosta jätetään omaan pääomaan.

Espoossa, 3. päivänä helmikuuta



Sari Baldauf



Kim Ignatius



Minoo Akhtarzand



Heinz-Werner Binzel



Ilona Ervasti-Vaintola



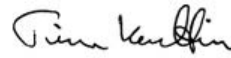
Christian Ramm-Schmidt



Petteri Taalas



Jyrki Talvitie



Timo Karttinen  
President and CEO

## Tilintarkastuskertomus

### Fortum Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Fortum Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12.2014. Tilinpäätös sisältää konsernin tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, taseen, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

### Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen

laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

### Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai



toimitusjohtaja syyllystyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisällyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet, mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen

ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

### **Lausunto konsernitilinpäätöksestä**

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

### **Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta**

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

### **Muut lausunnot**

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Espoossa, 3. helmikuuta 2015

Deloitte & Touche Oy  
KHT-yhteisö



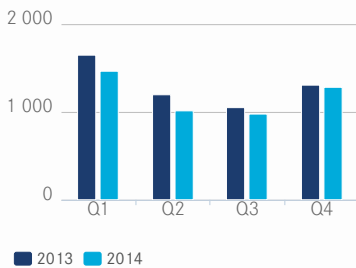
Jukka Vattulainen  
KHT

*Huom: Taloudellinen tieto neljännesvuosittain on tilintarkastamaton.*

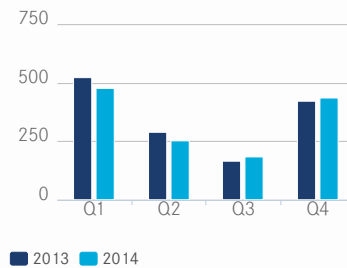
**Keskeiset tiedot konsernin tuloslaskelmasta vuosineljänneksittäin**

milj. euroa	I/ 2013	II/ 2013	III/ 2013	IV/ 2013	2013	I/ 2014	II/ 2014	III/ 2014	IV/ 2014	2014
<b>Liikevaihto</b>	1 654	1 205	1 060	1 390	5 309	1 473	1 016	976	1 285	4 751
<b>Vertailukelpoinen käyttökate</b>	664	429	336	547	1 975	627	382	309	556	1 873
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>	524	289	167	423	1 403	477	255	183	436	1 351
<b>Liikevoitto</b>	477	429	96	507	1 508	2 333	295	149	650	3 428
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	78	34	3	63	178	72	37	1	38	149
Nettorahoituskulut	-65	-75	-72	-77	-289	-64	-48	-56	-48	-217
<b>Voitto ennen veroja</b>	490	388	27	493	1 398	2 341	284	95	639	3 360
Tuloverot	-86	-74	3	-29	-186	-86	-37	-11	-64	-199
<b>Kauden voitto</b>	404	314	30	465	1 212	2 255	247	84	575	3 161
Kauden voitto; määräysvallattomille omistajille	-3	0	1	-6	-8	-4	0	1	-4	-7
<b>Kauden voitto; emoyhtiön omistajille</b>	401	314	31	458	1 204	2 251	247	85	571	3 154
<b>Osakekohtainen tulos (euroa per osake), laimentamaton</b>	0,45	0,35	0,04	0,52	1,36	2,53	0,28	0,10	0,64	3,55
<b>Osakekohtainen tulos (euroa per osake), laimennettu</b>	0,45	0,35	0,04	0,52	1,36	2,53	0,28	0,10	0,64	3,55

Liikevaihto vuosineljänneksittäin, milj. euroa



Vertailukelpoinen liikevoitto, vuosineljänneksittäin, milj. euroa



**Liikevaihto segmenteittäin vuosineljänneksittäin**

Milj. euroa	I/	II/	III/	IV/	2013	I/	II/	III/	IV/	2014
	2013	2013	2013	2013		2014	2014	2014	2014	
Power and Technology	665	548	496	543	<b>2 252</b>	586	487	495	588	<b>2 156</b>
Heat, Electricity Sales and Solutions	531	308	255	422	<b>1 516</b>	446	269	224	393	<b>1 332</b>
Russia	344	251	210	314	<b>1 119</b>	333	234	207	281	<b>1 055</b>
Distribution	339	227	217	280	<b>1 064</b>	300	148	130	173	<b>751</b>
Muut	15	14	14	20	<b>63</b>	14	14	14	15	<b>58</b>
Nord Pool netotus <sup>1)</sup>	-171	-95	-90	-122	<b>-478</b>	-133	-101	-67	-121	<b>-422</b>
Eliminoinnit	-70	-49	-42	-67	<b>-228</b>	-72	-35	-26	-45	<b>-179</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>1 654</b>	<b>1 205</b>	<b>1 060</b>	<b>1 390</b>	<b>5 309</b>	<b>1 473</b>	<b>1 016</b>	<b>976</b>	<b>1 285</b>	<b>4 751</b>

1) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Pool Spot -sähköpörssissä netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

**Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin vuosineljänneksittäin**

Milj. euroa	I/	II/	III/	IV/	2013	I/	II/	III/	IV/	2014
	2013	2013	2013	2013		2014	2014	2014	2014	
Power and Technology	303	210	139	207	<b>859</b>	251	183	167	276	<b>877</b>
Heat, Electricity Sales and Solutions	57	13	-3	42	<b>109</b>	48	11	-4	49	<b>104</b>
Russia	41	20	-15	110	<b>156</b>	73	28	1	59	<b>161</b>
Distribution	137	60	59	76	<b>332</b>	119	45	36	67	<b>266</b>
Muut	-14	-14	-14	-12	<b>-54</b>	-14	-13	-16	-14	<b>-57</b>
<b>Vertailukelpoinen liikevoitto</b>	<b>524</b>	<b>289</b>	<b>167</b>	<b>423</b>	<b>1 403</b>	<b>477</b>	<b>255</b>	<b>183</b>	<b>436</b>	<b>1 351</b>
Kertaluonteiset erät	4	0	39	17	<b>61</b>	1 851	73	8	238	<b>2 171</b>
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-51	140	-110	66	<b>45</b>	5	-32	-42	-24	<b>-94</b>
<b>Liikevoitto</b>	<b>477</b>	<b>429</b>	<b>96</b>	<b>507</b>	<b>1 508</b>	<b>2 333</b>	<b>295</b>	<b>149</b>	<b>650</b>	<b>3 428</b>

Sähkö- ja lämpöliiketoiminnan tulos on yleensä paras vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä vuosineljänneksellä.

[Taloudellista tietoa vuosineljänneksittäin vuosilta 2005-2014 on saatavilla Excel muodossa internetissä www.fortum.fi/sijoittaja/taloudellista-tietoa.](http://www.fortum.fi/sijoittaja/taloudellista-tietoa)

Fortum Oyj:n tilinpäätös 2014 sisältää tilintarkastetun emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitiilinpäätöksen. Lisäksi tilinpäätökseen on liitetty hallituksen toimintakertomus. Hallituksen toimintakertomuksesta erillisenä annettava selvitys yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä, sekä palkka- ja palkkioselvitys, julkistetaan samanaikaisesti tilinpäätöksen kanssa. Fortumin vuosikertomus, sisältäen kestävän kehityksen raportoinnin, julkaistaan vuosikertomus 2014 internet-sivustolla viikolla 10. Lisäksi erillinen GRI-osio julkaistaan samalla internet-sivustolla maaliskuun 2015 lopussa.

## Yhtiökokous

Fortum Oyj:n varsinainen [yhtiökokous](#) pidetään tiistaina huhtikuun 31. maaliskuuta 2015 kello 14.00 alkaen Finlandiallossa osoitteessa Mannerheimintie 13 e, 00100 Helsinki. Kokouksen ilmoittautuneiden vastaanottaminen aloitetaan kello 13.00.

## Osinkojen maksaminen

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa osinkoa vuodelta 2014 1,10 euroa osakkeelta ja lisäosinkoa 0,20 euroa osakkeelta, eli kokonaisosinkona ehdotetaan 3.2.2015 rekisteriin merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella yhteensä 1 155 miljoonaa euroa. Mahdolliseen osingonjakoon liittyvät päivämäärät ovat:

- osingon irtoamispäivä 1.4.2015,
- osingon täsmäytyspäivä 2.4.2015 ja
- osingon maksupäivä 14.4.2015.

## Tulostiedotus vuonna 2015

Fortum julkaisee kolme osavuositarkastusta vuonna 2015: tammi-maaliskuun osavuositarkastus 29.4.2015, tammi-kesäkuun osavuositarkastus 17.7.2015 ja tammi-syyskuun osavuositarkastus 22.10.2015.

Osavuositarkastukset julkaistaan noin klo.9.00 Suomen aikaa suomeksi sekä englanniksi ja ne ovat luettavissa Fortumin verkkosivuilta osoitteessa <http://www.fortum.com/sijoittajat>

Fortumin johto järjestää säännöllisesti analyytikoille ja tiedotusvälineille tiedotustilaisuuksia, joita voi seurata yrityksen kotisivuilla [www.fortum.com](http://www.fortum.com). Lisäksi johto

### Fortumin toiminta pääomamarkkinoilla vuonna 2014

Fortumin sijoittajasuhdetoiminta kattaa osake- ja korkomarkkinat ja sen tavoitteena on varmistaa yhtiön osakkeiden täysi ja käypä arvotus, pääsy rahoituslähteisiin sekä joukkovelkakirjojen vakaa hinnoittelu. Pääasiassa Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa olevia sijoittajia ja analyytikoita tavataan säännöllisesti.

Vuonna 2014 Fortum järjesti noin 250 yksityis- ja ryhmätapaamista ammattimaisten osakesijoittajien kanssa sekä ylläpiti jatkuvaa yhteyttä investointipankkien ja arvopaperivälitysliikkeiden osakeanalyttikoihin. Vuoden aikana sijoittajasuhdetoiminnon edustajat ja ylin johto pitivät noin 20 esitelmää sijoittajakonferensseissa, joita järjestettiin Skandinaviassa ja Isonsa-Britanniassa.

### Tulostiedotus vuonna 2014



antaa kahdenkeskisiä haastatteluja ja ryhmähaastatteluja. Fortum noudattaa 30 päivän hiljaista jaksoa ennen tulosten julkistamista.

## Perustietoa Fortumin osakkeista

Listattu: Nasdaq Helsinki

Kaupankäyntitunnus: FUM1V

Osakkeiden lukumäärä, 4.2.2015: 888 367 045

Toimiala: Yhteiskuntapalvelut

# HALLINNOINTI

## Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Fortumin osake (FUM1V) on noteerattu Nasdaq Helsingissä 18.12.1998 alkaen. GICS-luokituksen (Global Industry Classification Standard) mukainen toimialaluokka on Electric Utilities. Suomen valtio oli noin 50,76 % osakeomistuksellaan Fortumin suurin omistaja 31.12.2014.

Fortumin hallinto perustuu Suomen lakiin, yhtiön yhtiöjärjestykseen ja Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin (Corporate Governance) 2010, jota Fortum noudattaa poikkeuksitta. Tämä selvitys hallinto- ja

ohjausjärjestelmästä annetaan yhtiön toimintakertomuksesta erillisenä ja se on Fortumin hallituksen tarkastus- ja riskivaliokunnan käsittelemä.

Fortum laatii konsernitilinpäätöksen ja osavuosikatsaukset kansainvälisten EU:n hyväksymien IFRS-raportointistandardien, arvopaperimarkkinalain ja soveltuvien Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden sekä Nasdaq Helsingin sääntöjen mukaisesti. Yhtiön toimintakertomus ja emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen

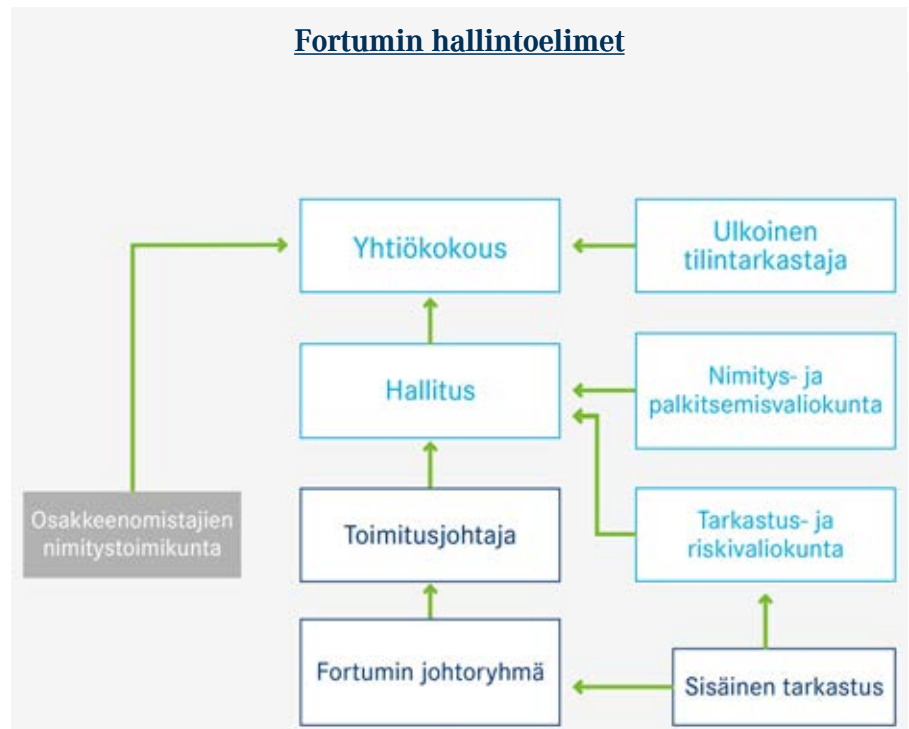
arvopaperimarkkinalain, kirjanpitolain, osakeyhtiölain ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen mukaisesti. Tilintarkastuskertomus kattaa toimintakertomuksen, konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen. Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi (Corporate Governance) 2010 on saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta ([www.cgfinland.fi](http://www.cgfinland.fi)).

## Fortumin hallintoelimet

Fortumin päätöksentekuelimet, jotka vastaavat konsernin hallinnosta ja toiminnasta ovat yhtiökokous, hallitus ja sen kaksi valiokuntaa, tarkastus- ja riskivaliokunta ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, sekä toimitusjohtaja johtoryhmän tukemana.

Yhtiökokous on Fortumin ylin päätöksentekuelin, joka tekee päätökset osakeyhtiölain mukaan sille kuuluvissa asioissa. Hallitus vastaa yhtiön strategisesta kehittämisestä sekä valvoo ja ohjaa sen liiketoimintaa ja johtoa. Operatiivisesta toiminnasta konsernitasolla sekä konsernin päivittäisestä hallinnosta vastaa toimitusjohtaja Fortumin johtoryhmän tukemana. Divisioonatasolla toiminnasta vastaavat divisioonien johtajat omien johtoryhmiensä tukemina 1.3.2014 tapahtuneen organisaatiomuutoksen johdosta yhtiön johtoryhmän englanninkielinen nimi muutettiin muotoon Fortum Executive Management Team (FEM) ja johtoryhmän jäsenten lukumäärä nousi yhdeksästä kahteentoista jäseneseen.

Fortumilla on lisäksi epämuodollinen sidosryhmien neuvottelukunta, johon Fortumin hallitus on kutsunut yhtiön keskeisten sidosryhmien edustajia lisätäkseen vuoropuhelua ja näkemysten vaihtoa yhtiön ja sen sidosryhmien välillä tavoitteenaan edistää Fortumin liiketoimintoja. Vuonna 2014



neuvottelukuntaan kuului 14 Fortumin sidosryhmien edustajaa sekä kolme henkilöstön edustajaa.

Fortumilla ei ole erillistä kestävän kehityksen valiokuntaa päätösten tekemiseksi talous-, ympäristö- ja yhteiskunnallisista asioista.

Kestävä kehitys on olennainen osa Fortumin strategiaa, ja ylin päätöksentekovalta näissä asioissa kuuluu hallitukselle, jolla on yhteisvastuu kestävään kehitykseen liittyvissä asioissa. Tarkastus- ja riskivaliokunta, konsernin johtoryhmän jäsenet ja muut

johtajat tukevat tarvittaessa hallitusta päätöksenteossa yllä mainituissa asioissa.

## Yhtiökokous

Yhtiökokous on Fortumin ylin päätöksentekoeelin. Jokaisella osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä päätösvaltaansa yhtiökokoukselle lain mukaan kuuluvissa asioissa. Jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen. Yhtiökokouksessa läsnä olevalla osakkeenomistajalla on myös oikeus esittää kysymyksiä kokouksessa käsiteltävistä asioista.

Päätökset tehdään pääsääntöisesti yksinkertaisella äänen enemmistöllä ja tällaisia ovat esimerkiksi seuraavat päätökset: tilinpäätöksen vahvistamisesta, osingon maksamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen jäsenten ja ulkoisten tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista tehtävät päätökset. Yhtiön yhtiöjärjestyksen muuttaminen edellyttää kuitenkin vähintään 2/3:n äänten enemmistöä yhtiökokouksessa.

Hallitus huolehtii yhtiöjärjestyksen ja osakeyhtiölain mukaisesti yhtiökokouksen koollekutsumisesta. Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kolme kuukautta

ja viimeistään kolme viikkoa ennen yhtiökokousta julkaisemalla se yhtiön internet-sivuilla ja/tai kahdessa hallituksen määräämässä sanomalehdessä. Yhtiökokouskutsu on kuitenkin toimitettava vähintään yhdeksän päivää ennen osakeyhtiölaissa tarkoitettua yhtiökokouksen täsmäytyspäivää.

Varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa viimeistään kesäkuussa. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai milloin laki sitä muutoin edellyttää. Ylimääräisiä yhtiökokouksia ei pidetty vuonna 2014.

### Varsinaisen yhtiökokouksen tehtäviin kuuluu:

- Emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistaminen
- Taseen osoittaman voiton käyttäminen ja osingonmaksusta päättäminen
- Vastuuvapaudesta päättäminen hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle
- Hallituksen jäsenten palkkioista päättäminen
- Hallituksen jäsenten lukumäärästä päättäminen
- Hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenten valitseminen
- Ulkoisen tilintarkastajan palkkiosta päättäminen
- Ulkoisen tilintarkastajan valitseminen

## Hallitus

Hallitus vastaa yhtiön strategisesta kehittämisestä sekä valvoo ja ohjaa sen liiketoimintaa ja johtoa. Yhtiöjärjestyksen ja osakeyhtiölain mukaisesti hallituksen tehtävänä on edustaa yhtiötä ja huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa myös yhtiön mission ja arvojen määrittämisestä.

Hallitukseen kuuluu viidestä kahdeksaan jäsentä. Varsinainen yhtiökokous valitsee jäsenet yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiökokous valitsee myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Varsinainen yhtiökokous päätti huhtikuussa 2014 poistaa hallituksen jäsenille asetetun 68 vuoden yläikärajaa yhtiöjärjestyksestä valtion omistajaohjauksen kannan mukaisesti.

Hallitus kokoontuu ennalta sovitun aikataulun mukaisesti käsittelemään määriteltyjä asioita sekä kokoontuu tarvittaessa käsittelemään muita asioita. Hallituksen puheenjohtaja laatii hallituksen kokouksen asialistan toimitusjohtajan tekemän ehdotuksen pohjalta. Hallituksen jäsenillä on oikeus ehdottaa ja sisällyttää nimenomaisia asioita asialistalle. Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla kokouksessa on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Hallituksen päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Hallitus toimii hyväksymänsä kirjallisen työjärjestyksen mukaisesti, jonka keskeinen sisältö on selostettu tässä, mukaan lukien hallituksen tehtävät.

Toimitusjohtaja, talousjohtaja ja lakiasianjohtaja, joka toimii hallituksen sihteerinä, osallistuvat säännöllisesti hallituksen kokouksiin. Muut konsernin johtoryhmän jäsenet ja johtajat osallistuvat kokouksiin tarvittaessa.

Osana tehtäviään hallitus tekee vuosittaisen itsearvioinnin toimintansa edelleen kehittämiseksi. Lisäksi hallitus arvioi vuosittain, ketkä sen jäsenistä ovat riippumattomia yhtiöstä ja ketkä ovat riippumattomia sen merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi 2010:n mukaisesti.

Hallituksella ei ole toimivaltaa laskea liikkeeseen tai hankkia omia osakkeita ilman yhtiökokouksen valtuutusta. Hallituksella ei tällä hetkellä ole kyseistä valtuutusta.

### Hallitus vuonna 2014

Hallitukseen kuuluivat 8.4.2014 pidettyyn varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka seuraavat seitsemän henkilöä: puheenjohtaja Sari Baldauf, varapuheenjohtaja Christian Ramm-Schmidt, Mino Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Ilona Ervasti-Vaintola, Kim Ignatius ja Joshua Larson.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 8.4.2014 hallitukseen valittiin uudelleen tehtäviinsä puheenjohtaja Sari Baldauf, varapuheenjohtaja Kim Ignatius (entinen jäsen), Mino Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Ilona Ervasti-Vaintola ja Christian Ramm-Schmidt (entinen varapuheenjohtaja), ja uusina jäseninä Petteri Taalas ja Jyrki Talvitie, toimikaudelle, joka päättyi 2015 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Vuonna 2014 puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja hallituksen jäsenet

olivat kaikki riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Kolme jäsenistä, hallituksen puheenjohtaja mukaan lukien, on naisia. Vuoden 2014 aikana hallitus kokoontui 11 kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti oli 100.

Vuonna 2014 yhtiön hallituksen pääpainopistealueita olivat taloudellisen ympäristön ja energiasektorin syvälinen tarkastelu, eritoten viimeaikainen geopolitiikka ja sen mahdolliset vaikutukset, yhtiön strategian edelleen kehittäminen, mukaan lukien tulevaisuuden

strategisten vaihtoehtojen arviointi sähkönjakeluliiketoiminnasta luopumisen jälkeen, kuten suunnitelma koskien TGC-1 omistuksen uudelleenjärjestelyä, liiketoimintarakenteen uudelleenjärjestely, seuraajasuunnitelmien käsittely sekä eri toimintojen auditoinnin ja arvioinnin jatkaminen.

Edellisenä vuonna suoritetun itsearvioinnin perusteella hallitus määräsi tietyt painopistealueita ja paransi tietyt prosesseja tavoitteenaan hallitustyöskentelyn tehostaminen entisestään.

## Fortumin hallitus 31.12.2014

Nimi	Syntymävuosi	Kansalaisuus	Koulutus	Päätoimi	Läsnäolo hallituksen kokouksissa	Läsnäolo valiokunnan kokouksissa
Puheenjohtaja Sari Baldauf	1955	Suomi	KTM	Johtaja Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Varapuheenjohtaja Kim Ignatius	1956	Suomi	Ekonomi	Sanoma Oyj, talusjohtaja Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 6/6
Mino Akhtarzand	1956	Ruotsi	Diplomi-insinööri, sähkötekniikka	Jönköpingin läänin maaherra Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Heinz-Werner Binzel	1954	Saksa	Ekonomi, diplomi-insinööri, taloustieteet ja sähkötekniikka	Yksityinen konsultti Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 6/6
Ilona Ervasti-Vaintola	1951	Suomi	OTK, VT	Johtaja Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Christian Ramm-Schmidt	1946	Suomi	Dipl. Ekon.	Senior Partner, Merasco Capital Ltd Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Petteri Taalas <sup>1)</sup>	1961	Suomi	FT Meteorologia	Ilmatieteen laitos, pääjohtaja Riippumaton hallituksen jäsen	9/9	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Jyrki Talvitie <sup>1)</sup>	1966	Suomi	Executive MBA, oikeustieteen kandidaatti	Russian Direct Investment Fund, johtaja Riippumaton hallituksen jäsen	9/9	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 4/5
<b>Fortumin hallituksen jäsen 8.4.2014 saakka</b>						
Joshua Larson	1966	Yhdysvallat	Kansainvälisten suhteiden maisteri, venäjän kielen kandidaatti	Yksityinen sijoittaja ja konsultti Riippumaton hallituksen jäsen	2/2	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 1/1

1) Hallituksen jäsen 8.4.2014 alkaen

**Hallituksen tehtäviin kuuluu:**

- Yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtiminen
- Yhtiön liiketoiminnan ja toimialojen strateginen kehittäminen ja ohjaus
- Toiminnan järjestäminen lainsäädännön ja yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaisesti
- Kirjanpidon ja taloushallinnon asianmukainen järjestäminen
- Toimitusjohtajan nimittäminen ja erottaminen sekä hänen palkitsemisestaan päättäminen
- Ylintä johtoa koskevan organisaatorakenteen vahvistaminen ja toimitusjohtajaa tukevan Fortumin johtoryhmän jäsenten nimittäminen ja erottaminen
- Keskeisten riskien analysointi ja niitä koskevien ohjeiden antaminen
- Vuosittaisen liiketoimintasuunnitelman vahvistaminen
- Tulostavoitteiden asettaminen yhtiölle ja sen johdolle vuosittain sekä niiden seuranta
- Osavuosikatsauksista keskustelu ja kommentointi
- Konsernitilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen hyväksyminen
- Osinkopolitiikan määrittely
- Merkittävistä investoinneista, divestoinneista ja liiketoimintajärjestelyistä päättäminen
- Konsernin politiikkojen ja periaatteiden, kuten konsernin riskipolitiikan vahvistaminen
- Yhtiön eettisten arvojen ja toimintaperiaatteiden asettaminen, mukaan lukien kestävä kehitys, ja niiden toteutumisen seuranta
- Konsernin kestävä kehityksen raportin käsittely

## Hallituksen valiokunnat

Hallituksen valiokuntia ovat tarkastus- ja riskivaliokunta ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunta. Valiokunnat avustavat hallitusta valmistelemalla ja käsittelemällä yksityiskohtaisemmin hallitukselle kuuluvia asioita.

Hallitus nimittää jäsenistään tarkastus- ja riskivaliokunnan ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan. Kumpaankin valiokuntaan kuuluu vähintään kolme jäsentä. Jäsenillä on oltava valiokunnan tehtävien edellyttämä asiantuntemus ja kokemus.

Valiokuntien jäsenten toimikausi on yksi vuosi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Kaikilla hallituksen jäsenillä on oikeus osallistua valiokuntien kokouksiin. Valiokunnan puheenjohtaja raportoi säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen kaikille hallituksen jäsenille ja lisäksi valiokunnan asiakirjat ja pöytäkirja ovat kaikkien hallituksen jäsenten saatavilla. Hallitus on hyväksynyt kirjalliset työjärjestykset valiokunnille ja niitä päivitetään tarpeen mukaan.

### Tarkastus- ja riskivaliokunta

Tarkastus- ja riskivaliokunta avustaa hallitusta sen valvontatehtävien hoitamisessa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodissa (Corporate Governance) 2010 tarkastusvaliokunnalle määritettyjen tehtävien mukaisesti. Tarkastus- ja riskivaliokunta valvoo taloudellista raportointiprosessia ja seuraa yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta konsernissa. Lisäksi valiokunta tarkastelee säännöllisesti compliance-raportointia liiketoimintaeettisistä asioista. Valiokunnalla on kirjallinen työjärjestys, jossa sen tehtävät on määriteltä.

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 mukaan tarkastus- ja riskivaliokunnan jäsenillä on oltava valiokunnan tehtäväalueen edellyttämä pätevyys, ja vähintään yhdellä jäsenellä tulee olla asiantuntemusta erityisesti laskentatoimen tai kirjanpidon taikka tarkastuksen alalla. Tarkastusvaliokunnan jäsenten on oltava riippumattomia yhtiöstä, ja vähintään yhden jäsenen on oltava

riippumaton merkittävistä osakkeenomistajista.

Valiokunnan kokouksiin osallistuvat säännöllisesti ulkoiset tilintarkastajat, talousjohtaja, sisäisen tarkastuksen johtaja, Corporate Controller ja lakiasiainjohtaja valiokunnan sihteerinä sekä muut valiokunnan kulloinkin kutsumat johtajat.

Tarkastus- ja riskivaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen. Tarkastus- ja riskivaliokunta tarkastaa vuosittain työjärjestyksensä, hyväksyy sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman sekä suorittaa työstään itsearvioinnin. Valiokunta käsittelee vuosittain ulkoisen tilintarkastajan tilintarkastussuunnitelman ja tapaa säännöllisesti ulkoista tilintarkastajaa keskustellakseen tarkastussuunnitelmaan, tilintarkastusraportteihin ja tilintarkastushavaintoihin liittyvistä asioista. Lisäksi valiokunta arvioi ulkoisen tilintarkastajan riippumattomuutta ja seuraa sen tarkastustoimintaa.



## Tarkastus- ja riskivaliokunta vuonna 2014

8.4.2014 pidetyn varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen hallitus valitsi keskuudestaan tarkastus- ja riskivaliokuntaan puheenjohtajaksi Kim Ignatiuksen sekä jäseniksi Heinz-Werner Binzelin ja Jyrki Talvitien. Tarkastus- ja riskivaliokuntaan kuuluivat 8.4.2014 pidettyyn yhtiökokoukseen saakka puheenjohtaja Kim Ignatius sekä jäseninä Joshua Larson ja Heinz-Werner Binzel.

Vuonna 2014 jäsenet olivat kaikki riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Tarkastus- ja riskivaliokunta kokoontui vuonna 2014 kuusi kertaa, ja osallistumisprosentti oli 96.

## Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta avustaa hallitusta yhtiön johdon nimitys- ja palkitsemisasioiden osalta. Valiokunnalla on kirjallinen työjärjestys, jossa sen tehtävät on määritetty.

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 mukaan palkitsemisvaliokunnan jäsenten tulee olla riippumattomia yhtiöstä. Toimitusjohtajaa tai yhtiön muita johtajia ei voida nimittää valiokunnan jäseniksi.

Säännölliset osallistujat valiokunnan kokouksissa ovat toimitusjohtaja, henkilöstöjohtaja ja lakiasiainjohtaja valiokunnan sihteerinä.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen. Nimitys- ja

### Tarkastus- ja riskivaliokunnan tehtäviin kuuluu:

- Seurata yhtiön taloudellista asemaa
- Valvoa taloudellista raportointiprosessia
- Seurata tilinpäätösraportoinnin prosessia
- Yhteydenpito lakisääteiseen ulkoiseen tilintarkastajaan ja tilintarkastajan valiokunnalle valmisteleminen raporttien arviointi
- Seurata emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta
- Henkilökohtaiset tapaamiset vuosittain ulkoisten tilintarkastajien ja sisäisten tarkastajien kanssa
- Valmistella ulkoisen tilintarkastajan valintaa koskeva hallituksen päätösehdotus varsinaiselle yhtiökokoukselle
- Arvioida ulkoisen tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti oheispalvelujen tarjoamista yhtiölle
- Hyväksyä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeet
- Käsitellä sisäisen tarkastuksen työjärjestystä, suunnitelmia ja raportteja
- Seurata yhtiön sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
- Käsitellä yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmään antamaan selvitykseen (Corporate Governance Statement) sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä
- Konsernin riskipolitiikan ja riskien vuosittainen tarkastelu
- Seurata oikeudenkäyntejä ja oikeudellisia menettelyjä
- Käsitellä selvitystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

palkitsemisvaliokunta suorittaa työstään vuosittain itsearviointin.

## Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta vuonna 2014

Varsinaisen yhtiökokouksen 8.4.2014 jälkeen hallitus valitsi keskuudestaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi Sari Baldaufin ja jäseniksi Minoo Akhtarzandin, Ilona Ervasti-Vaintolan, Christian Ramm-Schmidtin ja Petteri Taalaksen. Varsinaiseen yhtiökokoukseen 8.4.2014 saakka valiokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Sari

Baldauf ja jäsenet Minoo Akhtarzand, Ilona Ervasti-Vaintola ja Christian Ramm-Schmidt.

Vuonna 2014 jäsenet olivat kaikki riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Valiokunta kokoontui vuonna 2014 kolme kertaa, ja jäsenten osallistumisprosentti oli 100.

**Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtäviin kuuluu:**

- Käsitellä, arvioida ja tehdä esityksiä konsernin ja johdon palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä
- Seurata kannustinjärjestelmien toimivuutta varmistaakseen, että johdon palkitsemisjärjestelmä edistää yhtiön tavoitteita ja perustuu henkilökohtaiseen suoriutumiseen
- Arvioida toimitusjohtajan ja hänelle suoraan raportoivien johtajien suoriutumista ja palkitsemista
- Valmistella nimitys- ja palkitsemisasiota ja tehdä hallitukselle ehdotuksia toimitusjohtajan ja johtoryhmään kuuluvien henkilöiden nimittämis- ja palkitsemisasiossa
- Avustaa tarvittaessa hallitusta raportoinnissa palkitsemisasiosta varsinaiselle yhtiökokoukselle
- Käsitellä ja valmistella suunnitelmia toimitusjohtajan ja hänelle suoraan raportoivien johtajien ja muiden johtoryhmän jäsenien seuraajiksi
- Seurata, suunnitella ja edistää kompetenssien kehittämistä konsernissa strategisia tavoitteita vastaavasti

## Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Varsinainen yhtiökokous 9.4.2013 päätti perustaa pysyvän osakkeenomistajien nimitystoimikunnan.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunnan tarkoituksena ja tehtävänä on valmistella ja esitellä varsinaiselle yhtiökokoukselle, ja tarvittaessa ylimääräiselle yhtiökokoukselle, ehdotus seuraavissa asioissa: ehdotus hallituksen jäsenten palkitsemisesta, lukumäärästä ja hallitukseen valittavista jäsenistä. Lisäksi toimikunnan tehtävänä on etsiä hallituksen jäsenten seuraajaehdokkaita.

Nimitystoimikunta koostuu neljästä jäsenestä, joista yhtiön kolme suurinta osakkeenomistajaa ovat kukin oikeutettuja nimeämään yhden jäsenen. Hallituksen puheenjohtaja toimii toimikunnan neljäntenä jäsenenä. Toimikunnan jäsenet nimitetään vuosittain ja jäsenten toimikausi päättyy, kun toimikuntaan on nimitetty uudet jäsenet.

Nimeämiseen oikeutetut Fortumin suurimmat osakkeenomistajat määrättyvät vuosittain yhtiön osakseluetteloon syyskuun ensimmäisenä arkipäivänä rekisteröityinä olevien omistustietojen perusteella. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta toimittaa hallitukselle ehdotuksensa varsinaiselle yhtiökokoukselle 31.1. mennessä.

### Osakkeenomistajien nimitystoimikunta ja varsinainen yhtiökokous 2015

Syyskuussa 2014 Fortumin kolmen suurimman rekisteröidyn osakkeenomistajan edustajat kutsuttiin osakkeenomistajien nimitystoimikuntaan: valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto, KELA ja Valtion Eläkerahasto. Valtion Eläkerahasto ilmoitti, ettei se aio käyttää nimitysoikeuttaan. Osakkeenomistajien nimitystoimikuntaan nimettiin seuraavat henkilöt: osastopäällikkö Eero Heliövaara, synt. 1956, DI, KTM, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto ja pääjohtaja Liisa Hyssälä, KELA, synt. 1948, HTT, VM. Lisäksi hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauf toimi nimitystoimikunnan jäsenenä. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta kokoontui neljä kertaa ja läsnäoloprosentti kokouksissa oli 100.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa 31.3.2015 pidettävälle vuoden 2015 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot ovat seuraavat: puheenjohtajalle 90 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 65 000 euroa vuodessa ja jäsenelle 45 000 euroa vuodessa, sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle jäsenelle 65 000 euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei

samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Kokouspalkkioksi esitetään 600 euroa/kokous. Kokouspalkkio maksetaan sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista, kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella Euroopassa asuville hallituksen jäsenille ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille. Kokouspalkkio maksetaan sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista Suomessa asuville kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella pidettävistä kokouksista. Puhelinkokouksista maksetaan kaikille sekä hallituksen että valiokuntien jäsenille yksinkertainen palkkio. Päätöksistä, jotka vahvistetaan erillistä kokousta pitämättä ei makseta palkkiota.

Yhtiön suurin osakkeenomistaja Suomen valtio, joka yhtiökokouskutsun päivämääränä omistaa noin 50,76 % yhtiön osakkeista, on ilmoittanut yhtiön hallitukselle, että osakkeenomistajien nimitystoimikunnan ehdotuksesta poiketen se tulee ehdottamaan varsinaiselle yhtiökokoukselle hallituksen jäsenten vuosipalkkioiden säilyttämistä nykyisellä tasolla tulevana toimikautena.

Lisäksi osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa vuoden 2015 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että hallitus koostuu kahdeksasta jäsenestä ja että seuraavat henkilöt valitaan hallituksen jäseniksi tulevaisuuteen: Sari Baldauf hallituksen puheenjohtajaksi, Kim Ignatius varapuheenjohtajaksi ja Minoo Akhtarzand,

Heinz-Werner Binzel, Petteri Taalas ja Jyrki Talvitie jäseniksi sekä uusina jäseninä Eva Hamilton ja Tapio Kuula.

## Osakkeenomistajien nimitystoimikunta 2014

Osakkeenomistajien nimitystoimikunnan perustamisen jälkeen syyskuussa 2013 nimitystoimikuntaan valittiin seuraavat henkilöt: Eero Heliövaara, synt. 1956, DI,

KTM, osastopäällikkö, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto, Harri Sailas, synt. 1951, DI, toimitusjohtaja, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen ja Liisa Hyssälä, synt. 1948, HTT, VM, pääjohtaja, KELA. Lisäksi hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauf toimi nimitystoimikunnan jäsenenä. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta kokoontui kolme kertaa ja kokousten läsnäolo prosentti oli 92. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta esitti hallituksen jäseniä ja heidän palkkioitaan koskevan ehdotuksensa

30.1.2014. Yhtiökokous päätti hallituksen jäsenistä ja heidän palkkioistaan kyseisen ehdotuksen mukaisesti 8.4.2014.

Suomen valtio noudattaa enemmistöomistajana 3.11.2011 päivättyä valtion omistajapolitiikkaa koskevaa [valtioneuvoston periaatepäätöstä](#). Periaatepäätöksessä määritellään hallituksen jäsen ehdokkaita koskevat valintakriteerit.

## Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja on osakeyhtiölain mukainen toimielin. Toimitusjohtaja toimii Fortumin johtoryhmän puheenjohtajana. Toimitusjohtajan tehtävä on hoitaa konsernin juoksevaa hallintoa ja liiketoimintaa osakeyhtiölain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Osakeyhtiölain mukaan toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Fortumin toimitusjohtaja on ollut toukokuusta 2009 lähtien Tapio Kuula. 18.12. 2014 Kuula jäi sairaalomalalle. Tapio Kuulan sairaaloman aikana hänen sijaisenaan toimi Fortumin talousjohtaja Timo Karttinen. Fortum ilmoitti 22.1.2015, että Tapio Kuula jää 1.2.2015 alkaen työkyvyttömyyseläkkeelle. Timo Karttinen jatkaa toimitusjohtajan tehtävien hoitamista väliaikaisena toimitusjohtajana kunnes uusi toimitusjohtaja on nimitetty.

Yhtiön hallitus arvioi toimitusjohtajan työtä. Arviointi perustuu objektiivisiin kriteereihin, joita ovat muun muassa yhtiön suoriutuminen sekä hallituksen toimitusjohtajalle ennalta asettamien tavoitteiden saavuttaminen.

## Fortumin johtoryhmä ja liiketoimintaorganisaatio

Toimitusjohtajaa tukee tehtävässään Fortumin johtoryhmä. Fortumin johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa strategisten ja kestävän kehityksen tavoitteiden asettamisessa hallituksen hyväksymissä puitteissa, laatii konsernin liiketoimintasuunnitelman sekä päättää valtuuksiensa puitteissa investoinneista, fuusioista, yrityshankinnoista ja divestoinneista.

Taloudellista ja kestävän kehityksen tulosta seurataan kuukausiraportoinnissa, jota Fortumin johtoryhmä kuukausittain tarkastelee. Tämän lisäksi konsernin johtoryhmän ja divisioonien johtajien kanssa neljännesvuosittain pidettävät tulokokoukset sisältyvät toiminnanjohtamisprosessiin.

Kukin johtoryhmän jäsen on vastuussa oman organisaationsa päivittäisistä liiketoimintoista ja organisaatiotaan koskevien operatiivisten päätösten toteutuksesta. Fortumin johtoryhmä kokoontuu kuukausittain. Konsernin johtoryhmään kuului 31.12.2014 kaksitoista jäsentä, mukaan lukien toimitusjohtaja. Naispuolisia jäseniä oli kolme.

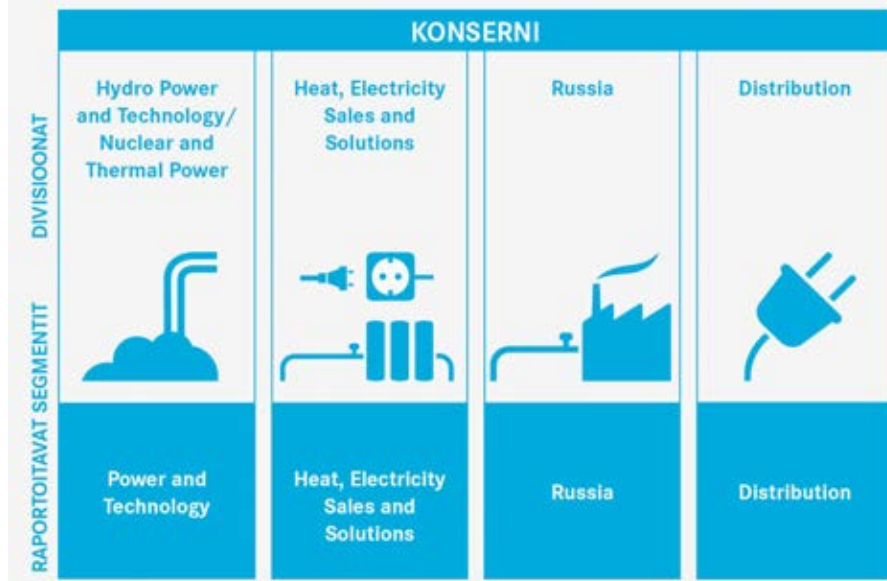
Fortum uudisti yhtiön liiketoimintarakennetta 1.3.2014 alkaen. Fortumin uudet divisioonat ja vastualueet ovat:

- Hydro Power and Technology-divisioona ja Nuclear and Thermal Power-divisioona, jotka ovat kumpikin osa Power and Technology-raportointisegmenttiä. Nämä divisioonat vastaavat Fortumin vesi-, ydin- ja lämpövoimatuotannosta, asiantuntijapalveluista, tuotannon ohjauksesta ja tradingistä sekä tutkimus-, kehitys- ja teknologiatoimintoista.
- Heat, Electricity Sales and Solutions-divisioona, joka sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP), kaukolämpöliiketoiminnan ja yritysten lämpöratkaisut, aurinkovoiman tuotannon, sähkön myynnin ja siihen liittyvät ratkaisut sekä konsernitason kestävän kehityksen toiminnot. Russia-divisioona, joka keskittyy sähkön ja lämmön tuotantoon ja lämmön jakeluun Venäjällä. Divisioonaan kuuluu myös Fortumin noin 29 %:n osuus TGC-1:stä, joka raportoidaan osakkuusyhtiönä pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

- Distribution-divisioona, joka vastaa Fortumin sähköjakeluliiketoiminnasta Ruotsissa.

Konsernitason esikuntatoimintoja ovat seuraavat: Talous, Strategia ja yritysjärjestelyt, Lakiasiat, Henkilöstö ja IT, Viestintä sekä Yhteiskuntasuhteet.

### Fortumin raportointirakenne 31.12.2014



- Esa Hyvärinen, johtaja, yhteiskuntasuhteet s. 1967, valtiotieteiden maisteri, metsänhoitaja <sup>1)</sup>
- Timo Karttinen, konsernin talousjohtaja ja Distribution -divisioonan johtaja s. 1965, diplomi-insinööri
- Kari Kautinen, johtaja, strategia ja yritysjärjestelyt s. 1964, OTK <sup>1)</sup>
- Per Langer, johtaja, Hydro Power and Technology -divisioona s. 1969, kauppatieteiden maisteri
- Markus Rauramo, johtaja, Heat, Electricity Sales and Solutions -divisioona s. 1968, valtiotieteiden maisteri
- Matti Ruotsala, Chief Operating Officer, toimitusjohtajan varamies s. 1956, diplomi-insinööri
- Sirpa-Helena Sormunen, konsernin lakiasiainjohtaja s. 1959, varatuomari, OTK <sup>2)</sup>
- Tiina Tuomela, johtaja, ydinvoima- ja lauhdevoimatuotanto s. 1966, diplomi-insinööri, MBA <sup>1)</sup>

1) Uusi jäsen 1.3.2014 alkaen

2) Uusi jäsen 1.9.2014 alkaen

### Fortumin johtoryhmä 31.12.2014

- Tapio Kuula, toimitusjohtaja, Fortumin johtoryhmän puheenjohtaja s. 1957, diplomi-insinööri, taloustieteiden maisteri
- Helena Aatinen, konsernin viestintäjohtaja s. 1959, kauppatieteiden maisteri
- Alexander Chuvav, Russia-divisioonan johtaja s. 1960, diplomi-insinööri
- Mikael Frisk, konsernin henkilöstöjohtaja s. 1961, kauppatieteiden maisteri

## Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan järjestelmät

Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmät on suunniteltu siten, että ne tuottavat kohtuullisen varmuuden taloudellisen raportoinnin luotettavuudesta sekä varmistavat, että soveltuvia lakeja ja säädöksiä on noudatettu.

### Riskienhallinnan yleiskuvaus

Fortumin hallitus hyväksyy konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään konsernin riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja divisioonien vastualueet liittyen riskienhallintaan sekä myös taloudellisen raportoinnin prosessiin. Taloudellisen

raportoinnin prosessi on sisäänrakennettu sisäisen valvonnan viitekehykseen, ja prosessitason sisäisen valvonnan rakenne on määritelty käyttäen riskiperusteista arviointia. Fortumin sisäisen valvonnan viitekehys sisältää elementtejä COSO-viitekehyksestä, jonka on julkaissut Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

### Fortumin taloudellisen raportoinnin rakenne



## Valvontaympäristö

Fortumin sisäinen valvontajärjestelmä tukee konsernin strategian toteuttamista ja varmistaa säännösten noudattamisen ja taloudellisen raportoinnin luotettavuuden. Sisäisen valvonnan viitekehys muodostuu konsernitason toimintapolitiikoista ja prosesseista sekä liike- ja tukitoimintojen valvonnasta ja prosesseista.

Konsernin riskienhallintayksikkö vastaa konsernin riskipositioiden raportoinnista ja riskienhallintajärjestelmän ylläpitämisestä.

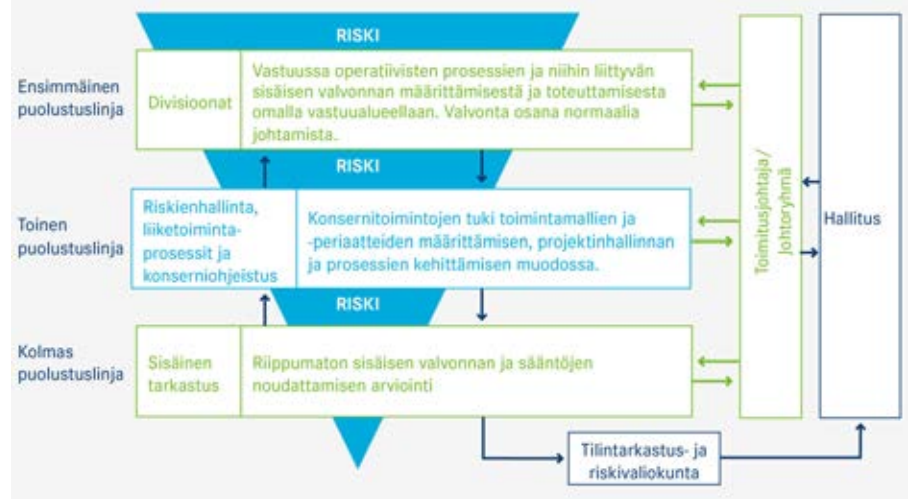
Konsernilaskenta on vastuussa taloudellisen raportointiprosessin ylitason valvontajärjestelmästä. Raportointiprosessin valvonta perustuu konsernitason taloudellista raportointia koskeviin toimintapolitiikkoihin, ohjeisiin ja suosituksiin. Talousraportoinnin ohjeet on koottu Controllers Manual-ohjeistukseen, jota tarkastetaan ja päivitetään säännöllisin väliajoin. The finance process management tukee talouden organisaatiota varmistaen, että talousorganisaatiolla on yhtenäinen tapa toimia ja valvoa prosessien toimivuutta.

Fortumin organisaatio on hajautettu, ja valtaa ja vastuuta on delegoitu merkittävästi

## Riskien arviointi

Taloudelliseen raportointiin liittyvät riskit tunnistetaan ja analysoidaan vuosittain osana riskienhallintaprosessia. Riskit raportoidaan säännöllisesti suunnitteluprosessin

### Linjajohdon vastuu sisäisestä valvonnasta



divisioonille valvontavastuiden muodossa. Fortumin valvonnan vastuujako voidaan kuvata ns. "Kolmen puolustuslinjan"-mallia käyttäen.

yhteydessä, ja tarvittavien toimenpiteiden ja parannusten seuranta on integroitu toiminnan johtamiseen. Kontrollien riskiarviointi on ollut perustana prosessitason sisäisen

valvontajärjestelmän kehittämisessä sekä taloudellisen raportoinnin kontrollitoimenpiteiden määrittämisessä virheiden välttämiseksi. Yhteiset

divisioonarajat ylittävät tiimit päivittävät tätä prosessitasoista järjestelmää tarvittaessa.

Organisaatiomuutoksen jälkeen on toteutettu arviointi valvonnan laajuuden, roolien ja vastuiden täsmentämiseksi. Riskien arviointi kattaa mahdollisiin väärinkäyttöihin ja muihin

sääntöjen vastaisuuksiin ja niiden kautta syntyneisiin taloudellisiin menetyksiin sekä muiden varojen väärinkäyttöön liittyvät riskit.

## Valvontatoiminnot

Liiketoimintaprosesseissa sovelletaan valvontatoimintoja, ja taloudellisen raportoinnin näkökulmasta niillä varmistetaan, että mahdolliset virheet tai poikkeamat ehkäistään, löydetään ja korjataan. Talousraportoinnin ohjeet (Controllers Manual) asettavat standardit taloudelliselle raportoinnille.

Corporate Accounting and Control -yksikkö määrittää talousraportoinnin kontrollitoimenpiteiden periaatteet. Kontrollitoimenpiteet kattavat koko taloudellisen raportointiprosessin. Vastuut

toimenpiteiden toteuttamisesta sekä niiden toiminnan tehokkuuden seuraamisesta on jaettu. Fortumin prosessit sisältävät kontrollitoimenpiteitä liittyen liiketoimien aloittamiseen, hyväksyntään, kirjaamiseen ja laskentaan. Fortumin talouden palvelukeskus takaa yhtenäiset toimintatavat. Palvelukeskus suorittaa kontrollitoimenpiteitä liittyen taloudellisen tiedon kirjaamiseen ja arvostukseen sekä siitä annettaviin liitetietoihin. Palvelukeskus on ollut ISO 9001:2008 -sertifioitu vuodesta 2011 lähtien.

Kullakin divisioonalla on oma talousorganisaationsa, jonka tehtävänä on varmistaa, että liiketoiminnan tuloksellisuutta analysoidaan riittävällä tasolla kattaen toiminnan volyymin, tuottojen, kulujen, käyttöpääoman, varojen, riskien ja investointien arvioinnin. Näitä analyyseja tarkastellaan eri tasoilla konsernissa, ja lopullinen tarkastelu tehdään hallituksessa.

## Toimintapolitiikkojen, ohjeiden ja prosessien viestintä

Talousraportoinnin ohjeet (Controllers Manual) sisältävät Fortumin laskentamanuaalin, investointimanuaalin ja raportointiohjeistuksen sekä muut taloudelliseen raportointiin liittyvät periaatteet. Corporate Controllerin pitämät

kuukausittaiset Core Controllers' -kokoukset ohjaavat talousorganisaation prosessikehityshankkeita ja saavat päivityksiä talousorganisaation asiantuntijafoorumeista. Säännöllisesti järjestettävissä Accounting Network Forum -kokouksissa informoidaan

talousorganisaatiota tulevista muutoksista koskien muun muassa IFRS-standardeja ja laskentaperiaatteita sekä muista muutoksista raportoinnissa.

## Seuranta

Konsernin tulosta seurataan kuukausiraportoinnissa, ja Fortumin johtoryhmä tarkastelee tulosraportointia kuukausitasolla. Tämän lisäksi konsernijohton ja divisioonien johtajien kanssa neljännesvuosittain pidettävät tulokokoukset sisältyvät toiminnanjohtamisprosessiin.

Osana Fortumin sisäistä valvontajärjestelmää kaikki divisioonat vastaavat oman vastualueensa valvonnan tehokkuuden arvioinnista. Divisioona- ja konsernitason controller-ryhmät vastaavat taloudellisen raportointiprosessin arvioinnista, jota myös konsernin riskienhallinta käy läpi säännöllisesti raportoiden vuosittain johdolle ja tarkastus- ja riskivaliokunnalle. Myös



konsernin sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan järjestämistä ja sen toiminnan tehokkuutta osana valvontaansa. Valvonnan tuloksista, tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta raportoidaan säännöllisesti johdolle ja tarkastus- ja riskivaliokunnalle.

## Tarkastustoiminta

### Sisäinen tarkastus

Fortumin sisäinen tarkastus arvioi ja varmistaa Fortumin sisäisen valvonnan riittävyttä ja tehokkuutta. Se arvioi myös eri liiketoimintaprosessien ja riskienhallinnan tehokkuutta ja riittävyttä sekä esimerkiksi lakien, asetusten ja sisäisten ohjeiden noudattamista. Sisäisen tarkastuksen työn

perustana ovat kansainväliset sisäisen tarkastuksen ammattistandardit.

### Ulkoinen tilintarkastus

Yhtiöllä on yksi ulkoinen tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Ulkoinen tilintarkastaja valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan ensimmäisen varsinaisen

yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastajaksi valittiin 8.4.2014 pidetyssä Fortum Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö Deloitte & Touche Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Jukka Vattulainen Deloitte & Touche Oy:stä. Jukka Vattulainen on toiminut päävastuullisena tilintarkastajana vuodesta 2010 lähtien.

## Sääntöjen noudattaminen ja Toimintaohje (Code of Conduct)

Fortumin Toimintaohje (Code of Conduct) pohjautuu yhtiön yhteisiin arvoihin: vastuullisuus, luovuus, kunnioitus ja rehellisyys. Arvot luovat perustan kaikelle toiminnalle Fortumissa. Fortumin päivitetty Toimintaohje otettiin käyttöön keväällä 2012 (alunperin laadittu 2007) ja julkaistiin kymmenellä kielellä. Toimintaohje on hallituksen hyväksymä.

Korruption ennaltaehkäiseminen on yksi Toimintaohjeen painopistealueista. Korruptioon liittyviä riskejä hallinnoidaan kaikissa Fortumin toimintamaissa osana Fortumin operatiivista riskienhallintaa ja valvontamenettelyjä. Fortumilla on käytössään menettelytavat kansainvälisessä lainsäädännössä asetettuihin vaatimuksiin ennaltaehkäisyn, valvonnan, raportoinnin ja toimeenpanon varmistamiseksi. Konsernin riskienhallinta on kehittänyt yhdessä muiden yksiköiden, mm. vero-osaston ja kestävä kehityksen yksikön, kanssa prosessit maa- ja yhteistyökumppaniriskien arviointia varten. Prosessit auttavat ymmärtämään sääntöjen

noudattamisen merkitystä paikallisella ja yhteistyökumppaneiden tasolla.

Complianceen liittyvien riskien arviointi on säännöllistä ja dokumentoitua, ja sitä käsitellään Compliance Risk Network:ssä. Fortumin johtoryhmä valvoo tätä prosessia. Järjestelmällinen riskien arviointi sisällytetään liiketoimintasuunnitelmiin, ja riskien seuranta on osa neljännesvuosittain tapahtuvaa liiketoiminnan tuloksellisuuden arviointia. Linjajohto raportoi säännöllisesti liiketoimintaeettisiin asioihin liittyvistä compliance-toimenpiteistä Fortumin johtoryhmälle ja tarkastus- ja riskivaliokunnalle. Liiketoimintaeettisissä kysymyksissä tukea ja neuvoa antaa lakiosasto. Fortumin työntekijöiden velvollisuutena on ilmoittaa väärinkäytösepäilyistä joko omalle esimiehelle tai muulle johdolle, tai tarvittaessa suoraan sisäiselle tarkastukselle. Lisäksi Fortumin työntekijöillä ja yhteistyökumppaneilla on mahdollisuus ilmoittaa sisäisen tarkastuksen johtajalle epäilemistään väärinkäytöksistä luottamuksellisesti Fortumin internet-sivuilla

olevan sähköisen ilmoituskanavan kautta. Ilmoituksen voi jättää usealla eri kielellä ja tarvittaessa myös nimettömänä. Edellisten kanavien lisäksi Venäjällä on toiminnassa oma, erillinen compliance-organisaatio ja nimetyt compliance-päälliköt.

Jokaisen Fortumin työntekijän tulee suorittaa Toimintaohjetta (Code of Conduct) käsittelevä verkkokurssi. Verkkokurssin suorittaminen on myös osa Fortumin uusien työntekijöiden perehdyttämishjelmaa. Verkkokoulutusohjelman päivitys aloitetaan vuoden 2015 aikana. Lisäksi lakiosasto on järjestänyt divisioonien johdolle ja muille määritetyille ryhmille korruptionvastaista koulutusta.

Toimintaohjeesta ja sääntöjen noudattamista koskevista periaatteista ja ohjeista tiedotetaan sisäisten ja ulkoisten viestintäkanavien kautta. Viestinnässä tuodaan esille ylimmän johdon sitoutuminen näihin periaatteisiin ja ohjeisiin.

## Palkitseminen

Konsernin palkitsemisperiaatteet ja Fortumin yleiset palkitsemis- ja etuisuuskäytännöt ohjaavat palkitsemista Fortumissa. Palkitsemista määritettäessä otetaan huomioon yrityksen taloudellinen tulos ja ulkoiset markkinatiedot palkitsemisesta, erityisesti vastaavissa yrityksissä ja vastaavissa tehtävissä. Hallitus hyväksyy, nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan ehdotuksen perusteella,

palkitsemisperiaatteet konsernitasolla ja päättää tulospalkkiotavoitteista sekä ylimmän johdon (toimitusjohtajan ja Fortumin johtoryhmän muiden jäsenten) palkitsemisesta. Fortumin varsinainen yhtiökokous päättää hallituksen jäsenten palkkioista. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta, joka valitaan edellisen vuoden yhtiökokouksessa, valmistelee palkkioesityksen Fortumin hallitusta koskien.

Fortum tarjoaa kilpailukykyisen kokonaispalkan konsernijohtolle ja muulle johdolle. Tarkoituksena on avainresurssien saaminen yhtiöön ja niiden sitouttaminen Fortumin kaikissa toimintamaissa. Kokonaispalkka tarjoaa työntekijöille kilpailukykyisen peruspalkan. Palkan lisäksi tarjotaan tarkoituksenmukaiset muut edut, sekä lyhyen ja pitkän aikavälin kannustinohjelmia, joissa mahdollinen palkkio

perustuu Fortumin hallituksen päättämiin haasteellisiin tavoitteisiin.

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi 2010 edellyttää, että Fortum julkaisee palkka- ja palkkioselvityksen yhtiön maksamista

palkoista ja palkkioista. Lisäksi valtiomistajaa edustava talouspoliittinen ministerivaliokunta antoi elokuussa 2012 päivitetyn kannanoton yritysjohton ja avainhenkilöiden palkitsemista ja eläke-eduista valtion omistamissa yhtiöissä. Fortum

ottaa palkitsemisessa huomioon sekä koodin että kannanoton.

## Lyhyen aikavälin kannustimet

Fortumin lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä eli tulospalkkiojärjestelmä tukee konsernin taloudellisten tulostavoitteiden, kestävän kehityksen tavoitteiden, arvojen ja rakennemuutosten toteuttamista. Järjestelmän avulla varmistetaan, että yksittäisten työntekijöiden tulostavoitteet tukevat divisioonan ja konsernin tavoitteita. Tulospalkkiojärjestelmä kattaa kaikki fortumilaiset tiettyjä Puolan ja Venäjän henkilöstöryhmiä lukuun ottamatta.

Ylimmän johdon tulospalkkioiden määräytymisperusteista päättää hallitus

etukäteen määriteltyjen ja mitattavissa olevien suoriutumis- ja tulostavoitteiden perusteella. Ylimpään johtoon kuuluville johtajille maksettavien tulospalkkioiden määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta - vuonna 2014 kannattavuus ja liiketoiminnan kassavirta - divisioonakohtaisesta tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tulospalkkion määräytymisperusteisiin kuuluu myös kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyviä mittareita. Ylimmän johdon tulospalkkioiden enimmäistaso on 40 % saajan vuosipalkasta

luontoisetuineen (vuosipalkka = 12 x kyseessä olevan vuoden joulukuun palkka).

Divisioonien johtajien, jotka ovat kaikki Fortumin johtoryhmän jäseniä, palkkiot määräytyvät divisioonan tuloksen ja konsernin taloudellisen tuloksen perusteella. Henkilökohtaisen suorituksen arviointiperusteista sovitaan alkuvuodesta käytävissä tavoite- ja tuloskeskustelussa.

Yhtiön hallitus arvioi säännöllisesti toimitusjohtajan suoritusta.

## Pitkän aikavälin kannustimet

Fortumin johdon pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän eli osakepalkkiojärjestelmän tarkoituksena on tukea konsernin pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista sitouttamalla avainhenkilöt. Hallitus valitsee Fortumin johdon jäsenet ja avainhenkilöt, joilla on oikeus osallistua osakepalkkiojärjestelmään. Osakeohjelma 2014–2019 kattaa tällä hetkellä noin sata henkilöä. Osakepalkkiojärjestelmän osallistujat eivät voi olla samalla Fortum Oyj:n Henkilöstörahaston jäseniä.

Fortumin osakepalkkiojärjestelmä jakautuu kuusivuotisiin osakeohjelmiin, joiden kuluessa osallistujat voivat ansaita yhtiön osakkeita. Uusi ohjelma käynnistyy vuosittain hallituksen niin päättäessä.

Kukin osakeohjelma alkaa kolmen kalenterivuoden jaksolla, jonka aikana osallistujat voivat ansaita osakeosuuksia

mikäli hallituksen asettamat tavoitteet täyttyvät. Hallituksen hyväksymät tuloskriteerit ansaintajaksolle 2014–2016 ovat osakekohtainen tulos, osakkeen kokonaistuotto sekä maineindeksi.

Kun ansaintajakso on päättynyt ja tarvittavat verot ja muut työsuhteeseen liittyvät kulut on vähennetty ansaittujen osakeosuuksien bruttoarvosta, ansaittujen osuuksien nettoarvo maksetaan osallistujille osakkeina. Ansaintajaksoa seuraa rajoitusjakso, jonka aikana osallistujat eivät saa siirtää tai myydä osakkeita. Jos osakkeiden arvo laskee tai nousee rajoitusjakson aikana, osallistujat kantavat itse mahdollisen tappion tai voiton.

Johtoryhmän jäseniä koskien rajoitusjakso voidaan lyhentää yhteen vuoteen mikäli henkilön yhteenlaskettu Fortum-osakkeiden omistus vastaa vähintään hänen vuosittaista peruspalkkaansa. Muiden jäsenten

rajoitusjakso muuttuu yhdeksi vuodeksi osakeohjelmasta 2013–2018 lukien.

Osallistujalle ansaintajakson jälkeen myönnettävien osakkeiden enimmäisarvo (ennen veroja) ei voi ylittää osallistujan yhden vuoden palkkaa.

Fortumin nykyinen osakepalkkiojärjestelmä noudattaa valtion omistamien yhtiöiden ohjeistusta sekä listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 ehtoja. PCA Corporate Finance Oy on toiminut riippumattomana neuvonantajana palkitsemiseen liittyvissä asioissa.



### Osakepalkkiojärjestelmä



## Eläkejärjestelyt

Fortumin suomalaiset johtajat kuuluvat työntekijäin eläkelain TyELin piiriin, joka tarjoaa palvelusaikaan ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädetyllä tavalla. Suomen työeläkejärjestelmässä ansioiksi luetaan peruspalkka, tulospalkkiot ja verotettavat luontoisedut, mutta ei osakepalkkiojärjestelmästä saatuja tuloja. Suomen eläkelainsäädännön mukaan eläkkeelle voi jäädä joustavasti 63–68 ikävuoden välillä.

Fortumin johtajat muissa maissa kuuluvat eläkejärjestelyihin jotka perustuvat työehtosopimuksiin ja käytäntöihin kussakin toimintamaassa.

Lakisääteisen työeläkkeen lisäksi johtoryhmällä on lisäeläkejärjestelyjä. Konsernin politiikan mukaan kaikki uudet lisäeläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta, ja muiden konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 60–65 vuotta. Toimitusjohtajalla ja osalla johtoryhmän jäsenistä eläkkeen enimmäismäärä on 60 % palkasta, jolloin eläkkeet vakuuttaa vakuutusyhtiö, ja osalla jäsenistä se on enintään 66 % palkasta, jolloin eläkkeet vakuuttaa ja maksaa Fortumin eläkesäätiö.

## Toimitusjohtajalle ja Fortumin johtoryhmälle maksetut palkat ja palkkiot

Alla olevassa taulukossa on esitetty konsernin johtoryhmälle, toimitusjohtaja mukaan lukien, vuosina 2014 ja 2013 maksetut palkat, luontoisedut sekä tulos- ja osakepalkkiot. Lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmän tulospalkkiot perustuvat edellisen vuoden

tavoitteisiin sekä saavutettuihin tuloksiin. Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän osakepalkkiot sisältävät vuoden aikana toimitetut osakkeet. Taulukko sisältää myös toimitusjohtajan ja johtoryhmän lisäeläkekustannukset.

tuhatta euroa	Palkat ja luontaisedut 2014	Palkat ja luontaisedut 2013	Tulos palkkiot 2014	Tulos palkkiot 2013	Osake palkkiot 2014	Osake palkkiot 2013	Lisä eläkkeet 2014	Lisä eläkkeet 2013	Yhteensä 2014	Yhteensä 2013
Toimitusjohtaja	1 005	795 <sup>1)</sup>	38	18	549	971	255	249	1 847	2 033
Muut johtoryhmän jäsenet <sup>2)</sup>	3 321	2 860	453	137	1 509	1 508	578	453	5 861	4 958
<b>Yhteensä</b>	<b>4 326</b>	<b>3 655</b>	<b>491</b>	<b>155</b>	<b>2 058</b>	<b>2 479</b>	<b>833</b>	<b>702</b>	<b>7 708</b>	<b>6 991</b>

1) Sisältää sairausloman vaikutuksen vuonna 2013.

2) Entiselle talousjohtajalle Markus Rauramolle myönnettiin vuonna 2012 rekrytointipalkkio, joka maksettiin kolmen vuoden aikana. Vuosittainen palkkio 33 334 euroa maksettiin vuosina 2012, 2013 ja 2014. Lisäksi vuonna 2013 Markus Rauramolle maksettiin 80 000 euron palkkio hänen toimiessaan toimitusjohtajan sijaisena maaliskuun ja marraskuun välisenä aikana.

Johtoryhmälle, toimitusjohtaja mukaan lukien, maksetut lyhyen aikavälin tulospalkkiot ja pitkän aikavälin osakepalkkiot olivat yhteensä 2 549 tuhatta euroa (2013: 2 634), mikä vastaa 0,83 % (2013: 0,77 %) Fortum-konsernin maksamista palkoista ja palkkioista.

Timo Karttinen toimi toimitusjohtaja Tapio Kuulan sijaisena Kuulan jäätyä sairauslomalle joulukuussa 2014. Karttinen ei saanut erilliskorvausta sijaisena toimimisestaan vuonna 2014.

### Johdolle toimitetut osakkeet

Oheinen taulukko esittää osakepalkkiojärjestelmän myötä toimitusjohtajalle ja muille Fortumin johtoryhmän jäsenille toimitetut osakkeet.

Osakemäärät	2014 <sup>2)</sup>	2013
Tapio Kuula	15 187	35 152
Helena Aatinen	909	519
Alexander Chuvav <sup>1)</sup>	13 793	35 783
Mikael Frisk	6 463	10 079
Esa Hyvärinen (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	1 382	n/a
Timo Karttinen	6 639	9 563
Kari Kautinen (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	1 739	n/a
Per Langer	5 517	8 550
Markus Rauramo	1 679	756
Matti Ruotsala	3 463	12 395
Sirpa-Helena Sormunen (johtoryhmän jäsen 1.9.2014 alkaen)	0	n/a
Tiina Tuomela (johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen)	1 156	n/a
Kaarina Ståhlberg (johtoryhmän jäsen 31.3.2014 saakka)	210	n/a

1) Osakeoikeudet maksetaan osakkeiden sijaan rahana kolmen vuoden rajoitusjakson jälkeen johtuen paikallisesta lainsäädännöstä.

2) Osakkeet toimitettiin ohjelmien 2008-2012 ja 2011-2016 perusteella.

## Toimitusjohtaja Tapio Kuulan palkkiot ja työsuhteen ehdot

Palkka ja luontoisedut	Peruspalkka on 81 530 euroa kuukaudessa sisältäen puhelinedut ja vapaan autoedun.
Lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä (tulospalkkio) *	Tulospalkkiota on mahdollista ansaita vuosittain hallituksen vahvistamien kriteerien mukaan. Enimmäistaso on 40 % vuosipalkasta luontoisetuineen.
Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä (osakepalkkio) *	Fortumin johdon voimassa olevan osakepalkkiojärjestelmän mukaisesti. Osakkeiden arvo ennen veroja ei voi ylittää toimitusjohtajan vuosipalkkaa.
Eläkejärjestely	Eläkeikä on 63 vuotta. Toimitusjohtajan lisäeläke on maksuperusteinen, ja vuosimaksu on 25 % vuosipalkasta. Vuosipalkka koostuu peruspalkasta luontoisetuineen ja tulospalkkiosta. Mikäli toimitusjohtaja irtisanotaan ennen eläkeikää, hän on oikeutettu siihen mennessä eläkerahastoon maksettuihin varoihin.
Työsuhteen päättäminen	Molemminpuolinen irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Jos yhtiö irtisanoo sopimuksen toimitusjohtaja on oikeutettu irtisanomisajan palkkaan sekä irtisanomiskorvaukseen, joka vastaa 18 kuukauden palkkaa.

\*) Vuoden aikana maksetut palkkiot (lyhyen ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmistä) eivät voi ylittää 120 % vuosipalkasta. Vuosipalkka = 12 x kyseessä olevan vuoden joulukuun palkka.

## Hallituksen jäsenten palkkiot

Oheinen taulukko sisältää hallituksen jäsenille maksetut palkkiot vuosina 2014 ja 2013.

Summat sisältävät kiinteät kuukausipalkkiot sekä kokouspalkkiot.

tuhatta euroa	Palkkiot yhteensä		Palkkiot yhteensä	
	2014	Ajanjakso	2013	Ajanjakso
<b>Hallituksen jäsenet 31.12.2014</b>				
Sari Baldauf, Puheenjohtaja	83	1.1.-31.12.	84	1.1.-31.12.
Kim Ignatius, Varapuheenjohtaja <sup>1)</sup>	67	1.1.-31.12.	67	1.1.-31.12.
Mino Akhtarzand	57	1.1.-31.12.	58	1.1.-31.12.
Heinz-Werner Binzel	60	1.1.-31.12.	60	1.1.-31.12.
Ilona Ervasti-Vaintola	48	1.1.-31.12.	49	1.1.-31.12.
Christian Ramm-Schmidt <sup>2)</sup>	53	1.1.-31.12.	66	1.1.-31.12.
Petteri Taalas	37	8.4.-31.12.	-	-
Jyrki Talvitie	53	8.4.-31.12.	-	-
<b>Edellinen hallituksen jäsen</b>				
Joshua Larson	19	1.1.-8.4.	71	1.1.-31.12.

<sup>1)</sup> varapuheenjohtaja 8.4.2014 alkaen

<sup>2)</sup> varapuheenjohtaja 8.4.2014 saakka

Hallituksen jäsenille ei makseta palkkaa Fortumista, eikä heillä ole mahdollisuutta osallistua Fortumin tulos- tai osakepalkkiojärjestelmiin. Fortum ei myöskään maksa hallituksen palkkioista eläkemaksuja eikä yhtiöllä ole heitä koskevaa

vapaaehtoista eläkejärjestelmää. Hallituksen palkkioita ei ole sidottu konsernin kestäväin kehityksen tuloksiin.

### Hallituksen jäsenten palkkiot

Varsinainen yhtiökokous 8.4.2014 vahvisti seuraavat vuosipalkkiot hallituksen jäsenille:

## Hallituksen palkkiot

tuhatta euroa/vuosi	2014	2013
Puheenjohtaja	75	75
Varapuheenjohtaja	57	57
Tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtaja <sup>1)</sup>	57	57
Jäsenet	40	40

<sup>1)</sup> jos ei ole samanaikaisesti puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja

Kullekin hallituksen jäsenelle maksetaan kiinteää vuosipalkkio ja kokouspalkkio. Kokouspalkkio, 600 euroa, maksetaan myös valiokunnan kokouksista, ja se maksetaan kaksinkertaisena jäsenelle, joka asuu Suomen ulkopuolella Euroopassa. Euroopan

ulkopuolella asuville jäsenille kokouspalkkio maksetaan kolminkertaisena. Jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin.

### Lue lisää

- [Kokouksiin osallistumisesta selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä](#)
- [Hallitusjäsenten omistamista Fortum osakkeista heidän ansioluetteloistaan osiossa Hallinnointi](#)

# Hallitus

Fortumin hallitus 31.12.2014

## Sari Baldauf



### Hallituksen puheenjohtaja

- s. 1955, Suomen kansalainen
- Kauppatieteiden maisteri
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2009
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtaja

### Päätehtävä:

- Johtaja

### Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Nokia Oyj, useita johtotason tehtäviä. Johtokunnan jäsen vuoteen 2005 saakka.

### Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Akzo Nobel N.V., Daimler AG ja Deutsche Telekom AG: hallintoneuvoston jäsen
- DevCo Partners Oy, Senior Advisor
- Suomen lasten ja nuorten säätiö, Tukikummit-säätiö, Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö: hallituksen jäsen
- Savonlinnan Oopperajuhlat, hallituksen puheenjohtaja
- F-Secure Oyj, hallituksen jäsen 2005–2014
- Sanoma Oyj, varapuheenjohtaja 2003–2009
- Capman Oyj, hallituksen jäsen 2008–2011
- YIT Oyj, hallituksen jäsen 2006–2008
- Hewlett-Packard Company, hallituksen jäsen 2006–2012
- Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA, hallituksen jäsen ja varapuheenjohtaja 2007–2013
- John Nurmisen säätiö, hallituksen jäsen 2009–2013

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 2 300  
(31.12.2013: 2 300)

# Kim Ignatius



## Hallituksen varapuheenjohtaja

- s. 1956, Suomen kansalainen
- Ekonomi
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2012
- Tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtaja

## Päätehtävä:

- Sanoma Oyj, talousjohtaja

## Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- TeliaSonera AB, talousjohtaja 2003–2008
- Sonera Oyj, talousjohtaja 2000–2002
- Tamro Oyj, talousjohtaja 1997–2000

## Keskeisimmät luottamustoimet: -

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 2 400  
(31.12.2013: 2 400)

# Minoo Akhtarzand



- s. 1956, Ruotsin kansalainen
- Diplomi-insinööri, sähkötekniikka
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2011
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen

## Päätehtävä:

- Jönköpingin läänin maaherra

## Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Banverket, pääjohtaja
- Uppsalan alueen työvoimalautakunnan (länsarbetsnämnd), johtaja
- Vattenfall AB, useita johtotason tehtäviä
- Stockholm Energi, useita tehtäviä

## Keskeisimmät luottamustoimet:

- Södertörnin yliopisto, hallituksen puheenjohtaja
- Kansallinen tieturvallisuusjärjestö Jönköpingissä, hallituksen puheenjohtaja
- AB Svensk Exportkredit, hallituksen varapuheenjohtaja
- Sveriges Radio 2007–2010, Vattenfall Bränsle AB 2004–2006, Vattenfall Vattenkraft AB 2003–2006, Vattenfall Business service AB 2003–2006 ja Teracom AB (tietoliikenne ja IT) 2001–2007: hallituksen jäsen
- EIM (European Infrastructure Managers) 2009–2010 ja Södertörnin yliopisto 1997–2003: hallituksen varapuheenjohtaja
- Västerbergslagens Energi AB, hallituksen puheenjohtaja 2000–2004
- Useiden valtuustojen puheenjohtaja

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** -  
(31.12.2013: -)

# Heinz-Werner Binzel



- s. 1954, Saksan kansalainen
- Ekonomi, diplomi-insinööri, taloustieteet ja sähkötekniikka
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2011
- Tarkastus- ja riskivaliokunnan jäsen

#### **Päätehtävä:**

- Yksityinen konsultti

#### **Merkittävimmät aiemmat tehtävät:**

- RWE Energy AG, hallituksen jäsen; sähkön, kaasun ja veden hankinta ja myynti
- RWE Solutions AG, hallituksen jäsen; talousjohtaja, toimitusjohtaja
- NUKEM GmbH, useita johtotason tehtäviä Saksassa ja USA:ssa

#### **Keskeisimmät luottamustoimet:**

- TÜV Rheinland Holding AG, hallintoneuvoston jäsen, tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja
- RWE Solutions AG, hallintoneuvoston puheenjohtaja 2003–2006

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** -  
(31.12.2013: -)

# Ilona Ervasti-Vaintola



- s. 1951, Suomen kansalainen
- Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari
- Fortumin hallituksen jäsen vuodesta 2008, riippumaton alkaen 1.11.2011
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen

#### **Päätehtävä:**

- Johtaja

#### **Merkittävimmät aiemmat tehtävät:**

- Sampo Oyj, päälakimies, konsernin johtoryhmän jäsen 2001–2011
- Mandatum Oyj, päälakimies ja johtokunnan jäsen 1998–2001
- Mandatum & Co Oy, johtaja, partneri 1992–1998
- Suomen Yhdyspankki, Finanssilakiasiat-osaston osastopäällikkö, lakimies 1982–1992

#### **Keskeisimmät luottamustehtävät:**

- Arvopaperimarkkinayhdistys ry, hallituksen varapuheenjohtaja 2012
- Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry 2005–2011, Fiskars Oyj 2004–2010, OMX Nordic Exchanges Group Oy 2003–2008, Stockholmsbörsen AB 2003–2007: hallituksen jäsen
- Keskuskauppakamari, lakivaliokunnan jäsen 2002–2005 ja puheenjohtaja 2005–2010

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 4 000  
(31.12.2013: 4 000)

# Christian Ramm-Schmidt



- s. 1946, Suomen kansalainen
- Diplomiekonomi
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2006
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen

## Päätehtävä:

- Merasco Capital Oy, Senior Adviser

## Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Baltic Beverages Holding Ab (BBH), toimitusjohtaja
- Baltika Breweries, Venäjä, hallituksen puheenjohtaja
- Fazerin Keksit Oy, Fazerin Suklaa Oy, Fazerin makeistoimiala, toimitusjohtaja
- ISS ServiSystems Oy, johtaja
- Rank Xerox Oy, johtaja

## Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Atoy Oy, Merivaara Oy, Reima Oy: hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 2 250  
(31.12.2013: 2 250)

# Petteri Taalas



- s. 1961, Suomen kansalainen
- FT Meteorologia
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2014
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen

## Päätehtävä:

- Ilmatieteen laitos, pääjohtaja

## Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Maailman Ilmatieteen järjestö (WMO), johtaja
- Ilmatieteen laitos, kaukokartoituksen tutkimusprofessori
- Ilmatieteen laitos, tutkimuspäällikkö/ tutkija

## Keskeisimmät luottamustehtävät:

- WMO, hallintoneuvoston jäsen
- EUMETSAT (Euroopan sääsatelliittijärjestö), hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPCC, Suomen delegaatti
- Itä-Suomen yliopisto, hallituksen puheenjohtaja
- ECMWF (Euroopan keskipitkien sääennusteiden keskus), hallintoneuvoston jäsen
- Fortumin sidosryhmien neuvottelukunta, jäsen 2011–2014

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** -  
(31.12.2013: n/a)



# Jyrki Talvitie



- s. 1966, Suomen kansalainen
- Executive MBA, oikeustieteen kandidaatti
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2014
- Tarkastus- ja riskivaliokunnan jäsen

#### **Päätehtävä:**

- Russian Direct Investment Fund, johtaja

#### **Merkittävimmät aiemmat tehtävät:**

- VTB Pankki, Moskova, pankinjohtaja
- East Capital, Moskova, Edustuston päällikkö, Vanhempi neuvonantaja
- URALSIB Finanssilaitos, Moskova, Kansainvälisen liiketoiminnan päällikkö, toimitusjohtaja
- BNP-Paribas Pankki, Arvopaperipalvelut, Pariisi, johtaja
- The Bank of New York, Lontoo, johtaja

#### **Keskeisimmät luottamustehtävät:**

-

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** -  
(31.12.2013: n/a)

# Konsernin johtoryhmä

Fortumin johtoryhmä 31.12.2014

## Tapio Kuula



- s. 1957, Suomen kansalainen
- Diplomi-insinööri, taloustieteiden maisteri
- Toimitusjohtaja vuodesta 2009
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 1997
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1996

### Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, johtaja 2005
- Fortum Power and Heat Oy, toimitusjohtaja 2000
- Fortum Oyj, Sähkö ja lämpö -sektorin johtaja 2000
- Fortum Power and Heat Oy, varatoimitusjohtaja 1999
- Imatran Voima Oy, johtaja, hallituksen jäsen, johtoryhmän jäsen 1997

### Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Fortumin Säätiö, hallituksen puheenjohtaja
- Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- OAO Fortum, hallituksen puheenjohtaja
- East Office of Finnish Industries Oy, hallituksen varapuheenjohtaja
- Northern Dimension Business Council, Co-Chairman
- Suomen Messut Osuuskunta, hallintoneuvoston jäsen
- Suomalais-Venäläinen kauppakamari, hallituksen jäsen
- Eurelectric, hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 1 68 742  
(31.12.2013: 153 555)

# Helena Aatinen



- s. 1959, Suomen kansalainen
- Kauppatieteiden maisteri
- Konsernin viestintäjohtaja vuodesta 2012
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2012
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2011

## Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, viestintäjohtaja, talousviestintä 2011
- Metsäteollisuus ry, viestintäjohtaja 2005
- Metso Oyj, viestintäjohtaja 2002
- Metso Oyj, useita viestintätehtäviä 1997

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 1 528  
(31.12.2013: 619)

# Alexander Chuvaev



- s. 1960, Venäjän kansalainen
- Diplomi-insinööri
- Russia-divisioonan johtaja ja OAO Fortumin toimitusjohtaja vuodesta 2009
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2009
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2009

## Aiemmat tehtävät:

- GE Oil & Gas, aluejohtaja, Venäjä ja IVY-maat 2009
- SUEK, sijoitus- ja kehitysjohtaja, Venäjä 2008
- JSC Power Machines, toimitusjohtaja, Venäjä 2006
- GE Oil & Gas, aluejohtaja, Venäjä 2006
- JSC OMZ, operatiivinen johtaja, Venäjä 2005
- GE, useita tehtäviä USA:ssa ja Kanadassa 1999
- Solar Turbines Europe S.A., useita tehtäviä Euroopassa ja USA:ssa 1991

## Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Energy Producers Council, hallintoneuvoston varapuheenjohtaja
- Russian Union of Industrialists and Entrepreneurs, hallituksen jäsen, julkisten palvelujen valiokunnan puheenjohtaja
- Territorial Generating Company No. 1 (TGC-1), hallituksen jäsen
- Government Commission on the Development of the Electric Power Industry, jäsen
- Aggreko Eurasia LLC, hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 14 713  
(31.12.2013: 12 093)

# Mikael Frisk



- s. 1961, Suomen kansalainen
- Kauppatieteiden maisteri
- Konsernin henkilöstöjohtaja vuodesta 2001. Vastaa konsernin henkilöstöyksiköstä sekä IT- ja liiketoimintaprosessiyksiköstä.
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2001
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2001

#### Aiemmat tehtävät:

- Nokia Mobile Phones, Global Functions, henkilöstöjohtaja 1998
- Nokia-Maillefer, henkilöstöjohtaja, Lausanne, Sveitsi 1993
- Nokia NCM, henkilöstönkehityspäällikkö 1992
- Oy Huber Ab, henkilöstönkehityspäällikkö 1990

#### Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- Henkilöstöjohdon ryhmä ry - HENRY, hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 46 591  
(31.12.2013: 42 128)

# Esa Hyvärinen



- s. 1967, Suomen kansalainen
- Valtiotieteiden maisteri, metsänhoitaja
- Johtaja, yhteiskuntasuhteet 1.3.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2006

#### Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, yhteiskuntasuhteiden johtaja 2006
- Confederation of European paper industries CEPI, Brysseli, kierrätys- ja ympäristöyksiköiden johtaja 2000–2006
- Kauppa- ja teollisuusministeriö, ylitarkastaja 1997–2000

#### Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- Energiateollisuus ry, hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 15 156  
(31.12.2013: n/a)

# Timo Karttinen



- s. 1965, Suomen kansalainen
- Diplomi-insinööri
- Talousjohtaja 1.3.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2004
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1991

## Aiemmat tehtävät:

- Fortum Power and Heat Oy, Electricity Solutions and Distribution -divisioonan johtaja 2009
- Fortum Oyj, kehitysjohtaja 2004
- Fortum Power and Heat Oy, Portfolio Management and Trading -liiketoimintayksikön johtaja 2000
- Fortum Power and Heat Oy, johtaja, sähkön hankinta ja myynti 1999
- Imatran Voima Oy, johtaja, sähkön hankinta 1997

## Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- OAO Fortum, hallituksen jäsen
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK, talous- ja verovaliokunnan jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 76 430  
(31.12.2013: 69 791)

# Kari Kautinen



- s. 1964, Suomen kansalainen
- OTK
- Johtaja, strategia ja yritysjärjestelyt 1.3.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1998

## Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, yritysjärjestelyistä ja strategiasta vastaava johtaja 2012
- Fortum Oyj, yritysjärjestelyistä vastaava johtaja 2007
- Fortum, useita johtotehtäviä 1998

## Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- OAO Fortum, hallituksen jäsen
- TGC-1, hallituksen jäsen
- Useiden Fortumin omistamien yhtiöiden hallituksen jäsen Venäjällä

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 22 276  
(31.12.2013: n/a)

# Per Langer



- s. 1969, Ruotsin kansalainen
- Kauppatieteiden maisteri
- Hydro Power and Technology -divisionon johtaja 1.3.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2009
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1999

## Aiemmat tehtävät:

- Fortum Power and Heat Oy, Heat-divisionon johtaja 2009
- Fortum Power and Heat Oy, Heat-liiketoimintayksikön johtaja 2007
- Fortum Power and Heat Oy, Portfolio Management and Trading -liiketoimintayksikön johtaja 2004
- Fortum Oyj, päällikkötehtäviä 1999
- Gullspång Kraft, päällikkötehtäviä 1997

## Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- Fortum Sweden AB, hallituksen puheenjohtaja
- EFA AB, hallituksen varapuheenjohtaja
- Svensk Energi - Swedenergy- AB, hallituksen jäsen
- Hafslund ASA, hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 30 784  
(31.12.2013: 25 267)

# Markus Rauramo



- s. 1968, Suomen kansalainen
- Valtiotieteiden maisteri
- Heat, Electricity Sales and Solutions -divisionon johtaja 1.3.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2012
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2012

## Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, konsernin talousjohtaja 2012
- Stora Enso Oyj, Helsinki, talousjohtaja ja johtoryhmän jäsen 2008
- Stora Enso International, Lontoo, konsernin rahoitusjohtaja 2004
- Stora Enso Oyj Helsinki, johtaja, strategia ja investoinnit 2001
- Stora Enso Financial Services, Brysseli, johtaja, varainhankinta 1999
- Enso Oyj, Helsinki, useita rahoitustehtäviä 1993

## Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- Ahlstrom Oyj, hallituksen jäsen
- Wärtsilä Oyj Abp, hallituksen jäsen
- Teollisuuden Voima Oyj, hallituksen jäsen
- AS Eesti Gas, hallintoneuvoston jäsen
- AS Võrguteenus Valdus, hallintoneuvoston jäsen
- AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad, hallituksen puheenjohtaja
- Useiden Fortum Oyj:n tytäryhtiöiden hallitusten puheenjohtaja tai jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 15 435  
(31.12.2013: 13 756)

# Matti Ruotsala



- s. 1956, Suomen kansalainen
- Diplomi-insinööri
- Chief Operating Officer (COO) 1.3.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2007
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2007

## Aiemmat tehtävät:

- Fortum Power and Heat Oy, Power-divisioonan johtaja vuodesta 2009
- Fortum Power and Heat Oy, Generation-liiketoimintayksikön johtaja 2007
- Oy Valtra Ab, toimitusjohtaja 2005
- AGCO Corporation, johtaja 2005
- Konecranes Oy, operatiivinen johtaja ja toimitusjohtajan sijainen 2001
- Konecranes Oy ja Kone Oyj, useita johtaja-päällikkötehtäviä 1982

## Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- Kemijoki Oy, hallituksen puheenjohtaja
- PKC Group Oyj, hallituksen puheenjohtaja
- Teollisuuden Voima Oyj, hallituksen puheenjohtaja
- Componenta Oyj, hallituksen jäsen
- Oy Halton Group Ltd, hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 32 360  
(31.12.2013: 28 897)

# Sirpa-Helena Sormunen



- s. 1959, Suomen kansalainen
- OTK, varatuomari
- Konsernin lakiasiaintoimitusjohtaja 1.9.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen 1.9.2014 alkaen
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2014

## Aiemmat tehtävät:

- Patria Oyj, lakiasiaintoimitusjohtaja 2012
- Nokia ja Nokia Siemens Networks (NSN), useita lakiasioitten johtotehtäviä eri osaluilla 2004
- TeliaSonera Finland Oyj, johtaja, lakiasiat ja yritysjärjestelyt sekä rahoitus 2003
- Sonera Oyj, johtaja, yritysjärjestelyt 2000

## Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- Nammo AS, hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** -  
(31.12.2013: n/a)

# Tiina Tuomela



- s. 1966, Suomen kansalainen
- Diplomi-insinööri, MBA
- Nuclear and Thermal Power -divisioonan johtaja 1.3.2014 alkaen
- Johtoryhmän jäsen 1.3.2014 alkaen
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1990

## Aiemmat tehtävät:

- Fortum Power and Heat Oy, Power-liiketoimintayksikön talousjohtaja 2009
- Fortum Power and Heat Oy, Generation-liiketoimintayksikön taloudesta ja tukitoiminnoista vastaava johtaja 2005
- Useita johto- ja päällikkötehtäviä Fortumissa 1990

## Keskeisimmät muut luottamustehtävät:

- Ekokem Oy Ab, hallituksen jäsen
- Kemijoki Oy, hallintoneuvoston jäsen
- Raskone Oy, hallituksen jäsen
- Teollisuuden Voima Oyj, hallituksen jäsen
- Useiden Fortum-konserniin kuuluvien yhtiöiden hallituksen jäsen

**Fortumin osakkeita 31.12.2014:** 6 442  
(31.12.2013: n/a)



# Oikeudellinen tiedote

## Käyttöehdot

Fortum Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden (jäljempänä yhdessä "FORTUM") www-sivuston (jäljempänä "SIVUSTO") käyttö edellyttää näiden käyttöehtojen noudattamista. SIVUSTON käyttö ei ole sallittua, mikäli ette hyväksy näitä käyttöehtoja.

## Aineettomat oikeudet

SIVUSTON sisältämä aineisto, kuten teksti, grafiikka, nimet, kuvat, piirrookset, logot, ikonikuviot sekä äänitteet ja ohjelmistot ovat FORTUMIN, sen osakkuus- ja yhteisyritysten, lisenssinantajien tai yhteistyökumppaneiden omaisuutta. Kaikki oikeudet SIVUSTON sisältämään aineistoon pidätetään, näissä käyttöehdoissa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Aineiston kopioiminen, siirtäminen, muuttaminen, tallentaminen, julkaiseminen ja jakelu on kielletty ilman FORTUMIN etukäteistä kirjallista suostumusta.

SIVUSTON katselu tietokoneella tai vastaavalla laitteella ja tulostaminen henkilökohtaista, ei-kaupallista käyttöä varten on sallittua. Julkiseksi tarkoitettujen asiakirjojen käyttö julkisessa tiedonvälityksessä on sallittua, mutta tällöin on aina mainittava tiedon lähde.

## Vastuuvapauslauseke

SIVUSTON sisältämä aineisto luovutetaan käytettäväksi sellaisena kuin se on, eikä FORTUM vastaa sen virheellömyydestä, täydellisyydestä tai luotettavuudesta. Aineistoa ei milloin osin voida pitää FORTUMIA sitovana tarjouksena tai sitoumuksena. FORTUM varaa oikeuden milloin tahansa muuttaa aineistoa ja SIVUSTON käyttöehtoja, saatavuutta taikka

muita sen ominaisuuksia. FORTUM ei myöskään takaa, että SIVUSTO on käytettävissä virheettömästi tai keskeytyksettä.

FORTUM EI VASTAA MISTÄÄN VÄLITTÖMÄSTÄ TAI VÄLILLISESTÄ KULUSTA, MENETYKSESTÄ TAI VAHINGOSTA, MUKAAN LUKIEN MUUN OHESSA LIIKEVAIHDON, TULON TAI VOITON MENETYS, TOIMINNAN KESKEYTYMINEN TAI TIEDON MENETYS, JOKA AIHEUTUU SIVUSTON TAI SEN SISÄLTÄMÄN AINEISTON KÄYTTÖSTÄ TAI KÄYTÖN KESKEYTYMISESTÄ. FORTUM EI MYÖSKÄÄN VASTAA TIETOJÄRJESTELMÄ- TAI TIETOLIIKENNEHÄIRIÖIDEN TAI -VIRHEIDEN TAI HAITTAOHJELMIEN MAHDOLLISESTI AIHEUTTAMISTA MENETYKSISTÄ TAI VAHINGOISTA.

Tämän SIVUSTON osat "Tämä on Fortum", "Liiketoiminta", "Yhteiskunta" ja "GRI" alasiivuneeen ovat tilintarkastamattomia. Kyseisillä sivuilla olevat kestävän kehityksen raportointia koskevat tiedot on riippumattomasti varmennettu (rajoitettu varmuus) varmennuslausunnossa esitettyjen rajausten ja standardien mukaisesti. Varmennuslausunto julkaistaan maaliskuun lopussa. Sisällössä esitetyt viittaukset tulevaisuuteen perustuvat Fortumin arvioihin helmikuun 2015 alussa. Näiden arvioiden toteutuminen on riippuvainen monista tekijöistä, joista osaan Fortum ei voi vaikuttaa, ja siten tulevaisuuden tapahtumat voivat poiketa tässä esitetyistä arvioista. Fortum julkistaa tulevaisuudennäkymänsä ja niiden toteutumiseen liittyvät riskit erikseen lain ja sääntelyn edellyttämällä tavalla toimintakertomuksessaan nimenomaisesti tätä koskevassa kohdassa. Fortum Oyj:n virallinen tilinpäätös 2014, hallituksen toimintakertomus 2014 ja niihin liittyvä

tilintarkastuskertomus ovat saatavilla tällä SIVUSTOLLA.

## Käyttäjän antamat tiedot

SIVUSTON käyttäjä on yksin vastuussa SIVUSTON kautta antamiensa tietojen virheellömyydestä, perille saapumisesta ja siitä, että käyttäjällä on rajoitukseton oikeus antaa kyseiset tiedot. SIVUSTON käyttäjän on myös kohtuullisin keinoin varmistettava siitä, että lähetetty aineisto ei sisällä haittaohjelmia. FORTUMILLA on maksuton ja rajoitukseton oikeus käsitellä, kopioida, julkistaa ja jaella käyttäjän SIVUSTON kautta antamaa tietoa joko sellaisenaan tai liitettynä muuhun aineistoon, ja näin käyttää sitä mihin tahansa kaupallisiin tai ei-kaupallisiin tarkoituksiin Suomen lain pakottavien säännösten asettamissa rajoissa.

## Henkilötiedot

FORTUM noudattaa voimassa olevaa henkilötietolainsäädäntöä. Henkilörekistereihin tallennettuja tietoja käytetään vain rekisteriselosteista ilmeneviin tarkoituksiin. FORTUMIN rekisteriselosteet ovat saatavilla [fortum.fi](http://fortum.fi)-sivuilla. Jokaisella on oikeus tarkistaa itseään koskevat henkilötiedot henkilötietolain mukaisesti.

## Sovellettava laki

Näihin käyttöehtoihin sovelletaan Suomen lakia.

## Kysymykset ja huomautukset

Näitä käyttöehtoja koskevat kysymykset ja huomautukset pyydetään ystävällisesti lähettämään FORTUMIN Lakiasiat-yksikköön osoitteella PL 1, 00048 FORTUM, Suomi, Puh. 010 4511

# Yhteystiedot

## Sijoittajasuhteet

### **Sophie Jolly**

Johtaja, sijoittajasuhteet  
puh. 010 45 32552, [sophie.jolly@fortum.com](mailto:sophie.jolly@fortum.com)

### **Rauno Tiihonen**

Päällikkö, sijoittajasuhteet  
puh. 010 45 36150,  
[rauno.tiihonen@fortum.com](mailto:rauno.tiihonen@fortum.com)

### **Marja Mäkinen**

Päällikkö, sijoittajasuhteet (vastuullinen  
sijoittaminen)

puh. 010 45 23338,  
[marja.makinen@fortum.com](mailto:marja.makinen@fortum.com)

## Talousviestintä

### **Kati Suurmunne**

Johtaja, talousviestintä  
puh. 010 45 23379,  
[kati.suurmunne@fortum.com](mailto:kati.suurmunne@fortum.com)

### **Anna Eskelinen**

Viestintäpäällikkö, talousviestintä  
puh. 010 45 23350,  
[anna.eskelinen@fortum.com](mailto:anna.eskelinen@fortum.com)

## Kestävä kehitys

### **Ulla Rehell**

Johtaja, kestävä kehitys  
puh. 010 45 29251, [ulla.rehell@fortum.com](mailto:ulla.rehell@fortum.com)

### **Minna Torsner**

Projektipäällikkö, kestävä kehitys  
puh. 010 45 34776,  
[minna.torsner@fortum.com](mailto:minna.torsner@fortum.com)